

Türkiye İNSAN HAKLARI Raporu



0
1
0
2



TIHV
Türkiye İnsan Hakları Vakfı

Türkiye İnsan Hakları Raporu

2010

Evren Özer
S. Erdem Türközü

Ankara, Ocak 2012

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları (76)

Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Türk Medeni Yasasına göre kurulmuş, hükümet dışı ve bağımsız bir kuruluştur. Statüsü 30 Aralık 1990 tarihli ve 20741 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu rapor, TİHV'nin Adana, Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'deki Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezlerinin ve vakıfta gönüllü olarak çalışan birçok insanın katkısıyla hazırlanmıştır.

BULUŞ Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri San. Tic.
Bahriye Üçok Cad. 9/1 Beşevler/Ankara
Tel: (312) 222 44 06 • Faks: 222 44 07
www.bulus@bulustasarim.com.tr • E-posta: bulus@bulustasarim.com.tr

İÇİNDEKİLER

| | |
|---|-----|
| ÖNSÖZ..... | VII |
| YAŞAM HAKKI | 1 |
| 1- Faili Meçhul Cinayetler | 2 |
| 2- Yargısız İnfaz/“Dur İhtarı” Sonucu Ölüm/Rasgele Ateş Açma..... | 4 |
| 3- Toplu Mezar İddiaları ve Yapılan Kazılar | 17 |
| 4- Faili Meçhul, Yargısız İnfaz, Gözaltında Kayıp Davaları | 18 |
| 5- Siyasi Cinayetler | 25 |
| 6- Güneydoğu’da Operasyonlar ve Saldırıları | 32 |
| 7- Yasadışı Örgüt Davaları | 44 |
| 8- Linç Girişimleri..... | 45 |
| 9- İşçi Ölümleri..... | 48 |
| 10- Şüpheli Asker Ölümleri..... | 54 |
| 11- Üniversiteler | 57 |
| 12- Polis-Subay İntiharları | 57 |
| 13- AİHM Kararlarından Örnekler | 61 |
| 14- Ergenekon Davası | 62 |
| KİŞİ GÜVENLİĞİ | 69 |
| 1- Gözaltında Ölüm Olayları | 69 |
| 2- İşkence ve Kötü Muamele Olayları..... | 74 |
| 3- AİHM Kararları | 99 |
| CEZAEVLERİ | 101 |
| 1. Yasal Düzenlemeler | 102 |
| 2. Cezaevlerinde Baskılar | 105 |
| 3. Cezaevlerinde Ölümler..... | 130 |
| DÜŞÜNCE ve İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ..... | 143 |
| 1. İfade Özgürlüğü..... | 143 |
| 2. Kitaplar | 186 |

| | |
|--|-----|
| 3. İnternet Siteleri | 187 |
| 4. Süreli Yayınlar | 188 |
| TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ | 197 |
| ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ | 223 |
| 1. Hak Savunucuları | 223 |
| 2. Kapatılan, Saldırıya ve Baskına Uğrayan Kurumlar | 223 |
| 3. KCK Tutuklamaları | 228 |
| 4. Diğer | 236 |
| KÜRT MESELESİ | 243 |
| 1. Geçici Köy Korucularının Yaptığı İhlaller | 243 |
| 2. Kürtlere Yönelik Saldırı ve Ayrımcılık Uygulamaları | 245 |
| 3. Kürtçenin Kullanımın Önündeki Engeller | 248 |
| 4. Geçici Güvenlik Bölgeleri | 248 |
| Ek 1 - Hrant Dink Raporu | 251 |
| Ek 2 - Köprüden Önce Son Çıkış: Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nın Eleştirel Değerlendirmesi | 263 |
| Ek 3 - Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi Cezaevi İzleme Komisyonu Temmuz 2010 Raporu | 311 |
| Ek 4 - Anayasa Değişikliği | 327 |

KISALTMALAR

| | | | |
|---------------|--|-------------------|--|
| AB | Avrupa Birliği | DSP | Demokratik Sol Parti |
| AİHM | Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi | DTP | Demokratik Toplum Partisi |
| AİHS | Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi | DYP | Doğru Yol Partisi |
| AKP | Adalet ve Kalkınma Partisi | EĞİTİM-SEN | Eğitim, Bilim ve Kùltür Emekçileri Sendikası |
| AKPM | Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi | EMEKLİ-SEN | Tùm Emekliler Sendikası |
| ANAP | Anavatan Partisi | EMEP | Emeđin Partisi |
| AP | Avrupa Parlamentosu | ESP | Ezilenlerin Sosyalist Platformu |
| BBP | Bùyük Birlik Partisi | GÖÇ-DER | Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kùltür Derneği |
| BES | Bùro Emekçileri Sendikası | HABER-SEN | Basın Yayın ve İletişim Emekçileri Sendikası |
| BM | Birleşmiş Milletler | HADEP | Halkın Demokrasi Partisi |
| BDP | Barış ve Demokrasi Partisi | HAK-PAR | Haklar ve Özgùrlükler Partisi |
| BMMYK | BM Mùlteciler Yüksek Komiserliđi | HEP | Halkın Emek Partisi |
| CHP | Cumhuriyet Halk Partisi | HÖC | Haklar ve Özgùrlükler Cephesi |
| CİK | Ceza İnfaz Kanunu | HPG | Halk Savunma Güçleri |
| CMUK | Ceza Muhakemeleri Usulù Kanunu | HRW | Human Right Watc (İnsan Hakları İzleme Örgütü) |
| CMK | Ceza Muhakemesi Kanunu | İHD | İnsan Hakları Derneği |
| CPT | Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi | ILO | Uluslararası Çalışma Örgütü |
| ÇGD | Çağdaş Gazeteciler Derneği | İP | İşçi Partisi |
| ÇHD | Çağdaş Hukukçular Derneği | KADEK | Kùrdistan Özgùrlük ve Demokrasi Kongresi |
| DBP | Demokrasi ve Barış Partisi | KDP | Kùrdistan Demokrat Partisi (Kuzey Irak) |
| DEHAP | Demokratik Halk Partisi | KCK/TM | Koma Ciwaken Kurdistan-Kùrdistan Topluluklar Birliği/Tùrkiye Meclisi |
| DETAK | Devrimci Tutsak Aileleri Birliği | KESK | Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu |
| DİHA | Dicle Haber Ajansı | KHK | Kanun Hùkmünde Kararname |
| DGM | Devlet Güvenlik Mahkemesi | KONGRA-GEL | Kùrdistan Halk Kongresi |
| DHKP-C | Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi | | |
| DİSK | Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu | | |

| | | | |
|-------------------|---|----------------------|--|
| MAZLUM-DER | İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği | TCY | Türk Ceza Yasası |
| MGK | Milli Güvenlik Kurulu | TGC | Türkiye Gazeteciler Cemiyeti |
| MHP | Milliyetçi Hareket Partisi | THÖD | Temel Haklar ve Özgürlükler Derneği |
| MİT | Milli İstihbarat Teşkilatı | TİHV | Türkiye İnsan Hakları Vakfı |
| MLKP | Marksist Leninist Komünist Parti | TİKB | Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği |
| MKP | Maoist Komünist Parti | TİKKO | Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu |
| MYK | Merkez Yürütme Kurulu | TMMOB | Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği |
| OHAL | Olağanüstü Hal | TMY | Terörle Mücadele Yasası |
| ÖDP | Özgürlük ve Dayanışma Partisi | TDP | Toplumcu Demokrasi Partisi |
| ÖTP | Özgür Toplum Partisi | TSK | Türk Silahlı Kuvvetleri |
| PKK | Kürdistan İşçi Partisi | TTB | Türk Tabipleri Birliği |
| PM | Parti Meclisi | TUHAD | Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Yardımlaşma Derneği |
| RP | Refah Partisi | TUYAB | Tutuklu ve Hükümlü Yakınları Birliği |
| RTÜK | Radyo ve Televizyon Üst Kurulu | TÜMTİS | Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası |
| SES | Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası | TÜM-YARGI-SEN | Tüm Yargı ve İnfaz Kurumları Çalışanları Sendikası |
| SHP | Sosyal Demokrat Halkçı Parti | TÜRK-İŞ | Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu |
| SDP | Sosyalist Demokrasi Partisi | YARSAV | Yargıçlar ve Savcılar Birliği |
| SİP | Sosyalist İktidar Partisi | YÖDER | Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrenci Derneği |
| SPY | Siyasi Partiler Yasası | YÖGEH | Yurtsever Özgür Gençlik Hareketi |
| TAYAD | Tutuklu Aileleri Yardımlaşma Derneği | YÖK | Yükseköğretim Kurulu |
| TBB | Türkiye Barolar Birliği | | |
| TBMM | Türkiye Büyük Millet Meclisi | | |

YAŞAM HAKKI

Giriş

TİHV Dokümantasyon Merkezi 2010 yılı içinde **9 faili meçhul cinayet**¹ işlendiğini; kolluk güçlerinin, “dur” ihtarı, rastgele ateş açma, yargısız infaz olaylarında **31 kişinin** ölümüne sebep olduğunu; **6’sı** gözaltı merkezlerinde ve **39’u** da cezaevlerinde olmak üzere **45 kişinin** de alıkonma yerlerinde şüpheli intihar ve ölüm, çıkan kavga sonucu ya da tedavinin engellenmesi nedeniyle yaşamını yitirdiğini belirledi. 2010 yılında meydana gelen yaşam hakkı ihlallerini önceki yıllarla karşılaştırdığımızda, 14 Haziran 2007 tarihinde *Resmî Gazete*’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5681 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu’nda (PVSK) Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’la başlayan, genel olarak tüm insan hakları ihlalleri kategorilerinde ve özellikle de yaşam hakkı alanındaki ihlallerde süregiden yükseliş eğiliminin devam ettiğini gözlemliyoruz.

Hatırlanacağı üzere bu yasa ile polise suçun önlenmesi amacıyla kişileri, araçları durdurma, kimlik sorma ve bu sırada soru sorma (sorgulama), parmak izi alma yetkilerinin yanında fotoğraf yoluyla kişisel kayıtların tutulması ve saklanması, kişilerin üstlerini, araçlarını, özel eşyalarını ve belgelerini arama, her türlü cop, kelepçe, basınçlı su, göz yaşartıcı gaz veya toz, fiziksel engel gibi araçlarla zor yöntemine başvurma, silah kullanma ve meşru savunma hakkı kapsamında duraksamadan ateş etme, adli görevleri sırasında teşhis yaptırma gibi konularında yetkiler tanınmıştır.

Bu yetkiler kolluk kuvvetlerini adeta pervasızlaştırmış ve yasa değişikliğinin olası sonuçlarına yönelik dile getirilen kaygılar hızla gerçeklik halini alarak başta yaşam hakkı ihlalleri olmak üzere çok ağır hak ihlalleri yaşanmaya başlanmıştır.

TİHV verilerine göre 1 Ocak-31 Aralık 2010 tarihleri arasında çıkan çatışmalar nedeniyle 2010

| | Faili meçhul cinayet | Yargısız infaz/ Dur ihtarı/ Rastgele ateş açma | Gözaltında ya da cezaevinde ölüm vakaları |
|---------------|----------------------|--|---|
| 2000 | 13 | 56 | 59 |
| 2001 | 24 | 37 | 57 |
| 2002 | 8 | 38 | 48 |
| 2003 | 16 | 46 | 22 |
| 2004 | 8 | 35 | 38 |
| 2005 | 4 | 61 | 16 |
| 2006 | 21 | 49 | 11 |
| 2007 | 2 | 24 | 10 |
| 2008 | 30 | 37 | 47 |
| 2009 | 18 | 48 | 43 |
| 2010 | 9 | 31 | 45 |
| Toplam | 153 | 462 | 396 |

yılında 141’i militan, 86’sı asker, 18’i sivil, 10’u geçici köy korucusu, 8’i polis, 1’i özel güvenlik görevlisi olmak üzere toplam 264 kişi yaşamını yitirdi; 9’u militan, 215’i asker, 29’u sivil, 18’i geçici köy korucusu, 41’i polis, 2’si özel güvenlik görevlisi olmak üzere toplam 314 kişi de yaralandı; yine aynı dönemde kara mayını ve askerî mühimmat patlaması sonucu 6 sivil yaşamını yitirdi; 39 sivil de yaralandı.

47 asker, kaza, intihar gibi nedenlerle yaşamını yitirdi.

Bu alandaki bir diğer önemli gelişme, faili meçhul cinayetlerin aydınlatılması için “kazı çalışmaları”nın devam etmesidir. Bununla birlikte bu kazı çalışmalarında izlenen yöntem eleştiri konusu olmuştur: Kazı çalışmalarının yapılacağından önceden duyurulması ve iş makinelerinin kazılarda kullanılması delillerin sağlıklı bir şekilde toplanamayacağını düşündürmektedir

¹Faili belli olmamakla birlikte, siyasi nedenlerle işlendiği yönünde ciddi şüphelerin olduğu cinayet vakaları.

Yasal Düzenlemeler

TSK'ye Sınır Ötesi Harekât Yapabilme İzni Veren Tezkerenin Kabulü

TBMM Genel Kurulu'nda TSK'nin PKK'yle mücadele amacıyla Irak'ın kuzeyine düzenleyeceği kara

ve hava operasyonlarına olanak tanıyan Başbakanlık Tezkeresi, 13 Ekim 2010'da, 18 ret oyuna karşılık 428 oyla kabul edilerek uzatıldı. Buna göre 17 Ekim 2010'dan itibaren TSK bir yıl süreyle Irak'ın kuzeyine operasyon yapma yetkisine sahip oldu.

1. FAİLİ MEÇHUL CİNAYETLER

Ergenekon Davası ve Diyarbakır'da devam eden JİTEM davalarıyla 1990'lı yıllarda meydana gelen faili meçhul cinayetlerin aydınlatılmasına yönelik çabalar devam ederken Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, emekli Koramiral Atilla Kıyat'ın "1990'lı yıllarda işlenen faili meçhul cinayetler devlet politikasıydı" sözlerine 9 Ağustos 2010'da soruşturma başlattı.

Emekli Koramiral Atilla Kıyat 2 Ağustos 2010'da bir televizyon kanalında, YAŞ kararlarıyla emekliye sevk edilen Albay Cemal Temizöz'ü kastederek, "o dönem yüzbaşı, üsteğmen olan kişiler emir üzerine bu cinayetleri işledi. Şimdi diyorlar sen Cizre'deyken muhtarı öldürdün. Muhtarla birleşip falancasını öldürdün, sene kaç 1993-1994. O dönemin cumhurbaşkanları, başbakanları, genelkurmay başkanları, OHAL valilileri nasıl uyuyorlar. Çıkın açıklayın devlet politikası mıydı? Bu politikalar bölgede devlete kin kusan bir nesil oluşturmuştur" demişti.

İHD, YAKAY- DER ile birlikte 20 kayıp ailesi, Atilla Kıyat'ın sözleri üzerine dönemin şu isimler hakkında suç duyurusunda bulunmuştu:

"Süleyman Demirel, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz, Necmettin Erbakan, Doğan Güreş, İsmail Hakkı Karadayı, Hayri Kozakçıoğlu, Necati Çetinkaya, Ünal Erkan, Necati Bilican, Teoman Koman, Aydın İltar, Fikret Özden Boztepe, Abdülkadir Aksu, Murat Başesgioğlu, Mehmet Açar, Meral Akşener, Nahit Menteşe, Mehmet Gazioğlu, İsmet Sezgin."

Faili meçhul siyasi cinayetlerin aydınlatılması için TBMM bünyesinde araştırma komisyonu kurulmasına yönelik CHP'nin verdiği önerge ise AKP oylarıyla 4 Kasım 2010'da dördüncü kez reddedildi.

Önergede Sabahattin Ali'den Hrant Dink'e ve Musa Anter'e kadar uzanan süreçte işlenen faili meçhul

cinayetlerin, neden, nasıl ve kimler tarafından işlendiğinin, cinayetlerin ardındaki yapıların ve ilişkilerin araştırılması istenmişti.

Kapatılan HADEP'in eski Genel Başkan Yardımcısı Hikmet Fidan'ın 6 Temmuz 2005'te Diyarbakır'da faili meçhul cinayet sonucu öldürülmesiyle ilgili davada Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 10 Şubat 2010'da aldığı kararla verilen cezaları onadı.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 17 Ekim 2008'de görülen karar duruşmasında tutuklu sanıklar Fırat Karahan ve Veysi Akgönül ikişer kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış, mahkeme heyeti daha sonra sanıkların duruşmalardaki iyi hallerini göz önünde bulundurarak, cezaları müebbet hapis cezasına çevirmişti.

Faili meçhul cinayetler konusunda bir diğer gelişme ise İçişleri Bakanlığının, PKK üyesi Süleyman Şahin'in 3 Ağustos 2005'te Tunceli'de faili meçhul cinayet sonucu öldürülen babası Hasan Şahin'in ailesinin yaptığı başvuruyu karara bağlayan Malatya İdare Mahkemesi tarafından 16 000 TL manevi tazminat ödemeye mahkûm edilmesi oldu.

Siirt'te 31 Ekim 2010'da metruk bir evde varil içine üzerine beton dökülmüş halde bulunan kişinin de 1997 yılında kaybolan Aydın Ded'e ait olduğu belirlendi.

2010 yılında Dokümantasyon Merkezi'nin tespit ettiği **9 faili meçhul cinayet** şu şekilde sıralandı:

— Gazete dağıtımı yapmak için 3 Nisan 2010'da evinden ayrılan ve kendisinden haber alınamayan Azadiya Welat Gazetesinin Adana Temsilciliği çalışanı Metin Alataş, 4 Nisan 2010'da Hıdırlı Mahallesi'ndeki bir bahçede portakal ağacına asılmış halde bulundu. Sürekli takip edildiğini belirten ve bir süre

önce BDP il binası önünde sivil bir araçtan inen üç kişi tarafından darp edilen Metin Alataş daha önce Adana Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştu.

— Şırnak'ın Güneyce Köyü'nde geçici köy koruculuğu yapan Göçer Göktaş'ın (45) operasyon amacıyla gittiği Çırav Dağı'nda işkence edildikten sonra ensesinden vurularak öldürüldüğü 20 Nisan 2010'da öğrenildi.

— Van'ın Özalp İlçesi'ne bağlı Aşağı Tulgalı Köyü'nde yaşayan ve 30 Haziran 2010'da kaçak akaryakıt getirmek için İran'a geçtiği belirtilen Sinan Gülmüş (18), kimliği belirlenemeyen kişi veya kişilerin açtığı ateş sonucu yaralandı. Yaralı haldeyken telefonla ailesine haber veren Sinan Gülmüş, Özalp Devlet Hastanesi'ne götürülürken yaşamını yitirdi.

— Hakkâri-Yüksekova karayolunun 20. kilometresinde bulunan Suüstü (Şakitan) Köprüsü bölgesinde 21 Temmuz 2010'da dereye atılmış ve işkence edilmiş cesedin Engin Urak'a (27) ait olduğu belirlendi. Görgü tanıkları, sigara kaçakçılığı yaptığı ileri sürülen Engin Urak'ın bir polis ekibi tarafından olay yerinde bir süre kovalandıktan sonra aracından indirilerek dipçikle öldürüldüğünü ileri sürdüler. Engin Urak'ın kuzeni Kerem Urak, görgü tanıklarının dediğine göre yol kenarında polis ekibi tarafından Engin Urak'a diz çöktürüldüğü ve ellerinin başına konulduğu sonra da darp edilerek öldürüldüğünü iddia etti.

— Şırnak'ta 29 Temmuz 2010'da Küçük Sanayi Sitesi'ne müşteri almak için giden Taksi Şoförü Sahip Taşar'ın (29) elleri bağlı ve kafası taşlarla ezilerek işkence edilmiş cesedi 1 Ağustos 2010'da Siirt yolu üzerinde bulundu. Sahip Taşar'ın taksisi ise müşteri almak için gittiği yerde bulundu. Konuyla ilgili açıklama yapan BDP Şırnak İl Örgütü yöneticilerinden Salih Diren, "Sahip Taşar'ı tanıyorum. Kimseye zararı olmayan kendi halinde bir insandı. Neden öldürüldüğü konusunda şüphelerimiz var. 1990'lı yıllarda da politik olmayan sıradan insanlar öldürülerek mesajlar veriliyordu" dedi.

— Şırnak'ın İdil İlçesi'ne bağlı Ereban (Karalar) Beldesi'nin kırsal kesiminde 8 Ağustos 2010'da çobanlar tarafından kafasına tek kurşun sıkılarak infaz edilmiş sivil giyimli bir erkek cesedi bulundu.

Cesedin kime ait olduğu tespit edilemezken İdil Cumhuriyet Savcısı olayla ilgili soruşturma başlattı.

— Hakkâri'de Pehlivan Mahallesi'ndeki Hacı Sait Camisi'nin İmamı Aziz Tan, 22 Ağustos 2010'da sabah namazını kıldırdıktan sonra, evine gitmek üzere sokakta yürürken kimliği belirsiz kişi ya da kişilerin silahlı saldırısına uğradı. Aziz Tan, vücuduna isabet eden kurşunlarla olay yerinde yaşamını yitirdi.

— Şırnak'ın İdil İlçesi'nde 5 Eylül 2010'da imamlık yapan M. Emin Hezer, evine giderken kimliği belirsiz kişi veya kişilerin silahlı saldırısına uğraması sonucu sekiz kurşun yarasıyla kaldırıldığı İdil Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

— Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nden 13 Temmuz 2010'da Adıyaman'ın Kömür Beldesi'ne bağlı Yaylapınar Köyü'ne sondaj kuyusu kazmak için giden Ömer Karatay (43) Taşköy yakınlarındaki ormanlık alanda çobanlar tarafından 13 Eylül 2010'da öldürülmüş olarak bulundu. Ömer Karatay'ın cesedinden çok sayıda mermi çıktığı belirtildi. Ömer Karatay'ın oğlu Mehmet Karatay (24) ise babasının geçici köy korucuları tarafından öldürüldüğünü iddia ederek "babam, daha önce bize Kömür Beldesi çevresindeki köy korucularının kendisini tehdit ettiğini ve bu yönde telefonlar aldığını söylüyordu. Babamı öldüren kişiler, kendisini oraya davet eden köy korucularıdır" dedi.

— Daha önce de jandarma ekipleri ve geçici köy korucuları tarafından tehdit edilen BDP Savur (Mardin) İlçe Örgütü Başkanı İsa Akın, Dertyal (Üçerli) Köyü'nde bulunan evinde, 11 Ekim 2010 gecesi kimliği belirsiz kişilerin silahlı saldırısına uğradı. Saldırıdan yara almadan kurtulan İsa Akın, evinin çapraz ateşe tutulduğunu belirterek, evinin duvarlarına çok sayıda kurşun isabet ettiğini; köyde hiç kimseyle husumetinin bulunmadığını fakat bir süredir geçici köy korucuları ve Savur Jandarma Komutanlığı tarafından tehdit edildiğini ifade etti.

1.1. Devam Eden veya Sonuçlanan Davalar

Ferhat Ediş-Necman Ölmez

Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'ne bağlı Beşağaç Köyü yakınlarında 26 Temmuz 2009'da DTP üyeleri Ferhat Ediş'in ve Necman Ölmez'in cesetleri bulunmuş; cesetleri bulanlardan Ferhat Ediş'in ağabeyi

Nihat Ediş, “her birine birer kurşun sıkılmış sonra kasatura ile göğüslerinin çeşitli yerlerine sayısız darbeler vurulmuş. Daha sonra kaya parçaları ile başlarına vurup üzerlerini çalı ile kapatmışlar” demişti.

Ferhat Ediş'in ve Necman Ölmez'in öldürüldükleri yerin 400 metre yakınındaki tepelerde korucu gözetleme kulelerinin bulunduğu ve öldürüldükten sonra Ferhat Ediş'in ve Necman Ölmez'in araçlarının çalışır halde dere yatağına yuvarlandığı anlaşılmıştı.

Cinayetleri işledikleri iddia edilen geçici köy korucusu gruptan olan Zeki Akdoğan, 3 Ekim 2009'da tutuklanmış, cinayetleri işlediklerini itiraf eden Zeki Akdoğan'ın ifadesi doğrultusunda cinayeti işleyen Hançer Timi adlı geçici köy korucularından oluşan grupta yer alan sekiz kişi 6 Ekim 2009'da tutuklanmıştı.

Tutuklu dokuz geçici köy korucusunun yargılanmasına Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi'nde 16 Temmuz 2010'da devam edildi. Duruşmada 12 görgü tanığının ifadesi alan mahkeme heyeti dinlenilmeyen tanıkların bir sonraki duruşmada hazır edilmesine ve sanıkların tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı erteledi.

12 Ağustos 2010'da devam eden duruşmaya sanıklar Hüsnü Akdoğan, Nasır Akdoğan, Rahber Akdoğan, Mücahit Yiğit, İhsan Acer, Zeycan Acer, Cemil Oğurlu, Yunus Akdoğan, Zeki Akdoğan katıldı. Duruşmada tanık olarak dinlenen tutuklu sanıklardan Hüsnü Akdoğan'ın kardeşi Abdurrahman Akdoğan, sanık Zeki Akdoğan'ın cinayeti kabul

ettiğini, emri de askeri makamların verdiğini ileri sürdü.

Abdurrahman Akdoğan'ın ifadesinin ardından dosyadaki eksikliklerin tamamlanmasına ve sanıkların tutukluluk hallerinin devamına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 7 Eylül 2010'a erteledi. Yargılama 2010 yılı içinde sonuçlanmadı.

Aydın Erdem

Diyarbakır'da 6 Aralık 2009'da bir protesto gösterisinde Dicle Üniversitesi öğrencisi Aydın Erdem'in faili meçhul şekilde öldürülmesiyle ilgili başlatılan soruşturmada Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, dört polis memuru hakkında takipsizlik kararı verdiği 30 Ekim 2010'da öğrenildi.

Karara yapılan itirazı değerlendiren Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi ise, 22 Aralık 2010'da kararı bozarak soruşturmanın yeniden başlatılmasını istedi.

M. Şerif Avşar

Diyarbakır'da 22 Nisan 1994 tarihinde Mehmet Şerif Avşar'ın gözaltına alınarak Diyarbakır Saraykapı Jandarma Komutanlığı'nda sorgulanmasının ardından kafasına tek kurşun sıkılmış cesedinin 5 Mayıs 1994'te Lice yakınlarında bulunmasıyla ilgili davanın, 20 Mart 2008'de sonuçlanmasının ardından Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin JİTEM elemanı sanık uzman çavuş Gültekin Sütçü hakkında verdiği 30 yıl hapis cezası kararını görüşen Yargıtay Ceza Dairesi'nin olayı adli bir cinayet olarak değerlendiren yerel mahkeme kararını onadığı 23 Kasım 2010'da öğrenildi. Kararın ardından Gültekin Sütçü hakkında 81 ilde yakalama kararı çıkarıldı.

2. YARGISIZ İNFAZ/”DUR” İHTARI SONUCU ÖLÜM/ RASGELE ATEŞ AÇMA

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın 2007 yılında PVSK'de yapılan değişiklik nedeniyle polis şiddetinin ve buna koşut olarak ölümlerin artacağı ve/veya devam edeceği yönündeki uyarılarına paralel bir şekilde 2010 yılında da polis, asker, jandarma, özel güvenlik birimi gibi kolluk güçlerinin neden olduğu ölümler devam etti. 2010 yılında kolluk güçlerinin “dur” ihtarına uymadığı gerekçesiyle

veya rasgele açtığı ateş sonucu ve yargısız infazlar nedeniyle **31 kişi yaşamını yitirdi; 29 kişi de yaralandı:**

Hecer Uslu

7 Şubat 2010'da Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Rûbozgê (Ortasu) Köyü'nden Kiror (Ortabağ) Köyü'ne giderken “dur” ihtarına uymadığı gerek-

çesiyle jandarma ekibi tarafından taranan minibüsün sürücüsü Hecer Uslu (23) yaşamını yitirdi. BDP Şırnak İl Başkanı Sekvan Aytu, minibüse 51 merminin isabet ettiğini ifade etti.

Olayın ardından ağır yaralanan Hecer Uslu'yu hastaneye götüren Ramazan Arka ise Ortabağ Köyü Jandarma Karakolu'nun akşam saatlerinde evini aradığını belirterek "Olay yerine geldiğimde araba orda duruyordu. Yaralı da aracın önünde yerde yatıyordu. Çok kan kaybediyordu. Hemen hastaneye yetiştirelim dedim ama 'kalsın, doktorumuz gelip ilk müdahaleyi yapacak' dediler. On dakika kadar bekledik doktor gelmedi. Israr ettik yaralıyı Işıkveren'e kadar götürdük. Burada 'doktor olay yerine gelmiş dönün' diye telefon geldi. Geri geldik doktor falan gelmemişti. Epey zaman geçti ve daha sonra tekrar yola koyulduk. Bu oyalama olmasaydı belki de yaşamını yitirmezdi" dedi. Baba Salih Uslu ise, oğlunun daha önce askerler tarafından DTP konvoylarına katıldığı gerekçesiyle tehdit edildiği ve bir daha katılmaması yönünde uyarıldığını ifade etti.

Hecer Uslu'nun (23) ölümüyle sonuçlanan olaya ilişkin açılan davanın ilk duruşması 23 Eylül 2010'da görüldü. Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada "taksirle insan öldürmek" suçundan tutuksuz yargılanan sanıklardan Üsteğmen Özcan Akdemir ile erler Erdem Bican, Reşat Afşin, Önder İnci, Emrah Bozbay, Selman Şakraya ve Yusuf Ünlü duruşmaya katılmadı. Duruşmada tanıkları dinleyen mahkeme heyeti sanıkların zorla getirilmelerine karar vererek duruşmayı 11 Ocak 2011'e erteledi.

Zeid İsmail

Irak'tan Türkiye'ye "yasadışı yollardan giriş yapma"ya çalışan Zeid İsmail, 18 Şubat 2010'da sınırдан askerlerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Ertuğrul Balcı

Eskişehir' 22 Şubat 2010'da Odunpazarı otobüs durağından Şirintepe Mahallesi - Osmangazi Üniversitesi Meşelik Kampusu seferini yapan halk otobüsüne binen özel güvenlik görevlileri E.Ö. ile N.G.'nin bilet parası vermek istememeleri üzerine şoför Ertuğrul Balcı (50) ile aralarında çıkan tartışma kavgaya dönüşünce, iki özel güvenlik görev-

lisi otobüsten aşağıya indirdikleri Ertuğrul Balcı'ya saldırarak Ertuğrul Balcı'yı istinat duvarından aşağıya ittiler.

Yaklaşık 5 metre yükseklikten kafa üstü beton zemine düşen Ertuğrul Balcı olay yerinde öldü. Kavga ihbarı üzerine olay yerine gelen polis ekipleri E.Ö. ve N.G.'yi gözaltına aldı.

Ali Kemal Albayrak

Kocaeli'nin Gebze İlçesi'nde market müdürü Hakan Yılmaz (38) ile marketin bulunduğu binada oturan Ali Kemal Albayrak (52) ve Kenan Albayrak (40) arasında bahçe duvarı nedeniyle 4 Mart 2010'da tartışma çıktı. Tehdit edilen Hakan Yılmaz'ın olay yerine polis ekibi çağırmasına sinirlenen Ali Kemal Albayrak silahıyla Hakan Yılmaz'ı yaraladı. Olay yerine gelen polis ekibi ise silahını teslim etmeyen ve çevreye ateş eden Ali Kemal Albayrak'ı vurarak öldürdü.

Kerem Gün

Şırnak'ın Gundê Melê (Balveren) Beldesi'nin yakınlarında 12 Mart 2010 akşamı Milli Taburu'na bağlı askerlerin açtığı ateş sonucu kapatılan DTP'nin Sêgirkê (Şenoba) Beldesi Gençlik Kolları Başkanı Kerem Gün (26) yaşamını yitirdi, iki kişi de yaralandı. Olayın ardından Şırnak Valiliği yaptığı açıklamada, sınırдан sigara kaçakçılığı yapan grubun "dur" ihtarına uymaması üzerine açılan ateş sonucu, yaralanan Kerem Gün'ün hastanede yaşamını yitirdiği; altı kişininse sağ yakalandığı ifade edilirken yakalandığı iddia edilen altı kişinin gözaltına alınmadığı öğrenildi. Öte yandan yaşamını yitiren Kerem Gün'ün YDGM çalışmalarına katıldığı ve 11 Mart 2010'da gözaltına alındığında ölümle tehdit edildiği ileri sürüldü.

Olay anında ağabeyi Kerim Gün ile birlikte olan Salih Gün, askerlerin kendilerinin silahsız olduklarını bilmelerine rağmen ateş ettiğini ifade ederek, "yedi kişiydik. Askerler ateş açmadan önce sürekli aydınlatma mermisi atıyordu. Daha sonra ateş açtılar. Tarama sonucunda ağabeyim Kerim uzun süre yerde kaldı. Daha sonra sırtımızda hastaneye yetiştirmeye çalıştık. Çağırduğumuz ambulans bir türlü gelmedi. Her aradığımızda askerler tarafından durdurulduğunu söylediler" dedi.

Sevilay Yücel

Newroz Bayramı gerekçesiyle polis ekiplerinin abluka altında tuttuğu İzmir'in Bayraklı İlçesi'ne bağlı Yamanlar Mahallesi'nde 20 Mart 2010'da bir polis aracının duramayarak otobüs durağında bekleyenlere çarpması sonucu Sevilay Yücel (31) olay yerinde yaşamını yitirdi.

Mehmet Nuri Tañçoban

Van'ın Çaldıran İlçesi'ne bağlı Xecixatun (Handedik) Köyü'nün İran sınırı yakınlarında 31 Mart 2010'da Mehmet Nuri Tañçoban'ın (14) üzerinde kurşun ve dayak izleri bulunan cesedi bulundu. Baba Sefer Tañçoban, akaryakıt getirmek için İran sınırına giden ve sınır yakınlarında karşılaştığı Hendek Jandarma Karakolu'nda görevli askerlerin, oğluna ve yanındaki üç kişiye ateş ettiğini ve yaralanan oğlunun taş ve sopalarla öldürüldüğünü ileri sürdü. Konuyla ilgili açıklama yapan BDP Van İl Başkanı Cüneyt Caniş, sorumluların açığa alınmasını istedi.

Konuya ilişkin 2 Nisan 2010'da yazılı açıklama yapan Van İl Jandarma Komutanlığı Mehmet Nuri Tañçoban'ın atını jandarma ekibinin üzerine sürdüğü gerekçesiyle jandarma ekibi tarafından öldürüldüğünü ifade ederek olayı doğruladı. Yapılan otopside ise Mehmet Nuri Tañçoban'ın ölümünü ateşli silah nedeniyle olduğu ve vücudunda darp izine rastlanmadığı belirtildi.

X.X.

X.X.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 22 Nisan 2010'da polis aracına düzenlenen ve bir polis memurunun ölümüyle sonuçlanan silahlı saldırının ardından başlatılan operasyon kapsamında iki kişinin kaldığı bir kulübeye polis ekiplerinin "olayın faillerinin bulunduğu" gerekçesiyle düzenlediği baskın sonucu iki kişi açılan ateş sonucu yaşamını yitirdi. Görgü tanıkları öldürülen kişilerin tanınmaz hale geldiğini ifade ederken Kızıltepe Kaymakamlığı da ölen kişilerin saldırıyı düzenleyen kişiler olduklarını doğruladı.

Taha Özdemir

Şanlıurfa'nın Akçakale İlçesi'ne bağlı Kepezli Köyü'nde 22 Nisan 2010'da Suriye'den Türkiye'ye

"kaçakçılık yaptıkları" iddia edilen İbrahim Bitkin (27) ve Taha Özdemir'e (22) "dur" ihtarına uymadıkları gerekçesiyle sınırda devriye görevi yapan askerlerin ateş açması sonucu Taha Özdemir yaşamını yitirdi.

Hüseyin Artuç

Şırnak'ın Balveren Beldesi'nde 5 Mayıs 2010'da "kaçakçı oldukları" ileri sürülen beş kişiye "dur" ihtarına uymadıkları gerekçesiyle Milli Jandarma Karakolu'na bağlı askerler tarafından ateş açılması sonucu Hüseyin Artuç (19) yaşamını yitirdi, Mehmet Cevat Ayaz (38) ise yaralandı.

Şerzan Kurt

Muğla'da 11 Mayıs 2010'da Muğla Üniversitesi'nde eğitim gören Kürt öğrenciler ile ırkçı bir grup arasında sözlü sataşma nedeniyle kavga çıktı. Polis ekiplerinin olaya müdahale ettiği esnada, polis memuru Gültekin Şahin tarafından açılan ateş sonucu Şerzan Kurt (21) adlı öğrenci ağır yaralandı. Şerzan Kurt'un yaralanmasını protesto eden gruba polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözaltına alınan 74 kişi altısı tutuklandı.

Muğla Valiliği 17 Mayıs 2010'da yaptığı açıklamada Şerzan Kurt'u silahla vurarak ağır yaralanmasına neden olan polis memuru Gültekin Şahin'in tutuklandığını bildirdi. Muğla Valisi Ahmet Altıparmak, daha önce yaptığı açıklamada üniversite öğrencisi Şerzan Kurt'a ateş açılan silahın herhangi bir polis memuruna ait olmadığını açıklamıştı.

Şerzan Kurt (21) ise tedavi gördüğü Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 19 Mayıs 2010'da yaşamını yitirdi. Şerzan Kurt'un (21) öldürülmesine tepki göstermek amacıyla 25 Mayıs 2010'da Hakkâri'de düzenlenen yürüyüşün ardından Dağgöl Mahallesi'nde çıkan olaylara karıştıkları iddiasıyla 22 öğrenci gözaltına alındı.

Şerzan Kurt'un (21) ölümüyle ilgili davaya 10 Ağustos 2010'da başlanması gerekirken duruşmanın müdahil avukatlarına haber verilmeden 9 Ağustos 2010'da evrak üzerinden görüldüğü öğrenildi. Muğla 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada tutuklu yargılanan sanık polis memuru Gültekin Şahin'in tutukluluk halinin devamına karar verilirken, Muğla Valiliği'nin isteği doğrultusunda Adalet Bakanlığı'nın talebi üzerine Yargıtay 5. Ceza

Dairesi'nin dosyayı "kamu güvenliği" gerekçesiyle Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderdiği öğrenildi. Karara itiraz ettiklerini belirten Avukat Mustafa Rollas, Muğla 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ne verdikleri dilekçenin reddedildiğini söyledi.

Davaya 15 Ekim 2010'da Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında söz alan Şerzan Kurt'un ailesinin avukatları, dava dosyasının naklinin Eskişehir'e yapılmasının Anayasa'ya aykırı olduğunu belirtti. Sanık polis memurunun savunmasını alan mahkeme heyeti, sanık polis memurunun tutukluluk halinin devamına karar vererek duruşmayı 8 Aralık 2010'a erteledi.

Davaya 8 Aralık 2010'da Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Tanıkların, buldukları yerde talimatla alınan görüntülü ifadelerinin bir kısmının mahkeme heyetine ulaşması üzerine, taraf avukatları ifadeleri incelemek için süre istedi. Sanık polis memurunun tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 19 Ocak 2011'e erteledi.

Diren Basan

Şırnak'ta 3 Haziran 2010'da aşırı hız yapan zırhlı polis aracının çarptığı Diren Basan (11) yaşamını yitirdi.

Asım Yavrutürk

Van'ın Çaldıran İlçesi'ne bağlı Girêsor (Alakaya) Köyü yakınlarında 14 Haziran 2010 gecesi sigara kaçakçılığı yaptığı iddia edilen Asım Yavrutürk (25), askeri ekibin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

İslam Kesici

Van'ın Özalp İlçesi'ne bağlı Axurka Jorî (Yukarı Turgalı) Köyü'nden 25 Haziran 2010'da kaçakçılık için gittiği İrandan üç arkadaşıyla birlikte dönen İslam Kesici (26), sınırda askerlerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi.

X.X.

X.X.

Erzincan'ın Hürrem Palangası Köyü'nde 25 Haziran 2010'da bir eve baskın düzenleyen kolluk kuvvetleri ile evde bulunanlar arasında çıktığı ileri sürülen çatışma sonunda evde bulunan iki kişi öldürüldü.

Mustafa Fil

Ali Dalmış

Hatay'ın Hassa İlçesi'ne bağlı Çardak Yaylası'nın Şeker Deresi Bölgesi'nde 28 Haziran 2010'da Amanos Dağları'nın eteklerine kekik otu toplamaya giden dört köylüyü HPG militanı zanneden askerî birliğin, dört köylüye ateş açması sonucu Mustafa Fil (66) ve Ali Dalmış (63) yaşamını yitirdi; Mehmet Sak (75) da yaralandı.

Konuyla ilgili açıklama yapan Hatay Valisi M. Celalettin Lekesiz, operasyona çıkan askerî birliğin "dur" çağrısına köylülerin yanıt vermemesi üzerine, köylülere ateş açıldığını ifade etti. Silah seslerini duyunca dere yatağına kaçarak olaydan yara almadan kurtulan İbrahim Yalçın (60), "hep birlikte kekik toplamaya gitmiştik. Ormanlık alanda, birden saldırıya uğradık. Saldırının yapıldığı noktayı tespit ettik, ama kimlerin saldırdığını görmedim. Yoğun kurşun yağmuru altında kaldık. Ben hemen kendimi yakındaki dere yatağına attım. Silah sesi kesilene kadar bekledim. Sonra da oradan kaçtım. Yaklaşık 15-20 dakika sürdü. Arkadaşlarımla durumunu da bilmiyordum. Hassa'ya döndüğümde ikisinin öldüğünü, birinin yaralandığını öğrendim" dedi.

Ferhat Taruk

Çekdar Kanay

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'ne bağlı Goma Ahmet Mezrası'nda 1 Temmuz 2010 gecesi tarlada nöbet tutan Ferhat Taruk, Çekdar Kanay ve Müslüm Kanay'ın, askerî operasyondan dönen birliğe, "hırsız oldukları" gerekçesiyle ateş açmaları üzerine çıkan çatışmada, askerî birliğin yoğun ateşle karşılık vermesi sonucu Ferhat Taruk ve Çekdar Kanay öldü; Müslüm Kanay ise yaralandı. Ferhat Taruk ve Çekdar Kanay'ın yakınları olaydan sonra mezraya giriş çıkışların yasaklanması nedeniyle iki kişinin de kan kaybından öldüğünü ileri sürdü.

Abdullah Hezer

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 2 Temmuz 2010'da polis ekiplerinin "HPG militanı oldukları" şüphesiyle iki kişiye açtığı ateş sonucu adının Abdullah Hezer olduğu iddia edilen bir kişi öldü, bir kişi de yaralandı.

Turgut Gezer

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 15 Mayıs 2010'da Yüksekova-Van karayolunun Bajirgê (Akalın) mevkiinde karşıdan karşıya geçerken aşırı hız yapan Yüksekova İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne ait zırhlı aracın çarparak ağır yaraladığı Turgut Gezer (12) tedavi gördüğü Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde (Van) yaşamını yitirdi.

Canan Saldık

Van'ın Kurubaş Köyü'ne 21 Temmuz 2010'da piknik yapmaya giden Canan Saldık (16), Hacıbekir Askerî Kışlası'ndan açıldığı ileri sürülen ateş sonucu, kafasından aldığı kurşun nedeniyle kaldırıldığı Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

Şerafettin Güleriyüz

Van'ın Saray İlçesi'ne bağlı Xerabsork (Sıımlı) Köyü'nde yaşayan Şerafettin Güleriyüz (26) altı arkadaşıyla beraber 28 Ağustos 2010'da İran'dan kaçak mazot getirirken Cemil Çiçek Jandarma Karakolu'nda açılan ateş sonucu yaşamını yitirdi.

Cemal Yalçın

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'nde 5 Ağustos 2010'da Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlenen silahlı saldırıda HPG militanları tarafından öldürüldüğü iddia edilen Er Cemal Yalçın'ın çatışmanın meydana geldiği bölgede sivil haldeyken çatışmanın çıkması üzerine yaya olarak Emniyet Müdürlüğü'ne koşması üzerine Emniyet Müdürlüğü'nden açılan ateş sonucu yaşamını yitirdiği görgü tanıklarının ifadesi ve otopsi raporuyla belirlendi.

Diyarbakır Özel Yetkili Cumhuriyet Savcılığı ile Dicle Savcılığı'nın birlikte yürüttüğü soruşturma Cemal Yalçın'ın vücudundan çıkacak merminin hangi silaha ait olduğuna göre sonuçlanacak.

Vedat Keri

Van'ın Saray İlçesi'nde 8 Eylül 2010'da İran'da "mazot kaçakçılığı yapıldığı" gerekçesi ile İran sınırına yakın bir bölgede askerlerin açtığı ateş sonucu Vedat Keri (18) yaşamını yitirdi, Adem Yakar (22) da yaralandı.

Enver Turan

Hakkâri'de askeri operasyon sonucu dokuz militanın öldürülmesini 9 Eylül 2010'da Hakkâri'de

protesto eden gruba polis ekipleri müdahale etti. Çıkan olayların ortasında kalan bir araçtan çevredekilere araçta bulunan Uzman Çavuş'un ateş açması sonucu bayram nedeniyle şeker toplayan Enver Turan (15) başından vurularak ağır yaralandı. Enver Turan'ın tedavisinin Van'da Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde devam ettiği, gözaltına alınan ve adı gizli tutulan Uzman Çavuş'un ise "kasten insan öldürmeye teşebbüs" suçundan 10 Eylül 2010'da tutuklanarak Van Askerî Cezaevi'ne gönderildiği öğrenildi.

Enver Turan (15) tedavi gördüğü Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beyin Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi'nde 16 Eylül 2010'da yaşamını yitirdi.

Olayın ardından Gökşen Sart hakkında açılan davaya 9 Kasım 2010'da başlandı. Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada sanık avukatının "müvekkilinin can güvenliği olmadığı" gerekçesiyle davanın başka bir ile alınmasını talep etmesi üzerine mahkeme heyeti, taleple ilgili olarak Adalet Bakanlığı'na yazı gönderilmesine karar vererek duruşmayı 7 Aralık 2010'a erteledi.

Hamit Çakmak

Trabzon'da 15 Eylül 2010'da, çeşitli suçlardan hakkında sekiz yıl kesinleşmiş hapis cezası bulunduğu için aranan ve müteahhitlik yaptığı belirtilen Hamit Çakmak'ın (36) evine İl Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi'ne bağlı ekiplerin gelmesi üzerine paniğe kapılarak binanın 8. katında bulunan dairesinin balkonundan sarkıttığı çarşafı kaçmak isteyen Hamit Çakmak, balkondan düşerek yaşamını yitirdi.

İsa İbrahimzade

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Esendere Beldesi'nde 29 Eylül 2010'da, İran sınırında "kaçakçılık yaptıkları" gerekçesiyle bir gruba askerlerin ateş açması sonucu İran vatandaşı İsa İbrahimzade (14) yaşamını yitirdi.

Edanur Avcı

Karabük'ün Safranbolu İlçesi'nde 4 Kasım 2010'da evinin önünde oyun oynayan Edanur Avcı (4), bir kurşunun kafasına isabet etmesi sonucu yaşamını yitirdi. Edanur Avcı'nın ölümüne neden olan kurşunun, 125. Jandarma Er Eğitim Alay

Komutanlığı'nda yapılan atış eğitimi sırasında askerlerin silahından çıktığı iddia edildi.

Edanur Avcı'nın amcası Ömer Avcı, atış eğitimleri nedeniyle daha önce uyarılarda bulduklarını belirterek, "sorumluların cezalandırılmasını istiyoruz. Kurşunlar köyümüze gelmekte. Bu işin bir an önce çözüme kavuşturulmasını istiyoruz. Atış taliminin başka bir yerde yapılmasını istiyoruz. Bu atış talimi devam ettikçe başka insanlar ölür. Köyümüzde hayatımız her an tehlikede. Atış talimi yapılırken kafamızı eğerek geziyoruz. Köyümüzün her yerinde mermi çekirdekleri mevcuttur" dedi.

2.1. Yargısız İnfaz Girişimi Sonucu Meydana Gelen Yaralanmalar

— Hakkâri'de 6 Ocak 2010'da BDP'ye yönelik operasyonları protesto eden gruba müdahale eden polis ekiplerinin açtığı ateş sonucu evinin balkonundan bakan Leyla Değirmenci'yle (46) yoldan geçen Mahmut Duman (23) yaralandı. Hakkâri Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Leyla Değirmenci'yle Mahmut Duman'ın sağlık durumlarının iyi olduğu belirtilirken olaya ilişkin açıklama yapan Hakkâri Valisi Muammer Türker, Leyla Değirmenci'yle Mahmut Duman'ın kolluk güçlerinin açtığı ateş sonucu yaralanmadığını söyledi. Yaralı iki kişi savcılığa polis memurları hakkında suç duyurusunda bulundu.

— Samsun'un Tekkeköy İlçesi'nde 21 Mart 2010'da "dur" ihtarına uymadığı ve alkollü olduğu iddia edilen Y.A.'nın kullandığı araca jandarma ekibinin ateş açması sonucu aracın arka koltuğunda oturan Ç.T. sırtından vurularak yaralandı.

— Aydın'ın Kuşadası İlçesi'nde 13 Nisan 2010'da bir sivil polis memurunun hakkında yakalama kararı olan Umut Tamaç'ı (27) kovalamaya başlaması üzerine koşarak kaçmaya başlayan Umut Tamaç'ın peşine takılan sivil polis memurunun bir el ateş etmesi üzerine kaçmayı bırakan Umut Tamaç ile polis memuru arasında çıkan tartışmanın ardından polis memuru Umut Tamaç'a ateş etti.

Ağır yaralanan Umut Tamaç'ı vurmakla suçlanan polis memuru "boğuşurken oldu" diyerek kendini savundu. Bu arada bazı polis memurlarının çevredeki esnafla görüşüp olayı görmediklerini söylemeleri konusunda uyardığı iddia edildi. Aydın

Valisi Hüseyin Avni Coş, olayla ilgili soruşturmanın sürdürüldüğünü ve kimliği açıklanmayan polis memurunun gözaltında olduğunu söyledi.

Umut Tamaç'a yakın mesafeden ateş edilmesiyle ilgili davaya 14 Ekim 2010'da başlandı. Umut Tamaç'ı vurarak ağır yaralayan ve Umut Tamaç'ın bir gözünü kaybetmesine neden olan M.Ü. olayın "boğuşurken olduğunu" iddia etmişti.

Söke Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya "kastan insan öldürmeye teşebbüs etmek"ten, 18 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanan, sivil polis memuru M.Ü. ile "görevli polis memuruna mukavemet etmek"ten üç yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanan Umut Tamaç katıldı.

Duruşmada savunmasını yapan polis memuru M.Ü., Umut Tamaç'ı evrak tebligatı için karakola gitmeye ikna etmek isteğini iddia ederek, "ikna çabalarım karşısında bana bıçak çekti. Ben de uyarı amacıyla beylik tabancamı çekip havaya ateş ettim. Bana küfür etmeyi sürdürdü ve boğazıma sarıldı. Ben de kendimi korumak amacıyla silahın kabzasıyla omzuna vurdum. Bu sırada tabanca ateş aldı ve Umut Tamaç yaralandı" dedi.

Umut Tamaç ise olay günü babasına ait kiralık evden çıkıp yolda yürüdüğü sırada, arkasından gelen tanımadığı bir kişinin kendisini İstanbul'a götürmek istemesine karşı çıktığını belirtti. Polis olduğunu söyleyen bu kişiye kendisini rahatsız etmemesini, savcı ile görüşmeye gittiğini söyleyerek yoluna devam ettiğini belirten Umut Tamaç, "ben yürümeye devam ettim, arkamdan silah sesi duydum. Koşup beni kolumdan tuttu ve başıma sıktı. Sonrasını hatırlamıyorum. Kendime geldiğimde hastanedeydim. Aramızda anlattığı gibi bir boğuşma olmadı, elimde bıçak da yoktu" diye konuştu.

Polis memuru M.Ü'nün tutuksuz yargılanmasına ve "duruşmaya gelmeyen tanıkların polis zoruyla getirilmelerine" karar veren mahkeme heyeti, duruşmayı 23 Aralık 2010'a erteledi.

— Mersin'de 20 Nisan 2010'da arandığı iddia edilen V.A.'ya (28) polis ekibinin "dur" ihtarı yapmasının ardından V.A.'nın polis ekibinden kaçmaya çalışması üzerine açılan ateş sonucu V.A. ayağından vuruldu. V.A., tedavi için ambulansla Toros Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

— Hakkâri’de DÖKH tarafından 15 Mayıs 2010’da düzenlenen “Tecavüz kültürüne dur diyelim” yürüyüşüne polis ekibinin müdahalesi sonucu sağ gözüne plastik mermi isabet eden C.E. (8) sağ gözünü kaybetti.

— 16 Mayıs 2010’da ise bir düğünde “yasadışı slogan atıldığını” iddia eden polis ekiplerinin açtığı ateş sonucu R.D. (14) karnına isabet eden kurşun sonucu yaralandı.

— Hakkâri’de 15 Mayıs 2010’da hızlı ve kontrolsüz bir şekilde ilerleyen zırhlı polis aracının yol kontrolünü kaybetmesi sonucu A.A. (5) yaralandı.

— Diyarbakır’da “hırsızlık yaptığı” iddiasıyla 30 Mayıs 2010’da gözaltına alınan H.D. (18), sağlık kontrolüne götürülürken kaçmak istediği gerekçesiyle yanında bulunan polis memuru tarafından açılan ateş sonucu vurularak yaralandı.

— Van’ın Özalp İlçesi’ne bağlı Aşağı Turgalı Köyü’nde 22 Temmuz 2010’da tarladan dönen Adem Aygün (17), askeri ekibin açtığı ateş sonucu yaralandı.

— Tunceli’nin Pülümür İlçesi’ne bağlı Buyerbaba Yaylası’nda 11 Ağustos 2010 akşamı hayvanlarını otlatan Fikri Karakuş’un (33) insansız hava aracı tarafından HPG militanı zannedilmesi nedeniyle Fikri Karakuş’un bulunduğu bölgeye gönderilen askeri helikopterden açılan ateş sonucu Fikri Karakuş ağır yaralandı. Olay yerine gelen köylüler tarafından hastaneye kaldırılan Fikri Karakuş tedavi altına alındı.

— Mersin’in Akdeniz İlçesi’nde 16 Ağustos 2010’da Hakkârililere ait kahvenin önünde bir sivil polis memurunun, “taş atan çocuklara” rasgele ateş açması sonucu, Nezir Burak (34) ağır yaralandı.

— Mersin’de 19 Ağustos 2010’da çeşitli adli suçlardan aranan A.K.’yle (27) devriye görevi yapan polis ekibi arasında meydana gelen kovalamaca sonucunda meydana gelen arbedede A.K., polis memuru C.A.’nın (34) silahından çıkan kurşunla yaralandı.

— Tunceli’nin Böğürtlen Köyü’nün yakınlarında 12 Eylül 2010’da hayvancılıkla uğraşan Pir Ali Ökdemir, hayvanlarını tuttuğu ahırın çevresinde dolaşan köpekleri korkutmak için silahını ateşleyince Pir Ali Ökdemir’i HPG militanı zanneden askeri birlik

tarafından kolundan vuruldu. Yarası ağır olmayan Pir Ali Ökdemir, Tunceli Devlet Hastanesi’ne kaldırıldı.

— Van’ın Özalp İlçesi’nin yakınlarında 17 Eylül 2010’da Fahrettin Sancak’ın kullandığı minibüse yolda kenarındaki askerler tarafından açılan ateş sonucu minibüsün sürücüsü Fahrettin Sancak ve minibüste bulunan Polat Sancak yaralandı.

— Hakkâri’nin Yüksekova İlçesi’ne bağlı Kadı Köyü’nün girişinde 7 Ekim 2010’da hareket halindeki kamyonete askeri birliğin ateş açması sonucu, aracın sürücüsü Cüneyt Yıldız (20) hafif yaralanırken kamyonette bulunan Reşat Karataş (18) ağır yaralandı. Olaya ilişkin açıklama yapan Cüneyt Yıldız, “kamyoneti delik deşik ettiler. Sonra feci şekilde darp edildik. Reşat’ın her iki ayağının ucuna kurşun sıktılar. Bize hepimiz ‘teröristsiniz’ dediler. Ağır hakaretlerde bulundular” dedi.

— Şırnak’ta 8 Ekim 2010’da “kaçakçılık yaptıkları” ve “dur” ihtarına uymadıkları gerekçesiyle polis ekiplerinin sivil bir otomobile ateş açması sonucu otomobil şoförü Mehmet Sait Saçan sırtından aldığı kurşunla ağır yaralandı.

— Muş’ta 12 Ekim 2010’da trafikte iki sürücü arasında çıkan kavgayı ayırmak için havaya ateş açan polis memuru, evinin balkonunda oturan İrem Koç’u (8) el ve yüzünden yaraladı. Hastaneye kaldırılan İrem Koç’un sağlık durumunun iyi olduğu bildirildi. Adliyeye çıkartılan ve adı açıklanmayan polis memuru tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

— Hakkâri’nin Şemdinli İlçesi’ne bağlı Bêsosin (Ortaklar) Köyü’ne 22 Ekim 2010’da “kaçakçıları sakladıkları” gerekçesiyle baskın düzenleyen Ortaklar Jandarma Karakolu’na bağlı askeri ekip ile köylüler arasında çıkan tartışmanın ardından askerlerin rasgele ateş açması sonucu İzzet Demir’in (18) yaralandığı iddia edildi.

— Şırnak’ın Dêrgulê (Kumçatı) Beldesi’nde 21 Kasım 2010’da bir askerin, dışarıdan bir şeyler aldırma için çağırdığı Ahmet Acar’a (14) silahıyla şaka yaparken, silahının ateş alması sonucu, Ahmet Acar göğsünden vurularak ağır yaralandı ve kaldırıldığı hastanede ameliyata alındı. Askeri yetkililer olayı askerin gerçekleştirmediğini iddia ederken cumhuriyet savcısı, olay yerinde bulunan askerin

bir mermisinin eksik olduğunu tespit etti. Ahmet Acar'ı vuran asker tutuklanarak Batman M Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

— Van'ın Erçek Beldesi'ne bağlı Mamedik (Yeniçavuş) Köyü'nde 29 Kasım 2010'da "kaçak sigara taşıdığı" iddia edilen bir araca askeri ekibin ateş açması sonucu evinin bahçesinde oynayan M.E. (9) iki bacağından yaralandı.

— Hakkâri'de 10 Aralık 2010'da Yüksekova-Van yolu üzerinde Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) üyelerinin bulunduğu iki aracı durduran askeri ekibin araca açtığı ateş nedeniyle Demokratik Yurtsever Gençlik (DYG) Yüksekova Meclisi Sözcüsü Sedat Karadağ başından vurularak ağır yaralandı. Araçlarda bulunan BDP üyesi sekiz kişiyi gözaltına alan askeri yetkililer, Sedat Karadağ'ın yakalanacağını anlaması üzerine kendisini vurduğunu iddia ettiler.

— Van'ın Çatak İlçesi'nde 22 Aralık 2010'da jandarma ekibinin yol kontrolü sırasında "dur" ihtarına uymadıkları iddiasıyla, bir araca açılan ateş sonucu, araçta bulunan Muaz Alptekin (19) ve Bahar Alptekin (22) yaralandı. Yaralanan iki kişi Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırılırken, konuyla ilgili açıklama yapan Çatak Kaymakamı Ahmet Demirci, minibüste 2500 paket kaçak sigara bulunduğunu belirtti.

2.2. Devan Eden veya Sonuçlanan Yargısız İnfaz Davaları

Mahsun Mızrak

Diyarbakır'da 28 Mart 2006'da, operasyonda öldürülen militanların cenazelerinin karşılanması sırasında 14 kişinin ölümüyle ve 400 kişinin tutuklanmasıyla sonuçlanan olaylarda yaşamını yitirenlerden Mahsun Mızrak'ın ölümüne neden oldukları iddiasıyla Ankara Emniyet Müdürlüğü Özel Harekat Şubesi'nde görevli polis memurları B.Ö., H.A. ve N.Ö. hakkında hazırlanan iddianame 11 Ocak 2010'da tamamlandı. Polis memurları "olası kasıt sonucu ölüme neden oldukları" suçlamasıyla ömür boyu hapis cezası istemiyle Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başladılar.

İddianamede, Mahsun Mızrak'ın ölümüne neden olan gaz fişeğinin, uzun namlulu silaha monteli bomba atar ile birlikte kullanıldığı belirtildi. İddi-

anamede "şüphelilerin, toplumsal olayları bastırma üzere kolluk görevlisi olarak görev yaptıkları olayda kullandıkları gaz fişeği atar silahların nasıl kullanacağını bildikleri halde, öldürme kastı olmadan, silahı kullanma koşullarına aykırı olarak kullanılarak Mahsun Mızrak'ın ölümüne neden oldukları delillerden anlaşılmıştır" denildi.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, Mahsun Mızrak'ın ölümüne neden olan gaz bombası kapsülünü, polis memurları B.Ö., H.A. ve N.Ö.'nün kullandığını tespit etmiş ve Diyarbakır Valiliği'nden soruşturma izni istemişti. Ancak Diyarbakır Valiliği, polis memurları hakkında soruşturma izni vermemişti.

21 Eylül 2010'da başlayan yargılamada "olası kasıt sonucu ölüme neden oldukları" suçlamasıyla ömür boyu hapis cezası istemiyle Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan polis memurlarının duruşmasında Mahsun Mızrak'ın ölümü hakkında Adli Tıp Kurumu'ndan istenen rapor gelmezken, Diyarbakır Valiliği ve Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Daire Başkanlığı, "davanın akıbetinin kendilerine bildirilmesi" yönünde mahkeme heyetine yazı gönderdi.

Mahsun Mızrak'ın ailesinin avukatı Baran Vural, Adalet Bakanlığı'nın ve Diyarbakır Valiliği'nin davaya olan ilgisini mahkemeyi "baskı altına almak" olarak yorumladı.

Tarafların savunmalarını alan mahkeme heyeti, Adli Tıp Kurumu ve Morg İhtisas Daire Başkanlığı'na Mahsun Mızrak'ın ölümüne ilişkin rapor için yazdığı müzekkereye yanıtın gelmesinin beklenmesine, sanıkların sabit ikametgâh ve delillere etki edebilecek durumda olmadığı gerekçesi ile tutuklanma talebinin reddine karar vererek duruşmayı erteledi.

Gökhan Ergün

Bursa'nın Nilüfer İlçesi'nde 26 Ağustos 2008'de "dur" ihtarına uymadığı iddiasıyla ateş edip Gökhan Ergün'ün (21) ölümüne neden olan polis memuru M.A. (33), hakkında "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suretiyle kasten yaralama sonucunda ölüme sebebiyet verme" suçundan açılan davada Bursa 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 28 Mayıs 2009'da 5 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı.

M.A. hakkında başlatılan idari soruşturmada ise Bursa İl Polis Disiplin Kurulu'nun 12 Aralık 2009'da M.A. hakkında "kasten adam öldürmek" suçu kesinleşmediğinden "ceza tayinine gerek olmadığına" karar verdiği öğrenildi. Konuyla ilgili İçişleri Bakanlığı'na yazı gönderen TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Zafer Üskül "gereğinin yapılmasını" istedi.

Murat Kasap

Adana'da 29 Eylül 2006'da motosikletiyle giderken "dur" ihtarına uymadığı iddiasıyla polis memuru İ.H.Y. tarafından vurularak öldürülen Murat Kasap'ın (19) ölümüyle ilgili Adana 2. İdare Mahkemesi'nde açılan davanın sonuçlandığı 14 Ocak 2010'da öğrenildi. Polis memuru İ.H.Y.'nin 30 Haziran 2009'da Ceyhan Ağır Ceza Mahkemesi'nde "taksirle insan öldürme" suçundan 20 ay hapis cezasına mahkûm olmasının ardından Adana 2. İdare Mahkemesi de olayda Murat Kasap'ı 4/6 oranında kusurlu bularak Murat Kasap'ın ailesine 20000 TL manevi toplam 26000 TL tazminat ödenmesine karar verdi.

Emrah Gezer

Ankara'da 26 Aralık 2009 gecesi eğlenmeye gittiği barda arkadaşlarıyla Kürtçe şarkı söyleyen Emrah Gezer ile tartışan polis memuru Serkan Akbulut'un (32), tartışmanın büyümesi üzerine Emrah Gezer'in silahıyla vurarak öldürmesiyle ilgili savcılık soruşturması 22 Ocak 2010'da tamamlandı.

İddianamede polis memuru Serkan Akbulut'un yanında bulunan Sinem Uludağ'ın Kürtçe şarkı söyleyen gruba "burada da buldunuz bizi pis Kürtler" diye hakaret ettiği ve çıkan kavgada Serkan Akbulut'a "nasıl erkeksizin, bunlara sıkın!" diyerek cinayeti azmettirdiği belirtildi.

Yargılama 11 Şubat 2010'da başladı. Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada sanık polis memuru Serkan Akbulut'un ifadesi alındı. Mahkeme heyeti, 11 Mart 2010'da yapılacak keşifteki delillerin toplanması ve incelenmesi için duruşmayı erteledi.

6 Nisan 2010'da görülen duruşmada, bilirkişi olarak emekli bir emniyet müdürünün hazırladığı rapora ve sanık polis memuru Serkan Akbulut ile kardeşi Levent Akbulut'un ifadelerinin aynı olma-

sına Emrah Gezer'in avukatı Selçuk Kozağaçlı itiraz etti.

Serkan Akbulut'un tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti, Adli Tıp Kurumu'ndan Emrah Gezer'in vücudundan çıkan mermi çekirdeklerinin hangi silahtan çıktığına ilişkin rapor istenmesi için duruşmayı erteledi.

3 Haziran 2010'daki duruşmada Serkan Akbulut'un tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti Adli Tıp Kurumu'ndan gelecek raporun beklenmesi için duruşmayı erteledi.

27 Temmuz 2010'da yapılan yargılamanın ardından sanık Serkan Akbulut'un tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti, Emrah Gezer'in vücudundan çıkan kurşuna Adli Tıp Kurumu tarafından yapılacak olan balistik incelemesinin beklenmesi için duruşmayı erteledi.

Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 16 Eylül 2010'da yapılan yargılamada Emrah Gezer'in vücudundan çıkan kurşuna Adli Tıp Kurumu tarafından yapılacak olan balistik incelemesinin sonucunun gelmemesi nedeniyle mahkeme heyeti bir sonraki duruşmayı 11 Kasım 2010'a erteledi.

Soner Çankal

19 Kasım 2008'de Ankara'nın Altındağ İlçesi'nde Soner Çankal'ın polis memuru Vahit Karşılıyan'ın açtığı ateş sonucu yaşamını yitirmesiyle ilgili olayda tutuksuz yargılanan polis memuru Vahit Karşılıyan'ın "meşru müdafaa sınırının aşılması sonucu adam öldürme" suçundan Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davaya 22 Ocak 2010'da devam edildi. Duruşmaya sanık polis memuru ile avukatı katılmazken Soner Çankal'ın babası Muharrem Çankal ve avukatları katıldı.

Mahkeme başkanı, olayla ilgili telsiz ve telefon görüşmelerine ilişkin bilirkişinin hazırladığı rapora dair Soner Çankal'ın avukatlarının değerlendirme yapmak için süre istemesi üzerine duruşmayı erteledi.

16 Haziran 2010'daki duruşmada söz alarak esas hakkındaki mütalaasını sunan cumhuriyet savcısı, olay tarihinde "yunus" olarak adlandırılan polis ekibinin, "uyuşturucu ticareti yapıldığı" yönündeki "kuvvetli şüphe" üzerine olay yerine geldiğini; aralarında Soner Çankal'ın da bulunduğu bir gruba

polis memurlarının müdahalede bulunmak istedikleri sırada, Soner Çankal'ın kaçtığını belirtti.

Polis memuru Vahit Karşılıyan'ın, Soner Çankal'ın peşinden gittiğini ve aralarında çıkan boğuşma sonrasında aralarında önceden bir husumet olmaksızın polis memuru Vahit Karşılıyan'ın Soner Çankal'ı silahıyla vurarak öldürdüğünü ifade eden savcı, kasit olmaksızın sınırın aşılması durumunun söz konusu olduğunu söyledi. Savcı bu nedenle tutuksuz sanık polis memuru Vahit Karşılıyan'ın "taksirle insan öldürmek" suçundan bir yıl sekiz aydan dört yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini talep etti.

Sanık avukatının esas hakkındaki savunmalarını yapmak için istediği süre talebini kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

13 Ekim 2010'daki duruşmaya sanık polis memuru ile Soner Çankal'ın annesinin avukatları katıldı. Duruşmada söz alan Soner Çankal'ın annesinin avukatı Murat Yılmaz, daha önce Soner Çankal'ın babası Muharrem Çankal'ın avukatlığını yaptıklarını, ancak babanın şikâyetinden vazgeçtiğini, bu sebeple Muharrem Çankal adına davaya katılmalarının sona erdiğini bildirdi. Davaya Soner Çankal'ın annesi Yeter Çankal adına katılacaklarını bildiren Murat Yılmaz, Yeter Çankal'dan vekâlet almak için süre istedi. Mahkeme heyeti, Yeter Çankal'ın avukatlarına, müvekkillerinden vekâletname almaları için süre tanıyarak duruşmayı erteledi.

30 Aralık 2010'daki duruşmaya tutuksuz sanık Vahit Karşılıyan ve avukatı Ecem Hamzaoğlu ile Soner Çankal'ın annesi Yeter Çankal ve avukatları katıldı. Duruşmada sanık avukatı esas hakkındaki savunmasını verdi. Soner Çankal'ın avukatını dinleyen mahkeme heyeti, karar vermek için duruşmayı erteledi.

Ferhat Gerçek

İstanbul'un Yenibosna İlçesi'nde 7 Ekim 2007'de dergi satışı yaptığı sırada polis ekibinin açtığı ateş sonucunda yaralanan Ferhat Gerçek'in felç kalmasına neden olan 7'si polis memuru 13 sanığın yargılanmasına Bakırköy 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 12 Şubat 2010'da devam edildi. Mahkeme heyeti sanık polis memurlarının bir sonraki duruşmada hazır edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

25 Haziran 2010'daki duruşmada mahkeme heyetinin 2. kez değişmesi nedeniyle dosyayı inceleyemediğini belirten mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

24 Aralık 2010'daki duruşmada Ferhat Gerçek'i vuran kurşunla ilgili Adli Tıp Kurumu'ndan istenen raporun henüz gelmemesi üzerine mahkeme heyeti duruşmayı 6 Mayıs 2011'e erteledi.

İsmail Karaman

İstanbul'un Avcılar İlçesi'nde 6 Temmuz 2001'de kolluk güçlerinin açtığı ateş sonucu yaşamını yitiren İsmail Karaman'ın öldürülmesiyle ilgili davada polis memurları Ali Erşan'la Nihat Çulhaoğlu'nun yargılanmasına 12 Mart 2010'da Bakırköy 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Duruşmada mütalaayı veren savcı tutuksuz yargılanan sanık polis memurlarının, "kamu görevi"ni yerine getirdiğini iddia ederek, iki polis memurunun da beraat etmesi talebinde bulundu. Duruşma, sanık polis memurlarının avukatı İlhami Yelekçi'nin savunma yapmaları için ek süre talebi üzerine 4 Haziran 2010'a ertelendi.

25 Ekim 2010'da Bakırköy 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden duruşmada kararını açıklayan mahkeme heyeti, sanık polis memurlarının söz konusu olay sırasında, kanunî görevlerini yerine getirdiklerini ve kendilerine karşı haksız bir saldırıyı, saldırıyla orantılı bir biçimde def ettiklerini belirterek bu nedenle, sanık polis memurlarının yasal savunma sınırları içerisinde hareket ettiklerini açıklayarak, sanık polis memurlarının beraat etmelerine karar verdi.

Oy çokluğuyla alınan karara muhalif kalan mahkeme heyetinin başkanı İlhami Yılmaz ise, sanıkların "İsmail Karaman'ı haksız tahrik altında kastın aşılması suretiyle öldürmek" suçundan dört yıla kadar hapis cezası öngören TCK'nin 87. maddesinin 4. fıkrası ile 29. maddeleri uyarınca hapis cezasına çarptırılmaları gerektiği görüşünde olduğunu bildirdi.

Amed Yıldırım

Adana'da 9 Kasım 2008'de polis memuru M.Y.'nin motosikletini çaldığı iddia edilen Amed Yıldırım (16) ve arkadaşlarına "dur" ihtarına uymadıkları gerekçesiyle ateş eden ve sırtından vurduğu Amed Yıldırım'ın felç olmasına neden olan polis memuru

Suat Bayrakçı (42) hakkında açılan dava 29 Nisan 2010'da sonuçlandı.

Adana 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuksuz yargılanan ve görevine devam eden polis memuru Suat Bayrakçı, olayın kaza sonucu meydana geldiğini öne sürerek "arkadaşımın motosikletini çalanları gördük. Üzerinde üç kişi vardı. "Dur" ihtarımıza karşın durmayıp kaçtılar. Motosikletle hırsızları kovalarken havaya ateş ederek onları durdurmak istedim. O anda motosiklet aniden durur gibi yapınca havadaki elim ön tarafa indi ve bu sırada tabanca ateş aldı" dedi.

Sanık polis memurunun son sözlerinin ardından kararını açıklayan mahkeme heyeti, polis memuru Suat Bayrakçı'yı "olası kastla insan yaralama" suçundan 10 yıl hapis cezasına mahkûm etti.

Yasin Kırbaş

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 18 Haziran 2008'de polis memuru B.O'nun bir parkta çıkan tartışmanın ardından silahıyla vurarak felç kalmasına neden olduğu Yasin Kırbaş'la ilgili açılan davanın sonuçlandığı 3 Haziran 2010'da öğrenildi.

Kadıköy 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2 Haziran 2010'da görülen davada Yasin Kırbaş ve Yasin Kırbaş'ın üç arkadaşının "yağmaya teşebbüs ettikleri"ne karar veren mahkeme heyeti üç sanığa otuz ay hapis cezası verdi.

Mahkeme heyeti Yasin Kırbaş'ın felç olmasına neden olan polis memuru B.O'nun ise beraat etmesine karar verdi.

Recep Kurt

Kerim İncin

Hakkâri'nin Taşbaşı Köyü'nde 1995 yılının Haziran ayında Recep Kurt ve Kerim İncin adlı köylüleri köy meydanında kurşuna dizerek öldürdüğü iddia edilen ve o dönem Geçimli Jandarma Karakolu Komutanı olarak görev yapan Astsubay Yunus Karaca hakkında 22 Mart 2005'te başlatılan soruşturmanın sonuçlandığı 7 Haziran 2010'da öğrenildi.

Savcı hazırladığı iddianamede "ifadelerine başvuru olan 18 tanığın verdiği ifadeler doğrultusunda Yunus Karaca'nın suçu işlediği anlaşılmakta" diyerek Yunus Karaca'nın "kasten insan öldürme" suçundan cezalandırılmasını istedi. Savcılığın

hazırladığı iddianameyi kabul eden Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi davaya 15 Haziran 2010'da başladı.

Davanın ilk duruşmasına mağdurların avukatı Cemal Demir ile İncin ve Kurt ailesinin fertleri katıldı. Tanıkların dinlenmesine ve gelecek celsede Yunus Karaca'nın hazır bulunmasına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Alaattin Karadağ

İstanbul'un Esenyurt İlçesi'nde 19 Kasım 2009'da "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle polis ekibinin açtığı ateş sonucu öldürülen Alaattin Karadağ'ın ölümüyle ilgili olarak polis memuru Oğuzhan Vural hakkında açılan davaya 16 Haziran 2010'da Bakırköy 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Duruşmaya tutuksuz sanık polis memuru Oğuzhan Vural ve avukatı Tolga Yurdakul, Alaattin Karadağ'ın yakınları ve avukatları ile ÇHD, TİHV ve İHD gözlemcileri katıldı.

Sanık polis memurunu ve tanık Özkan Engin'i dinleyen mahkeme heyeti sanık polis memurunun tutuklanması talebini reddederken davaya müdahil olma taleplerinin bir sonraki duruşmada açıklanacağına karar vererek duruşmayı erteledi.

9 Kasım 2010'daki duruşmaya tutuksuz sanık polis memuru Oğuzhan Vural ve avukatı Tolga Yurdakul, Alaattin Karadağ'ın yakınları ve avukatları katıldı.

Duruşmada sanık polis memurunun tutuklanması talebini ve ÇHD, TİHV, İHD'nin davaya müdahil olma taleplerini reddeden mahkeme heyeti, tanık Ertuğrul Bal'ı dinledi.

Alaattin Karadağ'ın ailesinin avukatlarının talebini kabul eden mahkeme heyeti, olay yerinde 25 Mart 2011'de keşif yapılmasına karar vererek, duruşmayı 21 Nisan 2011'e erteledi.

Yahya Menekşe

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 14 Şubat 2008'de, Abdullah Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesi nedeniyle düzenlenen protesto gösterisine müdahale eden polis panzerinin altında kalarak yaşamını yitiren Yahya Menekşe'nin (16) öldürülmesi olayı ile ilgili panzerin şoförü olan polis memuru O.Y. hakkında "taksirle ölüme sebebiyet vermek" suçu nedeniyle açılan davanın ilk duruşması 29 Temmuz 2010'da görüldü.

Cizre Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada söz alan mağdur avukatları, Yahya Menekşe'nin kasten öldürüldüğünü belirterek, mahkemenin dava hakkında "görevsizlik" kararı vermesini ve dosyayı ağır ceza mahkemesine göndermesini talep etti.

Mağdur avukatlarının talebi hakkında karar vermeyen mahkeme başkanı, bir sonraki duruşmada tanıkların ifadesinin alınmasının ardından dosya hakkında "görevsizlik" kararı verip vermeyeceğini belirterek duruşmayı erteledi.

19 Ekim 2010'da Cizre Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada tanıkların ifadesini alan mahkeme başkanı, dosya hakkında "görevsizlik" kararı verip vermeyeceğine karar verilmek üzere duruşmayı erteledi.

Kenan Çubukçu

Olcahan Bayrak

Gümüşhane'nin Şiran İlçesi'nin Elmaçukuru Köyü'nün kırsal kesiminde 17 Eylül 2004'te düzenlenen askeri operasyonda, "HPG militanı zannedilerek" askerlerin ateş açması sonucu Kenan Çubukçu (34) ve Olcahan Bayrak'ın (17) ölümü ve Selahattin Çubukçu (30) ve İsmail Sarı'nın da (19) yaralanmasıyla sonuçlanan olayla ilgili olarak açılan davaya 11 Kasım 2010'da devam edildi.

Olayda sorumluluğu bulunduğu iddiasıyla Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan tim komutanı Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç 30 yıl ağır hapis cezasına mahkûm edilmiş, yedi asker ise beraat etmişti.

Karar ise Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından "davanın askeri mahkemede görülmesi gerektiği" gerekçesiyle bozulmuştu. Uyuşmazlık mahkemesi ise Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesi'nin ve Trabzon 48. Mekanize Piyade Tugay Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin "görevsizlik kararı" vermesi üzerine dosyayı sivil mahkeme göndermişti.

Gümüşhane Ağır Ceza Mahkemesi'nde sekiz askerin yargılandığı davanın duruşmasına sanıklar katılmadı. Cumhuriyet savcısı da, ifadeleri alınmayan ve olay sırasında tim komutanı olan sanık Jandarma Üsteğmen Bülent Kılıç hakkında çıkarılan yakalama emrinin infazının beklenmesini ve dosyadaki diğer eksikliklerin giderilmesini talep

etti. Savcının taleplerini kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Çağdaş Gemik

Antalya'da 27 Ekim 2008'de polis memuru Mehmet Ergün'ün (34), "dur" ihtarına uymadığı için öldürdüğü Çağdaş Gemik (18) ile ilgili açılan davada Antalya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 20 Ağustos 2009'da Mehmet Ergün hakkında "olası kasıtlı insan öldürme" suçunu düzenleyen TCK'nin 21/2. maddesi uyarınca, verdiği 16 yıl 8 ay hapis cezasını Yargıtay 1. Ceza Dairesi'nin bozduğu 25 Aralık 2010'da öğrenildi.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi kararında sanık Mehmet Ergün'ün "olası kastla insan öldürme" suçundan değil, "yaralama sonucunda ölüme neden olmak" suçundan yargılanmasını istedi.

Emrah Dervişoğlu

İstanbul'da 6 Şubat 2007'de "çalıntı olduğu" şüphesiyle "dur" ihtarında bulunulan bir araca polis ekibinin açtığı ateş sonucu araçta bulunan Emrah Dervişoğlu'nun boynuna isabet eden tek kurşunla ölümüyle ilgili üç polis memuru hakkında açılan davada, İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin, savcının beraat istemine rağmen, sanık polis memurlarına "bilinçli taksirle insan öldürdükleri" gerekçesiyle altışar yıl sekizer ay hapis cezası verdiği 28 Aralık 2010'da öğrenildi.

Umut Hepbekttaşoğlu

İzmir'in Buca İlçesi'nde 23 Ocak 2006'da işlettiği internet kafede "hırsızlık yaptığı" düşüncesiyle Umut Hepbekttaşoğlu'nu silahıyla vuran polis memuru Mehmet Karakoç, İzmir 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 8 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında müebbet hapis cezasına mahkûm edildi.

Sanığın suçu "tahrik altında işlediği" kanaatine vararak müebbet hapis cezasını 15 yıl hapis cezasına çeviren mahkeme heyeti, sanığın duruşmalardaki iyi halini dikkate alarak cezayı 12 yıl 6 aya indirdi. Mahkeme heyeti olayın gerçekleştiği bölgede kovan araştırması yaptıkları ancak delil elde edemedikleri kaydedilen polis memurları için de suç duyurusunda bulundu.

Mehmet Karakoç, daha önce de Şeyhmuz Gizgin adlı kişiyi öldürmüş ancak bu olaydan İzmir 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davadan beraat etmişti.

Vurularak yaralanan Umut Hepbektaşoğlu, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne getirilmiş, burada ifadesi alınan Umut Hepbektaşoğlu kendisini Yenişehir Semtindeki Hamam Sokağı'nda hasımları Yaşar Bükülmezkol ve Çağrı Özek'in vurduğunu ileri sürmüştü. Bunun üzerine Yaşar Bükülmezkol ile Çağrı Özek tutuklanmıştır.

Umut Hepbektaşoğlu beyin ölümü gerçekleştiği sırada İzmir Cumhuriyet Savcılığı'na başvuran baba Mesut Hepbektaşoğlu, hastanede alınan ifadenin aksine oğlunun arkadaşlarıyla Bucada hırsızlık amacıyla girdiği bir internet kafeden çıkan kişi tarafından vurulduğunu, oğluyla arkadaşlarının kiralık otomobille kaçtığını ileri sürmüştü. Mesut Hepbektaşoğlu, internet kafenin Basmane Polis Karakolu'nda görevli bir polis memurunun olduğunu iddia etmişti. İddia doğrultusunda inceleme yapan cumhuriyet savcısı, olay günü Bucada Çağlayan Sevinç Armağan tarafından işletilen internet kafeden ateş edildiği yönünde ihbar alındığını ancak polis ekiplerinin internet kafede mermi veya kovan bulamadığını tespit etmişti.

Çağlayan Sevinç Armağan'ın eniştesinin Basmane Polis Karakolu'nda görevli Mehmet Karakoç olduğu ve aynı evde yaşadıkları belirlenmişti.

İkram Durna

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü'ne 27 Temmuz 2008'de düzenlenen saldırıdan sonra ilçe çıkışında "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle aracı taranan ve ağır yaralanan taksici İkram Durna'nın, kendisini vuran polis memurları hakkında iki kez yaptığı suç duyurusu takipsizlikle sonuçlandı.

İkram Durna'nın yaptığı suç duyurularını reddeden Yüksekova Cumhuriyet Savcılığı'nın, İkram Durna hakkında hazırladığı iddianamede "yasadışı PKK örgütüne üye olduğu" ve "yasadışı örgütün

faaliyetleri kapsamında adam öldürmeye teşebbüs ettiği" suçlarını işlediği gerekçesiyle kamu davası açtığı 21 Ocak 2010'da öğrenildi.

Şaban Cadıroğlu

Van'da 1999 yılında Cumhuriyet Caddesi üzerinde seyyar satıcılık yaparken, "yanlış yerde satış yaptığı" gerekçesiyle polis memurları Mustafa Sıvacı ve Seyit Demir tarafından dövülen ve kaldırıldığı Van Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitiren Şaban Cadıroğlu'nun ölümüyle ilgili olarak polis memurları hakkında açılan davada Van 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği beraat kararının Yargıtay tarafından onandığı 6 Şubat 2010'da öğrenildi.

Şaban Cadıroğlu'nun ailesinin avukatı Abdulmenaf Kıran, kararın kesinleşmesi üzerine davayı AİHM'e taşıdıklarını açıkladı.

Olayın görgü tanıklarından olan Adil Kurt ve Ramazan Özer, duruşmalarda verdikleri ifadelerinde Şaban Cadıroğlu'nun resmi giyimli iki polis memuru tarafından tekmelenerek öldürüldüğünü belirtirken, başka bir görgü tanığı Veysi Kurt da, polis memurlarının Şaban Cadıroğlu'nun karnını tekmelediğini gördüğünü belirtmişti. Tanıkların ifadeleri mahkeme heyeti tarafından dikkate alınmamıştı.

Mehmet Deniz

Van'ın Erciş İlçesi'nde 5 Mart 2007'de düzenlenen 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yürüyüşünde Mehmet Deniz'i darp sonucu öldürdüğü belirtilen sivil polis memuru S.B. hakkında açılan ve 3 yıldır süren davada hiçbir gelişme yaşanmadı. Olay günü bölgedeki tüm kurumların kameralarının bozuk olduğu iddiasıyla görüntüler de mahkemeye ulaştırılmıyor.

16 Temmuz 2007'de başlayan hukuksal sürecin sonunda "kasten yaralama sonucu ölüme sebep olmak" suçlamasıyla yargılanan polis memuru S.B. hakkında açılan dava 2010 yılında da sonuçlanmadı.

3. TOPLU MEZAR İDDİALARI ve YAPILAN KAZILAR

Şırnak'ta Faili Meçhul Cinayet Kazısı

Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda tercüman olarak çalışırken görev yaptığı Şırnak'ta faili meçhul cinayetlere tanık olan ve bunları iltica ettiği Norveç'te itiraf eden Yıldırım Beğler'in ifadeleri üzerine 3 Şubat 2010'da Şırnak'ta Habur Sınır Kapısı yakınlarında kazı çalışması yapıldı. Yıldırım Beğler'in ifadeleri doğrultusunda faili meçhul cinayetler sonucu öldürülen Halil Birlik ve Mehmet Bilgiç'in de gömüldüğü yer olarak tahmin edilen Hezil Çayı civarında yaklaşık 200 kişinin cesedini bulmak amacıyla Şırnak Barosu'na bağlı altı avukatın eşliğinde bir bölgede kazı çalışması yapıldı.

İş makineleriyle yapılan kazıları değerlendiren Şırnak Barosu Başkanı Nuşirevan Elçi, bir alanın ise bataklık olduğunu ve kazı yapmanın mümkün olmadığını dile getirerek bu nedenle oradaki kazı çalışmasının bahara kaldığını söyledi.

Akşam saatlerinde sonlandırılan kazı çalışmalarında herhangi bir bulguya rastlanılmadığını ifade eden Nuşirevan Elçi, ilk noktada yapılan çalışmada iş makineleriyle 500 metre karelik bir alanın 1,5 metre derinliğinde kazıldığını söyledi.

Aynı bölgede 8 Şubat 2010'da Şırnak'ta Habur Sınır Kapısı yakınlarında ikinci kez kazı çalışması yapıldı. Akşam saatlerinde kötü hava koşullarının da etkisiyle sonlandırılan kazı çalışmalarında herhangi bir bulguya rastlanılmadı.

Kulp'taki Toplu Mezar

Diyarbakır'ın Kulp İlçesi'ne bağlı Alaca Köyü'nden 11 Ekim 1993'te gözaltına alındıktan sonra kendilerinden bir daha haber alınamayan, 2004 yılında bazılarının kemiklerinin toplu bir mezarda tespit edildiği 11 köylüyle ilgili olarak İHD Diyarbakır Şubesi soruşturmayı yürüten 7. Kolordu Komu-

tanlığı Savcılığı'na 20 Ocak 2010'da başvuruda bulundu.

Dosyayı takip eden İHD, 2013 yılında dosyanın zaman aşımına uğrayacak olmasına dikkat çekerek, kayıp kişilerin 17 yıl önce bölgede bulunan Bolu Komando Tugayı'na bağlı askerlerce gözaltına alındığını ve daha sonra öldürüldüklerinin anlaşıldığını ifade etti.

Gercüş'te Toplu Mezar

Batman'ın Gercüş İlçesi'ne bağlı Yayladüzü (Bahewê) Köyü yakınlarında 1995 yılının Ağustos ayında çıkan çatışma sonucunda yaşamını yitiren 10'u erkek 13 PKK militanına ait bir toplu mezarın yağışlar nedeniyle meydana gelen toprak aşımı sonucu ortaya çıktığı 5 Mart 2010'da öğrenildi.

Gelişme üzerine İHD Batman Şubesi, mezarın tamamının açılması için savcılığa başvurdu. Gercüş'teki mezarla birlikte şu ana kadar gün yüzüne çıkan toplu mezar sayısı ise 61'e yükseldi. Bu mezarlarda bulunan ceset sayısı da 164'ü sivil olmak üzere 802'yi buldu.

Lice'de Toplu Mezar

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde 1994 yılında gözaltına alındıktan sonra kaybolan Ali Bulut, Emre Bulut, Ramazan Bulut, Hasan Örhan ve Mehmet Örhan'a ait kemiklerin bölgedeki bir toplu mezarda bulundu.

Bulunan kemikler DNA testi için gönderildiği Adli Tıp Kurumu ile Kulp Başsavcılığı arasında kaybolmuştu. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yaptığı soruşturma sonucunda kemiklerin Adli Tıp Kurumu'ndan geldikten sonra Kulp Belediyesi'ne ait kimsesizler mezarlığına gömüldüğü 18 Mart 2010'da ortaya çıktı.

4. FAİLİ MEÇHUL, YARGISIZ İNFAZ, GÖZALTINDA KAYIP DAVALARI

Nezir Tekçi Soruşturması

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 1995 yılında çobanlık yaparken Bolu Dağ Komando Tugayı tarafından 28 Nisan 1995'te gözaltına alınan ve kaybolan Nezir Tekçi'nin öldürüldüğüne dair o dönem er olarak zorunlu askerlik hizmetini yapan Yunus Şahin'in Yüksekova Savcılığı'na ifade verdiği 3 Şubat 2010'da öğrenildi.

Nezir Tekçi'nin akıbetini öğrenmek için uğraşan babası Halit Tekçi, bir yakını aracılığıyla oğlunun Bolu Dağ ve Komando Tugayı tarafından gözaltına alındığını öğrenince Yüksekova Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Fakat Cumhuriyet Başsavcısı'nın dilekçeyi yüzüne fırlatarak "sen nasıl Türk askerine iftira atarsın" dediğini ve kendisini odasından kovduğunu belirtti.

Halit Tekçi yaklaşık 15 yıl sonra Yüksekova'da görev yapan Vanlı bir asker sayesinde 1995 yılında Çanakaléden Yüksekova Tabur Komutanlığı'na geçici görevle gelen er Yunus Şahin'e ulaştı. Tanıklık yapmayı kabul eden Yunus Şahin, 2009 yılının Ağustos ayında Yüksekova Cumhuriyet Savcılığı'na ifade verdi.

Yunus Şahin, ifadesinde gözaltına alınan Nezir Tekçi'yi de yanlarında operasyona götürdüklerini kaydetti. Operasyona katılan rütbeli subayları, "1. Bölüğün Komutanı Yüzbaşı Ali Osman Akın, 2. Bölük'ten Kemal Teğmen ve 2. Bölüğün Komutanı bir yüzbaşı" olarak sayan Yunus Şahin şöyle devam etti:

"Aşağıya köye doğru yaklaştığımız tepelik bir yerde durmamızı emrettiler. Fakat olduğumuz yerden köy görünmüyordu. Yüzbaşı Ali Osman Akın, Nezir'e 'bize PKK'nın yerini ve silahlarını göster' dedi. Nezir, onların yerini bilmediğini söyledi. Bunun üzerine Ali Osman, 'seni öldüreceğim' deyince Nezir 'benim bir suçum yok, ben ne yaptım ki' diye söylendi.

Sonra Ali Osman, Nezir'i alıp bizden 10 metre kadar ileriye götürdü. Nezir öldürüleceğini anladığı için koşup bizim tarafa doğru geldi. Bunun

üzerine Ali Osman bize hitaben 'aranızda hangileri Kürt ise parmak kaldırsın' dedi.

Yaklaşık 20 kişi parmak kaldırdı. Ali Osman, bize Nezir'i göstererek 'Kürt olanlar üzerine doğru ateş etsin' dedi. Orada olan Kürt askerlerden bir kısmı 'sadece biz ateş etmeyiz' deyince kimse ateş etmedi.

Kemal adında bir teğmen 'Komutanım isterse-niz ben vurayım. Emir komutayı bana verin, ben vurayım' dedi ve yüzbaşı bunu kabul etti. Kemal Teğmen, Nezir'in kolundan tutup bizden on metre uzağa götürüp orda G-3 ile kendisine bir veya iki el ateş etti. Bu arada Ali Osman bize dönerek 'hepiniz ateş edin' dedi. Herkes Nezir'e doğru ateş etti.

Ben de bütün bölük gibi o tarafa doğru ateş ettim. Fakat isabet etmesin diye kenara ateş ettim. Bu sırada bölükte 70'e yakın rütbeli ve asker vardı. Herkes o tarafa doğru ateş etti. Nezir, yere düşmüş ve ölmüştü. Ali Osman bize 'geri çekilin' deyince geriye doğru çekildik. Bu sırada Kemal Teğmen 'mayıncı yanıma gelsin' dedi. Bir müddet sonra mayının patlama sesi geldi. Bizler Ölen Nezir'in elbiselerinin havaya uçtuğunu gördük bir süre sonra da Kemal Teğmen elinde Nezir'in gövdesinden kopmuş kafasını saçlarından tutarak getirip bize gösterdi. Ve Ali Osman bize 'bölük yola devam etsin' dedi. Biz köydeki çadırlara geri döndük. Birkaç gün sonra ben köye geri döndüm."

Yunus Şahin, o gün yakalanan ve kendileriyle dağa operasyona götürülen kişiyi savcının karşısında fotoğraflarından da teşhis etti.

Ailenin avukatı Davut Uzunköprü ise konuyla ilgili davanın AİHM'e gittiğini, yeni tanıkla birlikte soruşturmanın yeniden başlamasını talep ettiklerini söyledi.

Diyarbakır JİTEM Davası

Diyarbakır, Mardin, Batman ve Şırnak'ta işlenen faili meçhul cinayetler, kundaklama ve bombalama eylemleriyle ilgili itirafçılardan oluşan 11 sanıklı JİTEM Davası'nda 2010 yılında da bir sonuç alınmadı.

Dosyaya Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin "görevsizlik" kararı vermesinin ardından dosyanın gönderildiği Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesi 31 Mart 2010'da, davanın Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmesine karar verdi.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 6 Mayıs 2010'da başlayan yargılamada mahkeme heyeti duruşmanın sonunda "atılı suçun aynı olması" nedeniyle 11 sanıklı dosyanın, Diyarbakır'da 1992-1994 yılları arasında sekiz kişinin öldürülmesiyle ilgili olarak aralarında "Yeşil" kod adlı Mahmut Yıldırım ve itirafçı Abdülkadir Aygan'ın da bulunduğu beş sanığın yargılandığı davayla birleştirilmesine karar vererek iki davanın birleştirildiği yeni duruşmanın 11 Mayıs 2010'da yapılmasına karar verdi.

Birleştirmesinin ardından 11 Mayıs 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada bir önceki celsede sanıklar Ali Ozansoy, Hüseyin Tilki, Fethi Çetin ve Kemal Emlük'ün nüfus kayıtlarıyla ilgili İçişleri Bakanlığı'na yapılan talebe gelen yanıt okundu.

İçişleri Bakanlığı verdiği yanıtta söz konusu sanıkların kimliklerinin değiştirildiğini ve ilgili yönetmelik kararı gereği ve sanıkların kimliklerinin değiştirilmesi sırasında yapılan maddi masrafın göz önünde bulundurulması nedeniyle istenen bilgilerin mahkeme heyetine verilmeyeceği belirtildi.

Yazının ardından mağdur avukatlarının taleplerini dinleyen mahkeme heyeti, İçişleri Bakanlığı tarafından dosyadaki bazı sanıklarla ilgili gerçek kimlik bilgilerinin verilmemesinin, Anayasa'nın 2., 5., 6., 9., 10., 11., maddelerine aykırı olduğunu belirtti. Mahkeme heyeti "kişilerin can ve mal güvenliği" söz konusu olduğunda "devlet sırrı" kavramının geçersiz olacağını da kararında dile getirerek söz konusu sanıkların kimlik bilgilerinin açık bir şekilde ve ivedilikle İçişleri Bakanlığı tarafından mahkeme heyetine gönderilmesine karar verdi.

Mahkeme heyeti 11 Haziran 2010'da görülecek duruşmada bütün sanıkların bulunmasını da kararlaştırarak İsveç'te yaşayan Abdülkadir Aygan'ın Türkiye'ye iade edilmesinin istenmesine karar verdi.

11 Haziran 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, haklarında yakalama emri bulunan sanıklar Aziz Turan (Abdülkadir Aygan), "Yeşil" kod adlı Mah-

mut Yıldırım, Fethi Çetin, Ali Ozansoy, Hüseyin Tilki ve Muhsin Gül'ün yakalanamadıklarını bildirdi.

Başka bir suçtan tutuklu bulunan sanık Adil Timurtaş'ın duruşmada hazır edilmesi için yazılan yazının yanıtının da gönderilmediğini bildiren mahkeme heyeti, kimlikleri değiştirilen dört sanığın yeni kimlik bilgilerinin istenmesine için karar vererek duruşmayı erteledi.

3 Eylül 2010'daki duruşmaya sanık itirafçılar Ali Ozansoy ve bir başka suçtan İstanbul'da tutuklu bulunan Adil Timurtaş ilk kez katıldılar fakat avukatları duruşmada hazır bulunmadığı için ifade vermeyecekleri beyan ettiler. Mahkeme heyeti de, iki sanığın bir sonraki duruşmada avukatları huzurunda savunma yapmalarını kararlaştırdı.

Daha önce "güvenlik" gerekçesi ile adları değiştirilen itirafçıların kimlik bilgilerini mahkemeye göndermemekte ısrar eden İçişleri Bakanlığı ise, Ali Ozansoy, Hüseyin Tilki, Fethi Çetin ve Kemal Emlük'ün yeni isimlerini mahkeme heyetine bildirdi.

Bakanlığın verdiği yanıtta göre kimlik bilgileri değişen Ali Ozansoy'un yeni adının Ahmet Turan Altaylı, Fethi Çetin'in Fırat Can Eren, Hüseyin Tilki'nin Hüseyin Eren ve Kemal Emlük'ün Erhan Berak olarak değiştiği görüldü.

Sanıkların tutuklanması yönündeki talebini reddeden mahkeme heyeti, diğer sanıkların adreslerinin belirlenebilmesi için Emniyet Genel Müdürlüğü'ne yeniden müzakere yazılmasını ve eksiklerin tamamlanması için duruşmayı erteledi.

26 Kasım 2010'da devam eden duruşmaya, JİTEM elemanı oldukları belirtilen tutuksuz yargılanan ve İçişleri Bakanlığı tarafından "güvenlik" gerekçesiyle kimlikleri değiştirilen tutuksuz sanıklardan Recep Erkal, Erhan Berak, Hüseyin Tilki, Hayrettin Toka, Faysal Şanlı ve başka bir suçtan tutuklu bulunan Adil Timurtaş katıldı. Sanık avukatları yaptıkları savunmada müvekkillerinin belirtilen dönemlerde askerlik hizmetlerini yerine getirdiklerini, asıl sorumluların onları yöneten kişiler olduğunu belirtti.

Sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti İsveç'te yaşayan JİTEM itirafçısı Abdülkadir Aygan

hakkında gıyabi tutuklama kararı çıkararak duruşmayı 7 Ocak 2011'e erteledi.

Cizre JİTEM Davası

1993–1995 yıllarında Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde Cizre Jandarma İlçe Komutanı Cemal Temizöz'ün görev yaptığı dönemde işlenen 20 faili meçhul cinayetle ilgili olarak açılan 7 sanıklı JİTEM Davası'na 8 Ocak 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Cizre'de 30 Ocak 1994'te öldürülen İbrahim Danış olayına tanıklık eden Asker Pökön (63) ile Rabia Pökön'ün (54) daha önce Cizre Cumhuriyet Başsavcılığı'na giderek verdikleri ifadelerini geri çektikleri duruşma sırasında öğrenildi. Asker Pökön ile Rabia Pökön verdikleri dilekçede okuma yazma bilmediklerini ve kendilerine verilen ifade tutanağını imzaladıklarını ileri sürdü. Müdahil avukatlar, Asker Pökön ile Rabia Pökön'ün, kendilerine yapılan baskılar sonucu ifadelerini geri çektiğini ileri sürdü.

Duruşmada söz alan tutuklu sanık Kayseri İl Jandarma Alay Komutanı Albay Cemal Temizöz, kendisinin TSK'nin şerefli bir subayı olduğunu söyleyerek, kendisine verilen her görevi başarıyla yerine getirdiğini vurguladı.

Duruşmadan bir gün önce yakalanan firarî sanık Kukel Atak ise “sadece koruculuk yaptım. Kanun dışı, tek başıma bir şey yapmadım. 40 günde dokuz kere PKK ile çatışmaya girdim. Sivil vatandaşlarla alakamız olmaz. Albay Temizöz'ü Cizre'de korucularla yaptığı toplantıda gördüm. Beş vakit namaz kılan biriyim. Kimseyi haksız yere vurmam” dedi.

Duruşmada ifadesi alınan tutuklu sanık Adem Yakın ise “ben efsanevi bir adamım. Ajanlıkla suçlanan bir çobanın kafasını kıl testere ile kestim. Silahlı çatışmalarda öldürdüğüm insanların kulaklarını kesip, kaynatıp ardından tuzlayıp tespah yaptım” dedi.

Mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk halinin devamına karar vererek duruşmayı 5 Şubat 2010'a erteledi.

5 Şubat 2010'daki duruşmada avukatların davanın askeri mahkeme devam etmesi talebi reddedilirken reddi hâkim talebi değerlendirilmek üzere dosya Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi.

Mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk halinin devamına karar vererek duruşmayı erteledi.

Talebi 17 Şubat 2010'da değerlendiren Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi davaya Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edilmesi yönünde karar verdi ve dosyayı iade etti.

5 Mart 2010'daki duruşmada sanıklardan itirafçı Abdulkhakim Güven'in savunmasında mağdur avukatlarını hedef gösterici beyanlar bulunmasına avukatların itiraz etmesi üzerine mahkeme başkanı, “konuşursanız dışarı atarım. Yazılı ifadesinde bir suç unsuru varsa şikâyet edersiniz” dedi. Bunun üzerine mağdur avukatları kendilerine yönelik hakaret ve tehditlere müdahale edilmemesini hukuk dışı bularak duruşma salonunu terk etti.

14 Mart 1994'te öldürülen İbrahim Adak'ın karısı Sosin Adak, inşaat işçisi eşinin kendisine JİTEM tarafından takip edildiğini söyledikten üç gün sonra kaybolduğunu ve eşinin cesedinin 45 gün sonra bulunduğunu belirterek şikâyetçi olduğunu söyledi.

1994 yılının Ağustos ayında öldürülen Mustafa Aydın'ın eşi Medine Aydın ise karınca yuvasına oturtularak eşine işkence yapıldığını ileri sürdü.

Cizre'nin Gürsu Köyü yolunda 17 Temmuz 1994'te cesedi bulunan Abdulhamit Düdük'ün eşi Ayten Düdük, ticaretle uğraşan eşinin Irak'a son gidişinin ardından eşinden haber alamadığını anlattı. Eşinin Türkiye'ye geldiğinde telefonla arayarak eve geleceğini söylediğini belirten Ayten Düdük, “kocam, akşam saatlerinde tekrar aradı ve Cizre Köprüsü'nde askerler tarafından gözaltına alındığını aktardı. Bu son görüşmemiz oldu. Ertesi gün karakola müracaat ettik. Kaynımın oğluna, cesedinin bulunduğunu söylediler. Eşimin nasıl ve kimler tarafından öldürüldüğünü bilmiyorum. Kaynımın oğlu bana ‘kimin öldürdüğünü bulmaya gücüm yetmiyor. Anladığım kadarıyla hükümet ve itirafçılar öldürmüş’ dediğini” söyledi.

Mahkeme heyeti, dinlenilmesi için Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nde bulunan Mehmet Nuri Binzet'in Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne nakline ve dosya kapsamında ifadesi alınmayan kişilerin ifadesinin talimatla alınmasına karar vererek duruşmayı erteledi.

2 Nisan 2010'da devam eden duruşmada tanık olarak dinlenen Nuri Düdük, kardeşi Abdulhamit Düdük'ün öldürülme talimatını Cemal Temizöz'ün verdiğini söyledi.

Nuri Düdük, kardeşini 6 Temmuz 1994'te öldürenlerin ise Abdulhakim Güven ve yanındaki iki kişi olduğunu ileri sürerek kardeşinin öldürülme olayını araştırmak için görüştüğü Cemal Temizöz'ün "sen başımıza bela olacaksın, burayı terk et. Kardeşinin başına ne geldiyse senin de başına o gelecek" şeklinde tehdit ettiğini belirtti.

Kardeşi öldürülen Abdülrezzak Binzet ise tutuklu sanıklardan Kamil Atağ'a dönerek kardeşinin neden öldürüldüğünü sordu ve "bunu açıklamazsan yüzyıl da geçse seni öldürürüm" tehdidinde bulundu. Bu sözler üzerine Kamil Atağ'ın yakınları tanık Abdülrezzak Binzet'e saldırdı, araya giren polis memurları Kmail Atağ'ın bir yakınını gözaltına aldı.

Mahkeme heyeti sanık avukatlarının talebini kabul ederek dosyanın "usul açısından" Askeri Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine ve sanıkların tutukluluk halinin devam etmesine karar vererek duruşmayı Mehmet Nuri Binzet'in dinlenmesi için erteledi.

7 Mayıs 2010'daki duruşmada tanık olarak dinlenmesi beklenen Mehmet Nuri Binzet sağlık sorunlarını gerekçe göstererek duruşmaya katılmadı.

Davanın tutuklu sanıklarından Albay Cemal Temizöz, 15 sayfalık yazılı savunmasını dava dosyasına konmak üzere mahkeme heyetine teslim etti. Sözlü savunma yapmak istediğini belirten Cemal Temizöz, önceki duruşmalarda mağdur ve tanıkların verdiği ifadelerin duyuma dayalı olduğunu iddia etti ve hakkında tutuklanmasını gerektirecek nitelikte delil bulunmadığı halde tutukluluk halinin devamına karar verilmesine bir anlam veremediğini belirtti.

Mahkeme heyeti sanıkların tutukluluk halinin devam etmesine karar vererek bir sonraki duruşmayı Mehmet Nuri Binzet'in dinlenmesi için erteledi.

28 Mayıs 2010'daki duruşmada tanık Mehmet Nuri Binzet iddianamede yer alan olaylarla ilgili ifade verdi.

Soruşturma esnasında verdiği ifadelerin büyük bir kısmını kabul etmeyen Mehmet Nuri Binzet, "savcı yapmış olduğumuz sohbet sırasında anlattığım bazı olayları tutanağa sanki ben görmüşüm gibi geçmiştir" dedi.

Mahkeme heyeti, Mehmet Nuri Binzet'in ifadesinin alınmasına bir sonraki duruşmada devam edilmesine ve sanıkların tutukluluk halinin devamına karar vererek duruşmayı erteledi.

4 Haziran 2010'daki duruşmada söz alan davanın gizli tanıklarından eski geçici köy korucusu Mehmet Nuri Binzet, daha önce verdiği ifadelerini reddetti.

Mehmet Nuri Binzet, Cizre'de korucuların evlerinin altında nezarethanelerin olduğu, burada işkence yapıldığı ve insanların infaz edildiği yönündeki ifadelerini reddederek "orada hiçbir nezarethane yoktur. Hiçbir zaman sığınak kazmadık. Bölgede cehennem vardı. Devlet asayişini sağlayamıyordu. Halk korumak için sığınaklar yapmışlardı. Körfez savaşı nedeniyle kalan sığınaklardır" dedi.

Mahkeme heyeti, ifadelerin dinlenmesinin devam edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

14 Haziran 2010'da görülen 15. duruşmada söz alan davanın gizli tanıklarından eski geçici köy korucusu Mehmet Nuri Binzet, daha önce verdiği ifadelerini reddetmeyi sürdürerek ifadelerinin savcı tarafından yazıldığını iddia etti.

Bunun üzerine mahkeme heyeti, Mehmet Nuri Binzet'in cezaevinde yaptığı görüşler ve telefon görüşmelerinde geçen 'ifade değiştirmesi karşılığında para teklifi'ni sordu. Mehmet Nuri Binzet, "benim bazı akrabalarımın para teklifim oldu, ama bunların davayla ilgisi yok" dedi.

Mehmet Nuri Binzet, KCK Davası'ndan tutuklu İHD Genel Başkan Yardımcısı ve İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı Muharrem Erbey'in kendisini Avrupa'ya göndermeyi teklif ettiğini iddia ederek, "Muharrem Erbey bana 'senin adını Kürdistan tarihine yazacağız' dedi. Bana bir iki defa para yatırdı" dedi.

Mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek diğer tanıkların ifadelerinin alınması için duruşmayı erteledi.

9 Temmuz 2010'daki duruşmada Ramazan Elçi'nin 1994 yılının Şubat ayında öldürülmesiyle ilgili olarak dört tanık dinlendi. Tanıklardan Ramazan Elçi'nin kardeşi Nurettin Elçi, olay günü kardeşiyle birlikte ilçe merkezindeki dükkânlarında çalıştıkları sırada ellerinde uzun namlulu silah bulunan iki kişinin geldiğini söyledi. Kendisinin dükkânın arka bölümünde çalıştığını anlatan Nurettin Elçi, "gelen şahıslar, 'Ramazan ve Nurettin Elçi'nin dükkânı bu mu?' diye sordu. İçeride müşteriler vardı. Kardeşim 'evet' diye cevapladı. Ben konuşmaları duyuyordum. Şahıslar, içerideki müşterilere 'herkes dışarı çıksın' dedi. Bende arka bölümde elime bir teneke yağ alıp sanki müşteriymişim gibi dükkândan çıktım. Şahıslar beni tanımadı. Dükkânın karşısında bekledim. Kardeşimi alıp 'Toros' marka otomobile bindirip götürdüler" dedi.

Olayla ilgili olarak Cizre Cumhuriyet Savcılığı'na dilekçe yazdıklarını ancak olumlu yanıt alamadıklarını anlatan Nurettin Elçi, yaklaşık 3-4 gün sonra hastane morgunda bir cesedin bulunduğunu ve bu cesedin kardeşi Ramazan Elçi'ye ait olabileceği yönünde duyumlar aldığını kaydetti. Hastane gitliğinde, cenazenin kimsesizler mezarlığında defnedilmek üzere belediye ekiplerine teslim edildiğini öğrendiğini ifade eden Nurettin Elçi, "bunun üzerine mezarlığa gittim. Daha toprağa verilmişti. Görevlilerden izin isteyip tabutu açıp ölen şahsın yüzüne baktım. Kardeşimi tanıdım. Başından tek kurşunla vurulmuştu. Zaten ilçede herkes biliyordu. Cizre'de o 'Toros' marka taksiye binen bir daha geri gelmiyordu. Kurduğumuz taziye sonradan korkudan Cizre'den ayrılarak İstanbul'a gittim. Birkaç yıl orada kaldım" dedi.

Mahkeme başkanının, tanık Nurettin Elçi'ye sanıklar arasında olay günü kardeşi Ramazan Elçi'yi götüren şahısların bulunup bulunmadığını sorması üzerine Nurettin Elçi, itirafçı Hıdır Altuğ'u göstererek, "bu kişi gelenler arasında vardı" dedi.

Duruşmanın öğleden sonraki bölümünde sanık ve mağdur sıfatıyla geçici köy korucusu Arafat Aydın dinlendi. Arafat Aydın, 1994 yılında öldürülen Mustafa Aydın hakkında bilgi verdi. Arafat Aydın ifadesinde, "1994 yılında Cudi Dağı'na büyük bir operasyon yapıldı. Cihan Astsubay, bize gönüllü olarak Cudi'deki operasyona katılıp katılmayacağımızı sordu. Ben ve Mustafa Aydın da katılmak

istediğimizi söyledik. Bunun üzerine biz Botaş Karakolu'na gittik. Bize bir takım askeri elbiselerin yanında silah ve tesisat verdiler. Bizi askeri araçla Hisar Taburu'na götürdüler. Biz Hisar Taburu'na giderken, karakolda oturan Bedran kod adlı Adem Yakin, Tayfur kod adlı Hızır Altuğ ve yanlarında tanımadığım başka bir kişi bizi yanlarına çağırdı. Bu şahıslar birden çok kod adı kullanıyorlardı. Bedran (Adem Yakin) aynı zamanda Şahin kod adını da kullanıyordu. Ben bu şahıslar ile bir hafta kaldım. Hem gerçek hem de kod isimlerini biliyorum. Bu şahısların yanında oturan diğer kişi askeri giyimli bir itirafçıydı. Bedran ve Tayfur ve diğer kişi bizi yanlarına çağırarak bizimle işleri olduğunu söylediler. Biz bir yere pusu atacağımızı sanmıştık. Ve bizi 200 metre uzaklıktaki dereye götürdüler. Bedran burada bize silah doğrultarak, 'silahlarınızı bırakın' dedi. Biz de silahları bırakarak ellerimizi kaldırdık. Uzun bir naylon ip getirerek el ve ayaklarımızı bağladılar. Başımıza da siyah bir poşet geçirdiler. Bizi daha sonra bir dereye götürdüler. Bedran, bıçağı ile dikenli çalılar keserek suyun içine attı. Bizi de soyup o dikenli suyun içerisine yatırdı. Daha sonra bu dikenli suyun içinde taş, sopa ve tekmeyle bizi vurmaya başladılar. Bedran beni bir taşın arkasına koydu, sonra da taşa ateş etti. Taş parçaları ve kurşun parçası bacağım saplandı. Bu işkenceleri hem bana hem de Mustafa'ya yaptılar. Tayfur beni yere yatırarak ayağı ile gırtlığıma bastı. Taşla kafama vurdu. Daha sonra Mustafa'nın kol ve ayaklarından tuttular, sonra bir şişi Mustafa'nın boğazına tutup ardından dişlerini kırdılar. Götürüldüğümüz Hisar Taburu'nda Mustafa'yı yere yatırarak büyük bir taşı karnının üstüne bıraktılar ve karınca yuvasına oturttular. Aynı gün akşama doğru Mustafa'nın öldüğünü anladık. Cemal Temizöz, hem bana hem de diğerlerine, 'Mustafa'nın kayadan düştüğünü söyleyin' dedi.

Mahkeme başkanının, tanık Arafat Aydın'a sanıklar arasında olay günü Mustafa Aydın'ı öldüren kişilerin bulunup bulunmadığını sorması üzerine Arafat Aydın, Adem Yakin'i göstererek 'Bedran budur', Hıdır Altuğ'u göstererek de 'Tayfur budur' dedi.

Tanıkların ifadesini alan ve sanıkların tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

6 Ağustos 2010'da devam eden davada Cizre'de işyerinden gözaltına alınıp daha sonra cesedi bulunan Ramazan Elçi'nin gözaltına alındığına tanık olan Abdullah Gök mahkemede verdiği ifadede, "Ramazan'ı işyerine gelip zorla beyaz Renault otomobile koyup götürdüler. Taksinin JİTEM'e ait olduğunu herkes biliyordu. JİTEM olmazsa kimse Ramazan'ı götüremezdi. Araba durduğunda o yüzden dikkatimi çekti. Ramazan'ı zorla götürdüler. Ramazan'ın iş yerinin yakınında MİT binası vardı. Orada jandarma erleri sürekli nöbet tutuyordu. Ramazan'ın kardeşi Nurettin Elçi'ye, 'Ramazan fakirdir hiçbir suçu yoktur ifadesini alıp bırakırlar. Rahat ol' dedim" şeklinde konuştu.

Tanıklardan Adnan Şık ise Cizre'de 1994 yılında yapılan yerel seçimlerde sandıkların yarısının sayılmadan Cemal Temizöz tarafından İlçe Jandarma Komutanlığı'na götürüldüğünü anlattı.

Duruşmanın öğleden sonraki bölümünde ise 1995'te Silopi Jandarma Sınır Bölük Komutanı olan Serdar Güngör "zorla getirilme" kararı uyarınca Muğla'dan getirilerek tanık olarak dinlendi.

Abdullah Elfeti'nin 1995'te kaybolması olayı ile ilgili araştırma yaptıklarını, ancak soruşturmanın adli değil, daha çok kaçakçılık ile ilgili olduğunu iddia eden Serdar Güngör, o dönemdeki olayda sorumluluğun kendilerine ait olmadığını ileri sürdü. Serdar Güngör, duruşmaya zorla getirildiğini belirterek, mahkeme heyetinden masraflarının karşılanmasını talep etti. Mahkeme heyeti de Serdar Güngör'e 400 TL ödeyeceğini belirtti.

Tanıkların dinlenmesinin ardından savunma yapan Cemal Temizöz, Atilla Kıyak'ın basında yer alan "Şırnak'ta bir yüzbaşı vardı. 3-4 kişiyi öldürdü. Ama esasta bunlar devlet politikasıydı" yönündeki açıklamalarının kişisel görüş olduğunu belirterek, devletin böyle bir politikası olmadığını ortada olduğunu savundu. Devleti ayakta tutmak için hayatta kalma mücadelesi verdiklerini anlatan Cemal Temizöz, tanıkların iddiaları ile ilgili olarak "bu şartlar altında birini çağırıp ifadesini nasıl alalım. Devletin arşivlerinde Cizre'nin ne hale getirildiği araştırılsın, mahkemenizce sorulsun, ortaya çıkar. Nasıl hayatta kalmaya çalıştık, o ortaya çıkacak" diye konuştu.

Sanıkların savunmalarını da alan mahkeme heyeti, müdahil avukatların emekli Koramiral Atilla Kıyat'ın sözlerinden dolayı tanık olarak dinlenmesi talebinin Cumhuriyet Savcılığı'na ve sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

Davanın 5 Şubat 2010'da görülen duruşmasında Cemal Temizöz'ün yargılamanın askeri mahkeme yapılması yönündeki başvurusunu değerlendiren Askeri Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 26 Ağustos 2010'da aldığı kararda dava dosyasının "olumlu görev uyuşmazlığı için gereken sürenin aşıldığı" gerekçesiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmemesi yönünde görüş bildirdi. Askeri Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu bildirimini sonucunda davaya Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

17 Eylül 2010'daki duruşmada, tanık Mehmet Nuri Binzet'in ifadeleri üzerine, tutuklu bulunan İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı Muharrem Erbey ifade verdi.

Muharrem Erbey, 2009 yılının Mart ayında cezaevinde tutuklu bulunan tanık Mehmet Nuri Binzet'in isteği üzerine cezaevinde görüştiklerini ve ihtiyaçları için cezaevi yönetimi aracılığıyla bir miktar borç para verdiğini fakat Mehmet Nuri Binzet'e hiçbir vaatte bulunmadığını söyledi.

Sanıkların savunmalarını da alan mahkeme heyeti sanıkların tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı erteledi.

Yüksek Askerî Şura Toplantısı'nda emekli edilen Cemal Temizöz ise 18 Eylül 2010'da Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne nakledildi.

15 Ekim 2010'daki duruşmada Cizre'de 1994 yılında öldürülen Abdullah Efeti ve Ramazan Uykur'un öldürülmesiyle ilgili tanıklar ifade verdi.

Duruşmada ilk olarak Abdullah Efeti'nin öldürülmesi olayıyla ilgili olarak Bostancı Köyü'nde vekil imamlık yapan Süleyman Taşkın tanık olarak dinlendi. Süleyman Taşkın, "Güven Mezrası'na giden yol bizim köyden geçiyor. Olay günü iki adet araç mezraya doğru gitti. Bir süre sonra bu araçlar hızlı bir şekilde geri dönüp köyden ayrıldı. Abdullah Efeti'nin oğlu köye gelip, 'babamı götürdüler' dedi. Araçtakileri tanımıyorum. Sadece biri sakallı ve

şışmandı. Daha sonra Abdullah Efelti'nin cesedinin Cizre'de bulunduğunu öğrendim” dedi.

Diğer tanık Mehmet Uykur ise, “ben, amcam Ramazan Uykur ve amcamın oğlu İsmet Uykur, tamircinin önündeydik. Beyaz renkli araçla gelen Tamer Atak amcama ‘seni babam çağırıyor’ dedi. Amcam da ‘benim senin babamla işim yok, gelmiyorum’ dedi. Amcam, daha sonra kaldırımında yürüyerek eve doğru gitmeye başladı. Biraz uzaklaştıktan sonra araç amcamın önünü kesti. Araçtan inen Tamer Atak, amcamı zorla götürmeye çalıştı. Tamer Atak, tabancasını amcama doğrulttu. Amcam tabancayı onun elinden almaya çalışırken, silah patladı. Amcam yaralandı. Arabadaki Kökel Atak da Kaleşnikofla amcamı taramaya başladı. Biz oraya gidene kadar bu iki şahıs araca binip gitti. Olaydan sonra çevredeki esnaflar kepenklerini kapatarak kaçtı. Orada kimse kalmadı, uçan kuşlar dahi geçmez oldu” dedi.

Duruşma esnasında sanıklardan Cemal Temizöz'ün tanığa soru sorması üzerine müdahil avukatlardan Bahattin Özdemir, mahkeme heyetine sanıkların tanıklara soru sormasının usule aykırı olduğunu belirtti. Daha sonra sanık Cemal Temizöz'ün, tanık Mehmet Uykur'a “amcanın dağda olan çocuklarının isimleri neydi?” sorusu üzerine Bahattin Özdemir ile sanık avukatları arasında tartışma başladı. Tartışmanın büyümesi üzerine mahkeme başkanı, Avukat Bahattin Özdemir'den salondan çıkmasını istedi. Avukat Bahattin Özdemir, bunun ancak alınacak bir kararla olabileceğini söylemesi üzerine mahkeme başkanı tutanağa, “Avukat Bahattin Özdemir'in, kendisine söz hakkı verilmediği halde sanık Cemal Temizöz'ün sorularına müdahale ettiği için salondan çıkarılmasına karar verildi” diye yazdırması üzerine Avukat Bahattin Özdemir, duruşma salonundan ayrıldı. Mahkeme heyeti sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek delillerin toplanması için duruşmayı erteledi.

10 Aralık 2010'da görülen duruşmada tanık Mehmet Efelti, ağabeyi Abdullah Efelti'nin bir arazi kiraladığını, araya giren Cemal Temizöz'ün ağabeyinin bu araziden vazgeçmesi için ağabeyini tehdit ettiğini iddia etti. Mehmet Efelti, araziye pamuk eken ağabeyinin 1995 yılında öldürüldüğünü belirtti.

Diğer tanıklara da söz veren mahkeme heyeti, Mehmet Özdal'ın iddialarını Kürtçe ifade etme talebini kabul etti. Mehmet Özdal'ın ifadesi tercüman aracılığıyla Türkçeye çevrildi.

Emekli Albay Arif Doğan'ın ifadeleri okuyarak dosyaya ekleyen mahkeme heyeti, Arif Doğan'ın mahkemede ifade verip veremeyeceğine ilişkin İstanbul Emniyeti Müdürlüğü'ne yazı yazılmasına ve sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 24 Aralık 2010'a erteledi.

Dava sürerken Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na 13 Aralık 2010'da dosya gönderen Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, tutuklu yargılanan Cemal Temizöz hakkında bir dava daha açılmasını istedi.

Dosyada, 1994 yılında üzerindeki 63 bin dolara el konulduktan sonra öldürülen işadamı Abdülhamit Düdük hakkında bilgiler yer aldığı ve Abdülhamit Düdük'ün öldürülmesinde şüpheli olan Cemal Temizöz'ün, bu nedenle “suç işlemek için oluşturulan örgüt üyelerini azmettirmek”, “gasp” ve “insan öldürmek” suçlarından yargılanması için iddianame hazırlanması talep edildiği öğrenildi.

24 Aralık 2010'da duruşmada ise İbrahim Daniş'in öldürülmesi olayı ile ilgili dinlenen iki tanık, Cizre Cumhuriyet Başsavcılığı'nca alınan ifadelerin kendilerine ait olmadığını iddia etti.

Mahkeme heyeti bir sonraki duruşmada tanık Sokak Lambası'nın dinlenmesini, emekli Albay Arif Doğan ile emekli Koramiral Atilla Kıyat'ın dinlenmesine ve sanıkların tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı 21 Ocak 2011'e erteledi.

Mehmet Ağar'ın Yargılanması

Susurluk Davası kapsamında Emniyet Genel Müdürü olduğu dönemle ilgili “cürüm işlemek için silahlı teşekkül oluşturmak” suçundan yargılanan Mehmet Ağar hakkındaki davanın dördüncü duruşması 11 Şubat 2010'da Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Duruşmaya İstanbul'da yaşaması nedeniyle duruşmalara katılma zorunluluğu kaldırılan Mehmet Ağar katılmadı.

Duruşmada BDP İğdır Milletvekili Pervin Buldan'ın davaya müdahil olma talebi reddedildi.

Mahkeme heyeti, dosya kapsamı ve mevcut delil durumuna göre Mehmet Ağar'ın avukatının tanık dinletme talebinin reddederken, dava dosyası esas hakkındaki görüşünü hazırlaması için savcıya gönderildi.

24 Haziran 2010'da görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunması beklenen savcının gerekçe göstererek ek süre talebinde bulunmasını kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

30 Eylül 2010'daki duruşmada, davaya katılma talebinde bulunan Fatma Bahçeci ve Şeyhmus Bahçeci'nin avukatları da yer aldı.

Fatma Bahçeci ve Şeyhmus Bahçeci'nin avukatlarından Selçuk Kozağaçlı, "24 Aralık 1994 tarihinde, gözaltına alındıktan sonra kaybolan İsmail Bahçeci ile ilgili olarak davaya katılma talebinde bulduklarını" ifade ederek kendisiyle birlikte 342 avukat meslektaşının da yetki belgesini mahkemeye sunduğunu söyledi.

Cumhuriyet Savcısı Mustafa Bilgili, duruşmaya geçici olarak çıktığını belirterek, soruşturmanın genişletilmesi talebi olmadığı takdirde esas hakkındaki görüşünü hazırlamak üzere dosyanın kendilerine gönderilmesine karar verilmesini talep etti.

Savcı Mustafa Bilgili, katılma talebine ilişkin görüş bildirmek için de kendilerine süre verilmesini istedi. Mahkeme heyeti, dosyanın iddia makamına verilerek iddia makamının katılma talebi ile ilgili görüşünü bildirmesine; ayrıca soruşturmanın genişletilmesi talebi olmadığı takdirde iddia makamının esas hakkındaki görüşünü hazırlaması için süre verilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

11 Kasım 2010'da devam eden duruşmada, Savcı Kubilay Taştan, açıkladığı esas hakkındaki görüşünde "suç işlemek amacıyla kurulan yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettiği" iddiasıyla Mehmet Ağar'ın altı aydan bir yıla kadar hapis

cezasına mahkûm edilmesini talep etti. Mahkeme heyeti, sanık avukatlarının savunmalarını hazırlaması için duruşmayı 3 Şubat 2011'e erteledi.

Danıştay 1. Dairesi, Ağar'ın, "cürüm işlemek için silahlı teşekkül meydana getirmek" suçu yönünden lüzum-u muhakemesine, Ağar'ın eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 220. maddesi gereğince yargılanmasına karar vermişti. Danıştay İdarî İşler Kurulu da Danıştay 1. Daire'nin kararını onayarak, dosyayı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndermişti. Mehmet Ağar "vali" statüsünde olduğu gerekçesiyle dosyası Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nde görüşülmüştü. Ağar'ın, suç tarihinde "emniyet müdürü" statüsünde olduğuna işaret eden Daire, "görevsizlik" kararı vererek, dosyayı Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne iletmek üzere Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndermişti. Dosyanın tevzi edildiği Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi ise "görevsizlik" kararı vererek, dava dosyasını, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermişti.

Yüksekova Çetesi Davası

Aralarında geçici köy korucularının, rütbeli askerlerin ve itirafçıların bulunduğu; özellikle Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde "insan öldürme", "fidye alma", "uyuşturucu ve silah kaçakçılığı" yapmakla suçlanan, kamuoyunda da Yüksekova Çetesi olarak bilinen silahlı grup hakkında açılan dava Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi'nde 27 Ağustos 2010'da "zamanaşımı" nedeniyle düştü.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 17 Ocak 1996'da işadami Abdullah Canan'ın gözaltına alındıktan sonra işkenceyle öldürülmesinin ve 21 Eylül 1996'da işadami Necip Baskın'ın kaçırılmasının ardından ortaya çıkarılan çete hakkında Diyarbakır'da ve Hakkâri'de dört ayrı dava açılmış ve yargılanan sanıklardan sadece itirafçı Kahraman Bilgiç'e sekiz yıl hapis cezası verilmişti.

5. SİYASİ CİNAYETLER

Bu başlık altında başından beri takipçisi olduğumuz Hrant Dink Cinayeti Davası'nı ve Zirve Yayınevi Katliamı Davası'nı her sene olduğu gibi davalar sonuçlanana kadar vermeye devam edeceğiz.

Hrant Dink Cinayeti Davası

— Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in 19 Ocak 2007'de İstanbul'un Şişli İlçesi'nde gazetesinin önünde Ogün Samast tarafından öldü-

rülmesine ilişkin, 5'i tutuklu 20 sanık hakkında İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 12. duruşması 8 Şubat 2010'da görüldü.

Duruşmada Hrant Dink'in ailesinin avukatları, "Kafes Operasyonu Eylem Planı"nda azınlıkların hedef alınmasına dair iddiaları incelenmesini istediler. Mahkeme heyeti kararı savcılığa bıraktı.

Mahkeme heyeti, suikastta ihmalleri olduğu ileri sürülen istihbarat görevlilerinin dinlenmesini reddederken 10 Mayıs 2010'da görülecek 13. duruşmaya kadar tutuklu beş sanığın tutukluluk hallerinin devam etmesine karar verdi.

Mahkeme heyeti ayrıca 19 Ocak 2007 sabahından cinayet sonrasına kadar cinayetin işlendiği mahalde yapılan telefon ve kısa mesaj haberleşmesinin tam listesinin TİB'den yeniden istenmesine karar verdi.

Duruşmada dinlenmesi beklenen bir gizli tanığın ise İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından unutulduğu ileri sürüldü. Ses ve görüntüsünün değiştirilerek mahkeme salonuna verilecek olan gizli tanığın korunması için ifade vereceği odanın kapısına mühür vuruldu. Ancak duruşmada sıra gizli tanığa gelince gizli tanığın evinde polis ekibini beklediği ortaya çıktı.

Müdahil avukatların gizli tanığın dinlenip dinlenmeyeceğini sorması üzerine mahkeme başkanı, "bana 'gizli tanık geldi' diye not geldi ama gelmemiş. Gizli tanık evde polis bekliyor. Polis burada gizli tanığı bekliyor. Ben ne yapayım?" dedi.

Davanın 13. duruşmasında okunan ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden mahkemeye cinayete ilişkin gelen yazıda, davanın sanıklarıyla telefon irtibatı olduğu tespit edilen 52 kişiden altısının "Ergenekon Davası" sanıklarından olduğu ifade edildi.

Duruşmada daha sonra gizli tanık başka bir odadan görüntüsü mozaiklenerek ve sesi de değiştirilerek dinlendi. Gizli tanık ifadesinde, cinayet anında olay yerinde 4-5 kişinin bulunduğunu ve bunların birbirleriyle konuştuğunu söyleyerek olay anını şöyle anlattı: "Hrant Dink'e ilk olarak 40-45 yaşlarında bir şahıs yaklaştı ve 3-5 saniye Hrant Dink ile konuştu. Bu şahsın el temasında bulunduğunu gördüm. Aynı anda Hrant Dink'e arkadan ve önden birer şahsın yaklaştığını, arkadan yaklaşan şahıs

elindeki silahla Hrant Dink'e iki el ateş etti. Önden gelen sonradan televizyonlardan adının Ogün Samast olduğunu öğrendiğim şahıs da diğeriyle birlikte aynı zamanda iki el ateş ederek içinde 'Ermeni' kelimesi geçen bir cümle söyleyerek bağırıldı."

Duruşmada mahkeme heyeti tutuklu sanıklardan Ahmet İskender ile Ersin Yolcu'nun tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

Üçü tutuklu 20 sanığın yargılandığı davanın 12 Temmuz 2010'da görülen duruşmasında, bir önceki duruşmada tanık olarak dinlenen Erhan Özen'in "İstanbul Jandarma Merkez Komutanlığı'ndan para alıyorum ve JİTEM'e çalışıyorum" demesi üzerine Erhan Özen'in "haber elemanı veya yardımcı eleman olarak çalışıp çalışmadığı", "Erhan Özen'e herhangi bir ödeme yapılıp yapılmadığı" ve "varsa Erhan Özen'in kod numarasının bildirilmesi" için İstanbul İl Jandarma Merkez Komutanlığı'na yazılan yazıya Jandarma Genel Komutanlığı'nda yanıt geldiğini ifade eden mahkeme başkanı, "cevapta bu kişinin haber elemanı olarak çalışmadığı, bu kişiye herhangi bir ödeme yapılmadığı ve bu kişiye herhangi bir kod numarası verilmediği belirtildi" dedi.

Duruşmada dinlenen cinayet suçundan tutuklu polis memuru Cavit Kılıç, Şişli'de bulunan Şafak Sokak'ta babasının adına kayıtlı internet kafede, olay günü Ogün Samast'ın yaklaşık 2,5 saat, 5-6 arkadaşıyla internet üzerinden görüşme yaptığını söyledi. Cavit Kılıç, cinayetten sonra da Ogün Samast'ın internet kafenin bulunduğu sokağa girdiğini ve "ben birini vurdum" diyerek kaçtığını anlattı.

Ogün Samast'ın internet kafeden ayrıldıktan 20 dakika sonra silah sesi duyduğunu söyleyen Cavit Kılıç, Ogün Samast'ın önünden veya arkasında kaçan başka birinin olmadığını söyledi.

Bir önceki duruşmada dinlenilmesine karar verilen ancak hazır bulunmayan tanıklar Mesut Kadri ile Cemal Yıldırım'ın zorla getirilmesi için müzekkere yazılmasına karar veren mahkeme heyeti, tutuklu sanıklar Ogün Samast, Yasin Hayal ve Erhan Tuncel'in tutukluluk hallerinin de devam etmesini kararlaştırarak duruşmayı 25 Ekim 2010'a erteledi.

Davanın 15. duruşmasında söz alan Ogün Samast'ın avukatı Levent Yıldırım, müvekkilinin dosyasının ayrılarak çocuk mahkemesine gönderilmesi tale-

bini yineledi. Talep üzerine mahkeme heyeti, cumhuriyet savcısı Mustafa Çavuşoğlu'nun görüşünü sordu. Savcı Mustafa Çavuşoğlu, Ogün Samast'ın 19 Ocak 2007'de 18 yaşından küçük olduğunu belirterek, Ogün Samast hakkındaki dava dosyasında görevsizlik kararı verilerek dosyanın İstanbul Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermesini istedi.

Hrant Dink'in ailesinin avukatlarından Güray Dağ ise, dosyada maddî delillerin ortaya çıkarılması açısından Ogün Samast'ın diğer sanıklarla birlikte yargılanması gerektiğini düşündüklerini belirtti.

Görüşleri dinleyen mahkeme heyeti, Ogün Samast'ın dosyasının ayrılarak İstanbul Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine ve Ogün Samast'ın tutukluluk halinin devam etmesine oy birliğiyle karar verdi. Kararın ardından Ogün Samast görevli jandarma ekibi tarafından duruşma salonundan çıkarıldı.

Duruşmada, MİT tarafından mahkemeye gelen yazılar okundu. Yazıda "Hrant Dink'in İstanbul Valiliği'ne çağrılması müsteşarlığımızın bilgisi dâhilindedir. Kendisine Sabiha Gökçen ile ilgili yazdığı yazının toplumsal infiale sebep olabileceği hatırlatılmıştır" ifadelerinin kullanıldığı belirtildi.

Duruşmada söz alan müdahil avukatlarının olay yerinde keşif yapılması talebini mahkeme heyeti keşfin dosyaya yenilik getirmeyeceği gerekçesiyle reddetti. Tutuklu sanıklar Yasin Hayal ve Erhan Tuncel'in tutukluluk hallerinin devam etmesini de kararlaştıran mahkeme heyeti duruşmayı 7 Şubat 2011'e erteledi.

— Hrant Dink'in öldürülmesiyle ilgili olarak dönemin Trabzon Jandarma Alay Komutanı Albay Ali Öz, Yüzbaşı Metin Yıldız, Astsubaylar Gazi Günay ve Hüseyin Yılmaz ile Uzman Çavuşlar Hacı Ömer Ünalır ve Önder Araz'ın "görevi ihmal etmek" suçundan Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde TCK'NİN 257/2. maddesi uyarınca yargılanmalarına 12 Şubat 2010'da devam edildi.

Yayın yasağı getirilmesi nedeniyle kapalı oturumda gerçekleştirilen Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada sanıkların savunmasının tamamlanması amacıyla duruşma ertelendi.

16 Nisan 2010'daki duruşmada mahkeme başkanı, davanın İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ana davayla birleştirilmesi yönündeki talebi reddederek taraf avukatlarının esasa ilişkin savunmalarını hazırlamaları amacıyla duruşmayı erteledi.

31 Mayıs 2010'daki duruşmada Hrant Dink'in ailesinin avukatlarının 61 sayfalık yazılı iddialarını incelemek isteyen sanık avukatlarının esas hakkındaki savunmalarını yapmak için istedikleri ek süre talebini kabul eden mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

28 Temmuz 2010'daki duruşmada sanık avukatlarının reddi hâkim talebinin incelenmesine karar veren mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

15 Eylül 2010'daki duruşmada sanık avukatlarının reddi hâkim talebini reddeden Trabzon 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin kararına Ali Öz'ün avukatlarının itiraz etmesi nedeniyle duruşma talebinin tekrar incelenmesi ertelendi.

24 Kasım 2010'daki duruşmada, mahkeme başkanı Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde ve Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden davaların birleştirilip birleştirilmeyeceğinin karara bağlanması için duruşmayı erteledi.

Albay Ali Öz'ün de arasında bulunduğu sekiz kamu görevlisi hakkında Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde açılan dava devam ederken Hrant Dink'in ailesinin AB Uyum Yasaları çerçevesinde yürürlüğe giren yeni yasalar doğrultusunda Albay Öz hakkında yaptığı yeni şikâyeti değerlendiren Adalet Bakanlığı'nın suç duyurusuyla açılan dava 30 Eylül 2010'da başladı.

Ali Öz hakkında aynı suçtan açılan davanın Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında Ali Öz'ün avukatı Ali Sürmen, müvekkilinin aynı konuyla ilgili Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanması nedeniyle diğer dava sonuçlanana kadar Trabzon 1. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki davanın "durması" talebinde bulundu. Mahkeme heyeti, Hrant Dink'in ailesinin iddia ve şikâyetlerinin tespiti için Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazılan yazının yanıtının beklenmesine; Ali Öz'ün savunmasının alınması için Bursa 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazılan yazının yanıtının beklenmesine ve Trabzon 2. Sulh Ceza

Mahkemesi'nde devam eden diğer dava dosyasının incelenmesine karar vererek duruşmayı 9 Aralık 2010'a erteledi.

9 Aralık 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, Ali Öz hakkında Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen ve bir önceki duruşmada talep edilen dava dosyasının incelenmesi için duruşmayı 17 Şubat 2011'e erteledi.

— Hrant Dink'i 19–26 Aralık 1978'de meydana gelen Maraş katliamının sorumlusu olarak gösteren “Şahların Labirenti” adlı belgeselle ilgili olarak belgeseli 24 Aralık 2008'de yayınlayan TRT-1 kanalı, belgeselin yapımcısı Bey Yapım ve belgeselde Hrant Dink'e suçlamaları yönelten katliamın sorumlularından Ökkeş Şendiler tazminat ödemeye mahkûm oldu. Hrant Dink'in ailesinin açtığı davayı karara bağlayan İstanbul 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin toplam 20 000 TL tazminat cezasına karar verdiği 2 Mart 2010'da öğrenildi. Tazminat cezasını gerektiren belgeselde Ökkeş Şendiler “Alevi- Sünni çatışması yoktu. İşin içinde Hrant Dink ve arkadaşlarının kurduğu sol örgütler var. Zaten olaylarda ölenlerin arasında yer alan 6–7 tane sünnetsiz cesedin Alevilikle, Sünnilikle ne alakası var?” demişti.

— İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in öldürülmesinde Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) mensuplarının ihmali olup olmadığını soruşturmak için istediği izin talebine Başbakanlık tarafından olumsuz yanıt verildiği 23 Ağustos 2010'da öğrenildi. Savcılığın soruşturma talebi Başbakanlık tarafından önce MİT Müsteşarlığı'na iletildi ve konuyla ilgili görüş soruldu. MİT'ten verilen yanıtta, “Hrant Dink cinayetiyle ilgili elimizde bilgi ve belge yok” denildi. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, savcılığın talebini Başbakanlık Hukuk Müşavirliği'ne inceletti. Uzmanlardan biri, “soruşturma izni verilsin” derken, diğeri, “verilmesin” yönünde görüş belirtti. Yapılan son değerlendirmede, Operasyon Başkanı ve daha üstündeki MİT mensuplarına soruşturma izni verilmedi.

— Hrant Dink'in öldürülmesiyle ilgili olarak devam eden davanın soruşturması kapsamında 13 Aralık 2010'da tanık sıfatıyla ifade veren eski Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Emin Arslan, “Emniyet Genel Müdürlüğü'nde görevli Polis Başmüfettişi Levent Yarımel ve cinayet sırasında Trabzon

Emniyet Müdürü olan Reşat Altay'ın bilgilerine başvurulması halinde bu olaya ışık tutacak bilgiler elde edileceğine inanıyorum” dedi.

Zirve Yayınevi Katliamı Davası

18 Nisan 2007'de Malatya'daki Zirve Yayınevi'nde, Tilman Ekkehart Geske, Necati Aydın ve Uğur Yüksel'in “misyonerlik yaptıkları” iddiasıyla bıçaklanarak öldürülmesiyle ilgili beşi tutuklu yedi sanığın yargılandığı davanın Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 19 Şubat 2010'da görülen 24. duruşmasında, savcı esas hakkındaki mütalaasını açıkladı.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nden gönderilen Poyrazköy İddianamesi'nin de dava dosyasına eklendiği duruşmada mahkeme heyeti kararını açıklamak için duruşmayı 15 Nisan 2010'a erteledi.

Davanın 15 Nisan 2010'da görülen 25. duruşmasında, müdahil avukatlar Kafes Eylem Planı'ndaki ve Balyoz Darbe Planı'ndaki Zirve Yayınevi Katliamı'na ilişkin iddialar nedeniyle davaların birleştirilmesini istedi. Mahkeme heyeti talebi değerlendirmek üzere duruşmayı 14 Mayıs 2010'a erteledi.

14 Mayıs 2010'da görülen 26. duruşmada mahkeme heyeti, Kafes Eylem Planı'ndaki ve Balyoz Darbe Planı'ndaki Zirve Yayınevi Katliamı'na ilişkin iddialar nedeniyle davaların birleştirilmesine ilişkin talebin, İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nden gelecek delillere göre karar bağlanmasına karar verdi.

Duruşmada tanık olarak dinlenen ve başka bir suçtan hükümlü bulunan Burak Doğan'ın savcılığa gönderdiği dilekçede, “yağma” suçundan yargılandığı davanın 14 Şubat 2007'de Malatya 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde gerçekleştirilen oturumunda, “Zirve Yayınevi'nde cinayet işleneceği”ne ilişkin bilgi verdiğini ancak dikkate alınmadığı bilgisi yer aldı.

Mahkeme heyeti müdahil avukatlarının talebi üzerine İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Hrant Dink'in öldürülmesiyle ilgili davada tanık olarak dinlenen Erhan Özel'in hangi suçtan cezaevinde bulunduğu ve cezaevine giriş tarihinin öğrenilmesine karar vererek duruşmayı 25 Haziran 2010'a erteledi.

27. duruşmada, mahkeme başkanı İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin gönderdiği Hrant Dink Davası ile ilgili iddianamenin mahkeme heyetine ulaştığını ifade etti. Tanıklık etmek isteyen iki hükümlünün tanıklıklarının daha sonra değerlendirilmesine karar veren mahkeme heyeti, "Kafes Eylem Planı" Davası'nın dosya eklerinin beklenmesine ve tutuklu sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 20 Ağustos 2010'a erteledi.

Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam eden davanın 28. duruşmasında, ifade veren eski bir JİTEM elemanı, Veli Küçük, Levent Ersöz ve Muzaffer Tekin'in Malatya'da misyonerlik faaliyetlerine yönelik eylemler planladıklarını anlattı.

Mahkeme heyeti, Sivas E Tipi Cezaevi'nde bulunan Orhan Kartal ve Amasya E Tipi Cezaevi'nde bulunan Erhan Özen'in tanık sıfatı ile dinlenmesi için Malatya Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazı yazılmasına, dosyaya gelen Kafes Eylem Planı delil klasörlerinin incelenmesinden sonra karara bağlanmasına, sanık Varol Bülent Aral'ın akıl sağlığına ilişkin varsa tedavi evrakları ve raporlarının bulunduğu cezaevi müdürlüğünden istenmesine ve tutuklu sanıkların tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı 15 Ekim 2010'a erteledi.

15 Ekim 2010'daki duruşmada, tanık olarak dinlenen Orhan Kartal, Varol Bülent Aral'la 2008 yılında Adıyaman E Tipi Kapalı Cezaevi'nde aynı koşu ta kaldıklarını ve cinayetlerle ilgili Varol Bülent Aral'ın planlayıcı olduğunu kendisine anlattığını söyledi.

JİTEM'in gayri resmî elemanı olduğunu ileri süren tanık Erhan Özen, Veli Küçük, Levent Ersöz ve Muzaffer Tekin ile 2004 yılında İstanbul'da bir orduvinde görüşüğünü ve Zirve Yayınevi Katliamı ile Hrant Dink Suikastı'nın aktif hale getirildiğini iddia etti. Tanıkları dinleyen mahkeme heyeti sanık Varol Bülent Aral'ın tutuklanmasına karar vererek duruşmayı 3 Aralık 2010'a erteledi.

Davanın 30. duruşmasında, söz verilmemesine karşın savunma yapacağını söyleyip, öldürülenlerin yakınlarına dönüp bağırarak hakaret eden, tutuklu sanık Varol Bülent Aral'ın avukatı Mert Eryılmaz duruşma salonundan çıkarıldı.

Tanıkları ifadeleri doğrultusunda mahkemeye ula-

şan bilgileri okuyan mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 20 Ocak 2011'e erteledi.

Gaffar Okkan Suikastı Davası

Diyarbakır'da 24 Ocak 2001'de Diyarbakır Emniyet Müdürü Ali Gaffar Okkan ve 5 polis memurunun, düzenlenen bir suikast sonucu öldürülmesi eylemine katıldıkları gerekçesiyle yargılanan Servet Yoldaş, Suat Çetin ve Şener Dönük'ün karar duruşması 22 Ekim 2010'da görüldü.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti Servet Yoldaş ve Suat Çetin'e müebbet hapis cezası verirken, hakkında yakalama kararı çıkarıldığını duyunca Tekirdağ'ın Malkara İlçesi'ndeki birliğinden firar eden Şener Dönük'ün dosyası ise tekrar görülmek üzere ayrıldı.

Kemal Türkler Cinayeti Davası

DİSK'in eski Genel Başkanı Kemal Türkler'in, 22 Temmuz 1980'de İstanbul'un Merter Semti'nde evinden çıkıp aracına bindiği sırada öldürülmesiyle ilgili olarak katil zanlısı olduğu gerekçesiyle yargılanan Ünal Osmanağaoğlu hakkında Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği beraat kararı Yargıtay tarafından bozulmuş, bozma kararının ardından yeniden yargılanan Ünal Osmanağaoğlu hakkında mahkeme heyeti 30 Temmuz 2009'da, "delil yetersizliği" nedeniyle beraat kararı vermişti.

Bunun üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nda görüşülen beraat kararı tekrar bozulmuş ve dava Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 20 Temmuz 2010'da yeniden görülmeye başlanmıştı.

Otuz yıllık zamaşımına uğrayacak olan davanın duruşmasına sanık Ünal Osmanağaoğlu'nun katılmaması nedeniyle duruşma 21 Temmuz 2010'a ertelenmişti.

Ünal Osmanağaoğlu'nun 21 Temmuz 2010'daki duruşmaya da gelmemesi üzerine mahkeme heyeti duruşmayı 23 Eylül 2010'a ertelerken davanın ceza zamaşımı süresi de dolmuş oldu.

Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 23 Eylül 2010'da görülen duruşmaya başka bir davadan hükümlü sanık Ünal Osman Ağaoğlu ile birlikte avukatları ve Türkler ailesi de 12 avukatı ile birlikte katıldı.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun beraat kararını bozmasına ilişkin savunma yapan sanık Ünal Osman Ağaoglu, Yargıtay kararının "ideolojik bir karar" olduğunu söyledi. Mahkeme heyeti dosyadaki eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşmayı erteledi.

21 Ekim 2010'da görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaasını açıklayan savcı, sanık hakkındaki kamu davasının zamanaşımı nedeniyle TCK'nin 102. ve 104. maddeleri gereğince kaldırılmasını istedi.

Sanığı ve Türkler ailesinin avukatlarını dinleyen mahkeme heyeti, dosyanın incelenmesi için duruşmayı erteledi.

1 Aralık 2010'da görülen duruşmaya başka bir suçtan tutuklu bulunan sanık Ünal Osmanağaoglu ile Kemal Türkler'in eşi Hatice Sebahat Türkler, kızları Yasemin Türkler Akpınar, Nilgün Soydan ile taraf avukatları katıldı.

Duruşmada kararı açıklayan mahkeme heyeti, davanın zaman aşımı süresinin dolduğunu belirterek, ortadan kaldırılmasına hükmettiklerini bildirdi. Böylelikle Karara tepki gösteren Kemal Türkler'in kızı Nilgün Soydan, kararı AİHM'ye taşıyacaklarını belirtti.

Bombalı Saldırıları

2010 yılında onu İstanbul'da olmak üzere toplam 13 bombalı saldırı sonucu 3 kişi yaşamını yitirdi; 70 kişi de yaralandı:

— İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 7 Mart 2010'da bir marketin önüne bırakılan ses bombasının patlaması sonucu market ve iki otomobilde maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Eminönü İlçesi'nde 19 Nisan 2010'da üç farklı yerde ses bombalarının patlaması sonucu ölen veya yaralanan olmazken çevrede maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 2 Mayıs 2010'da park halindeki bir otomobilin altına bırakılan ses bombasının patlaması sonucu ölen veya yaralanan olmazken çevrede maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Küçükçekmece İlçesi'nde 8 Haziran 2010'da Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'ne ait polis servis aracına düzenlenen ses bombalı saldırı sonucu 15 polis memuru yaralandı.

— İstanbul'un Halkalı İlçesi'nde 22 Haziran 2010'da askeri personel taşıyan sivil servis aracının geçiş güzergâhında bomba patlatılması sonucu dört asker ve Buse Sarıyağ (17) yaşamını yitiren iki ağır 12 kişi de yaralandı. Olayda ağır yaralananlardan Astsubay Mehmet Boşnak'ın beyin ölümü ise 26 Haziran 2010'da gerçekleşti.

Olayla ilgili başlatılan soruşturma kapsamında gözaltına alınan 19 kişiden üçü çıkarıldıkları mahkeme tarafından 24 Haziran 2010'da; H.B. de 25 Haziran 2010'da tutuklandı.

— İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 21 Haziran 2010'da bir işyerinin önüne bırakılan ses bombasının patlaması sonucu ölen veya yaralanan olmazken çevrede maddi hasar meydana geldi.

— Bitlis'te 9 Ağustos 2010'da bir bankanın önüne bırakılan ses bombasının patlaması sonucu üç kişi yaralandı.

— İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 17 Ağustos 2010'da bir işyerinin önüne bırakılan ses bombasının patlaması sonucu ölen veya yaralanan olmazken, işyerinde büyük çapta maddi hasar meydana geldiği belirtildi.

— Gaziantep Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Çocuk Şubesi Müdürlüğü'ne ait polis aracı 1 Ekim 2010'da seyir halindeyken bir ses bombasının patlaması sonucu, aracın içinde bulunan iki polis memuru yaralandı.

— İstanbul'un Zeytinburnu İlçesi'nde 15 Ekim 2010'da bir aracın üzerine yerleştirilmiş ses bombasına E.Y.A.'nın (15) dokunmasıyla birlikte ses bombasının patlaması sonucu, E.Y.A.'nın parmakları koptu.

— İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'ndeki Taksim Meydanı'nda bulunan çevik kuvvet ekibine yönelik 31 Ekim 2010'da canlı bomba eylemi düzenlendi. Eylem sonucu canlı bomba olduğu belirtilen Vedat Acar (24) yaşamını yitirdi; 17'si sivil, 15'i polis memuru 32 kişi yaralandı.

İstanbul Valiliği 2 Kasım 2010'da yaptığı açıklamada Vedat Acar'ın "PKK üyesi olduğunu" ve üç ay önce Habur Sınır Kapısı'ndan Türkiye'ye giriş yaptığını ileri sürdü. Canlı bombanın kimliğinin belirlenmesinin ardından başlatılan operasyonda ise sekiz kişi gözaltına alındı.

— İstanbul'un Beyoğlu, Şişli, Esenyurt ve Başakşehir İlçelerinde 10 Aralık 2010'da dört farklı bölgeye bırakılan ses bombalarının eş zamanlı patlatılması sonucu ölen veya yaralanan olmazken bombaların patladığı çevrelerde maddî hasarın meydana geldiği öğrenildi.

— Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde, 19 Aralık 2000'de Hayata Dönüş Operasyonu'nu protesto etmek amacıyla düzenlenen protesto yürüyüşü sırasında, meydana gelen patlama sonucu altı kişi yaralandı. Yaralılardan birinin kolunun koptuğu; bir başkasının sa gözünde kalıcı görme kaybı olduğu öğrenildi. Yetkililer, patlamaya kolu kopan kişinin taşıdığı ses bombasının neden olduğunu açıklarken; yürüyüşü düzenleyen Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) yöneticileri ise patlamaya yürüyüşte yer alanların neden olmadığını ifade etti.

Devam Eden veya Sonuçlanan Davalar

Diyarbakır'da Polis Servisine Saldırı Davası...

Diyarbakır'da 8 Ekim 2008'de 5 kişinin ölümü ile 18 kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan polis servisine saldırıyla ilgili olduğu iddiasıyla haklarında dava açılan 13 kişinin duruşmasına Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Ocak 2010'daki devam edildi.

Duruşmada tutuklu 12 sanıktan Ali Nergiz, Neytullah Bayram, Bayram Engin, Mevlüt Özbay, Arap Yildeniz, Halis Yildeniz, Murat Yildeniz, Ramazan Benice, Refika Yildeniz, İhsan Bayram ve Maşallah Bayram ile sanıkların avukatları Mesut Beştaş, Mahsuni Karaman, Bahattin Özdemir, Barış Güngör ve Barış Yavuz hazır bulundu. Duruşmaya katılan sanıkların ifadelerini alan mahkeme heyeti, tutuklu sanıklar Arap Yildeniz, Şefki Yildeniz, İhsan Bayram, Maşallah Bayram ve Refika Nergiz'in tahliye edilmesine ve dosyadaki eksikliklerin giderilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

21 Eylül 2010'daki duruşmada sanıkların bundan sonraki duruşmalarda Kürtçe savunma yapma taleplerini "sanıkların Türkçe bildikleri" gerekçeyle reddeden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

9 Aralık 2010'daki duruşmada ise mahkeme heyeti, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nün el koyduğu elektrik dağıtım şirketine ait güvenlik kamerası

görüntülerinin istenmesine ve tutuklu sanıklardan Mevlüt Özbey'in tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

Şemdinli Davası

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 9 Kasım 2005'te Umut Kitabevi'ne el bombası atılması ve sonrasında el bombası atan askerî personelin halk tarafından yakalanmasıyla ilgili Van Askerî Mahkemesi'nde 22 Ocak 2010'da devam eden duruşmada, askerî mahkeme dosyaya görevsizlik kararı vererek dosyayı Hakkâri Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderdi.

Bombalı saldırıda ve sonrasında çıkan olaylarda iki kişi ölmüş, beş kişi de yaralanmıştı. Olayla ilgili olarak astsubaylar Ali Kaya, Özcan İldeniz ve PKK itirafçısı Veysel Ateş "devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik eylemde bulunmak, adam öldürmek ve adam öldürmeye teşebbüs etmek, suç işlemek için anlaşmak" suçlarından Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Mahkeme heyeti, 19 Haziran 2006'da sanıkları 39'ar yıl 10'ar ay 27'şer gün hapis cezasına çaptırmış fakat Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 16 Mayıs 2007'de "eksik soruşturma" gerekçesiyle kararı bozmuştu.

14 Eylül 2007'de tekrar görülen duruşmada Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi "görevsizlik" kararı vererek dosyayı askerî mahkemeye gönderdi 14 Aralık 2007'de askerî mahkeme görülen ilk duruşmada tutuklu astsubaylar Ali Kaya, Özcan İldeniz ile PKK itirafçısı Veysel Ateş tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştı.

Mısır Çarşısı Davası

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, İstanbul'un Eminönü İlçesi'nde bulunan Mısır Çarşısı'nda 9 Temmuz 1998'de yedi kişinin öldüğü, 127 kişinin yaralandığı patlamaya ilişkin davada, Sosyolog Pınar Selek hakkında verilen beraat kararını bozan Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin kararına yapılan Başsavcılık itirazını 9 Şubat 2010'da reddederek Pınar Selek'in cezalandırılmasına karar verdi.

İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada patlamanın nedeninin kesin bir şekilde belirlenememesi sebebiyle sanık Pınar Selek hakkında beraat kararı verilmişti. Yargıtay 9. Ceza Dairesi ise Pınar Selek hakkında verilen beraat kararını bozarak Pınar Selek'in eski TCK'nin 125. madde

uyarınca ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmesini istemişti. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın da Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin kararına itiraz etmesi üzerine dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na gelmişti.

Güngören Patlaması Davası

İstanbul'un Güngören İlçesi'nde 29 Temmuz 2008'de 17 kişinin ölümüne, 154 kişinin de yaralanmasına neden olan patlamanın ardından tutuklanan 8 kişinin yargılanmasına, 31 Mart 2010'da İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi. Tutuklu sanıklar Hüseyin Türel, Ziya Kıraç, Abdurrahman Oral, Şerafettin Kara, Cevat Aydın, Aydın Ağlar, Mehmet Salih Yanak, Nusret Teriş ile tutuksuz sanık Şaban Güneş'in mahkemeye geliş sırasında çevrede bulunanlar, sanıkların ve sanık avukatlarının adliye binasına girişlerine izin vermedi ve sanıkları linç etmek istedi. Gizli tanık ifadesi doğrultusunda tutuklanan sanık sekiz kişinin tutukluluk hallerinin devamına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Davanın 25 Ağustos 2010'a ertelenen duruşmasına sanıkların gelişlerinin rahatlıkla sağlanabilmesi için sanıklar, hâkim ve savcıların kullandığı kapıdan adliye binasına alındı. Duruşmada sorgusu yapılan tutuklu sanıkların tamamı, önceden verdikleri savunmaları tekrarladıklarını, olayla ilişkileri olmadığını belirterek tahliyelerini istediler. Mahkeme heyeti, gizli tanık ifadesi doğrultusunda tutuklanan sanık sekiz kişinin tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı 9 Şubat 2011'e erteledi.

Koşuyolu Parkı Katliamı Davası

Diyarbakır'da 12 Eylül 2006'da 10 kişinin ölümü ve 16 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan ve TİT'in üstlendiği Koşuyolu Parkı'ndaki bombalı saldırıyla ilgili olarak, 22 Mart 2009'da Diyarbakır Emni-

yet Müdürlüğü'nce Diyarbakır, Konya, Gaziantep, Mersin, Mardin, Batman, Sakarya ve Şanlıurfa'da düzenlenen eşzamanlı operasyonda tutuklanan üç kişinin yargılanmasına 11 Mayıs 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Duruşmada olayın bir numaralı faili olarak yargılanan Hikmet Topal, kendisinin "PKK bombacısı" olarak lanse edilmesinden rahatsızlık duyduğunu söyledi.

Sanık Murat Ekin olayla bir ilgisinin olmadığını ifade ederek hakkında beraat kararı verilmesini talep ederken diğer sanık Burhan Güneş ise "üç yıl boyunca can güvenliğim olmadığı için ve 'aileme bir zarar gelir' diye sustum. Ancak bundan sonra susmayacağım. Hikmet Topal benim ifadelerim doğrultusunda yakalandığı için benim üzerime ifade veriyor. İfadelerimi değiştirmem için beni ve ailemi dışarıdaki kişiler aracılığı ile tehdit ediyor. Ancak korkmuyorum. Beni öldürseler de konuşacağım" dedi. Sanıklarının tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

3 Ağustos 2010'da devam eden davanın 6. duruşmasında, bir önceki duruşmada Hikmet Topal'ın mahkeme verdiği 88 sayfalık savunmasında suçu kendisinin üstüne attığını hatırlatan Burhan Güneş, "bu alçakça olayı gerçekleştiren kişiler kimlerdir. Bizim evimizi neden kullandılar. Buna bir açıklık getirilmesini talep ediyoruz. Bu eylemi Ahmet Şentürk'ten alınan talimat ile gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Bu ismi tesadüfen gazetede okuduğumda rastladım ve bu kişinin gündem olan Balyoz davası olarak bilinen davada yargılanan kişilerden birisi olduğunu öğrendim. Bu hususun ciddiyetle araştırılmasını talep ediyorum" dedi. Mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk halinin devam etmesine ve dosyadaki eksikliklerin giderilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

6. GÜNEYDOĞU'DA OPERASYONLAR ve SALDIRILAR

2010 yılının son aylarında ilan edilen çatışmasızlığa rağmen güvenlik güçleri ile HPG militanlar arasında ölümlü çatışmalar meydana geldi. Bu

çatışmalar nedeniyle 2010 yılında 141'i militan, 86'sı asker, 18'i sivil, 10'u geçici köy korucusu, 8'i polis, 1'i özel güvenlik görevlisi olmak üzere toplam 264 kişi

yaşamını yitirdi; 9'u militan, 215'i asker, 29'u sivil, 18'i geçici köy korucusu, 41'i polis, 2'si özel güvenlik görevlisi olmak üzere toplam 314 kişi de yaralandı:

Batman'ın Sason İlçesi'nin kırsal kesiminde 17 Ocak 2010'da çıkan çatışmada bir asker öldü, bir asker de yaralandı.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Gülyazı Köyü yakınlarında TSK'nin düzenlediği operasyon kapsamında 27 Şubat 2010'da çıkan çatışmada bir militan öldü.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Derecik Beldesi kırsalında 8 Mart 2010'da arazi taraması yapan askerlerin bastığı mayının patlaması sonucu piyade onbaşı Onur Ayaydın yaşamını yitirdi, 3 asker de yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Derecik Beldesi kırsalında 9 Mart 2010'da arazi taraması yapan askerlerin bastığı mayının patlaması sonucu piyade onbaşı İsa Keskin yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Bölgesi'nde 14 Mart 2010'da çıkan çatışmada uzman onbaşı Ahmet Özbulut yaşamını yitirdi; bir asker de yaralandı.

Şırnak'ın Uludere İlçesi kırsalında 25 Mart 2010'da arazi taraması yapan askerlerle birlikte görev yapan geçici köy korucusu Fevzi Altürk'ün bastığı el yapımı patlayıcının infilak etmesi sonucu ağır yaralanan Fevzi Altürk kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 30 Mart 2010'da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu Mehmet Kaya Çelik, Nuri Aydın ve Fatih Aydoğdu yaşamını yitirdi, Salih Önsal ile Arif Kılıç da yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin dağlık kesiminde 30 Mart 2010'da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu bir uzman çavuşun yaralandığı açıklandı.

Şırnak'ın kırsal bölgesinde devam eden askeri operasyonda yer alan geçici köy korucusu Hacı Ürek, 1 Nisan 2010'da önceden döşenmiş mayına basması sonucu ağır yaralı olarak kaldırıldığı Dicle Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'ne bağlı Narlı Köyü yakınlarında yapımı süren baraj şantiyesine HPG militanları tarafından düzenlenen silahlı saldırıda Süleyman Atak ve Süleyman Durdu adlı geçici köy korucuları yaralandı.

TSK'nin 6 Nisan 2010'da Irak'ın kuzeyinde bulunan Zap Bölgesi'ne düzenlediği operasyonda üç militanın öldüğü öğrenildi.

Şırnak'ın Balveren Beldesi yakınlarında 14 Nisan 2010 akşamı Milli Jandarma Karakolu'nda görevli jandarma ekibini taşıyan minibüse düzenlenen silahlı saldırı sonucu bir yüzbaşı ile iki erin yaralandığı açıklandı.

Siirt'in Eruh İlçesi yakınlarında 13 Nisan 2010 akşamı çıkan çatışmada iki militan öldü, üç asker ile iki militan da yaralandı.

Batman'ın Kozluk İlçesi ile Sason İlçesi arasında kalan Tumok Bölgesi'nde 15 Nisan 2010'da çıkan çatışmada Astsubay Üstçavuş Süleyman Gür yaşamını yitirdi, dört er de yaralandı.

Şırnak'ın Balveren Beldesi yakınlarında 14 Nisan 2010 akşamı Milli Jandarma Karakolu'nda görevli jandarma ekibini taşıyan minibüse düzenlenen silahlı saldırının ardından başlatılan operasyon sonunda 16 Nisan 2010'da bir militanın öldüğü, bir militanın ise yaralandığı açıklandı. Öte yandan söz konusu saldırıda yaralanan Yüzbaşı Levent Çetinkaya da Ankara'da tedavi gördüğü GATA'da 18 Nisan 2010'da öldü.

Samsun'un Ladik İlçesi'nde 17 Nisan 2010'da seyit halindeki polis ekibine uzun namlulu silahlarla açılan çapraz ateş sonucu Hüseyin Koç olay yerinde, ağır yaralanan Malik Soykal ise Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

Kahramanmaraş'ın Nurhak İlçesi'nin kırsal kesiminde devam eden operasyonlar kapsamında 20 Nisan 2010'da çıkan çatışmada bir militan öldü.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 21 Nisan 2010'da meydana gelen mayın patlaması sonucu Piyade Er Ahmet İnce yaşamını yitirdi. Olayda yaralanan bir asker de Hakkâri Askeri Hastanesi'ne kaldırıldı.

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 22 Nisan 2010'da Cumhuriyet Polis Merkezi'nin bahçesine giren

polis aracına uzun namlulu silahlarla açılan çapraz ateş sonucu ağır yaralanan Ömer Akcan (34), Kızıltepe Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi. Olayda bir polis memuruyla yoldan geçen iki kişi de yaralandı.

Giresun'un Dereli İlçesi'nde 26 Nisan 2010'da askeri aracın geçişi sırasında mayın patlatılması sonucu Jandarma Astsubay Ahmet Eryılmaz ölürken, iki asker de yaralandı. Olayın ardından bölgede başlatılan operasyon sırasında ise bir köylü yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 28 Nisan 2010'da çıkan çatışmada Selman Özay ve Erkan Ayaz adlı iki asker yaşamını yitirdi, iki asker de yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nin dağlık kesiminde 30 Nisan 2010'da arazi taraması yapan askeri ekipten Piyade Er Halil İbrahim Ertaş, bastığı mayının patlaması sonucu yaşamını yitirdi.

Tunceli'nin Nazimiye İlçesi'ndeki Sarıayla Jandarma Karakolu'na 30 Nisan 2010'da düzenlenen saldırının ardından çıkan çatışma sonucunda Karakol Komutanı Jandarma Kıdemli Başçavuş Hasan Özüberk, Jandarma Uzman Çavuş Kemal Koçyiğit, Jandarma Komando Er Ahmet Şimşek, Jandarma Komando Er Ahmet Eyce ile bir militan yaşamını yitirdi, ikisi ağır yedi asker de yaralandı.

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'ne bağlı Abalı Köyü Jandarma Karakolu'na 1 Mayıs 2010'da düzenlenen saldırı sonucu Üsteğmen Ahmet Altunoğlu yaşamını yitirdi, bir asker de yaralandı.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 3 Mayıs 2010'da Uzman Çavuş Mehmet Çevikkol'a ait sivil araca kimliği belirsiz kişilerce düzenlenen silahlı saldırı sonucu araçta bulunan Mehmet Çevikkol, Mehmet Çevikkol'un eşi ve iki çocuğu yaralanırken saldırı anında yoldan geçen Erdal Bağata (23) ağır yaralı olarak kaldırıldığı Cizre Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

Mardin'in Dargeçit İlçesi'ne bağlı Kuşluca Köyü Jandarma Karakolu'na 6 Mayıs 2010'da düzenlenen silahlı saldırıda bir asker yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Bölgesi'nde 7 Mayıs 2010'da 3. Motorlu Piyade Tabur Komutanlığı'na düzenlenen saldırı sonucu iki asker ile beş militan yaşamını yitirdi.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Ortaköy Köyü yakınlarında 8 Mayıs 2010'da karayolu üzerinde devriye görevi yapan er Emin Şener, bastığı mayının patlaması sonucu yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Bölgesi'nde 8 Mayıs 2010'da bir uzman çavuş, bastığı mayının patlaması sonucu yaşamını yitirdi.

Kahramanmaraş'ın dağlık arazi kesiminde devam eden askeri operasyon kapsamında 20 Nisan 2010'da çıkan çatışma sonucu bir militanın öldüğü 9 Mayıs 2010'da öğrenildi.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Bölgesi'nde 10 Mayıs 2010'da askeri operasyondan dönen birlikte yer alan Uzman Çavuş Birol Mutlu, bastığı mayının patlaması sonucu yaşamını yitirdi, bir asker de yaralandı.

Mardin'de Yeniköy Jandarma Piyade Karakolu'na 11 Mayıs 2010'da düzenlenen silahlı saldırı sonucu bir asker yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Dağlıca Bölgesi'nde 11 Mayıs 2010'da askeri birliğin arazi tarama faaliyeti sırasında önceden dösenmiş patlayıcının infilak etmesi sonucu bir asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin kırsal bölgesinde 12 Mayıs 2010'da çıkan çatışmada iki asker yaralandı.

Tunceli'nin Nazimiye İlçesi'ndeki Sarıayla Jandarma Karakolu'na, 30 Nisan 2010'da düzenlenen ve dört asker ile bir militanın ölümüyle sonuçlanan saldırıda yaralanan er Erman Aydın, 19 Mayıs 2010'da yaşamını yitirdi.

Irak'ın kuzeyinde bulunan PKK'ye ait kamplara 20 Mayıs 2010'da TSK'ye ait savaş uçaklarıyla hava operasyonu başlatıldı. TSK'den yapılan açıklamada operasyonun akşam sona erdiği bildirildi.

Irak'ın kuzeyinde bulunan HPG'ye ait kamplara 20 Mayıs 2010'da TSK'ye bağlı savaş uçaklarıyla düzenlenen hava operasyonunda dört militanın öldüğü açıklandı.

Giresun-Trabzon karayolunda 24 Mayıs 2010'da devriye görevi yapan polis aracına Aydınlar Köyü'nün yakınlarında uzun namlulu silahlarla düzenlenen silahlı saldırıda Cengiz Karadağ ve Mustafa Poyraz adlı iki polis memuru yaralandı.

Tunceli'nin Pülümür İlçesi'nin dağlık arazi kesiminde 26 Mayıs 2010'da çıkan çatışmada dört militanın öldüğü açıklandı.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Andaç Köyü'nün kırsal kesiminde 26 Mayıs 2010'da çıkan çatışmada Jandarma Komando Uzman Çavuş Adem Erboyacı öldü, üç asker de yaralandı.

Siirt'in Pervari İlçesi'nde 27 Mayıs 2010'da devriye görevi yapan askeri araca düzenlenen silahlı saldırı sonucu bir asker öldü, bir asker de yaralandı.

Mardin'in Savur İlçesi'ne bağlı Serenli Köyü yakınlarında 28 Mayıs 2010'da arazi taraması yapan askerî ekipten bir erin önceden döşenmiş mayına basması sonucu bir er yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 28 Mayıs 2010'da çıkan çatışmada üç askerin yaralandığı açıklandı.

Şırnak'ın dağlık arazi kesiminde 29 Mayıs 2010'da çıkan çatışmada iki asker ile bir geçici köy korucusu yaşamını yitirirken iki asker de yaralandı.

Siirt'in Pervari İlçesi yakınlarında 29 Mayıs 2010'da yol güvenliğini sağlayan geçici köy korucularına uzun namlulu silahlarla düzenlenen saldırı sonucu üç geçici köy korucusu öldü; beş geçici köy korucusu da yaralandı.

Hatay'ın Kisecik Köyü yakınlarındaki krom madeni ocağına 29 Mayıs 2010'da düzenlenen silahlı saldırıda maden ocağının özel güvenlik görevlisi ile bir militan öldü, iki özel güvenlik görevlisi de yaralandı.

Hatay'ın İskenderun İlçesi'nde bulunan Deniz İkmal Destek Komutanlığı'na 30 Mayıs 2010 gecesi düzenlenen roketatarlı saldırı sonucu yedi asker yaşamını yitirdi, yedi asker de yaralandı.

Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Palamutlu Köyü'nün yakınlarında 29 Mayıs 2010'da yol güvenliğini sağlayan geçici köy korucularına uzun namlulu silahlarla düzenlenen saldırının ardından başlatılan askerî operasyon kapsamında, 30 Mayıs 2010'da çıkan çatışmada bir geçici köy korucusunun yaralandığı açıklandı.

Tunceli'nin Batman Köyü yakınlarında kurulu bulunan özel harekât kontrol noktasına 31 Mayıs 2010'da düzenlenen silahlı saldırıda özel harekât ekibi mensubu iki polis memuru yaralandı.

Siirt'in Pervari İlçesi'nin dağlık kesiminde 31 Mayıs 2010'da arazi taraması yapan askerî ekibin önceden döşenmiş mayına basması sonucu Piyade Uzman Onbaşı Mesut Engin Demir yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nin dağlık kesiminde 1 Haziran 2010'da askeri birliğe düzenlenen saldırıda Onbaşı Fatih Gökkaya öldü, iki asker de yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'ne bağlı Kavuşak Köyü'nün kırsal kesiminde 1 Haziran 2010'da bir askerin öldüğü, üç askerin de yaralandığı silahlı saldırıda iki militanın öldüğü açıklandı.

Hakkâri-Çukurca karayolunda 3 Haziran 2010'da devriye görevi yapan polis aracına düzenlenen silahlı saldırı sonucu iki polis memuru yaralandı. Olay yerine gelen polis ekibine uzun namlulu silahlarla açılan ateş sonucu ise bir polis memuru yaralandı.

Van'ın Gevaş İlçesi'nde 3 Haziran 2010'da İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne roketatarlarla düzenlenen saldırı sonucu ölen veya yaralanan olmadığı açıklandı.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 3 Haziran 2010'da İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne patlayıcı atılması sonucu binada ve çevrede maddi hasar meydana geldi.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Bağlıca Köyü'nün yakınlarında 5 Haziran 2010'da arazi kontrolünün ardından başlatılan operasyonda iki militanın öldüğü açıklandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nin dağlık bölgelerinde 8 Haziran 2010'da arazi taraması yapan askeri ekibe açılan ateş sonucu bir asker yaralandı.

Irak'ın kuzeyinde bulunan HPG'ye ait kamplara 20 Mayıs 2010'da TSK'ye bağlı savaş uçaklarıyla düzenlenen hava operasyonunda yaralanan bir militanın öldüğü açıklandı.

Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nin kırsal bölgesinde 8 Haziran 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldüğü açıklandı.

Osmaniye'de 10 Haziran 2010'da Kanlıgeçit Jandarma Komutanlığı'na düzenlenen roketatarlı saldırı sonucu askeri lojmanda yaşayan Pınar Akdağ yaralandı. Pınar Akdağ (22) tedavi edildiği hastanede 11 Haziran 2010'da yaşamını yitirdi.

Tunceli'nin kırsal bölgesinde 11 Haziran 2010'da Elazığ'dan Tunceli'ye erleri taşıyan sivil minibüse düzenlenen mayınlı saldırı sonucu 15 er ile bir sivil yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin dağlık kesiminde 11 Haziran 2010'da çıkan çatışmada Astsubay Cihangir Bekiş ve bir militan öldü, bir asker de yaralandı.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'nin Karaçalı Bölgesi'nde 12 Haziran 2010'da askeri operasyona çıkan askeri birliğin geçişi sırasında meydana gelen mayın patlamasında iki asker yaralandı.

Van'ın Başkale İlçesi'nde 12 Haziran 2010'da meydana gelen mayın patlaması sonucu iki asker yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nin kırsal kesiminde 12 Haziran 2010'da önceden döşenmiş mayının askeri aracın geçişi sırasında patlaması sonucu bir asker yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 12 Haziran 2010'da meydana gelen patlamada bir asker yaralandı.

Şırnak'ın Gabar Dağı bölgesinde 12 Haziran 2010'da çıkan çatışmada bir asker yaralandı.

Siirt'in Baykan İlçesi'ne bağlı Ziyaret Beldesi'nin kırsal kesiminde 14 Haziran 2010'da askeri ekip taşıyan sivil minibüsün geçişi sırasında önceden yola döşenmiş uzaktan kumandalı mayının patlatılması sonucu bir asker ve bir sivil yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Konur Köyü'nün dağlık bölgesinde 13 Haziran 2010'da çıkan çatışmada Piyade Er Mehmet Ali Birlik (21) öldü, dört asker de yaralandı.

Şırnak'ın Bestler-Dereler bölgesinde 14 Haziran 2010'da çıkan çatışmada üç asker yaralandı.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'nde 15 Haziran 2010'da önceden döşenmiş mayının askeri ekibin arazi taraması yaptığı sırada patlaması sonucu bir asker öldü, üç asker de yaralandı.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'nin kırsal bölgesinde 15 Haziran 2010'da çıkan çatışmada Uzman Çavuş Metin Tez (24) ölürken, bir geçici köy korucusu da yaralandı. Çatışmanın ardından askeri birliklerin düzenlediği sınır ötesi kara operasyonunda ise dört militanın öldüğü açıklandı.

Mardin'in Mazıdağı İlçesi'nin kırsal kesiminde 15 Haziran 2010 gecesi çıkan çatışmada iki asker yaralandı.

Gümüşhane'nin Kelkit İlçesi'nin kırsal bölgesinde 17 Haziran 2010'da çıkan çatışmada üç militan öldü.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 17 Haziran 2010'da arazi taraması yapan askeri ekibe açılan ateş sonucu bir asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Tanyolu Mezrası'nın dağlık kesiminde 19 Haziran 2010'da seyyar askeri birliğe uzun namlulu silahlarla ve roketatarlarla düzenlenen saldırıda 9 asker ile 12 militan yaşamını yitirdi, 14 asker de yaralandı. Çatışma sonrasında başlatılan askeri operasyon sırasında da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu ise iki asker yaşamını yitirdi, iki asker de yaralandı.

Elazığ'ın Palu İlçesi'nde bağlı Arındık Jandarma Karakolu'na 20 Haziran 2010'da düzenlenen saldırıda da bir asker yaşamını yitirdi, bir asker de yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin dağlık kesiminde 18 Haziran 2010'da askeri ekibin geçici köy korucularına yanlışlıkla ateş açması sonucu bir geçici köy korucusu yaşamını yitirdi, üç geçici köy korucusu da yaralandı.

Hakkâri-Çukurca karayolundaki polis kontrol noktası ile devriye görevi yapan polis aracına 19 Haziran 2010'da uzun namlulu silahlarla düzenlenen saldırıda ölen veya yaralanan olmadı.

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'ne bağlı Çatakköprü Köyü'nde ve Bağdere Köyü'nde bulunan jandarma karakollarına 22 Haziran 2010'da düzenlenen silahlı saldırılar sonucu Bağdere Jandarma Karakolu'nda görevli bir asker ile beş militan yaşamını yitirdi, biri Bağdere Jandarma Karakolu'nun komutanı olmak üzere iki asker ve iki sivil de yaralandı.

Gümüşhane'nin Kelkit İlçesi'ne bağlı Karaçayır Köyü'nün dağlık kesiminde 22 Haziran 2010'da çıkan çatışmada iki militanın öldüğü, bir militanın yaralandığı açıklandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 24 Haziran 2010'da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu iki asker yaralandı.

Elazığ'ın Karakoçan İlçesi'ne bağlı Yoğunağaç Köyü'nün kırsal bölgesinde 24 Haziran 2010'da çıkan çatışmada iki asker ve çatışmanın ortasında kalan Şerife Gezici (70) adlı köylü öldü, bir asker ile yine çatışmanın ortasında kalan dört köylü de yaralandı.

Kars'ın Kağızman İlçesi'nde 25 Haziran 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldüğü açıklandı.

Giresun'un Şebinkarahisar İlçesi'nin kırsal kesiminde 29 Haziran 2010'da çıkan çatışmada, bir militan öldü.

Tunceli'nin Pülümür İlçesi'ndeki Kırmızıköprü Jandarma Karakolu'na, 29 Haziran 2010'da askeri helikopterin iniş yapacağı sırada, ateş açılması sonucu bir asker yaralandı.

Van'ın Çatak İlçesi'nde bulunan Kato Dağı'nda 30 Haziran 2010'da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu üç asker yaralandı.

Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Sarıyaprak Köyü'nün kırsal kesiminde 30 Haziran 2010'da çıkan çatışmada üç asker, üç geçici köy korucusu ve 12 militan öldü, dört asker de yaralandı.

Van'ın Çatak İlçesi'nde bulunan Kato Dağı'nda 30 Haziran 2010'da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu yaralanan üç askerden biri tedavi gördüğü hastanede 2 Temmuz 2010'da yaşamını yitirdi.

1 Temmuz 2010'da Bingöl'ün Genç İlçesi'ne bağlı Geldan Mezrası'ndan Bayırlı Köyü'ne giden geçici köy korucusu Haydar Adaş ile HPG militanları arasında çıkan çatışmada Haydar Adaş bacağından vurularak yaralandı.

Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde 3 Temmuz 2010'da kontrol noktalarına HPG militanlarının düzenlediği baskın sonucu çıkan çatışmada iki militanın öldüğü, iki geçici köy korucusu ile iki sivilin yaralandığı açıklandı.

Elazığ'ın Arıcak İlçesi'nde 5 Temmuz 2010'da Bükardı Jandarma Karakolu'na düzenlenen silahlı saldırı sonucu bir militan öldü, altı asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin kırsal kesiminde 5 Temmuz 2010'da operasyona çıkan askeri birliğin geçişi sırasında meydana gelen patlamada iki asker yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Kamışlı Köyü'nün kırsal kesiminde 5 Temmuz 2010'da çıkan çatışmada iki asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 5 Temmuz 2010'da Beyyurdu Jandarma Karakolu'na ait üs bölgesine düzenlenen saldırıda üç asker ve 11 militan öldü, üç asker de yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 5 Temmuz 2010'da önceden döşenmiş mayının bir kamyonun geçişi sırasında patlaması sonucu kamyon sürücüsü Sait Öz (38) ağır yaralandı.

Elazığ'ın Arıcak İlçesi'nde 5 Temmuz 2010'da Bükardı Jandarma Karakolu'na düzenlenen ve altı askerin yaralanmasıyla sonuçlanan silahlı saldırıda, bir militan öldü.

Batman'ın Gercüş İlçesi'ndeki Vergili Jandarma Karakolu'na 6 Temmuz 2010'da düzenlenen silahlı saldırı sonucu Jandarma Er Süleyman Tekgül yaşamını yitirirken, üç asker de yaralandı.

Bitlis'in Güroymak İlçesi'ne bağlı Kale Köyü'nün kırsal kesiminde 7 Temmuz 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldü, üç asker ile bir militan da yaralandı.

Muş'un Varto İlçesi'nde 8 Temmuz 2010'da İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlenen roketatarlı saldırı sonucu biri ağır dört polis memurunun yaralandığı açıklandı.

Mardin'in Ömerli İlçesi'nin kırsal bölgesinde 9 Temmuz 2010'da operasyona çıkan askeri birliğin geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu bir asker yaralandı.

Van'ın Başkale İlçesi'nin kırsal bölgesinde 10 Temmuz 2010'da çıkan çatışmada iki militan öldü.

Tunceli'nin Mazgirt İlçesi'nin kırsal bölgesinde 13 Temmuz 2010'da çıkan çatışmada bir militan yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 14 Temmuz 2010'da sivil giyimli Uzman Çavuş Yasin Ak (33), şehir merkezinde uğradığı silahlı saldırı sonucu yaralı olarak kaldırıldığı Yüksekova Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

Van'ın Gürpınar İlçesi'nde 15 Temmuz 2010'da askeri ekibin arazi taraması yaptığı sırada önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu bir er öldü, bir er de ağır yaralandı.

Siirt'in Pervari İlçesi'nde 16 Temmuz 2010'da İlçe Emniyet Müdürlüğü ve İlçe Jandarma Komando Bölüğü'ne düzenlenen roketatarlı saldırı sonucu üç asker ve beş polis memuru yaralandı. Saldırıdan HPG militanlarının, Pervari'nin elektriklerini kestiği bildirilirken; saldırının ardından Pervari'de düzenlenen operasyonlarda 38 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan üçü 21 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Erzincan'ın Tercan İlçesi'nde 18 Temmuz 2010'da devriye görevi yapan polis otosuna düzenlenen silahlı saldırı sonucu bir polis memuru yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 18 Temmuz 2010'da önceden yola döşenen patlayıcının bir askerin yoldan geçtiği sırada patlatılması üzerine Üsteğmen İbrahim Barış Yurtsever ağır yaralandı. Ankarada GATA'da tedavi gören İbrahim Barış Yurtsever 23 Temmuz 2010'da yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'ne bağlı Üzümlü Köyü'nde bulunan Jandarma Karakolu'na 19 Temmuz 2010'da er sevki yapan sivil bir aracın geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının patlatılması sonucu 11 er ile aracın şoförü yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 20 Temmuz 2010'da Kayseri Komando Tugay Komutanlığı'na bağlı askeri birliğin bulunduğu seyyar karakola düzenlenen saldırı sonucu altı asker ve üç militan öldü, dokuz asker de yaralandı.

Van'ın Gürpınar İlçesi'ne bağlı Akdoğu Köyü'nün kırsal bölgesinde 20 Temmuz 2010'da operasyona çıkan askeri birliğe açılan ateş sonucu bir asker öldü.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'nin kırsal kesiminde 21 Temmuz 2010'da arazi taraması yapan askeri ekibe ateş açılması sonucu bir asker yaralandı.

Mardin'in Ömerli İlçesi'nde 22 Temmuz 2010'da devriye görevi yapan polis aracına düzenlenen silahlı saldırı sonucu iki polis memuru yaralandı.

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 24 Temmuz 2010'da askeri aracın geçişi sırasında meydana gelen mayın patlaması sonucu altı asker yaralandı.

Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi'nde 25 Temmuz 2010'da operasyona çıkan askeri ekibin yoldan geçtiği sırada meydana gelen patlama sonucu dört asker yaralandı.

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde 26 Temmuz 2010'da askeri aracın geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının patlatılması sonucu iki asker yaralandı.

Hatay'ın Dörtöy İlçesi'nde 26 Temmuz 2010'da devriye görevi yapan bir polis otosuna uzun namlulu silahlarla düzenlenen saldırı sonucu araçta bulunan dört polis memuru yaşamını yitirdi. Aynı anda İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne de düzenlenen silahlı saldırıda ise ölen veya yaralanan olmadığı öğrenildi. Saldırığı düzenledikleri iddiasıyla üç kişi gözaltına alındı.

Osmaniye'nin Hasanbeyli İlçesi'nde 27 Temmuz 2010'da devriye görevi yapan askeri aracın geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu üç asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi ile Yüksekova İlçesi arasında bulunan Güzelkonak Jandarma Karakolu'na 27 Temmuz 2010'da düzenlenen saldırıda iki asker yaralandı.

Batman'ın Gercüş İlçesi'ne bağlı Çalışkan Köyü'nün kırsal kesiminde çıkan çatışmada bir militan öldü.

Tokat'ın Reşadiye İlçesi'nde 29 Temmuz 2010'da çıkan çatışmada bir askerin yaralandığı Tokat Valiliği tarafından açıklandı.

Batman'ın Hasankeyf İlçesi'nin yakınlarında 1 Ağustos 2010'da TPAO'ya ait petrol kuyularında yangın çıkarıldığı iddiaları üzerine Demirli Köyü'nden yangının olduğu iddia edilen Güney Raman Petrol Bölgesi'ne, yangının tarlalardan çıktığı düşüncesiyle gitmek isteyen kapatılan HEP Batman İl Başkanı Salih Özdemir (55), İHD Batman Şubesi eski Başkanı ve Demirli Köyü Muhtarı Sadi Özdemir (47), İHD Batman Şubesi eski Başkanı Sedat Özevi (48) ve Sofi Özdemir (45), kullandıkları aracın önceden döşenmiş mayına çarpması sonucu meydana gelen patlama nedeniyle yaşamını yitirdi.

Siirt'in Pervari İlçesi'nde 30 Temmuz 2010'da önceden döşenmiş mayının yol kontrolü yapan askeri ekibin geçişi sırasında patlatılması sonucu üç asker yaralandı.

Tokat'ın Reşadiye İlçesi'ne bağlı Sazak Köyü yakınlarında 29 Temmuz 2010'da çıkan çatışmada bir asker yaralandı.

Siirt'in Erüh İlçesi'nde 2 Ağustos 2010'da HPG militanlarının İlçe Emniyet Müdürlüğü binalarına ve askeri lojmanlara düzenlediği roketatarlı saldırı sonucu bir polis memuru ve üç militan öldü, iki polis memuru da yaralandı.

Ordu'nun Akkuş İlçesi'nde 2 Ağustos 2010'da İl Jandarma Komutanlığı'na bağlı jandarma trafik ekibine düzenlenen silahlı saldırı sonucu Uzman Çavuş Hacı Emin Pişkin öldü, iki asker de yaralandı.

Siirt'in Erüh İlçesi'nde 2 Ağustos 2010'da HPG militanlarının İlçe Emniyet Müdürlüğü binasına düzenlediği ve bir polis memuru ile üç militanın ölümü, iki polis memurunun ve bir sivilin yaralanmasıyla sonuçlanan roketatarlı saldırının ardından Erüh'ta başlatılan operasyonlarda aralarında Erüh Belediye Başkanı Mehmet Melik Oktay'ın da bulunduğu 27 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan onu 7 Ağustos 2010'da çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandı.

Van'ın Çaldıran İlçesi'nde 5 Ağustos 2010'da İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlenen silahlı saldırıda İlçe Emniyet Amiri Halil Akbaş ve bir polis memuru yaralandı, üç militan ise öldü.

Ağrı'nın kırsal bölgesinde 5 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada bir asker yaşamını yitirdi.

Hakkâri'de 5 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada dört militan öldü.

Şırnak'ta 5 Ağustos 2010'da İl Emniyet Müdürlüğü'ne ait lojmanlara düzenlenen roketatarlı saldırıda bir sivil yaralandı.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'nde 5 Ağustos 2010'da Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlenen silahlı saldırıda bir asker yaşamını yitirdi.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'yle Ömerli İlçesi'nde arasındaki Kovancılar Bölgesi'nde 8 Ağustos 2010'da önceden yola döşenmiş mayının askeri aracın geçişi sırasında patlatılması sonucu üç uzman çavuş yaşamını yitirdi.

Diyarbakır Valiliği 8 Ağustos 2010'da Lice'nin kırsal kesiminde çıkan çatışmada bir militan yaşamını yitirdiğini açıkladı.

Batman'ın Beşiri İlçesi'nin kırsal kesiminde 8 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada beş militanın yaşamını

yitirdiği, iki askerin de yaralandığı Batman Valiliği tarafından açıklandı.

Şırnak'ın İdil İlçesi'nin yakınlarından geçen Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattına 10 Ağustos 2010'da düzenlenen mayın saldırısı sonucu olay yerinden geçen iki araçta bulunan iki kişi çıkan yangın nedeniyle yaşamını yitirdi. Olayda bir kişi de yaralandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 12 Ağustos 2010 gecesi Şemdinli'ye giden 15 araçlık askeri konvoya düzenlenen roketatarlı saldırı sonucu beş asker yaralandı.

Van'ın Erciş İlçesi'ne bağlı Şarbazar (Şehirpazarı) Köyü'nün kırsal kesiminde 19 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada iki militanın öldüğü açıklandı.

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde 31 Ağustos 2010'da askeri birliğe açılan ateş sonucu bir asker yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 21 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada, Konur Köyü Jandarma Karakolu'nda görev yapan Jandarma Uzman Onbaşı Emrah Yalım (26) ve dört militan yaşamını yitirdi.

Tunceli'nin Pertek İlçesi'ne bağlı Dereköy ve Ardıç Köyü bölgesinde 22 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada bir asker yaralandı.

Hatay Valiliği yaptığı açıklamada, 21 Ağustos 2010'da Tiye Köyü'nün yakınlarında tarla sulamaya giden Mesut Çelik (40) ve Ahmet Üneş'in (30) HPG militanları tarafından kaçırıldığını ve cep telefonlarının bataryalarının alınmasının ardından Mesut Çelik ve Ahmet Üneş'in 22 Ağustos 2010'da serbest bırakıldığını ifade etti.

Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nin yakınlarında bulunan Tendürek Dağı'nda, 2 Eylül 2010'da başlatılan askeri operasyonda çıkan çatışmada iki militan öldü.

Siirt'in Erüh İlçesi'nde bulunan Çıray Dağı'nda 5 Eylül 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldüğü öğrenildi.

Hakkâri'nin Aksu Köyü'nün yakınlarındaki Çaltıköy Jandarma Karakolu'na, 6 Eylül 2010'da taciz ateşi açılmasının ardından çıkan çatışmada, dokuz militanın öldürüldüğü, bir askerin de yaralandığı açıklandı.

Siirt'in Erüh İlçesi'ne bağlı Çırpılı Köyü'nün kırsal kesiminde 12 Eylül 2010'da önceden döşenmiş mayının askeri ekibin geçişi sırasında patlaması sonucu Jandarma Er Fevzi Tekir öldü.

Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nin İkinci Köprü Mevki'nde 12 Eylül 2010'da önceden döşenmiş mayının patlatılması sonucu iki geçici köy korucusu yaralandı.

Şırnak'ın İdil İlçesi'nde 13 Eylül 2010'da devriye görevi yapan zırhlı polis aracına düzenlenen roketatarlı saldırı sonucu yoldan geçen bir kadın hafif yaralandı.

Osmaniye'nin Hasanbeyli İlçesi'nin girişinde 14 Eylül 2010'da polis aracının geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının uzaktan kumandayla patlatılması sonucu iki polis memuru yaralandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 14 Eylül 2010'da polis kontrol noktasına roketatarla ve uzun namlulu silahlarla düzenlenen saldırı sonucu üç polis memuru yaralandı.

Hakkâri'nin Durankaya Beldesi'ne bağlı Geçitli Köyü sınırları içinde 16 Eylül 2010'da seyir halindeki bir sivil minibüsün önceden döşenmiş el yapımı mayına çarpması sonucu 10 kişi yaşamını yitirdi.

Hakkâri'nin Aksu Köyü'nün yakınlarındaki Çaltıkoru Jandarma Karakolu'na, 6 Eylül 2010'da taciz ateşi açılmasının ardından çıkan dokuz militanın ölümü ve bir askerin de yaralanmasıyla sonuçlanan çatışmada yaralanan bir militanın da yaşamını yitirdiği 15 Eylül 2010'da açıklandı.

Hakkâri'nin Durankaya Beldesi'ne bağlı Peyanis (Geçitli) Köyü sınırları içinde 16 Eylül 2010'da seyir halindeki bir sivil minibüsün önceden döşenmiş el yapımı mayına çarpması sonucu Hakkâri Valiliği'nin yaptığı açıklamaya göre dokuz kişi yaşamını yitirdi; dört kişi de yaralandı. Patlamada yaşamını yitirenlerin aracın sürücüsü Aydın Erol ile Eşref Gür, Enes Erol, Abuzeyd İden, Şirin Kurt, Semiha Dayan, Raife Çiftçi, Cane Dayan, Nurullah Umut Çiftçi olduğu; yaralananların ise Özgür İden, Sudenaz Kurt (3), Berivan Dayan ile Zeynep Kurt (1) olduğu tespit edildi. 12 Eylül 2010'da yapılan Anayasa değişikliğine dair referandumda ise 970 seçmenden beşinin oy kullandığı, 965 seçmenin

ise referandumu boykot ettiği öğrenildi. Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) Genel Başkanı Selahattin Demirtaş ise, Hakkâri'deki saldırının ardından hükümetle yapacakları görüşmenin iptal edildiğini açıklayarak "Şu saatten sonra sorumluluk hükümettedir. Bu acı olaydan dolayı bütün halkımızın başı sağ olsun diyoruz. Bizim basın üzerinden yaptığımız görüşme talebine hükümetten olumlu cevap gelmiştir. Sayın Başbakan'ın programının yoğunluğu nedeniyle hükümet üyesi bakanlarla görüşmeyi uygun görmüştük. Oradaki olaydan sonra hükümetin partimizle yapacağı görüşmeyi iptal etmesi hükümetin acizidir. Hakkâri'deki olayı yapanlar panik halinde kaçarken belli ki orada deliller bırakmışlar. Oradaki köylüler delillerin karartılacağı şüphesiyle el koymak istemişler. Bunun neticesinde jandarmayla gerginlik çıkmış. Hükümet bunun üzerine cesaretle gitmelidir. Ben bu olayın ciddi bir şekilde araştırılıp ortaya çıkarılması sürece katkı sağlar. Saldırıyı yapanlar Şemdinli'deki kitabevini bombalayan kişilerle aynı kişilerdir" dedi.

Hakkâri'nin Durankaya Beldesi'ne bağlı Peyanis (Geçitli) Köyü sınırları içinde 16 Eylül 2010'da seyir halindeki bir sivil minibüsün önceden döşenmiş el yapımı mayına çarpması nedeniyle yaşamını yitiren dokuz kişiden ikisinin 17 Eylül 2010'da Yüksekova'da düzenlenen cenaze töreninin yapıldığı meydana yakın bir yerde meydana gelen patlamada yedisi polis memuru 10 kişi yaralandı.

Hatay'ın Dört Yol İlçesi'ne bağlı Bükle Yaylası'nda 17 Eylül 2010'da çıkan çatışmada iki militanın yaralandığı açıklandı.

22 Eylül 2010'da Diyarbakır'dan Bingöl'e giden polis panzerinin geçişi sırasında önceden döşenmiş mayının patlatılması sonucu panzerde bulunan dört polis memuru hafif yaralandı.

Şırnak'ta bulunan Namaz Dağı'nda 26 Eylül 2010'da, askerî operasyona çıkan birlikten bir askerin önceden döşenmiş el yapımı mayına basması sonucu, iki asker yaralandı.

Ağrı'nın Patnos İlçesi'ne bağlı Çakırbey Köyü'nün dağlık bölgesinde 1 Ekim 2010'da çıkan çatışmada bir militan yaşamını yitirdi.

Şırnak'ın Namazdağı Bölgesi'nde 7 Ekim 2010'da arazi taraması yapan askerî birliğin geçişi sırasında

önceden yola döşenmiş mayının patlaması sonucu bir asker yaralandı.

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nin kırsal kesiminde 17 Eylül 2010'da önceden döşenmiş mayının patlaması sonucu iki militanın öldüğü açıklandı.

Şırnak'ın dağlık arazi kesiminde 9 Ekim 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldüğü açıklandı.

Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nin kırsal kesiminde 13 Ekim 2010'da çıkan çatışmada iki asker ve bir militan öldü, bir asker de yaralandı.

Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nin kırsal kesiminde 13 Ekim 2010'da iki asker ile bir militan ölümü ve bir askerin de yaralanmasıyla sonuçlanan çatışmanın ardından başlatılan askerî operasyon kapsamında, 14 Ekim 2010'da üç militan öldürüldü.

Tunceli'de 23 Ekim 2010'da Şehit Cemalettin Özdemir Polis Karakolu'na düzenlenen silahlı saldırıda bir polis memuru yaralandı. Saldırının ardından başlatılan operasyonda bir militan öldürüldü.

Şırnak'ta Cudi Dağı'nda başlatılan askerî operasyon kapsamında 25 Ekim 2010'da çıkan çatışmada dört asker ile bir geçici köy korucusu yaralandı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 27 Mayıs 2009'da askeri aracın geçişi sırasında mayın patlaması sonucu altı asker ölmüş, sekiz asker de yaralanmıştı. Mayını PKK'nin döşediği iddia edilirken bir video paylaşım sitesine gönderilen ses kaydında Hakkâri Tugay Komutanı Tuğgeneral Zeki Es, komutanı Tümgeneral Gürbüz Kaya'ya mayınların döşenmesi emrini bizzat kendisinin verdiğini itiraf etmişti. Tümgeneral Gürbüz Kaya ise itiraf için "hiç önemli değil" yanıtını vermişti. Ses kaydının ardından soruşturma başlatan Van Cumhuriyet Başsavcılığı da mayının askerler tarafından döşendiği sonucuna vararak sorumluların yargılanması için dosyayı Genelkurmay Başkanlığı'na göndermişti. İddialar çerçevesinde soruşturmayı devam ettiren Genelkurmay Askeri Savcılığı da 5 Kasım 2010'da Tuğgeneral Zeki Es'i tutuklayarak Mamak Askeri Cezaevine gönderdi.

Hatay'ın İskenderun İlçesi'ne bağlı Kurtbağı Köyü'nün dağlık kesiminde 9 Kasım 2010'da çıkan çatışmada bir asker yaralandı.

Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi'nin kırsal kesiminde 7 Aralık 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldüğü açıklandı.

Batman'ın Gercüş İlçesi'nin kırsal kesiminde 10 Aralık 2010'da çıkan çatışmada bir militanın öldüğü açıklandı.

Mardin'in Dargeçit İlçesi'nde 16 Aralık 2010'da silahlı saldırıya uğrayan Uzman Çavuş Kenan Erdem (35) yaşamını yitirdi. Olayda yoldan geçen bir sivil de yaralandı. Saldırının ardından bölgede askerî operasyon başlatılırken açıklama yapan HPG, saldırıyı kendilerine bağlı bir birimin, askerî operasyonlara karşı misilleme eylemi olarak gerçekleştirdiğini açıkladı.

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 26 Aralık 2010'da yapılan yol kontrolü sırasında meydana gelen patlama sonucu adı açıklanmayan bir asker yaralandı.

Batman'ın Gercüş İlçesi ile Mardin'in Dargeçit İlçesi'nin sınırında 27 Aralık 2010'da çıkan çatışmada iki militan öldü, bir militan da yaralandı.

Kara Mayınları

2010 yılında kara mayınlarına, boş arazilere terk edilmiş askeri cisimlere bağlı olarak meydana gelen patlamalar nedeniyle **6 kişi yaşamını yitirdi; 39 kişi de yaralandı:**

— Bingöl'ün Genç İlçesi'ne bağlı Yayla Köyü'nde, 10 Ocak 2010'da Yayla Jandarma Karakolu'nun atış poligonunda oynayan Fırat Okşak'ın (14) bulunduğu el bombasının patlaması sonucu parmakları koptu.

— Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 12 Ocak 2010'da, hayvanlarını otlatan Adil Görsel (14), önceden yerleştirilmiş mayının patlaması sonucu yaralandı. Hayati tehlikesi bulunmayan Adil Görsel'in Dicle Üniversitesi (Diyarbakır) Tıp Fakültesi'nde tedavi altına alındı.

— Gaziantep'in İslâhiye İlçesi'nde 14 Şubat 2010'da çöplüğe atılmış askeri maddenin patlaması sonucu Hasan Söylemez (16) ağır yaralandı.

— 11 Mart 2010'da Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Yemişli Köyü yakınlarında çobanlık yapan çocukların önceden döşenmiş mayına basması sonucu çocuklardan Zirevan Ap (16) yaşamını yitirdi; Nuh Ağın (13) ve Hamza Encü (13) de ağır yaralandı.

— Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Derecik Beldesi'nin Yeşilova Köyü'nün yakınlarında 16 Mart 2010'da, pancar toplayan köylülerin mayına basması sonucu Şehriban Eren, Muhabbet Kaya, Rahmi Demir ve Fatıha Kaya yaralandı.

— Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 23 Mart 2010'da meydana gelen patlamada Rubar Sağın (13), vücuduna isabet eden şarapnel parçaları nedeniyle ağır yaralandı. Hakkâri Valiliği tarafından yapılan açıklamada patlamaya bilinmeyen bir cismin neden olduğu belirtildi.

— Siirt'in Eruh İlçesi'ne bağlı Bilgili Köyü'nde 3 Nisan 2010'da tarlada oynayan Kader Zilan Baytekin (10) ile Hacer Baytekin'in (14) buldukları cismin patlaması sonucu iki çocuk yaralandı.

— Diyarbakır'ın Ergani İlçesi'nde 5 Nisan 2010'da çöpte buldukları askeri malzemenin patlaması sonucu Mehmet Ali Gülşen (16) ile Mustafa Yıldız (13) yaralandı.

— Siirt'in Eruh İlçesi'ne bağlı Meydana (Yokuşlu) Köyü'nde çobanlık yapan Ayhan Bilişkin'in (19), yol kenarında 14 Nisan 2010'da bulunduğu cismin patlaması sonucu ağır yaralandı.

— Van'ın Başkale İlçesi'ne bağlı Elerzî (Güvendik) Köyü yakınlarında meydana gelen patlama sonucu Süleyman Demir (33) yaralandı.

— Mardin'in Kabala Beldesi yakınlarındaki Kırmızıtaş Bölgesi'nde 21 Nisan 2010'da İzzettin Boz (14) adlı çobanın bulunduğu cismin patlaması sonucu İzzettin Boz yaşamını yitirdi.

— Şırnak'ta 28 Nisan 2010'da İkizce Tugayı'na askeri personel taşıyan boş sivil minibüsün geçişi sırasında meydana gelen patlama sonucu aracın sürücüsü ağır yaralandı.

— Van'ın Özalp İlçesi'nde 25 Mayıs 2010'da Orge-neral Mustafa Muğlalı Kışlası'nın yakınlarında, çocukların oyun oynadığı sırada meydana gelen patlama sonucu Olcay Akyükrek (13) yaşamını yitirdi; Nurullah Erçiçek (9), Orhan Erçiçek (11), Yunus Yaman (13), Doğukan Meşe (12) ve Fidan Coşar (9) da yaralandı. Özalp Belediye Başkanı Murat Durmaz, patlamaya el bombasının neden olduğunu ileri sürdü ve bir görgü tanığının el bombasının askerler tarafından atıldığını gördüğünü iddia etti.

— Diyarbakır'ın Lice İlçesi'ne bağlı Hedik Köyü'nün yakınlarında 31 Mayıs 2010'da avlandığı sırada, önceden döşenmiş mayına basan Ali Konur (70) yaşamını yitirdi.

— Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Heleis Köyü'nün Sülke Mezrası'nın yakınlarında 3 Haziran 2010'da bilinmeyen bir cismin patlaması sonucu O.Y. (12) ve T.Y. (9) yaralandı. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne sevk edilen çocuklardan birinin el parmaklarının kop- tuğu, diğerinin de gözlerini kaybettiği belirtildi.

— Hatay'ın Belen İlçesi'nde 7 Temmuz 2010'da babasıyla birlikte dağ çayı toplamaya giden Mustafa Şen (14), önceden döşenmiş mayına basarak mayının patlaması sonucu yaralandı. Mustafa Şen'in sağ bacağının dizinden koptuğu açıklandı.

— Şırnak'ın İdil İlçesi'ne bağlı Sulak Köyü'ndeki Sulak Jandarma Karakolu'nun yakınlarında 10 Temmuz 2010'da bulunduğu yabancı bir cisimle oynayan Harun Suna (11), cismin patlaması sonucu ağır yaralandı.

— Gümüşhane'ye bağlı Esenyurt Köyü'nün yakınlarında 11 Temmuz 2010'da arkadaşlarıyla yürü- yüşe çıkan Hayri Mevlana Koyun (60), önceden döşenmiş mayına basarak yaralandı.

— Van'ın Özalp İlçesi'ne bağlı Reşikan (Damlacık) Köyü'nde 18 Temmuz 2010'da sabah saatlerinde kuzularını otlatmaya götüren Fırat Alpkaya (12), Akspi Jandarma Karakolu'na yakın bir alanda, kuzulardan birinin mayına basması sonucu mey- dana gelen patlamada ağır yaralandı.

— Van'ın Başkale İlçesi'ne bağlı Embi (Güleçler) Köyü'nde boşaltılmış halde bulunan jandarma karakolunun bahçesinde koyunlarını otlatan Ö.P'nin (10) eline aldığı cismin patlaması sonucu, Ö.P. ağır yaralandı.

— Siirt'in Eruh İlçesi'nin Dağdöşü Köyü yakınla- rında 9 Eylül 2010'da yerde buldukları cismin pat- laması sonucu Mehmet Toprak (10), Adnan Kurt (9), Yalçın Ertaş (8) ve Şükrü Yıldırım (7) yaralana- rak Siirt Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

— Şırnak'ın Güçlükonak İlçesi'ne bağlı Fındık Beldesi'nin Gümüşyazı Köyü'nde 5 Ekim 2010'da iki çocuğun bulunduğu cismin patlaması sonucu Ahmet İmra (12) yaşamını yitirdi; Ramazan İlhan (12) ise yaralandı.

— Şırnak'ın Cizre İlçesi ile İdil İlçesi arasında yer alan Aslantepe Köyü'nde 11 Kasım 2010'da evlerinin yakınlarında oynayan Beşir İdem (6) ile Rojivan İdem'in (4) bulduğu bir cismin patlaması sonucu Rojivan İdem yaşamını yitirdi, Beşir İdem de ağır yaralandı.

— Bursa'nın Yıldırım İlçesi'nde 15 Kasım 2010'da bir parkta buldukları el bombası fünyesiyle oynayan Fırat Çelik (28), Mehmet Şirin Söylemez (44) ve Emre Çelik (15), el bombası fünyesinin patlaması sonucu yaralandı. Durumunun ağır olduğu öğrenilen Fırat Çelik, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne sevk edildi.

— Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ne bağlı Bizok Köyü'nde, 24 Kasım 2010'da hayvanlarını otlatan Nazif Yanar (10), askerî bir alanın yakınlarında bulduğu cismin patlaması sonucu ağır yaralandı.

Davalar

— Bingöl'de 1993 yılında askerlerin "güvenlik" gerekçesiyle boşalttığı köylerine 2004 yılında ailesiyle birlikte geri dönen Sabri İşlek (22), köyde bulunduğu bir cisme dokununca meydana gelen patlama nedeniyle sol kolunu ve sağ gözünü kaybetmişti.

Sabri İşlek'in İçişleri Bakanlığı aleyhine açtığı davayı karara bağlayan Elazığ Bölge İdare Mahkemesi'nin Ottawa Sözleşmesi'ni dikkate alarak Sabri İşlek'in ailesine 77 bin TL tazminat ödenmesine karar verdiği 16 Ocak 2010'da öğrenildi.

— Şanlıurfa'nın Bozova İlçesi'nde 19 Ocak 2007'de bulunduğu askerî mühimmatın patlaması sonucu yaşamını yitiren Orhan Güleç'in (9) ailesinin açtığı davayı 13 Temmuz 2010'da karara bağlayan Şanlıurfa Bölge İdare Mahkemesi, İçişleri Bakanlığının 62 bin TL tazminat ödemesine karar verdi.

Silahlı Çatışmalar

İkisi aynı silahlı sol örgüt tarafından gerçekleştirilmek üzere Dokümantasyon Merkezi'nin tespit ettiği **dört silahlı çatışma sonucu 4 kişi yaşamını yitirdi, 5 kişi de yaralandı:**

— 9 Mart 2010'da İstanbul'un Bakırköy İlçesi'ndeki Florya Semtinde bulunan Ukrayna'nın İstanbul Başkonsolosluğu'na elindeki silahla girmek isteyen Volkan Özbudak'ın (29), silahıyla etrafa ateş

etmeye başlaması üzerine görevli polis memuru tarafından bacağından ve sırtından dört kurşunla vurulduğu açıklandı. Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırılan Volkan Özbudak, tedavisinin ardından çıkarıldığı mahkeme tarafından 11 Mart 2010'da tutuklandı.

— Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nde 30 Haziran 2010'da MKP-HKO militanlarıyla Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) arasında çıkan çatışmada biri erkek iki MKP-HKO militanı yaşamını yitirdi.

— İstanbul'un Fatih İlçesi'nde 4 Temmuz 2010'da bir ihbarı değerlendirmek için olay yerine giden polis ekibine ateş açılması sonucu çıkan çatışmada, ateş açan gruptan bir kişi ölürken, biri ağır iki polis memuru ve iki sivil yaralandı.

— Tunceli'nin Dinar Deresi Bölgesi'nde 6 Eylül 2010'da özel bir şirkete ait hidroelektrik santrali şantiyesini basarak şantiyenin idare binasını yakmaya çalışan MKP-HKO üyesi grupla, bölgede bulunan askerî birlik arasında çıkan çatışmada ağır yaralanan Uzman Çavuş Bilal Gülcan (23) kaldırıldığı Elazığ Askerî Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

Dava

— Bursa'nın Kestel İlçesi'nde 18 Mart 2009'da Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Başkanı Deniz Baykal'ın seçim mitingi öncesinde İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis ekiplerinin yaptığı yol kontrolü sırasında polis memuru İsmail Özmek'i (35) vurduğu iddiasıyla tutuklanan Ender Bulhaz Aktürk'ün yargılanmasına 22 Ekim 2010'da İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Savcının esas hakkındaki mütalaasını dinleyen mahkeme heyeti, firari sanıklardan Remziye Durmuş ile Zeynep Gerçeker'in yakalanma müzakeresinin beklenmesine; dosyaya gelen raporların incelenmesine ve mütalaya karşı sanık avukatlarının savunma hazırlamasına karar vererek duruşmayı 24 Aralık 2010'a erteledi.

Ender Bulhaz Aktürk, olaydan sonra gözaltında tutulduğu Bursa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'nde ters askı, falaka, kaba dayak, buza yatırma, tazyikli su gibi işkence yöntemlerine maruz kalmıştı.

7. YASADIŞI ÖRGÜT DAVALARI

Devrimci Karargâh Örgütü Davası

27 Nisan 2009'da İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde bağlı Bostancı Semti'nde bir eve düzenlenen bas-kında Orhan Yılmazkaya'nın öldürülmesinin ardından Devrimci Karargâh Örgütü'ne yönelik düzenlenen operasyonlarda "Devrimci Karargâh Örgütü üyesi oldukları" iddiasıyla tutuklanan 16 kişi ve serbest bırakılan bir kişinin İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına 23 Şubat 2010'da başlandı.

Sanıkların kimlik tespitinin ardından savunmalarını alan mahkeme heyeti tutuklu sanıklar Aylin Duruoğlu, Muhammet Çetin, İbrahim Şimşek, Mehmet Yeşiltepe, Abdülislam Sultan, Süleyman Gürkan Anıl, Nail Arıkan, Sevim Öztürk, Ceren Sütlaş ve Metin Akdemir'in tahliye edilmesine; Cemal Bozkurt, Özgür Dinçer, Ergin Öncü, Fatih Aydın, Melek Seven ve Necdet Öztürk'ün ise tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı 29 Haziran 2010'a erteledi.

"Devrimci Karargâh Örgütü üyesi oldukları" iddiasıyla düzenlenen bir başka operasyonun ardından tutuklanan sekiz kişi ve serbest bırakılan 10 kişinin İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına da 3 Haziran 2010'da başlandı.

Sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti, "retina dekolmanı"na bağlı olarak kör olma risk taşıyan Gazeteci Murat Akıncıların ve üç sanığın tahliye edilmesine karar verdi. Mahkeme heyeti dosyanın Devrimci Karargâh Örgütü'yle ilgili 17 sanıklı ana davayla birleştirilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

Onu tutuklu 35 sanığın İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına 29 Haziran 2010'da devam edildi.

Sanıkların savunmalarını dinleyen mahkeme heyeti, tutuklu sanıklardan Melek Seven ile Gökhan Aydın'ın tutuklu kaldıkları süreyi göz önünde bulundurarak iki sanığın tahliye edilmesine; diğer sekiz sanığın tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

7 Aralık 2010'daki duruşmada sanıkların savunmalarını dinleyen mahkeme heyeti, sekiz sanığın

tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 12 Nisan 2011'e erteledi.

Öte yandan Ankara'da 28 Eylül 2010'da gözümlüne alınan ve soruşturma kapsamında İstanbul'a getirilen Eskişehir eski Emniyet Müdürü Hanefi Avcı, "Devrimci Karargâh Örgütü'ne yardım ve yataklık yaptığı" suçlamasıyla aynı gün çıkarıldığı İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Yazdığı *Haliç'te Yaşayan Simonlar* adlı kitabındaki iddiaların ardından Eskişehir'deki Emniyet Müdürlüğü görevinden ayrılarak kendi isteğiyle merkeze alınan Hanefi Avcı hakkında, İstanbul'da yürütülen "Devrimci Karargâh Örgütü Davası" kapsamında yakalama kararı çıkartılmıştı.

DEV-SOL Davası

"Yasadışı Devrimci-Sol (DEV-SOL) Örgütü adına düzenlenen 69 eylemi gerçekleştirdikleri" iddiasıyla yargılanan 12 kişinin karar duruşması 22 Haziran 2010'da İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin daha önce alınan mahkeme kararında "eksik imza olduğu" gerekçesiyle kararı bozması üzerine yapılan yeniden yargılamada sanık 12 kişi müebbet hapis cezasına, iki kişi ise ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edildi.

Mahkeme heyeti, sanık Nursel Demirdöğücü ve Mesude Pehlivan'ın avukatı Taylan Tanay'ın sağlık sorunları nedeniyle rapor sunması ve avukatlıktan istifa etmesini; sanık Ahmet Özdemir'in avukatı Güray Dağ'ın ise duruşmaya gelmemesini gerekçe göstererek üç sanığın dosyasının ayrılmasına karar verdi.

DEV-YOL Davası

Türkiye hukuk tarihinin en uzun siyasî davası olan ve 27 yıldır devam eden Devrimci Yol hareketinin Ankara'daki ana davasında Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 9 Temmuz 2009'da 21 sanık hakkında verilen mahkûmiyet kararını "sanıkların savunma haklarının kısıtlandığı" gerekçesiyle bozmasının ardından, Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlayan yargılama 29 Haziran 2010'da sonuçlandı.

Duruşmada sanıkların savunmalarını almadan kararını açıklayan mahkeme heyeti, daha önce verdiği fakat Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin bozduğu kararında direndi.

Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 2006 yılında sanıklardan Nuri Özdemir, Emin Koçer, Yaşar Kanbur, Nurettin Aytun, Cahit Akçam, Murat Parlakay, Erdoğan Genç, Hasan Ertürk, Yusuf Yıldırım, Mehmet Hassoy, Hilmi İzmirli, Celal Mut, Melih Bekdemir, Ahmet Akın Dirik, Atalay Dede, Hıdır Adıyaman, Turhan Yalçın Bürkev, Halil Yasin Ketenoglu ve Bünyamin İnan hakkında müebbet hapis, Veli Yıldırım ve Hüseyin Aslan hakkında ise 16 yıl 8 ay hapis cezası vermişti.

Toplam 22 sanıklı davada, müebbet hapis cezasına çarptırılan sanıklardan Osman Nuri Ramazanoğlu 2008 yılında yaşamını yitirmişti.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ise 2001 yılında Türkiye'ye, Devrimci Yol davasında adil yargılama süresinin aşıldığı gerekçesiyle ceza vermişti.

MLKP Davası

İstanbul'un Avcılar İlçesi'nde 8 Kasım 2009'da polis ekibinin yaptığı kimlik kontrolünde meydana gelen tartışmanın ardından "dur" ihtarına uymadıkları iddiasıyla polis ekibinin açtığı ateş sonucu yaralanan ve tedavileri yapılmadan tutuklanan Özkan Gerçek ve Ömer Adıgüzel'in yargılanmasına 21 Temmuz 2010'da İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

"Yasadışı MLKP üyesi oldukları" gerekçesiyle yargılanan sanıklardan Özkan Gerçek yaptığı savunmada "olay günü kimlik kontrolüne denk geldiklerini, gerilim yaşandığını ve polis memurlarının arkadaşı Ömer Adıgüzel'i vurması üzerine, havaya ateş ederek polis ekibini korkutarak kaçmayı amaçladıklarını" anlattı.

Olay günü kameraların kaydettiği görüntülerin incelenmesine ve sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 3 Kasım 2010'a erteledi.

FESK Davası

6 Mayıs 2009'da Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin FESK üyesi ve yöneticisi olarak FESK adına eylemler yaptıkları iddia edilen Tahir Laçın, Mesut Çeki, Nilüfer Şahin ile Ongun Yücel'e 31 Ocak 2008'de verdiği mahkumiyet kararlarını; sanıkların hangi eylemlere ne şekilde katıldığının belli olmadığını ve maddi gerçeği destekleyecek kanıtların bulunmadığı gerekçesiyle bozmasının ardından dört sanığın Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde tekrar yargılanmasına 2 Kasım 2010'da devam edildi.

Yapılan yargılamada altı yıldır tutuklu bulunan Tahir Laçın, Nilüfer Şahin ve Mesut Çeki ve tutuksuz sanık Ongun Yücel hakkındaki mütalaasını sunan savcı, delillerde hiçbir değişiklik olmamasına rağmen Tahir Laçın, Mesut Çeki, Nilüfer Şahin hakkında müebbet hapis cezası, Ongun Yücel'e de "yasadışı örgüt yöneticiliğinden" gerekli hapis cezasının verilmesini talep etti.

Mütalaanın okunmasının ardından sanık avukatları yaptıkları savunmada müvekkillerinin altı yıldır tutuklu olduklarını belirterek, yargılamanın, cezanın infazına dönüştüğünü ifade ettiler. Avukatlar dosyada bulunan delillere bakılarak herhangi bir insanın bu suçlamalarla yargılanmasının hukuki olmadığını ifade ederek altı yıldır tutuklu bulunan müvekkillerinin tutuksuz yargılanmasını talep etti.

Mahkeme heyeti, Tahir Laçın, Nilüfer Şahin ve Mesut Çeki'nin tutukluluk halinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 18 Ocak 2011'e erteledi.

8. LİNÇ GİRİŞİMLERİ

Edirne'de "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 16 Aralık 2009'da tutuklanan arkadaşlarının serbest bırakılması için 27 Aralık 2009'da şehir merkezinde imza kampanyası düzenleyen Edirne Gençlik Derneği üyesi sekiz kişinin çevrede bulunanların saldırısına uğramasını 3 Ocak 2010'da

protesto etmek için Edirne'ye gelen Halk Cephesi üyeleri de otoyolda aşırı sağcı bir grubun linç girişimine maruz kaldı. Saldırıya müdahale eden polis ekipleri Halk Cephesi üyesi üç kişiyi gözaltına aldı.

Edirne'de arkadaşlarının tutuklanmasını protesto etmek için 3 Ocak 2010'da Kars'ta basın açıklaması

yapmak isteyen Kars Gençlik Derneği Girişimi üyelerini engelleyen polis ekipleri 20 kişiyi gözaltına aldı.

Edirne'deki tutuklamaları protesto etmek isteyen Erzincan Gençlik Derneği üyelerinin 3 Ocak 2010'da düzenlediği imza kampanyasına aşırı sağcı bir grubun tekbir sesleriyle ve sopalarla saldırması sonucu Erzincan Gençlik Derneği üyesi 18 kişi yaralandı, 11 kişi de gözaltına alındı.

Saldırıları protesto etmek için 9 Ocak 2010'da Edirne'ye gelen Halk Cephesi üyeleri şehir merkezinde bulunan aşırı sağcı kalabalığın linç girişimine maruz kaldı. Saldırı sırasında yaklaşık iki haftadır gerginliğin sürdüğü kentte polis ekiplerinin bulunmaması dikkat çekerken saldırıda bir kişi yaralandı. Saldırının ardından olay yerine gelen polis ekipleri Halk Cephesi üyesi altı kişiyi gözaltına aldı.

10 Ocak 2010'da Kars'ta basın açıklaması yapmak isteyen Kars Gençlik Derneği Girişimi üyelerini engelleyen polis ekipleri 13 kişiyi darp ederek gözaltına aldı.

Erzincan Gençlik Derneği üyelerinin 10 Ocak 2010'da düzenlediği imza kampanyasına müdahale eden polis ekipleri Erzincan Gençlik Derneği üyesi 20 kişiyi darp ederek gözaltına aldı.

10 Ocak 2010'da Eskişehir'de basın açıklaması yapmak isteyen Eskişehir Gençlik Derneği Girişimi üyelerine müdahale eden polis ekipleri de 10 kişiyi gözaltına aldı.

Linç girişimine ilişkin yapılan suç duyuruları sonucunda beş kişi hakkında açılan davanın ilk duruşması 18 Mart 2010'da Edirne 2. Asliye Mahkemesi'nde görüldü. Davanın bir sonraki duruşması gelmeyen sanıkların kimlik tespitinin yapılması için ertelendi.

26 Nisan 2010'daki duruşmada beş sanığın kimlik tespitini yapan mahkeme başkanı kamera görüntülerinin incelenmesi için duruşmayı erteledi.

Davanın 15 Haziran 2010'da görülen duruşmasında şikâyetçilerin ifadelerini alan mahkeme başkanı Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan şikâyetçilerden Ferhat Tüzer'in bir sonraki duruşmaya getirilmesine karar vererek duruşmayı 22 Temmuz 2010'a erteledi.

19 Ekim 2010'da devam eden duruşmada linç girişimine katılan fakat sanık olmayanların tespit edilmesi için Edirne Emniyet Müdürlüğü'ne yazı gönderilmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Tehditler

— İHD İzmir Şubesi'nin 10 Aralık 2009'da yapmayı planladığı "geleneksel insan hakları yürüyüşü" öncesinde şube binasının bıçaklı iki kişi tarafından basılmasının ardından açılan davaya 26 Nisan 2010'da başlandı. Bayraklı 8. Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki davaya sanıklar ve sanıkların avukatları katılmadı. Mahkeme başkanı sanıkların ifadelerinin alınabilmesi için duruşmayı 14 Eylül 2010'a erteledi.

Duruşma sonrasında açıklama yapan İHD İzmir Şubesi Başkanı Avukat Nezahat Paşa Bayraktar, davanın "tehdit" kapsamında değil, "linç girişimi" kapsamında görülmesini gerektiğini belirtti. Dava 2010 yılı içinde sonuçlanmadı.

— İHD Ankara Şubesi 6 Mayıs 2010'da, kendilerine anti.hain@googlemail.com adresinden Sencer Kağan adıyla 1 Mayıs 2010'da gelen e-mektupta, İHD Ankara Şubesi'ne faaliyetlerine son vermesi için bir ay süre tanıdığı ve derneğin çalışmalarına devam etmesi halinde ise silaha başvurulacağı yönünde tehdit ifadelerinin yer aldığını açıkladı.

— İnsan Hakları Savunucusu Avukat Eren Keskin, 12 Mayıs 2010'da İHD İstanbul Şubesi'nde yaptığı basın toplantısında kendisine tehdit mektubu geldiğini açıkladı. Zeki Özhan adıyla Kartal H Tipi Cezaevi'nden gönderilen mektupta, cezaevi idaresinin "görölmüştür" damgasının da bulunduğunu belirten Eren Keskin, daha önce de yine aynı kişiden tehdit mektubu aldığını söyledi. Eren Keskin konuyla ilgili olarak suç duyurusunda bulundu.

Eren Keskin'e Zeki Özhan imzasıyla gönderilen mektupta ise şu ifadeler bulunuyor: "Beni hatırladın mı? Ben Zeki, daha önce de sana mektup gönderdim, sana ulaşmıştır. Sana ilk gönderdiğim mektubu hatırlıyor musun? 'Ağabeylerimi rahat bırak' diye yazmıştım. Ağabeylerim kim biliyor musun? Sanatçı, (İsmail Türüt, Ozan Arif). Sen onlardan şikâyetçi olmuştun hatırlıyor musun? Seni televizyonda görüyorum ama Taksim'de fazla da konuşma

böyle şeyleri. Böyle şeyler iyi şeyler değil. Bir daha konuşma yaparsan, (Ermenilere) destek verirsen, Taksim'den bir daha çıkamazsın. Sana boş konuşmuyorum, haberin olsun, sizin üstünüze gelen kalabalığı senin üstüne gönderirim.”

— Hrant Dink'in 19 Ocak 2007'de öldürülmesinin ardından Agos Gazetesi'ne e-mail göndererek gazetesinin yöneticilerine ve çalışanlarına tehdit ve hakarete bulunan Yasin Yıldız (23) hakkında açılan dava 10 Haziran 2010'da Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde sonuçlandı. Kendisine yöneltilen suçlamaları kabul eden Yasin Yıldız, “tehdit” suçundan üç yıl hapis cezasına mahkûm edildi. “Hakaret” suçundan da üç ay hapis cezasına mahkûm edilen Yasin Yıldız'ın bu cezası daha sonra ertelendi.

— BDP Nazimiye (Tunceli) İlçe Başkanı Şükrü Ertaş'ın, Güzelpınar Köyü'ndeki evinin kapısına 19 Ağustos 2010'da patlamamış tabanca mermisi bırakıldı. Konuyla ilgili açıklama yapan Şükrü Ertaş, can güvenliği olmadığı gerekçesiyle Cumhuriyet Savcılığı'na başvurduğunu söyledi.

— Evrensel Gazetesi Muhabiri Özgür Topsakal'a, 29 Temmuz 2010'da Evrensel Gazetesi'nde yayımlanan “Sorunun Çözümü” başlıklı yazısının ardından, kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından içinde Hrant Dink'in öldürüldükten sonra çekilmiş bir fotoğrafının da olduğu, altında “Koca reise bebek katili demenin ne demek olduğunun hesabını Alperenci gençlik kesinlikle soracaktır. Vatan hainlerinin bu memlekette kaçacak delikleri yoktur” yazılı bir elektronik posta gönderildiği 25 Ağustos 2010'da öğrenildi. Tehdit edilen Özgür Topsakal Elbistan (Kahramanmaraş) Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

— İzmir'de Barış İçin Vicdani Ret İnisyatifi'nin 6 Eylül 2010'da, tutuklu vicdani retçi İnan Suver hakkında İzmir Merkez Komutanlığı önünde yaptığı basın açıklamasına askerler müdahale etmek istedi. Rütbeli bir subayın beraberindeki askerlerle gruba doğru hareketlendiği ve yanında bulunan silahlı askerlere “eğer içeri girmek isterlerse vurun” emri verdiği iddia edildi.

— *Taraf Gazetesi* Yazarı ve siyasetçi Orhan Miroğlu'nu 3 Eylül 2010'da cep telefonundan arayan, kimliği belirsiz bir kişinin “her an ölebilirsin” diyerek tehdit ettiği, 6 Eylül 2010'da öğrenildi.

İrkçı Saldırıları

— Manisa'nın Selendi İlçesi'nde 24 Aralık 2009'da Burhan Uçkun (32) adlı Roman'ın gittiği kahvehaneden Roman olduğu için kovulmasının ardından başlayan tartışmalar ırkçı saldırılara dönüştü. Kahvehaneden kovulan Burhan Uçkun, 31 Aralık 2009'da kahvehaneye tekrar gelerek sigara yakmak istedi ve bunun üzerine Burhan Uçkun, kahvehanede bulunanlar tarafından dövüldü. Olayı öğrenen Burhan Uçkun'un yakınları kahvehaneyi tahrip etti. Kahvehanenin Burhan Uçkun'un yakınları tarafından tahrip edilmesi üzerine polis ekiplerinin gözaltına aldığı Romanlardan Burhan Uçkun'nun babası Necdet Uçkun'un (69) gözaltında kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdiği İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından açıklandı

Kahvehanenin tahrip edilmesi üzerine kahvehanede toplanan iki bin kişilik grup Romanların evlerini taşıyıp otomobillerini ateşe verdi. 5 Ocak 2010'da kahvehanenin tekrar tahrip edildiği söylentilerinin yayılmasının ardından Romanların yaşadığı mahalleler ırkçı grup tarafından “Romanları istemiyoruz” şeklindeki sloganlarla tekrar basıldı. Polis ekiplerinin olayları önlemede yetersiz kalması üzerine ilçeye jandarma ekipleri geldi. Çıkan olayları yatıştırmak için Selendi'ye gelen Manisa Valisi Celalettin Güvenç ve İl Emniyet Müdürü Adem Aydemir ile Jandarma Alay Komutanı Kıdemli Albay Mürsel Şahin, Romanlarla görüşerek Romanlardan ilçeyi terk etmelerini istedi. Manisa Valisi Celalettin Güvenç'in “buradan kendi isteğimizle ayrılıyoruz” yazılı kâğıtları Romanlara imzalatmasının ardından Selendi'den çıkarılan 15'i çocuk 74 kişi Kula, Salihli ve Gördes İlçelerine yerleştirildi.

İrkçı saldırılarla ilgili Selendi Cumhuriyet Savcısın hazırladığı iddianamede, 80 kişi hakkında, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettikleri”, “mala zarar verdikleri” ve “izinsiz gösteri düzenledikleri” gerekçeleriyle üç yıldan 150 yıla kadar değişen hapis cezaları istendi.

Selendi Asliye Ceza Mahkemesi'nde 16 Aralık 2010'da görülmesi beklenen ilk duruşma, Adalet Bakanlığının sürgün edilen Romanların avukatı Hilal Küeyt'in talebi üzerine dosyayı “güvenlik” gerekçesiyle Selendi'den alması üzerine belirsiz bir tarihe ertelendi.

Konuyu 23 Aralık 2010'da görüşen Yargıtay 5. Ceza Dairesi, davanın, "güvenlik" gerekçesiyle Uşak Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülmesine karar verdi.

— Sakarya'nın Erenler İlçesi'nde 28 Nisan 2010'da evinin penceresinden ateş ederek yedi Romalı yaralayan M.K. ile Romanlar arasında başlayan tar-

tışmalar ırkçı saldırılara dönüştü. Tutuksuz yargılanmak üzere 30 Nisan 2010'da tahliye edilen M.K. ile Romanlar arasındaki arbedeye mahallede yaşayanların da katılması üzerine çıkan kavgada Necati Çelik (55) başından yaralandı. Olay yerine gelen çevik kuvvet ekiplerinin arbedeye müdahale etmesinin ardından tarafların sakinleştirildiği öğrenildi.

9. İŞÇİ ÖLÜMLERİ

2010 yılında meydana gelen iş kazalarında 177 işçi yaşamını yitirdi; 262 işçi de yaralandı:

- 1) Bursa'nın Nilüfer İlçesi'nde bir inşaatta çalışan Ümit Türk (25), 10 Ocak 2010'da inşaattan düşerek yaşamını yitirdi.
- 2) Elazığ'ın Alacakaya İlçesi'ne bağlı İncebayır Köyü'deki bir krom ocağında 11 Ocak 2010'da meydana gelen göçük sonucu Abdullah Yaşaroğlu (47) öldü, Efendi Kaçar (40) ise yaralandı.
- 3) Aydın'ın Çine İlçesi'nde yapımı devam eden Çine Barajı'nda 15 Ocak 2010'da meydana gelen iş kazasında Nihat Kuşçu (56) öldü, Sebahattin Yaşar (26), Durmuş Yorul (43) ve Ömer Yıldırımcan (29) yaralandı.
- 4) İzmir'in Çiğli İlçesi'nde 15 Ocak 2010'da, inşaat iskelesi kurarken 5. kattan düşen Celal Genç (50) yaşamını yitirdi.
- 5) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'nde 28 Ekim 2009'da bir gemi tersanesinde meydana gelen kazada yaralanan Güngör Karaman (24), tedavi gördüğü hastanede 15 Ocak 2010'sa yaşamını yitirdi.
- 6) İstanbul'un Fatih İlçesi'nde 19 Ocak 2010'da bir ayakkabı imalathanesinde kullanılan fırının patlaması sonrası çıkan yangında Mehmet Şerif Olgun (15) ve Mehmet Olgun (25) öldü, beş işçi de yaralandı.
- 7) Nevşehir'de 20 Ocak 2010'da çalıştığı inşaatın 5. katından düşen Halit Erdoğan (29) yaşamını yitirdi.
- 8) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 28 Ocak 2010'da bir tersanede meydana gelen patlamada dört işçi yaralandı.
- 9) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 28 Ocak 2010'da Sedef Tersanesi'nde oksijen

tüpü hortumu patlaması sonucu meydana gelen patlamada iki işçi yaralandı.

- 10) Elazığ'ın Alacakaya İlçesi'ne bağlı İncebayır Köyü'deki bir krom ocağının fabrikasında 28 Ocak 2010'da yerinden kayan banda vücudunu kaptıran Kadir Çimen (50) yaşamını yitirdi.
- 11) Kastamonu'nun Azdavay İlçesi'nde bir taş kömürü ocağında 29 Ocak 2010'da meydana gelen göçük nedeniyle Hüsnü Cinkavuk yaşamını yitirdi, Bahtiyar Yılmaz, Hayrettin Akman ve Sedat Demirbaş yaralandı.
- 12) Tokat Belediyesi'ne bağlı bir şirkette çalışan Altunay Atak (41), 30 Ocak 2010'da traktöre bağlı halatın diğer ucunu kepçeye takmak isterken hareket eden kepçenin altında kalarak öldü.
- 13) Zonguldak'ın Gelik Beldesi'nde bulunan bir kömür ocağında 3 Şubat 2010'da dinamit patlatılması sırasında Mustafa Yıldırım (41) kayaların altında kalarak ağır yaralandı.
- 14) Zonguldak'ta Türkiye Taşkömürü Kurumu'na (TTK) ait bir maden ocağında 6 Şubat 2010'da meydana gelen göçüğün altında kalan Gökhan Öztürk (24) yaralı olarak kurtarıldı.
- 15) Bursa'nın İnegöl İlçesi'nde çalıştığı fabrikada 12 Şubat 2010'da kollarını ve başını merdaneli sunta makinesine kaptıran Necdet İpek (48) ağır yaralandı.
- 16) Bursa'nın Karacabey İlçesi'nde 15 Şubat 2010'da işçileri taşıyan kamyonetin devrilmesi sonucu Ökkeş Lifoğlu (63) öldü, yedi işçi de yaralandı.
- 17) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'ne bağlı Kandilli Beldesi'nde 16 Şubat 2010'da bir taş kömürü ocağında meydana gelen göçük sonucu Osman Aykamat (28) yaşamını yitirdi.

18) Elazığ'ın Alacakaya İlçesi'ndeki bir krom ocağında 18 Şubat 2010'da meydana gelen göçük sonucu Eyüp Komi (47) öldü.

19) Balıkesir'in Erdek İlçesi'ndeki bir taş ocağında 22 Şubat 2010'da meydana gelen patlamada Turhan Demirkaya (40) yaşamını yitirdi.

20) Balıkesir'in Dursunbey İlçesi'ndeki bir maden ocağında 24 Şubat 2010'da meydana gelen patlamada 17 işçi yaşamını yitirdi, 14 işçi de yaralandı.

Grizu patlamasında yaşamını yitirenlerin adları Mehmet Davran, Engin Tanrıku, İbrahim Saygılı, Hayrettin Kahraman, Muammer Karaca, Mustafa Demirel, Ramazan Can, Ali Yaran, Önder Kartefe, Celal Karakafa, Serkan Aydın, İsmail Görülen, İsmail Yaren, Bünyamin Tuncay, Süleyman Duman ve Mehmet Özel ile maden mühendisi Özgür Seçkin olarak açıklandı. Patlamayla ilgili olarak bir maden mühendisi tutuklandı.

21) Zonguldak'ta 1 Mart 2010'da bir taş kömürü ocağında meydana gelen göçüğün altında kalan Metin Köseoğlu yaşamını yitirdi.

22) Zonguldak'ın Kilimli Beldesi'nde 1 Mart 2010'da kaçak olarak işletilen bir kömür ocağında meydana gelen patlamada M.S.Ö. yaralandı.

23) Mardin'in Midyat İlçesi' 4 Mart 2010'da yapımı devam eden bir inşaatın 3. katından düşen Bilal Yelfalı ve Mustafa Taşman ağır yaralandı.

24) Yalova'nın Altınova İlçesi'nde 22 Mart 2010'da bir tersanede yedi metre yüksekten düşen kaynak işçisi Sinan Durhan (26) öldü.

25) Kocaeli'nin Körfez İlçesi'nde 22 Mart 2010'da çalıştığı fabrikada üzerine çelik kolon düşen Fazlı Akkanat'ın iki bacağı koşturdu.

26) Osmaniyede 22 Mart 2010'da başına demir parçası düşen inşaat işçisi Ramazan Karakaya (20) yaşamını yitirdi.

27) Bursa'nın Yıldırım İlçesi'nde 22 Mart 2010'da bir inşaatın üçüncü katından düşen Ali Osman Aydın (28) yaşamını yitirdi.

28) Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 24 Mart 2010'da çalıştığı inşaatın dengesini kaybederek düşen Mehmet Duva (52) yaşamını yitirdi.

29) Erzurum'un Tortum İlçesi'nde 24 Mart 2010'da, Hidroelektrik Santrali (HES) inşaatında çalışan Recai Özdemir (18), kanal kazısı sırasında kayan toprağın altında kalarak yaşamını yitirdi.

30) Zonguldak'ın Kilimli Beldesi'nde 24 Mart 2010'da bir kömür ocağında meydana gelen göçük sonucu Mehmet Karakütük (42) yaşamını yitirdi, Nevzat Borazan (30) da yaralandı.

31) İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 31 Mart 2010'da bir inşaatın 13. katından düşen Abdullah Demir (25) yaşamını yitirdi.

32) Hatay'ın Samandağ İlçesi'nde 2 Nisan 2010'da rüzgâr santrali kuran şirkete ait vincin devrilmesi sonucu Ali Berber ve Nizamettin Güzel yaşamını yitirdi.

33) Kocaeli'nin Başiskele İlçesi'nde 11 Nisan 2010'da fabrika inşaatında çalışan Hasan Akşan (29), vinç sepetiyle tavan profili arasında sıkışarak öldü.

34) Sakarya'nın Akyazı İlçesi'nde 12 Nisan 2010'da bir kuyuda çalışırken metan gazından bayılan bir işçiyle onu kurtarmaya çalışan üç işçi metan gazından zehirlendi. Hastaneye kaldırılan işçilerden Abdullah Kayacı ve Mehmet Bardi yaşamını yitirdi.

35) Muğla'nın Milas İlçesi'nde 15 Nisan 2010'da bir alışveriş merkezinin bir hafta önce dökülen merdiven kalıplarını söken inşaat işçisi Ömer Uğur (23), aniden çöken kalıpların altında kalarak yaşamını yitirdi.

36) Bolu'nun Mengen İlçesi'nin Gökçesu Beldesi'nde bulunan bir maden ocağında 16 Nisan 2010'da, on işçi karbonmonoksit gazından zehirlendi.

37) Elazığ'ın Maden İlçesi'nde 23 Nisan 2010'da istinat duvarı yapımında çalışan İbrahim Kaya (40), toprak kayması sonucu yaşamını yitirdi.

38) Sivas'ın Hafik İlçesi'nde 24 Nisan 2010'da taş ocağında iş makinesi operatörü olarak çalışan Süleyman Haliloğlu (19), içinde bulunduğu aracın üzerine kaya parçası düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

39) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'ndeki Ereğli Demir ve Çelik Fabrikası'nda (ERDEMİR) 25 Nisan 2010'da meydana gelen iş kazasında Metin Yalçın (33) yaşamını yitirdi, İsmail Öztürk (46) yaralandı.

40) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'nde bir metal fabrikasında 25 Nisan 2010'da meydana gelen kaza sonucu Ferhat Aydın (26), merdanelere sıkışarak yaşamını yitirdi.

41) Diyarbakır'ın Kulp İlçesi'nde 28 Nisan 2010'da operatörlüğünü yaptığı iş makinesinin altında kalan Mustafa Mızrak (49) adlı işçi yaşamını yitirdi.

42) Aydın'ın Şahnalı Köyü'nde bulunan bir maden ocağında 29 Nisan 2010'da elektrik akımına kapılan S.Ö. ve Ö.B. adlı işçiler yaşamını yitirdi.

43) Denizli'nin Sarayköy İlçesi'nde 1 Mayıs 2010'da sulama borusu döşeyen Hüseyin Aydemir (37) ve İbrahim Kaygısız (19), meydana gelen toprak kayması sonucu yaşamını yitirdi.

44) Sakarya'da 2 Mayıs 2010'da karayolunda işaretleme çalışması yapan Muzaffer Bulut'a (35) bir aracın çarpması sonucu Muzaffer Bulut'un sol ayağı bariyerle araç arasına sıkışıp koşturdu. Sakarya Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde tedavi altına alınan Muzaffer Bulut, tüm müdahalelere rağmen öldü.

45) Konya'nın Yunak İlçesi'nde 9 Mayıs 2010'da tarım işçilerini taşıyan traktör ve römorkunun devrilmesi sonucu 20 işçi yaralandı.

46) İstanbul'un Sefaköy İlçesi'nde 10 Mayıs 2010'da atıksu kanalı çalışması sırasında meydana gelen toprak kayması sonucu Abdülselem Ekinci (35), göçük altında kalarak yaşamını yitirdi.

47) Aydın'ın Didim İlçesi'ne bağlı Ak Yeniköy'de 12 Mayıs 2010'da inşaatın düşen bir Adem Ardıncı (47) yaşamını yitirdi.

48) Ankara'da 13 Mayıs 2010'da bir inşaatın 6. katınca çalışan iş makinesinin düşmesi sonucu aracın operatörü Kamuran Alataş ağır yaralandı.

49) Kütahya'nın Tavşanlı İlçesi'nde, özel bir şirkete ait maden ocağında 13 Mayıs 2010'da meydana gelen göçüğün altında kalan Süleyman Koç yaşamını yitirdi.

50) Muş'un Malazgirt İlçesi'nde 17 Mayıs 2010'da elektrik direğindeki arızayı gidermeye çalışan TEDAŞ görevlisi Emrullah Karaman (38) akıma kapılarak yaşamını yitirdi.

51) Zonguldak'ta TTK'ye ait Karadon Maden Ocağı'nda 17 Mayıs 2010'da meydana gelen göçük sonucu 30 işçi yaşamını yitirdi. İşçilerden ikisinin cesedine ulaşamadı.

Bu arada göçükte ölenlerin kimlikleri ise şöyleydi: Adem Çengel, Ahmet Karabektaşoğlu, Dursun Kartal, Ekrem Akkaya, Engin Düzcük, Erdem Alkin, Erkan Taşdemir, Erman Çaylıoğlu, Hasan Akbaba, Hüseyin Arslan, Hasan Ersin, İlker Bebek, İsmail Fidan, Kadir Ötgeç, Koray Kebabcı (Maden Mühendisi), Murat Özbay, Mustafa Zoroğlu, Ramazan Bakıroğlu, Ramazan Yavuz (Maden Mühendisi), Sabri Özdağ, Sadık Kocakaya, Samet Aydın, Serkan Yılmaz, Şahin Ataman, Şahin Tavukçu, Şeref Aydoğan, Tarık Candemir, Veli Akyüz, Volkan Candemir, Yunus Ekmekçi.

Olayla ilgili tutuklanan altı kişi 28 Ağustos 2010'da tahliye edildi.

52) İstanbul'un Büyükçekmece İlçesi'nde 21 Mayıs 2010'da bir tünel inşaatında gaz sıkışmasından kaynaklanan patlamada altı işçi yaralandı.

53) Malatya'nın Hekimhan İlçesi'ndeki bir maden ocağında 25 Mayıs 2010'da meydana gelen göçüğün altında kalan Ramazan Özoktay (28) yaşamını yitirdi. Göçükte kalan iki işçiye ise ulaşılmadı.

54) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 27 Mayıs 2010'da Astaş Tersanesi'nde sey-yar kızağın vinçle kaldırılması sırasında meydana gelen kazada Metin İnanır (23) yaşamını yitirdi, Ramazan Kocatepe yaralandı.

55) Bursa'nın Karacabey İlçesi'nde 29 Mayıs 2010'da elektrik akımına kapılan inşaat işçisi Ercan Orak (18) yaşamını yitirdi.

56) Antalya'da 31 Mayıs 2010'da bir inşaatın 3. katından düşen Abdullah Aydın yaşamını yitirdi.

57) Zonguldak'ın Çatalağzı Beldesi'nde 3 Haziran 2010'da yapımı devam eden termik santralin inşaatında çalışan Çinli işçi Tang Weiguo(53), hava kompresörünü kontrol ettiği sırada dengesini kaybederek 25 metre yükseklikten düşerek yaşamını yitirdi.

58) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'ne bağlı Kandilli Beldesi'ndeki özel kömür ocağında 4 Haziran 2010'da vagonun devrilmesi sonucu 12 işçi yaralandı.

59) Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde 5 Haziran 2010'da tarım işçilerini taşıyan kamyonetin devrilmesi sonucu bir işçi öldü, sekiz işçi de yaralandı.

60) Kahramanmaraş'ın Afşin İlçesi'nde 6 Haziran 2010'da bir kum ocağında kum eleme bandına sıkışan Bayram Koç yaşamını yitirdi.

61) Sinop'ta 8 Haziran 2010'da çalıştığı inşaatın 5. katından düşen Necip Yılmaz yaşamını yitirdi.

62) Zonguldak'ta 11 Haziran 2010'da TTK'ye ait maden ocağında paletli kömür makinesine kapılan Sezai Topuz (27) yaşamını yitirdi.

63) İstanbul'un Pendik İlçesi'nde 11 Haziran 2010'da tamirini yaptığı iş makinesinin motor kapağı üzerine düşen Yusuf Orakçı (27) yaşamını yitirdi.

64) Muğla'nın Bodrum İlçesi'nde 13 Haziran 2010'da bir taş ocağında meydana gelen patlamada Bekir Doğan (35) ve Sefa Uzunkaya (22) yaralandı.

65) Konya'nın Meram İlçesi'nde 14 Haziran 2010'da tarım işçilerini taşıyan kamyonetin devrilmesi sonucu 25 işçi yaralandı.

66) Gaziantep'te 15 Haziran 2010'da bir tekstil fabrikasının ek bina inşaatının çökmesi sonucu Tacim Karadağ (26), olay yerinde yaşamını yitirdi.

67) Aydın'ın Söke İlçesi'nde 18 Haziran 2010'da tarım işçilerini taşıyan römorkun devrilmesi sonucu, Şerife Deniz (49) öldü, altı iş de yaralandı.

68) İstanbul'un Eyüp İlçesi'nde 20 Haziran 2010'da inşaat çalışması sırasında toprak altında kalan Abdullah Demirci ve Yunus Demirci yaşamını yitirdi.

69) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 14 Haziran 2010'da Selay Tersanesi'nde meydana gelen iş kazasında Mehmet Tağrikulu (60) yaşamını yitirdi.

70) Muğla'nın Bodrum İlçesi'ndeki bir tersanede 29 Nisan 2010'da meydana gelen patlamada Çağatay Akça ve Bahattin Türkan yaralandı.

71) İstanbul'un Sancaktepe İlçesi'ne bağlı Samandıra Semti'nde faaliyet yürüten ÜNSA Çuval Fabrikası'nda 23 Haziran 2010'da meydana gelen iş kazasında Hayrullah Yıldırım (30) yaşamını yitirdi.

72) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'ndeki özel bir maden ocağında 1 Temmuz 2010'da meydana gelen kazada Şaban Yıldızbaş, Mustafa Gedik ve Özcan Acun, üzerlerine tavan kısmından taş ve kömür parça-

ları düşmesi sonucu yaralanarak Ereğli Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

73) İzmit'te bulunan Mannesman Boru Fabrikası'nda 30 Haziran 2010'da meydana gelen iş kazasında Hasan Şimşek (45) boru bağladığı sırada boruların kayması sonucu iki boru arasında sıkışarak yaşamını yitirdi.

74) Çorum'un Mecitözü İlçesi'nde 2 Temmuz 2010'da tarım işçilerini taşıyan traktörün devrilmesi sonucu 12 işçi yaralandı.

75) Afyonkarahisar'daki özel bir yurt binasının inşaatında 3 Temmuz 2010'da meydana gelen göçük sonucu Eyüp İnce (35) öldü, dört işçi de yaralandı.

76) Kütahya'da 4 Temmuz 2010'da cam ve kağıt geri dönüşüm tesisinde çalışan Mehmet Ersöz kolunu bir iş makinesine kaptırarak yaşamını yitirdi.

77) Edirne'nin Keşan İlçesi'ne bağlı Küçükdoğanca Köyü'ndeki özel kömür ocağında 7 Temmuz 2010'da çıkan yangın ve sonrasında oluşan göçük nedeniyle Yunus Aktaş, Halil Açıkgöz ve Volkan Hamarat yaşamını yitirdi.

78) Zonguldak'ta özel maden ocağında 11 Temmuz 2010'da meydana gelen göçük sonucu Hüseyin Yavuz (29) yaşamını yitirdi, Ramazan Dönmez (35) ise yaralandı.

79) Tunceli'nin Pülümür İlçesi'nde özel bir elektrik şirketinde çalışan Özgür Kalınmaz (30), 11 Temmuz 2010'da elektrik akımına kapılarak yaşamını yitirdi.

80) Giresun'un Doğankent İlçesi'nde 13 Temmuz 2010'da taş ocağında dinamit patlatılması sonrası işçilerin üzerine kaya düşmesi sonucu bir işçi öldü, iki işçi yaralandı.

81) Tekirdağ'ın Hayrabolu İlçesi'nde 12 Temmuz 2010'da çalıştığı inşaatın 4. katından düşen Polat Elagöz (42) yaşamını yitirdi.

82) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 15 Temmuz 2010'da Torlak Tersanesi'nde meydana gelen iş kazasında Nurettin Bingöl (36) yaşamını yitirdi.

83) Zonguldak'ın Gelik Beldesi'nde kaçak olduğu belirtilen kömür ocağında 16 Temmuz 2010'da karbonmonoksit gazından zehirlenen Muharrem Balta ve Serkan Demiro yaşamını yitirdi, İbrahim Zengin ise kaldırıldığı hastanede tedavi altına alındı.

84) İzmir'de yapımı devam eden metro şantiyesinde 16 Temmuz 2010'da hava tankının patlaması sonucu Raşit Topal (40) ile Ahmet Ertekin'in (29) öldü, dört işçi de yaralandı.

85) Karaman'ın Ayrancı İlçesi'nde 17 Temmuz 2010'da tarım işçilerini taşıyan kamyonun devrilmesi sonucu 10 işçi yaralandı.

86) Konya'nın Akşehir İlçesi'nde 19 Temmuz 2010'da inşaat alanında halatı kopan vincin inşaat işçilerinin üzerine düşmesi sonucu İbrahim Coşkun (35) yaşamını yitirdi, Cevat Polat (23) da yaralandı.

87) Ankara'nın Beypazarı İlçesi'nde 20 Temmuz 2010'da bir iş yerinde meydana gelen patlamada Ayhan Görgün ve Mehmet Er ağır yaralandı.

88) Antalya'da 19 Temmuz 2010'da bir plastik fabrikasının çatısında çalışan Hüseyin (19) ve İsmail Albayrak (19), çatıda söküm yaparken bastıkları malzemenin kırılması nedeniyle 7 metre yükseklikten düşerek ağır yaralandılar.

89) Kırıkkale'nin Yahşihan İlçesi'nde 20 Temmuz 2010'da tarım işçilerini taşıyan kamyonetin devrilmesi sonucu 12 işçi yaralandı.

90) İzmir'in Urla İlçesi'nde ranza onarım işinde çalışan Hakan Yeşilkaya (19), 22 Temmuz 2010'da elektrik akımına kapılarak yaşamını yitirdi.

91) Malatya-Adıyaman yolunun Çat Barajı mevkiindeki bir taş ocağında 23 Temmuz 2010'da meydana gelen iş kazasında Cihan Doğan (19) yaşamını yitirdi.

92) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'nde faaliyet gösteren Ustaoglu Gemi Tersanesi'nde 24 Temmuz 2010'da işçilerin üzerinde çalıştığı iskelenin çökmesi sonucu Şenol Tönen, Osman Yüksel, Mehmet Coşkun ve Tuncay Güner yaşamını yitirdi, iki işçi yaralandı.

93) Ankara'nın Nallıhan İlçesi'nin Çayırhan Beldesi'nde faaliyet gösteren Alkim Kimya Madencilik'e ait maden ocağında 29 Temmuz 2010'da meydana gelen göçük sonucu Sezgin Güneş (24) ve Ayhan Ulusoy (32) yaşamını yitirdi.

94) Şırnak'ta bir maden ocağında 8 Ağustos 2010'da meydana gelen iş kazasında Mesut Güler (18), elektrik çarpması sonucu yaşamını yitirdi.

95) Zonguldak'ta Karadon Müessese Müdürlüğü Gelik İşletmesi'ne ait maden ocağında çalışan Satılmış Sarıoğlu (38), 10 Ağustos 2010'da üretim bölgesindeki oluklardan vagonlara kömür yüklenmesini izlediği sırada üç metreden düşerek yaşamını yitirdi.

96) Erzurum'un Aşkale İlçesi'nde 11 Ağustos 2010'da bir çimento fabrikasında kurulu inşaat iskelesinin çökmesi sonucu Hayati Özmen (47) ile Yahya Koçak (30) öldü, Adem Turan yaralandı.

97) Tekirdağ'ın Çorlu İlçesi'ne bağlı Velimeşe Beldesi'nde 15 Ağustos 2010'da çalıştıkları boya fabrikasının atık su kanalını temizlemek için kuyuya inen Halil İbrahim Baş (29) ile Yılmaz Çelikten (26) yaşamını yitirdi.

98) Muğla'nın Fethiye İlçesi'nde yapımı devam eden santral inşaatında 17 Ağustos 2010'da meydana gelen iş kazasında Şükrü Ekinçi (22), kaynak yaptığı ray arabasının iplerinin kopması sonucu yaklaşık 25 metre sürüklendikten sonra beton bloklar arasında sıkışarak yaşamını yitirdi.

99) Gaziantep'in Araban İlçesi'ne bağlı Elif Beldesi'nde 29 Ağustos 2010'da bir inşaatta çalışan Müslüm Kırmızıoğlu (16) elektrik akımına kapılarak yaşamını yitirdi. Olayda bir kişi de yaralandı.

100) İstanbul'da okul harçlığını çıkarmak için Rotary Lisesi'nin inşaatında çalışan Muğla Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Edebiyatı 2. sınıf öğrencisi Ömer Çetin, inşaatın 4. katından düşerek yaşamını yitirdi.

101) Trabzon'un Arsin İlçesi'nde 1 Eylül 2010'da fındık işçilerini taşıyan kamyonetin devrilmesi sonucu Yakup Sarı (60) yaşamını yitirdi, 13 işçi de yaralandı.

102) Yalova'da Denta Tersanesi'nde çalışan Ramazan Türkan (23), 27 Ağustos 2010'da üzerine sac düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

103) İstanbul'un Kartal İlçesi'nde 1 Eylül 2010'da rüzgâr nedeniyle kopan 12 Eylül 2010 Anayasa Değişikliği Referandumu'yla ilgili reklâm brandasını takmak için beklerken uyuyakalan Halis Atış, kendisini fark etmeyen vincin ezmesi sonucu yaşamını yitirdi.

104) Zonguldak'ta TTK'ye bağlı Üzülmüş Müessese Müdürlüğü'nde çalışan maden işçisi Şinasi Girgin (32), maden ocağında 6 Eylül 2010'da ölü bulundu.

105) İstanbul'un Arnavutköy İlçesi'nde 9 Eylül 2010'da arıza için gittiği Taşoluk Semti'nde yüksek elektrik akıma kapılan Erkan Keleş (31) yaşamını yitirdi.

106) Kocaeli'de faaliyet yürüten Pirelli Fabrikası'nda 10 Eylül 2010'da meydana gelen iş kazasında Ümit Konyalı ve Yalçın Ok elektrik çarpması sonucu ağır yaralandı.

107) İstanbul'un Seyrantepe İlçesi'nde 11 Eylül 2010'da, yapımı devam eden Galatasaray Stadı'nın altındaki kanal inşaatında meydana gelen göçük sonucu Gökhan Yavuz (30) ve Raşit Ek (20) yaşamını yitirdi.

108) Zonguldak'ta özel bir maden işletmesine ait sahadaki ocakta 15 Eylül 2010'da meydana gelen patlamada Erol Azaklıoğlu yaşamını yitirdi, iki işçi yaralandı.

109) Adana'da 15 Eylül 2010'da petrol ürünleri üretilen iş yerindeki boş tankı temizlerken zehirlenen Recep Savan, Abdulselem Akkuş ve Yasin Altınbaş yaşamını yitirdi.

110) Balıkesir'in Kepsut İlçesi'ne bağlı İsaalan Köyü'nde 22 Eylül 2010'da bir maden ocağında meydana gelen göçük nedeniyle Yılmaz Çınar (25) ve Ramazan Aydoğdu (25) yaşamını yitirdi, bir işçi de yaralandı.

111) Balıkesir'in Bandırma İlçesi'nde Bor ve Asit Fabrikaları'nda 20 Eylül 2010'da, çözelti oluklarına düşen Yalçın Şenyiğit (44) yaşamını yitirdi.

112) Sakarya'nın Pamukova İlçesi'nde 17 Eylül 2010'da hızlı tren demiryolu inşaatı çalışmaları sırasında üzerine demir kalıbın düşmesi sonucu ağır yaralanan Fahrattin Tıraş (20), tedavi gördüğü Yenikent Devlet Hastanesi'nde yaşamını yitirdi.

113) İstanbul'da yapımı devam eden 261 metrelik Sapphire Tower'ın inşaatında çalışırken kaybolan Serkan Çetin'in (26) cesedi 18 Eylül 2010'da havalandırma boşluğunda bulundu. Serkan Çetin'in 15 metre yükseklikten düşerek öldüğü belirlendi.

114) İstanbul'un Sultangazi İlçesi'nde 25 Eylül 2010'da bir taş ocağında meydana gelen göçükte,

toprak altında kalan iş makinesi operatörü Emin Kılıç yaşamını yitirdi.

115) Zonguldak'ta, TTK'ye bağlı Karadon Müessese Müdürlüğü Gelik İşletmesi'ne ait maden ocağında 29 Eylül 2010'da 5 dakika arayla meydana gelen iki göçükte ağır yaralanan Cevat Karaöz (28) yaşamını yitirdi.

116) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 29 Eylül 2010'da Dalsan Tersanesi'nde meydana gelen iş kazasında Sebahattin Burtul, vinç halatının kopması sonucu düşerek ağır yaralandı.

117) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'ne bağlı Kandilli Beldesi'nde özel bir maden ocağında 3 Ekim 2010'da meydana gelen iş kazasında Ali Akkuş (34) yaşamını yitirdi.

118) Gaziantep'in Yavuzeli İlçesi'nde 6 Ekim 2010'da tarım işçilerini taşıyan kamyonun devrilmesi sonucu 36 işçi yaralandı.

119) Manisa'nın Soma İlçesi'nde 6 Ekim 2010'da maden ocağında meydana gelen göçük sonucu Recep Aslan (58) yaşamını yitirdi.

120) İstanbul'un Tuzla İlçesi'ndeki tersaneler bölgesinde 7 Ekim 2010'da Çiçek Tersanesi'nde kaybolan Zülfikar Uysal (29) yapılan arama çalışmalarının ardından 11 Ekim 2010'da ölü bulundu.

121) Karabük'te Demir Çelik Fabrikası'nda 19 Ekim 2010'da benzol tankına kaynak yaparken meydana gelen patlamada Cengiz Uzun (27) ile Yahya Kapucu (28) ağır yaralandı.

122) İstanbul'un Bağcılar İlçesi'nde 23 Ekim 2010'da bir inşaatta beton pompasının kırılan kolu iki işçinin üzerine düştü. İşçilerden Yusuf Menek yaşamını yitirdi, Yalın Aktaş'ın ise kolu koptu.

123) Mersin'de 25 Ekim 2010'da kanalizasyon hattı kazısı sırasında meydana gelen göçükte, 3 metrelik kanalda çalışma yapan İzzet Han (49) ve Uğur Özveren (53) toprağın altında kalarak yaşamını yitirdi.

124) İstanbul'da bulunan Haydarpaşa Garı'nda 24 Ekim 2010'da iki vagon arasında kalan elektrik işçisi Kadri Yılmaz (55) yaşamını yitirdi.

125) Zonguldak'ın Ereğli İlçesi'ne bağlı Kandilli Beldesi'nde özel bir maden ocağında 26 Ekim

2010'da meydana gelen göçükte Hüseyin Taşçı (57) öldü.

126) Bursa'nın Orhaneli İlçesi'ne bağlı Akçabükköyü'nde 26 Ekim 2010'da bir krom madeninde işçi taşıyan vagonun halatının kopması sonucu meydana gelen kazada iki işçi yaşamını yitirdi.

127) Isparta'nın Yalvaç İlçesi'nde 2 Kasım 2010'da bir deri işleme tesisinde meydana gelen kimyasal madde zehirlenmesi sonucu Gökhan Çiftlikli (33) öldü, zehirlenen üç işçi ise hastaneye kaldırıldı.

128) Mersin'de 6 Kasım 2010'da bir iş yerinde üzerine profil paketi düşen Mehmet Umut Debbacı (32) yaşamını yitirdi.

129) Kırıkkale'de 8 Kasım 2010'da kanalizasyon çalışması sırasında göçük altında kalan bir işçi öldü, bir işçi ağır yaralandı.

130) Konya'da 10 Kasım 2010'da yapımı devam eden bir inşaatın inşaatın 17. katındaki asansör boşluğunda iskele üzerinde kaynak yapan Rasim Yılmaz (29), Abdülkadir Ceylani Özçelik (37), Adem Aytaç (30) ve Mehmet Omaç (23), iskele-nin hatalının kopması sonucu düşerek yaşamalarını yitirdiler.

131) İstanbul'un Esenyurt İlçesi'nde 22 Kasım 2010'da çalıştığı inşaatın 5. katında kalıp tahtasını sökmek isterken dengesini kaybeden Celal Erkoç (42) düşerek öldü.

132) Batman'da 16 Kasım 2010'da elektrik arızasını gidermeye çalışan Hüseyin İpek (32) çıktığı elektrik direğinde akıma kapılarak yaşamını yitirdi.

133) İzmir'in Narlıdere İlçesi'nde 27 Kasım 2010'da bir inşaatın 9. katından düşen Cengizhan Akyaz (16) yaşamını yitirdi.

10. ŞÜPHELİ ASKER ÖLÜMLERİ

Dokümantasyon Merkezi'nin saptamalarına göre 2010 yılında zorunlu askerlik hizmeti sırasında şüpheli şekilde intihar eden 51 er veya erbaştan **47'si yaşamını yitirdi, dördü yaralandı:**

1) Sivas 9. Çavuş Eğitim Bölük Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yaparken firar ettiği belirtilen Mehmet Tayyip Bilgiç, 9 Ocak 2010'da İstanbul'un Kartal İlçesi'ndeki Aydos Ormanı'nda çarşafı ağaca asılı halde bulundu. Mehmet Tayyip Bilgiç'in cebinden bir intihar notu çıktığı ileri sürüldü.

2) Bilecik 2. Jandarma Er Eğitim Tugay Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Batman nüfusuna kayıtlı er Ergün Önen, 15 Ocak 2010'da gece eğitimi sırasında kimin silahından çıktığı belirlenemeyen ve vücuduna isabet eden G-3 mermisi ile yaralandı. Ergün Önen kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi.

3) Şanlıurfa'nın Bozova İlçesi'ndeki birliğinde 17 Ocak 2010'da uyuduğu ranzadan düşerek beyin kanaması geçirdiği iddia edilen en Jandarma Komando Onbaşı Faruk Malkoç (20), tedavi görüldüğü GATA'da 21 Ocak 2010'da yaşamını yitirdi.

4) Bingöl'ün Solhan İlçesi'ne bağlı Kerxo (Asmakaya) Köyü Jandarma Karakolu'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Adana nüfusuna kayıtlı er Ramazan Aşsız'ın 23 Ocak 2010'da kendi silahıyla intihar girişiminde bulunduğu iddia edildi.

5) Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde 2. İç Güvenlik Tugayı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Serkan Göçmen'in (21), 8 Şubat 2010'da intihar ettiği açıklandı.

6) Konya'nın Meram İlçesi'ndeki Merkez Jandarma Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Mesut Yücel (21), 9 Şubat 2010'da silahla başından vurularak yaşamını yitirdi.

7) ESP çalışmalarında yer alan Serhat Yıldız'ın 19 Şubat 2010'da Gaziantep 5. Zırhlı Tugay Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yaparken intihar ettiği ileri sürüldü

8) Hatay'da "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nin nüfusuna kayıtlı Ahmet Cengiz'in 2 Mart 2010'da intihar ettiği iddia edildi.

9) Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Harun Taşdemir'in "sınır

boyunda intikal sırasında öldüğü” 19 Mart 2010’da ailesine iletildi. Bölük astsubayının ise Harun Taşdemir’in “yatağında ölü bulunduğunu” söylediği iddia edildi.

10) Şanlıurfa’nın Suruç İlçesi’ne bağlı Midêb (Büyük Sergen) Köyü’nün nüfusuna kayıtlı İbrahim Demir’in (21) piyade onbaşı olarak “zorunlu askerlik hizmetini” yaptığı Ankara’nın Çankaya İlçesi’ndeki askeri birliğinde intihar ettiği 20 Mart 2010’da öğrenildi.

11) Gaziantep İl Jandarma Komutanlığı’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Adana’nın Karataş İlçesi’nin nüfusuna kayıtlı Jandarma Piyade Er Hasan Çakır, 27 Mart 2010’da nöbet tuttuğu kulübede G-3 piyade tüfeğiyle intihar etti.

12) Ankara’da “zorunlu askerlik hizmetini” er olarak yapan Aydın Albasan, 15 günlük izne geldiği memleketi Tunceli’de 29 Mart 2010’da intihar etti.

13) Ankara’nın Elmadağ İlçesi’ne bağlı Yeşildere Köyü İnzibat Karakolu’nda nöbet tutan ve adı öğrenilemeyen bir erin 1 Nisan 2010’da intihar ettiği açıklandı.

14) Karabük’ün Safranbolu İlçesi’nde Jandarma Tugay’ında “zorunlu askerlik hizmetini” yapan er Şehmus Toprak’ın sabah sporu yaparken rahatsızlanarak kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdiği 2 Nisan 2010’da öğrenildi.

15) Kıbrıs’ta “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Diyarbakır’ın Silvan İlçesi’nin nüfusuna kayıtlı Yılmaz Demiray’ın 3 Nisan 2010’da çarşafı tavana astığı iddia edildi.

16) Tekirdağ’ın Çerkezköy İlçesi’nde “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Ağrı’nın Doğubayazıt İlçesi’nin nüfusuna kayıtlı Erdi Alkan (21), 8 Nisan 2010’da yatağında ölü bulundu. Erdi Alkan’ın ölümüyle ilgili olarak askeri yetkililer önce “kalbi durdu” ardından “dili boğazına kaçtı” son olarak ise “zehirlendi” şeklinde açıklama yaptılar.

17) Kars’ta “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Muş nüfusuna kayıtlı Murat Çelik, 12 Nisan 2010’da tuvalette ölü bulundu.

18) Muğla’nın Bodrum İlçesi’ne bağlı Mumcular Beldesi’ndeki Kara Havacılık Tatbikat Merkezi Komutanlığı’nda Ü.A. (23) adlı asker, 16 Nisan

2010’da nöbet sırasında kendini sağ omzundan vurarak intihar girişiminde bulundu.

19) İzmir’in Hatay Semti’ndeki Asker Hastane’de “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Hayrettin Gençarslan (20), 24 Nisan 2010’da piyade tüfeğiyle kendisini vurarak intihar etti.

20) Sivas’taki Temeltepe Kışlası’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan T.K. (22), 1 Mayıs 2010’da intihar etti.

21) Van’ın Başkale İlçesi’ndeki Akçalı Karakolu’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Sait Kızılkaya, 22 Mayıs 2010’da intihar etti.

22) Edirne’nin Enez İlçesi’nde “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Mithat Özel (20), Yunanistan sınırındaki Meriç Nehri’nde nöbet tuttuğu 25 Mayıs 2010’da göğsünden vurularak öldürülmüş halde bulundu.

23) Mardin’de Yeniköy Piyade Karakolu’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Ağrı nüfusuna kayıtlı Emrah Demirel’in 6 Haziran 2010’da intihar ettiği iddia edildi. Emrah Demirel’in karın bölgesinde iki kurşun izine rastlandığı saptandı.

24) Zonguldak’ın Devrek İlçesi’ndeki 2. Jandarma Eğitim Komutanlığı’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Mardin nüfusuna kayıtlı Hamza Deniz’in 13 Haziran 2010’da intihar ettiği açıklandı.

25) Tunceli’nin Pülüner İlçesi’ne bağlı Küllü Köyü’nün Jandarma Karakolu’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Muş nüfusuna kayıtlı Metin Ekinci 15 Haziran 2010’da intihar etti.

26) Kocaeli’nin Gölcük İlçesi’nde Donanma Komutanlığı Deniz Üssü’nde 18 Haziran 2010’da Atilla Nomak adlı asker, nöbet tuttuğu sırada başına dayadığı silahıyla intihar etti.

27) İstanbul’da Sabiha Gökçen Havaalanı Jandarma Karakolu’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Muş nüfusuna kayıtlı Savaş Evin, 9 Temmuz 2010’da karnına isabet eden bir kurşunla ağır yaralandı.

28) Yozgat’ın Akmadeni İlçesi’ndeki Jandarma Karakolu’nda “zorunlu askerlik hizmetini” yapan Muş’un Bulanık İlçesi’nin nüfusuna kayıtlı Ercan Yeşilkaya, 14 Temmuz 2010’da intihar etti.

29) Muş'ta "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Serdar Açık'ın 23 Temmuz 2010'da devriye görevi yaparken, silahının kazayla ateş alması sonucu öldüğü açıklandı.

30) Kahramanmaraş'ın Andırın İlçesi'ne bağlı Yeşilova Beldesi Jandarma Karakolu'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Arda Tanrıveri, 28 Temmuz 2010'da nöbet tuttuğu sırada silahının ateş alması sonucu yaşamını yitirdi.

31) Erzincan'ın Tercan İlçesi'ndeki Yol Karakolu'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Piyade Çavuş Murat Çakal (24), 1 Ağustos 2010'da intihar etti.

32) Şırnak'ın Uludere İlçesi'ne bağlı Dêra Hinê (Uzungeçit) Beldesi'nde "zorunlu askerlik hizmetini" yapan bir askerin 7 Ağustos 2010'da komutanının kendisine üfür etmesi nedeniyle intihar ettiği iddia edildi.

33) Şırnak'ta "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Cihan Alışır 6 Ağustos 2010'da intihar etti.

34) Manisa'da "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Diyarbakır'ın Çınar İlçesi'nin nüfusuna kayıtlı bir askerin 12 Ağustos 2010'da intihar ettiği öne sürüldü.

35) Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde "zorunlu askerlik hizmetini" Sercan Yazar'ın 24 Ağustos 2010'da nöbet tutarken kaza kurşunuyla öldüğü açıklandı.

36) Kastamonu İl Jandarma Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Bitlis nüfusuna kayıtlı Celal Timur 22 Ağustos 2010'da nöbet tuttuğu kulübede ölü bulundu.

37) Kastamonu'da "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Bitlis'in Ahlat İlçesi'ne bağlı Yoğurtiyen Köyü'nün nüfusuna kayıtlı Celal Timur'un 22 Ağustos 2010'da intihar ettiği açıklandı.

38) Hakkâri'de "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Erzincan nüfusuna kayıtlı Ali Arslan (20), "Alevi olduğu ve Ramazan orucu tutmadığı" gerekçesiyle 15 Ağustos 2010'da başka bir asker tarafından öldürüldü.

39) Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'ne bağlı Çıgılı Bölgesi'nde serbest birlikte "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Muş nüfusuna kayıtlı Enes İşçen'in 19 Ağustos 2010'da mayına basarak öldüğü açıklandı. Yapılan otopside ise Enes İşçen'in kafatasında mermi izine rastlandı.

40) Erzincan'ın Refahiye İlçesi'ne bağlı Gümüşakar Jandarma Karakolu'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Van'ın Erciş İlçesi'nin nüfusuna kayıtlı Mehmet Sefa Gölgü'nün (20) intihar ettiği ileri sürüldü.

41) Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'ndeki Demirci Jandarma Karakolu'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Jandarma Piyade Er Semih Tekke (21), 6 Eylül 2010'da nöbet tuttuğu kulübede G-3 piyade tüfeğiyle intihar etti.

42) Mardin'in Midyat İlçesi'ne bağlı Kutlubey Karakolu'na askeri operasyon katılmak için gelen İhsan Eşin, 21 Eylül 2010'da çenesine dayadığı G-3 piyade tüfeğiyle intihar etti.

43) Bitlis'in Adilcevaz İlçesi'nde "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nin nüfusuna kayıtlı Hasan Abri (21), 21 Eylül 2010'da intihar girişiminde bulundu.

44) Erzurum'da "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Topçu Er Ali Tümkaya (20), 24 Eylül 2010'da silahının ateş alması sonucu çıkan kurşunla yaşamını yitirdi.

45) Aydın'ın Söke İlçesi'ndeki Askerlik Şubesi önünde nöbet tutan Hakan Kelakaya 25 Eylül 2010'da vurularak öldürüldü. Bitişik atışla göğsünün iki yerinden vurulduğu saptanan Hakan Elkaya'yı kimin öldürdüğü saptanamadı.

46) Edirne'nin Uzunköprü İlçesi'ndeki 102. Topçu Alayı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yaparken hastalanan Çağlayan Polat kaldırıldığı GATA'da 8 Ekim 2010'da yaşamını yitirdi. Çağlayan Polat'ın Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne gönderilen kan örneğinde "yüksek oranda antifirizin işlenmesiyle ortaya çıkan aseton"a rastlandığı açıklandı.

47) Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'ndeki Kamışlı Jandarma Karakolu'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Vural Erginkan, 20 Ekim 2010'da alın-dan vurulmuş olarak bulundu.

48) Ağrı'nın Patnos İlçesi'ndeki 34. Motorlu Piyade Tugay Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" Osman Kulaber'in (20), 2 Kasım 2010'da ranzadan düşerek yaşamını yitirdiği iddia edildi.

49) İzmir'in Menemen İlçesi'nde "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Bilal Çıplak (20), 7 Kasım 2010'da G-3 piyade tüfeğiyle intihar etti.

50) Isparta'da İç Güvenlik Eğitim ve Tatbikat Merkez Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Onur Koç, 8 Kasım 2010'da eğitim sırasında vücuduna isabet eden kurşunla yaşamını yitirdi.

51) Kahramanmaraş'ta 5. Zırhlı Tugay Komutanlığı'nda "zorunlu askerlik hizmetini" yapan Hasan Özkıvanç (20), 16 Aralık 2010'da intihar girişiminde bulundu. Yaralı halde hastaneye kaldırılan Hasan Özkıvanç, 25 Kasım 2010'da yaşamını yitirdi.

11. ÜNİVERSİTELER

Üniversitelerde öğrenciler arasında çıkan çatışmalarda en az **1 öğrenci öldü, 10 öğrenci de yaralandı**:

— Elazığ'da 22 Ocak 2010'da aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğrayan Fırat Üniversitesi öğrencisi Ramazan Budak, tehdit edildiğini ve can güvenliğinin olmadığı belirterek Elazığ Cumhuriyet Savcılığı'na başvurdu.

— Elazığ'da Fırat Üniversitesi öğrencisi İsmet Bilmez, 11 Mart 2010'da aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradı. Aldığı darbeler nedeniyle yaralanan İsmet Bilmez hastaneye kaldırıldı.

— 6 Nisan 2010'da İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin bahçesine gelen aşırı sağcı bir grubun bıçaklı saldırısına uğrayan F.Ş. (22) vücudunun çeşitli yerlerine aldığı bıçak darbeleri nedeniyle yaralanarak hastaneye kaldırıldı.

— İstanbul'da 1 Haziran 2010'da Marmara Üniversitesi'nde karşıt görüşlü öğrencilerin çatışmasına polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu iki öğrenci yaralandı.

— Tokat'ta 6 Haziran 2010'da aşırı sağcı bir grubun Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kürt öğrencilere saldırması sonucu üç öğrenci yaralandı.

— Marmara Üniversitesi'nin Nişantaşı Kampusu'nda 15 Ekim 2010'da karşıt görüşlü öğrenciler çıkan tartışmada bir öğrenci bıçaklanarak yaralandı.

— Mersin Üniversitesi'nde 8 Kasım 2010'da karşıt görüşlü öğrenciler arasında çıkan kavgada bir öğrenci bıçaklanarak yaralandı.

— Kütahya'da 9 Kasım 2010'da Dumlupınar Üniversitesi'nde çıkan kavgada Hasan Şimşek (21) adlı öğrenci bıçaklanarak öldürüldü. Olayın ardından ev baskınları düzenleyen polis ekiplerinin gözetimine aldığı öğrencilerden on biri tutuklandı.

- Artvin'in Arhavi İlçesi'nde Çoruh Üniversitesi'ne bağlı Arhavi Meslek Yüksek Okulu öğrencisi altı kişi, 17 Ocak 2010'da aşırı sağcı bir grubun saldırısına uğradı. İlçeyi terk etmeleri yönünde tehditler de alan 6 öğrenciden biri aldığı bıçak darbesiyle yaralanarak hastaneye kaldırıldı.

12. POLİS-SUBAY İNTİHARLARI

1) Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi'nde 9 Ocak 2010'da Ceylanpınar Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polis memuru M.Y. intihar etti.

2) Görev yeri olan Kırklareli'nin Lüleburgaz İlçesi'nden Bolu'ya gelen ve bir otele yerleşen Astsubay Adem Zorba (29), 23 Ocak 2010'da otel görevlileri tarafından odasında intihar etmiş halde bulundu.

3) İzmir'in Ödemiş İlçesi'nde görevli polis memuru Yusuf Turan 10 Şubat 2010'da otomobilinde beylik tabancasıyla kendini vurarak intihar etti.

4) Aydın'da görevli polis memuru Ahmet Kamışlı 12 Şubat 2010'da beylik tabancasıyla intihar etti. Ahmet Kamışlı'yı borçları nedeniyle tehdit ederek intihar etmesine neden oldukları iddiasıyla gözetimine alınan altı kişiden biri tutuklandı.

5) GATA'da görevli Tabip Üsteğmen Sema Koç (28), Ankara'daki lojmanında 1 Mart 2010'da silahıyla intihar etti.

6) Karabük'ün Safranbolu İlçesi'nde 125. Jandarma Er Eğitim Alay Komutanlığı'nda görevli Uzman Çavuş Erdem Acar 16 Mart 2010'da silahıyla intihar etti.

- 7) Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde görev yapan Astsubay Başçavuş Atakan Timuroğlu 23 Mart 2010'da beylik silahıyla intihar etti.
- 8) Tekirdağ'da 31 Mart 2010'da polis memuru Gürkan Dümen, eşi Lütfiye Dümen'i öldürdükten sonra intihar etti.
- 9) Edirne'nin Enez İlçesi'nde 26 Nisan 2010'da polis memuru Erden Beni (39) beylik tabancasıyla kendini vurarak intihar etti.
- 10) Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polis memuru Mümin Demir (22) 26 Nisan 2010'da beylik tabancasıyla intihar etti.
- 11) Konya'nın Meram İlçesi'nde İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polis memuru H.K. (40) 26 Nisan 2010'da beylik tabancasıyla intihar etti.
- 12) İstanbul'un Şişli İlçesi'nde 9 Mayıs 2010'da Astsubay Kıdemli Çavuş Ali Küçükoglu, kaldığı otel odasında beylik tabancasıyla intihar etti.
- 13) Ankara'da Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nde görevli polis memuru T.E., 12 Mayıs 2010'da evinde beylik tabancasıyla intihar etti.
- 14) Konya'da Astsubay Ö.E. (41), 17 Haziran 2010'da evinde tabancayla başına ateş ederek intihar etti.
- 15) Hatay'da Kırıkhan İlçe Jandarma Komutanlığı'na bağlı Güzelce Köyü Karakolu'nda görevli Uzman Çavuş Yusuf Demirel (25), 25 Haziran 2010'da evinde beylik tabancasıyla başına ateş ederek intihar etti.
- 16) İstanbul'un Pendik İlçesi'nde Astsubay Rüstem İpek, 25 Temmuz 2010'da evinde silahıyla intihar etti.
- 17) Eskişehir'deki Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı 1. Hava İkmal ve Bakım Merkezi Komutanlığı'nda görevli albay Ç.K. (51), 26 Temmuz 2010'da beylik tabancasıyla intihar etti.
- 18) Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde 6. Zırhlı Tugay Komutanlığı'nda görevli Uzman Çavuş Fuat Özdemir (40) 3 Ağustos 2010'da intihar etti.
- 19) Deniz Eğitim Komutanlığı'nda Personel Başkanı olarak görev yapan Albay Cihat Kalfa, 16 Ağustos 2010'da Muğla'nın Marmaris İlçesi'nde bulunan Aksaz Deniz Üs Komutanlığı'nda intihar etti.
- 20) İzmir Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polis memuru Güray Çelebi, 20 Ağustos 2010'da evinde intihar etmiş olarak bulundu.
- 21) İzmir'in Bornova İlçesi'nde Adnan Menderes Havalimanı Sahil Güvenlik Komutanlığı'nda görevli Astsubay A.E. (20), 7 Eylül 2010'da intihar etti.
- 22) İzmir'in Karşıyaka İlçesi'nde 20 Eylül 2010'da Astsubay Suat Günen (31) beylik silahıyla intihar etti.
- 23) İstanbul'da Heybeliada Deniz Lisesi Komutanlığı'nda görevli Deniz Yüzbaşı Doğan İlhan, 23 Eylül 2010'da beylik silahıyla intihar etti.
- 24) İzmir'de Motosikletli Yunuslar Tim Amirliği'nde görevli polis memuru Süleyman Sinan Özkılınç 5 Ekim 2010'da beylik tabancasıyla intihar etti.
- 25) Tunceli'de 3 Ekim 2010'da polis memuru Hakan Tepek (24) beylik tabancasıyla evinde intihar etti.
- 26) İstanbul'da Silivri Cezaevi'nden geçici görevlendirme ile Maltepe Cezaevi'ne alınan Teğmen Mustafa Can 10 Ekim 2010'da intihar etti.
- 27) Aydın'ın İncirliova İlçesi'nde 11 Ekim 2010'da polis memuru Sezai İol, Pınar Kartal'ı (26) silahıyla vurduktan sonra intihar etti.
- 28) Bursa'nın İnegöl İlçesi'nde 14 Kasım 2010'da polis memuru S.K., Emniyet Müdürlüğü binasında bir başkomiser ile bir polis memurunu rehin aldı. Rehineri kurtarmak amacıyla çıkan çatışmada S.K. ile polis memuru Halil Kazan öldü, üç polis memuru da yaralandı.
- 29) Balıkesir'in Burhaniye İlçesi'nde 29 Kasım 2010'da adı açıklanmayan bir üsteğmen evinde beylik tabancasıyla intihar etti.

Bir İhtimal Daha Var

Yıldırım Türker, Radikal Gazetesi–4 Ocak 2010

Her intihar vurucu bir mesajı beraberinde taşır. Bu mesajın paylaşılabılır olması, bir insanlık durumuna karşılık olup açık seçik bir reddi sahneliyor olması o intiharı yazılı bir söz kadar unutulmaz, kalıcı kılar.

Memleketimizde küçüklerin intiharı, zayıflık ve yenilgiyle; büyüklerin intiharı şeref ve onurla sınırlanır. Ezcümle, kimsesize Müslüman, muktedire Japon kesilir, medyanın dili.

İntihar kelimesinin dolayında üretilen dil elbette politiktir.

Öncelikle dinin yasakladığı bir eylem olması, müntehiri, şayet kurbanlar ekibindense, şaibeli kılar.

Ama son zamanlarda sıkça tanık olduğumuz rütbeli asker intiharları, nedense müntehirleri şaibeli kılmadığı gibi, neredeyse bir şahadet mertebesine oturtuyor. Buradan bakmamızı istiyorlar. Onuru zedelenen yiğidin hayatını alıp başımıza çalması olarak.

Oysa resmi kayıtlara göre 1991–2001 yılları arasında 1248 Silahlı Kuvvetler mensubu intihara kalkışmış. 815'i başarılı olmuş. Sonraki yıllar için istatistikî bilgi bulunmaması da bir tercihi işaret etmiyor mu acaba? Çünkü kimileyin gazetelerin üçüncü sayfalarında minicik haberler olarak intihar eden erlere, rastlıyoruz. Hem de sıkça. Zayıat yaftası altında 'şehit' oluveren Mehmetçikler için diyecek sözümüz yok. O zayıatın ardında yatan gerçekleri aydınlatabilecek bir mum bile verilmiyor elimize.

Kışlalarda tabur tabur Mehmetçik intihar ediyor. Neden? Gerçekten intihar mı ediyorlar, yoksa ellerine pimi çekilmiş bombalar mı bırakılıyor? Neden adları bize kadar ulaşan müntehir Mehmetçiklerin çoğu Kürt? Kışlalarda neler oluyor? Bu zayıat karşısında neden boynu bükük şehit aileleri gibi kalakalıyoruz?

Vicdani retçi Halil Savda bianet'te çıkan yazısında birkaç örnek vermiş:

"Barış Köroğlu: Terhis olduktan beş saat sonra intihar etti. Babası Köroğlu'nun askerde yaşadığı baskı ve işkence sonucu psikolojisinin bozulduğunu söyledi. Mehmet Köroğlu; Barış Köroğlu'nun ağabeyi, Ağrı'da askerlik yaparken intihar ettiği söylendi. Ancak ailesi hiçbir zaman intihar ettiğine inanmadı. Yine Serdar Akçe; Mardin'in Midyat ilçesinde askerlik yaparken nöbette intihar ettiği söylendi. Ersin Baş; Kandıra 'da askeri birliğine teslim olurken "baba beni öldürecekler" dedi ve birkaç saat sonra öldürüldü. Ersin Bal; Ağrı'daki askeri kışlada komutanına küfür ettiği iddiasıyla üstlerinden işkence gördüğü ve sonra intihar ettiği söylendi. Halim Bal; Çanakkale'deki askeri kışlada intihar ettiği söylendi ama hastanede ölmeden önce ağabeyine "beni bölük komutanı vurdu" dedi. Celal Derviş; askerde kötü muameleye maruz kaldığını belirtti ve Kürt halkına karşı savaşmak istemediğini söyleyip bedenini ateşe verdi. Memduh Argöz; iki kurşunla öldürülüp hiçbir açıklama yapılmadan ailesine teslim edildi. Tayfun D.; askerden firar ettikten sonra yakalandı ve aynı gece intihar ettiği söylendi. Vedat Turgay; firara kalkıştığı gerekçeyle yargısız infaz edildi. Maşallah Yılmaz da aynı şekilde infaz edildi. Burhan Güzelaydın; intihar ettiği söylendi, otopsisinde işkenceyle öldürüldüğü belgelendi. Bunlar afişe olmuş vakalar fakat daha trajik vakaların olduğunu kestirmek için kâhin olmaya gerek yok. Verdiğimiz örnekler belki de yaşanan olayların binde birini oluşturuyor."

Savda bir de çarpıcı bir tanıklık koymuş yazısına: "Tekirdağ'ın Lüleburbaz ilçesinde askerlik yapan F.B. isimli Kürt asker tanıklıklarımı şöyle anlatıyor; 'bir uzman çavuş bana istersem seni burada öldürebilirim' diyerek beni ölümle tehdit etti. Askerlik yaptığım bölükte, bölük komutanımız H.U'nun küfür, tehdit ve hakaretlerinden dolayı Erzurumlu K.B. isimli arkadaşımız firar etti. Y.Z isimli Erzurumlu arkadaşımız ise bileklerini keserek intihar girişiminde bulundu. Erzurumlu Kürt arkadaşlarım gibi ben de baskı ve tehditlere dayanamayıp nöbet esnasında silahımla intihar teşebbüsünde bulundum. (...)bölük komutanımız eğitim esnasında sorulara cevap veremeyen Kürt asıllı askerleri vatan haini olarak suçluyordu. Ben ve hemşerim olan H.D. sorulara cevap veremediğimiz zaman herkesin arasında vatan haini olarak hakarete maruz kalıyorduk.(...) yaşadıklarım yüzünden psikolojim bozuldu. Gece rüyamda komutanlarımın beni öldürdüğünü görüyordum."

Ya büyükler

Öte yandan son iki yılda, adları Ergenekon soruşturması kapsamında geçen müntehir ve kazazedeleri bir bir anlam.

Emekli Deniz Albay Birol Atakan: Mayıs 2007'de İstanbul-Ankara yolunda şüpheli bir trafik kazasında öldü. Atakan'ın Ergenekon'la ilgili önemli bilgilere sahip olduğu iddiası yayılmış durumda. Aksini düşünmek de zor zaten. Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Yener Karahanoğlu'nun emir subayı olan Atakan, daha önce de Özden Örnek'le Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nda birlikte çalışmıştı. Atakan infaz mı edildi sorusu akla geliyor elbet. Özden Örnek'e ait olduğu iddia edilen darbe günlüklerinin internete sızmasında ihmali ve kastı olabileceği iddia ediliyordu. Bilencilere göre, Atakan, Karahanoğlu ve Örnek arasında köprü isimdi. Epeyi karışık ilişkiler yumağından sökülüp alındı.

Tabip Yarbay Nursal Gedik: 11 Kasım 2007'de görevli olduğu Kuzey Deniz Saha Komutanlığı'nda tabanca ile intihar etti. Müntehirler arasında yegâne kadın o. Ailesi intihar iddialarını reddediyor. Gedik'in kadın ve uyuşturucu ticareti konusunda ulaşmaması gereken derin bilgilere ulaşmış olduğu söyleniyor. Kaldı ki cenaze törenine rütbeli personelin katılmasına izin verilmedi.

Emekli Albay Abdülkerim Kırca: Eski PKK militanı ve JİTEM'ci Abdülkadir Aygan'ın birçok faili meçhul cinayetten sorumlu tuttuğu emekli Albay Abdülkerim Kırca bu yılın ocak ayında lojmanında silahıyla kendini vurdu. 1998'de çatışmada belden aşağısı felç olan Kırca'ya, 2004'te "Devlet Övünç Madalyası" verilmişti. JİTEM'in eski Diyarbakır Bölge Komutanı olan Kırca'nın adı Ergenekon soruşturmasında da geçti. Namlı vatansesverlerdendi.

Özel Harekât Dairesi Başkanı Behçet Oktay: Emniyet Özel Harekât Dairesi'nin 13 yıllık başkanı Oktay, bu yıl şubatта bürosunda yaralı bulundu; hastaneye götürüldü, ancak kurtarılmadı. Oktay, Kırca'yla aynı dönemde, 1994-97 arasında Diyarbakır'da görevliydi. Ergenekon soruşturması kapsamında tutuklanan Elazığ Emniyeti Özel Harekât Şube Müdürü Ayhan Atabek ve Antalya Özel Harekât Grup Amiri Servet Kaynak, yine soruşturma kapsamında tutuklu olan eski Özel Harekâtçı İbrahim Şahin'e suikast düzenleyecek tim kurması için yardım etmelerini Oktay'ın istediğini anlatmışlardı. Savcılık Oktay'la Şahin arasında çokça telefon görüşmesi olduğunu saptamıştı.

Kıdemli Yüzbaşı Olgun Vural: Mart 2009'da, 2. Ergenekon iddianamesinin açıklanmasının ardından intihar ettiği öne sürüldü. Vural'ın adı 1. Ergenekon davasında deliller bölümünde geçmişti. İddianamede "Alevi, Sivas Gemerekli Yüzbaşı Ali Tatar'ın personel alımında görevli olduğu zaman alınmıştı" ifadesi yer aldı. Başucunda bulunan mektupta, 'Bulmacanın parçaları beni gösteriyor ama ben değilim, bana inanın' diyordu. Buna rağmen adli tıp raporunda da ölüm biçiminde de intihara uymayan birçok ayrıntı bulunmuştu.

Hâkim Yarbay Tanju Ünal: Güney Deniz Saha Komutanlığı'nda görevli Ünal'ın 26 Haziran'da intihar ettiği öne sürüldü. Ünal, Emekli Deniz Kuvvetleri Komutanı İlhami Erdil'in yargılandığı mahkemenin başkanlığını da yürütmüştü. Onun ölümü de bir tuhaf muammaydı.

Emekli Kurmay Albay Ali Bergütay Varımlı: Ergenekon davasında ifade veren subaylar arasında bulunan Varımlı'nın 21 Kasım'da intihar ettiği öne sürüldü. Varımlı'nın ölüsünün üstüne de aynı komutanın gölgesi düşmüştü. Varımlı da, İlhami Erdil'in yargılandığı davada tanıklık yapmıştı. Varımlı'nın Sarıkız ve Ayışığı darbe planlarını deşifre eden subay olduğu iddia edenler vardı. Çevresindekiler albayın dindar olduğunu, intihar etmesinin mümkün olmadığını söyledi.

Deniz Yarbay Ali Tatar: Tatar'ın adı kamuoyunda 'oramirallere suikast' soruşturması olarak bilinen soruşturma kapsamında geçiyordu. 42 yaşındaydı. Poyrazköy'de ele geçirilen belgelere ilişkin 7 Aralık'ta tutuklanmış, avukatlarının itirazı üzerine 16 Aralık'ta serbest kalmış, savcılığın itirazı üzerine 18 Aralık'ta hakkında yeniden tutuklama kararı verilmişti. Tatar 20 Aralık'ta lojmanında kendini öldürdü. Veli Küçük'e ait belgelerde ismine rastlanmıştı.

Rütbeli rütbesiz asker ölümleri ardındaki gerçekler, asla ulamayacağımız hissettirilen sır kasalarında saklanıyor. Tevatürlerle örülü muammalar.

Kışlalarda neler oluyor? Gerçekten intihar edenleri bunca bezdiren nedir? İntihar süsü verilmiş cinayetler açığa çıkacak mı? Millet'in en güvenilir bulduğu kurum hâlâ TSK mi? Öyleyse topluca intihara yürüyoruz demektir.

13. AİHM KARARLARINDAN ÖRNEKLER

Atalay Demirci Davası

Atalay Demirci'nin 2003 yılında "zorunlu askerlik hizmeti"ni yaparken intihar etmesiyle ilgili olarak ailesinin yaptığı başvuruyu 2 Mart 2010'da karara bağlayan AİHM, Türkiye'yi AİHS'nin 2. maddesini ihlal edildiği gerekçesiyle 17 bin 472 Euro tazminata mahkûm etti.

Murat Bektaş ve Erdinç Aslan Davası

Adana'da 18 Ekim 1999'da Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin düzenlediği ev baskınında evde bulunan Erdinç Aslan (22) ile baskın düzenlenen daireye komşu dairede yaşayan Murat Bektaş'ın (32) öldürülmesiyle ilgili olarak Avukat Mengücek Gazi Çıtırık'ın yaptığı başvuruyu 20 Nisan 2010'da karara bağlayan AİHM, Türkiye'yi AİHS'nin 2. maddesini ihlal edildiği gerekçesiyle 104 bin 500 Euro tazminata mahkûm etti.

Andrea Wolf Davası

Van'ın Şax (Çatak) İlçesi'nde 23 Ekim 1998'te silahsız PKK militanı Andrea Wolf'un öldürülmesiyle ilgili olarak ailesinin açtığı davayı 8 Haziran 2010'da karara bağlayan AİHM, AİHS'nin 2. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle Türkiye'yi 30 bin Euro tazminata mahkûm etti.

Lokman Zuğurlu ve Zana Zuğurlu Davası

Diyarbakır'da 10 Ekim 1993'te JİTEM tarafından kaçırıldıktan sonra işkence edilerek öldürülen Lokman Zuğurlu ve Zana Zuğurlu'nun ailesinin yaptığı başvuruyu 14 Ekim 2010'da karara bağlayan AİHM, Türkiye'yi 50 bin Euro tazminata mahkûm etti.

Mevlüt Baysan Davası

Mevlüt Baysan'ın Tunceli'nin Ovacık İlçesi'nde "zorunlu askerlik hizmeti"ni yaparken 27 Temmuz 2003'te intihar etmesiyle ilgili olarak ailesinin yaptığı başvuruyu 9 Kasım 2010'da karara bağlayan AİHM, Türkiye'yi AİHS'nin 2. maddesini ihlal edildiği gerekçesiyle 39 bin Euro tazminata mahkûm etti.

Hacı Ölmez Davası

Türkiye Irak sınırında 7 Nisan 2003'te açılan ateş sonucu öldürülen Hacı Ölmez'in öldürülme-

siyle ilgili olarak ailesinin yaptığı başvuruyu 9 Kasım 2010'da karara bağlayan AİHM, Türkiye'yi AİHS'nin 2. maddesini ihlal edildiği gerekçesiyle 103 bin Euro tazminata mahkûm etti.

Abdulaziz Gasyak, Süleyman Gasyak, Yahya Akman ve Ömer Candoruk Davası

6 Mart 1994'te Şırnak'ın Cizre İlçesi'nden Silopi İlçesi'ne doğru yola çıkan Abdulaziz Gasyak, Süleyman Gasyak, Yahya Akman ve Ömer Candoruk'un bulunduğu aracın, kontrol noktasında jandarma ekipleri tarafından durdurulmasının ardından araçta bulunanların öldürülmüş halde bulunmalarıyla ilgili olarak mağdur yakınlarının AİHM'e yaptığı başvuruyu 4 Ocak 2010'da karara bağlayan mahkeme, AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine hükmederek Türkiye'yi toplam 40000 Euro tazminata mahkûm etti.

Jandarma kontrol noktasında meydana gelenlere tanık olan A.M.'nin anlatımına göre, mağdur dört kişinin araçları durdurulduğu esnada yol kenarında plakası kapatılmış, Renault marka bir otomobil de park halinde bekliyordu. Jandarma ekibinin yanında ise JİTEM mensupları itirafçılar Abdülhakim Güven ve Adem Yalçın bulunuyordu. Jandarmalarla durdurulan araçtakiler arasında çıkan tartışma alevlenince araçtaki dört kişi, iki itirafçı ile birlikte arabaya bindirilerek, Cizre yönüne doğru götürüldü. Araçlar hareket ederken, camdan bir şey atıldığını gören A.M., minibüsten inerek atılan nesneyi aldı ve bunun Ömer Candoruk'un ehliyeti olduğunu fark etti. A.M., bulunduğu yerden, araçların Cizre yönüne doğru giderken anayoldan ayrılıp, Holan köyü yoluna saptığını da gördü. A.M., ertesi gün, ehliyetini vermek üzere Ömer Candoruk'un evine gitti ve gördüklerini ailesine anlattı.

Ömer Candoruk'un ailesi jandarmaya başvurdu ancak bilgi alamadı. Bunun üzerine Holan Köyü'ne giden aile, buraya gelen araçlardan bir kişinin atlayarak kaçmaya çalıştığını, bu kişinin vurularak öldürüldüğünü, ölen kişinin arabanın bagajına konulduğunu ve hayattaki 3 kişi ile birlikte Bozalan Köyü yakınındaki jandarma karakoluna götürüldüğünü öğrendi. Aile, yaptığı araştırma sonunda diğer 3 kişinin vurulduğunu da tarlada çalışan bir

köylüden öğrendi. Dört kişinin cesetleri, 8 Mart 1994'te üstleri toprak ve taşla örtülmüş biçimde, karakol yakınında bulundu. Başları taşla ezilmiş, silahla vurulmuşlardı.

Güvenlik güçleri, olay yerinde düzenledikleri raporda, cinayetlerin PKK tarafından işlendiği yönünde görüş belirtti. Bu kişilerin köy korucusu olmayı yakın zaman önce kabul ettikleri belirtilerek, bu durum cinayetlere gerekçe gösterildi. Ailelerin ise ölenlerin koruculuğu kabul etmediklerini belirterek buna itiraz etmelerine karşın olayı PKK'nin yaptığı inancıyla, dosya Diyarbakır DGM Başsavcılığı'na gönderildi. 2002'de, Diyarbakır savcısı, ölenlerin yakınlarını sorguladı ve şikâyetçi olmamaları konusunda asker tarafından tehdit edildikleri yönündeki ifadelerini aldı. Savcı bunun üzerine tanıkları da sorguladı. 2003'te, Abdülhakim Güven bulunarak sorgulandı. Abdülhakim Güven ise olay tarihinde cezaevinde olduğunu söyledi. İkinci itirafçı Adem Yakın ise sorgusunda olay tarihinde askerde olduğunu söyledi. Savcılık, itirafçıların cezaevinden ya da askerlik yaptıkları yerden alınarak operasyonlara götürülebildiklerini dikkate aldı ve JİTEM elemanı iki itirafçı hakkında 2003'te dava açtı. Şırnak'ta yapılan yargılamalar sırasında, Abdülhakim Güven'in, olay tarihinde cezaevinden 10 günlüğüne çıkartıldığı anlaşıldı.

2005'te tanık A.M.'yi sorgulayan mahkeme, Abdülhakim Güven yerine yeni çekilmiş bir fotoğrafını salona getirtti. A.M. ise 10 yıl önce sakallı olan ancak sakalsız fotoğraf çektiren Abdülhakim Güven'i bu şekilde teşhis edemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Abdülhakim Güven ve Adem Yakın'ın beraat etmeleri talep edildi. Mahkeme de

sanıkların beraat etmesine hükmetti. Gerekçeli kararda, güvenlik güçlerine yardım eden Abdülhakim Güven'in böyle bir cinayet işleminin mantıklı olmadığı, hayatın olağan akışına aykırı olduğu ifade edildi. Yargıtay da 2006'a sanıkların beraat etmelerine ilişkin kararı onadı.

Ancak 2009'da, Albay Cemal Temizöz hakkında faili meçhul cinayetler nedeniyle açılan davanın iddianamesinde dört kişinin öldürülmesi ve bu cinayetler nedeniyle, Abdülhakim Güven ve Adem Yakın'ın suçlanmasını göz önünde bulunduran AİHM, iki itirafçının ve güvenlik güçlerinin cinayetlere karışıp karışmadığı konusunda Türkiye'nin anlamlı bir soruşturma yürütmemiş olduğuna karar verdi.

Hrant Dink Davası

AİHM, Hrant Dink'in öldürülmesiyle ilgili olarak ailesinin yaptığı başvuruyu 14 Eylül 2010'da karara bağlayarak Türkiye'nin yaşama hakkını ihlâl ettiği gerekçesiyle 133595 Euro ödemesine hükmetti.

Önder Babat Davası

AİHM 12 Ocak 2010'da, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Önder Babat'ın (25), Beyoğlu'nda Devrimci Hareket Dergisi'nin bürosundan çıktıktan sonra yürürken kimliği belirsiz kişi veya kişilerce nereden ve hangi amaçla açtıkları belli olmayan bir ateş sonucu 9 mm.lik bir merminin kafasına isabet etmesi sonucu yaşamını yitirmesiyle ilgili olarak "etkili şekilde soruşturmadığı" gerekçesiyle Türkiye'yi AİHS'nin 2. maddesi yönünden 20000 Euro tazminat ödemeye mahkûm etti.

14. ERGENEKON DAVASI

İstanbul'un Ümraniye İlçesi'nde 2007 yılında bir gecekondu bulunan el bombaları ve patlayıcılarla ilgili başlatılan soruşturmanın sonrasında yapılan gözaltı operasyonlarıyla başlayan ve devletin illegal yapılanmasını ortaya çıkaracağı iddia edilen davayla devam eden "Ergenekon Soruşturması/Davası" olarak anılan süreç, 2010 yılında da sanıkların yargılanması, yeni gözaltı operasyonları ve yeni iddianamelerle devam etti.

Türkiye'nin yakın tarihinde meydana gelen katliamların, faili meçhul cinayetlerin, gözaltında kaybetmelerin sorumluları olduğu iddia edilen kişilerin de söz konusu davada yargılanması nedeniyle ayrıca uzun tutukluluk sürelerinin oluşması ve iddianamelerdeki sanıkların ve delilleri uzun olmasından ötürü adil yargılamanın nasıl olacağı yönündeki endişelerden ötürü Ergenekon Davası'yla ilgili 2010 yılındaki gelişmelere, TİHV Yıllık İnsan Hakları Raporu'nda yer verilmesi uygun görülmüştür.

21 Aralık 2009'da Ankara'da Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın evinin yakınlarında yakalanan askerî görevli iki kişinin suikast planladıkları iddiasıyla ilgili başlatılan soruşturma kapsamında 26 Aralık 2009'da Özel Kuvvetler Komutanlığı'na bağlı Seferberlik Tetkik Kurulu Ankara Bölge Başkanlığı'nda Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi Nöbetçi Hâkimi Kadir Kayhan'ın yaptığı arama 20 Ocak 2010'da sona erdi.

Aramalar devam ederken Genelkurmay Başkanlığı'nın 31 Ocak 2009'da aramaların durdurulması ve "devlet sırrı" niteliğindeki bilgi ve belgelerin yazıldığı tutanağın hemen imha edilmesi yönündeki talebi Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 4 Ocak 2010'da reddedildi.

Tutulan notlarda gözaltında kayıplar, faili meçhul cinayetler, Sivas, Maraş, 1 Mayıs Taksim katliamı gibi kitle katliamlarına ilişkin belgelerin de olduğu iddia edildi.

Kozmik oda olarak da bilinen yerle ilgili aramayı yapan hâkim Kadir Kayan ile soruşturmayı yürüten savcı Mustafa Bilgili'ye 5 Ocak 2010'da gönderilen mektuplardan sekizer adet kalaşnikof mermisi çıktı.

108 sanıktan ve 3 bin 363 sayfalık iddianameden oluşan, üçüncü iddianameyle birleştirilmiş olan 2. Ergenekon Davası'na 11 Ocak 2011'de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nce Silivri Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesi'nin yanında oluşturulan salonda devam edildi.

Duruşmada savunmasını yapan eski Organize Suçlarla Mücadele Şubesi Müdürü Adil Serdar Saçan, Veli Küçük'ün mafyanın uzantısı ve Susurluk'un askerî kanadı olduğunu söyleyerek "onunla ilişkimi ispatlasınlar, kendimi Taksim'de asarım" dedi.

Çapraz sorgusu da yapılan Adil Serdar Saçan, kendisine sorulan JİTEM'i duyup duymadığı sorusuna ise "duydum. JİTEM, Jandarma İstihbarat Terörle Mücadele'dir. Daha sonra JİT yani Jandarma İstihbarat Teşkilatı adını aldı. Güneydoğu'da görev yapıp JİTEM'i bilmeyen yoktur. Herkes bilir. Bizimle birlikte kahramanca çarpışan çocuklardı. Ama zamanla dejenere olmuş bir kurumdur. Benim ömrüm bunlarla mücadeleyle geçti. İstanbul'da bir geneleve operasyon yaptım. Küçük yaşta çocuklara fuhuş yaptırıyorlardı. Çok iğrenç

şeyler vardı. Bu operasyonda 100'den fazla polisi meslekten attırdım. Onun için polisler beni pek sevmez. Genelkurmay'da bir jandarma binbaşıya operasyon yaptım. Görüp de müdahale etmediğim yasadışı olay yoktur. Ben tanık olduklarımı söylüyorum. JİTEM dediğiniz budur" yanıtını verdi.

Sorgusu tamamlanan Adil Serdar Saçan 14 Ocak 2010'da yapılan duruşmanın ardından tahliye edildi.

Poyrazköy'de 21 Nisan 2009'da yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılan askerî mühimmatla ilgili olarak başlatılan soruşturmayı tamamlayan savcılık Ergenekon Davası kapsamında 18 Ocak 2010'da 4. iddianameyi hazırladı.

İddianamede ikisi emekli Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na görevli 17 kişi hakkında hapis cezaları istendi. Sanıklar arasında Tuğamiral Levent Görgeç'in de yer almasıyla birlikte ilk kez muvazzaf bir tuğamiralin adı Ergenekon iddianamelerinden birinde geçti. Davanın görülmesi için iddianamenin gönderildiği İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi 22 Ocak 2010'da, iddianamenin kabul edilip edilmemesine, Anayasa Mahkemesi'nin asker görevli kişilere sivil yargı yolunu açan düzenlemenin iptaline ilişkin kararını inceledikten sonra karar vereceğini açıkladı. İddianame 27 Ocak 2010'da kabul edildi.

33 kişinin sanık olduğu "Kafes Eylem Planı"yla ilgili 65 sayfalık iddianame, 15 Mart 2010'da Poyrazköy davasıyla birleştirilmesi talebiyle İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. Dosyayı 19 Mart 2010'da kabul eden mahkeme heyeti, dosyaların birleştirilmesi talebiyle 15 Haziran 2010'da davanın görülmeye başlanmasına karar verdi.

96 sanıktan oluşan 3. Ergenekon Davası'na 24 Ocak 2010'da İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nce Silivri Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesi'nin yanında oluşturulan salonda 130. duruşmayla devam edildi.

Dava devam ederken Danıştay Baskını davasının dosyasıyla Vatanseverler Birliği Derneği'nin yöneticilerine yönelik açılan davanın dosyası 1. Ergenekon Davası'yla birleştirilmişti.

300 sayfadan oluşan Poyrazköy iddianamesinde daha önce gündeme gelen "Kafes Eylem Planı", Koç Müzesi'ne bomba konulması, yeraltından ve

denizden bulunan mühimmatın da aralarında olduğu birçok konuyla ilgili bilgilere yer verildi. İhbar mektuplarının da aktarıldığı iddianamede, “örgüt”ün ortaya çıkan her plandan sonra ülkeyi kaosa sürüklemeyi amaçlayan yeni planlar yaptığı öne sürüldü. Kafes eylem planında azınlıklara karşı eylem planları yapıldığı, ada vapurlarına bomba koyulacağı öne sürüldü.

İddianamede şu bilgiler yer aldı:

“Örgüt” Koç Müzesi’ne bomba yerleştirdi. Amaç, müzenin kalabalık olduğu bir sırada patlamanın olmasıydı. Ancak eylem planı florasan lambanın bozulması nedeniyle gerçekleşemedi. Florasan lambayı değiştirmek isteyen bir görevli poşet içindeki patlayıcı maddeleri fark etti. Durum Kuzey Deniz Saha Komutanlığı’na bildirildi.

Müze müdürünün anlatımına göre, Beykoz Sualtı Komutanlığı’ndan bir binbaşı ve bir astsubay geldi. Patlayıcı malzemeyi tutanak karşılığında teslim aldılar. İddianameye göre, askerin olayla ilgili soruşturma başlatılması bekleniyordu ancak soruşturma açılmadı. Mühimmatı imha eden ekibin cep telefonuyla çektiği görüntülerin silinmesi talimatını veren Deniz Binbaşı Bülent Başarkanoğlu hakkında da takipsizlik kararı verildi.

Emekli Albay Levent Bektaş’tan elde edilen DVD’de gizlenmiş bir dosya içinde “C.G. ile görüşme notları, Koç Müzesi’yle ilgili malzemeler yerine konulmak üzere operatöre ulaştırıldı. Müzenin ziyaretçilerini artıralım, okullarda tanıtım, reklâm ve organizasyon faaliyetleri yapılarak ziyaretçi yoğunluğunun en fazla olduğu zamanın belirlenmesini C. Bey söyleyecek” yazıyordu.

İddianamede örgütün gerçekleştirmeyi planladığı eylemlerle ilgili şu değerlendirme yapıldı: “Örgütün tüm bu eylemleri gerçekleştirme konusundaki nihai amacının, yasama ve yürütme organını ortadan kaldırarak yönetimi ele geçirmek için ülkede darbe zemini oluşturmak ve hedefledikleri darbenin bir an evvel gerçekleştirilmesini sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle örgütün benzer eylemlerinden asla vazgeçmediği, deşifre olan her eylem planından sonra yeni eylem planları hazırlayarak uygulamaya koyduğu, soruşturma kapsamında yukarıda sırası ile anlatılan tüm bu eylem planları deşifre edilip faileri yakalandıktan sonra,

örgütün dışarıda kalan uzantılarına yönelik yapılan teknik takip çalışmalarında, örgütün bu ve benzer eylem planlarından vazgeçmediği, ülkede darbe zemini oluşturmak amacıyla yeni ve daha tehlikeli eylem planlarını hazırladığı anlaşılmaktadır.”

İddianamede, Rahip Santoro, Hrant Dink cinayetleri ve Malatya Zirve Yayınevi katliamından “operasyon” diye söz edilen Mart 2009 tarihli “Kafes Operasyonu Eylem Planı”yla ilgili değerlendirme şöyle:

“Ergenekon Terör Örgütünün İstanbul ve İzmir gibi gayrimüslimlerin yoğun olarak yaşadıkları illerde, gayrimüslimlerin çoğunlukta olduğu Adalar bölgesindeki çeşitli mahallerde bomba patlatılması, azınlık haklarını hararetle savunma konusunda ön plana çıkmış kişi/kişilere suikast düzenlenmesi, AGOS Gazetesi civarı gibi belirlenen yerlere ses bombaları konması, birçok yere şüpheli paket bırakılıp ihbar edilerek güvenlik güçlerinin meşgul edilmesi, Adalar’a vapur seferi düzenlenen iskelelerde bombalı eylemler düzenlenmesi, gayrimüslimlere ait mezarlıklara yönelik olarak sansasyonel eylemler yapılması, tanınmış gayrimüslim işadamı ve sanatçılardan belirlenen bir ya da birkaçının kaçırılması, gayrimüslim nüfusun yoğun bulunduğu bölgelerde sık aralıklarla araç, ev ve işyerlerinin kundaklanması, icra edilen sabotaj, adam kaçırma, suikast eylemlerin belirlenen irticai örgütler adına üstlenilmesi’ şeklinde saydığı eylemlerle Türkiye’de yaşayan gayrimüslimlerin can ve mal güvenliklerinin tehlikede olduğu imajını yayarak mevcut Hükümet üzerinde iç ve dış toplumun baskısını artırmayı, kamuoyunu meşgul ederek Ergenekon davası başta olmak üzere gündemi değiştirmeyi amaçladığı anlaşılmaktadır.

“Örgütün gerçekleştirmeyi planladığı eylemler ile ele geçen silah ve mühimmatlar” da iddianamede anlatıldı. Bu bölümde “Ümraniye’de ele geçen el bombaları, Yargıtay mensuplarına suikast hazırlığı, İzmir’de bulunan NATO Tesislerine silahlı saldırı hazırlığı, 2005 yılında Kara Kuvvetleri Komutanı Yaşar Büyükanıt’a yönelik suikast hazırlığı, 2007 yılı içerisinde gazeteci yazar Fehmi Kuru ve yazar Orhan Pamuk’a yönelik silahlı saldırı hazırlığı, 2007 yılı içerisinde Diyarbakır Belediye Başkanı Osman Baydemir ile milletvekilleri Sebahat Tuncel ve Ahmet Türk’e yönelik silahlı saldırı hazırlığı, sanık

İbrahim Şahin'de ele geçen silah, mühimmatlar ve suikast planları, Ermeni asıllı Türk vatandaşı olan Minas Durmaz Güler'e yönelik suikast hazırlığı, Ermeni Patriği Mesrob Mutafyan'a yönelik suikast hazırlığı, Alevi-Bektaşî Federasyonu Genel Başkanı Ali Balkız'a yönelik suikast hazırlığı, Alevi-Bektaşî Federasyonu Genel Sekreteri Kazım Genç'e yönelik suikast hazırlığı, Ankara'da bir alışveriş merkezine yönelik bombalı saldırı planı, Sanık Mustafa Dönmez'de ele geçirilen Başbakan'a yönelik suikast planı ve silahlar, Rahmi Koç Müzesi'ndeki denizaltıda bulunan patlayıcı madde ve burada yapılması planlanan eylem" şeklinde 14 eylem sıralandı.

"Amirallere suikast" soruşturmasında hazırlanan 166 sayfalık iddianame de 29 Ocak 2010'da, aralarında hukuki ve fiili bağlantı olduğu gerekçesiyle birleştirilme talebiyle "Poyrazköy Davası'na" bakacak olan İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. İddianamede dokuzu tutuklu 19 sanık hakkında hapis cezası istendi. İddianame 5 Şubat 2010'da kabul edildi. Davaya Poyrazköy Davası'yla birleştirilmesi talebiyle 7 Mayıs 2010'da başlandı.

1. Ergenekon Davasının devam ettiği İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 31 Ocak 2010'da görülen 133. duruşmanın sonunda mahkeme heyeti, tutuklu sanıklardan Doç. Dr. Emin Gürses, gizli tanık "Anadolu" olduğunu açıklayan Doç. Dr. Ümit Sayın ve Muhammet Yüce hakkında tahliye kararı verdi.

2007 yılında İsmailağa Cemati ve Fethullah Gülen hakkında başlattığı soruşturmayla gündeme gelen Erzincan Cumhuriyet Başsavcısı İlhan Cihaner'in adliyedeki makam odası ve evinde 16 Şubat 2010'da yapılan aramaların ardından başsavcı "Ergenekon üyesi olduğu" gerekçesiyle gözaltına alındı.

Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla gözaltına alınan İlhan Cihaner, Erzurum özel yetkili Cumhuriyet Savcısı Osman Şanal tarafından sorgulandıktan sonra çıkarıldığı Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 17 Şubat 2010'da tutuklandı.

Devam eden 2. Ergenekon Davası'nın 19 Şubat 2010'da sona eren duruşmasında mahkeme heyeti tutuklu sanıklarından polis memuru Kenan Temur'un tahliyesine karar vererek duruşmayı 8 Mart 2010'a erteledi.

"Balyoz" darbe planıyla ilgili soruşturma nedeniyle 22 Şubat 2010 sabahı polis ekipleri dokuz ilde ev baskınları düzenledi. Operasyon sonunda emekli ve muvazzaf generallerle subaylardan oluşan 49 asker gözaltına alındı.

Gözaltına alınanlardan 33 kişi çıkarıldıkları İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Aynı soruşturma kapsamında 26 Şubat 2010'da 13 ilde düzenlenen ev baskınları sonucunda gözaltına alınan 18 kişiden de ikisi tutuklandı.

Soruşturma kapsamında Balıkesir İl Jandarma Komutanı Kurmay Albay Murat Özçelik'in de tutuklandığı 3 Mart 2010'da öğrenildi. Yine soruşturma kapsamında gözaltında alınan üç muvazzaf subay 10 Mart 2010'da tutuklandı.

Jandarma Kriminal Laboratuvarı'nın "İrticayla Mücadele Eylem Planı"ndaki imzanın Dursun Çiçek'e ait olduğunu onayladığı 1 Mart 2010'da öğrenildi.

Erzincan'da yürütülen Ergenekon soruşturmasına ilişkin hazırlanan ve 1 Mart 2010'da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde kabul edilen 14 sanıklı, 61 sayfadan oluşan iddianamede, birinci şüpheli olarak 3. Ordu Komutanı Orgeneral Saldıray Berk, ikinci şüpheli olarak da Başsavcı İlhan Cihaner gösterildi.

İzmir'de Ergenekon Soruşturması'nın sanıklarıyla ilişkileri bulunduğu iddiasıyla düzenlenen operasyon sonucu gözaltına alınan 18 kişiden biri muvazzaf asker 13 kişi 22 Mart 2010'da tutuklandı.

Beşi tutuklu 17 sanığın yargılandığı "Poyrazköy Davası'nın görülmesine ise 9 Nisan 2010'da başlandı. Duruşmada dosyanın askeri mahkemeye gönderilmesi talebi ve "Kafes Eylem Planı" nedeniyle Dink ailesinin davaya müdahil olma talebini reddedildi. Duruşma 15 Nisan 2010'a ertelendi.

"İrtica ile Mücadele Eylem Planı" adlı belgeyi hazırladıkları iddiasıyla belgenin altında ıslak imzasının olup olmadığının uzun süre tartışma konusu olduğu Albay Dursun Çiçek'in de arasında bulunduğu yedi sanıkla ilgili iddianame de 15 Nisan 2010'da tamamlandı ve dosyanın Ergenekon dosyalarıyla birleştirilmesi talebiyle İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. 165 sayfalık

iddianameyi kabul eden mahkeme heyeti davanın 28 Haziran 2010'da başlamasına karar verdi.

Dava kapsamında hakkında tutuklama kararı çıkartılan Albay Dursun Çiçek 30 Nisan 2010'da tutuklandı.

Erzincan Cumhuriyet Başsavcısı İlhan Cihaner'n tutuklu yargılandığı 14 sanıklı davaya ise 4 Mayıs 2010'da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. İlhan Cihaner 18 Haziran 2010'da Yargıtay 11. Ceza Dairesi tarafından tahliye edildi.

Yargıtay 11. Ceza Dairesi 14 Mayıs 2011'de, Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki dava dosyası ile İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yürütülen "İrtica ile mücadele eylem planı" dava dosyasının birleştirme kararı beklenmeden kurye ile daireye gönderilmesine karar verdi. Dosyalar 25 Haziran 2010'da birleştirildi.

Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Metin Ataç ile dönemin donanma Eşref Uğur Yiğit'e yönelik suikast düzenleneceği iddiasıyla ilgili olarak dokuzu tutuklu 19 sanığın yargılandığı davanın 7 Mayıs 2010'da görülen duruşmasında ilk kez ifade veren sanık Teğmen Alperen Erdoğan suçlamaları reddetti.

İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya Hasdal Askeri Cezaevi'nde tutuklu olan Teğmenler Faruk Akın, Sinan Efe Noyan, Alperen Erdoğan, Burak Düzalan, Yakut Aksoy, Tarık Ayabakan, Ülkü Öztürk, Ali Seyhur Güçlü ve Sezgin Demirel getirildi. Tutuksuz sanıklar Albay Mehmet Orhan Yücel, Teğmenler Halit Mehmet Ergül, Barbaros Mercan, Fatih Göktaş, Yiğithan Göksu, Oğuz Dağlık, Koray Kemiksiz, askeri öğrenci Burak Özkan ve sivil sanık Levent Çakın da duruşmada hazır bulundu.

Sanıkların ifadelerinin alınmasının devam etmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 14 Mayıs 2010'a erteledi. Dava 17 Mayıs 2010'da Poyrazköy Davası'yla birleştirildi.

"Kafes Eylem Planı" kapsamında azınlıklara suikast yapma hazırlığında oldukları iddiasıyla yargılanan 33 kişinin duruşması 15 Haziran 2010'da İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşmada mahkeme heyeti Agos Gazetesi'nin davaya müdahil olma talebini kabul etti. Dava dosyası 18 Haziran

2010'da İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Poyrazköy Davası'nın dosyasıyla birleştirildi.

Kaos ortamı yaratarak hükümeti ortadan kaldırmaya yönelik olarak İstanbul'daki 1. Ordu Karargâhı'nda 5-7 Mart 2003 tarihlerinde hazırladığı iddia edilen "Balyoz Eylem Planı" ile ilgili olarak başlatılan soruşturma iddianamenin 7 Temmuz 2010'da hazırlanmasıyla birlikte tamamlandı.

İddianamede eski 1. Ordu Komutanı ve emekli Orgeneral Çetin Doğan, eski Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral Halil İbrahim Fırtına ile eski Deniz Kuvvetleri Komutanı emekli Oramiral Özden Örnek'in de aralarında bulunduğu 196 emekli ve muvazzaf asker "şüpheli" sıfatıyla yer aldı.

İddia edilen darbe planında, cuma namazı çıkışı Fatih Camii'nin bombalanması, Beyazıt Camii'nin bombalanması, Ege Denizi'nde Yunanistan'la Türkiye arasında denizde kriz çıkarılması ve Türk savaş uçağının düşürülmesi gibi eylemlerin yaşama geçirilmeye çalışıldığı öne sürülmüştü.

İddianamenin kabul edilip edilmeyeceği henüz belli değilken soruşturma kapsamında tutuklu bulunan Albay Cengiz Köylü 9 Temmuz 2010'da tahliye edildi. Böylece soruşturma kapsamında tutuklu kimse kalmadı.

Birleştirilmiş Poyrazköy Davası'nın ilk duruşması 14 Temmuz 2010'da başladı. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmaya tutuklu sanıklar emekli Deniz Binbaşı Levent Bektaş, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nda görevli Yarbay Ercan Kireçtepe, Binbaşı Erme Onat, Binbaşı Eren Günay, emekli SAT komandosu Ergin Geldikaya, teğmenler Faruk Akın, Sinan Efe Noyan, Alperen Erdoğan, Burak Düzalan, Yakup Aksoy, Tarık Ayabakan ile eski Kuzey Deniz Saha Komutanı emekli Koramiral Ahmet Feyyaz Öğütcü'nün de aralarında bulunduğu 25 tutuksuz sanık katıldı. Sanıkların ifadelerini alan mahkeme heyeti, savcının dört sanık için istediği tahliye talebini reddederek duruşmayı erteledi.

14 Ekim 2010'daki duruşmada sanıkların ifadelerinin alınmasını tamamlayan mahkeme heyeti tutuklu sanık dört teğmenin tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı 12 Ocak 2011'e erteledi.

196 şüphelinin bulunduğu 968 sayfalık Balyoz Darbe Planı iddianamesi de 19 Temmuz 2010'da İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi. Eski 1. Ordu Komutanı emekli Orgeneral Çetin Doğan davanın 1 numaralı sanığı olarak iddianamede yer aldı.

Birinci Ergenekon Davası'nın 21 Ekim 2010'da görülen 162. duruşmasında Danıştay baskını sanığı Osman Yıldırım, İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'i yumruklamak isteyince duruşma salonundan çıkartıldı. Duruşma 2011'e ertelendi.

İkinci Ergenekon Davası'nın 4 Kasım 2010'da görülen 91. duruşmasında, tedavi gördüğü İstanbul

Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden ambulansla duruşma salonuna getirilen ve aynı hastanede görevli bir doktor nezaretinde duruşmaya katılan eski İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu'nun savcılıktaki ifadelerinin okunmasının tamamlanmasının ardından çapraz sorgusuna geçildi.

11 Kasım 2010'da görülen ve üç sanığın tahliye edilmesiyle sonuçlanan 95. duruşmanın ardından mahkeme heyeti, diğer tahliye taleplerini reddederek duruşmayı 17 Ocak 2011'e erteledi.

KİŞİ GÜVENLİĞİ

1. GÖZALTINDA ÖLÜM OLAYLARI

Düzenlemeler

— Türkiye’de ilk defa 2008 yılında kullanılmaya başlanan Amerikan yapımı ve hava basıncı ile çalınan FN 303 model “plastik mermi atar silahlar” 2010 yılında 30 ilin çevik kuvvet ekiplerine gönderildi.

100 metre menzile sahip ve 50 metre tesirli mesafesi olan silahın mermisi aynı zamanda boya madesi de içeriyor. Boya özelliği sayesinde gözaltına alınacak kişilerin tanınmasını kolaylaştıran bu silahla hem biber gazı hem de boyalı plastik mermi atılabilir. Mermi vücuda çarpınca patlayarak dağılıyor. Ancak içinde çekirdek olmadığı için kişiye zarar vermiyor. İsbet mesafesine göre vücutta geçici morluk ve yaralanma meydana getirebilen bu tüfeğin öldürücü etkisinin olmadığı belirtiliyor. Fakat mermi baş, göz ve kulak gibi hassas organlara isabet ettiği zaman ağır yaralanmalara yol açabiliyor. Mermiler yakın mesafeden ya da vücudun üst kısmına sıkıldıklarında öldürücü olabiliyorlar.

— Ankara’da 30 Ocak 2010’da Rixos Otel’de “İl Emniyet Müdürleri Toplantısı”na katılan İçişleri Bakanı Beşir Atalay, işkenceye sıfır tolerans politikası yürüttüklerini söyledi. İçişleri Bakanı Beşir Atalay, polis merkezlerinde şeffaflık için düğmeye bastı. Bütün karakollara kamera takılmasını isteyen Atalay, eksikliklerin giderilmesi konusunda il emniyet müdürlerine 6 ay süre verdi.

Beşir Atalay konuyla ilgili olarak yaptığı konuşmada “nezarethanelerimiz temiz olsun ama mutlaka kameralı olsun. Oralar mutlaka görüntülensin. Bu hem vatandaşları koruyacak hem polis merkezlerinin şeffaflığını sağlayacak hem de polisimizi işkence ve kötü muamele zanlarından koruyacaktır” dedi.

— Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü’nün, özel güvenlik birimlerine öğrencilere karşı biber gazı kullanma yetkisi verdiği 3 Haziran 2010’da öğrenildi.

— YÖK Başkanlığı’nın “Özgür ve Güvenli Üniversite” başlıklı toplantıda aldığı ve bilgi için Emniyet Genel Müdürlüğü kanalıyla 81 ilin valiliğine YÖK Başkanı Yusuf Nihat Özcan’ın imzasıyla 24 Ağustos 2010’da gönderilen kararlarında, “bölücü ve yıkıcı faaliyetlerin hareket alanlarının daraltılmasının amacıyla rektörlüklerin, üniversitelerde meydana gelecek olaylara süratle müdahale edilmesi için bütün öğretim yılını kapsayacak biçimde kolluk kuvveti ve sivil emniyet personeli görevlendirme yazılarının valiliklerden talep etmeleri istendi. Yazıda, üniversitelerin uygun gördükleri alanlarda kampusta görev yapacak sivil polis için yer tahsis etmeleri gerektiği de belirtildi.

— Yılda ortalama 70 bin biber gazı ithal eden Emniyet Genel Müdürlüğü, maliyetin katlanarak artması üzerine 2010 yılında Makine Kimya Endüstrisi Kurumu’yla yaptığı görüşmeler sonucu bir anlaşma imzaladı. Anlaşma uyarınca ABD’den ve Brezilya’dan ithal edilen biber gazı ve kimyasal içerikli gazlar Makine Kimya Endüstrisi Kurumu tarafından üretilecek.

Dokümantasyon Merkezi’nin topladığı verilere göre 2010 yılında gözaltında 6 kişi yaşamını yitirdi:

Necdet Uçkun

Manisa’nın Selendi İlçesi’nde 31 Aralık 2009’da Burhan Uçkun’un kahvehaneden dövülerek atılmasının ardından kahvehanenin Burhan Uçkun’un yakınları tarafından tahrip edilmesi üzerine polis ekiplerinin 1 Ocak 2010’da gözaltına aldığı Romanlardan Burhan Uçkun’nun babası Necdet Uçkun’un (69) gözaltında kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdiği İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından açıklandı.

Murat Konuş

İstanbul’da gasp suçlamasıyla 7 Ocak 2010’da gözaltına alınan ve gasp çetesinin lideri olduğu iddia

edilen Murat Konuş'un (35) götürüldüğü Asayiş Şube Müdürlüğü'nde nezarethaneye konmak için üst araması yapılırken kalp krizi geçirdiği ileri sürüldü. Hastaneye kaldırılan Murat Konuş yaşamını yitirdi. Olayla ilgili soruşturma başlatan cumhuriyet savcılığı Murat Konuş'un ölümünü "şüpheli ölüm" olarak değerlendirdi.

Olaya ilişkin soruşturmasını tamamlayan savcılık, Adli Tıp Kurumu'nun Murat Konuş'un "işkence nedeniyle öldüğü"ne dair rapor vermesi üzerine Gasp Büro Amirliği'nde görevli biri başkomiser toplam altı polis memurunu tutuklanmaları için 20 Nisan 2010'da İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'ne sevk etti.

İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi, Başkomiser Oktay Kapsız ve polis memurları Ramazan Adıgüzel ile Abdulcelil Karadağ'ın tutuklanmasına diğer polis memurları Yalçın Beşikçi, Osman Ölker ve Gürbüz Kurnaz'ı ise tutuksuz olarak yargılanmasına karar verdi.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın olaya hazırladığı iddianameyi suçun niteliği dolayısıyla Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunduğu 26 Mayıs 2010'da öğrenildi.

İddianamede, bir gasp olayı nedeniyle Murat Konuş'un 7 Ocak 2010'da evinden gözaltına alındığı ve Murat Konuş'un direnmesi nedeniyle polis ekibinin zor kullandığı ifade edildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü'ne saat 08:12'de getirilen Murat Konuş'un saat 10:55'te battaniye içerisinde çıkarılarak polis otosuyla Şişli Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne gönderildiği ifade edilen iddianamede Murat Konuş'un saat 11:45'te kafa travmasına bağlı beyin kanaması sonucu hastanede öldüğü anlatıldı.

Tanık Cemil Budak'ın şüphelilerden komiser O.K., polis memurları R.A., A.K. ve M.E.'yi Murat Konuş'u darp eden kişiler olarak teşhis ettiği belirtilen iddianamede, polis memurları G.K., Y.B. ve O.Ö'nün de Murat Konuş'u şubeye getiren kişiler oldukları; şüphelilerin Murat Konuş'a işkence yaparak Murat Konuş'un ölümüne neden oldukları kanaatine varıldığı ifade edildi.

İddianamede tutuklu şüpheliler O.K., R.A., A.K. ve M.E. ile tutuksuz şüpheliler G.K., Y.B. ve O.Ö'nün

"işkence sonucu ölüme neden olmak" suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılması istendi.

Sanık altı polis memurunun yargılanmasına İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 15 Temmuz 2010'da başlandı.

Savunmalarını yapan sanıklar Murat Konuş'un kendisini duvara çarpması nedeniyle öldüğünü anlattılar.

Sanıkların ve tanıkların dinlenmesinin ardından söz alan tutuklu sanıkların avukatları müvekkillerinin tahliye edilmesi talebinde bulundular. Tutuklu sanıkların tahliye edilmesi talebini reddeden mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

11 Kasım 2010'daki duruşmada sanıkların ve tanıkların dinlenmesinin ardından söz alan tutuklu sanıkların avukatları müvekkillerinin tahliye edilmesi talebinde bulundular. Tutuklu dört sanıktan ikisinin tahliye edilmesine karar veren mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

Erhan Turan

İstanbul'un Şişli İlçesi'nde 21 Mart 2010'da bir fast food restoranını kurusıkı tabanca ile soyup 17,500 TL ile kaçan Erhan Turan (23), 28 Mart 2010'da Mecidiyeköy İlçesi'nde aynı restoranın bir başka şubesinde 9,350 TL'yi çaldıktan sonra polis ekipleri tarafından yakalandı.

Gözaltına alınan Erhan Turan, Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na sevk edildi. Erhan Turan savcılık ifadesinde, epilepsi hastası yeğeninini tedavi için yaptığını söylediği soygun esnasında yanında bir kişinin daha olduğunu söyledi. Bunun üzerine savcı, Erhan Turan'ı ek ifade için 29 Mart 2010'da tekrar Şişli Emniyet Müdürlüğü'ne gönderdi. Şişli İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 7. katındaki Asayiş Büro Amirliği'nin nezarethanesinde tutulan Erhan Turan'ın isteği üzerine bir polis memuru eşliğinde tuvalete götürüldüğü ve Erhan Turan'ın bir anda demir parmaklık bulunmayan pencereden aşağıya atıldığı iddia edildi.

Görgü tanığı olduğunu öne süren bir kişi ise Erhan Turan'ın pencerede "imdat, öldürüyorlar" diye bağırdığını belirterek Erhan Turan'ı yanındaki polis

memurunun aşağıya attığını ileri sürdü. Bir emniyet yetkilisi koridorda bir güvenlik kamerasının bulunduğunu ancak koridorun sınırlı kısmını görüntülediğini söyledi.

Konuyla ilgili açılan soruşturmayı tamamlayan Şişli Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Erhan Turan'ın ölümü sırasında yanında bulunan polis memuru S.L. (25) hakkında "görevi ihmal ettiği" gerekçesiyle dava açtığı ve S.L.'nin Şişli Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanacağı 16 Mayıs 2010'da öğrenildi.

Resul Gür

İstanbul'un Bağcılar İlçesi'ne bağlı Güneşli Semt'i'nde 30 Haziran 2010'da polis ekibi tarafından gözaltına alınarak Başakşehir Polis Karakolu'na götürülen Resul Gür'ün (35) aynı gece "yüksek bir yerden atlayarak intihar ettiği" ileri sürüldü.

Kardeşi Resul Gür'ün cenazesini teslim alan Engin Gür, kardeşinin kafasında ve yüzünde darp izlerinin olduğunu söyleyerek kardeşinin "yüksek bir yerden atladığı"nın iddia edilmesine karşın kardeşinin vücudunda kırık bulunmadığını belirtti. Olayla ilgili soruşturma başlatan cumhuriyet savcılığı da intiharı "şüpheli" olarak değerlendirdi.

Resul Gür'ün 2004 yılında PKK davasından dokuz ay 15 gün cezaevinde tutuklu kaldığı ve bir dönem politik çalışmalara katıldığı öğrenildi.

İbrahim Erol

Kastamonu'da bir süredir eşi S.T.'nin (32) cep telefonuna gelen mesajlardan şüphelenen A.T. (34), 12 Ağustos 2010'da görev yaptığı Pınarbaşı İlçesi'nden Kastamonu'daki evine geldi. Evde S.T.'nin yanında bulunan Uzman Çavuş İbrahim Erol'la (40) tartışan A.T., eve polis ekibi çağırıldı.

A.T.'nin, İbrahim Erol'un kendisini tehdit ettiğini söylemesi üzerine Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'ne bağlı polis ekibi İbrahim Erol'u gözaltına alarak polis aracının arka kısmındaki gözaltı bölümüne, şikâyetçi A.T. ise aracın ön koltuğuna oturtuldu.

Olay yerinin İl Jandarma Komutanlığı'nın sorumluluk alanında olması nedeniyle polis ekibinin, jandarma ekibine bilgi verdiği ileri sürüldü.

Bu esnada polis memurlarının ve A.T.'nin polis aracından indiği, Uzman Çavuş İbrahim Erol'un ise

yanında bulunan çantasından tabancasını çıkartarak başına ateş ederek olay yerinde yaşamını yitirdiği iddia edildi.

M.U.

İzmir'in Buca İlçesi'nde 15 Eylül 2010'da de, eski nişanlısı Özcan Kurtuluş'un (24) kendisini rahatsız ettiği yönünde M.U.'nun (27) şikayeti üzerine, ifadesi alınmak üzere Şirinyer Polis Karakolu'na götürülen Özcan Kurtuluş'un, bekleme salonundaki pencere korkuluğuna kendisini kemerle asarak intihar ettiği iddia edildi.

Devam Eden veya Sonuçlanan Gözaltında Ölüm Davaları

Abdurrahman Sözen

İzmir'in Gümüşpala Semt'i'nde 21 Temmuz 2009'da gözaltına alındıktan sonra Gümüşpala Polis Karakolu'nun nezarethanesinde bir polis memurunun tabancasını ele geçirip intihar ettiği öne sürülen Abdurrahman Sözen'in (24) ölümüyle ilgili olarak polis memuru C.K. hakkında başlatılan soruşturmayı, 7 Ocak 2010'da tamamlayan cumhuriyet savcısı, C.K. hakkında kovuşturmaya gerek olmadığına karar verdi.

Festus Okey

İstanbul'da 20 Ağustos 2007'de polis ekibinin şüpheli üzerine gözaltına aldığı ve Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'ne götürdüğü Festus Okey'in Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'nde polis memuru C.Y.'nin silahından çıkan kurşunla öldürülmesine ilişkin açılan davaya 1 Nisan 2010'da Beyoğlu 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Mahkeme heyeti, iki yıldır dosyada herhangi bir ilerleme sağlanamadan devam eden davanın bir önceki duruşmasında Festus Okey'in kimliğinin Nijerya'dan tespit edilmesini istemişti. 1 Nisan 2010'da görülen duruşmada mahkeme heyeti Nijerya'dan gönderilecek evrakın beklenmesi için duruşmayı erteledi.

29 Haziran 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti Festus Okey'in kimliğine ilişkin Nijerya'dan beklenen evrakın 11. celseye de ulaşmadığından, "evrakın akıbetinin Adalet Bakanlığı'ndan sorulmasına" karar vererek duruşmayı 4 Kasım 2010'a erteledi.

4 Kasım 2010'da görülen 12. duruşmada mahkeme heyeti davaya müdahil olmak isteyen Göçmen Davanışma Ağı aktivistlerinin Festus Okey'in yakını ve akrabası olmadığından talepleri reddetti. Mahkeme heyeti, dilekçede imzası bulunan Didem Danış, Çağdaş Önder, Ufuk Ahıksa, Selim Can Yıldırım, Sema Coşkun, Ayşe Zeynep Akalın, Burak Boysun, Ahmet Murat Öğüt, Özhan Önder hakkında, dilekçelerindeki "yargı sürecinin adalete olan inancı zedeleyecek şekilde uzadığı ve temel hak olan yaşam hakkı ihlalinin usule ilişkin tartışmalar dolayısıyla gözardı edildiği" ifadesi nedeniyle bu kişiler yasal işlem başlatılması için cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulundu. Mahkeme Başkanı, bu ifadelerle mahkeme heyetine hakaret edildiğini iddia etti.

Mahkeme heyeti Festus Okey'in kimliğinin tespit edilmesi için Nijerya'dan gelecek yazının beklenmesine karar vererek duruşmayı 27 Ocak 2011'e erteledi.

Alpaslan Yelden

2 Temmuz 1999'da "cinayet" suçlamasıyla gözaltına alındığı İzmir Asayiş Şube Müdürlüğü Faili Meçhul Cinayet Büro Amirliği'nde uğradığı işkence ve kötü muamele sonucu hayatını kaybeden Alpaslan Yelden davasında yargılanan sanık polis memurları, 7 Kasım 2008'de İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında beraat etmişti.

Daha önce yapılan yargılamada sanık 10 polis memuru hakkında üç yıl dört ay alt sınırından verilen hapis cezasını fazla bulan Yargıtay 1. Ceza Dairesi mahkûmiyet kararını bozmuştu.

İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin yapılan tekrar yargılamada verdiği beraat kararını 22 Haziran 2010'da görüşen Yargıtay 1. Ceza Dairesi, "gözaltına aldıkları Alpaslan Yelden'e işkence yaparak Alpaslan Yelden'in ölümüne yol açtıkları" iddiasıyla yargılanan sanık 10 polis memuru hakkında verilen beraat kararını onadı.

Abdulkadir Kurt

Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'ne bağlı Ağılı Köyü'nde 19 Şubat 1992'de gözaltına alınan ve makatına cop sokulması sonucu yaşamını yitiren Abdulkadir Kurt (36) adlı köylüye işkence yaptıkları iddiasıyla haklarında dava açılan o dönem asker olan 15 kişi-

nin, Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmalarına 29 Haziran 2010'da devam edildi.

Duruşmada savcı esas hakkındaki mütalaasını sundu. Savcı 14 sanığın beraat etmesini talep ederken, olayın meydana geldiği dönemde asteğmen olarak görev yapan sanıklardan "Rambo" lakaplı Salih Üner'in, "canavarca bir hisle, işkence yaparak adam öldürme" suçundan, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmesini istedi. Tanık anlatımlarının tümünün işkenceyle ölümü sanık Salih Üner'in yaptığı yönünde olduğunu belirten savcı mütalaasında, "tüm deliller değerlendirildiğinde olayın yaşandığı dönemki koşullarda göz önüne alındığında aslında olayın tüm görevlilerce bilindiği ancak net söylenmediği" ifadelerine yer verdi.

Sanık ve mağdur avukatlarının ifadelerini alan mahkeme heyeti kararını açıklamak üzere duruşmayı erteledi.

Midyat Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 Temmuz 2010'da devam eden duruşmaya sanık polis memurlarından ikisi katılmadı. Mahkeme heyeti bir sonraki duruşmada sanık polis memurlarının hazır edilmesine karar vererek duruşmayı 30 Eylül 2010'a erteledi.

27 Ekim 2010'daki karar duruşmasında esas hakkındaki mütalaasını tekrarlayan savcı, 14 sanığın beraat etmesini talep ederken, olayın meydana geldiği dönemde asteğmen olarak görev yapan sanıklardan "Rambo" lakaplı Salih Üner'in, "canavarca bir hisle, işkence yaparak adam öldürme" suçundan, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmesini istedi.

Mağdur avukatı Mehmet Bozkurt, iddia makamının mütalaasına katıldıklarını belirterek, tanık beyanlarında eylemi "Rambo" lakaplı asteğmenin yaptığı'nın anlatıldığını, sanık Salih Üner'in de mahkemede beyanında "Rambo" lakaplı şahsın kendisi olduğunu söylediğini hatırlattı.

Sanık Salih Üner'in avukatı Şeyhmus Basri Uğurlu da dava dosyasında müvekkilinin suçu işlediğine dair delil bulunmadığını savundu. Mahkeme heyeti, sanık Salih Üner'i ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm ederek "dosyaya yansıyan geçmişteki hali, fiilden sonraki davranışları, olayı örtbas etme konusundaki çabaları, olay nedeniyle pişman olduğuna ilişkin bir halinin görülmemesi"

nedeniyle cezada indirim uygulanmasına yer olmadığını da kararlaştırdı.

Mahkeme heyeti, tutuksuz sanık hakkında “4616 sayılı yasa hükümleri göz önüne alınarak tutuklama kararı verilmesine yer olmadığına” da karar verdi. Diğer sanıklar asteğmen Osman Ulusoy ile erler Hasan Demir, Zafer Kes, Turan Demir, Hüseyin Gökalan, Nihat Kayakuşu, İsmail Açikel, Rasim Demirel, Hasan Doğan, Erkan Demircan, Ali Albayrak, Faruk Altal, Şenol Şen ve Mustafa Gündoğdu suçu işledikleri sabit olmadığından beraat etti.

Murat Polat

Er Murat Polat’ın (20) askerî cezaevinde gördüğü işkence ve kötü muamele sonucu yaşamını yitirmesiyle ilgili olarak “işkence” ve “neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence” suçlamalarıyla devam eden 1’i yarbay 30 sanıklı davanın 5 Ekim 2010’da Adana 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen 26. duruşmasını mahkeme heyeti eksik belgelerin tamamlanması, yeni tanık ve yeni sanıkların dinlenmesi için erteledi.

Gaziantep’te askerliğini yaparken rahatsızlığı nedeniyle sevk edildiği Hatay’ın İskenderun İlçesi’nde hırsızlık suçlamasıyla 28 Haziran 2005’te tutuklanıp Adana 6. Kolordu Komutanlığı’ndaki askerî cezaevine götürülen er Murat Polat, mahkûm elbisesi giymediği gerekçesiyle gardiyanlar ve askerler tarafından cop ve sopayla dövülmüştü. Komaya giren Polat, tedavi gördüğü hastanede 27 Temmuz 2005’te hayatını kaybetmişti. Murat Polat’ın otopsi raporunda işkenceyle öldürüldüğü belirtilmişti.

Mustafa Kükçe

İstanbul’un Ümraniye İlçesi’nde 14 Haziran 2007’de gözaltına alındığı Şehit Sevgican Polis Merkezi’nde, sonrasında ise Şehit İsmail Akkoyun Polis Merkezi’nde ve Çakmak Polis Merkezi’nde gördüğü işkence ve kötü muamele sonucu, 16 Haziran 2007’de Ümraniye Cezaevi’nden kaldırıldığı Haydarpaşa Numune Hastanesi’nde yaşamını yitiren Mustafa Kükçe’nin (24) ölümüne neden oldukları gerekçesiyle yedi polis memurunun yargılanmasına 15 Aralık 2010’da Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi.

Duruşmada karar çıkması beklenirken savcının değişmesini gerekçe gösteren mahkeme heyeti, yeni savcının esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için duruşmayı 18 Şubat 2011’e erteledi.

Mustafa Kükçe’nin vücudundaki darp izlerinin saptanmasına ve izlerin “kötü muamele, yüksekte düşme veya çarpma” sonucu meydana gelmiş olabileceği yönündeki rapora rağmen Ümraniye Cumhuriyet Başsavcılığı, yedi polis memuru hakkında takipsizlik kararı vermişti. 8 Ocak 2009’da Mustafa Kükçe’nin avukatı Eren Keskin’in Kadıköy 3. Ağır Ceza Mahkemesi’ne yaptığı itirazı 16 Şubat 2009’da değerlendiren mahkeme heyeti polis memurlarının “kasten yaralama sonucu ölüme sebebiyet vermek” suçundan yargılanmalarını istemiş ve 7 polis memurunun yargılanmasına Üsküdar Cumhuriyet Başsavcısı’nın 18 Mart 2009’da hazırladığı iddianame doğrultusunda başlanmasına karar verilmişti.

Özgür Ünal

Balıkesir’in Edremit İlçesi’nde 23 Ağustos 2001’de gözaltına alınarak, Edremit Emniyet Müdürlüğü’nde konulduğu nezarethanede intihar ettiği iddia edilen Özgür Ünal’ın (16) ölümüyle ilgili olarak, babası Osman Ünal’ın açtığı tazminat davası 22 Aralık 2010’da sonuçlandı.

Balıkesir İdare Mahkemesi’nin 2005 yılında İçişleri Bakanlığı aleyhinde verdiği 31.000 Türk Lirası tazminat kararına İçişleri Bakanlığı’nın itiraz etmesi üzerine, Danıştay 10. Dairesi tazminat miktarını az bularak kararı bozmuştu.

Bozma kararı üzerine Balıkesir İdare Mahkemesi daha önce verdiği tazminat kararına, hakkaniyet gereği takdiren 10.000 Türk Lirası daha ekleyerek, İçişleri Bakanlığı’nın 41.000 Türk Lirası’nı Özgür Ünal’ın ailesine ödemesine karar verdi.

Özgür Ünal’ın nezarethanede ölü bulunmasıyla ilgili açılan ceza davasında ise sanık polis memurlarından beşi beraat etmiş, ikisi hakkında verilen üçer aylık hapis cezası ve 474’er liralık para cezası ertelenmişti.

2. İŞKENCE ve KÖTÜ MUAMELE OLAYLARI

Fatih Yüksel

Halil Çetin

Yılbaşında İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde bulunan Taksim Meydanı'na eğlenmeye giden Fatih Yüksel ve Halil Çetin, kimlik kontrolü yapan sivil polis ekibine kimliklerini sordukları için polis otobüsüne zorla bindirilerek dövüldüklerini ileri sürdü. Otobüsün içinde dövüldüğünü söyleyen Fatih Yüksel, polis memurlarından birinin "sen teröristsin defolun gidin bu ülkeden" dediğini söyledi. Fatih Yüksel ve Halil Çetin, 2 Ocak 2010'da Beyoğlu Adliyesi'ne gelerek polis memurları hakkında suç duyurusunda bulundu.

Zeynep Kuray

Taksim Meydanı'ndaki yılbaşı kutlamalarını izlerken yapılan kimlik kontrolünün ardından gözaltına alınan *Birgün Gazetesi* muhabiri Zeynep Kuray, çevik kuvvet ekibinin, kendisini insanların göremediği çevik kuvvet araçlarının arasına sokarak zorla kelepçelediğini ve kendisine tekme atıldığını söyledi.

23 Kişi

Ankara'da 6 Ocak 2010'da tutuklanan vicdanî retçi Enver Aydemir'e destek olmak amacıyla düzenlenen basın açıklamasına müdahale eden polis ekiplerinin gözaltına aldığı 23 kişinin Çankaya İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde darp edildikleri, zorla elbiselerinin çıkarıldığı, hakaret ve tehdide maruz kaldıkları öğrenildi. Gözaltına alınan 23 kişiden 22'si serbest bırakılırken Volkan Sevinç "yasadışı gösteri düzenlediği", "yasadışı slogan attığı" ve "kolluk güçlerine mukavemet ettiği" iddiasıyla Ankara 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 7 Ocak 2010'da tutuklandı.

Ozan Özhan

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde bulunan Taksim Meydanı'nda 9 Ocak 2010'da İstanbul'un 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti olmasıyla ilgili afişlere bakarken polis memurlarının beklememesi yönündeki uyarısına itiraz eden Gazeteci Ozan Özhan (36), itiraz ettiği için çevik kuvvet ekipleri tarafından darp edildiğini ileri sürdü.

Ozan Özhan, Beyoğlu Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunduğu dilekçede, beklememesi yönünde yapılan uyarıya itiraz etmesinin ardından bir polis memurunun küfrederek kulağına ve bacağına yumruk attığını daha sonra yapılan kimlik kontrolünün ardından herhangi bir yasal işlem olmadan olay yerinden uzaklaştırıldığını belirtti.

Ozan Özhan'ın dövülmesiyle ilgili olarak açılan davaya 15 Aralık 2010'da başlandı. Beyoğlu 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmaya Ozan Özhan'ı darp ettiği iddiasıyla yargılanan polis memuru T.A., başka bir ile atandığı gerekçesiyle kalmadı.

Polis memuru T.A.'nın adresinin tespit edilmesine ve çevrede olayı kaydeden kameraların kayıtlarının istenmesine karar veren mahkeme başkanı, duruşmayı 2 Haziran 2011'e erteledi.

Sadık Albayrak

İstanbul'un Sultanahmet Meydanı'nda bulunan Kültür Merkezi'nde 17 Ocak 2010'da Türkiye Yazarlar Birliği'nin düzenlediği etkinliğe katılan Yazar Sadık Albayrak, toplantı çıkışında tartıştığı polis memurları tarafından darp edildi. Yayalar için yeşil ışık yandığı sırada bir aracın geçişine tepki gösterdiği için polis ekiplerinin Sadık Albayrak'tan kimlik istemeleri üzerine çıkan tartışma sonucu darp edilen Sadık Albayrak'ın kolunun kırıldığı öğrenildi.

X.X.

Hakkâri'de 19 Ocak 2010'da sivil polis memuru üç kişinin Gazi Lisesi yakınlarında yürüyen ve 13-14 yaşlarında olduğu tahmin edilen bir öğrenciyi yakalayarak dövdüğü cep telefonu kamerasıyla kaydedildiği ileri sürüldü. Görüntülerde üç polis memurunun, öğrenciyi tekmelerle vurduğu, bayılan öğrencinin ayağa kaldırılarak tekrar dövüldüğü saptandı.

Ahmet Karataş

Antalya'da 23 Ocak 2010'da eşiyile hasta ziyaretine giden Ahmet Karataş'ın aracının trafik ekibi tarafından keyfi bir şekilde durdurulduğu ve Ahmet Karataş'ın, neden durdurulduğunu sorması üzerine

yüzüne biber gazı sıkılarak dövüldüğü ileri sürüldü. Ahmet Karataş'ın "plakam 21, siz beni Diyarbakırlı olduğum için durdurdunuz" sözleri üzerine polis memurlarının "vatan hainleri" diyerek Ahmet Karataş'ı gözaltına aldığı belirtildi. Bahçelievler Karakolu'na getirilen Ahmet Karataş ile polis memurları birbirlerinden karşılıklı olarak şikâyetçi olurken olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

Ozan Edeman

Adana'da 10 Ocak 2010'da BDP yönelik operasyonları protesto gösterisine katıldığı gerekçesiyle 11 Ocak 2010'da tutuklanarak Kürkcüler F Tipi Cezaevi'ne gönderilen sara hastası Ozan Edeman'ın gözaltında uğradığı işkence ve kötü muamele nedeniyle tedavi olduğu hastanede 12 gün boyunca kelepçelerinin çıkarılmadığı öğrenildi.

5 Kişi

İstanbul'da 31 Ocak 2010'da Pendik Stadı'nda oynanan Pendikspor-Sakaryaspor maçında Sakaryasporlu taraftarların stada zorla içeri girmeye çalışması üzerine polis ekipleri tribüne gaz bombası ve biber gazıyla müdahale etti. Müdahale sonrasında biri ağır beş kişi yaralandı; çıkan olaylar nedeniyle hakem maçı tatil etti.

Bu arada cep telefonlarıyla olayları görüntüleyen Sakaryaspor taraftarlarından Erkal Recepoğlu kolluk güçlerinin orantısız güç kullandığını söyleyerek, "polis tribündeki taraftarlara biber gazı sıkınca kargaşa yaşandı. Ölümü bir adım ötemizde hissettik. Herkes can havliyle sahaya kaçtı" dedi.

Sakaryaspor Kulüp Başkanı İsmail Gürses ise biber gazı kullanılmasına izin veren Pendik Emniyet Müdürlüğü hakkında suç duyurusunda bulunacaklarını belirterek, "taraftarlar arasında bir problem yoktu. Neden gaz bombası atıldı bilemiyorum. Gaz bombası atılınca futbolcular da etkilendi, biz de etkilendik. Polis önce Sakaryaspor türbinlerine gaz bombası attı, sonra da sahaya inen taraftarlarımıza. Ardından da protokol tribününe attı" dedi.

Sinan Kaya

Hakkâri'de polis ekiplerinin 9 Şubat 2010'da kardeşi Serhat Kaya'nın gözaltına alındığı ev baskınında Sinan Kaya, evine gelen yüzü maskeli ve silahlı Özel Hareket Şubesi'ne bağlı polis ekipleri tarafından dövüldüğünü söyledi.

Vücudunun çeşitli yerlerinde morluklar bulunan Sinan Kaya, "2 gün iş göremez" raporu aldığını belirterek polis memurları hakkında savcılığa suç duyurusunda bulundu.

Ubeydullah Karaer

Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'ne bağlı Cadé Köyü'ne (Orak) 11 Şubat 2010'da jandarma ekipleri tarafından düzenlenen operasyonda gözaltına alınan ve 12 Şubat 2010'da çıkarıldığı Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından "devlet memuruna mukavemet ettiği" iddiasıyla tutuklanan Ubeydullah Karaer'in gözaltında işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığı iddia edildi.

Ubeydullah Karaer'in ağabeyi Ali Karaer, Diyarbakır İl Jandarma Komutanlığı'nın Ubeydullah Karaer'in gözaltına alındığını reddetmesine rağmen Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde Ubeydullah Karaer'in kaydının bulunduğunu belirterek kardeşi Ubeydullah Karaer'in vücudunda darp izleri olmasına rağmen rapor verilmediğini ifade etti.

C.D.

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 21 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine katıldığı iddiasıyla gözaltına alınan C.D. (17), gözaltındayken sürekli dövüldüğünü ve çevresinde olan olaylar hakkında bilgi vermesi halinde serbest bırakılacağı yönünde tehdit edildiğini söyledi. C.D., sağlık kontrolünde ise kendisini muayene eden doktorun polis memurlarının isteği doğrultusunda kendisine sağlam raporu verdiğini ifade etti.

Yunus Tekin Dicle

Mardin'in Midyat İlçesi'nde zorunlu askerlik görevini yapan Yunus Tekin Dicle'nin, 30 Kasım 2009'da "hırsızlık" suçlaması ile gözaltına alındığı Midyat Emniyet Müdürlüğü'nde işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığı 1 Mart 2010'da öğrenildi.

Yunus Tekin Dicle'nin babası Mahmut Dicle, İHD Diyarbakır Şubesi'ne yaptığı başvuruda, kendisine Midyat'ta bir otelde yer bulmaya çalışan oğlu Yunus Tekin Dicle'nin "hırsızlık" suçlamasıyla önce askeri inzibatlar tarafından alıkonulduğunu belirtti. Askeri birliğe çağrılan polis ekibi tarafından gözaltına alınan Yunus Tekin Dicle, zorla dizüstü çöktürülerek Emniyet Müdürlüğü'ndeki bir odada polis memurları tarafından dövüldü. Aldığı dar-

belerin etkisiyle yere düşen Yunus Tekin Dicle'nin kafasına poşet geçirilerek havasız kalması sağlandı. "Çaldığı altınların yerini söylemesi" ve "hangi örgüt üyesi olduğu" yönünde sorulara maruz kalan Yunus Dicle Tekin'e götürüldüğü hastanede "darp izine rastlanmamıştır" raporu verildi.

Tekrar getirildiği Emniyet Müdürlüğü'nde soyunmaya zorlanan ve vücudu suyla ıslatılan Yunus Tekin Dicle'ye gözleri bağlandıktan sonra sağ ayak serçe parmağından ve cinsel organından elektrik verildi.

Emniyet Müdürlüğü'ndeki sorgusunun ardından tutuklanarak Askeri Cezaevi'ne gönderilen Yunus Tekin Dicle'nin babası Mahmut Dicle, polis memurlarından ve oğlunu muayene etmeyen doktorlar hakkında suç duyurusunda bulunacağını söyledi.

Ubeydullah Karaer

Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nde boşaltılan Uğrak Köyü'ne geri dönen Ubeydullah Karaer (26), köy öğretmeninin "beni tehdit etti" yönündeki şikâyeti üzerine gözaltına alındı. Kamışlı Jandarma Karakolu'nda askerler tarafından dövülen Ubeydullah Karaer, Dicle Üniversitesi'nden darp edilmesine dair rapor almasına rağmen Karakol Komutanı Murat Coşgun'u darp ettiği iddiasıyla tutuklanarak cezaevine konuldu.

11 Şubat 2010'da meydana gelen olayda, Ubeydullah Karaer, köyde ölen Fahrettin Bukarlı'nın boş evinin yanında yabancı birilerini görünce evinin yanına gitti. Burada karşılaştığı köy öğretmeni Mustafa Ak ile tartışan Ubeydullah Karaer, muhtar ve köy öğretmeninin şikâyeti üzerine evi basılarak gözaltına alındı.

Savcılıkta ifade veren Ubeydullah Karaer olayı şöyle anlattı: "Yabancı şahısların dolaştığını görünce o tarafa gittim. Köy okuluna 50-100 metre mesafede köy okulu Mustafa Ak ile karşılaştım. Bana 'sorunuz varsa çözelim' dedi. Bende, 'Uğrak köyü muhtarı ile aramızda yıllardır devam eden bir husumet var. Muhtar sakın bu tarafa gelmesin, biz de o tarafa gelmeyeceğiz, eğer muhtar gelirse husumetli olduğumuz için muhtarla birbirimizi öldürürüz' dedim. Daha sonra öğretmenin yanından ayrılarak evime gittim. Aynı gün saat 16:30 sıralarında Uğrak Köyü'ndeki evimde bulunduğum es-

nada daha önceden kendisini tanıdığım ve Kamışlı Jandarma Karakolu'nda görevli Jandarma Astsubay Çavuş Nurettin Babur ve yanında ismini bilmediğim ancak daha önceden gördüğüm bir Uzman Çavuş ile birlikte evime geldiler. Ben o esnada evin dışındaydım. Öğretmen Mustafa Ak da bulunuyordu. Nurettin Astsubay 'seni tehdit eden bu muydu' diye sordu. Öğretmen de 'evet beni tehdit eden Ubeydullah' dedi. Beni devriye aracına bindirdiler. Kamışlı Karakoluna götürdüler."

R.E.

Diyarbakır'ın Kayapınar İlçesi'nde 28 Şubat 2010'da gerekçe gösterilmeden üç arkadaşıyla birlikte sivil polis ekibi tarafından gözaltına alınan R.E. (16), Şehitlik Polis Karakolu'nda polis memurları tarafından darp edildiğini ileri sürdü. İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran R.E., arkadaşları serbest bırakıldıktan sonra kendisinin hırsızlıkla suçlanarak kafasının duvara vurulduğunu ve üç saat sonra herhangi bir işlem yapılmadan serbest bırakıldığını söyledi. R.E., polis memurları hakkında savcılığa suç duyurusunda bulundu.

Eren Erocağı

Deniz Öner

İstanbul'un Kartal İlçesi'nde ESP üyesi Eren Erocağı ve Deniz Öner, 6 Mart 2010'da yapılan kimlik kontrolünün ardından gözaltına alınırken darp edildiği; Yakacık Polis Karakolu'na götürülen iki kişinin karakolda da dövüldüğü ileri sürüldü.

Şerafettin Kayabaş

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 5 Mart 2010 gecesi alkollü olduğu gerekçesiyle gözaltına alınan Şerafettin Kayabaş (33), gözaltına alındığı sırada polis ekibi tarafından darp edilmesi nedeniyle sağ gözünde %99 görme kaybı oluştuğunu ileri sürdü. Şerafettin Kayabaş gözüne tekme atan polis memuru hakkında suç duyurusunda bulunacağını belirtti.

Aliyar Nihan

Aliyar Nihan, İHD İzmir Şubesi'nde 10 Mart 2010'da yaptığı açıklamada 6 Mart 2010'da arkadaşıyla eve giderken polis ekibi tarafından durdurulduğunu söyledi. Araçla birlikte aranmak istediklerini belirten Aliyar Nihan, polis ekibine arama izinleri olup olmadığını sorması üzerine polis eki-

binin, kendisini ve arkadaşını dövdüğünü ardından Şirinyer Polis Karakolu'na götürülerek burada 20 saat gözaltında kaldıklarını belirtti. Terörle Mücadele Şubesi tarafından sevk edildikleri savcılık tarafından serbest bırakılan Aliyar Nihan, aldığı darp raporuyla sorumlular hakkında suç duyurusunda bulunacağını söyledi.

Necmettin Döne

Rize'nin Fındıklı İlçesi'nde esnaflık yapan Necmettin Döne, borç verdiği polis memuru Y.T.'yle 11 Mart 2010'da karşılaşınca borcunu ne zaman ödeyeceğini sordu. Bunun üzerine darp edilerek polis otosuna bindirilen Necmettin Döne, Fındıklı Emniyet Müdürlüğü'ne getirildi. Polis otosunda ve Fındıklı Emniyet Müdürlüğü'nde de dövüldüğünü iddia eden Necmettin Döne, dört saat gözaltında tutulduktan sonra cumhuriyet savcılığı tarafından serbest bırakıldığını, söyledi. Aldığı darbeler nedeniyle "beş gün iş göremez" raporu alan Necmettin Döne, olayla ilgili suç duyurusunda bulundu.

R.A.

Adana'nın Seyhan İlçesi'ne bağlı Dağlıoğlu Mahallesi'nde 17 Mart 2010'da yapılan Newroz kutlamasına polis ekiplerinin müdahalesi sonucu plastik mermiyle yaralanan R.A.'nın (13) sol gözünün görme yetisini kaybetti.

Nuri Demir

Gaziantep'te 16 Mart 2010'da Avukat Cengiz Gökçek Devlet Hastanesi'nin civarında devriye görevi yapan polis ekipleri atık kâğıt işçisi Nuri Demir'i durdurdu. Kimlik kontrolü yapılırken özel eşyalarının karıştırılmasına itiraz eden Nuri Demir'le polis ekipleri arasında tartışma çıkması sonucu, Nuri Demir polis ekibi tarafından tekmelenerek copla dövüldü. Nuri Demir'in siyasî bir davadan cezaevinde kaldığının öğrenilmesi üzerine olay yerine çağrılan Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, Nuri Demir'i gözaltına almayarak serbest bıraktı.

Avukat Cengiz Gökçek Devlet Hastanesi'nde kendisine "darp" raporu verilmeyen Nuri Demir, İHD Gaziantep Şubesi'ne başvurdu.

Mustafa Gökçe

Adana'da, 20 Mart 2010'da kafeterya işletmecisi Mustafa Gökçe, içinde silah bulunduğu iddia edi-

len bir otomobilin sahibini aramak için kafeteryaya gelen sivil polis ekibine, arama iznini sorması üzerine çıkan tartışma sonucu kendisiyle birlikte dört kişinin zorla kelepçelenerek gözaltına alındığını ve götürüldüğü karakolda yapılan işlemlerin ardından serbest bırakıldığını ifade etti.

Olayla ilgili suç duyurusunda bulunacağını belirten Mustafa Gökçe, "olay akşamı işyerine giren kişiler arama yapacaklarını söyledi. Ben de kimliklerimi ve arama izinlerini sordum. İkisi de göstermemelelerine rağmen benden istedikleri kimliğimi verdim. Daha sonra kafe içinde aniden çıkan tartışmanın büyümesi üzerine bizi zorla ellerimizi arkadan kelepçelerek yere yatırıp dövdüler. Daha sonra da gözaltına aldılar. Suçumuz yoktu. İşyerimizde de illegal bir şey bulamadılar" dedi.

Yasin Çubukçu

Hasan Çubukçu

Muharrem Çubukçu

Cemal Çubukçu

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde sivil polis memurlarına kimlik göstermedikleri gerekçesiyle, 22 Mart 2010'da gözaltına alınan, Öğretmen Yasin Çubukçu (30) ile Hasan Çubukçu (28), Muharrem Çubukçu (29) ve Cemal Çubukçu (24) Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'nde darp edildiklerini ileri sürdü.

Gözü moraran ve kulağına aldığı darbeler sonucu duyma sorunu yaşayan Yasin Çubukçu, "bizi kamera olmadığı için mutfağa alıp sabaha kadar dövdüler" dedi.

Erol Pamuk

Devrimci Proletarya Dergisi okuru Erol Pamuk, 23 Mart 2010'da İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısında, 18 Mart 2010'da Galatasaray Postanesi'nin önünde yanına gelen iki sivil polis memurunun kendisiyle ilgili kişisel bilgileri söyledikten sonra, "sen onurlu birisin, işsiz kaldın, kötü şeyler yapmadın. Sana fotoğraf göstereceğiz bu kişilerle ilgili bize bilgi vereceksin" diyerek kendisine ajanlık teklifinde bulduklarını söyledi. Erol Pamuk, teklifi reddetmesi üzerine polis memurlarının kendisini tehdit ettiğini ve Ocak ayında kendisine yapılan ilk ajanlık teklifinden beri takip edildiğini ifade etti.

X.X.

Şanlıurfa'da 27 Mart 2010'da lise öğrencileri arasında çıkan kavgaya müdahale eden polis ekibi dört öğrenciyi gözaltına aldı. Bir öğrencinin cep telefonu ile kaydettiği görüntülerde gözaltında alınan öğrencilerden birinin polis aracının içinde dövüldüğü kaydedildi.

X.X.

İstanbul'un Şişli İlçesi'ndeki Okmeydanı Semti'nde 28 Mart 2010'da faili meçhul cinayetlere dikkat çekmek amacıyla DYG grubunun yaptığı yürüyüşe müdahale eden polis ekiplerinin apartman içlerine attığı gaz bombası sonucu iki aylık bir bebeğin ağır yaralandığı öğrenildi.

M.İ.

Sakarya'da 21 Mart 2010'daki Newroz kutlamasına katılan M.İ. adlı lise öğrencisi, kendisini gözaltına alan sivil polis ekibinin Emniyet Müdürlüğü'nde ajanlık teklif ederek adı verilen bazı kişiler hakkında ifade vermeye zorlandığını ileri sürdü. M.İ., teklifi reddetmesi üzerine polis memurlarının kendisini dövdüğünü ifade etti.

X.X.**X.X.**

Diyarbakır Barosu Başkanı Mehmet Emin Aktar, 29 Mart 2010'da yaptığı basın açıklamasında, adlarını açıklamak istemedikleri iki avukatın, 26 Mart 2010'da adliye binasında polis memurları tarafından darp edildiğini söyledi.

Mehmet Emin Aktar yaptığı açıklamada, "herhangi bir yasal düzenlemeye dayanmaksızın, savcılık talimatı dayanak gösterilerek, zaman zaman adliye girişlerinde avukatların üzeri aranmak istenmekte, avukatlar bazen sözlü tacizlere maruz kalmaktadır. Hâkim, savcılar ve bazen güvenlik görevlileri görmezden gelinerek, sadece avukatların üzerinin aranması düşündürücü bir tutumdur" dedi.

Ferman İvdil

Aydın'da 26 Mart 2010 akşamı bir kavgaya karışan kardeşi Agit İvdil'in (15) durumunu öğrenmek amacıyla, Efeler Polis Karakolu'nda giden Ferman İvdil (19), kendisine yanıt verilmemesine itiraz etmesi üzerine, dövüldüğünü ve 15 saat boyunca nezarethanede tutulduğunu ileri sürdü.

27 Mart 2010 sabahı götürüldüğü sağlık kontrolünde, doktorun kendisine "sokakta meydana gelen bir kavga sonucu darp edildiği" yönünde rapor verdiğini söyleyen Ferman İvdil, tutuklanma talebiyle sevk edildiği mahkeme tarafından serbest bırakıldığını ifade etti.

Oğlu hakkında "görevli polis memuruna mukavemet ettiği" suçlamasıyla dava açıldığını belirten, BDP üyesi Ramazan İvdil, İHD Aydın Şubesi'ne başvurduklarını ve polis memurları hakkında da suç duyurusunda bulduklarını söyledi.

Mesut Tufan

İzmir'in Bornova İlçesi'nde 2 Nisan 2010'da eve dönmeyen arkadaşlarını merak ederek dışarı çıkan, İHD İzmir Şubesi Yönetim Kurulu üyesi Mesut Tufan, sokakta bulunan sivil polis memurlarınca darp edilerek gözaltına alındı. İHD yöneticisi olduğunu söyleyen Mesut Tufan, bunun üzerine daha çok dövüldüğünü, saçlarından tutularak kafasının demire vurulduğunu ifade etti.

Yakalama emri olduğu gerekçesiyle polis ekiplerinin darp ederek gözaltına aldığı 10 kişiden Mesut Tufan'ın da içinde bulunduğu dört kişi, "yanlışlıkla" gözaltına alındıkları belirtilerek 3 Nisan 2010'da serbest bırakıldı.

Başına aldığı darbeler nedeniyle gece boyunca kusan Mesut Tufan, durumunun kötüleşmesi üzerine hastaneye kaldırılarak tedavi altına alındı.

Öte yandan Mesut Tufan'ın sorgulanması sırasında İHD çalışmalarının suçlama olarak yöneltildiği ve raporları kimin hazırladığı, bilgilerin nereden alındığı, kurumun işleyişi ile ilgili sorgulandığı ve Mesut Tufan'ın ajanlık yapmasının istendiği bildirildi.

İHD İzmir Şubesi Başkanı Nezahat Paşa Bayraktar, gözaltına alınıp bırakılan dört kişiyle ilgili polis memurlarının bireysel kusurunun bulunduğunu, bu kişiler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunacaklarını söyledi.

Darp edilmesi nedeniyle "10 gün iş göremez" raporu alan Mesut Tufan, 14 Ekim 2010'da Işıkkent Polis Karakolu'ndan ifadesinin alınması için çağrıldığını ve kendisini darp eden polis memurlarının kendisi hakkında dava açtığını söyledi.

Y.A.

Kars'ın Çığırın Köyü'nde eşiyile tartışan Y.A.'nın (40) burnunun "aile meclisi"nin aldığı karar doğrultusunda eşi M.A. (43) ve eşinin ağabeyi R.A. tarafından kesildiği 5 Nisan 2010'da öğrenildi. Şikâyetçi olmak için Kümbetli Köyü Jandarma Karakolu'na giden Y.A., şikâyetçi olmaması için Jandarma Uzman Çavuş K.T. tarafından dövüldüğünü ve tehdit edildiğini söyledi. Kars Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alınan Y.A.'nın K.T.'den de şikâyetçi olduğu ifade edildi.

A.O.

Mersin'de 18 Mart 2010'da gözaltına alınan A.O. (17), kendisini gözaltına alan sivil polis ekibinin Emniyet Müdürlüğü'nde ajanlık teklif ederek adı verilen bazı kişiler hakkında ifade vermeye zorlandığını ileri sürdü. A.O., teklifi reddetmesi üzerine polis memurlarının kendisini dövdüğünü ifade etti. A.O. konuyla ilgili olarak İHD Mersin Şubesi'ne başvuracağını belirtti.

D.E.

İstanbul'un Bakırköy İlçesi'nde ailesiyle beraber Cumartesi Pazarı'na giden D.E.'nin "hırsız olduğu" şüphesiyle sivil polis ekibi tarafından gözaltına alındığı; D.E.'nin polis otosunun içinde ve Osmaniye Karakolu'nda dövüldüğü 8 Nisan 2010'da öğrenildi. D.E. kimlik kontrolünün ardından polis memurlarının kendisinden özür dilediklerini ve "Roman'a benzediği" gerekçesiyle gözaltına alındığını söylediklerini ifade etti. Kolunda, bacağında ve sırtında darp izine rastlanan D.E., polis memurları hakkında suç duyurusunda bulundu.

D.E.'nin polis memurları hakkında yaptığı suç duyurusunun ardından başlatılan soruşturmanın tamamlandığı 9 Eylül 2010'da öğrenildi.

Olayla ilgili Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'nın hazırladığı iddianamede Osmaniye Karakolu'nda görevli polis memurları Emel Şenel Soylu ve Yakup Şahin'in "işkence" suçundan ve Yakup Şahin'in ayrıca "görevi kötüye kullanmak" suçundan yargılanması talep edildi.

Bakırköy 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 11 Kasım 2010'da görülmeye başlanan davanın duruşmasında savunmasını yapan sanık Emel Şenel Soylu, D.E.'yi bilerek dövmediğini D.E.'nin direncini

kırmak için zor kullandığını iddia etti. Mahkeme heyeti dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

X.X.**X.X.****X.X.**

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 11 Nisan 2010'da üniversiteye giriş sınavını protesto eden lise öğrencisi üç kişi, polis ekipleri tarafından dövülerek gözaltına alındı. Darp edilen öğrencilerden birinin burnunun kırıldığı öğrenildi.

24 Kişi

Ankara'nın Çankaya İlçesi'nde 11 Nisan 2010'da üniversiteye giriş sınavını protesto eden 24 kişi, polis ekipleri tarafından dövülerek gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan 14 çocuk serbest bırakılırken 10 kişi, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" ve "eğitim-öğretim özgürlüğünü engelledikleri" gerekçesiyle 12 Nisan 2010'da tutuklandı.

10 Kişi

İzmir'in Konak İlçesi'nde ise 10 Nisan 2010'da üniversiteye giriş sınavını protesto etmek için bir dershanenin sınıfına kendilerini kilitleyen Devrimci Liseliler (Dev-Lis) üyesi, 10 öğrenci, polis ekipleri tarafından darp edilerek gözaltına alındı.

Emrah Serbes

İstanbul'da Beşiktaş-Trabzonspor arasında 10 Nisan 2010'da oynanan futbol maçını izlemek ve Trabzonspor'un Uzungöle hidroelektrik santrali yapmasını protesto etmek için İnönü Stadı'na gelen Yazar Emrah Serbes, arkadaşlarıyla birlikte pankart açmalarının ardından polis ekiplerinin kendilerine müdahale ettiğini; yerde sürüklenerek başının tekmelendiğini; yazar olduğunu söylemesi üzerine polis aracının içinde başparmağının kırılmaya çalışıldığını açıkladı.

Ali Işık

"Sivil Demokratik Anayasa Platformu" tarafından 10 Nisan 2010'da İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde düzenlenen mitinge polis ekiplerinin müdahalesi sırasında aldığı cop darbesiyle çenesi kırılan ve ağır yaralı olarak Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'nde te-

davisine devam edilen Tüm Bel-Sen üyesi Ali Işık'ın yakınları, polis memurlarının kasıtlı bir şekilde Ali Işık'a coplarla vurduğunu belirterek, mitingde görevli polis memurları hakkında suç duyurusunda bulduklarını belirttiler.

S.A.

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 11 Nisan 2010'da bir kafede çıkan kavgaya karıştığı gerekçesiyle sivil polis ekibi tarafından gözaltına alınan S.A.'nın (16) götürüldüğü Beyoğlu Polis Merkezi'nde 10 polis memuru tarafından 15 dakika boyunca dövüldüğü daha sonra da "yanlışlıkla gözaltına alındığı" iddiasıyla S.A.'nın akrabasına teslim edildiği öğrenildi.

S.A.'yı almaya gelen Nurten Ay, "Mardinlisiniz, hepimiz teröristsiniz" denilerek şikâyetçi olmamaları için tehdit edildiklerini belirtti.

Taksim İlkyardım Hastanesi'nde doktorun S.A.'nın vücudundaki darp izlerini görmesine rağmen rapor vermediğini söyledi. S.A.'nın annesi F.A. ise polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunmak için gittikleri adliye binasından "nöbetçi savcı yok" denilerek geri çevrildiklerini söyledi.

H. Kurt

Samsun'da 12 Nisan 2010'da Ahmet Türk'e yönelik yumruklu saldırıyı protesto etmek amacıyla 13 Nisan 2010'da Hakkâri'de yapılan yürüyüşe müdahale eden polis ekipleri, kapatılan DTP'ye yönelik operasyonlarda tutuklanan Hakkâri eski Belediye Başkanı Kazım Kurt'un oğlu H. Kurt'u (13) televizyon kameralarının kayıta olduğu sırada annesinin yanından zorla alarak yerde sürükleyip dövdüler. H. Kurt'un maruz kaldığı darbeler sonucu ağır yaralanarak Hakkâri Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

M.C.

İstanbul'un Sancaktepe İlçesi'ne bağlı Sarıgazi Beldesi'nde 12 Nisan 2010'da Ahmet Türk'e düzenlenen yumruklu saldırının protesto edildiği protesto gösterisinin ardından polis ekiplerinin bir internet kafeye düzenlediği baskında gözaltına alınan M.C.'nin götürüldüğü Yenidoğan Polis Karakolu'na varana kadar polis aracının içinde copla dövüldüğü ve yumruklandığı ileri sürüldü. M.C.'nin daha sonra götürüldüğü Sarıgazi Emniyet Müdürlüğü'nde ise ajanlık yapmaya zorlandığı iddia edildi. Serbest bırakılan M.C.'nin dışarı çıkmaya korktuğu ve yapı-

lan muayenesinin ardından M.C.'nin "ruhsal travma geçirdiği" belirtildi.

Ali Bilen

Mersin'de 19 Nisan 2010'da Azadiya Welat Gazetesi'nin çalışanı Ali Bilen, tanımadığı dört kişi tarafından zorla bir araca bindirilerek kaçırıldı. Gözlerinin ve ağzının kapatıldığını ifade eden Ali Bilen, darp edildiğini ve kafasına taş vurularak öldürülmek üzereyken olay yerine başkalarının gelmesi üzerine kendisini kaçırانların olay yerinden uzaklaştığını söyledi. İfadesinin alınması için Siteler Polis Karakolu'na götürülen Ali Bilen, İHD Mersin Şubesi'ne başvurarak Mersin Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunacağını ifade etti.

D.Ü.

Şırnak'ın Uludere İlçesi'nden Mersin'e ailesiyle birlikte göç eden ve Mersin'de atık kağıt işçiliği yapan D.Ü.'nün (14) kimliği üzerinde olmadığı gerekçesiyle iki polis memuru tarafından dövüldüğü 20 Nisan 2010'da öğrenildi.

E.K.

Adapazarı'nda 28 Nisan 2010'da tartıştığı biri tarafından bıçakla göğsünden yaralanan E.K.'nin (18) sivil polis ekibi tarafından gözaltına alındıktan sonra ellerinin arkadan kelepçelendiği ve darp edildiği ileri sürüldü.

Çevrede bulunanların tepkisi üzerine takılan kelepçeyi çıkararak sivil polis ekibini olay yerine gelen polis amirine şikâyet eden E.K., mağdur olmasına rağmen dövüldüğünü söyledi.

N.Ş.

Mardin'de Milli Piyango Lisesi'nde daha önce olan bir kavgaya nedeniyle 30 Nisan 2010'da okula gelen polis ekibinin kavgaya karışan öğrencileri gözaltına almak istemesine öğrencilerin karşı çıkması üzerine polis ekibiyle öğrenciler arasında arbede çıktı.

Okulun güvenlik kameralarının polis ekibinin kendilerine direnen öğrencileri copla darp ettiğini ve bir polis memurunun havaya ateş açtığını kaydettiği 4 Mayıs 2010'da öğrenildi.

Olaya karıştığı ve polis ekibine direndiği gerekçesiyle öğrencilerin yanında kelepçelenen N.Ş.'nin (16) ise polis aracına bindirilirken dövüldüğü kameralar tarafından görüntüledi.

Fethi Ölmez**Sefer Guyi**

4 Mayıs 2010'da Şırnak'ın Aşût (Çiğli) Köyü'nden Çukurca İlçesi'nin Elamin (Andaş) Köyü'ne giden Fethi Ölmez ile Sefer Guyi'nin kullandığı araca, Köprülü 4. Sınır Jandarma Tabur Komutanlığı'na bağlı Serbest Jandarma Karakolu'ndaki askerler tarafından ateş açıldığı ileri sürüldü. Olayın ardından gözaltına alınan iki kişinin gözaltında darp edildiği ve sağlık kontrolü için getirildikleri sağlık ocağında Fethi Ölmez ile Sefer Guyi'nin yüzünde ve vücudunda ezilme ve morluklar bulunduğu iddia edildi.

Ahmet Korkmaz

Ankara'nın Mamak İlçesi'nde Oğuz Kaan İlköğretim Okulu öğrencisi A.S.'nin (11) kafasındaki şişkinliği okulun hizmetlisi Ahmet Korkmaz'ın yaptığını düşünen A.S.'nin babası sivil polis memuru S.S.'nin, okula gelerek Ahmet Korkmaz'a beylik tabancasının kabzasıyla vurduğu ve daha sonra da dövdüğü, okulun güvenlik kameralarının kaydettiği görüntülerin 12 Mayıs 2010'da ortaya çıkması sonucu öğrenildi. Ahmet Korkmaz, S.S. hakkında suç duyurusunda bulundu.

Zilküf Lokman**Nevzat Lokman**

İstanbul'un Güngören İlçesi'nde 12 Mayıs 2010'da bir kahvehane önünde sigara içen Zülküf Lokman ile Nevzat Lokman, kimlik kontrolü yapan Yunus polis ekibinin kimlik kontrolünün ardından "Kürt oldukları" gerekçesiyle kendilerini dövdüğünü ileri sürdüler.

Polis ekibinin biber gazı sıktığı Zülküf Lokman ile Nevzat Lokman'ı gözaltına aldığı ve Zülküf Lokman ile Nevzat Lokman'ın götürüldükleri karakolda da dövdüğü iddia edildi.

S.Ş.**A.Y.**

DYG'nin 15 Mayıs "Kürt Dil Bayramı" nedeniyle bastırıldığı ve üzerinde Kürtçe ifadelerin yer aldığı tişörtleri 13 Mayıs 2010'da Adana'nın Yüreğir İlçesi'nden Hatay'ın İskenderun İlçesi'nde göndermek isteyen S.Ş. (15) ile A.Y.'nin (17) tişörtleri gönderdikleri otogarın kapısında polis ekibi tarafından "şüpheli oldukları" gerekçesiyle durdurulup darp

edildiği iddia edildi. A.Y. ve S.Ş., hukuki yardım talebiyle İHD Adana Şubesi'ne başvurdu.

5 Kişi

Ankara'da 17 Mayıs 2010 gecesini transseksüellerin kullandığı aracı durduran polis ekiplerinin, araçta bulunan beş kişiyi dövdüğü ve biber gazı sıktığı öğrenildi. Gözaltına alınarak Esat Karakolu'na götürülen beş transseksüelin Adli Tıp Kurumu'na götürüldükten sonra serbest bırakıldığı bildirildi. Buse, Selay, Türkan, Eser, Yeşim adlı transseksüellerin kendilerini darp eden polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunduğu öğrenildi.

5 Kişi

İzmir'in Gümüşdere İlçesi'nde 15 Mayıs 2010'da "Kürt oldukları" gerekçesiyle kendilerine saldıran aşırı sağcı bir grupla kavga eden beş kişinin 16 Mayıs 2010'da gözaltına alınarak götürüldükleri Jandarma Karakolu'nda dövdükleri ve karakolun komutanı tarafından Gümüşdere'ü terk etmeleri yönünde tehdit edildikleri ileri sürüldü. Beş kişi jandarma komutanı hakkında suç duyurusunda bulundu.

Cemal Demirtaş

Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde 22 Mayıs 2010'da bir trafik kazasının ardından çıkan kavgaya müdahale eden polis ekibinin Cemal Demirtaş'ı (62) darp ederek Cemal Demirtaş'ın burnunu ve omzunu kırdığı öğrenildi. Polis memurlarının kasıtlı olarak kendisine sert müdahale ettiğini savunan Cemal Demirtaş'ın suç duyurusunda bulunması üzerine polis memurları hakkında soruşturma başlatıldı.

Trafik kazasının ardından pansuman için gittiği hastane önünde polis memurlarının fiziksel müdahalesine maruz kaldığını belirten ve "altı ay iş göremez" raporu alan Cemal Demirtaş şikâyet dilekçesinde, "ben hastaneye pansuman için gittim, fakat polis aniden saldırdı. Bir anda altı yedi polis coplarla kafama vurmaya başladı. Burnumda ve omzumda kırık var. Hastanenin acil servisine gaz bombası atıldı" dedi.

İhsan Akyıldız

İstanbul'un Fatih İlçesi'nde 20 Mayıs 2010'da genel bilgi taraması (GBT) yapan polis ekibinin kendisinden kimliğini istemesi üzerine kimliğini veren

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni İhsan Akyıldız'ın (30) yapılan işlemin uzun sürmesine itiraz etmesi üzerine polis memurlarının kendisini dövdüğünü ileri sürdü.

Olayı “yanımdaki çocuklarda kimlik çıkmayınca, polisler çocukları küfür ederek uzaklaştırdı. Güvenlik güçleri benimle ilgilenmede gecikince ben de onlara ‘kimliğimle ilgili bir işlem yapılacaksa yap. Acil işim var.’ dedim. Bir polis memuru ‘sen kimsin, bana emir mi veriyorsun?’ gibi cümleler söyledi. Birden yakamdan tutup, beni tokatlamaya başladı. İlk etapta bir polis bana vurdu. Daha sonra olay büyümesin diye sivil görünümlü şahısların yanına gittim. Vatandaş zannettiğim şahısların yanına gittiğimde onlar da bana vurmaya başladı. Diğer memurlara ‘arkadaşınız bana vuruyor niye müdahale etmiyorsunuz?’ diye sorduğumda onlar bana ‘sen niye polise vuruyorsun?’ diye sordu. Bir polis ‘polise niye vuruyorsun?’ diye bağdıktan sonra hayâlarımaya iki tekme vurdu. O darbeden sonra kendimden geçmişim. Yerde olduğumu hatırlıyorum. 3-4 kişi üstümde bana gelişigüzel vuruyordu. Gerisini hatırlamıyorum” diyerek anlatan İhsan Akyıldız beş polis memuru hakkında suç duyurusunda bulunduğunu belirtti.

Veysel İyisoğlu

Süleyman İyisoğlu

Diyarbakır Adliyesi'nde 31 Mayıs 2010'da tutuklu kardeşinin duruşmasını izleyen ve duruşma bitiminde kardeşine elbise vermek isteyen Veysel İyisoğlu ve kardeşi Süleyman İyisoğlu polis ekibi tarafından darp edildi.

Veysel İyisoğlu olaya ilişkin, “kardeşimin mahkemesi vardı, adliye çıkışında birkaç parça elbise vermeye çalışınca bana ve kardeşime polisler saldırdı. Küfür ederek bizi Şehitlik Polis Karakolu'na götürdüler. Yolda kafamı demir kapılara vurdular. Karakolda polisler beni ve kardeşimi dövdüler” diyerek, polis memurlarının davacı olmamaları yönünde kendileri tehdit etmelerine rağmen polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunacaklarını belirtti.

Mehmet Yıldırım

Ankara'nın Haymana İlçesi'nde 30 Mayıs 2010'da “alkollü araç kullandığı” gerekçesiyle gözaltına

alınan ve üzerinde kimliği olmayan arkadaşının kimliğini götüren Mehmet Yıldırım'ın da gözaltına alındığı ve İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde darp edildiği ileri sürüldü. Gözaltına alınmasının nedensiz olduğunu söylediği gerekçesiyle dövdüğünü belirten Mehmet Yıldırım, aldığı darbelerle burnunun kırıldığını belirterek İHD Ankara Şubesi'ne başvurdu.

Y.C.

M.K.C.

Tekirdağ'da 30 Mayıs 2010'da trafikte bir başka araçla meydana gelen tartışmanın ardından gözaltına alındıklarını belirten Y.C. ve M.K.C. gözaltında darp edildiklerini ileri sürdüler.

Darp edildiklerine dair hastane raporu alan Y.C. ve M.K.C.'nin kendilerini darp eden polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunmaları üzerine İçişleri Bakanlığı'nın konunun araştırılması amacıyla müfettiş görevlendirdiği öğrenildi.

O.F.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 5 Haziran 2010'da gözaltına alınan O.F.'nin (16) gözaltında darp edilmesi sonucu üç dişinin kırıldığı belirtildi. Cizre Devlet Hastanesi'nden O.F.'nin üç dişinin kırıldığına dair rapor alan ailenin polis memurları hakkında yaptığı suç duyurusu üzerine savcılık olaya ilişkin soruşturma başlattı.

Timuçin Yenen

Hüseyin Yılmaztürk

İstanbul'un Gaziosmanpaşa İlçesi'nde 29 Mayıs 2010'da yapılan bir düğün törenine gelen polis ekibinin, düğünün bitirilmesini istediği fakat düğün sahiplerinin talebi kabul etmemesi üzerine çıkan arbede sonucu polis ekibinin düğün sahibi Timuçin Yenen ve Hüseyin Yılmaztürk'ü dövdüğü ileri sürüldü. İHD İstanbul Şubesi'nde 9 Haziran 2010'da yaptıkları basın açıklamasıyla olayı anlatan Timuçin Yenen ve Hüseyin Yılmaztürk, düğünün devam etmesi için polis memurlarının rüşvet istediğini ileri sürdü.

22 Kişi

Hakkâri-Çukurca Karayolu üzerinde bulunan Zap Restoran'ına baskın düzenleyen özel hareket timlerinin restoran çalışanları ile çevrede evleri ve iş-

yerleri bulunan 22 kişiyi işkence ile sorguladığı 6 Haziran 2010'da iddia edildi.

E.A.

Hakkâri'de 8 Haziran 2010'da KCK/TM operasyonu kapsamında gözaltına alınan E.A.'nın, gözaltında fiziksel ve sözlü tacize maruz kaldığı iddia edildi.

Konuyla ilgili konuşan Avukat Fahri Timur, olayın müvekkilinin sağlık kontrolüne götürüldüğü sırada zırhlı polis aracında yaşandığını iddia etti ve "bugün Emniyet Müdürlüğü'nde müvekkilim E.A. ile görüştüm. Görüşmemizde dün gece sağlık kontrolü için polis ekipleri tarafından Hakkâri Devlet Hastanesine götürüldüğünü ve kendilerini hastaneye akrep tipi araçla götüren güvenlik görevlilerinin kendisine fiili ve sözlü tacizde bulunduğunu ifade etmiştir. Bu konuda Biz Hakkâri Cumhuriyet Başsavcılığına bunu yapan polisler hakkında şikâyetle bulduk. Normalde müvekkilimin bayan memur nezaretinde hastaneye götürülmesi gerekirken, akrep tipi araç içerisinde üç erkek güvenlik görevlisi tarafından hastaneye götürülmüştür. Biz bu konuda İçişleri Bakanlığını söz konusu görevliler hakkında işlem yapmaya çağırıyoruz" dedi.

Erhan Tanrıkulu

Muş'un Bulanık İlçesi'nde 10 Haziran 2010'da düzenlenen ev baskınında gözaltına alınan ve daha sonra tutuklanan Erhan Tanrıkulu (17), baskın sırasında bir odaya kapatıldığını ve odada polis ekibi tarafından dövüldüğünü savundu.

"Yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla tutuklanarak Muş E Tipi Cezaevi'ne gönderilen Erhan Tanrıkulu, ziyaretine gelen ağabeyi Serkan Tanrıkulu'na, "polis memurlarının kendisine "nerede eğitim aldığı ve bombaları nerede sakladığı" şeklinde sorulara sorarak Emniyet Müdürlüğü'ne götürülene kadar dövüldüğünü söyledi.

K.S.

Demokratik Özgür Kadın Hareketi, 21 Haziran 2010'da İHD İstanbul Şubesi'nde 21 Haziran 2010'da düzenlediği basın toplantısında K.S. adlı üyelerinin resmi görevli olduğu ileri sürülen sivil kişiler tarafından kaçırılarak tecavüze uğradığını açıkladı. Yaşadıklarından dolayı ruh sağlığı iyi olmayan K.S. basın toplantısına katılmazken BDP İstanbul İl Başkanı Çiğdem Kılıçgün, K.S.'nin 17

Haziran 2010'da sivil polis memuru olduklarından şüphelendikleri kişiler tarafından kaçırıldığını ve K.S.'nin bayılması nedeniyle ertesi gün kendine geldiğinde kaçırıldığını anladığını belirtti. Kaçırıldığı esnada K.S.'nin gözlerinin bağlandığını ve K.S.'ye bayıltıcı bir madde koklatıldığını belirten Çiğdem Kılıçgün, K.S.'nin kaçırıldığı araçta hatırladığı konuşmalarda kendisini kaçıran kişilerin, "Sen ne zannediyorsun kendini? İki aydır seni takip ediyoruz" dediğini söyledi.

Farız Özmen

İstanbul'un Arnavutköy İlçesi'nde 19 Haziran 2010'da BDP'nin düzenlediği basın açıklamasına katıldıktan sonra gözaltına alınan Farız Özmen'in Arnavutköy Emniyet Müdürlüğü'nde darp edilmesi nedeniyle bacağı kırılması sonucu Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde ameliyata alındığı öğrenildi.

S.Ö.

M.A.Y.

Bursa'da alkollü oldukları ileri sürülen S.Ö. (32) ve M.A.Y.'nin (17) gece gittikleri benzin istasyonunda taşkınlık yapmasına polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu çıkan arbedede iki kişinin polis ekibi tarafından dövüldüğü kameralar tarafından kaydedilince; olay 26 Haziran 2010'da öğrenildi.

Kamera kayıtlarına yansıyan görüntülerde iki kişinin, polis ekibine saldırıya çalıştığı ve birer gazıyla etkisiz hale getirilen iki kişinin beş kişilik polis ekibi tarafından copla darp edildiği görüldü. Darp edilen iki kişi "polis ekibine mukavemet ettikleri" gerekçesiyle tutuklanırken polis memurları hakkında da soruşturma başlatıldığı öğrenildi.

Ö.Y.

Ağrı'da DYG üyesi oldukları iddiasıyla gözaltına alınan D.A., Ö.F.D., Ö.Y., O.T., A.K. ve F.D.'nin Ağrı Emniyet Müdürlüğü'nde sorgulandığı; yapılan sorgulamanın ardından mahkeme kararıyla tutuklanan Ö.Y.'nin, gözaltındayken aldığı darbeler nedeniyle burnunun kırıldığı 28 Haziran 2010'da öğrenildi.

Ö.Y.'nin kendisini darp eden polis memurunu teşhis etmesi üzerine, Ö.Y.'nin avukatları görevli polis memuru hakkında suç duyurusunda bulundu.

Abbas Doğan

İstanbul'un Sultangazi İlçesi'ne bağlı Gazi Mahallesi'nde sivil polis ekibi tarafından 22 Haziran 2010'da gözaltına alınan işçi Abbas Doğan, götürüldüğü Gazi Polis Karakolu'nda katıldığı toplantılar ve gösteriler hakkında kendisinden para karşılığında bilgi vermesi istendiğini ileri sürdü. Daha önce de kendisine yapılan ajanlık teklifini reddettiğini belirten Abbas Doğan, İHD İstanbul Şubesi'nde yaptığı açıklamada savcılığa suç duyurusunda bulunacağını söyledi.

İ.Ş.

Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde 3 Temmuz 2010'da iki polis memurunun, daha önce düzenlenen bir protesto gösterisine katıldığı gerekçesiyle İ.Ş.'yi (13) yol ortasında dövdüğü ileri sürüldü. Baba V.Ş., şikayet için gittiği İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde kendisine hakaret edildiğini belirterek oğlunu döven ve kendisine hakaret eden polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunacağını söyledi.

Gülizar Baykal

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 7 Temmuz 2010'da özel harekât timlerinin "HPG militanlarının olduğu" gerekçesiyle düzenlediği ev baskınlarında evlerin içine gaz bombası atıldı ve Gülizar Baykal darp edildi.

Vahap İş

Hedef Gazetesi ve DİHA muhabiri Vahap İş, Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 25 Temmuz 2010'da bir haberi görüntülerken çevik kuvvet ekiplerince darp edilerek parmağının kırıldığını, kaydettiği görüntülerin silindiğini ve kayıt cihazının geri verilmediğini savunarak suç duyurusunda bulundu.

Orkun Ataman

İğdır'da 20 Haziran 2010'da bir kafeteryaya giren çevik kuvvet polis memuru 12 kişinin içeride bulunanlara "burayı boşaltın ulan" diye bağırması üzerine çıkan tartışmanın ardından polis ekibinin kafeteryaya gaz bombası attığı ve Orkun Ataman'ı (34) darp ederek gözaltına aldığı öğrenildi. Orkun Ataman, götürüldüğü karakolda ve tedavi olmak için gittiği hastanede de dövüldüğünü ileri sürerek İğdır Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurdu.

Olayın meydana geldiği bölgede bulunan güvenlik kameralarının görüntülerini inceleyen savcılık, Orkun Ataman'ın, görgü tanıklarının ve 12 polis memurunun ifadesine başvurduktan sonra olayla ilgili soruşturma başlattı.

X.X.

Malatya'da yaşayan M.A.'nın, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'na yaptığı dilekçeli başvuruda, mahallede kavga ettiği sırada komşusunun çocuğunu iten 6 yaşındaki torununun, polis minibüsüne bindirilerek önce hastaneye, ardından İl Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğünü ve parmak izinin alındığını daha sonra da serbest bırakıldığını söylediği 13 Temmuz 2010'da öğrenildi.

Malatya İl Emniyet Müdürü Ali Osman Kahya ise yaptığı açıklamada, olayla ilgili yaptıkları araştırmanın sonucunu İl İnsan Hakları Kuruluna bildirdiklerini, gözaltı ya da ifade almanın söz konusu olmadığını belirterek "mahallede çocuklar arasında çıkan bir kavganın ardından şikayetçi olduğu için kimlik tespiti yapılmak üzere çocuk, Çocuk Şube Müdürlüğü'ne getirilmiş ve burada kimlik tespitinin ardından imza atmadığı için parmak bastırılmış. Olayda gözaltı ya da ifade alma söz konusu değil. Zaten 12 yaşındaki küçük çocukların ifadeleri avukatın da bulunduğu ortamda savcı tarafından alınır" dedi.

Mehmet Elveren**Ahmet Elveren**

İstanbul'un Üsküdar İlçesi'nde seyyar satıcılık yapan görme engelli Mehmet Elveren (50), 15 Temmuz 2010'da "kaçak sigara satışı yaptığı" iddiasıyla kardeşi Ahmet Elveren ile birlikte gözaltına alınarak Çengelköy Sabancı Polis Karakolu'na götürüldü.

Karakolda kardeşinin seyyar satıcı olmadığını ve siciline suç kaydı düşülmemesini isteyen Mehmet Elveren, bunun üzerine polis memurlarının kendisini ve kardeşini dövdüğünü ileri sürdü. Ümraniye'de Kazım Karabekir Devlet Hastanesi'nden "darp" raporu alan Mehmet Elveren ve Ahmet Elveren daha sonra "gözaltına alınmalarını gerektirecek bir durum olmadığı" belirtilerek serbest bırakıldı. Mehmet Elveren 16 Temmuz 2010'da savcılığa giderek polis memurlarından şikayetçi oldu.

Yusuf Gezer

Malatya'da 20 Temmuz 2010'da akli dengesinin yerinde olmadığı ileri sürülen Yusuf Gezer'in elinde baltayla sokakta dolaştığının iddia edilmesi üzerine Yusuf Gezer'in yanına gelen polis ekibinin talimatıyla itfaiye ekibi Yusuf Gezer'e basınçlı su sıkarak Yusuf Gezer'i etkisiz hale getirdi.

Polis ekibinin kelepçe takarak gözaltına aldığı Yusuf Gezer'in, kendisinin Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne gönderilmemesini istediği öğrenildi.

Vahap İş

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde askeri operasyonları protesto etmek amacıyla 25 Temmuz 2010'da düzenlenen protesto yürüyüşünü takip eden DİHA muhabiri Vahap İş, haber yapmak amacıyla görüntü almaya çalışırken polis ekibi tarafından darp edilerek gözaltına alındı. İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürülen Vahap İş'in aldığı darbeler nedeniyle bir parmağının kırıldığı öğrenildi.

D.Ö.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 27 Temmuz 2010'da Bursa'nın İnegöl İlçesi'nde ve Hatay'ın Dörtyol İlçesi'nde meydana gelen ırkçı saldırıları protesto etmek amacıyla düzenlenen gösteriye katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan D.Ö.'nün (10) İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde kaba dayak işkencesine maruz kaldığı D.Ö.'nün babası F.Ö. tarafından açıklandı.

D.Ö.'nün psikolojisinin bozulduğunu söyleyen F.Ö., "oğlum gözaltından çıktığından beri iki gündür uykusunda sızıyor. Ona elimi uzattığımda korkarak irkiliyor" dedi.

M.B.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 28 Temmuz 2010'da polis aracına taş attığı iddia edilen M.B. (11), polis ekibinin açtığı ateş sonucu bacağından vurularak yaralandı. Yaralı halde gözaltına alınan M.B.'nin polis aracının kırılan camının parasını ödemesi üzerine serbest bırakıldığı; yaralanması nedeniyle ise polis memurları hakkında herhangi bir işlem başlatılmadığı öğrenildi.

X.X.

Trabzon'da 27 Temmuz 2010'da yedi kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan bir kavga nedeniyle polis

ekiplerinin oluşturduğu güvenlik kordonunun içinde bulunan dükkânına gitmek isteyen bir esnaf polis memurları tarafından engellendi.

Olay yerinde dükkânının bulunduğu ve oraya gitmek istediğini belirten esnaf, bir polis memuru tarafından tokatlandı. Esnafa tokat atan polis memurunu uzaklaştırarak tartışmayı sonlandıran bir polis amirinin uyarıları sonrasında ise esnafın özür dileyerek olay yerinden ayrıldığı olay yerinde bulunan kameralar tarafından kaydedildi.

X.X.

Van'da 1 Ağustos 2010'da BDP'nin Anayasa Değişikliği Referandumunu Boykot mitinginden sonra dağılan kalabalığı kolluk kuvvetleri biber gazı ve copla müdahale etti. Müdahaleyi izleyen kameralardan birinin kaydettiği görüntülerde iki sivil polis memurunun adı öğrenilemeyen 10 yaşlarındaki bir çocuğu dövdüğü ve bir duvara çarptığı görüldü.

İmam Aslan

Tunceli'nin Hozat İlçesi'nde 3 Ağustos 2010'da kimlik kontrolü yapan polis ekipleri İmam Aslan'ı (36) gerekçe göstermeden darp ederek gözaltına aldı. Yapılan işlemlerin ardından serbest bırakılan İmam Aslan polis memurları tarafından İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne götürülürken dövüldüğünü ileri sürerek polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunacağını söyledi.

Murat Halezeroğlu

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Anayasa Değişikliği'ne dair 12 Eylül 2010'da yapılacak olan halk oylaması öncesinde 18 Ağustos 2010'da Kocaeli'nde düzenlediği mitingi görüntülemek isteyen Anadolu Ajansı Kameramanı Murat Halezeroğlu, basın mensuplarının miting meydanına alınacağı giriş kapısını bulmaya çalışırken, miting meydanına gazetecilerin alınmayacağı kararına itiraz etmesi nedeniyle alanda bulunan sivil polis memurları tarafından dövüldü.

Olayın Kocaeli Emniyet Müdürü Yusuf Çalkavur'a iletilmesi üzerine Yusuf Çalkavur, sorumlular hakkında gerekli işlemlerin yapılacağını açıkladı.

S.Ö.**Reşit Atabey**

Mersin'in Akdeniz İlçesi'nde 20 Ağustos 2010'da çocukların düzenlediği protesto gösterisine müda-

hale eden polis ekiplerinin gaz bombalarıyla müdahale etmesi sonucu S.Ö. (13) ve yoldan geçen Reşit Atabey (43) gaz bombası kapsülünün isabet etmesi nedeniyle yaralanarak hastaneye kaldırıldı.

G.Ç.

Gaziantep'te Mehmet Rüştü Uzel Endüstri Meslek Lisesi öğrencisi G.Ç. (17), düzenlediği basın toplantısında 29 Ağustos 2010 gecesi akrabalarıyla gezdiği sırada üzerinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı karikatürize eden bir tişört bulunması nedeniyle gözaltına alındığını ve polis aracında tişörtü ters giymesi için tehdit edildikten sonra herhangi bir işlem yapılmadan serbest bırakıldığını açıkladı.

X.X.

İstanbul'da 30 Ağustos 2010'da Zincirlikuyu Metrobüs Durağı'nda çalışan bir özel güvenlik görevlisi, belirlenemeyen bir nedenden ötürü bir grup polis memuru tarafından dövüldü. Özel güvenlik görevlisinin dövülmesi duraktaki bir yolcu tarafından cep telefonuna kaydedilirken görüntülerde bir polis memurunun da silahını kullanmaya çalıştığı görüldü.

5 Kişi

Van'ın Erciş İlçesi'ne bağlı Şahpazar Köyü'nün kırsal kesiminde 15 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada yaşamını yitiren Numan Newroz adlı militanın Siirt'te düzenlenen defin törenine polis ekiplerinin silah ve gaz bombasıyla müdahale etmesi sonucu İHD Siirt Şube Yöneticisi Zana Aksu ve BDP üyesi dört kişi yaralandı.

Umut Kazancı

Emrah Kazancı

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 2 Eylül 2010'da arabalarıyla yolda ilerleyen Umut Kazancı ve Emrah Kazancı, yanlarından geçen zırhlı polis aracına yol vermedikleri gerekçesiyle, polis aracında bulunan polis memurları tarafından arabalarından indirilerek silah dipçikleriyle dövüldü.

Çevrede bulunanların tepki göstermesi üzerine, olay yerine gelen Yüksekova Emniyet Müdürlüğü yetkililerinin, polis memurları hakkında soruşturma başlatılacağı sözünü verdikleri öğrenildi.

S.K.

A.K.

Diyarbakır'da 3 Eylül 2010'da hakkında açılan bir davaya katılmak için kardeşi A.K. ile birlikte Diyarbakır Adliyesi'ne gelen S.K.'den, adliye girişinde bulunan X-Ray cihazından geçebilmesi için kemerini çıkarması istendi. Kemerini çıkarmak için uygun bir alan soran S.K.'ye polis memurunun "siz namuslu musunuz, sürtükler gibi giyinmişsin, daracak pantolon giyinmişsin, namustan mı bahsediyorsunuz" demesi üzerine çıkan tartışmanın ardından S.K.'nin polis memurunu şikâyet edeceğini söylemesi nedeniyle iki polis memurunun iki kadını bir odaya kapatıp altı saat boyunca dövdüğü daha sonra da kimlikleri olmadıkları gerekçesiyle gözaltına alındıkları öğrenildi.

Gözaltı işleminden önce sağlık kontrolüne götürülen S.K. ve A.K.'nin vücutlarında darp izi ve morluklar bulunmasına rağmen polis memurlarının doktorla konuşması üzerine doktorun iki kadın hakkında "darp izine rastlanmamıştır" raporu verdiği öğrenildi.

Polis memurlarının ise daha sonra aldıkları doktor raporuyla A.K. ve S.K. hakkında "kamu görevlisine hakaret ettikleri ve kamu görevlisini darp ettikleri" iddiasıyla şikâyetçi oldukları öğrenildi.

Ali Culha

İstanbul'da 26 Ağustos 2010'da Çemberlitaş Anadolu Lisesi spor komplekslerinin güçlendirilmesi projesinde şantiye şefliği yapan Ali Culha (30), binalara beton dökülmesi esnasında yolda meydana gelen trafik sıkışıklığında, bir minibüste bulunan polis memurlarıyla tartışması üzerine darp edilerek gözaltına alındı ve Kumkapı Yabancılar Şubesi'ne götürüldü.

Polis memurlarına kimlik sorduğu için dövüldüğünü belirten Ali Culha, Kumkapı Yabancılar Şubesi'ne götürülene kadar aracın içinde de darp edildiğini, dayağın Kumkapı Yabancılar Şubesi'nde de sürdüğünü söyledi.

Aldığı darbeler sonucu Ali Culha'nın sol gözünde kılcal damar patlaması nedeniyle hasar oluştu ve Ali Culha'ya 18 gün "iş göremez" raporu verildi. Ali Culha 1 Eylül 2010'da İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Naif Yıkar

Anayasa değişikliğine dair 12 Eylül 2010'da Türkiye genelinde yapılan referandumdan sonra Hakkâri'de çıkan olayların ardından Naif Yıkar'ın evine baskın düzenleyen polis ekipleri Naif Yıkar'ı silah dipçikleri ile darp etti. Hakkâri Devlet Hastanesi Beyin Cerrahisi Servisi'nde tedavi altına alınan Naif Yıkar'ın hayati tehlikesinin bulunmadığı öğrenildi.

Mustafa Karatoprak

Şanlıurfa'dan mevsimlik işçi olarak İstanbul'a gelen Mustafa Karatoprak (18), 13 Eylül 2010'da Taksim'de çalıştığı işyerinden evine giderken yolda iki sivil polis memuru tarafından kimlik kontrolü amacıyla durduruldu.

Kimliğini gösterdikten sonra polis memurlarının üstünü aramak istediğini belirten Mustafa Karatoprak, polis memurlarından kimliklerini göstermelerini isteyince iki sivil polis memurunun kendisini dövdüğünü ve aldığı darbelerin etkisiyle bayıldığını ileri sürdü. Taksim İlk Yardım Hastanesi'nden "darp" raporu alan Mustafa Karatoprak, İHD İstanbul Şubesi'ne de başvurduğunu açıkladı.

Fesih Tozan

Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde 13 Eylül 2010'da bir işyerinde "polis memurunun eşine laf attığı" gerekçesiyle gözaltına alınan ve 24 saat İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında tutulan Fesih Tozan, "olayın faili olduğu" suçlamasıyla gözaltında işkence ve kötü muameleyle tabi tutuldu. Gördüğü işkence ve kötü muamele nedeniyle dişleri kırılan ve vücudunda yaralar oluşan Fesih Tozan, olayın faili olmadığının anlaşılması üzerine serbest bırakıldı. Serbest bırakılan Fesih Tozan, gördüğü işkence ve kötü muameleden dolayı "iç kanama olabileceği" şüphesiyle savcının talimatıyla Ağrı Devlet Hastanesi'ne gönderildi.

Vedat Yüksel

İzmir'in Bayraklı İlçesi'ne bağlı Osmangazi Semti'nde 20 Eylül 2010'da Mardin nüfusuna kayıtlı Vedat Yüksel'in (18) "Neden burada duruyorsun?" sorusuna karşılık verdiği gerekçesiyle polis memurları tarafından dövüldüğü iddia edildi. Olay yerine gelip "neden kardeşimi dövdünüz?" diye soran Vedat Yüksel'in ağabeyleri ve arkadaşlarının da polis memurlarının biber gazlı ve coplu şiddetine maruz kaldığı iddia edildi.

Yüksel Ailesi, 23 Eylül 2010'da polis memurları hakkında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu ve İHD İzmir Şubesi'nden de hukuki yardım talebinde bulundu.

C.S.**E.S.****P.S.**

Diyarbakır'da 20 Eylül 2010'da, kendilerine kimlik soran iki sivil polis memurundan kimliklerini göstermesini isteyen C.S., E.S. ve P.S. adlı üç kardeş, sivil polis memurları tarafından darp edildi. Kardeşlerden C.S., aldığı darbeler sonucu "45 gün iş göremez" raporu alırken, savcılığa çıkarılan üç kardeş polis memurları hakkında suç duyurusunda bulundu.

Dicle Kent Bulvarı girişine yerleştirilen kameraların ise şüpheli polis memurlarının yere yattıkları C.S.'yi yerde tekmelerken ve C.S.'nin saçından tutulup kafasının araca çarptırılırken kayıt yaptığı anlaşıldı.

Dinlenen Kişiler

Genelkurmay Başkanlığı'nın "PKK üyelerini dinleyeceğiz" gerekçesiyle İsrail'den satın aldığı cihazlarla "yasadışı dinleme yaparak" insan hakları savunucusu, siyasetçi, akademisyen, sendikacı gibi 1346 kişiyi dinlediği 28 Eylül 2010'da öğrenildi. 2005 yılında çıkan yasaya göre, dinleme yetkisi yalnızca MİT, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı'na verilmişti.

Nevzat Savtekin

İstanbul'un Sultanbeyli İlçesi'nde 26 Eylül 2010 gecesi evine dönerken yolda sivil polis aracına yol vermekte geciktiği iddia edilen Nevzat Savtekin'in (36) araçta bulunan polis memurlarınca dövüldüğü öğrenildi.

"Biz polisiz lan, sen bize nasıl yol vermezsin" diyen polis memurlarının çocuklarının yanında Nevzat Savtekin'i darp etmesi sonucu Nevzat Savtekin'in kaşı açıldı. Şikâyet için gittiği Sultanbeyli Emniyet Müdürlüğü'nde kendisini darp eden polis memurlarıyla karşılaşan Nevzat Savtekin, polis memurlarının ve amirlerinin kendisini ölümle tehdit ettiğini ileri sürerek 14 saat nezarethanede tutulduğunu belirtti.

Sultanbeyli Devlet Hastanesi'nden "15 gün iş göremez" raporu alan Nevzat Savtekin suç duyurusunda bulundu. Polis memurlarının da özel bir hastaneden aldıkları darp raporuyla Nevzat Savtekin hakkında suç duyurusunda buldukları öğrenildi.

Deniz Gülünay

İHD İstanbul Şubesi'nde 21 Ekim 2010'da basın açıklaması yapan Yeni Demokrat Kadın aktivisti Deniz Gülünay, 14 Ekim 2010'da evine giderken, kendilerini polis olarak tanıtan üç kişi tarafından kaçırılmak istendiğini söyledi.

Yeni Demokrat Kadın adına açıklama yapan Rahime Kavrar da "tacizde bulunan üç şahıs, kendilerini polis olarak nitelendirmişler ve rahat tavırlar sergilemişlerdir. Deniz Gülünay'ın zorla araca bindirilmeye çalışıldığı yerde, bir mobese kamerası bulunmasına ve çevredekilerin tepki göstermesi ihtimaline rağmen, kişilerin kaçırma girişimleri ve tacizde bulunmaları bu rahatlığın göstergesidir" dedi.

Sezer Çelenk

İstanbul'un Mecidiyeköy İlçesi'nde 24 Ekim 2010'da arkadaşlarıyla birlikte dolaştığı sırada kimlik kontrolü yapan polis ekibiyle tartıştığı gerekçesiyle gözaltına alınarak Kuştepe Polis Karakolu'na götürülen Sezer Çelenk (39), karakolda darp edildiğini ileri sürerek suç duyurusunda bulundu.

Aldığı darbeler nedeniyle yüzünden yaralanan Sezer Çelenk, "bana ağza alınmayacak küfürler ettiler. Kuştepe Polis Merkezi'ne götürüldüğümde hakaret ve küfürler devam etti. Yasal yollara başvuracağımı söylediğim zaman, küfreden polislerden birisi 'Cumhurbaşkanına kadar yolun var' dedi. Karakolun içinden 155'i arayarak yardım istedim. Mağdur olduğumu belirtip ekip göndermelerini istediğimde telefondaki polis 'Orada kameralar vardır. Bir şey yapamazlar' yanıtını verdi. 155'in kayıtlarında bu konuşmalar mutlaka olmalı" dedi.

S.A.

İHD Mardin Şubesi 30 Ekim 2010'da yaptığı açıklamada Nusaybin İlçesi'nde 20 Ekim 2010'da düzenlenen bir gösteriye müdahale eden polis ekiplerinin attığı gaz bombası nedeniyle S.A.'nın (12) başından ağır yaralandığı ifade edildi.

5 Kişi

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 12 Kasım 2010'da eğlenmek için geldikleri bardan ayrıldıktan sonra araçlarına binmek üzereyken duydukları türküye eşlik ederek halay çeken Ömer Ay, Aykut Polat ve üç arkadaşlarının polis ekibi tarafından durdurularak darp edildiği ileri sürüldü. 19 Kasım 2010'da İHD İstanbul Şubesi'nde düzenledikleri basın açıklamasıyla olayı anlatan Ömer Ay ve Aykut Polat, "Boğaz'a yakın bir yerde polis ekibi araçtan inmemizi istedi. Ne olduğunu anlamadan kaba saba konuşarak üstümüzü aramaya başladılar. Böyle yapmaya haklarının olmadığını söyledim. Bunun üzerine küfür etmeye ve polislerden biri vurmaya başladı. Yere düştüm. 14 ekip aracı ve 8 yunus motoru çevremizi sardı, ellerimizi kelepçeleyip dövmeye başladı. Polisler tekme atarken, bir polis hayalarımı sıkıyordu. Bayılmışım. Aradan bir hafta geçmesine rağmen gözlerimdeki kanlanma hâlâ geçmedi. Durumu benden kötü arkadaşlarım da var. Ancak korktukları için buraya gelemediler. Onların başına silah dayadılar. Park halindeki aracımıza 6 bin TL ceza kesip aracımızı trafikten men ettiler" dedi. Ömer Ay, konuyla ilgili 15 Kasım 2010'da yapmak istediği basın açıklamasının öncesinde polis ekibinin kendisini gözaltına aldığını belirtti.

Engin Günlük

Alevi Kültür Dernekleri Örgütlenme Sekreteri ve Buca (İzmir) Cemevi Başkanı Engin Günlük, 30 Kasım 2010'da asayiş kontrolü yapan polis ekibinin fiziksel şiddetine maruz kaldığını öne sürerek savcılığa suç duyurusunda bulundu.

Engin Günlük savcılığa verdiği dilekçede, arkadaşları Haydar Olcay ile beraber evlerine gitmek üzere yola çıktıktan sonra, aracının polis ekibi tarafından durdurulduğunu ve ehliyet, ruhsat, kimlik kontrolü yapmak isteyen polis memurlarının kendilerine kötü davranmasına itiraz etmesi üzerine, bir polis memurunun sol gözüne yumruk atarak yüzüne birer gazı sıktığını ifade etti.

Zorla bindirildiği polis otosuyla götürüldüğü karakolda dört saat boyunca tutulduğunu söyleyen Engin Günlük, "artık karakolda işkence yok ama sokakta işkence var" dedi.

4 İşçi

İzmir'de Buca Belediyesi'nin çıkardığı dört işçi,

9 Aralık 2010'da CHP Buca ilçe binasına gelerek sorunları çözümlünceye kadar parti binasında oturacaklarını belirtti. CHP'li yöneticilerin talebi üzerine, parti binasına giren sivil polis ekibinin darp ederek gözaltına aldığı dört işçinin, Buca Polis Karakolu'nda üstleri aranırken de darp edildikleri iddia edildi.

Abdullah Koyuncu

Veli Volkan Çıkrıkçıoğlu

Şerif Katlı

Cihan Yıldız

Muğla'nın Fethiye İlçesi'nde 11 Şubat 2010'da nişanlısı A.Ö'nün çalıştığı dershaneden parasını alamadığını iddia eden Üsteğmen S.Ç. ile Astsubay M.Ö., "JITEM mensubuyuz" diyerek geldikleri dershanenin sahibi Abdullah Koyuncu ile Veli Volkan Çıkrıkçıoğlu, Şerif Katlı ve Cihan Yıldız'ı darp etti.

Abdullah Koyuncu, S.Ç.'nin kendisini ölümle de tehdit ettiğini söyledi. Olay yerine gelen askeri ekipler iki askeri gözaltına alırken, darp edildiğini iddia eden dersane yetkilileri darp edildiklerine dair doktor raporunu aldıktan sonra suç duyurusunda bulundu.

X.X.

X.X.

İstanbul Üniversitesi'nde 1 Mayıs İşçi Bayramı'na ilişkin 15 Nisan 2010'da bildiri dağıtan Öğrenci Kolektifleri üyesi beş kişiye üniversitenin özel güvenlik görevlilerinin müdahale etmesi nedeniyle iki öğrenci yaralandı.

T.Ç.

Muğla'nın Ortaca İlçesi'nde 18 Mayıs 2010'da özel bir fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezinde öğrenci olan T.Ç.'nin (12) öğretmeni M.Ş. (35) tarafından dövülmesi sonucu vücudunda kızarıklıklar oluştuğu ve geçirdiği psikolojik travma nedeniyle titrediği ileri sürüldü. T.Ç.'nin ailesi M.Ş. hakkında suç duyurusunda bulunurken öğretmen M.Ş., "T.Ç.'nin kendisine zarar vermesini engellemek için velilerin ve diğer öğretmenlerin önünde onunla boğuşmak zorunda kaldım. Bu sırada ben de darp edildim. Haksız suçlamalar nedeniyle tazminat davası açacağım" dedi. Ortaca Kaymakam Mustafa

Gürdal da iddianın araştırıldığını ve M.Ş. hakkında idari soruşturma başlatıldığını ifade etti.

B.N.N.

Malatya'da özel bir çocuk yuvasına giden kızı B.N.N.'nin (4) stajyer öğretmen tarafından eve bırakılmasından sonra, durgunluğundan şüphelenen annesinin B.N.N.'nin yüzündeki çiçek makyajını silmesi üzerine alt ve üst dudağının patlamış olduğu ve burnunda kızarıklık olduğu fark edildi.

B.N.N.'nin babası A.N., 29 Haziran 2010'da yaptığı açıklamada "annesi, yüzünü bu hale kimin getirdiğini sorunca kızım kreş sahibinin ismini vermiş. Eşimin telefonunun ardından hemen eve gittim. Gördüğüm olay karşısında ne yapacağımı bilemedim. Hemen kreş yönetimini aradım. Kızımızın durumunu anlatıp, ne olduğunu sordum. Sahibi önce böyle bir şeyden haberi olmadığını söyledi. Daha sonra 'şansınızı fazla zorlamayın, bizde böyle, nasıl isterseniz' diyerek telefonu yüzüme kapattı. Çocuğumuzu alıp, hemen hastaneye götürdük, doktorlar darp raporu verdi" dedi.

Sosyal Hizmetler İl Müdürü Murat Konan şikâyet dosyasının kendilerine ulaştığını ve olayla ilgili soruşturma başlatıldığını söyledi.

Fikret Ceylan

İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 5 Eylül 2010 sabahı Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne yatan oğlu Furkan Ceylan'ı (7) ziyaret etmek isteyen Fikret Ceylan (28), kendisine izin vermeyen özel güvenlik görevlileriyle tartışması üzerine çıkan kavga özel güvenlik görevlileri tarafından dövüldü.

Fikret Ceylan'ın aldığı darbeler nedeniyle açılan sol kaşının üzerine sekiz dikiş atıldığı ve Fikret Ceylan'a "beş gün iş göremez" raporu verildi.

M.Y.

Zonguldak'ta Karaelmas Üniversitesi öğrencisi üç kişi, 14 Aralık 2010'da üniversiteye girerken kimliklerini gösterdikleri esnada özel güvenlik görevlileriyle çıkan tartışmanın büyümesi sonucu, özel güvenlik görevlileri tarafından darp edildi. Darp edilen öğrencilerden M.Y.'nin burnu kırıldı.

X.X.

Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin 22 Aralık 2010'da, Eğitim Fakültesi'nin kantinine

asmak istediği afişlere izin vermeyen üniversitenin özel güvenlik birimiyle, öğrenciler arasında çıkan arbedede bir öğrenci yaralandı.

Diğer

Davalar

Hasan Basri Güner

Halil Müftüoğlu

Eski Polis Müdürü Adil Serdar Saçan hakkında Bilim Araştırma Vakfı (BAV) yöneticileri Hasan Basri Güner ve Halil Müftüoğlu'na İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde işkence yaptığı iddiasıyla açılan davanın 25. duruşması 17 Mart 2010'da İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Duruşmada Hasan Basri Güner'in avukatı Neşet Açıkgöz, o dönemde asker olan müvekkilinin işkence gördüğüne ilişkin 20 Haziran 2000 tarihli Genelkurmay Başkanlığı Kasımpaşa Askeri Hastanesi'nden rapor bulunduğunu ancak Genelkurmay Başkanlığı'ndan "böyle bir rapor yoktur" şeklinde yazı geldiğini belirtti.

Neşet Açıkgöz'ün tanık dinlenilmesi talebini reddeden mahkeme heyeti duruşmayı 13 Haziran 2010'a erteledi. Dava 2010 yılı içinde sonuçlanmadı.

Nuray Bezirgan

İnsanî Müdafaa ve Kardeşlik Derneği Başkanı (İM-KANDER) Nuray Bezirgan'ın, İstanbul'un Fatih İlçesi'ne bağlı Kumkapı Semti'nde bulunan Yabancılar Şube Müdürlüğü tarafından alıkonulan mülteci bir ailenin akıbetini öğrenmek için, eşiyile beraber gittiği Yabancılar Şube Müdürlüğü'nde mülteci ailenin durumunu basına yansıttığı gerekçesiyle darp edildiğinin kamera kaydı görüntülerinin ortaya çıkması üzerine İstanbul Emniyet Müdürlüğü 7 Ocak 2010'da yaptığı açıklamada olayla ilgili başlatılan soruşturma kapsamında bir polis amirinin açığa alındığını duyurdu.

Nuray Canan Bezirgan ve Erol Bezirgan hakkında İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nın hazırladığı iddianamede hapis cezası istediği 3 Şubat 2010'da öğrenildi. Beş polis memurunun şikâyeti üzerine hazırlanan iddianamede Erol Bezirgan'ın çantasından çıkarttığı kamera ile çekim yaptığı ileri sürülürken Nuray Canan Bezirgan ve Erol Bezirgan'ın darp edildiği kamera görüntüleri de delil olarak gösteril-

di. Savcı, Nuray Canan Bezirgan ve Erol Bezirgan'ın "kamu görevlisine diredikleri" ve "görevli polis memurunu yaraladıkları" suçlarından sekiz yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmasını talep etti.

Hüseyin Beyaz

Adana'da 14 Ağustos 2008'de DTP'nin il binasının polis ekipleri tarafından aranması sırasında gözlemci olarak binada bulunan ve polis memurlarının tartaklaması sonucu merdivenlerden düşerek kolu kırılan İHD Adana Şubesi eski yöneticisi Hüseyin Beyaz'ın üç polis memuru ve bir komiser hakkında açtığı davanın sonuçlandığı 15 Ocak 2010'da öğrenildi. Hüseyin Beyaz'ın kolunun üç yerden kırıldığı ve Hüseyin Beyaz'a "iki ay iş göremez" raporu verildiği olayla ilgili açılan davanın Adana 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı, "yeterli delil bulunmadığı" gerekçesiyle polis memurları hakkında beraat kararı verdi.

Güney Tuna

İstanbul'un Avcılar İlçesi'nde 3 Ekim 2009'da parkta içki içtiği gerekçesiyle Güney Tuna'yı (21) döven polis memuru Muhammed Bağcı'nın Güney Tuna'ya "sağlam raporu" veren Doktor Ergin Ertan'ın ve aynı olayda "görevlerini ihmal ettikleri" suçundan haklarında dava açılan beş polis memurunun Bakırköy 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına 20 Ocak 2010'da başlandı.

Davanın ilk duruşmasında mahkeme heyeti, toplanan delilleri inceleyerek görgü tanıklarının ifadelerini aldı. Duruşmaya verilen arada açıklama yapan Güney Tuna, polis memurlarının haklarındaki iddiaları kabul etmediklerini söyleyerek "olay sırasında başıma darbe aldığım için tam hatırlayamıyorum. Ancak Muhammed Bağcı'yı net olarak teşhis ediyorum. Sürekli olarak başıma tekme atıyorlardı" dedi.

Görgü tanığı 12 kişinin ifadesinin alındığı duruşmada mahkeme heyeti bir sonraki duruşmada diğer delillerin incelenmesine ve polis memuru Muhammed Bağcı'nın tutukluluk halinin devamına karar vererek duruşmayı erteledi.

Beş polis memurunun Bakırköy 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına 10 Mart 2010'da devam edildi. Duruşmada bilirkişi, kamera kayıtlarına göre "altı polis memurunun da Güney Tuna'yı

tekme ve yumruklarla darp ettiği anlaşılmıştır” dedi. Sanık polis memurlarının avukatları ise bilirkişinin görüntü kayıtlarını aldıktan bir gün gibi kısa bir sürede raporunu düzenlediğini belirterek, bilirkişinin yoruma dayalı beyanda bulunduğu ileri sürdü.

Mahkeme heyeti, Adli Tıp Kurumu’ndan görüntü inceleme üzerine çalışan bir ihtisas dairesi olup olmadığını sorulmasına, varsa buradan olayın görüntülerine ilişkin bilirkişi raporu istenmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

26 Nisan 2010’daki duruşmada sanıkların ve Güney Tuna’nın ifadesini alan mahkeme heyeti tutuklu polis memuru Muhammed Bağcı’nın tahliye edilmesine karar vererek dosyadaki diğer eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

Metin Şahin

Ankara’nın Keçiören İlçesi’nde 14 Ağustos 2008’de alkol sattığı için Metin Şahin’i çivili sopalarla dövdükleri için yargılanan Keçiören Zabıta Müdürlüğü’nde görevli zabıta amirleri Bahri Şahin ve Ercan Gültekin’in yargılanmasına Ankara 28. Asliye Ceza Mahkemesi’nde 5 Şubat 2010’da devam edildi.

Bir önceki davada mütalaasını veren savcının ceza talebini değerlendiren mahkeme başkanı Bahri Şahin ve Ercan Gültekin’e “kasten yaralama” suçundan üçer yıl, “tehdit” suçundan 7’şer ay 15’er gün hapis cezası ve “hakaret” suçundan da 1800’er TL lira adli para cezası verdi.

İbrahim Sil

Aydın’ın Kuşadası İlçesi’nde 24 Haziran 2004’te çalıştığı büfede Ahmet Kaya’nın “Başım belada” adlı şarkısını dinleyen İbrahim Sil’i telsizle döven sivil polis memurları M.B. ve B.O. hakkında açılan dava 23 Şubat 2010’da sonuçlandı.

Kuşadası 1. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında tutuksuz yargılanan sanık polis memurları M.B., B.O. ve tarafların avukatları katıldı. Sanıkların beraat talebine karşılık Cumhuriyet Savcısı Hakan Aktaş, sanık polis memurlarının olay günü davacı İbrahim Sil’in yüzüne telsizle vurup çenesini kırdıklarını ve mağdurun bu olay sonrası “25 gün iş göremez” raporu aldığını belirtti. Savcı Hakan Aktaş, dinlenen tanıklara ve doktor

raporlarına göre sanıkların bu suçu işlediklerinin sabit olduğunu vurgulayıp cezalandırılmalarını talep etti.

Mahkeme Hâkimi, sanıklar M.B. ve B.O.’ya “kötü muamele” suçundan 8’er ay hapis cezası ve memuriyetten men cezası verdi. Hâkim, sanıkların suçtan sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları dikkate alınarak haklarında takdiri indirim nedeninin uygulanmasına, cezaların tedbire çevrilmesine ya da ertelenmesine yer olmadığına ve sanıkların yargılama sürecindeki davranışlarını dikkate alarak, ileride yeniden suç işlemeyecekleri yönünde vicdani kanaat oluşmadığından haklarındaki hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığını belirtti.

İddianameye göre, 24 Haziran 2004’te çalıştığı büfede temizlik yaparken Ahmet Kaya’nın şarkısını dinleyen İbrahim Sil, içeri giren sivil polis memurlarının tepkisi üzerine müziği kapatmıştı. Kaseti almaya çalışan polis memurunu İbrahim Sil’in engellemesi üzerine polis memuru M.B., elindeki telsizle İbrahim Sil’in yüzüne defalarca vurdu. Baygın bir halde götürüldüğü karakolda şikâyetçi olmaması için kendisine baskı yapılan İbrahim Sil’in yaptığı suç duyurusu sonucunda polis memurları hakkında 2008 yılında dava açıldı.

Y.K.

İstanbul’un Kartal İlçesi’nde 3 Ekim 2009’da oğlunu almak için gittiği Soğanlık Ege Sanayi İlköğretim Okulu’nun önünde Terörle Mücadele Şubesi’nde görevli polis memuru Y.K. tarafından darp edilen ve “21 gün iş göremez” raporu alan Diyarbakırlı Ferho Aytemur’un yaptığı suç duyurusu üzerine başlatılan soruşturma sonucunda polis memuru Y.K.’nin altı ay süreyle açığa alındığı 3 Mart 2010’da öğrenildi.

Ferhat Uzun

Mersin’de 23 Ekim 2008’deki 1-0 biten Galatasaray-Olympiakos maçından sonra dışarıda bira içerek kutlama yapan Ferhat Uzun (50) devriye görevi yapan polis ekibi tarafından gözaltına alındı. Yumuktepe Karakolu’na götürülen Ferhat Uzun, nezarethanede kendini yaktı, yaralı halde hastaneye kaldırılan Ferhat Uzun geçirdiği beş ameliyatın ardından iyileşti. Olayın ardından Ferhat Uzun’un Komiser H.K. hakkında yaptığı suç duyurusu-

nu değerlendiren cumhuriyet savcılığının Ferhat Uzun'a işkence yapmakla suçlanan H.K. hakkında 12 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açtığı 5 Mart 2010'da öğrenildi.

Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilen iddianameye göre olay şu şekilde meydana geldi: "Olayla ilgili ifadesi alınan Ferhan Uzun, evlerinin yakınında H.K. tarafından kelepçelenip karakola götürüldü. Komiser Ferhat Uzun'u nezarethaneye götürdü, orada, 'sen neden benim memurlarımı şikayet ediyorsun?' diyen H.K., polis memurlarına 'bunun hanımını getirin' talimatını verdi.

Bunun üzerine Ferhat Uzun, 'benim namusum, şerefim var, hanımımı buraya getirirsen kendimi yakarım' dedi. Komiser de, üzerindeki çakmağı çıkarıp Ferhat Uzun'a verdi, üzerine de spreyle gaz sıkıp, 'sana iyilik yapıyorum. Namuslu, şerefli isen yemini yerine getir, kendini yak' dedi. Bunun üzerine Ferhat Uzun çakmakla kendini yaktı."

Sanık Komiser H.K. ise olay günü Ferhat Uzun'un alkollü olduğunu, eş ve çocuklarını dövmesi nedeniyle karakola getirildiğinde etrafa saldırdığını, yakma olayını görmediğini savundu.

Ferhat Uzun'a işkence yapmakla suçlanan H.K. hakkında 12 yıla kadar hapis cezası istemiyle açtığı dava 25 Kasım 2010'da sonuçlandı.

Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında savcı, savunmalar, olayla ilgili polis merkezinden sağlanan ve mahkeme heyeti tarafından izlenen görüntüler, dosyanın kapsamı birlikte değerlendirildiğinde sanığın yöneltilen suçu işlediğine dair yeterli kesin deliller bulunmadığından, sanığın beraat etmesine karar verilmesini istedi.

Tutuksuz sanık H.K.'nin katılmadığı duruşmada mahkeme heyeti, H.K.'nin suçunun sabit olmaması nedeniyle beraat etmesine karar verdi.

H.K. hakkında hazırlanan iddianamede, olayın oluşu şöyle anlatılmıştı: "olayla ilgili ifadesi alınan Ferhan Uzun, evlerinin yakınında sokakta bulunduğu sırada sonradan adının H.K. olduğunu öğrendiği görevli tarafından kelepçelenip, karakola götürüldü. Komiser, karakol bahçesinde, 'gel bakalım Ferhat, seninle işimiz var' diyerek, Ferhat Uzun'u nezarethaneye götürdü, orada, 'sen neden benim

memurlarımı şikayet ediyorsun?' diyen H.K., polislere 'gidin bunun hanımını getirin' talimatı verdi. Bunun üzerine Ferhat Uzun, 'benim namusum, şerefim var, hanımımı buraya getirirsen kendimi yakarım' dedi. Komiser de, üzerindeki çakmağı çıkarıp, Ferhat Uzun'a verdi, üzerine de spreyle gaz sıkıp, 'sana iyilik yapıyorum. Namuslu, şerefli isen yemini yerine getir, kendini yak' dedi. Bunun üzerine Ferhat Uzun çakmakla kendini yaktı."

8 Kişi

Şırnak'ın İdil İlçesi'nde 21 Ekim 2008'de gözaltına alındıktan sonra 23 Ekim 2009'de hem hastaneye götürülürken, hem de cezaevine nakledilmek üzere beş saat boyunca bekletildikleri Beş Şehitler Polis Karakolu'nda işkence ve kötü muamele gören DTP üyesi 8 kişiye işkence yapan 3 polis memuru hakkında "basit yaralama" ve "tehdit" suçundan açılan davaya İdil Sulh Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

İHD yetkililerinin girişimiyle savcının sekiz kişiye işkence yapılırken olay yerine giderek işkence ve kötü muameleyi tespit ettiği olayla ilgili hazırlanan iddianameye mağdur avukatlarının yaptığı itirazı kabul eden üst mahkeme, olayın "işkence" suçundan değerlendirilebileceğine karar vererek dosyayı Midyat Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderdi.

Midyat Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 Temmuz 2010'da devam eden duruşmaya sanık polis memurlarından ikisi katılmadı. Mahkeme heyeti bir sonraki duruşmada sanık polis memurlarının hazır edilmesine karar vererek duruşmayı 30 Eylül 2010'a erteledi.

Ufuk Özgün Erhan

İbrahim Doruk Balkan

Ufuk Göllü

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 5 Mart 2009'da Sosyalist Parti üyesi Ufuk Özgün Erhan, İbrahim Doruk Balkan ve Ufuk Göllü'ye kimliklerini soran polis memurları C.S., O.T., R.K. ve H.K. çıkan tartışma sonucu üç kişiyi darp ederek kelepçelemiştir.

Olayın ardından Ufuk Özgün Erhan, İbrahim Doruk Balkan ve Ufuk Göllü'nün ve polis memurlarının karşılıklı olarak suç duyurusunda bulunmaları üzerine başlatılan soruşturmayı tamamlayan Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı'nın iddianameyi hazır-

ladığı 23 Nisan 2010'da öğrenildi.

İddianamede, polis memurlarının Sosyalist Parti üyesi üç kişinin kendilerini darp ettiği yönünde tutanak hazırladığı fakat üç kişiden Ufuk Göllü'nün burnunun kırıldığı ve vücudunda şişlikler oluştuğu, Ufuk Özgün Erhan'ın ise sol bileğinin kırıldığı vurgulanarak polis memurlarının "basit tıbbi müdahaleyle iyileşecek şekilde" darp edilmeleri nedeniyle polis memurlarının hazırladığı tutanağın dikkate alınmadığı belirtildi.

İddianamede polis memurlarının "zor kullanma sınırını aşıp işkenceye varacak şekilde kasten yaralama eylemini gerçekleştirdikleri, müştekilerin kelepçelendikten sonra biber gazı sıkılarak kasten yaralama eylemine devam ettikleri, bu eylemin araç içerisinde sürdüğü" ifade edilerek polis memurlarının İbrahim Doruk Balkan'a yönelik şiddet nedeniyle "işkence" suçundan 12 yıla kadar, Ufuk Göllü ve Ufuk Erhan Özgüne uygulanan şiddet nedeniyle de "ağırlaştırılmış işkence" suçunu ikişer kez işledikleri iddiasıyla 36 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaları istendi.

Davanın ilk duruşmasının Beyoğlu 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 24 Haziran 2010'da görüleceği öğrenildi.

Mehmet Nezir Çirik

İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 10 Ağustos 2007'de ziyaretine gittiği babasının evinden ayrıldıktan sonra kimlik kontrolü amacıyla polis memurlarının yolda durdurduğu; "kimlik göstermediği" ve "görevli polis memuruna direndiği" iddiasıyla arkadaşı Arif Kılınç'la birlikte gözaltına alınarak Taksim Polis Merkezi'nde dövülen ve aldığı darbeler nedeniyle dalağı ameliyatla alınan Mehmet Nezir Çirik'i (33) dövdükleri öne sürülen 12 polis memuruna "işkence" suçundan 24 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açıldığı 19 Ağustos 2010'da öğrenildi.

Kamile Çiğci

Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukukî Yardım Bürosu avukatlarından Eren Keskin, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı'nın, Kamile Çiğci'ye, 1993 yılının Aralık ayında "PKK'ye yardım ve yataklık yaptığı" gerekçesiyle Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında tutulduğu 33

gün boyunca tecavüz ve işkence ettikleri gerekçeyle yargılanan yedi polis memuru hakkında verilen beraat kararının onanması yönünde görüş bildirdiğini 4 Ekim 2010'da açıkladı.

Kamile Çiğci'nin dava sırasında sanıkları teşhis ettiğini ve mağduriyetinin doktor raporlarıyla tespit edildiğini hatırlatan Eren Keskin, "karar eksik ve yanlış, sanıkların beraatı hukuka aykırı" diye konuştu.

Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüz Karşı Hukukî Yardım Bürosu'na 1999 yılında başvuran Kamile Çiğci, Nusaybin Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında tutulduğu 33 gün boyunca işkence gördüğünü ve tecavüze uğradığını anlatmıştı.

Kamile Çiğci'nin, Mardin Cumhuriyet Savcılığı'na başvurması üzerine Cumhuriyet Savcısı Murat Ertimli, biri komiser yedi polis memuru hakkında "işkence" ve "tecavüz" suçlarından dava açmış ve hazırladığı iddianamede şu ifadelere yer vermişti: "Komiser İ.H.'nin yönlendirmesi ve talimatıyla sanıkların elbirliği ile falaka, elektrik verme, soğuk su sıkma, askı gibi gayriinsanî yöntemlere başvurup müştekiye suçunu ikrar etmesini sağlamaya çalıştıkları, ayrıca müştekinin sorgulanması sırasında cinsel organına cop soktukları ve fiilen tecavüz ettikleri tespit edilmiştir".

Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada sanıklar "zamanaşımı" gerekçesiyle 2004 yılında önce "işkence" suçundan 2009 yılında da "tecavüz" suçundan beraat etmişti.

Tacetin Çolak

İzmir'de 30 Eylül 2009'da Dokuz Eylül Üniversitesi'nin akademik yılı açılışına katılmak üzere İzmir'e gelen Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın AKP İzmir İl Başkanlığı'nı ziyareti sırasında alınan güvenlik önlemleri nedeniyle il başkanlığıyla aynı sokakta yer alan bürosunda sıkıntı yaşadığını iddia eden Halkın Kurtuluş Partisi İl Başkanı Avukat Tacettin Çolak, alınan önlemlere tepki gösterdiği için bürosuna gelen polis memurlarının ve Başbakanlık korumalarının kendisini ve arkadaşını dövdüğünü ileri sürmüştü.

Korumalardan şikâyetçi olan Avukat Tacettin Çolak'ın ve arkadaşının şikâyetini değerlendiren savcı, iki avukatı darp ettikleri ileri sürülen dört

başbakanlık koruması hakkında “kasten yaralama” ve “hakaret” suçlamasıyla dava açıldı.

İzmir Savcısı Alaattin Dokur hazırladığı iddianamede, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın koruması olan 2. Sınıf Emniyet Müdürü Zeki Bulut hakkında “hakaret” suçundan 26 aya kadar hapis cezası isterken; polis memurları İsmail Dalkıran, Refik Farsakoğlu ile Aydın Akgül hakkında da mağdurları darp ettikleri için “kasten yaralama” suçunu iki kez işledikleri iddiasıyla 10’ar yıla kadar hapis cezası ve “hakaret” suçundan da 26 aya kadar hapis cezası istedi. İddianamede ayrıca tüm koruma polislerinin memuriyetten ve kamu haklarından men edilmesi istendi.

9 Ekim 2010’da ilk duruşması İzmir 18. Sulh Ceza Mahkemesi’nde görülen davada sanıkların kimlik tespitini yapan mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

Abdurrahim Aslan

Siirt’te 31 Ekim 2007’de gözaltına alınan ve gözaltında tutulduğu Siirt Emniyet Müdürlüğü’nde penisine ve testislerine ip bağlanarak odada dolaştırılan ve halen Siirt E Tipi Cezaevi’nde tutuklu bulunan Abdurrahim Aslan’a işkence yaptıkları gerekçesiyle 10 polis memuru hakkında 12’şer yıla kadar hapis cezası istemiyle açılan davanın ilk duruşmasında sonuçlandırıldığı 18 Kasım 2010’da öğrenildi.

Siirt Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, Adli Tıp Kurumu’nun işkenceyi tespit eden raporuna rağmen “Abdurrahim Aslan polisler ile iftira atmak için testisine zarar verdi. Hayvancılık yapan Abdurrahim Aslan göçer olduğu için temizliğe dikkat etmiyor. Uzun süre dağda kaldığı için testislerde enfeksiyon olması normaldir” diyerek polis memurları hakkında beraat kararı verdi.

Öztürk Aladağ

İstanbul’da 1 Mayıs 2009’da İşçi Bayramı dolayısıyla düzenlenen gösterilere müdahale eden polis ekiplerinin Tarlabası Caddesi’nin ara sokaklarında eylemcilerden Öztürk Aladağ’ı (28) yere yatırarak copla dövmeleri amatör bir kamera tarafından kaydedilmiş ve basına yansımıştı.

Aldığı sağlık raporu ve kamera kaydıyla birlikte şikâyetçi olan Öztürk Aladağ’ın başvurusu kabul

edilmiş ve Öztürk Aladağ’ın şikâyeti aynı sokakta sürüklenerek gözaltına alınan Naciye Kaplan’ın şikâyetiyle 13 Mayıs 2010’da birleştirilerek beş polis memuru hakkında Bakırköy 12. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 30 Haziran 2010’da dava açılmıştı. Fakat sanık polis memurlarının amiri olması nedeniyle İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çevik Kuvvet Şube Müdürü Gökhan Özsvaş hakkındaki şikâyete 30 Haziran 2010’da takipsizlik kararı verilmişti.

Öztürk Aladağ’ın avukatı Meral Hanbayat’ın karara itiraz etmesi üzerine, mahkeme heyeti, Gökhan Özsvaş’ın “olay sırasında Beyoğlu’nda değildim. Zor kullanma sınırının aşılması yönünde talimat vermem mümkün değil” şeklindeki savunmasına rağmen “amirin işkence yapıldığını öngörmesine rağmen işkenceye müdahalede bulunmaması dolayısıyla işkence yapılmasını zımnen rıza gösterdiğini bu nedenle işkence suçunu işlediğini” ileri sürerek Gökhan Özsvaş hakkındaki takipsizlik kararını 3 Eylül 2010’da kaldırdı.

Beş polis memuruyla beraber yargılanan Gökhan Özsvaş hakkında açılan davaya 2 Aralık 2010’da Bakırköy 12. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi.

Duruşmada ifade veren Gökhan Özsvaş, mağdur Naciye Kaplan ile ilgili olarak “hanımefendinin topallayarak yürüdüğünü görünce koluna girdim. Sanırım gazdan etkilendiği için zor nefes alıyordu. Rahat nefes alsın diye çenesinden tutup başını yukarı kaldırdım” dedi.

Mahkeme heyeti sanık polis memurlarından Kemal Güney ve Veli Tarım’ın getirilmesi ve Çağdaş Hukukçular Derneği’nin müdahillik talebinin değerlendirilmesi için duruşmayı 17 Şubat 2011’e erteledi.

C.E.

Hakkârî’de 21 Mart 2008’deki Newroz kutlamasına müdahale eden polis ekiplerinin kameralar önünde C.E.’nin (17) kolunu bükmesiyle ilgili olarak yapılan suç duyurusunun takipsizlik kararıyla sonuçlandırıldığı 24 Mart 2010’da öğrenildi.

C.E. (17) hakkında açılan dört ayrı davada ise C.E.’nin toplam 30 yıl hapis cezasına mahkûm edilmesi istendi. C.E. hakkında “yasadışı örgüt üyesi olduğu” ve “yasadışı örgüt propagandası

yaptığı” iddiasıyla Van Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan dava devam ederken, Hakkâri Sulh Ceza Mahkemesi’nde “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği”, “Atatürk’ün manevi şahsiyetine hakaret ettiği” ve “Atatürk heykeline zarar verdiği” suçlamalarıyla açılan üç ayrı dava birleştirilerek C.E.’nin bu dosyadan 25 Mart 2010’da yargılanmasına karar verildi.

— Hakkâri Belediye Başkanı Fadıl Bedirhanoglu’nun 8 Ocak 2010’da ziyaret ettiği Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İlköğretim Okulu’nda “En büyük başkan bizim başkan” şeklinde slogan atan öğrencilerin okulun müdür yardımcısı tarafından dövüldüğü belirtildi. İddiayı doğrulayan Milli Eğitim Müdürü Ömer Bulut, konunun araştırılması için müfettiş görevlendirildiğini söyledi. Olayın ardından Hakkâri’de başlayan protesto gösterilerine müdahale eden polis ekipleri ise dokuz kişiyi gözaltına aldı.

— Sivas’ta 14 Ocak 2010’da Atatürk Lisesi öğrencisi E.K.’nin, tırnağında parlaticı olduğunu gören Tarih Öğretmeni O.P. tarafından, namaz kılmadığı ve Alevi olduğu için yumruklandığı ileri sürüldü. Olayı doğrulayan Sivas İl Milli Eğitim Müdürü Murat Taner, O.P. hakkında soruşturma başlatıldığını söyledi.

— Zonguldak’ta düzenlenen Liselerarası Futbol İl Birinciliği müsabakalarının 21 Ocak 2010’daki ödül töreninde Kilimli Lisesi Müdürü Mehmet Akdoğan’ın, rakip takımın kalecisiyle tartışan Kilimli Lisesi futbolcusu O’yu “sus, yamurturum seni” şeklinde tehdit ederek O’ya vurduğu kamera görüntülerine yansdı.

— Kayseri’nin Develi İlçesi’ndeki Necmiye Mustafa Maşlak Sağlık Meslek Lisesi’nde sömestr tatili öncesi sağlık raporu alarak bir hafta derslere girmeyen 9. ve 10. sınıf öğrencilerini okul müdürü C.A.’nın karnelerin alındığı 22 Ocak 2010’da okula gelen öğrencileri bahçede dövdüğü cep telefonu kamerasıyla tespit edildi.

— Antalya Lisesi öğrencisi Damla Altuniş (17), 22 Şubat 2010’da arkadaşıyla tartıştığı için Müdür Yardımcısı R.P.’nin kendisine koridorda yumruk ve tokat attığını, kafasını duvara çarptığını ileri sürerek R.P. hakkında şikâyetçi oldu.

— Konya’nın Selçuklu İlçesi’ne bağlı Tepeköy Beldesi’nde 11 Mart 2010’da Tepeköy İlköğretim Okulu 2. sınıf öğrencisi F.O.’nun (7) ders kitabını getirmediği gerekçesiyle öğretmeni H.A.’nın (36), sınıfta bulunan 28 öğrenciye F.O.’ya tokat attırıldığı iddia edildi.

Ders bitiminde evine giden F.O.’nun yanağının şiş ve mor olduğunu gören annesi B.O., F.O.’yu sağlık ocağına götürerek darp raporu aldı. Tepeköy Jandarma Karakolu’na yapılan suç duyurusu üzerine ifadesi alınan ve hakkında soruşturma başlatılan sözleşmeli öğretmen H.A.’nın görevine son verildi.

— Van’ın Saray İlçesi’ne bağlı Örenburç Köyü’ndeki ilköğretim okulunda öğretmenlik yapan asteğmen M.T.’nin 17 Mart 2010’da, sırada konuşan öğrencisi Ö.Y.’yi (13) döverek burnunu kırdığı ileri sürüldü. Özalp Devlet Hastanesi’nde yapılan tedavinin ardından “iş göremez” raporu alan Ö.Y.’nin ailesi M.T. hakkında suç duyurusunda bulundu.

Saray Kaymakamı Meral Demirbaş, okulda yaşanan olaydan bilgisi olduğunu belirterek, “öğretmen hakkında adli ve idari soruşturma başlatıldı. Öğrencilere yönelik şiddet hiçbir şekilde tasvip edilemez” diye konuştu.

— İstanbul’un Sancaktepe İlçesi’ndeki Hüseyin Temizel İlköğretim Okulu anasınıflı öğrencisi M.Ü.’nün (6) öğretmeni G.H. tarafından, 17 Mart 2010’da dövüldüğü iddiaları üzerine, Sancaktepe İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü olay hakkında inceleme başlatarak okula bir müfettiş gönderdi.

— İstanbul’un Fatih İlçesi’nde bir ilköğretim okulunda kaydedilen ve 22 Mart 2010’da ortaya çıkan görüntülerde öğretmenin masasına çağırdığı öğrenciyi azarladığı; ön sırada oturan başka bir öğrencininse kulağını çektiği ve öğrencinin ensesine tokat attığı görüldü.

— Samsun’un Canik İlçesi’nde 19 Mart 2010’da Karşıyaka Lisesi öğrencisi H.O.’nun okula sivil kıyafetle geldiği için Müdür Yardımcısı S.K. tarafından başına demir sopayla vurduğu ve eve gönderdiği ileri sürüldü. Akşam başı ağrıyan H.O. hastaneye götürülürken H.O.’nun ailesi de müdür yardımcısı hakkında suç duyurusunda bulundu.

— Malatya’da Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencisi S.G.’nin (14), İngilizce Öğretmeni M.K. ta-

rafından sırada başka bir dersin kitabı olduğu gerekçesiyle darp edildiği 29 Mart 2010'da öğrenildi.

S.G.'nin ailesi M.K.'den şikâyetçi olurken İl Millî Eğitim Müdürü Mehmet Bulut konuyu araştırdıklarını söyledi.

— Isparta'nın Gelendost İlçesi'nde, 30 Mart 2010'da, Şehit Erhan Çakmak İlköğretim Okulu Müdüresi E.Ç.'nin 8. sınıf öğrencisi S.K.'yi (14) pencereye çıkardığı gerekçesiyle sopayla döverek S.K.'nin ameliyatlı olan köprücük kemiğini ve kolunu kırdığı iddia edildi.

S.K.'nin olayı anlatması üzerine baba B.K., Gelendost Cumhuriyet Savcılığı'na E.Ç. hakkında şikâyet dilekçesi verdi. Isparta Millî Eğitim Müdürü Tacettin Yılmaz da iddiaların araştırıldığını belirtti.

— Erzincan'da İmam Hatip Lisesi 1. sınıf öğrencisi D.K. (16), 31 Mart 2010'da Tarih Öğretmeni S.U.'nun, taktığı başörtüsü nedeniyle aralarında çıkan bir tartışmanın ardından kendisini dövdüğünü ileri sürerek Çarşı Polis Merkezi'ne gidip S.U.'dan şikâyetçi oldu.

— Eskişehir'de 31 Mart 2010'da Cumhuriyet Lisesi öğrencileri S.A.B. (17) ile N.F. (16), kütüphanesi olmayan bir okula kitap toplamak için girdikleri sınıftan çıkarken kapının hızlı kapanması nedeniyle tarih öğretmeni B.Ç.'nin kendilerine tekme ile vurduğunu öne sürerek İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi'ne gidip B.Ç.'den şikâyetçi oldu. Öğrencilerden N.F., 20 gün önce apandisit ameliyatı olduğunu ve B.Ç.'nin ameliyat olduğu bölgeye vurduğunu ileri sürdü.

— Bursa'nın İnegöl İlçesi'nde Kocatepe İlköğretim Okulu öğrencisi O.D.'nin (11), 7 Nisan 2010'da sınıfta gürültü yaptığı için öğretmeni N.A. (35) tarafından metal sandalye ayağıyla dövdüğü ileri sürüldü. O.D.'ye tedavi edildiği hastane tarafından "darp" raporu verilirken O.D.'nin ailesinin N.A. hakkında suç duyurusunda bulunduğu belirtildi.

— İstanbul'un Maltepe İlçesi'nde 13 Nisan 2010'da Coşkun Koleji Yaşar Cimilli İlköğretim Okulu öğrencisi E.D.'nin (11) anne ve babası, oğulları ile altı arkadaşının "yaramazlık yaptıkları" gerekçesiyle öğretmenleri tarafından sınıfa kapatılıp dövüldüğünü ileri sürerek öğretmen F.K. hakkında suç duyurusunda bulundu.

— Kahramanmaraş'ta Fatih Çok Programlı Lisesi öğrencisi M.A.'nın (18), Beden Eğitimi Dersi'nde voleybol topuna ayağıyla vurduğu gerekçesiyle Öğretmen İ.B.'nin M.A.'nın yüzüne sıcak çay attığı sonra da M.A.'yı dövdüğü 16 Nisan 2010'da öğrenildi.

İ.B.'nin çay bardağını M.A.'nın yüzünde kırması sonucu oluşan yaranın ise kapanmayabileceği ileri sürüldü. Baba M.A. öğretmen hakkında Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunurken Kahramanmaraş Millî Eğitim Müdürlüğü de iddiaları araştırmaları için iki müfettiş görevlendirdi.

— Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde Atatürk İlköğretim Okulu öğrencisi O.T.'nin sınıfta Kürtçe konuştuğu için Öğretmen B.Ö. tarafından 1 TL para cezasına çarptırıldığı; O.T.'nin parayı ödeyememesi üzerine B.Ö.'nün O.T.'yi dövdüğü 16 Nisan 2010'da öğrenildi.

— Diyarbakır'da Eczacılar İlköğretim Okulu öğrencisi H.B.'nin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nde Hristiyan olduğu için Öğretmen A.D.'nin dediklerini yapmadığı için A.D.'nin H.B.'yi dövdüğü 17 Nisan 2010'da öğrenildi.

— Muğla'nın Yatağan İlçesi'nde 16 Nisan 2010'da Kaplancık İlköğretim Okulu öğrencisi Ö.C.'nin (12), ders arasında okul bahçesinde arkadaşlarıyla oynarken argo kelimeler kullandığı için İngilizce Öğretmeni A.B.'nin, Ö.C.'nin avuçlarına ve başına sopayla vurduğu ileri sürüldü.

— Konya ve Kahramanmaraş'ta iki öğretmen, öğrencilerine dayak atmakla suçlandı. Notuna itiraz eden öğrencinin kulak zarı patladı, voleybol topuna ayakla vuran öğrencinin yüzüne 7 dikiş atıldı

Konya'nın Selçuklu İlçesi'nde 15 Nisan 2010'da Endüstri Meslek ve Teknik Eğitim Lisesi öğrencisi H.Ç.'nin (16) sınav sonucuna itiraz etmesine sinirlenen Matematik Öğretmeni V.K.'nin (49) H.Ç.'yi dövmesi sonucu H.Ç.'nin sol kulak zarı yırtıldı.

— Antakya'da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) İlköğretim Okulu'nda okul öncesi öğretmeni F.N.'nin ana sınıfı öğrencisi K.E.'yi (6), sözünü kestiği gerekçesiyle ayağının altına alarak ezdiği aynı sınıfta görev yapan yardımcı stajyer öğretmenin cep telefonu kamerasıyla çektiği görüntülerin

19 Nisan 2010'da ortaya çıkması sonucu öğrenildi. Olayın İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bildirildiği ve F.N. hakkında soruşturma başlatıldığı bildirildi.

— Erzurum'un Palandöken İlçesi'nde 14 Nisan 2010'da 70. Yıl İlköğretim Okulu Müdürü M.K.'nin, arkadaşları ile kavga eden O.O.'yu döverek bayılttığı iddia edildi. Olayı öğrenen Baba U.O., Müdür M.K. hakkında suç duyurusunda bulundu.

— Tekirdağ'ın Malkara İlçesi'nde bir lisede Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmeni A.Z.'nin 20 Nisan 2010'da öğrencisi O.B.'yi dövdüğü iddia edilmesi üzerine daha önce de A.Z. hakkında şikâyetler bulunması nedeniyle Malkara Kaymaklığı A.Z.'yi açığa aldı.

— Gaziantep'in Şahinbey İlçesi'nde bir ilköğretim okulunda sözleşmeli olarak çalışan Öğretmen M.A.Ç.'nin (30), 22 Nisan 2010'da sözlü sınavda sorduğu sorunun yanıtını bilemeyen B.K.'nin (8) kalçasına yorgan iğnesi batırarak B.K.'yi cezalandırdığı ileri sürüldü.

Okul Müdürü M.A., ailenin şikayeti üzerine olayı araştırdıklarını, durumu Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bildirdiklerini ve söz konusu öğretmenin sözleşmesinin iptal edilerek okuldan uzaklaştırıldığını açıkladı.

— Bursa'nın Yıldırım İlçesi'nde İhsan Dikmen İlköğretim Okulu 4-C sınıfı öğrencilerinden altısında davranış bozukluğu olduğunu tespit eden çocukların aileleri, çocukların Öğretmen Fatma Taş (40) tarafından dövüldü.

Aileleri tarafından hastaneye getirilen çocukların vücutlarında darp izleri bulundu. Kafasında şişlik tespit edilen B.A.'nın olası beyin kanamasına karşı bir gün süreyle gözetim altında tutulduğunu açıklayan B.A.'nın annesi B.A., "oğlumun başında ve burnunda yaraları görünce kendisine ne olduğunu sordum. Önce, 'top oynarken düştüğüm için oldu' dedi. Hastaneye getirdik doktorlar beyin kanaması şüphesiyle kendisini bir gün süreyle müşahede altında tuttu. Olay ortaya çıkınca B. bu kez bana gerçeği söyleyip, derste kalemimi açmak için ayağa kalktığı anda öğretmenin kafasını tahtaya vurduğunu, yere yatırıp tekme attığını söyledi" dedi.

Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Fatma Taş hakkında soruşturma başlattığı ve 11 Mayıs 2010'da Fatma Taş'ı açığa aldığı öğrenildi.

— Antalya'nın Muratpaşa İlçesi'nde 2010 yılının Ocak ayında Güzeloba İlköğretim Okulu öğrencisi D.E.'yi (14) döverek yaraladığı iddia edilen Öğretmen Bekir Taş hakkında yapılan suç duyurusu üzerine açılan davada Bekir Taş'a 2250 Lira para cezası verildiği 4 Ağustos 2010'da öğrenildi.

— Gaziantep'te 18 Ekim 2010'da Şehit Adem Yavuz İlköğretim Okulu öğrencisi D.K.'nin (15), arkadaşıyla kavga ettiği için müdür yardımcısı H.T.O. tarafından başı duvara vurularak dövüldüğü iddia edildi. Avukat Cengiz Gökçek Devlet Hastanesi'nde tedavi olan ve "üç gün iş göremez" raporu alan D.K., "hiçbir şey söylemeden beni dövmeye başladı. Kafamı duvara vurdu. O kadar çok vurdu ki sınıf arkadaşlarım bile ağlamaya başladı" dedi.

— Van'ın Özalp İlçesi'ne bağlı Takurengiz (Oymaklı) Köyü İlköğretim Okulu öğrencisi M.K.'nin (13) sıra arkadaşına "Ders xilas bû? (Ders bitti mi?)" diye sorduğu için okul müdürü M.A. tarafından darp edildiği, Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, 25 Ekim 2010'da Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu'nun yanıtlaması talebiyle, TBMM Başkanlığı'na verdiği yazılı soru önergesiyle öğrenildi.

M.K. olayı şöyle anlattı: "sınıfta yanımda bulunan arkadaşım M.E.'yle Kürtçe konuşunca sınıf öğretmeni G.Ç., bana 'Neden Kürtçe konuşuyorsun?' diyerek, okul müdürünün odasına götürdü ve müdüre benim Kürtçe konuştuğumu söyledi. Müdür Kürtçe konuştuğumu duyunca bana saldırdı. Yüzüm kanlar içinde kaldı" dedi.

M.K.'nin babası B.K. ise, olayı duyduktan sonra Özalp İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne giderek öğretmenlerden şikâyetçi olduğunu belirtti.

— Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde 27 Eki 2010'da Uluer İlköğretim Okulu öğrencisi M.K.'nin (14), "yaramazlık yaptığı" gerekçesiyle müdür yardımcısı G.A. tarafından dövüldü. Kafasını müdür yardımcısının odasındaki dolaba çarpan M.K.'nin kafasının kırıldığı öğrenildi.

— Antalya'nın Alanya İlçesi'nde Sugözü Cemal Coşkun İlköğretim Okulu 5. sınıf öğrencisi dört çocuğun, 3 Aralık 2010'da öğretmenleri tarafından dövüldüğünü savunan Hülya Yılmaz adlı veli, çocukların darp edildiğine dair sağlık raporu alarak, çocukları dövdüğü iddia edilen öğretmen hakkında şikâyetinde bulundu.

— Trabzon'da 17 Aralık 2010'da Dolaylı Köyü İlköğretim Okulu öğrencisi Ü.T.'nin (11) okul müdürü A.A.(53) tarafından sopayla dövüldüğü iddia edildi. Vücudunun çeşitli yerlerine aldığı darbelerle yaralanan Ü.T., Trabzon Numune Hastanesi'ne tedavi altına alındı. İfadesi alındıktan sonra serbest bırakılan A.A. hakkında adli soruşturma başlatıldı.

— İzmir'in Buca İlçesi'nde Tütün İhracatçılar Birliği İlköğretim Okulu öğrencileri E.T. (13) ve Ö.K. (13), 27 Aralık 2010'da İngilizce Öğretmeni F.B.'nin kendilerini dövdüğünü ileri sürerek şikâyetçi oldular. "Darp" raporu alan öğrencilerin şikâyeti üzerine olayla ilgili soruşturma başlatıldığını belirten Buca Milli Eğitim Müdürü Celal Yıldız, öğretmenin öğrencileri dövmediğini belirterek soruşturmanın sonucunun beklenmesi gerektiğini ifade etti.

— Sivas'ın Gazi Köyü İlköğretim Okulu öğrencileri Y.Y. (13) ve C.Y.'nin (14), 27 Aralık 2010'da İstiklal Marşı törenine geç kaldıkları gerekçesiyle, Müdür H.E. tarafından dövüldükleri iddia edildi. Konuyla

ilgili açıklama yapan Müdür H.E., "çocuklara sadece biraz kızdım. Geç gelenlere şınav çektiriyorum" dedi.

Dava

Diyarbakır'da 21 Mayıs 2009'da Şehit Albay Güner Ekici İlköğretim Okulu öğrencisi M.B.'yi (14) döven Uzman Çavuş E.A.'nın yargılanmasına 2 Şubat 2010'da başlandı.

Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada savunmasını yapan sanık E.A., suçlamaları kabul etmeyerek M.B.'nin oğlunu dövdüğünü, bu nedenle okula gidip M.B.'ye sadece "oğlunu niye dövdüğünü" sorduğunu söyledi. M.B.'ye herhangi bir darp girişiminde bulunmadığını iddia eden sanık E.A., M.B.'yi müdüre götürmek amacıyla kolundan tuttuğunu öne sürdü. Mahkeme başkanı, tanıkların ifadelerinin alınması için duruşmayı erteledi.

İstanbul Protokolü

Muğla E Tipi Cezaevi'nde 5 Ocak 2010'da devlet hastanesine getirilen Erkan Kaya'yı İstanbul Protokolü uyarınca muayene odasına kolluk kuvvetleri olmaksızın muayene etmek isteyen Tabip Odası Başkanı Doktor Naki Bulut hakkında "mahkûmu cezaevinden hastaneye gereksiz yere nakil yaptırarak devleti 19 lira 20 kuruş zarara uğrattığı" gerekçesiyle TCK'nin 257/1 maddesi uyarınca soruşturma açıldığı 29 Temmuz 2010'da öğrenildi.

Konuyla ilgili açıklama yapan Naki Bulut: "İnsan ve hasta haklarını ihlal eden bir devletin hekimi olacağıma, hekimlik meslek etik kurallarına aykırı davranan bir hekim olacağıma, devletin 19.20 lira zarar etmesine neden olmak, devletimizin onuru dikkate alındığında daha küçük bir kayıptır" dedi.

Naki Bulut, savcının talebi doğrultusunda Muğla Sağlık İl Müdürlüğü'ne yazılı savunmasını verirken olay gününü şöyle anlattı:

"5 Ocak 2010 tarihinde saat 10.30'da 72 sıra numarasıyla hasta Erkan Kaya, bir gardiyan ve bir astsubay ile muayene odasına girdi. Astsubay ve gardiyana kendilerinin dışarı çıkması gerektiğini belirttim. Odayı terk etmeyeceklerini söylediler. Bunun üzerine hastanın mahremiyet hakkı olduğunu, tıbbi tedavisi konusunda ilgili kişiler dışında muayene ortamında kimsenin bulunmaması gerektiğini söyledim. Kolluk kuvvetleri dışarı çıkmama konusunda kararlı olduklarını söyleyince, ekteki tutanağı hazırladım. Böyle bir sürecin sonunda kusurlu taraf kim olursa olsun bir hastanın muayene ve tedavi hakkı engellenmiş oldu ve hasta muayene edilip tedavi edilemedi. Böylece bir hasta hakkı ihlali ve sağlık hizmeti alma hakkı ihlal edilmiş oldu. Hekimlik mesleğinin nasıl yürütüleceği, ulusal sağlık mevzuatında, TTB Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'nda, Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nde, Hasta Hakları Yönetmeliği'nde, Uluslararası Sözleşmelerde, İstanbul Protokolü'nde ve Dünya Tabipler Birliği Bildirgeleri'nde tanımlanmıştır. Hekimler hastaların, ırk, dil, din ve mezhep, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, ekonomik ve sosyal durumları ile sair farklılıkları dikkate almadan mesleklerini yürütmek zorundadır. Tutuklu ve hükümlülerin muayenesi de öteki hastalarinki gibi, kişilik haklarına saygılı, hekimlik sanatını uygulamaya elverişli koşul-

larda yapılmalı ve onların gizlilik hakları korunmalıdır. Polis ya da diğer kolluk görevlileri hiçbir zaman muayene odasında bulunmamalıdır. Hekimin, bu koşulların sağlanması için ilgililerden istekte bulunma hakkı ve sorumluluğu vardır. İnsan haklarını ve hasta haklarını ihlal eden bir devletin hekimi olacağıma, hekimlik meslek etik kurallarına aykırı davranan bir hekim olacağıma, devletin 19.20 lira zarar etmesine neden olmak; devletimizin onuru dikkate alındığında daha küçük bir kayıptır. İnsan haklarını tanımayan, devletin kendilerine verdiği yetkileri kötüye kullanan kişilerin, devlete verdikleri maddi ve manevi zararın karşılığı hesaplanamayacak kadar büyüktür. Bu sorunu çözemeyen ender illerden biriyiz. Sağlık Müdürlüğü, Başsavcılık, Tabip Odası ve Jandarma Alay Komutanlığı temsilcileri bir araya gelerek ortak uzlaşma sağlamalıdır.”

Konuyla ilgili olarak TİHV Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur da “böyle bir teklifin dahi yapılmaması gerekir. Hiçbir hasta-hekim ilişkisinde üçüncü şahıslara muayene ortamında yer yoktur. Türkiye geçen yıl savcı, hâkim ve hekimlere yönelik bir eğitim yürüttü. Adalet ve Sağlık bakanlıkları ile Adli Tıp Kurumu’nu AB çerçevesinde yürüttüğü, ‘İşkencenin Etkin Belgelenmesi / İstanbul Protokolü’ başlıklı bu eğitime 1000 kadar hâkim ve savcı katıldı. Naki bey de bu eğitimden geçti. Dolayısıyla savcı uluslararası belgeler aykırı işlem yapıyor. Bu da savcının cehaletini gösteriyor. Uluslararası belgelerden haberdar olmadığını gösteriyor. Fakat nedenini biliyoruz. Maalesef bu ülkede, terör suçlusu olarak anılan kişilerin muayenelerini düzenleyen bir üçlü protokol var. Jandarma, İçişleri ve Adalet bakanlıkları tarafından imzalanmış çağdaş bir protokole dayanıyorlar. Oysa o protokolün üstünde yasalar var” dedi.

3. AİHM KARARLARI

Cemalettin Canlı

KESK’in 2003 yılında düzenlediği bir gösteriye katıldığı için gözaltına alınan ve gözaltında işkence gören Cemalettin Canlı’nın başvurusunu 9 Şubat 2010’da karara bağlayan AİHM, Türkiye’nin 13 bin Euro ödemesine karar verdi.

Faruk Tuna

22 Ocak 2010’da AİHM, 2 Ağustos 1980’de “pankart astığı” gerekçesiyle gözaltına alınarak götürüldüğü İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde gördüğü işkence sonucu ölen Faruk Tuna’nın (20) ailesinin yaptığı başvuruda Türkiye’yi suçlu buldu ve Türkiye’nin 40 bin Euro ödemesine karar verdi.

Abdurrahim Demir

Mardin’de 1995 yılında gözaltına alındıktan sonra bir daha kendisinden haber alınmayan Abdurrahim Demir için AİHM’e yapılan başvuru 19 Ocak 2010’da sonuçlandı. AİHM, Türkiye’yi işkence yasağını ihlal ettiği gerekçesiyle 10 bin Euro tazminata mahkûm etti.

Emine Yaşar

Kapatılan HADEP’in yöneticilerinden Emine Yaşar’ın 2001 yılında İstanbul’da katıldığı savaş karşıtı bir gösteriye müdahale eden polis ekiplerinden işkence görmesini AİHS’nin 3. maddesine aykırı bulan AİHM’in, Türkiye’nin 13 bin Euro ödemesine karar verdiği 11 Şubat 2010’da öğrenildi.

Arif Çelebi, Mukaddes Çelik, Sultan Arıkan Seçik, Bayram Namaz, Sedat Şenoğlu ve Necati Abay

1997 yılında İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde Limter-İş Sendikası eğitim uzmanı Süleyman Yeter’in işkence ile öldürüldüğünde Süleyman Yeter’le birlikte işkence gören altı kişinin AİHM’de açtığı dava 6 Nisan 2010’da sonuçlandı. “İşkence yasağı”nın ihlal edildiğine karar veren AİHM, işkence mağduru altı kişiye 34 biner Euro ödenmesine hükmetti.

Murat Çelik

Aydın’da 1993 yılında Baki Erdoğan’ın işkenceyle öldürülmesiyle ilgili olarak altı polis memuru hakkında açılan davanın Aydın 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 21 Nisan 1998’de görülen karar

duruşmasında mahkeme heyetinin verdiği hapis cezalarına sınırlanan duruşma salonundaki polis memurlarının 10 avukatı, üç gazeteciyi ve dört insan hakları savunucusunu darp etmesiyle ilgili olarak yapılan hukuki girişimlerden sonuç çıkmaması nedeniyle mağdur avukatlardan Murat Çelik'in AİHM'e yaptığı başvuru 27 Mayıs 2010'da sonuçlandı.

AİHM, AİHS'nin işkence yasağını düzenleyen üçüncü maddesinin ihlal edildiği sonucuna vararak, Türkiye'yi Murat Çelik'e 9 bin Euro tazminat ödemeye mahkûm etti.

G.K., H.B., B.Ç.

AİHM 13 Temmuz 2010'da, İstanbul'da 1997 yılında "yasadışı örgüt üyesi oldukları" şüphesiyle gözaltına alınan G.K, H.B, ve B.Ç.'ye "yoğun" işkence yapılmasıyla ilgili olarak sorumluların cezalandırılmadığına dikkat çekerek Türkiye'yi, "AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiği" gerekçesiyle G.K.'ye 48 bin, H.B.'ye 40 bin, B.Ç.'ye ise 30 bin Euro manevi tazminat ve 3 bin 500 Euro da mahkeme masrafı ödemeye mahkûm etti.

Gülizar Tuncer

F tipi cezaevlerinde kalan kadın mahkûmlara kartpostal gönderilmesi için 22 Aralık 2001'de İstanbul'da bir postane önünde yapılan eyleme katılan Avukat Gülizar Tuncer'e sert bir şekilde müdahale eden polis memurlarının AİHS'nin 3. maddesini ihlal ettiğine 21 Eylül 2010'da karar veren AİHM, Türkiye'nin 7 bin 260 Euro ödemesine karar verdi.

Umar Karatepe

7 Ekim 2003'te Irak'a yapılan sınır ötesi operasyonu protesto etmek için düzenlenen gösteriyeye yapılan müdahale sonrasında gözaltına alınan

Umar Karatepe'nin "işkence gördüğü" gerekçesiyle yaptığı başvuruyu 12 Ekim 2010'da karara bağlayan AİHM, Türkiye'yi 15 bin 500 Euro ödemeye mahkûm etti.

Ç.Ö.

"Hırsızlık yaptığı" iddiasıyla 2001 yılında gözaltına alınan ve o dönemde 12 yaşında olan Ç.Ö.'ye gözaltına işkence yapılması nedeniyle AİHM'e yapılan başvuru 23 Kasım 2010'da sonuçlandı. AİHM, "işkence yasağını" ihlal ettiği gerekçesiyle Türkiye'yi 32 900 Euro tazminata mahkûm etti.

Abdulcelil Kaçmaz Davası

Kocaeli Cezaevi'nde tutuklu bulunan Abdulcelil Kaçmaz davasında da Türkiye mahkum oldu. Kaçmaz, 27 Haziran 1996'da İstanbul'da gözaltına alınan ve gözaltındayken işkence görmesine rağmen 8 Temmuz 1996'da "işkence görmemiştir" raporu verilen Abdulcelil Kaçmaz'ın başvurusunu 2 Şubat 2010'da değerlendiren AİHM, gözaltı süresinin uzunluğu, gözaltında tutulduğu sürenin telafi edilmesi için iç hukuk yollarının olmaması ve gözaltında tutulduğu sırada avukat yardımı alamamasından ötürü Türkiye'yi AİHS'nin 5/3., 4., 5., 6/1. ve 13. maddeleri uyarınca 12000 Euro manevi tazminat ile 1040 Euro mahkeme masraflarını ödemeye mahkum etti.

Ali Ümit Alkes Davası

1996 yılında "yasadışı bir örgüt adına soygun yaptığı" gerekçesiyle gözaltına alınan Ali Ümit Alkes'in başvurusunu 16 Şubat 2010'da karar bağlayan AİHM, gözaltında darp, elektrik, basınçlı su gibi işkence yöntemlerine maruz kaldığı adli tıp raporu ile belgelenen Ali Ümit Alkes'e AİHS'nin 3. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle Türkiye'nin 15600 Euro manevi tazminat ödemesine hükmetti.

CEZAEVLERİ

2010 yılı içinde Dokümantasyon Merkezi'nin belirlemelerine göre 39 tutuklu ya da hükümlü cezaevlerinde yaşamını yitirdi (Bu sayı 2009 yılında 37'ydi). Adalet Bakanlığı'nın yapmış olduğu açıklamaya göre aynı dönemde 413 tutuklu ve hükümlü yaşamını yitirmiştir: 161'i sağlık sorunları nedeniyle, 213'ü normal yollardan yaşamını yitirir-

ken, 38 kişinin intihar ettiği ve bir kişinin de diğer mahkûmlarca öldürüldüğü ileri sürülmüştür. Adalet Bakanlığı'nın açıklaması cezaevlerinden bilgi çıkışının ne denli zor olduğuna işaret etmekle kalmaz ayrıca sağlık sisteminin cezaevlerindeki en önemli sorun olduğunu da ortaya koyar.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün Resmi Verilerine Göre Cezaevlerinde Ölümler

| ÖLÜM TÜRÜ | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | GENEL TOPLAM |
|--|------------|------------|------------|------------|-----------|-----------|------------|------------|------------|------------|------------|--------------|
| Normal Ölüm | 154 | 123 | 71 | 128 | 12 | 21 | 121 | 150 | 170 | 155 | 213 | 1318 |
| Hastalık Nedeni ile Ölüm | 91 | 79 | 42 | 88 | 4 | 9 | 87 | 115 | 114 | 122 | 161 | 913 |
| İntihar iddiası | 23 | 29 | 16 | 33 | 66 | 63 | 34 | 26 | 36 | 37 | 38 | 401 |
| Diğer Tutuklular Tarafından Öldürülenler | 16 | 6 | 2 | 2 | 1 | - | 2 | - | 4 | 4 | 1 | 38 |
| Personelin, Hükümlü Tarafından Öldürülmesi | - | - | - | - | - | - | - | - | - | 1 | - | 1 |
| Toplam | 284 | 237 | 131 | 251 | 83 | 93 | 244 | 291 | 324 | 319 | 413 | 2670 |

TİHV verilerine göre, 2010 yılında cezaevlerindeki 130 ağır hasta tutuklu ya da hükümlü bulunmaktadır. BDP İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in soru önergesini 28 Mayıs 2009'da yanıtlayan Adalet Bakanı Sadullah Ergin, cezaevlerinde 5678 siyasi tutuklu ve hükümlünün bulunduğunu açıkladı. Sadullah Ergin'in yanıt metninde ayrıca ileri derecede kronik hastalığı bulunan 153 tutuklu ve hükümlünün bulunduğu bilgisi de yer aldı.

Tutuklu ve hükümlü sayısı ilk kez yüz bin sınırını 2008 yılında aşarak 103.235'e ulaşmıştı. Ancak 2009 yılının sonunda bu sayı 116.340'a ulaştı. TC Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, cezaevlerinde 30 Nisan 2010'da 119.112; 30 Mayıs 2010'da 119.394; 30 Temmuz 2010'da 118.654; 30 Ağustos 2010'da 121.275 ve 2010 yılı sonu itibarıyla 65.236'sı hükümlü ve 55.578'i tutuklu olmak üzere toplam

120.814 tutuklu ve hükümlü bulunuyor (<http://www.cte.adalet.gov.tr>).

Cezaevlerinin kalabalıklığı ve bunun sonucunda ortaya çıkan sorunlar gitgide artan bir ihlal kaynağı haline geldi. Öyle ki cezaevleri üzerine hazırlanan tüm raporların ve yazılan haberlerin ortak özelliğinin, cezaevlerindeki yaşam birimlerinde söz konusu birimin kapasitesinin birkaç kat üzerinde tutuklu ve hükümlünün yaşamaya zorlandığının vurgulanması olduğunu söyleyebiliriz. Ranzaların üç katlı hale gelmesinden, yerde, sandalyeler üzere ve nöbetleşe uyuyan tutuklu ve hükümlülerden sık sık söz edilmektedir.

Bilindiği gibi, Adalet Bakanlığı, 6 Kasım 2009'da¹ "Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik"te değişikliğe giderek tutuklu

¹Resmî Gazete, Sayı : 27398.

ve hükümlülerin ziyaretçileriyle Türkçe dışındaki dillerde de görüşme yapılabilmesine olanak sağladı². Bu yönetmelik sonrasında bazı cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin, haftalık on dakikalık telefonla görüşme hakkını kullanmalarından önce,

cezaevleri yönetimleri tarafından “tekmil vermeye” (kendisini ve konuşacakları kişi(lerin) ad ve soyadı, telefon numarası vb. gibi bilgileri yüksek sesle telefonda söylemeye) zorlandıkları ileri sürüldü.

1. YASAL DÜZENLEMELER

6008 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 22 Temmuz 2010 tarihinde kabul edildi. Kanunun 5. maddesi İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 6. maddesini değiştirdi:

“Madde 5 – 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 6. maddesinin 2. fıkrasının sonuna aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

‘Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve vekaletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. İnfaz hâkimi gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabilir.’

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilmiş ve infaz hâkimliğinin incelenmesinden geçmiş disiplin cezalarına karşı, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde yeniden yapılan başvurular, 4675 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik 6. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen usulle karara bağlanır.”

6. maddenin 2. fıkrası şu şekildeydi: “Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir; ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında re’sen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır.”

İnfaz hâkimliklerinin adli denetim yetkileri/görevleri³

İnfaz hâkimlikleri, kuruluş yasasında belirtildiği üzere, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak amacıyla kurulmuştur⁴.

Ayrıca, ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar verir.

İnfaz hâkimleri de kendilerine ulaşan şikâyetlerle ilgili olarak CMK'nın 83. maddesinde belirtilen keşif yapma yetkisine, dolayısıyla işkence ve kötü muamele fiillerinin gerçekleştiği iddia edilen yerleri ziyaret yetkisine sahiptir. İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca infaz hâkimlerinin “gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında resen araştırma yapabileceği” hüküm altına alınmıştır.

²Yönetmeliğin 41. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişiklik: “Ziyaret esnasında görüşmelerin Türkçe yapılması esastır. Ancak, hükümlü veya tutuklunun Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının Türkçe bilmediğinin beyan edilmesi halinde, Türkçe'den başka bir dilde konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır”.

³TİHV, Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın Türkiye'nin Üçüncü Dönemsel Raporu'nun Değerlendirilmesi için BM İşkenceye Karşı Komite'ye İlettiği Görüşleri ve Önerileri 15 Ekim 2010 ve İşkenceye Karşı Komite'nin Sonuç Gözlemleri Türkiye – 19 Kasım 2011, Ankara, TİHV, 2011.

⁴İnfaz Hâkimliği Kanunu, m. 1.

Suç soruşturmasında yargıcın bizzat olay yerine giderek delilleri toplamasına ilişkin düzenlemeler de dikkate alındığında gerek bir suç soruşturmasına ilişkin yetkileri ve gerekse kuruluş yarasının hedeflediği amaç bağlamında, *kendi yetki alanları içinde bulunan cezaevlerinin denetiminden sorumlu yargı birimleridir.*

Bununla birlikte, infaz hâkimleri bu yerleri ender olarak ziyaret etmektedirler. Nitekim CPT, İzmir İnfaz Hâkimi'nin sorumluluğu altındaki bir cezaevini *hiç* ziyaret etmediğini; Gaziantep İnfaz Hâkimi'nin de sorumluluğu altındaki birimleri *çok ender* ziyaret ettiğini tespit etmiştir⁵.

Uygulamada görülen bu tablonun yanı sıra her ne kadar önleyici işlev görebilecek olsalar da adli denetim mekanizmaları, Seçmeli Protokol'de öngörüldüğü gibi düzenli ziyaretler yapmak üzere kurulmuş ve görev alanları da buna göre tanımlanmış yapılar değildir.

İnfaz hâkimlikleri, ziyaret yetkilerini kullanmamanın yanı sıra cezaevlerinden gelen dosyalar üzerindeki incelemelerinde de adeta *cezaevi yetkililerinin verdikleri kararlarda bir noter işlevi görmektedir.*

2008 yılı içinde İnfaz Hâkimliklerine toplam gelen dosya sayısı 12.187'dir. Bu dosyaların % 57,2'si hükümlü ve tutukluların başvuru ve şikâyetleri ile % 42,8'i ise infaz hâkimliğine resen gelen hükümlü ve tutuklulara ait disiplin cezası onaylarıyla ilgilidir. *Hükümlü ve tutuklular tarafından yapılan* başvuru ve şikâyetlerin % 95,56'sında ret, İnfaz Hâkimliğine *resen gelen* hükümlü ve tutuklulara ait disiplin cezası onaylarıyla ilgili verilen kararların % 82,37'sinde cezanın onayına karar verilmiştir⁶.

İnfaz Hâkimliği Kanunu'nda 22.07.2010 tarihinde yapılan değişiklikle, bu hâkimliklerin kuruldukları yerin adliye binasında görev yapacaklarına ilişkin düzenleme yürürlükten kaldırılmıştır⁷. Bu değişiklik sonrasında, zaten cezaevi idaresinin bir onay mercii gibi çalışan infaz hâkimliklerinin cezaevi kampüslerinin içine taşınarak tamamen kapalı devre bir sistem haline gelme riski oldukça yüksektir.

Aynı değişiklik yasasında infaz hâkimlerine, "disiplin cezalarına karşı yapılacak şikâyetlerde duruşmalı" yargılama yapma kuralı getirilmektedir⁸. Bu olumlu bir düzenleme olmakla birlikte duruşma kuralının sadece disiplin cezalarına karşı yapılacak şikâyetlerle sınırlı tutulmuş olması ciddi bir eksiklik. Verilen cezaya karşı bir itiraz olmadığı durumda infaz hâkimliği duruşma açmaksızın evrak üzerinden karar verecektir ki bu da kişinin *savunma hakkını kısıtlayan bir hükümdür.* Keza, disiplin cezası dışındaki diğer işlemlerde de duruşmasız usul izlenecektir.

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaretlerine İlişkin Yönetmelik'te Değişiklik

4 Nisan 2010 tarihli bir habere göre, Danıştay 10. Dairesi, hükümlü ve tutukluların ziyaret edilmeleri hakkındaki yönetmeliğin 14. maddesini iptal etti. Adalet Bakanlığı ise yeni bir değişiklik yapılmıyca kadar hükümlü ve tutuklulara 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesini uygulayacak.

İptal davasına konu olan olay şu şekilde gelişti:

Müebbet ağır hapis cezasıyla mahkûm olan ve ce-

zası Ankara 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde infaz edilen Musa Şanak, Adalet Bakanlığı tarafından 2005 yılında hazırlanan "Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik" in "ziyaret edebilecek kişiler" başlıklı 14. maddesi için iptal davası açtı.

Danıştay 10. Dairesi, "Hükümlü ve tutuklular, anne, baba, eş, çocuk ve torunlarıyla ayda bir gün açık görüş yapabilir. Görüş günleri kurumca belirlenir. Kınama cezası dışında disiplin cezası almış ve bu cezası kaldırılmamış hükümlü ve tutuklular

⁵Report to the Turkish Government on the visit to Turkey carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 16 to 29 March 2004, CPT/Inf (2005) 18, para. 97.

⁶Bu veriler Adalet Bakanlığı web sitesinde yer alan en yakın tarihli sayılar kullanılarak oranlanması yolu ile elde edilmiştir. http://www.adliscil.adalet.gov.tr/istatistik_2008/infaz/infaz4.pdf; http://www.adliscil.adalet.gov.tr/istatistik_2008/infaz/infaz2.pdf (erişim 13 Eylül 2010).

⁷6008 sayılı Kanun, m.10/B, 25 Temmuz 2010, R.G. 27652.

⁸6008 sayılı Kanun, m.5.

açık görüşten faydalanamaz. Koşullarının uyması durumunda kapalı görüş hakkı saklıdır,” maddesini oy birliğiyle iptal etti.

Danıştay, gerekçeli kararında, “5275 sayılı yasanın 83. maddesinin gerekçesinde ‘...maddenin birinci fıkrasında genel kural olarak hükümlülerin kimler tarafından hangi zamanlarda ve hangi aralıklarla ziyaret edilecekleri belirtilmiştir.’ denilmek suretiyle hükümlülerin ziyaretçilerinin yasa maddesiyle belirlenmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu durumda dayanağı yasaya aykırı olarak açık görüşe gelebilecek ziyaretçileri sınırlayıcı düzenleme getiren yönetmeliğin dava konusu 14. maddesinde, Anayasanın 124. maddesine ve normlar hiyerarşisine uyarlık bulunmamaktadır” ifadelerini kullandı.

Adalet Bakanlığı ise yürütmenin durdurulması ve akabinde kararın bozulması talebiyle Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’na başvurdu.

Bakanlık, temyiz sonucuna göre söz konusu yönetmeliğin 14. maddesinde değişiklik yapıncaya kadar ziyaretlerin yapılması için 5275 sayılı kanunun 83. maddesinin birinci fıkrasındaki, “hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir” hükmünü uygulamaya karar verdi.

Hükümlü ve tutuklu yakınlarının mağdur olmaması için Adalet Bakanlığı, Cumhuriyet Başsavcılıkları, ceza infaz kurumu müdürlüklerine yeni durumu bildirdi.

Cezaevlerindeki Durumu Üzerine Hazırlanan Raporlar

ÇHD Raporu:

ÇHD İstanbul Şubesi tarafından Edirne, Bolu Kocaeli ve Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi Cezaevlerinde kalan tutuklu ve hükümlülerle yaptıkları görüşmelerin ardından hazırlanan ve 2010 yılının Şubat ayında açıklanan raporda, “sohbet hakkı genelgesi”nin uygulanmadığı, tutuklu ve hükümlülerin “doktora gitme haklarını” kullanamadıkları vurgulandı. Raporda, tutuklu ve hükümlülere verilen disiplin ce-

zaları için, infaz koruma memurlarının tuttıkları tutanakların yeterli görüldüğüne dikkat çekildi. Raporda Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan N.Ö. (49) isimli bir mahkûma bir Elazığ türküsü olan “Hüseyin’den çıktım seher yoluna”, B.Ö. isimli mahkûma da “Mahpushane çeşmesi” isimli türküyü “gereksiz yere” söylediği için iletişimden men cezası verildiği belirtildi. Raporda, F.Ö. ve H.Ö. ve D.Ş. isimli mahkûmların da aynı gerekçeyle cezalandırıldığı ifade edildi.

Mardin Valiliği İnsan Hakları Kurulu “Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi Raporu”:

26 Mart 2010 tarihli bir habere göre, Mardin Valiliği İnsan Hakları Kurulu tarafından, Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi’nde 3 ay önce yapılan incelemenin ardından hazırlanan raporda, 370 kişilik cezaevinde 716 kişinin kaldığı; musluklardan suların akmadığı, çocuk mahkûmların yerlerde yatırıldığı; tutuklu yakınlarının taciz edildiği; cezaevindeki yemeklerin içinden böceklerin çıktığı ve hasta tutukluların aylardır hastaneye götürülmek için beklediklerine yer verildi. İl İnsan Hakları Kurulu üyeleri Kamiran Yıldırım, Çetin Yağmurcukardeş, Semih Hocaoglu, Çelebi Araz ve Deniz Beşen’den oluşan heyetin Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı’nın izniyle 2010 Ocak ayında Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi’nde yaptığı inceleme sonucu hazırlanan raporda, cezaevindeki koşullara günde 3 kez sadece 20’şer dakika süreyle su verildiği; mahkûmların bu süre zarfında su ihtiyacını bidonlara depolayarak karşıladığı; tutuklularla yapılan görüşmelerde 3 ay önce cezaevinde 300 tutuklunun yemekten zehirlendiği ve bunun cezaevi idaresi tarafından gizlendiğine de yer verildi. Tutukluların sorunlarıyla ilgilenmesi için oluşturulan Cezaevi İzleme Kurulu’nun sorunlara duyarsız kalarak hiçbir tutukluyla görüşmediğine de dikkat çekildi. Cezaevinin koğuş, mutfak, havalandırma, yatakhane gibi yerlerinde yapılan incelemelerde sağlıklı yaşamaya elverişli olmadığı belirtilen raporda, kadınların kaldığı K-2 koğuşu ile ilgili tespitler ise daha çarpıcı. 15 yetişkin ve 2 çocuğun kaldığı 24 metrekairelik koğuştaki sadece 12 ranza olduğu ve 3 yetişkin ile 2 çocuğun yerde serilen yataklarda yatmak zorunda kaldıkları belirtildi. Rapora göre, cezaevindeki yemeklerin içerisinde böceklerin çıktığı ve birçok tutuklunun yemeklerin az verildiğini ve doymadıkları ifade edildi.

Birçok tutuklunun tedavi için aylardır hastaneye götürülmeyi beklediği; cezaevine gelen doktorların tutukluları muayene etmeden ilaç yazdıkları ve bu ilaçların çoğunlukla antibiyotik ilaçlar olduğuna yer verildi. Raporla aylarca hastaneye götürülmeyi bekleyen tutukluların, cezaevi idaresine yaptıkları itirazlara ise jandarmada yeteri kadar araç ve asker olmadığı için götürülmedikleri cevabının verildiği belirtildi. Raporun sonuç bölümünde ise 370 kişi kapasiteli bir cezaevinde 716 kişinin bulundurulmasının cezaevi fiziki şartlarına uygun olmadığı; cezaevinin yaşam koşullarının daha iyi bir düzeye yükseltilmesi için doktor, personel, araç ve su ihtiyaçlarının en kısa zamanda çözülmesinin gerekli olduğu vurgulandı. Siyasi tutukluların hastaneye veya mahkemeye gidiş dönüşlerinde ring aracı içerisinde jandarma tarafından rencide edildikleri; kelepçelerinin fazlaca sıkıldığı; hakaret edildiği; tuvalete giderken, yemek yerken, adliye nezarethanesinde duruşmayı beklerken bile kelepçelerinin açılmadığına yer verilen raporda, tutukluların ziyarete gelen kadın akrabalarının kadın gardiyanlar tarafından taciz edildiğine dikkat çekildi.

2. CEZAEVLERİNDE BASKILAR

Kürkçüler (Adana) F Tipi Cezaevi

PKK davasından müebbet hapis cezası alan ve 12 yıldır bulunduğu cezaevinde mesane kanserine yakalanan Taylan Çintay, bulunduğu Gaziantep H Tipi Kapalı Cezaevi'nden Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesi'ne sevk edildi. Burada ameliyat edilen Çintay, cezaevine gönderildikten 4 ay sonra, Ocak 2010'da, kontrol için yeniden Balcalı Hastanesi'ne sevk edildi. Çintay'ın burada 5 gün aç bırakıldığı, daha sonra da Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne gönderilerek hücreye atıldığı ileri sürüldü. Çintay'ın ailesi, İHD Adana Şubesi'ne başvururken Balcalı Hastanesi yetkilileri ise, hastayla ilgili bilgi veremeyeceklerini, Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurup izin alınması takdirde bilgi verebileceklerini belirtti. BDP Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal, Taylan Çintay'ın durumuna ilişkin Mart ayı başında Adalet Bakanlığı'na başvurdu. BDP Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal, Adalet Bakanı Sadullah Ergin'e gönderdiği başvuru dilekçesinde, Çintay'ın kendisine ve ailesine gönderdiği mektuplara, ceza-

İHD Kalkandere (Rize) L Tipi Cezaevi Raporu:

İnsan Hakları Derneği'nin 12 Ağustos 2010'da açıkladığı rapora göre heyetin, cezaevi müdürü ile yapılacak görüşme için, cezaevine girişinde "elle arama" uygulaması dayatılmış ve cezaevi müdürünün olumlu yaklaşımına rağmen bir uzman çavuşun engellemesiyle bu koşullar altında heyet cezaevine girmemeyi tercih etmiştir. Tutuklu ve hükümlülerle yapılan görüşmede ise, tutuklu ve hükümlüler Güneydoğu'da görev yapmış özel harekâtçı askerlerin cezaevinde infaz koruma memuru olarak çalıştığını; kendilerine keyfi ve ırkçı yaklaştıklarını; her türlü itirazlarının hücre cezasıyla cezalandırıldığını; havalandırmada volta atarken tek sıra halinde duvar dibinden yürümeye zorlandıklarını; memurların "adlıleri üzerinize salarız, sizi linç ettiririz" diyerek tehdit ettiğini; 15 gün boyunca sürdürdükleri açlık grevini cezaevi yönetiminin taleplerinin yerine getirileceği sözü üzerine son verdiklerini ancak taleplerinin yerine getirilmediğini belirtti.

evi yönetimi tarafından "bizi şikayet ediyorsun" gerekçesiyle el konulduğunu ve Çintay'a hücre cezası verildiğini belirtti. Çintay, 23 Haziran 2010'da İHD Diyarbakır Şubesi'ne mektupla yaptığı başvuruda ise, hastaneden cezaevine gönderildikten sonra bir heyet raporu düzenlendiğini öğrendiğini; ancak söz konusu raporun eline geçmediğini, sağlık sorunları sebebi ile tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

"Adana'da 10 Ocak günü gerçekleştirilen eyleme katıldığı" iddiasıyla 11 Ocak günü gözaltına alınan ve çıkarıldığı Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklanan sara hastası Ozan Edeman'ın gözaltında gördüğü işkence nedeniyle rahatsızlandığı; Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nden Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesi'ne kaldırıldığı; Edeman'ın 12 gün elleri kelepçeli bir şekilde tedavi edildiği; tedavisinin ardından tekrar Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne götürüldüğü öğrenildi.

Mersin'de 24 Nisan 2009'da operasyonlarda tutuklanan altı kişiden Avni Vural, altı kurşunla yaralı

olarak yakalanan ve müebbet hapis cezasıyla yargılanan Cebrail Ancar ile ayrı bir suçlamayla tutuklanan Murat Kahraman'ın yakınları, tutukluların Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde hak ihlaline maruz kaldığını belirterek, 23 Mart günü İHD Mersin Şubesi'ne başvurdu. İHD Mersin Şubesi'ne açıklama yapan Cebrail Ancar'ın annesi Sultan Ancar, oğlunun sağlık durumunun oldukça kötü olduğunu belirterek, "bacağında kalan kurşun onu rahatsız ediyor. Tedavi olmak için cezaevi idaresine başvuruyor, talepte bulunuyor ama hiçbir talebine cevap verilmiyor" dedi. Avni Vural'ın eşi İkrım Vural ise, Avni Vural'ın tutuklandıktan sonra teşhisi konulamayan bir rahatsızlığının ortaya çıktığını belirterek, "eşim doktora gidip sorunu öğrenmek için dilekçe yazıyor, fakat idare eşimin talebine herhangi bir cevap vermiyor. Birkaç ayaküstü tedavi ile geçiştiriliyor" dedi.

Mart ayında, Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde kalan İdris Erdal adlı tutukluya, tedavi olmak için götürüldüğü Çukurova Üniversitesi Balcalı Hastanesi'nde kelepçeli şekilde tedavi olmayı reddettiği gerekçesiyle bir ay görüş yasağı cezası verildi.

Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde 12 Nisan günü tutuklu ve hükümlülerin yemeğinden böcek ve fare çıktığını ileri süren aileler Adana Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ne (ATHAYD-DER) başvurdu.

Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde bulunan bazı tutuklu yakınları 22 Nisan günü yaptığı açıklamada, 9 sayılı tutuklunun 2 aydır çete davasından yargılanan tutuklularla aynı saatte aileleri ile görüşe çıkarıldığını ve tepkilere rağmen cezaevi idaresinin bunu değiştirmedini belirtti. ATHAY-DER'e başvuran aileler ayrıca, 20 Nisan günü askerlerin A Blok'ta bulunan tüm odalara baskın yaptığını; baskından sonra 3 tutuklunun Hizbullah davasından yargılananların kaldığı bloğa götürüldüğünü; 3 kişinin ise çete kurmak davasından yargılananların kaldığı bloğa götürüldüğünü kaydetti.

Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde kalan tutuklu ve hükümlülerin İnfaz Hâkimliği'ne yazdıkları 54 Kürtçe dilekçeye Ağustos ayında cezaevi idaresi tarafından Anayasa'nın 3. maddesi uyarınca el konuldu ve adreslerine ulaştırılması için mahkûmlardan "tercüman parası" istendi. Mahkûmlara gelen mektuplar

ise gerekçesiz bir şekilde mahkûmlara ulaştırılmadı.

Karataş (Adana) Kadın Cezaevi

6 Nisan 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Besra Orak, kızı Dicle Orak'ın 25.12.2009 tarihinde tutuklandığını, şu anda Karataş Cezaevi'nde bulunduğunu; görüşüne gittiğinde sağlık sorunlarının var olduğunu gördüğünü; tutuklanmadan önce bağırsaklarından rahatsız olduğunu ve ilaç tedavisi gördüğünü; cezaevinde rahatsızlığının arttığını; tedavisinin yapılması ve yargılanmasının tutuksuz devam etmesi için hukukî yardım talep etti.

İHD Adana Şubesi 20 Ağustos günü yaptığı açıklamada, Karataş Kadın Cezaevi'nde kalabilecek tutuklu ve hükümlü sayısının 144 olmasına rağmen cezaevinde 287 tutuklu ve hükümlünün kaldığı ve cezaevinde üç aydır su sorunu bulunduğunu belirtti.

Adıyaman Açık Cezaevi

29 Ocak 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Rıza Güler, Adıyaman Açık Cezaevi'nde hükümlü olduğunu, 05.04.2007 tarihinde cezaevinde iç hizmet bünyesinde atölyede çalışırken kaza geçirdiğini; gözünden yaralandığını ancak ihmalkârlık ve zamanında müdahale edilmemesi nedeniyle gözünün görme yetisini büyük oranda kaybettiğini, kazadan 55 gün sonra tedavi edildiğini belirterek hukukî yardım talep etti.

Adıyaman E Tipi Cezaevi

Adıyaman E Tipi Cezaevi'nde bulunan çölyak hastası hükümlü İsmet Ayaz, 2010 yılının Şubat ayında DİHA'ya gönderdiği mektupta, sağlık sorunlarının giderek ağırlaştığını; 4 Eylül 2009 tarihinde Adli Tıp 3. İhtisas Başkanlığı tarafından çağrıldığını ancak ring yolculuğu yapamadığı için görüşmeyi hâlâ gerçekleştirmediğini belirtti. 7 Nisan günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Ayaz'ın kardeşi Şehmus Ayaz, kardeşinin Adıyaman Devlet Hastanesi'nden Adana Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne sevk edildiğini, ring aracı ile Adana'ya götürülüp getirildiğini, hastalığı nedeni ile ring aracı ile gitmesinin sağlık yönünden sakıncalı olduğunu; ambulansla götürülmesi için hukukî yardım talep etti. 22 Nisan günü mektupla İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran İsmet Ayaz ise, 01.04.2010 ta-

rihli Adıyaman Devlet Hastanesince yapılan tetkik ve tahlil neticesinde ileri tetkik ve tedavi için Adana Çukurova Araştırma Tıp Fakültesine sevki için rapor verildiğini; ambulansla sevkin bürokratik işlemler nedeniyle çok gecikmeye neden olacağı için zorunlu olarak ring aracıyla gideceğini belirtti.

Adıyaman E Tipi Cezaevi'nde hükümlü A. Latif Sönmez, Şubat ayında İHD MYK Üyesi ve Ege Bölge Temsilcisi Necla Şengül'e gönderdiği mektupta, Şükrü Akbaş, Cemal Çalır, İbrahim Ateş, İbrahim Aksoy, İsmail Biçen, M. Şirin Evendi, Cengiz Ayaz, Abdullah Çelik, Hüseyin Bilecan ve A. Ejder Elyakut adlı tutuklulara da 5'er günlük dönüşümlü açlık grevi eyleminden ötürü iç etkinliklerden 3 ay men cezası verildiğini ifade etti. 10 kişinin karara itiraz ettiğini, ancak cezaların onandığını belirtti.

26 Temmuz 2010 günü Adıyaman E Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran İsmail Ölmez, 6 Temmuz 2010'da kulaklarındaki rahatsızlıktan dolayı Adıyaman Devlet Hastanesi'ne götürüldüğünü, poliklinik bölümünde bileklerine takılı olan kelepçenin sökülmesi için görevli askerin anahtarını cebinden çıkarırken M.K. adlı doktorun, "Benim işim kulaklarıyla! Elleriyle işim yok! Kelepçeleri çözmeyin!" dediğini, kendisine "şikâyetini söyle!" demesi üzerine, "kelepçeli muayene tıp etiğine uygun mu?" dediğini, "uygundur, uygundur! Şikâyetini söyle!" şeklinde cevap verdiğini; "bu koşullarda muayene olmak uygun değildir" demesi üzerine "Çık dışarı! Gözüm görmesin!" diyerek kendisini odadan kovduğunu belirterek hukukî yardım talep etti.

Adıyaman E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlüler, aileleri aracılığıyla Eylül ayında yaptıkları açıklamada, "iki günlük açlık greviden dolayı" 56 kişiye bir aylık iç etkinliklerden men cezası verildiğini; "bir dilekçede PKK Lideri Abdullah Öcalan'a 'sayın' ibaresi kullanıldığından dolayı" 20 kişiye hücre cezası verildiği belirttiler. Hücre cezası alan hükümlülerin isimleri şunlar; Hamdin Demirkıran, Kadri Alkoç, Ahmet İbrahim, İsmail Biçen, A. Ejder Elyakut, A. Haydar Elyakut, Kutsi Çağış, Cevdet Derse, Sinan Gül, Yılmaz Demir, Hüseyin Çoban ve A. Selam Sosin olduğu belirtildi.

Adıyaman E Tipi Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlülerin aileleri Eylül ayında yaptıkları açıklamada, özellikle kadın gardiyanların suçlu mua-

melesi yapıp, üzerlerindeki tüm elbiselerin çıkarılmasını dayattıklarını ve bunu kabul etmedikleri taktirde ziyaretten men edildiklerini belirtti.

26 Ekim 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Behice Özkan, oğlu Turgut Özkan'ın 10 Mart 2010 tarihinde tutuklanıp Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi'ne konulduğunu, bir süre sonra cezaevinde çocukların çıkardıkları isyanlar nedeni ile Adıyaman Kapalı Cezaevi'ne gönderildiğini, şu anda söz konusu cezaevinde büyüklerle birlikte kaldığını, oğlunun "reyno" denen bir hastalığı olduğunu; sürekli olarak tedavi görmesi gerektiği halde cezaevi şartlarında bu tedavinin yapılmadığını; 25 Ekim 2010 günü oğlunun kendisine telefon açarak rahatsızlandığını ve doktora gittiğini ancak doktorların hastalığına herhangi bir teşhis koymadıklarını aktardığını belirterek; oğlunun tedavisinin Ankara Hacettepe Hastanesi'nde yapılması için hukukî yardım talep etti.

20 Aralık 2010 günü Adıyaman E Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Fatma Aytemur, 3 yıl 5 aydır cezaevinde bulunduğunu; 6 ay önce bu cezaevine sevk edildiğini, bayramın 1. günü olan 16 Kasım 2010 tarihinde baş dönmesi ve mide rahatsızlığından dolayı Adıyaman Devlet Hastanesi'ne sevk edildiğini; hastanenin acilinde serum verdikten sonra cezaevine gönderildiğini; bir gün sonra tekrar aynı şikâyetle hastaneye götürüldüğünü; kolunun başka yerinden bir daha serum takıldığını; 3 gün sonra serum takılan yerlerin şişmeye başladığını; cezaevi idaresine ve kurum doktoruna durumu iletmesine rağmen şişkinliğinin üzerinden tam 2 hafta geçtikten sonra hastaneye götürüldüğünü; tahlilleri yapan doktorun kurum personeline "neden daha önce getirmedi-niz, ilk şiştiğinde getirseydiniz, enjektörle çekerdik koldaki iltihabı, ancak şimdi ameliyat olacak" dediğini, doktordan buna ilişkin rapor istediğini ancak vermediğini; cezaevi idaresinin de "ring yoktu, o açıdan götüremedik seni" dediğini belirterek hukukî yardım talep etti.

21 Aralık 2010 günü Adıyaman E Tipi Kapalı Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Cevdet Derse, 1996'dan beri cezaevinde olduğunu ve sağlık sorunu yaşadığını; göğsünde ve sırtında metal parçaları olduğunu; 3 tanesinin ciğerlerinin sağ üst köşesine, birinin omuriliğe yerleşmiş du-

rumda olduğunu; sağlık raporunda hayatî riskinin olduğunu belirtildiğini; bu nedenle tedavisinin uygun bir şekilde yapılması için hukukî yardım talep etti.

Sincan (Ankara) 1 Nolu F Tipi Cezaevi

Sincan (Ankara) 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan ve tedavisi için tahliye edilmesi gereken mesane kanseri hastası Erol Zavar 19. ameliyatını olmak için 23 Mart 2010 günü hastaneye kaldırıldı.

2010 yılının Ocak ayında Sincan F Tipi Cezaevi'nde, yakınlarının kendi adlarına yaptıkları sözleşme ile haftada bir gün 10 dakikayı geçmemek koşuluyla aileleriyle telefon görüşmesi yapabilen tutuklulara, telefon görüşmesine başlarken adını soyadını söylemesi, aynı şeyi karşı tarafın da tekrarlaması ve ardından telefon numarasını söylemesi koşuluyla telefon görüşmesi yapabilecekleri belirtildi. Bu dayatmayı kabul etmeyen bazı tutukluların ellerinden kartları alınmaya çalışıldı, telefon görüşmeleri ke-sildi.

PKK tutuklususu Mesut Tekin, Mayıs ayında DİHA'ya çektiği faksta, Meltem Aslan isimli görüşçünün kendisiyle görüştüğü sırada yan kabinde bulunan ve Mesut Tekin'in hücre arkadaşı olan Erhan Ölçene selam verdiği için kendisi ve Meltem Aslan'a 3 ay boyunca görüş yasağı getirildiğini belirtti. Tekin, "Ne bana ne de görüşçüme herhangi bir şey sorulmadı. Sadece alınan karar bana tebliğ edildi. Arkadaşım görüş için geldiğinde ise onu içeri almadılar" dedi.

2010 yılının Mayıs ayında Sincan Kadın Kapalı Cezaevi'nden Dicle Haber Ajansı'na mektup gönderen PKK'li mahkumlar, 2010 yılının Nisan ayının ilk haftasında Adana'dan Sincan'a gönderilen İnci Roj Graf adlı hükümlünün çıplak aramayı reddettiği için gardiyanlar tarafından saldırıya uğradığını iddia etti. Graf'ın zorla soyularak arandığı; gardiyanların tehdit ve hakaretlerine maruz kalmasına rağmen "aramaya direndiği ve memurlara mukavemet ettiği" gerekçesiyle disiplin cezasına çarptırıldığı belirtildi.

Sincan (Ankara) 2 Nolu F Tipi Cezaevi

2008 senesinde bir tür beyin kanseri olan oligodendroglioma teşhisi konulan ve ağır bir ameliyat geçiren Hayati Kaytan, rutin sağlık kontrolleri ne-

deniyle 2009 Ocak ayında Ankara 2 Nolu F Tipi Cezaevine sevk edildi. 21 Mart'ı 22 Mart'a bağlayan gece Kaytan, Ankara 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden, başka bir cezaevine sevkinin mümkün olup olmadığının tespiti için kliniğe götürüldü. Kaytan'ın elinde tedavisinin Ankara'da yapılması gerektiğine ilişkin rapor olmasına rağmen, Ankara Numune Hastanesine gönderildi. 22 Mart günü hastaneye götürülen Kaytan için doktorlar beyin cerrahinin karar vermesi gerektiğini söyleyerek Kaytan'ı cezaevine geri gönderdi.

Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi'nden *Günlük Gazetesi* okur köşesine mektup gönderen hükümlü Özkan Kart'ın mektubuna cezaevi yönetimi tarafından el konulduğu 1 Ocak günü öğrenildi. Kart, mektubunda bir ay önce mektup gönderdiğini, aradan zaman geçtikten sonra kendisine mektubun sakıncalı olduğu gerekçesiyle el konulduğunun söylendiğini bildirildi.

Mayıs ayında, Sincan 2 Nolu F tipi Cezaevi'nde kalan Özkan Kart'a gönderilen ve Karl Marks ile Friedrich Engels'in birlikte yazdıkları *Nüfus sorunu ve Malthus ve Kapitalizm Öncesi Ekonomi Biçimleri* adlı kitapların içeriğinin Abdullah Öcalan'ın yazdığı *Demokratik Toplum Manifestosu Kapitalist Uygarlık Maskesiz Tanrılar ve Çıplak Krallar Çağı* adlı kitabın içeriğiyle benzerliği nedeniyle her iki kitap da cezaevi yönetimi tarafından sakıncalı bulunarak Özkan Kart'a verilmedi.

Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan 87 tutuklu ve hükümlüye "slogan attıkları" gerekçesiyle Haziran ayında birer ay iletişimden men cezası verildi.

Sincan 2 No'lu Cezaevi'nde kalan ve astım, fitik, görme bozukluğu gibi rahatsızlıkları bulunan Yılmaz Süncak tedavi olmak için yaptığı başvuruya olumlu yanıt verilmedi ve 29 Haziran 2010'da "hastaneye gidiyorsun" denilerek Bolu F Tipi Cezaevi'ne götürüldü.

16 Ağustos 2010 günü Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran A. Hamit Babat, kan kanseri hastalığına yakalanan arkadaşları Abdulsamet Çelik'in ilik nakli için, Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan 84 hükümlü ve tutuklu olarak ilgili yerlere başvurduklarını; gelen tebligatta ilik için başvuranlardan 50 kişiyi

seçeceklerinin söylendiğini; uzun bir süre geçmesine rağmen herhangi olumlu bir gelişme meydana gelmediğini belirterek Çelik'in infazının durdurulması ve tam teşekküllü bir hastanede tedavisi yapılması için hukukî yardım talep etti. Kasım ayında, İstanbul Adli Tıp Kurumu, Abdulsamet Çelik'in tedavisinin yapılabilmesi amacıyla Ankara Numune Hastanesi'nin cezasının altı ay süreyle ertelenmesi yönünde hazırladığı raporu reddederek, Abdulsamet Çelik'in infazının durdurulacak kadar hasta olmadığına karar verdi.

16 Ağustos 2010 günü Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran A. Hamit Babat, Bakanlığın ilgili genelgesinde tutuklu ve hükümlüler için 10 saat etkinliklere katılma hakkı olmasına rağmen, genelgedeki yükümlülüklerin uygulanmadığını, toplatılma kararı bulunmamasına rağmen kimi dergi, kitap, gazete hatta Mezopotamya Sosyal Formu'nun sonuç bildirgelerinin içinde bulunduğu internet çıktısının kendilerine verildiğini, Kürtçe mektup ve yazılarının "Kürtçe bilen personel yetersizliği" gerekçesiyle çok geç gönderildiğini belirtti.

30 Eylül 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Sabri Temizyüz, kardeşi Fedli Temizyüz'ün, 6 aydır Ankara Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunduğunu, cezaevine nakledilmesinden beri hücrede tek başına tutulduğunu belirterek hukukî yardım talep etti.

23 Aralık 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Saniye Çelik, kardeşi İdris Nakçı'nın tutuklu olarak Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunduğunu; 7 Aralık 2010 tarihinde annesi ile yaptığı açık görüş esnasında diğer masada oturan tutuklular ile görüştüğü ve selamlaştığı için 3 ay açık ve kapalı görüş cezası aldığını belirterek hukukî yardım talep etti.

Aydın E Tipi Kapalı Cezaevi

2010 yılının Ocak ayında Aydın E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan kardeşi Muharrem Süren'i ziyarete giden Mehmet Şerif Süren'in kardeşine getirdiği *Günlük Gazetesi* ile *Azadiya Welat Gazetesi* "muhalif yayın olduğu ve Kürtçe yayımlandığı" gerekçesiyle cezaevine alınmadı.

Bakırköy (İstanbul) Kadın Cezaevi

Bakırköy Kadın Cezaevi'nde bulunan ve 5 Ocak 2010 günü Umud Yayını'na gönderdiği mektupta geçirdiği bir ameliyata bağlı olarak kemik erimesi ve ülser sorunu bulunmasına rağmen tedavisinin geciktirildiğini belirten gazeteci Suzan Zengin, yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle götürüldüğü hastanede kelepçeli olarak jandarma erlerinin yanında tedavi olmayı reddedince tedavi yapılmadan cezaevine getirildiğini belirtti. Suzan Zengin, erler ile doktor hakkında suç duyurusunda bulundu.

Batman M Tipi Cezaevi

17 Haziran 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran G.V., Batman M Tipi Cezaevi'nde bulunan ağabeyi Mehmet Demir'in bel fıtığından rahatsız olduğunu belirterek ve Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ameliyat olabilmesi için hukukî yardım talep etti.

21 Ocak 2010 günü İHD Batman Şubesi'ne başvuruda bulunan Medeni Turan, 21 Ocak günü Batman M tipi Cezaevi'nde bulunan kardeşi Habip Turan'ı ziyaret için cezaevine gittiklerini, ancak kardeşiyle görüşme gerçekleşmediğini, gardiyanların "uykudadır", "tırış oluyor" ve "mahkemesi vardı. Belki Diyarbakır'a gitmiştir" şeklinde tutarsız cevaplar verdiğini belirterek hukukî yardım talep etti. İHD Batman Şubesi yöneticilerinin aynı gün yaptığı girişimler sonucu Habip Turan ile ailesinin görüşmesi gerçekleştirildi.

Bitlis E Tipi Cezaevi

Bitlis E Tipi Cezaevi'nin E-3 ve E-6 koğuşlarında tutuklu bulunan 20'nin üzerinde çocuk 2020 yılının Nisan ayında yakınları aracılığıyla gönderdikleri mektuplarda, cezaevinde revire gittikleri esnada kendilerine hakaret edildiğini; tedavi edilmeden ilaç verildiğini; ayrıca cezaevindeki iç görüş haklarının kısıtlandığını; kitap okuma ve uyku saatlerinde koğuşları yanlarında bulunan çamaşırhanenin bilinçli bir şekilde çalıştırılarak uyumalarına ve kitap okumalarına engel olunmaya çalışıldığını belirtti. Koğuşlarda yer darlığından dolayı bir yatakta 2 kişi uyuduklarını; sıcak su olmadığından banyo yapamadıklarını ve haftada ancak yarım saat sıcak suyun verildiğini ifade eden çocuklar, bu şartlardan şikâyetçi oldukları zaman cezaevi idaresi tarafından kendilerine disiplin cezası adı altında görüşe

çıkarmama ve telefonla görüştürmeme cezası verildiğini de ekledi.

Bitlis E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Cihan Asi'nin ailesi aracılığı ile İHD Bitlis Temsilciliği'ne yaptığı başvuru üzerine, 23 Temmuz 2010 günü İHD Bitlis Temsilciliği Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi'nde Cihan Asi ile bir görüşme gerçekleştirdi. Asi, diş ağrısı nedeniyle hastaneye gitmeyi beklediğini ancak aradan uzun zaman geçmesine rağmen hastaneye götürülmediğini belirtti. Asi, sosyal faaliyetlerinin engellendiğini; atölye çalışmaları yapamadıklarını, mahkemeye gidış gelişlerinde ayak-kabalarının çıkarıldığını da ekledi.

31 Temmuz günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Ferhan Öner, PKK militanı olan kardeşi Cihan Öner'in 8 Temmuz 2010 tarihinde çıkan bir çatışma sonucunda yaralı olarak yakalandığını ve tutuklanarak Bitlis E Tipi Cezaevi'ne konulduğunu; kardeşinin 28 Temmuz 2010 tarihinde yapılan görüşmede, bir şarapnel parçasının halen vücudunda bulunduğunu ve çıkarılmadığını aktardığını; 29 Temmuz günü cezaevinde müdür ile yaptığı görüşmede, müdürün kendisine, kardeşinin ameliyata alındığını ve parçanın çıkarıldığını söylediğini; buna ilişkin belge istemesi üzerine yanında cezaevi revirini aradığını; gelen cevapta parçanın çıkarılmadığı; sadece enfeksiyonun alındığının belirtildiğini; Bitlis Devlet Hastanesi'nde İHD Bitlis Temsilcisi ile yaptığı araştırmada kardeşinin 23 Temmuz 2010 tarihinde hastaneye getirildiğini ancak herhangi bir müdahale yapılmadan cezaevine geri götürüldüğünü öğrendiklerini belirterek, şarapnel parçasından dolayı kardeşinin bacağına kangren olma riski olduğunu ifade etti ve hukukî yardım talep etti.

Bitlis E Tipi Cezaevi'nde bulunan siyasi kadın tutuklu ve hükümlüler 6 Ağustos günü avukatları aracılığıyla yaptıkları açıklamada, cezaevinde doktor bulunmadığını; revir ya da hastane başvuru-rasının 10 gün sonraya bırakıldığını; her revire giden arkadaşlarına antidepresyon ilaçlarının verildiğini; ayda 4 saatten fazla olan spor, hoby, ortak kullanım alanlarına çıkarılmadıklarını; ziyaretler esnasında Hizbullah ve PKK'li mahpus ailelerinin aynı anda içeriye alındığı ve bunun da hem izdihama hem de kimi zaman tartışmalara neden olduğunu; açık görüş konusunda yapılan son düzenleme sonucunda personel ve yer sıkıntısının halen giderilemediğini belirtti.

9 ay önce tutuklanan ve önce Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne ardından Muş Kapalı Cezaevi'ne ve Temmuz ayında Bitlis Cezaevi'ne gönderilen Umut K. (16) adlı çocuğun ailesi Ağustos ayında yaptığı açıklamada, Umut K'nin astım ve bronşit hastası olduğunu, telefonda ailesine Bitlis Kapalı Cezaevi'nde kalorifer kazanının üstünde bir odaya konulduğunu ancak odanın her yerinin toz toprak içerisinde olduğunu, aktardığını belirtti.

Bitlis E Tipi Cezaevi'nde bulunan siyasi tutuklu çocuklardan S.A., R.Ö., Y.E., Y.T., H.B., V.B., D.S., E.A., A.Ö., F.E. ve M.E., DTP'nin siyasi yasaklı Eşbaşkanı Ahmet Türk'e yapılan saldırıyı protesto ettikleri gerekçesiyle Nisan ayında disiplin kuruluna sevk edildi. Disiplin kurulu, 11 çocuğa 5275 Sayılı Kanun'un 46 maddesinin 8 fıkrasının e bendine düzenleyen, "kasten kurumun bina, eklenti ve donanımları ile taşınır ve taşınmaz mallarını yakmak veya yakmaya teşebbüs etmek, ağır hasar vermek" iddiasıyla 2'şer gün hücre cezası verdi. Disiplin Kurulu, ayrıca protesto sırasında kırılan camların parasının da çocuklardan alınmasına karar verdi.

20 Eylül günü Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi'nde 8 adli tutuklu, aileleriyle görüştürülmelerinin engellenmesi gerekçesiyle buldukları odayı ateşe verdiler. Yangın sonucu B.Ç. (17) isimli çocuk çeşitli yerlerinden yaralandı ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldı.

2 Kasım günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne Perişan Bayram, oğlu Emrah Bayram'ın (16) 2009 yılında kaybolduktan 45 gün sonra, evine gelen polislerin oğlunun Bitlis kırsalında çıkan çatışmada yaralı olarak yakalandığını ve şu anda Bitlis'te olduğunu söylediğini; Bitlis Cezaevi'ne konulan oğlunu 1 Kasım günü açık görüşte ziyaret ettiğini; görüş sırasında hücre cezası aldığını öğrendiğini belirtti.

Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi Kadınlar Koğuşu'nda kalan Eylem Açıkalın isimli kişinin ayak liflerinin koşturduğu ve yanlış tedavi sonucu ayak kemiklerinin yanlış kaynadığı iddia edildi.

Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi'nden İHD Bitlis Temsilciliği'ne başvuran İbrahim Özgen, yüksek tansiyon, kronik böbrek yetmezliği ve kalp damar hastalıkları olduğunu; ancak düzenli olarak tedavi edilmediğini, 2009 yılında Ankara Hacettepe Tıp Fakültesi'ne girişinin yapıldığını ancak tedavi

edilmeden aynı gün Ankara 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi'ne konulduğunu; burada 6 ay bekletilerek hastane çıkışı yapıldıktan sonra 6 ay tedavi görmüş gösterilerek tekrar Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildiğini; 10 yıllık cezasının kalan 2,5 yılını Ahlat Yarı Açık Cezaevi'nde geçirme talebinin de keyfi olarak engellendiğini belirterek hukukî yardım talep etti. 22 Kasım günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Mustafa Özgen, abisinin durumu ağırlaşınca yapılan girişimler sonucu Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma Hastanesi'ne sevk edildiğini, ancak hastaneye yatırılmayıp Van Cezaevi'nden hastaneye götürülüp getirildiğini belirtti. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma Hastanesi tarafından verilen raporda "hastanın tedavisinin yapılabilmesi için tam teşekküllü bir tıp fakültesinin bulunduğu vilayete nakledilmesi gerektiğinin uygun olacağı" ifadesinin yer aldığını belirten Mustafa Özgen, abisinin Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tedavisinin yapılabilmesi için Mersin Merkez, Tarsus ve Erdemli İlçelerinde bulunan herhangi bir cezaevine naklinin yapılması hususunda hukukî yardım talep etti.

Bolu F Tipi Cezaevi

2010 yılının Şubat ayında, Bolu F Tipi Cezaevi'nde kalan hükümlü Mehmet Nuri Özen'in, *Günlük Gazetesi* Okur Temsilcisi Hüseyin Aykol'a gönderdiği mektuba, Adalet Bakanlığının 11 Ocak 2010'da "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve ilgili tüzük uyarınca, hükümlülerin gazetelere yayımlanmak üzere yazı göndermeleri ve gazete yazarlığı yapmalarına imkân bulunmamaktadır" şeklindeki yazısı nedeniyle el konuldu.

Halkın Hukuk Bürosu, Bolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan Ümit İlder'in ağırlaşan sağlık durumuna ilişkin İstanbul Barosu'nda 15 Mart 2019 günü toplantı düzenledi. Toplantıda, Ümit İlder'in 2008 yılının Kasım ayından bu yana gittikçe artan bir şekilde akciğerlerinde ağrı hissettiğini ve solunum güçlüğü yaşadığı ifade edilerek; bu süre boyunca boyun bölgesinde bazı sertlikler oluştuğu ve bezeler ortaya çıktığı belirtildi. Açıklamada Ümit İlder'in hastalığının tedavi ve teşhisi için Bolu İzzet Baysal Hastanesi'ne ve sonrasında Ankara Numune Hastanesi'ne sevk edildiğini ancak tedavisine yönelik bir işlem yapılmaksızın cezaevine gönderildiği belirtildi. 16 Şubat 2010'da Atatürk Göğüs

Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim Araştırma Hastanesi'ne getirilen Ümit İlder'in tüberküloz hastası olmadığı gerekçesiyle ring aracından indirilmeden geri gönderildiği bilgisi de yapılan açıklamada yer aldı.

Diyarbakır D Tipi Cezaevi

23 Ocak 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Hasan Turan, oğlu İzzet Turan'ın yaklaşık 13-14 yıldır cezaevinde bulunduğunu, şu anda Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde bulunan oğlunun kemik erimesi, bel fıtığı, kronik bronşit, sinüzit, böbrek yetmezliği, mide ülseri gibi hastalıkları bulunduğunu, cezaevinde tedavisinin iyi yapıldığını; beslenmesine dikkat edemediğini ve tedavi için gerekli olan ilaçlar da pahalı olduğu için yerine daha ucuz ve etkisiz ilaçlar verildiğini; doktorlar ile yaptığı görüşmelerde kendisine oğlunun ölmesine kesin gözüyle baktıklarını belirterek oğlunun tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

Diyarbakır Bağlar Belediyesi'nin bastırıldığı 2010 yılı takvimi, üzerinde Ermeni sanatçı Aram Tigran'ın fotoğrafı bulunduğu için Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne alınmadı. Diyar TUHAD-DER Yöneticisi Mehmet Temizyüz, askerlerin "cenazesi Türkiye'ye girmediği için, biz de bu takvimi içeri almıyoruz" dediğini; cezaevi yetkilerinin ise, "Cezaevi Yönetmeliği'nde takvim içeri alınmaz" maddesini gerekçe gösterdiğini belirtti.

28 Ocak günü Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne mektupla başvuran Nurettin Soysal, "Yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettiği" iddiasıyla aldığı müebbet hapis cezası nedeniyle 16 yıldır cezaevinde bulunduğunu; yaklaşık 11 yıldır Muş Cezaevi'nde kaldığını; 2008 yılının sonlarına doğru boğazının sağ tarafında bir şişkinlik olması üzerine revire giderek Muş Devlet Hastanesi'ne sevk edildiğini; hastane doktorunun bademcik tahlili yaparak bir paket iltihap kurutucu ve ağrı kesici verip "bunları kullanırsan geçer" diyerek kendisini cezaevine gönderdiğini; düzenli olarak 2009 Ocak ayına kadar bu ilaçları kullandığını ancak boğazında 3 ur daha oluştuğunu; 15 Ocak 2009 tarihinde Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne sevk edildiğini ama Muş Cezaevi idaresinden kaynaklı evrak eksikliğinden dolayı 1 ay bekledikten sonra muayene olmadan Muş Cezaevine geri gönderildiğini; 7 Mayıs 2009 tarihinde tekrar Dicle Üniversitesi Tıp

Fakültesine geldiğini, tahliller sonrası lenf kanseri teşhisi konulduğunu; bir ay sonra hastanede tedavi görmeye başladığını, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi doktor ve heyetin hazırlamış olduğu raporda “Nurettin Soysal’ın cezaevinde tedavisinin mümkün olmadığı ve bir yıl yaşam süresinin ancak olabileceğinin yazıldığını” belirtti. Soysal, daha sonra İstanbul’da adli tıpa sevk edildiğini ancak burada muayene edilmeden birkaç soru sorularak kaldığı Diyarbakır D Tipi Cezaevi’ne gönderildiğini; daha sonra Adli Tıp’ın “kemoterapi bittikten sonra karar vereceğiz” dediğini; toplam 6 defa kemoterapiye girdikten sonra aynı şekilde heyet tarafından hazırlanan rapor ile beraber tekrardan adli tıpa gittiğini ancak bu başvurmasına halen yanıt gelmediğini belirtti. Nurettin Soysal, tedavi gördüğü Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nden çıkarılarak 18 Ağustos 2010’da Diyarbakır D Tipi Cezaevi’ne gönderildi. Soysal, Ekim ayında kan değerlerinin düşmesi nedeniyle kaldırıldığı Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nde, kelepçeyle yatağına bağlanarak tedavi edildi.

8 Şubat günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Tacettin Turan, Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi’nde hükümlü olarak kalmakta iken Erzurum Kapalı Cezaevi’ne sevk edildiğini; yakınları tarafından kendisine okumak amacı ile getirilen Kürtçe kültür sanat dergisi olan ve Diyarbakır’da yasal olarak yayınlanmakta olan *Kovara W Dergisi*’nin Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük’ün 87. maddesini 3. fıkrası uyarınca içeriğinin Kürtçe yazılmış olması nedeni ile anlaşılmasını engellenmesi ve derginin kendilerine verilmesi durumunda kurum güvenliği açısından sakıncalı olacağı gerekçesiyle verilmediğini; çeviri masraflarının başvuru tarafından karşılanması halinde kontrol edilebileceği; kontrol sonrası içeriğinin sakınca oluşturmadığının anlaşılması halinde ilgililerine verileceğinin belirtildiğini; tüm girişimlerine rağmen kararın düzeltilmediğini ifade etti.

9 Mart günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuruda bulunan *Azadiya Welat Gazetesi*’nin eski Yazı İşleri Müdürü ve İmtiyaz Sahibi Vedat Kurşun 4,5 ay Metris Cezaevi’nde kaldıktan sonra Diyarbakır D Tipi Cezaevi’ne getirildiğini; Metris Cezaevi’nde bulunduğu süre zarfında tek kişilik hücrede tutul-

duğunu; 13 aylık tutukluluk süresince Hepatit B hastası olmasına rağmen sadece 1 kez hastaneye götürüldüğünü ve bunun dışında hastalığıyla ilgili herhangi bir tedavi görmediğini belirtti.

16 Mart günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Zülküf Karatekin, 2 Mart 2010 tarihinde duruşma için Diyarbakır D Tipi Cezaevi’nden adliye binasının alt katında bulunan 80 m² büyüklüğündeki, tavana yakın yaklaşık 50x50 cm büyüklüğünde 4-5 adet demir penceresi olan, bir tuvalet, bir lavabo ve 3 adet bank olan odaya yaklaşık 30 kişi kelepçeli bir şekilde konulduklarını; kapısı ve penceresi demirli olan odada bulunmalarına rağmen, oda hücre içinde kelepçelerinin çözülmeden kapının üstlerine kitlendiğini; tuvalet ve lavaboda hiçbir hijyen koşulu olmadığını; sabun bulunmadığını; öğle saatinde yemeği kelepçeli bir şekilde yemelerinin söylendiğini; itiraz ettikten sonra kelepçelerin açıldığını belirtti.

19 Nisan günü mektupla İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Mehmet Karahan, şu beyanlarda bulundu: 1997 yılında Yalova Ceylan kent’te polis tarafından gözaltına alındığını; gözaltında uzun süre işkence gördüğünü; çıkarıldığı savcılıkta hastaneye sevk edilmesini istemesine rağmen savcının “cezaevinde seni hastaneye de götürürler, sana iyi de bakarlar” dediğini; 13 yılda 23 cezaevine sevk edildiğini; bu kadar cezaevi dolaştırılmasının sebebinin rapor alması engellemek olduğunu; son olarak Trabzon Cezaevi’nden Diyarbakır D Tipi Cezaevi’ne getirildiğini; tüm bu süreç nedeniyle AİHM’e başvuruda bulunduğunu; AİHM’in rapor talebi üzerine tekrar Diyarbakır Cezaevi Savcılığına başvurduğunu; Savcılık 2010/6595 sayılı dosya açtığını söylediğini ancak halen adli tıpa gönderilmediğini belirtti.

Milliyet Gazetesi Yazarı Hasan Cemal’in yazdığı *Türkiye’nin Asker Sorunu* adlı kitabı 21 Mayıs günü Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi’nde tutulan Diyarbakır’ın Kayapınar İlçesi’nin Belediye Başkanı Zülküf Karatekin’e vermek isteyen Zülküf Karatekin’in akrabalarına kitabın “sakıncalı olduğu” gerekçesiyle cezaevi görevlileri izin vermedi.

7 Temmuz günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran M. Sait Bozkurt, kardeşi Halil Bozkurt’un Diyarbakır D Tipi Cezaevi’nde tutuklu olduğunu, ailesi ile birlikte 7 Temmuz 2010 tarihinde açık görü-

şe gittiklerini; girişte kendisinin ve annesinin içeri alınmadığını; görevlinin kendisine “sizler görüşme kabinesinde yazı yazmışsınız, o yüzden sizleri bırakmıyoruz” dediğini; annesinin okuma yazması olmadığını; kendisinin de bu iddiayı kabul etmediğini; konuyla ilgili görüştüğü cezaevi savcısının kendisini infaz hâkimliğine yönlendirdiğini ancak hâkimin bir aylığına izne ayrıldığı için hiçbir resmi işlem yapmadan geri döndüğünü belirterek hukukî yardım talep etti.

23 Temmuz günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Feride ve Gülistan Akbaş, Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde bulunan abisi Veysi Akbaş ile kardeşi Mehmet Akbaş'ı ziyaret etmek için 21 Temmuz 2010 tarihinde cezaevine gittiklerini; görevlilerin kendilerine bir kâğıt göstererek; cezaevi duvarlarına yazı yazdıkları gerekçesi ile “2 ay görüşe gelmeyin” dediklerini; bu konuda herhangi bir karar tebliğ edilmediğini belirterek hukukî yardım talep etti.

Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan Sebahattin Sümeli'nin, Eylül ayında Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde bulunan arkadaşı Sevcan Atak'a gönderdiği ve Kürt Enstitüsü tarafından çıkarılan 4 kitap ve 2 dergi cezaevi yönetimince keyfi bir şekilde cezaevine alınmadı. Kitapların verilmemesinin nedenini cezaevi yetkililerine sorduğuna aktaran Atak, “cezaevi yönetimi bana, ‘Burası Diyarbakır E Tipi Cezaevi, başka cezaevine benzemez’ cevabını verdi” dedi.

17 Ağustos günü Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Süleyman Kaya, cezaevinde uzun bir süredir içme suyu dâhil su sıkıntısı çektiklerini; son olarak cezaevi idaresinin kesintili su verileceğini bildirdiğini; ancak bulunduğu kısım/koğuşa hiç su ulaşmadığını; cezaevi yetkilileriyle görüştiklerinde ise “herkes sularını açtığından dolayı sonda bulunan kısımlara su ulaşmamaktadır” denildiğini belirterek hukukî yardım talep etti.

23 Kasım günü Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Mehmet Emin Özkan (71), 1996 yılında tutuklandığını ve 14 yıldır cezaevinde olduğunu; gözaltına alındığı sıradaki işkenceden dolayı boğazında ağrılar olduğunu; yaşından dolayı yüksek tansiyon ve karaciğer hastalığı bulunduğunu; 2005 ve 2007 yıllarında Adli Tıp Kurumu'na sevk edildiğini ancak herhangi bir

rapor verilmediğini belirterek, tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

23 Kasım günü Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Bahattin Salhan, 1997'de tutuklandığını; 1998 yılında epilepsi teşhisi konduğunu, Adli Tıp Kurumu'ndan sürekli tedavi görmesi gerektiği şeklinde rapor verildiğini; Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi, Malatya İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi ve Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne gönderilmesine rağmen hiçbir iyileşme sağlanamadığını ve sadece ilaç tedavisi uygulandığını belirterek; sürekli tedavisi için hukukî yardım talep etti.

24 Aralık günü Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Şemsettin Kargılı, 1993 yılında gözaltına alındıktan sonra emniyette ve konulduğu cezaevlerinde değişik tarihlerde işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını; son olarak 2007 yılında Siirt'e sevk edilirken kaba kuvvet ve işkenceye maruz kaldığını ve felç geçirdiğini; Siirt Devlet Hastanesi'nde birkaç defa beyin cerrahına gittiğini; periyodik olarak ilaç tedavisi uygulandığını ancak tedaviden sonra durumu daha kötüye gidince doktorun kendi branşı olmadığını söylediğini; kalp damar cerrahının kendisini Diyarbakır Devlet Hastanesi'ne sevk ettiğini; 2008'den beri Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde kaldığını; işkenceden kaynaklı geçirdiği felç nedeniyle kollarının uyuştüğünü, sağ kolunu kullanmadığını; hafıza kaybı yaşadığını; kalp krizi geçirdiğini ve anjiyo olduğunu; bel fıtığı rahatsızlığının ortaya çıktığını, kronik farenjit teşhisi konulduğunu ve beyin cerrahının damarlarından dört ya da beşinin tıkalı olduğunu, hastaneye gidiş gelişlerinde ring aracının kendisini çok hırpaladığını ve halsiz bıraktığını belirterek kendisi gibi ağır hastaların ring arabasıyla değil ambulansla götürülmesi için hukukî yardım talep etti.

Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi

11 Ocak 2011'de İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Mehmet Tekel, oğlu S.T.'nin (17) 28 Kasım 2009 tarihinde Diyarbakır'da yapılan gösterilerde sol bacağından ateşli silahla yaralanmasına rağmen tutuklandığını ve Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi'ne konulduğunu; oğlunun aldığı yara ile

ilgili olarak gerekli tedavi tam olarak yapılmadığını belirtti. S.T'nin avukatı Keziban Yılmaz Ağustos ayında yaptığı açıklamada, S.T'nin tedavisi yapılmadığı için büyük oranda sakat kalacağını belirtti. S.T'nin tedavisinin gerçekleşmesi için tutuklu bulunduğu cezaevi idaresine avukatının yaptığı başvuruya “tedaviye gerek yoktur” yanıtı verildi. Avukatların cezaevi idaresine yaptıkları itirazlar da sonuç vermedi.

21 Ocak günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevi'nden mektupla başvuran Ahmet Kardeş, 2006 yılında uğradığı silahlı saldırı sonucu omuriliğinden yaralandığını ve bundan dolayı felç olduğunu; cezaevinde tedavisi için gerekenin yapıldığını ancak buna rağmen bakıma muhtaç olarak yaşamını idame ettirdiğini; hastalığının nedeni ile yaşamını cezaevinde ikamet etmesinin mümkün olmadığını belirterek tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

16 Şubat 2010 tarihinde Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne başvuruda bulunarak, TMK mağduru çocukların da tutuklu olduğu Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne bir heyet göndermek istedi. Ancak bu talep kabul edilmedi. Bakanlıktan TTB Merkez Konseyi'ne gönderilen yazıda, cezaevlerinin nasıl denetleneceğine dair düzenlemeler hatırlatıldı. Ardından da fiziki koşulları “eğitim ve iyileştirme” faaliyetlerine uygun olmayan çocuk ceza infaz kurumlarının kapatılarak, Diyarbakır, Adana, Erzurum, Kayseri, İstanbul, İzmir ve Ankara'da çocuk infaz kurumları yapılacağı belirtildi. Bakanlık yanıtında, “ceza infaz kurumlarında bulunan çocukların topluma yeniden kazandırılmasında, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliğine büyük önem verdiklerini” ancak “2009 yılında aynı maksatta yapılan çalışma ziyaretinin tekrar edilmesinin yararlı olmayacağı düşüncesiyle talebiniz uygun bulunmamıştır” denildi.

“Taş atmak” ve “slogan atmak” gibi iddialarla Diyarbakır E Tipi Cezaevi ek bina 7, 9 ve 12. oda da tutuklu bulunan çocukların, 21 Mart 2010'da koğuş havalandırmasında gazete kâğıtları ve eskimiş giysileri ile ateş yakıp Newroz'u kutlamaları nedeniyle Cezaevi İdaresi Disiplin Soruşturması başlattı. Soruşturma sonucunda cezaevi idaresi çocuklar hakkında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirleri'nin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 47. maddesine da-

yandırarak, eski gazete parçalarını, yatak çarşaflarını ve kendilerine ait giysileri yakarak devlet malına zarar verdikleri iddiasıyla, 2 hafta boyunca toplu olarak yapılan spor etkinliğinden mahrum bırakılma cezası verdi. Çocuklar ise yatakların çarşaflarını yakmadıklarını ve devlet malına zarar vermediklerini söyleyerek itiraz da bulundu. Ancak yapılan itiraza rağmen karar değişmedi. Bunun yanı sıra, çocukların tutuklu buldukları odaya Deniz Gezmiş, Duran Kalkan ve bazı Kürt siyasetçilerin fotoğraflarının yer aldığı gazete kupürlerini astıkları gerekçesi ile çocuklar “yasadışı poster” asmak iddiasıyla 3 hafta boyunca ayrıca spordan mahrumiyet cezası aldı. 16 Haziran günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Seher Eyüpoğlu, Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde hükümlü olarak bulunduğunu, Newroz'da ateş yaktıkları ve slogan attıkları için haklarında soruşturma açıldığını ve cezalar aldıklarını; 2 ay açık görüş cezası verildiğini; telefon ve mektup imkanlarını 2 aydır kullanamadıklarını; sürgün edilen TMK mağduru çocuklarla ilgili slogan attıkları iddiasıyla başka bir soruşturma açıldığını; açık görüşlerde 5 kişiyle görüşme sınırlaması getirildiğini belirtti.

24 Mart günü Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Rohat Karakoç, Ek-12 koğuşunda kaldığını, yemeklerden 3-4 defa tırnak çıkması üzerine 2 defa tutanak tutulduğunu; mahpuslardan Mazlum İhlamur'un konuyla ilgili görüştüğü 2. Müdür “eğer bir daha tırnak çıkarsa, tırnağın kime ait olduğunu tespit için bütün personelimi teşhise göndereceğim” ve tekrar tırnak çıkınca da görüşülen 2. Müdürün bu sefer “biz devleti sizin için 30-40 milyon zarara sokamayız” dediğini; son olarak pilav içerisinde çivi çıkınca tekrar tutanak tutulduğunu; bu sefer kendisinin Cezaevi Müdürü'ne başvurduğunu, müdürün kendisine “bir çivi çıkmışsa ne olmuş” şeklinde bir tavırla yaklaştığını ve “biz tutanak tutarız bir daha çıkmaz” ve “biz de sizinle aynı yemeği yiyoruz. Bizimkinde de kıl tüy çıkıyor ama biz yiyoruz” dediğini; koğuşta çok sayıda böcek bulunduğunu; yağmur yağdığı zamanlarda tavanlardan su damladığını; cezaevine yeni gelene sadece çarşaf verildiğini; ancak çarşafı yıkmak için dışarı gönderemediklerini; hobi odası olarak kullandıkları bölümün yaklaşık 1 ay önce koğuş yapıldığını; revire çıktıklarında doktorun sadece şikâyetleri dinleyerek ilaç yazdığını iddia etti.

13 Nisan günü Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Selma Irmak, 21 Mart 2010 günü Newroz Bayramı'nı kutlamak için havalandırmada bir kutlama düzenlediklerini ve havalandırmada kendilerine ait eski kıyafetleri ve ayakkabıları kullanarak ateş yaktıklarını; bu sırada nöbetçi gardiyanlar ve Kurum 2. Müdürü Tahsin Taş'ın koğuşa geldiğini ve bir şey söylemeden gittiklerini; ertesi gün başgardiyanın "kutlama günü neversim, battaniye yakıp yakmadıklarını" sorduğunu; sadece kendi giysilerini yaktıklarını söylediklerini; sonraki gün 2. Müdür Tahsin Taş'ın tutmuş olduğu tutanağa istinaden haklarında soruşturma başlatıldığını; 1. Müdür'ün "eğer yakmamışsınız diyorsanız beyanınız yeterlidir. Ancak benim memurum yakmış, diyorsa benim memurumun beyanı geçerlidir" dediğini; ertesi gün yeni tutanakta "gereksiz marş söylediğimiz, bu marşlar içerisinde de yasadışı sloganlar attığımız" yazdığını; 36 kişiye 1 ay süreyle iletişimden men cezası ve 2 ay açık görüş yasağı istenildiğini belirtti.

20 Ağustos günü Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Takibe Turgay, 21 Mart 2010'da Newroz'u kutlamak için halay çektiklerini ve türkü söylediklerini, cezaevi idaresinin "yasadışı slogan attıkları ve çarşafı yaktıklarını" iddia ettiğini, çarşafı kontrol ettiklerinde eksik çıkmadığını, buna rağmen 1 ay iletişim cezası, 4 ay açık görüş cezası verdiğini, Haziran-Temmuz 2010 tarihinde yaptıkları 2 günlük açlık grevi nedeniyle de spordan men cezası verildiğini; Kürtçe kitap ve gazetelerin cezaevine alınmadığını belirtti.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan S. adlı çocuğun 25 Nisan günü banyoda çamaşır ipiyle intihar girişiminde bulunması sonrası, hastaneye götürülüp aynı gün yine cezaevine getirilmesi üzerine S.'nin oda arkadaşları, tedavisi yapılınca kadar süresiz açlık grevine girdi. Açlık grevinin 4'üncü gününde S.'nin tekrar hastaneye götürülmesi üzerine grevin sonlandırıldı. Yaşanan olaya ilişkin tutuklu çocuklar İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvurarak, olayın araştırılmasını istedi. İHD'li avukatlar cezaevine giderek, çocuklarla görüştü. Avukat Kezban Yılmaz, aynı cezaevinde ve koğuştaki hasta çocukların bulunduğunu ve tedavilerinin yapılmadığını öğrendiklerini belirterek, "tutuklu çocuklardan üçünün migren, bir çocuğun da kalp

hastası olduğunu öğrendik. Migren hastası olan çocuğun sürekli şiddetli ağrılarının tuttuğunu; ağrının geçmesi için 7-8 ağrı kesici aldığını, buna rağmen ağrının geçmediğini; kalp hastası çocuğun iki günde bir muhakkak düşerek bayıldığını; sürekli revire gitmek zorunda kaldığını ve revire gittiklerinde de muayene yapılmadan ilaç yazıldığını ve ilaçların çok geç geldiğini belirttiler" dedi.

3 Mayıs günü Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde, hasta bir arkadaşlarının cezaevi idaresi tarafından hastaneye götürülmemesi nedeniyle çocuk bölümünde kalan tutuklu çocuklar koğuştaki yatakhaneleri ateşe vererek isyan başlattı. 7. koğuştaki kalan çocukların yatakları ateşe vermesi ve koğuştaki kapılarını kapatmasıyla başlayan ve yaklaşık 5 saat süren eylem, 12. koğuştaki kalan çocuklar da destek verdi. BDP Batman Milletvekili Ayla Akat Ata, olay sonrası cezaevine girdi. Ata, isyanın sona erdirildiğini, 2 çocuğun dolapları kapı arkasına iterken hafif şekilde yaralandığını ve hastanede tedavi edildikten sonra tekrar cezaevine getirildiklerini ve durumlarının iyi olduğunu söyledi. Ata, cezaevi yönetiminin çocuklara herhangi bir yaptırım uygulamayacağına dair söz verdiğini söyledi. Avukat Kezban Yılmaz, Haziran ayı başında yaptığı açıklamada, Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan TMK mağduru çocukların, yaşanan hak ihlallerine karşı çıkardıkları isyanın ardından koşullarında hiçbir değişikliğin olmadığını; aksine 41 çocuğa isyan çıkardıkları gerekçesiyle 3 gün "odaya kapatma" cezası verildiğini ve haklarında soruşturma açıldığını belirtti.

31 Mayıs günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Demet Özkarar, ablası Nilgün Özkarar'ın, Dicle Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği 4. Sınıf öğrencisiyken 18.01.2010 tarihinde tutuklanarak Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ne konulduğunu; 31 Mayıs günü yaptığı görüşmede kendisine cezaevinde spor faaliyetlerine çıkarken askerler tarafından sözlü tacizde bulunduğunu ve bu durumu cezaevine şikâyet ettiklerini; ayrıca yemeklerinin hijyenik olmadığını; birkaç defadır böcek, kurtçuk çıktığını ve rahatsızlandıklarında hastaneye çıkmak için sevklerinin yapılmadığını; KPSS Sınavı için dışardan aileler tarafından gönderilen kitap, kırtasiyelik eşyaların verilmediğini; görüş kabindeki vantilatörlerin çalışmadığını ve cezaevinde Newroz kutlamalarını yaptıkları için kendilerine görüş yasağı verildiğini aktardığını belirtti.

31 Mayıs günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Şeyhmus Çakar, kızı Gurbet Çakar'ın Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde bulunduğunu; kızının kendisine haftalık olağan görüşmesinde bir haftadan beri cezaevinde çıkan yemeklerin bozuk olduğunu; yemeklerin içinde kurt, böcek türü şeylerin çıktığını ve bu nedenle yemekleri yiyemediklerini; cezaevi idaresine başvuruda bulunmaların rağmen yemeklerde herhangi bir düzelme olmadığını; kaldıkları koğuşun 8 kişilik olmasına rağmen 18 kişi kaldıklarını aktardığını belirtti.

2 Haziran günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Rona Gökdere, Ben Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde 14 ay yatıktan sonra 01.06.2010 tarihinde tahliye olduğunu; cezaevinde kaldığı süre boyunca sürekli idarenin keyfi tutumları sonucunda diğer mahkûmlarla disiplin cezaları aldığını; hastalananların tedavisinin gereği gibi yapılmadığını; hastaneye sevk edilmediklerini; revire çıkanlara anti-depresan ila verildiğini; yemeklerden sürekli böcek çıktığını belirtti.

18 Haziran günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Nazife Noyan, eşi İhsan Noyan'ın 17.06.2010 tarihinde hükümlü olduğu E Tipi Cezaevi'nden telefon açarak 3 ay açık görüş cezası aldığını ve 45 günde kapalı görüş cezası aldığını kendisine aktardığını belirterek hukukî yardım talep etti.

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde AKP'nin politikalarını protesto etmek için 30 Haziran 2010'da iki günlük açlık grevi yapan 28 tutuklu ve hükümlüye birer ay süreyle sosyal etkinliklerden men cezası verildi. Ceza alan tutuklulardan Hatip Dicle'nin yaptığı itiraz ise 2 Eylül 2010'da Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi.

28 Ekim günü Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nden İHD Siirt Şubesi'ne mektupla başvuruda bulunan Mahmut Akgeyik, yasal olarak açık veya ilçe cezaevine gönderilmesi gerekirken bu hakkın engellendiğini beyan ederek hukukî yardım talep etti.

25 Aralık günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Rıza Kırtay, "19 Aralık 2010 Silvan Yürüyüşü"nde bir patlama sonucu kızı Ayten Kırtay'ın parmaklarının koptuğunu; olay sonrası hava ambulansı ile Ankara'ya sevk edilen ve Dışkapı Hastanesi'ne götürülen kızının tedavisi için doktorlar "tam teşekküllü hastanede tedavi edilmemesi halinde risk ta-

şıldığını" söylemesine rağmen, kızının 2 gün sonra hastaneden alınıp önce Sincan Cezaevi'ne; 24 Aralık günü ise Diyarbakır E Tipi Cezaevi kadın koğuşuna götürüldüğünü belirterek, kızının tedavisinin sağlıklı yapılması için hukukî yardım talep etti.

Edirne F Tipi Cezaevi

2010 yılının Mart ayında Edirne F Tipi Cezaevi'nden DİHA'ya mektup gönderen Mikail Yazıcı, tutuklu ve hükümlülerin 45/1 Genelgesi uyarınca haftada 10 saat sohbet hakkı olmasına rağmen bu haktan sadece 3 saat faydalanabildiklerini; Kürtçe konuşmaları için telefonlarının kesildiğini ve görüşe gelen yakınlarıyla görüşemediklerini belirtti. Kürtçe kitap ve gazetelerin cezaevine alınmadığını Türkçe bandrollü kitapların daha alınmadığını belirten Yazıcı, hak ihlallerine karşı yasal hakkını kullanmak istediklerindeyse yazdıkları tüm dilekçelere el konulduğunu ve dilekçe yazdıkları için haklarında disiplin soruşturması açıldığını ve ikinci kez cezalandırıldıklarını ifade etti.

6 Temmuz günü Edirne F Tipi Cezaevi'nde görüşe giden tutuklu ve hükümlü yakınlarına, cezaevi yönetimi, görüşmelere tek tip elbiselerle girmeleri yönünde baskı yaptı ve uygulamayı kabul etmeyen aileleri görüşe almadı.

Edirne F Tipi Cezaevi'nde üç yıldır tutuklu bulunan Şahabettin Demir'in yeğeni Kenan Demir 13 Eylül günü yaptığı açıklamada, amcasının ameliyat olmaması halinde sol gözünün görme yetisini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu belirterek buna rağmen daha önceki dönemlerde tedavisinin engellenmesi nedeniyle amcasının güven duygusunu yitirdiğini ve ameliyat olmaktan çekindiğini söyledi. Kenan Demir, ayda bir açık görüş haklarının 15 dakika kısaltıldığını; cezaevinde çıkan yemeklerin çok kötü olduğunu da açıklamasında belirtti.

Erzurum E Tipi Cezaevi

Erzurum E Tipi Kapalı Cezaevi'nde kalan Deniz Doğruer'in 29 Nisan 2010'da arkadaşlarına gönderdiği faksta yer alan ifadelerin hepsi "sakıncalı olduğu" gerekçesiyle karalandı. Doğruer'in faksının "merhaba", "hoşçakal" bölümleri dahi karalanırken; faksta sadece cezaevi idaresinin "görölmüştür" mührü okunabildi.

Erzurum F Tipi Cezaevi

Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nden iki arkadaşıyla birlikte Erzurum F Tipi Cezaevi'ne zorla sevk edilen Habip Çiftçi'nin kardeşi Emine Çiftçi, kardeşinin çene altında beze bulunduğunu ve tedavi edilme- mesi halinde kansere dönüşme riski olduğunu be- lirtti.

Edirne F Tipi Cezaevi'nde bulunan siyasi tutuklu ve hükümlülerin ailelerinin Mart ayında verdi- ği bilgilere göre, cezaevinde kalan Barış Mete, M. Nesih Aslan, Savaş Buhdak, Servet Akkaş, Haydar Şiyar, Süleyman Süle, Şahabettin Demir, Murat Öz- daşlı, Mikail Yazıcı, Onur Kapor, Onay Yörükoğlu, Rıdvan Cengiz, İnan Bilen, M.Ergün Güran, Murat Canşat, Yıldırım Turgut ve Cevdet Boşceviz ölüm sınırında bulunan tutukluların durumuna dik- kat çekmek amacıyla 25 Ağustos 2009 tarihinde Cumhurbaşkanlığı ve Adalet Bakanlığına mektup göndermek istedi. Ancak, mektuplara el koyan ce- zaevi yönetimi, mektupların içeriğinin suç teşkil ettiği gerekçesiyle tutuklu ve hükümlüler hakkın- da soruşturma başlattı. Bir hafta önce sonuçlanan soruşturma kapsamında Cezaevi Tevkif Kurulu, mektup yazar tutuklu ve hükümlülere 10 gün ile 1 ay arasında değişen görüşe çıkmama, telefonla görüşmeme, toplu etkinliklere katılmama gibi ce- zalara çarptırıldı.

Erzurum H Tipi Cezaevi

Erzurum H Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan BDP Parti Meclisi yedek üyesi Hamit Duman'ın kardeşi Şaban Duman, ağabeyine avukat aracılığı ile elbise gönderdiklerini; ancak 13 Mart'ta kargoya verilen ve 18 Mart'ta da cezaevi tarafından teslim alındığı belgelerle tespit edilen elbiselerin hâlâ verilmedi- ğini belirtti. Duman, "Bunun dışında yemeklerin çok kötü olduğunu, APS ile bile gönderilen mek- tupların verilmediğini veya 1-2 ay sonra verildiğini aktardı" dedi.

4 Mayıs günü Erzurum H Tipi Cezaevi'nden mek- tupla İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Mazlum Bataray, İHD'ye yazmış olduğu ilk mektuba el ko- nulduğunu, 15 Ocak 2010 tarihinden beri tek başı- ma bomboş bir odada tecrit halinde tutulduğunu; ilk 6 gün kaşık dahi verilmediğini; istediğinde kan- tinden parayla satın alabileceğinin belirtildiğini; ziyarete, revire ve telefon açmaya tek başına çıka-

rıldığını; ağırlaştırılmış hükümlü arkadaşlarının bulunduğu başka bir cezaevine gidebilmek için iki defa sevk dilekçesi yazdığını ancak ikisine de ret cevabı verildiğini; gelen kitaplar, dergiler ve gaze- telere bir ila iki aydan fazla el konulduğunu; Kürtçe olan kitapları, dergileri ve gazeteleri yabancı dildir diye tercümeğe gönderdiklerini belirtti.

BDP İğdır Milletvekili Pervin Buldan, Erzurum H Tipi Cezaevi Kütüphanesi'nde iki siyasi tutuklunun Kürtçe konuştukları için hücre cezası almasıyla il- gili Adalet Bakanı Sadullah Ergin'in cevaplama- sı istemiyle Nisan ayında yazılı soru önergesi verdi. Buldan verdiği önergede, Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan iki kişinin bir süre önce cezaevi kütüphanesinde Kürtçe konuştukları için hücre cezasına çaptırıldıklarını ve kütüphanen- in kapatıldığını kaydetti. Daha sonrasında ise ko- ğuşlarda arama yapılarak yasak olduğu gerekçesiyle birçok kitabın toplatıldığını dikkat çeken Buldan, yapılan aramalarda aynı kitabın Türkçesine doku- nulmazken, Kürtçe olanlarının toplatıldığını belirt- ti. Buldan, söz konusu cezaevi yönetimi tarafından, cezaevine dergi ve gazete girişine izin verilmediğini kaydetti. Buldan konuya ilişkin Adalet Bakanı Sa- dullah Ergin'e şu soruları yöneltti: "Bakanlığınız Erzurum H Tipi Cezaevi'ndeki bu uygulamalardan haberdar mıdır? Bahse konu olan iddialar bakan- lığının bilgisi dâhilinde mi uygulanmaktadır? Erzurum H Tipi Cezaevi'ndeki kütüphane hangi gerekçe ile kapatılmıştır? Kitaplar hangi gerekçeyle toplatılmaktadır? Tutukluların kitap okumalarının engellenmesi hangi gerekçelere dayanmaktadır? Son bir yıl içerisinde kaç kitap toplatılmıştır? Ceza- evinde dergi ve gazete girişlerine izin verilmemesi- nin nedenleri nelerdir?"

3 yıldır Erzurum H Tipi Cezaevi'nde hükümlü bu- lunan Cevdet Kılıç'ın annesi Kibar Kılıç Şubat ayın- da yaptığı açıklamada, oğlunun kendisine cezae- vinde yemeklerde tarihi geçmiş gıdaların kullanıl- dığını; yemeklerde sürekli çöp ve tırnak çıktığını; cezaevinde ranzaların olmayışından kaynaklı çok sayıda tutuklunun yerde yattığını; tutukluların ha- valandırmaya çıkartılmadığını; spor faaliyetlerinin engellendiğini; sıcak su verilmediği için haftalarca banyo yapamadıklarını aktardığını belirtti.

Erzurum H Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan kardeşi Davut Zeydanoğlu'nu 3 Mayıs günü ziya-

rete giden Özgür Zeydanoğlu, sabah saat 08.00'da kimliklerini verdiklerini ancak 8-9 saat sonra içeri alındıklarını, bu süre içerisinde gün boyu yağmur altında bekletildiklerini, arama sırasında görüşe gelen bir kadının da dışında bulunan metal dolgunun cihazda alarm vermesinden dolayı içeri alınmadığını belirtti.

Kırıkkale F Tipi Kapalı Cezaevi'nden 2010 Haziran ayında sürgün olarak Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi'ne gelen ve tek hücrede kalan Abdullah Günay, 2 Ağustos günü ailesine gönderdiği faksta, 11 Ağustos gününde görüşme yapabileceğini belirtti. Bunun üzerine Günay'ın babası Mehmet (54) ve annesi Besna Günay (52), 10 Ağustos günü Mardin'den Erzurum'a gitti. Ancak aile 11 Ağustos sabahı cezaevi kapısında beklerken, cezaevi memurları görüşmenin gerçekleşmeyeceğini belirtti. Anne Günay, "yetkililer bize bir hafta sonra gelmemizi istedi. Bizde kendilerine 'biz oruçluyuz. Bir hafta nerede kalacağız. Buralarda tanıdığımız kimse yok, gideceğimiz hiçbir yer yok' dedik. 'Hiç fazla uzatmayın görüştürmeyeceğiz sizleri. İsterse dağa gidin, isterse otele gidin' diye cevap verdiler" dedi.

Erzurum H Tipi Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlülerin yakınları, cezaevi yönetiminin sabah saatlerinde görüşe gelenleri saatlerce beklettikten sonra görüşe aldığını iddia etti. Görüş saatinin bitimine yarım saat kala tutuklu yakınlarını görüşe alan cezaevi yönetiminin, yapılan kimlik ve üst aramasından sonra görüş için gelen tutuklu yakınlarına 5 dakika süre tanıdığı belirtildi. Cezaevindeki mahpuslardan Newzat Tedik'in kardeşi Cevdet Tedik, saat 07.00'da görüş için gerekli işlemleri yaptırdığını, ancak saat 16.30'da görüş için içeri alındığını, yapılan arama ve kimlik kontrolüyle beraber ağabeyi ile görüşün bitimine son 5 dakika kala görüştürüldüğünü belirtti. Tutuklu ailelerinin itirazlarından dolayı cezaevi yönetiminin tutukluları cezalandırdığını kaydeden Tedik, ailelerin tutumundan dolayı cezaevi yönetiminin tutuklulara "disiplin" adı altında çeşitli cezalar verdiğini iddia etti.

Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi'nde 1994 yılında beri PKK davasından hükümlü olarak tutuklu bulunan Ekrem Hamudi, Eylül ayı sonunda DİHA'ya gönderdiği mektupta, cezaevinde bulunan siyasi tutuklulardan Mehmet Aras'ın (60) yaklaşık 6 yıldır gırtlak kanseri hastası olduğunun ve son

bir ayda durumunun giderek ağırlaştığını belirtti. Aras'ın şu anda Erzurum Bölge Eğitim Araştırma Hastanesi'nde tutulduğunu belirten Hamudi, Aras'ın durumunun gün geçtikçe daha ağırlaştığına belirtti. Cezaevinde bulunan PKK'li tutuklular da, Kasım ayında aileleri aracılığıyla gönderdikleri mektuplarda, Aras'ın gırtlak kanserine yakalanmasına rağmen tedavi edilmediğini yineledi. Ekrem Hamudi, Aralık ayında gönderdiği mektupta ise, kendisi dahil cezaevinde bulunan Kemal Özçelik, Filit Tilday (65), Murat Aslan ile Fikret Güzel Aydın'ın başta olmak üzere bir çok mahkumun ciddi sağlık sorunlarıyla yaşamaya çalıştığını belirterek, "Kemal Özçelik kalp, şeker, yüksek tansiyon hastasıdır. Filit Tilday (65) kalp, yüksek tansiyon, vücutta yüksek asit nedeniyle yürüyemiyor. Murat Aslan, karaciğer büyümesi, bağırsaklarında sürekli sorun var. Fikret Güzel Aydın, yüksek tansiyon, kalp, bacak şişmesi nedeniyle yürümekte zorluk çekiyor. İlaçlarla ayakta kalabiliyor. Benim ise bağırsakta intihap, safra kesesinde taş ve et olduğu söyleniyor. Ayaklarımda dört yerde varis çıktı ameliyat oldum fakat tam anlamda iyileşmiş değilim. Hastalar kalp krizi geçiriyor, kanser oluyor fakat bunlar bir iki ilaçla geçiştiriliyor" dedi.

Ekrem Hamudi, aynı mektupta, cezaevinde spor yapamadıklarını ve kışın 5 ay boyunca havalandırmaya dahi çıkamadıklarını belirterek, "cezaevinde kapalı spor salonu yoktur. Yazın açık havalandırmaya çıkıyoruz o da çok dardır. Orada spor yapma imkânımız yoktur. Ancak ayda bir defa çıkabiliyoruz o da işkenceye dönüşüyor. Zaten kışın da 4-5 ay havalandırmaya çıkartılamıyoruz sporsuz ve hareketsiz kalıyoruz" dedi. Hamudi, Kürtçe mektup gönderildiğinde mektubun 2 ay cezaevinde bekletildiğini, bu yüzden Türkçe yazmak zorunda kaldığını; fakat Suriye Kürtlerinden olduğunu ve Türkçe'yi iyi bilemediğinden çok zorlandığını belirtti. Hamudi, yaklaşık 4 yıldır *Günlük* ve *Azadiya Welat Gazetesi* ile *Özgür Halk Dergisi*'nin cezaevine alınmadığını, 17 yıldır cezaevinde olduğunu, ancak ailesi Suriye'de yaşadığı için sürekli ziyaretine gelemediğini belirtti.

Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan Cesim Keserci ve Senar Aslan Kasım ayı sonunda DİHA'ya gönderdiği mektupta, cezaevlerinde bulunan hasta mahpusların durumuna dikkat çekti.

Sinir sisteminin işlevini kaybettiği Motor Nöron ALS hastası olan Lokman Akbaba'nın 12 yıldır yaşam mücadelesi verdiği kaydedildiği mektupta, "Kalem tutmakta bile zorlanan Akbaba'nın bacaklarında 4 cm kısılma meydana gelirken, uyumakta ve soluk almakta güçlük çekiyor. Akbaba için çeşitli hastanelerden hastalığın süreklilik arz edeceğine dair raporlar verilmesine rağmen Adli Tıp Kurumu'ndan cezaevinde kalabileceğine dair rapor verildi. Akbaba'nın en azından Erzurum soğuşundan kurtarılması gerekiyor" denildi. 9 yıldır gözlemeden sorun yaşayan ve sağ gözünü yitiren Murat Bulut'un sol gözünü de yitirme riskinin bulunduğu belirtildiği mektupta, "cezaevi doktorlarının 'yapabileceğimiz bir şey kalmadı' diyerek geri çevirdiği Bulut'un sol gözünü kaybetmeden donanımlı bir hastanede tedaviye başlaması gerekiyor" denildi. Mektupta Kemal Özçelik isimli mahpusun ameliyat masraflarını ödeyemediği için sağlık sorunlarının devam ettiği belirtilirken, Filit Tiltay (63) isimli mahpusun kalp ve tansiyon hastası olduğu; 11 yıldır tutuklu olduğu halde hâlâ mahkemesi devam eden ve aldığı darbeler nedeniyle kısmî felç geçiren Emin Arığ'ın tedavisinin Erzurum hastanelerinde yapılamadığı ve Ankara'ya sevk edilmesi gerektiği; Fikret Güzelaydın isimli mahpusun "sinüzit, migren, ülser, damar ezikliği ve ilik zedelenmesi" gibi sağlık sorunları olduğu; Bekir Yulu, Haydar Tikiz ve Hamza Bulut'un da benzeri hastalıklarını bulunduğu belirtildi.

Oltu (Erzurum) T Tipi Cezaevi

Oltu T Tipi Cezaevi'nde bulunan hükümlü Mutlak Tozun, Haziran ayında TUYAD-DER Doğubayazıt Şubesi'ne gönderdiği mektubunda, 1993 yılından bu yana cezaevinde bulunduğunu; gözaltında aldığı darbeler ve gördüğü ağır işkenceler sonucunda epileptik hastalığına yakalandığını; ağırlaşan sağlık sorunlarına rağmen tedavi edilmediğini ve her defasında götürüldüğü hastanede birkaç ilaç verilerek gönderildiğini belirtti. Eylül ayında Mutlak Tozun'un ziyaretine giden annesi Hanım Tozun ise, cezaevi öncesi rahatsızlıklarının dışında oğlunda yeni hastalıkların da başladığını belirtti. Anne Tozun, "Oğlum beş yıldır diş ağrısı çekiyor. Bunu cezaevi idaresine bildirdiği halde tedavi edilmiyor. Dişetlerinde oluşan iltihap vücudunun birçok yerine sıçramış durumda" dedi.

Hakkâri E Tipi Cezaevi

2010 yılının Ocak ayında Hakkâri E Tipi Kapalı Cezaevi'nde bulunan kardeşi vicdani retçi İslam Baykal'ın görüşüne giden Eşref Baykal, görüşün bilinçli olarak 10 dakikaya indirildiğini söyledi. Baykal, görüş süresinin kısıtlanmasının yanı sıra *Günlük, Evrensel ve Azadiya Welat Gazetelerinin* de içeriye alınmadığını ifade etti.

Hakkâri'de 13 Haziran günü "örgüt üyesi oldukları" gerekçesiyle tutuklanan ve Hakkâri Kapalı Cezaevi'ne gönderilen BDP'li kadınlar Berivan Akboğa, Hüsna Sağın, Fatma Duman, Hamdiye Çiftçi ve "örgüte yardım etmek"ten cezası kesinleşen ve aynı gün tutuklanan Pınar Yılmaz'ın adli mahkumlarla birlikte aynı odada tutulduğu ve küçük bir odada 12 kişinin bulunduğu belirtilirken; kadınların yerde yattığı öğrenildi. Kadınlar günde sadece 1 saat havalandırmaya çıkarılırken; suların kesik olması nedeniyle de banyo ihtiyaçlarının karşılanmadığı kaydedildi. Yaşanan sıkıntılara ilişki cezaevi idaresiyle görüşen kadınlara, "idare edin, başka koğuşumuz yoktur" denildiği belirtildi.

Gaziantep H Tipi Cezaevi

Gaziantep H Tipi Cezaevi'nde bulunan A. Halim Özdemir adlı hükümlü Mayıs ayında DİHA'ya gönderdiği mektupta, yıllardır çeşitli kitap ve dergilerden yaptığı inceleme-araştırma ve derlemelerden oluşturduğu kitaplara cezaevi yönetimi tarafından el konulduğunu ayrıca kendisine 15 günlük hücre, 1 yıl da açık görüş cezası verildiğini bildirdi.

A. Halim Özdemir adlı hükümlü Eylül ayında DİHA'ya gönderdiği mektupta, idarenin sabah kahvaltısında verdiği çorbayı toplu olarak almadıkları gerekçesiyle haklarında soruşturma açıldığını ve bir ay iletişim haklarından yoksun bırakma cezası verildiğini belirtti. Bunun üzerine 50 kadar mahpusun infaz hakimliğine yazdığı itiraz dilekçesinde savunmalarını Kürtçe yapmak isteğimizi belirttiğini; 2 Eylül günü çıkarıldıkları mahkemede Kürtçe savunma yaptıkları için hakim herkesi salonundan attığını Kürtçe için "bilinmeyen bir dil, Türkçe dışında bir dil" ibarelerini kullandığını belirtti.

İHD Bingöl Şubesi tarafından Lice'de yaşamını yitiren Ceylan Önkol anısına düzenlenen resim, öykü ve şiir yarışmasına katılmak için eser göndermek isteyen Gaziantep H Tipi Kapalı cezaevinde bulu-

nan siyasi mahkûmların iletişim cezalarının olduğu ortaya çıktı. Mahkûmlar bunun üzerine, eserlerini iletişim cezası olmayan tutuklu arkadaşları Yücel Kızmaz üzerinden Kasım ayında gönderdi. Cezaevi yönetimi ise iletişim cezası olduğu gerekçesiyle arkadaşlarının ismiyle eserlerinin yarışmaya göndermek isteyen mahkûmların isimlerinin bulunduğu bölümleri, daksille sildikten sonra eserlerini Bingöl İHD Şubesi'ne gönderdi.

İmralı (Bursa) F Tipi Cezaevi

Müvekkilleri Abdullah Öcalan ile haftalık olağan görüşmelerini gerçekleştirmek için 3 Şubat günü İmralı Adası'na gitmek üzere sabah saatlerinde Bursa'nın Gemlik İlçesi'ne gelen Asrın Hukuk Bürosu avukatlarından Ömer Güneş ve Yalçın Sarıtaş, Gemlik Jandarma Komutanlığı'ndan 'hava muhalefeti' gerekçesiyle geri çevrildi.

13 Mart günü İmralı Cezaevi'nde bulunan Abdullah Öcalan ve diğer mahkûmlara gönderilen *Azadiya Welat Gazetesi*, cezaevi idaresi tarafından içeri alınmayarak iade edildi. *Azadiya Welat Gazetesi* İmtiyaz Sahibi Eser Uyansız, hükümlülerin isteği üzerine 3 haftadır İmralı'ya gazete gönderdiklerini, ancak gazetelerin cezaevi idaresi tarafından engellendiğini belirtti.

Ümraniye (İstanbul) T Tipi Cezaevi

Ümraniye T Tipi Cezaevinden bulunan Zekeriya Barın adlı hükümlü, Nisan ayında DİHA'ya gönderdiği mektupta 560 hükümlü kapasiteli cezaevinde 1400 hükümlüğünün kaldığını belirterek; 8 kişilik odalarda 20 kişinin kaldığını ve nöbetleşe vardiyalı yatmak zorunda olduklarını kaydetti.

Buca (İzmir) Açık Cezaevi

19 Mayıs 2010 günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Hasibe Sakacı, oğlu Faysal Sakacı'nın adli bir suçtan dolayı bulunduğu İzmir Buca Açık Cezaevi'nden Kapalı Cezaevi'ne alındığını ve hücre cezası verildiğini haber aldıklarını belirtti.

Buca Cezaevi'nde 22 Ekim 2010'da açlık grevine başlayan vicdanî retçi İnan Süver'in, cezaevi müdürünün "atın bu vatan hainini 17'ye" talimatıyla "Sibirya" adı verilen koşulların çok ağır olduğu hücreye kapatıldığı belirtildi. Konuyu mektupla yakınlarına bildiren İnan Süver, "Sibirya hücrelerinde" fareler olduğunu; kendisine su, şeker ve sigara verilmediğini belirtti.

Bergama (İzmir) M Tipi Cezaevi

Bergama M Tipi Kapalı Cezaevi'nde kalan mahkûmlar 12 Kasım 2010 günü yaptıkları açıklamada, 9 Kasım günü gardiyanların koşullarına baskın düzenleyerek "ince arama" yaptığını belirterek, Kürtçe konuşmalarından ötürü ise kendilerine görüş yasağı verildiğini ifade ettiler.

Kırıklar (İzmir) F Tipi Cezaevi

Kırıklar (İzmir) 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan 24 tutuklu ve hükümlünün, cezaevinde yaşanan hak ihlallerine ilişkin Avukat Nezahat Paşa Bayraktar'a yolladıkları mektuplara, "yanlış beyanlarla idareyi töhmet altında bıraktıkları ve kamuoyunu yanıltıcı bilgi yayarak kurumu zor durumda soktukları" gerekçesiyle Kasım 2009'da el konulduğu 7 Ocak 2010'da öğrenildi. Karara karşı infaz hâkimliğine itirazda bulunan Avukat Bayraktar'ın talebinin reddedilmesi üzerine Bayraktar yeni bir dilekçeyle İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz etti.

Ağustos ayında Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülerin kaldığı koşullara düzenlenen baskınlarda bulunan not defterlerine el konuldu ve M.Ö. adlı tutuklunun da "muhibir olması" yönünde baskılar sonucu cezaevi yönetimine bilgi verdiği iddia edildi.

Kırıklar 2 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü, Kasım ayında 77 tutuklu ve hükümlüye 45 gün boyunca ziyaretçi yasağı ve mektup gönderme cezası verdi. Cezaya gerekçe olarak ise 28 Eylül 2010'da mahkûmların slogan atması gösterildi.

Ermenek (Karaman) M Tipi Cezaevi

Mersin E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan ve 14 Mayıs 2010'da Ermenek M Tipi Cezaevi'ne sürgün edilen 4 hükümlüye "Kürtçe şarkı söyledikleri" gerekçesiyle Temmuz ayında üçer ay kapalı ve altışar ay açık görüş yasağı verildi.

Kırıkkale F Tipi Cezaevi

Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nde bulunan Ali Gülmez, 21 Mart günü ANF'ye gönderdiği faksta, 18 Mart 2010'da teyzesi ve İHD Ankara Şubesi yöneticisi Sevim Kalman'la yaptığı kapalı görüş sırasında, gardiyanların iki kez kabine girerek "hızlı konuşmayın, anlaşılıyor" dediğini belirtti.

Kandıra (Kocaeli) F Tipi Cezaevi

Kandıra F Tipi Cezaevi'nden 2010 yılının Nisan ayı başında DİHA'ya mektup gönderen Musa Çakı adlı hükümlü, gözlerinin sürekli yandığını ve yaş geldiğini, rahatsızlığından dolayı cezaevi revirine çıktığını, revirdeki doktora var olan göz rahatsızlığını dile getirdiğini ancak doktordan “fazla okuma, 5 dakika oku yeter” şeklinde bir cevap aldığını belirtti.

Kocaeli F Tipi Cezaevi Yönetimi'nin, R. P. Giuseppe Campanile'nin *Kürdistan Tarihi* adlı kitabı hakkında 1977'de alınan toplatma kararına dayanarak; 2001'de toplatılan ancak 2003'te Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izniyle yeniden basılan Abdurrahman Qasımlo'nun *Kürtler ve Kürdistan* adlı kitabıyla M. S. Lazarev'in *Kürdistan Tarihi* adlı kitabını “sakıncalı” bularak Ocak ayında cezaevine almadı.

Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde kalan tutuklu ver hükümlülerin hazırladığı ve çoğaltılarak cezaevine dağıtılması için cezaevi dışına gönderdiği 2010 yılı takvimine cezaevi yönetiminin takvim çoğaltılmış halde cezaevine geldiğinde 14 Aralık 2009'da takvimlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle el koyduğu Ocak 2010'da öğrenildi.

Kırıkkale F Tipi Cezaevi'nde kalan hükümlü Ali Gülmez'in yazı yazmak için istediği daktiloya cezaevi yönetiminin başvurusu üzerine Kırıkkale Ağır Ceza Mahkemesi'nin Şubat ayında verdiği kararda, daktilonun cezaevine girmesi durumunda cezaevi güvenliğinin riske girebileceği; daktilonun çıkardığı sestten faydalanan tutuklu ve hükümlülerin kaçmak için tünel kazabileceği; tek kişilik hücrede kalan Ali Gülmez'in mektuplarını yazarken kullanacağı daktilo sesinden diğer tutuklu ve hükümlülerin rahatsız olabileceği belirtildi.

Halkın Hukuk Bürosu'nun 15 Şubat günü yaptığı basın toplantısında, Kandıra F Tipi Cezaevi'nde kalan ve 11 Şubat günü cezaevinde yapılan genel arama sonrasında gardiyanlarla tartışan Sadık Kan ile Özcan Bayram'ın “süngerli oda” cezası verildiğini belirttiler.

Kandıra (Kocaeli) 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde kalan Özkan Yılmaz Mart ayında *Birgün Gazetesine* gönderdiği mektupta, gazetecilere gönderilen mektuplara cezaevi yönetiminin el koyduğunu veya mektupları geç gönderdiğini belirtti. Mektupta ay-

rıca gazete, dergi ve televizyon kanallarına yönelik engellemelerin de olduğu ifade edildi.

Kocaeli Kandıra 2 No'lu F Tipi Cezaevinde tutuklu bulunan Sertaç Açık Mart ayında DİHA'ya gönderdiği mektupta, cezaevine geldiklerinden bu yana hiçbir sosyal faaliyetten yararlandırılmadıklarını ve konuya ilişkin dilekçelerinin hiçbirine cevap verilmediğini; kendilerine verilen battaniyelerin üzerine oturdukları gerekçesiyle kendilerinden alındığını belirtti. Sohbet ve spor hakkını da kullanmadıklarını belirten Açık, cezaevinde kendilerine “Tek Türkiye” gibi filmleri izletildiğini ve cezaevinde sık sık elektriklerin kesildiğini aktardı.

Sertaç Açık, Nisan ayı başında DİHA'ya gönderdiği mektupta, cezaevi kantininden 20 TL karşılığında aldıkları radyonun hoparlörü söküldükten sonra kendilerine verildiğini; radyoların hoparlörünü söken cezaevi idaresinin radyoyu kulaklıkla dinlemelerini dayattığını; kulaklık fiyatlarının 4 TL olduğunu ancak çok kalitesiz olduğundan dolayı bu kulaklıkların bir haftadan fazla dayanmadığını belirtti.

Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde “örgüt üyesi olmak” iddiasıyla 2005 yılından beri tutulan Kayhan Akkan'ın, cezasını tamamlamasına rağmen “2008 yılında infaz edilmesi gereken 12 günlük hücre cezasının ertelenmesi ve halen infaz edilmemesi” nedeniyle serbest bırakılmadı.

Kandıra 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nden DİHA'ya mektup gönderen Sedat Kartal adlı hükümlü, 4 ay boyunca Bayrampaşa Devlet Hastanesi ve Haseki Hastanesi'nde yaptığı tetkiklerinin kaybedildiğini belirtti. Bayrampaşa Cezaevi'nde dışarıdayken var olan sağ kalçasındaki rahatsızlığının yeniden nüksettiğini ve söz konusu hastanelerde 4 ay boyunca, çeşitli tetkiklerinin yapıldığını ve dosyasında toplandığını kaydeden Kartal, “Daha sonra Kandıra 2 Nolu F Tipi'ne sürgün gönderildim. Sağlık dosyalarımı isteyince ‘sen git biz göndeririz’ dediler. Aradan iki ay geçtikten sonra ısrarlarım sonucunda, cezaevi yönetimi askerin dosyama el koyduğunu ve yeniden Bayrampaşa'ya gönderdiğini söyledi. İsrarlı itirazlarım sonucunda bu sefer de ‘senin sağlık dosyaların kaybolmuş’ dediler” diye kaydetti. Dosyasının kaybedilmesine ilişkin yaptığı suç duyurusunun da, “kusur yok” denilerek sonuçsuz kaldığını yazan Kartal, bunun üzerine yeniden tetkiklerine

başladığını ama her hastaneye gittiğinde, “senin bir şeyin yok” denilerek geçirildiğini ifade etti.

Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi’nden DİHA’ya mektup gönderen Abdullah Altıntaş isimli hükümlü, Mart ayının sonunda dış muayenesi için gittiği İzmit Devlet Hastanesi’nde kelepçelerinin açılmasını istediği için doktorun hakaretlerine maruz kaldığını öne sürdü. Altıntaş, muayene olmadan cezaevine geri döndüğünü belirtti.

Kocaeli 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nden Nisan ayında DİHA’ya mektup gönderen Serdar Güzel adlı mahkûm, Rıza Kartal, Veli Dikme, Reşat Güvenilir’in 23 Mart’ta Sincan 1 Nolu F Tipi’ne; Gökhan Gündüz, Ufuk Keskin, Ali Teke’nin 26 Mart’ta Kırıkkale F Tipi’ne; Cihan Deniz Tarak, Hasan Gülbahar, Ercan Binay’ın da 3 Nisan’da Bafra F Tipi Cezaevlerine istekleri dışında, sağlık durumları ve ailelerinin ikametleri göz önüne alınmadan sevk edildiklerini; sürgün edilen Ali Teke’nin Wernicke-Korsakoff hastası olduğunu Güzel, Ufuk Keskin’in de Tip 1 Diyabet hastası olduğunu ve adli tiptan “hastanesi olan bir hapisanede yatabilir” raporu bulunduğunu belirtti. Sürgünleri protesto eden 30’u aşkın mahkûma soruşturma açıldığını belirten Güzel, “kurum görevlilerine hakaret ve tehdit” gerekçesiyle kendisine 5 gün, Sami Özbil’de 3 gün hücre cezası verildiğini ifade etti. 45/1 nolu genelgenin Mart ayı içinde hiç uygulanmadığına dikkat çeken Güzel, 5 arkadaşının açık görüş yasaklarının disiplin cezaları nedeniyle devam ettiğini de bildirdi.

16 Ağustos günü Kocaeli 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nden İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Hanefi Alıcı, dış rahatsızlığı olduğunu, tedavisinin yapılması için hiçbir şekilde girişim yapılmadığını; 25 gün süresiz açlık greviden sonra cezaevi savcısı ile cezaevi birinci müdürünün aralarında bulunduğu bir heyet ziyaretine gelerek dışlerinin yapılacağı sözü verdiğini ancak somut hiçbir girişimde bulunulmadığını belirtti.

Eylül ayında Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nde, Yüksel Yiğitdoğan’a verilen hücre cezasını protesto eden 8 tutuklu ve hükümlüye 45 gün sosyal etkinliklerden men cezası verildi.

Ekim ayında Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nde, cezaevinde kalan tutuklu ve hükümlülerin hastane-

ye sevkleri sırasında, “görevli erlerin koluna zorla kelepçelendikleri” bunu kabul etmeyen tutuklu ve hükümlülerin ise hastaneye götürülmediği belirtildi.

Kandıra F Tipi Cezaevi’nde kalan Barış İnan’ın yazdığı mektupta, mahkûmların sevk edildikleri hastanede tedavileri sırasında kelepçelerinin açılmadığını; bu nedenle 12 Ekim 2010’da ameliyat olması gereken Sadık Kan’ın, uygulamayı reddetmesi nedeniyle ameliyatının gerçekleşmediğini anlattı.

Maltepe (İstanbul) Çocuk Cezaevi

Maltepe Çocuk Cezaevi’nde kalan 5 çocuğa “duvara yazı yazdıkları” gerekçesiyle Temmuz ayında hücre cezası verildi.

8 Haziran günü İstanbul’da bulunan Maltepe Çocuk Cezaevi’nde, tutuklu bulunan çocukların koğuşlarına düzenlenen baskınlar sonucunda koğuş camlarının kırıldığı ve baskın sonrasında da çocuklara yemek verilmediği ileri sürüldü.

Mardin E Tipi Cezaevi

Mardin E Tipi Cezaevi’nde aralarında 18 çocuğunda bulunduğu 180 tutuklu ve hükümlüye, 30 Haziran 2010’da başlattıkları iki günlük açlık grevi nedeniyle, ortak alana çıkmama ve sosyal faaliyetlere katılmama gibi yasaklamalardan oluşan ikişer aylık disiplin cezası verildi.

Mardin E Tipi Cezaevi’nde kalan 8 tutuklu ve hükümlünün, 4 Haziran 2010 günü cezaevi yemekhanesinden çıkan yemekten zehirlendiği ve kişinin hastaneye götürülmediği öğrenildi.

Mardin Cezaevi’nde bulunan lise öğrencisi Mahsum Çelik, 27 Ocak günü ailesiyle yaptığı telefon görüşmesinde, kendisine gönderilen 3 mektubun Kürtçe yazıldığı gerekçesiyle vermediğini bildirdi.

Şubat ayında Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi’nde bulunan Burhan Gök isimli tutukluya BDP Nusaybin İlçe Başkanı Süleyman Çiftçi tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrollü *Liseliler için Türkçe Okuma Sözlüğü*, *Kürtçe Sözlük* ve BDP Nusaybin İlçe Örgütü tarafından hazırlanan 2010 yılına ait takvim gönderildi ancak cezaevi yönetimi “girişi yasak yayın” olduğunu iddiasıyla yayınları tekrar adresine iade etti. Süleyman Çiftçi, gönderdiği hiçbir yayının yasak olmadığını belirterek, *Liseliler*

için Türkçe Okuma Sözlüğü'nün üzerinde Kültür ve Turizm Bakanlığının bandrolünün olduğunu belirtti ve cezaevi yönetiminin keyfi uygulamalarla tutukluların haklarını ihlal ettiğini kaydetti.

12 Mart günü İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Mahmut Gökalp, 2009'un Kasım ayında yeğeni İzzettin Gökalp'in tutuklandığını ve Mardin E Tipi Cezaevi'ne konulduğunu, 11 Mart günü yeğenin bulunduğu koğuştan alınıp sadece korucuların bulunduğu koğuşa konulduğunu; orada yeğenin can güvenliğinin olmadığını belirtti.

4 Haziran günü Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülere dağıtılan yemekten dolayı 8 siyasi tutuklunun zehirlendiği belirtildi. Zehirlenme olayına ilişkin telefonla ailelerine bilgi veren tutuklular, zehirlenen tutukluların hastaneye götürülmediği, sadece revirde müdahale edildiğini bildirdi.

Mardin M Tipi Cezaevi

18 yıl önce tutuklanarak müebbet hapis cezasına çarptırılan ve halen Mardin M Tipi Cezaevi'nde tutulan Nesimi Kalkan, 5 yıl önce teşhisi konulan "çölyak hastalığı" nedeniyle Ocak ayı sonunda Mardin Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Yeterli gıda almamasından ötürü bağırsaklarındaki acının giderek arttığı belirtilen Kalkan'ın karın bölgesinin giderek şiştiği öğrenildi. Kalkan'ın ağabeyi Yusuf Kalkan doktorların böylesi bir hastalığın tedavisinin cezaevi koşullarında imkansız olduğunu ve hastanın ömür boyunca sadece glutensiz gıdalar yiyebileceğini söylediğini aktardı. Kalkan'ın eşi Taybet Kalkan ile kızı Beritan Kalkan 22 Eylül 2010'da İHD Diyarbakır Şubesi'nde basın toplantısı düzenledi. Kalkan ailesi, Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi'nde hükümlü bulunan çölyak hastası Nesimi Kalkan'ın hastalığının her geçen gün ağırlaştığını vurgulayarak bir an önce serbest bırakılmasını istedi. Nesimi Kalkan ile yine sağlık sorunları bulunan tutuklular Mehmet Emin Özkan ve Süleyman Uçar'ın tahliye edilmesi için Mardin Kapalı Cezaevi'nde hükümlü olan Tuncay Gündoğan tarafından İl İnsan Hakları Kurulu'na 18 Eylül 2009 tarihinde gönderilen şikâyet dilekçesine 2010 Şubat ayında Mardin Vali Yardımcısı ve aynı zamanda İl İnsan Hakları Kurulu Başkanı olan Yavuz Selim Süzer, halen cezaevinde yatmakta olan Kalkan'ın tahliye edildiği yanıtını verdi. Mardin İl

İnsan Hakları Kurulu Başkanı Süzer'in imzası ile dilekçeye verilen yanıt şöyle: "Valiliğimiz İl İnsan Hakları Kurulu'na 18.09.2009 tarihinde Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi'nde yatmakta olan Nesimi Kalkan, Mehmet Emin Özkan ve Süleyman Uçar'ın hayati risk taşıyan sağlık sorunlarından dolayı cezaevi koşullarından kalmaları uygun olmadığı, bu nedenle sağlık sorunlarının takip edilip gerekli işlemlerin yapılmasının sağlanması gerektiği' iddialı başvuru ile ilgili kurulumuz Araştırma İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunun 11.12.2009 tarihinde Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi İnfaz Kurumu'na yaptığı ziyarette, Nesimi Kalkan'ın tahliye olduğu, M. Emin Özkan'ın da Diyarbakır Cezaevi'ne naklinin yapıldığı, Süleyman Uçar'ın ise tedavisine devam edildiği tespit edilmiştir." 27 Temmuz günü Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nden İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Nesimi Kalkan, "sürekli ve kalıcı" hastalığı olmasına rağmen, beslenme, bakım ve tedavisinin çok zor ve uğraşlı olmasından dolayı cezaevi idarelerinin kendisini başından savdığını, bir yıl içinde 4 cezaevi değiştirdiğini belirtti. 22 Eylül günü tekrar İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Bedriye Kalkan, oğlunun serbest bırakılmazsa, en azından Cizre'deki cezaevine sevkini yapılmasını isteyerek, bu durumda oğluna özel gıdalar yapıp gönderebileceğini belirtti.

Midyat (Mardin) M Tipi Cezaevi

2 Nisan günü Midyat M Tipi Kapalı Cezaevi'nden avukatı aracılığıyla İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Pınar Işık, kendisiyle aynı koğuşta bulunan 70 yaşlarındaki Hazni Aykır'ın ciddi sağlık sorunlarının bulunduğunu; geceleri sık sık hastalandığını belirterek tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

Batman M Tipi Cezaevi'nden Midyat Kapalı Cezaevi'ne sürgün edilen siyasi hükümlü Aydın Çubukçu'nun (50) kardeşi Savaş Çubukçu Aralık ayı başında yaptığı açıklamada, 1993 yılında tutuklanan ve müebbet hapis cezasına çarptırılan ağır karaciğer hastası ağabeyinin Midyat Cezaevi'ne sürgün edilmesiyle beraber her ay yapılması gereken tedavisinin 3 aydır yapılmadığını belirtti.

Silifke (Mersin) M Tipi Cezaevi

31 Ocak 2010 günü Mersin Silifke M Tipi Cezaevi'nden mektupla İHD Diyarbakır Şubesi'ne başvuran Arslan Karslı, daha önce 4 raporla hak-

kında verilen kararlar sonucu tahliye olduğunu ancak son başvurusunda “hastalığının sürdüğü” yönünde muayene sonuçlarına rağmen tahliye edilmediğini ve Adli Tıp Kurumu’nun “şifası tebeyün edinceye kadar Yüksek Güvenlikli bir hastanede tedavi ve koruma altına alınması” kararıyla Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’nde 3 ay boyunca tutulduğunu; daha sonra cezaevine sevk edildiğini belirtti.

Muş E Tipi Cezaevi

Muş E Tipi Cezaevi’nden 2010 yılının Ocak ayında İHD Muş Şubesi’ne başvuruda bulunan Alaattin Çağatay hastalığı nedeniyle sürekli ilaç kullanması gerektiğini, ancak ilaçlarının zamanında verilmediğini belirtti.

Muş E Tipi Kapalı Cezaevi’nde bulunan 65 tutuklu hakkında 21 Ocak 2010 tarihinde Öcalan’ın cezaevi şartlarını protesto etmek amacıyla hiçbir ortak alan faaliyetine katılmadıkları gerekçesiyle Haziran ayında disiplin soruşturması açıldı. Buna karşı tutuklular Muş İnfaz Hakimliği’ne itirazda bulunarak sözlü savunma yapmak istedi. Ancak hakim, tutukluların “propaganda yaparak kasıtlı davrandıkları” ve “açılan soruşturmanın yerinde olduğunu” ileri sürerek itirazı reddetti. Hâkim, “haberleşme ve iletişim araçlarından yoksun bırakma” fiilini düzenleyen Ceza İnfaz Kurumları Yönetmeliği’nin 42/2 maddesine göre, “herhangi bir şeyi protesto etmek amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak” iddiasıyla İnan Turay, Murat Işıkkırık ve Bedri Ürün’e bir ay haberleşme ve telefonla görüşme yasağı; Sinan Bülbüle 2 ay hiçbir etkinliğe katılmama yasağı getirirken; diğer tutuklu ve hükümlülere de 1’er ay ziyaret yasağı cezası verdi.

Şubat ayında Muş E Tipi Kapalı Cezaevi’nden İHD Muş Şubesi’ne başvuruda bulunan Mehmet Yamaç 19 Aralık 2000 tarihinde “Hayata Dönüş” adı verilen operasyonda ciddi derecede yaralandığını; yaralı olduğu halde tedavi kabul etmediğini ve daha sonra arkadaşlarıyla birlikte aldıkları karar gereğince tedaviyi kabul etiklerini hastaneye yapılan sevklerde kaburgalarının kırık olduğu göğüsün üst kafesinde kaynaştıklarını sürekli rahatsız ettiğini, ameliyat olması gerektiğini fakat doktorların kendisini ameliyat etmediğini hayatın boyunca bu ağrıları çekmek zorunda olduğunu beyanda bulduklarını belirterek ameliyat edilmesi için hukuki yardım talebinde bulundu.

Muş E Tipi Kapalı Cezaevi’nden kalan hükümlü İnan Turay’ın Haziran ayında Abdullah Öcalan’a gönderdiği mektup, Cezaevi İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından “sakıncalı” bulunarak gönderilmedi. Cezaevi İnfaz Kurumu Müdürlüğü’nün mektubu engellenme gerekçesi ise şöyle: “kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren terör ve çıkar amaçlı suç örgütü ve diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olan kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek, yalan ve yanlış bilgileri tehdit ve hakareti içerikli olması”.

Muş E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan hükümlü Görgin Oktar’a Mart ayının başında kargo ile gönderilen yöresel şalvara cezaevi yönetimi, “örgüt simgesidir” gerekçesiyle el koydu. Muş İnfaz Hakimliği’ne itirazda bulunan Oktar’ı buradan da bir sonuç elde edemeyince bir üst mahkeme olan Muş Ağır Ceza Mahkemesi’ne itiraz başvurusunda bulundu.

Muş E Tipi Kapalı Cezaevi’nde, PKK davasından tutuklu bulunan 5 kadın Kasım ayında DİHA’ya gönderdikleri bir mektupta, Cezaevi 1. Müdürü’nün hiçbir yasal ve hukukî dayanak olmadan sindirme politikaları uyguladığını; buldukları odanın tam karşısında bir kamera yerleştirildiğini; kapı açıldığında odanın içinin kameraya alındığını; gardiyanların odaları aradıklarında ise uygunsuz bir şekilde aradıklarını; ziyaretçileri geldiklerinde insan onurunu incitecek şekilde üst aramalarından geçtiklerini ve tüm elbiselerinin çıkartılmasının istendiğini belirtti.

Muş E Tipi Cezaevi’nde bulunan Hüseyin Sürgeç, Aralık ayında DİHA’ya yazdığı bir mektupla, 12 yıldır cezaevinde olduğunu ve müebbet hapis cezası aldığını belirterek, yakalanmadan önce bacağından ağır yara aldığını ve ciddi iki ameliyat geçirdiğini, bacağındaki, damar, lif ve kaslardaki problemlerin cezaevinde gittikçe arttığını, 25 gündür sadece koltuk değnekleri ile yürüebildiğini, ortopedi bölümü olmadığı gerekçesiyle hastaneye götürülmediğini ve tedavisinin yapılmadığını ifade etti.

Ordu E Tipi Cezaevi

Ordu E Tipi Kapalı Cezaevi’nde bulunan Turgut Koyuncu 2010 yılının Mart ayı sonunda DİHA’ya gönderdiği mektupta, kendisinin hem sorguda hem

de cezaevinde iki defa burnunun kırıldığını, tedavisi yapılmadığı için nefes almakta zorluk çektiğini ve “plastik cerrahi bölümüne giriyor” diye ameliyat yapılmadığını, 15 yıldır cezaevinde bulunan ve müebbet hapse mahkûm edilen Cemil İvrendi adlı mahkûmun ağır kalp hastası, Mahsum Oruç’un da Hepatit-B hastası olduğunu ve tedavilerinin yapılmadığını; söz konusu cezaevinin 2009 yılında siyasi mahpuslara da açıldığını, 6 arkadaşı ile birlikte burada kaldığını, sayıları 10 kişiye ulaşmadığı için Adalet Bakanlığı’nın 45/1 sayılı genelgesinde bulunan haftada 10 saatlik sohbet hakkından yararlanmadıklarını belirtti.

Ordu Cezaevi’nde bulunan Hacı Keve adlı tutuklu Nisan ayı başında ailesiyle yaptığı telefon görüşmesinde, her gece saat 20:00-21:00 arasında, bir grubun kendilerini cezaevinin dışında bilmedikleri bir yere götürdüklerini ve orada sorgulandıklarını belirtti.

Osmaniye M Tipi Cezaevi

Osmaniye M Tipi Cezaevi’nde kalan Alban Yanku’nun kardeşi Cemal Yanku, Ağustos ayında yaptığı açıklamada, kardeşinin kulaklarından sağlık sorunları yaşadığı fakat tedavisinin yapılmadığını iddia etti.

2004 yılında tutuklanan ve müebbet hapis cezasına mahkûm edilen Cüneyt Yavuz, Gümüşhane E Tipi Cezaevi’nden sevk edildiği Osmaniye M Tipi Cezaevi’nde tek başına hücrede kaldığı ve kötü koşullara maruz kaldığı için 15 Ağustos 2010’da açlık grevine başladı. Cüneyt Yavuz’un amcası Rauf Yavuz, yeğenin yaklaşık bir aydır Osmaniye Cezaevi’nde bir hücrede tek başına kaldığını belirterek, “onunla birlikte getirilen 2 kişinin de hücrede tutulduğunu söylediler. Geldiğinden beri hâlâ kıyafetleri ve yatağı verilmediği için perişan bir durumda. Ziyaretine gittiğimizde yeğenim yemek verilmediğini, verilse bile çorba içmek için kaşık dahi vermediklerini belirtiyor. Ne bir yayın organı veriliyor ne de bir insan yüzü görüyor. Havalandırmaya bile tek başına çıkmak zorunda bırakılıyor. Yeğenim insanca muamele görmek istediğini en azından diğer mahkûmlar gibi koşu kalmak istediğini ve koşu gönderilmediği sürece de açlık greviden vazgeçmeyeceğini söylüyor” dedi.

Kalkandere (Rize) L Tipi Cezaevi

Doğubayazıt TUHAY-DER Başkanı Ahmet Kaya, 1 Mart günü yaptığı açıklamada, Erzurum H Tipi Cezaevi’nden zorla Rize Kalkandere L Tipi Cezaevi’ne nakledilen Hakim Eşiyok ve isimleri öğrenilemeyen 2 hükümlünün, adli suçlarının bulunduğu koşullara konuldukları ve temizlik işlerinde çalıştırıldıklarını ileri sürdü.

Kalkandere L Tipi Cezaevi’nde kalan tutuklu ve hükümlülerin aileleri aracılığıyla 5 Mart günü yaptıkları açıklamada, istekleri dışında nakillerinin gerçekleştirildiği ve arama maksatlı soyunmayı reddettikleri için haklarında soruşturma açıldığı ifade edildi.

10 Mayıs günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Serdar Toprak, Rize L Tipi Cezaevi’nde 35 siyasi mahpus olarak kaldıklarını; buraya nakledilirken eşyalarının birçoğuna keyfi olarak el konulduğunu; aramalarda eşyalarına zarar verildiğini; geldikleri cezaevinin kantininden para ile temin ettikleri eşyalara el konulduğunu; ilk bir ay sandalye ve yemek kaşığı verilmediğini; yemeklerini ayakta yiyebildiklerini; masa, elbise dolabı, yastık gibi eşyaların verilmediğini; istendiğinde ise “kantinden parayla alabilirsiniz” denildiğini; Ocak ayında cezaevine gelmelerine rağmen buldukları kısmın kaloriferlerinin çalışmadığını; sıcak su sırası geldiği zaman “su şebekesinde arıza var” denildiğini; mektup, faks vs. gönderilerin iletilip iletilmediğini öğrenmek için kayıt numarası istemelerine rağmen numara verilmediğini; spor, hobi, sohbet, atölye gibi temel haklarının “personel sıkıntısı var” denilerek kullanılmadığını belirtti.

Siirt E Tipi Cezaevi

Siirt E Tipi Cezaevi’nde bulunan A. Selam Güler tarafından Mart ayı sonunda DİHA’ya gönderilen mektupta, iki defa bel fitiğinden ameliyat olmuş, sol tarafı belden aşağı uyuşuk olan Mahmut Bilgiç adlı mahkûmun yanı sıra, Hepatit-B hastası olan Mehmet Ezer, kalp ameliyatı geçiren, astım, kronik bronşit, nefes darlığı çeken Enver Uçar, iki defa bel fitiği ameliyatı geçirmesine rağmen hala rahatsızlığı devam eden İskan Çelik, bir sefer kalp krizi geçirmiş ve kalp rahatsızlığı devam eden Lütüfşah Kelekçier, karaciğer iltihaplanması bulunan ve zaman zaman kan kusan Yusuf Tango, mide ülseri,

gastrit, hemoroit, böbrekte kütle, farenjit ve sinüzit rahatsızlıkları bulunan Mehmet Ay, Hepatit-B hastası, siroz hastalığına yakalanması an meselesi olan Lezgin Daşçı, tedavisi yapılmadığı için sol gözünü kaybetmiş ve sağ gözünü de kaybetme ile yüz yüze olan Kenan Bakay, Ankilozon Spandolit, kas erimesi, hipertansiyon, sinüzit ve migren hastalıkları olan Abdullah Altun, kalp rahatsızlığı olan Mustafa Ertaç ve tutuklanmadan önce kalp kapakçıklarından ameliyat olmuş ve sürekli doktor kontrolünde olması gerekirken tedavisi yapılmayan M. Sıddık Cengiz'in hastalığının giderek kötü hal aldığını belirtti. Güler ayrıca, 4 ay önce tutuklanan Abdullah Uçun adlı tutuklunun da psikolojik sorunları olduğuna dair raporu bulunmasına rağmen cezaevinde tutulduğunu ve sorununun giderek derinleştiğini belirtti.

Mart ayında kaldığı Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi'nden yakınlarına kendisinin ve cezaevinde beraber kaldığı çocuk arkadaşlarının sorunlarını anlatan bir mektup gönderen A.Ö., aynı koşuğa 20 kişi kaldıklarını ancak kendilerine 15 kişilik yemek verildiğini; koşuğa 8 ranza bulunduğu için 12 kişinin yerde yatmak zorunda kaldığını belirtti.

21 Nisan günü İHD Siirt Şubesi'ne başvuruda bulunan Siirt E Tipi Cezaevi'nde tutuklu Abdurrahim Aslan'ın ailesi, 2007 yılında tutuklanan Abdurrahim Aslan'ın gözaltında gördüğü işkenceden dolayı sağlık problemleri yaşadığını; kendisine işkence eden polisler hakkında davacı olduğu için savcılık ve cezaevi idaresince ifadesini geri çekmemesi durumunda tedavi edilmeyeceğini ifade edildiğini iddia etti.

Siirt'e 2007 yılında "örgüt üyesi olmak" iddiasıyla tutuklanarak Siirt E Tipi Cezaevi'ne konulan Abdurrahim Aslan isimli tutuklu, 3 yıldır tedavi edilmediğini belirtti. Aslan'ın üvey kardeşi Mehmet Aşkara, ağabeyine gözaltındayken işkence yapıldığını; tutuklandıktan sonra polisler hakkında Siirt Cumhuriyet Başsavcılığı'na dilekçe ile suç duyurusunda bulunduğunu ve kendisine işkence yapan 8 polisi teşhis ettiğini; verilen rapor nedeniyle polisler hakkında açılan davadan sonra Siirt Cumhuriyet Savcılığı'nın ağabeyine ifadesini geri çekmek ve davadan vazgeçmek için baskı yaptığını belirterek; "dava kapsamında, Siirt Devlet Hastanesi doktorları tarafından, polisler tarafından darp edilen yu-

murtalıklarından ameliyat olması gerektiği raporu alındı. Ama savcı doktorla görüştü ve ondan bir hafta sonra ağabeyine 'ameliyat olmana gerek yok, senin bir şeyin kalmamış' cevap verildi" dedi. Savcılığın, ağabeyinden sürekli ifadesini geri çekmesini istediği, bunu yapmaması durumunda tedavi olamayacağı yönünde şantaj yapıldığını iddia eden Aşkara, "bu baskılar cezaevi idaresi tarafından da yapılmaya başlandı. Son dönemlerde yapılan koğuş aramalarında, özellikle ağabeyimin eşyalarını daha titizlikle aramaya başladılar ve 'devlete karşı mı çıkıyorsun, sen görürsün' şeklinde tehditler savurmaya başladılar. Savcılık ve cezaevi idaresinin yanı sıra, Siirt'teki doktorlar da davayı geri çekmesi için ağabeyime 'davayı geri çekene kadar seni tedavi etmeyeceğiz' diyerek tehdit etmeye başladılar. Doktorların raporuna göre ameliyat edilmesi gerekirken, hem savcılık, hem doktor ve hem de cezaevi idaresi tarafından tehditler savrulurarak, baskı uygulanıyor" dedi.

28 Nisan günü İHD Siirt Şubesi'ne başvuruda bulunan Siirt E Tipi Cezaevi'nde tutuklu İbrahim Sevilgen'in ailesi, çocuklarının bilgileri ve haberleri dışında Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne sevkinin yapıldığını ve çocuklarının sağlığından endişe duyduklarını belirtti.

4 Mayıs günü İHD Siirt Şubesi'ne başvuruda bulunan İbrahim Daşçı, Siirt E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan çocuğu Lazgin Daşçı'nın cezaevinde Hepatit-B aktif hastalığına yakalandığını ve tedavisinin gereğince yapılmadığını belirterek hukuki yardım talep etti.

Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi'nde hükümlü olarak bulunan Suriye uyruklu Lamia Aso, Gulistan Abdo ve Fatma Sido isimli mahpuslar "cezaevi idaresince görüşme haklarının engellendiği" iddiasıyla 22 Haziran günü İHD Siirt Şubesi'ne başvurdular.

27 Temmuz günü Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi'nden İHD Siirt Şubesi'ne başvuran Ahmet Aydın isimli tutuklu, KBB polikliniğine sevkinde kelepçesini çözülmenden muayene edilmek istendiğini, muayenesinin bu şekilde yapılmasını kabul etmemesi üzerine muayene olmadan cezaevine geri döndüğünü belirtti.

4 Eylül günü İHD Siirt Şubesi'ne mektupla başvuruda bulunan Siirt E Tipi Cezaevi'nde hükümlü

Ahmet Sevim, cezaevinde infaz koruma memurları tarafından darp edildiğini ve telefon ile görüşme hakkının engellendiğini iddia etti.

Şanlıurfa E Tipi Cezaevi

Yönetim, C-7, C-8 ve kadın koğuşunda tutulan tutuklular hakkında 25 Kasım 2010 tarihinde “sıraya geçerek sayım vermedikleri” gerekçesi ile soruşturma başlattı. Soruşturmaya ilişkin Cezaevi Müdürlüğü tarafından tutuklulara gönderilen yazıda, “tutukluların 3 gün içerisinde savunma vermeleri aksi takdirde savunma hakkından vazgeçmiş kabul edilecekleri” belirtildi.

Şanlıurfa E Tipi Cezaevi’nde bulunan Avni Binici, Mart ayında Dicle Haber Ajansı’na gönderdiği mektupta, altı kişilik koğuşlarda 20 kişinin kaldığını ve sağlık hizmetinin yerine getirilmediğini belirtti. Avni Binici mektupta, Halil Güçlü adlı hükümlünün rahatsızlığının uzun süredir devam etmesine rağmen hastalığına herhangi bir teşhis konulmadığını ifade etti.

29 Mart günü İHD Diyarbakır Şanlıurfa E Tipi Cezaevi’nden başvuran İsmail Kaplan, cezaevinde daha önce hücre olarak kullanılan ve sonradan biraz genişletilerek oda haline getirilmiş hücre tipi odalarda kaldıklarını; odalarda 18-19 kişi olmasına rağmen sadece 3 tane ranza bulunduğunu; yatacak yer olmadığı için tuvalet kapısının önüne kadar yatak serdiklerini; sağlık koşullarının çok kötü olduğunu; yasalara göre kendilerine her öğün 3 çeşit yemek verilmesi gerekirken, iki çeşit yemek verildiğini; yemeklerin yanında sebze ve meyve verilmediğini; kantinden satılan malzemelerin fiyatlarının çok yüksek olduğunu; revire çıkmak için yazdıkları dilekçelere cevap verilmediğini; hastaneye gidiş-gelişlerde askerlerin hakaretlerine maruz kaldıklarını; herhangi bir acil durumda ambulansın gelmesinin en az yarım saat sürdüğünü; revirde doktorlarının ezbere ilaç yazdığını; cezaevinde bulunan 1 arkadaşının 5 aydır duruşmaya götürülmediğini; Kürtçe dergi, gazete kitapların içeri alınmadığını; siyasi tutuklu olmayan tutuklular ve hükümlüler tüm haklardan yararlanırken kendilerinin ortak alana çıkarılmadığını; atölye, eliş, eğitim kursları, yabancı dil kursları, futbol sahası kullanımı ve konser, tiyatro ve sinema gibi haklarını kullanmadıklarını; cezaevi kütüphanesinde dini kitaplar, Osmanlı tarihini anlatan kitaplar ve birkaç yabancı

romandan başka kaynak olmadığını; görüşe gelen ziyaretçilerin kış mevsiminde soğukta, yağmurda bekletildiğini; yazın ise dayanılmaz sıcakta güneşin altında saatlerce bekletildiğini; görüş saatlerine kadar ziyaretçilerin beklemek için herhangi bir yer yapılmadığını belirtti.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan Cahit Kırmızımbak’ın Aralık ayında sindirim yollarında yaşadığı sorunlar nedeniyle cezaevi revirine gittiğinde, sorunun psikolojik olduğu söylenerek tedavisinin yapılmadığı iddia edildi.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan Yılmaz Aslan’ın İHD Genel Merkezi’ne gönderdiği, iletişim haklarının engellendiği, mektuplarına el konulduğunu anlattığı mektubuna, cezaevi yönetimi “kurumumuz hakkında yanlış kamuoyu oluşturuluyor” gerekçesiyle Ocak ayında el koydu.

Avukat Mehmet Sani Kızılkaya Ocak ayında yaptığı açıklamada, Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde okuma yazma kursuna giden 10 tutuklu ve hükümlüye her sabah İstiklal Marşı okutulmak istendiğini ve tutuklu ve hükümlülerin okumak istememesi üzerine kursun iptal edildiğini söyledi. Kızılkaya, müvekkilleri Orhan Ekinci, İhsan Tamkara ve Mahmut Bali’nin odalarında yaklaşık bir buçuk yıldır asılı bulunan çamaşır ipinin gerekçe gösterilerek 11 gün hücre cezası aldıklarını söyledi.

Tekirdağ F Tipi Cezaevi’nde tutuklu bulunan *Günlük Gazetesi* karikatüristi Murat İpek, Nisan ayı başında DİHA’ya gönderdiği mektubunda, görme engelli hücre arkadaşı Gülnaz Akkurt’un sese karşı hassasiyeti olmasına rağmen ısrarla cezaevinin en gürültülü hücrelerinde tutulduğunu belirtti.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi

Adem Tiryaki adlı hükümlünün Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nden Nisan ayında DİHA’ya gönderdiği mektupta, birçok hastalığı bulunan Yılmaz Ayyıldız’ın, iki gözünden kör olan Gülnaz Akkurt ve kimi sağlık sorunları olan yeni tutuklu Yusuf Dağ’ın aynı hücrede tutulduğu ve üçünün de ihtiyaçlarını yalnız başlarına giderme konusunda sıkıntılar yaşadığı ileri sürüldü. Mektupta, Ayyıldız’ın anjiyo için gittiği Edirne Araştırma Hastanesi’nde baştan savma bir uygulama ile karşılaştığı bildirile-

rek, şunlar kaydedildi: “Hastane yetkilileri arkadaşına ‘sende kansızlık var, kolesterol var’ deyip anjiyo yapmadan arkadaşımızı geri gönderdi. Ayyıldız’ın birçok rahatsızlığı var. Gizli kan şekeri, kronik kalp rahatsızlığı, prostat, akciğer rahatsızlığı (KOA), böbrekte taş ve daha önce ameliyat olmasına rağmen bel fitiği sorunu devam ediyor. Bu hastalıkların tedavi edilmesi için belki inanması zor ama günde 55 (yanlış yazmıyorum) adet hap kullanıyor. Bugüne kadar bunların olumlu bir etkisinin olmadığı gibi günden güne durumu kötüye gidiyor”.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan Mehdi Ürper Mayıs ayında DİHA’ya gönderdiği mektupta, kronik bronşit ve astım hastası olduğu için, doktorun tozlu, nemli ve sigara içilen ortamlardan uzak durması gerektiğini belirtmesine rağmen toprak sahanın yanı başında bulunan odadan başka bir odaya alınmadığı belirtti.

Mart ayında Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nden DİHA’ya mektup gönderen Necat Öztekin, daha önce savunmaları için avukatlarına kapalı olarak mektup yollama haklarının olduğunu ancak bu haklarının ortadan kaldırılıp savunmalarıyla ilgili belge ve bilgilerin açık olarak yollanması gibi bir uygulamayla açık bir şekilde vekil-müvekkil görüşmesine müdahil olmaya eşdeğer bir durum yaşadıklarını belirtti. Tekirdağ 2 Nolu Cezaevi’nden mektup yazan bir diğer hükümlü Kurtuluş Derman ise, cezaevi yönetiminin “türkü söylediği” için 4 hükümlüye 1 yıl disiplin cezası verdiğini belirtti.

Mart ayında, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan tutuklu ve hükümlülerin milletvekillerine gönderdiği mektupların da cezaevi mektup okuma komisyonuna getirildiği ve kimi mektupların milletvekillerine göndermediği iddia edildi. Ceza ve Güvenlik Tedbirleri İnfazı Hakkında Kanunu’na göre, tutuklu ve hükümlülerin resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderdiği mektup veya evrak denetime tâbi tutulmuyor.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan Mehdi Ürper Mayıs ayında DİHA’ya gönderdiği mektupta, 4 Nisan günü “Herne Pêş” söylendiği gerekçesiyle kendisi ve bazı arkadaşlarına disiplin cezası verildiğini belirtti.

Eylül ayında Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nden mektup gönderen Serxabun Gedik, cezaevi yöne-

timinin hak ihlallerinin kamuoyuna yansımaması için bazı mektup ve dilekçelere el koyduğunu ileri sürdü.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan ve 4-5 Eylül 2010’daki Açıköğretim Sınavı’na giren tutuklu ve hükümlülerin salonunu basan 25 gardiyan, sınavın 20. dakikasında 40 tutuklu ve hükümlünün sınav kâğıdına el koydu.

Tekirdağ F Tipi 2 Nolu Cezaevi’nde kalan Serdar Çilingir adlı adli mahkûm, mahkumiyetinin bitimine 8 ay kala, yarı açık cezaevine sevk edilmesi gerekirken edilmediği gerekçesiyle ölüm orucu eylemine başladığı 18 Ekim 2010’da öğrenildi. Avukat Ahmet Ömer Kibar, müvekkilimin durumu çok kötü şartlarda olduğu cezaevi yönetimince bilindiği halde, tıbbi hiçbir uygulama yapılmadığını; cezaevi savcısının tüm dilekçe, taleplerine karşın iddialarını yalanlayarak olaya ilgisiz kaldığını ileri sürdü.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi’nde kalan Adem Karagöz adlı mahkûm 7 Aralık günü hücrelerinde vücudunun bir kısmının yanmış olarak bulundu. Karagöz’ün kendisini yaktığı iddia edildi. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’ne sevk edilen Adem Karagöz’ün hayati tehlikesinin bulunmadığı bildirildi.

Trabzon E Tipi Cezaevi

Abdullah Öcalan’ın cezaevi koşullarını protesto etmek amacıyla Trabzon Cezaevi’nde süresiz açlık grevine giren PKK tutuklusunu Ebedin Abi hakkında Ocak ayında Cezaevi Savcısı tarafından soruşturma başlatılmasının yanı sıra 11 günlük hücre cezası ile 3 ay boyunca bütün etkinliklerden men cezası verildi.

Uşak E Tipi Cezaevi

4 Ağustos günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Hacı Yardımcı, kızı Remziye Yardımcı’nın 4 yıl önce tutuklandığını; şu an Uşak Cezaevi’nde bulunduğunu; burada şartların çok kötü olduğunu; kızının yemeklerin kötü olduğunu ve kendisine kötü muamelede bulunduğunu; telefonda Kürtçe konuştuğu için kendisine baskı yapıldığını aktardı.

Van F Tipi Cezaevi

Van’da 2006 yılında “PKK’ye yardım yataklık yapmak” iddiasıyla gözaltına alınarak tutuklanan ve

ceza alan Necmettin Korkaç'ın (56), gözlerinde ve ayaklarında sağlık sorunları bulunduğu cezaevi idaresine üç defa başvuru yapmasına rağmen hastaneye götürülmediği belirtildi.

Van'da 27 Aralık 2009'da tutuklanan Ferzende Abi'nin kaldığı Van F Tipi Cezaevi'nde iki defa mide kanaması geçirmesine rağmen tedavi edilmediği iddia edildi. Abi'nin eşi Şirin Abi, eşinin Van Devlet Hastanesi'ne götürüldükten yarım saat sonra tekrar cezaevine götürüldüğünü, sağlık durumunun kötüleşmemesi ve hayatı tehlikenin olmaması için acil olarak bir hastaneye yatırılması gerektiğini iddia etti.

Van'da 28 Aralık 2009'da yapılan eşzamanlı operasyonda tutuklanarak Van F Tipi Cezaevi'ne gönderilen MEYADER Van Şube Başkanı Ferzende Abi, Hacibekir Mahallesi Özgür Yurttaş Derneği Başkanı Tefik Say, kapatılan DTP'nin Van İl Saymanı Sıddık Gül ile Kerem Çağlı, Ramazan Özlü, Selim Çay, Cafer Koçak, Zihni Karakaya, Mustafa Ayaz ve Kamuran Parlak'ın aileleri 7 Ocak günü yaptıkları açıklamada, tutuklanan 10 kişinin 10 gündür hücrelerde tutulduğunu; hücrelerde tutulmalarına ve baskılara tepki gösterdikleri gerekçesiyle disipline verildiğini belirtti.

23 Şubat günü Van F Tipi Cezaevi'nde bulunan yakınlarını ziyarete giden aileler soğuk havaya rağmen, askerler tarafından uzun süre kapı önünde bekletildi. Bekleme salonunun bulunmadığı cezaevi dışında 2 saat soğuk havada bekletilen aileler, içeriye alınması sırasında, askerlerin aramaları uzatması üzerine tepki gösterdi. Tartışmanın uzaması üzerine kapıda görevli iki asker havaya ateş açtı. Kapıda arama yapan ve silahsız olan bir askerin de yanında bulunan bir askerin silahını zorla aldığı ve ailelere doğrultarak, "Ben kimseye ziyaret izni vermeyeceğim" diyerek aileleri taramakla tehdit etti ileri sürüldü. Askerler daha sonra, "ziyaretçiler arasında bulunan bir kişinin içeriye zorla girmek istediği" şeklinde tutanak tutturduktan sonra aileleri içeri aldı.

Van F Tipi Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlülerin, Newroz nedeniyle aile ve arkadaşlarına gönderdikleri kutlama kartları, Cezaevi Mektup Okuma Komisyonu'ndan geçmesine rağmen, PTT Baş Müdürlüğü tarafından "Newroz'un resmi bayram olmadığı" gerekçesiyle tutuklulara iade edildi.

Van'ın Başkale İlçesi'nde "KCK operasyonu" çerçevesinde tutuklanan ve kalp yetmezliği hastalığı bulunan Emrah Abi isimli tutuklu Nisan ayında cezaevinde fenalaştı. Abi'nin düzenli kullanması gereken ilaçları verilmediği için fenalaştığı iddia edildi.

17 Aralık 2008 tarihinde Batman'da "örgüte yardım etmek" iddiasıyla tutuklanarak 6 yıl 3 hapis cezasına çarptırılan ve 2 yıldır Van F Tipi Cezaevi'nde bulunan verem hastası Seyfettin Kurt, Haziran ayında Van TUHAY-DER temsilciliğine yazdığı mektubunda tedavi olmak için hukukî yardım talebinde bulundu. Kurt, TUHAY-DER'e yazdığı mektupta, cezaevine girmeden önce tedavi için gittiği doktorun mutlaka 3 ayda bir kontrolden geçmesi gerektiğini söylediğini; ancak Van F Tipi Cezaevi'nde iki yıldan beri sadece iki defa doktora gidebildiğini; o doktorların da "bir şeyin yok" diyerek cezaevine geri gönderdiklerini; cezaevi idaresine dilekçeyle başvurarak tedavi talebinde bulunduğunu ancak "kullandığı imzadaki yıldızın PKK bayrağı olduğu ve örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tedavi talebinin reddedildiğini belirtti.

Hakkâri'de 12 Aralık 2009 tarihinde yaşanan olaylardan sonra tutuklanan Kinyas Atiman'ın (20) ağabeyi Vahap Atiman Ekim ayı başında yaptığı açıklamada, kardeşinin cezaevine girdikten sonra baş ağrısı şikayetiyle tedavi olmak için 4 defa başvuruda bulunmasına rağmen hastaneye götürülmediğini belirtti.

Mart ayında Van F Tipi Cezaevi'nde, revire giden bütün tutuklu ve hükümlülere uyuşturucu etkisi olan antidepresan hapların verildiğini ileri süren ve bu uygulamalara itirazda bulunan siyasi hükümlü Yusuf Dündar'a Cezaevi Tevkif Kurulu tarafından 1 yıl açık görüş cezası verildi.

Kapatılan DTP'nin Hakkâri İl Başkanı olan ve 9 Haziran 2010 tarihinde tutuklanarak Van F Tipi Cezaevi'ne konulan Hivzullah Kansu'nun ailesi Aralık ayında yaptığı açıklamada, Kansu'nun kronik mide rahatsızlığının tedavisi için cezaevi yönetimine defalarca başvurmasına rağmen, talebine cevap verilmediğini ileri sürdü.

Van F Tipi Cezaevi'nde kalan Sinan Serhat ve Musa İtaç, 26 Şubat günü TİHV'e gönderdikleri iki ayrı mektupta, 5257 sayılı Ceza İnfaz Kanunu'nda yer alan tutukluların ve hükümlülerin aileleriyle hafta-

lık on dakikalık telefonla görüşme haklarının, cezaevi yönetimi tarafından tekmil vermeye zorlanarak son üç haftadır engellendiğini belirtti.

TUYAD-DER Van Şube Başkanı İbrahim Ete, 21 Temmuz günü Van F Tipi Cezaevi idaresi hakkında Van Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Van F Tipi Cezaevi'ne tutuklu ziyaretine giden Ete, ziyaret saatinin 09.30 olmasına rağmen memurların keyfi uygulamalarından dolayı ancak bir saat sonra sıranın kendisine geldiğini ve 15 dakikalık görüşebileceğinin kendisine belirtildiğini; bunun üzerine durumu protesto ederek görüş yapmadan döndüğünü belirtti. Ete, Ağustos ayında yaptığı açıklamadaysa, çocukları ile görüşe giden ailelerin 4 ayrı yerde aramadan, iki yerde el okumasından ve çeşitli noktalarda da X-Ray cihazlarından geçirildiğini; bunun da ciddi yığılmalara ve gerginliklere neden olduğunu; açık görüşler konusunda yapılan son düzenlemeyle, personel ve yer sıkıntısı giderilmediği için sıkıntılar yaşandığını ifade etti.

Ağustos ayında Van F Tipi Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülerin kaldığı koğuşlara düzenlenen bas-kınlarda bulunan not defterlerine el konuldu ve defterinde yer alan bazı yazılar nedeniyle de Sinan Serhat'a 15 gün hücre cezası verildi.

Ekim ayında Van F Tipi Cezaevi'nden Ağrı M Tipi Cezaevi'ne 4 arkadaşıyla birlikte sürgün edilen ve 2 yıldan bu yana tutuklu bulunan Seyfeddin Kurt'un ağabeyi Hıyasedin Kurt, kardeşiyle 28 Kasım günü telefonla konuştuğunu, kardeşinin kendisine cezaevinin itirafçılık yapması için baskı yapması nedeniyle 3 gündür süresiz dönüşümlü açlık grevine başladıklarını söylediğini belirtti. Kardeşinin cezaevine gelen siyasi tutukluların önce itirafçı koğuşuna zorla götürüldüğünü belirten Kurt, kendisiyle birlikte 9 arkadaşının da bir hafta boyunca burada zorla tutulduğunu; ancak bunu kabul etmemeleri ve İHD yetkililerinin araya girmesi üzerine, 9 arkadaşısıyla birlikte 4 yataklı bir odaya alındıklarını belirtti.

3. CEZAEVLERİNDE ÖLÜMLER

1. Sezer Karnal (25)

Bolu F Tipi Cezaevi'nde hükümlü olarak kalan **Sezer Karnal**'ın (25) hücresindeki ranzaya bağladığı ayakkabı bağcıklarıyla 15 Ocak günü intihar ettiği ileri sürüldü. TAYAD tarafından yapılan açıklamada, Karnal'ın "süngerli oda" cezasına çarptırıldığı ve burada gardiyanlar tarafından dövülmesi üzerine şüpheli bir şekilde intihar ettiği ifade edildi.

2. Orhan Bilkiç (22)

Cinayete teşebbüs iddiasıyla Karaman Özel M Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan **Orhan Bilkiç**'in (22) 17 Ocak günü boğazını keserek intihara teşebbüs ettiği, fakat gardiyanlar tarafından fark edilerek hastaneye kaldırılmasının ardından tekrar getirildiği koğuşta 18 Ocak günü kendini asarak intihar ettiği iddia edildi.

3. Seyit Ali Demiryol

Geçirmiş olduğu bağırsak kanseri hastalığından sonra cezaevine düşen Seyit Ali Demiryol, cezaevi ortamında hastalığı tekrar nüksedince yaklaşık 2 ay önce tedavi görmek üzere tahliye edilmişti. Bat-

man Bölge Devlet Hastanesi'nde tedavisine devam edilen Seyit Ali Demiryol 15 Şubat 2010'da hayatını kaybetti. 1964 yılında Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde doğan Seyit Ali Demiryol evli ve 4 çocuk babasıydı. 2004 yıllarında yakalandığı hastalığı cezaevinde nüksemiş ve durumu ağırlaşmıştı.

4. M.K. (42)

Uşak'ın Eşme İlçesi'nde 19 Şubat 2010'da tutuklanarak Eşme Kapalı Cezaevi'ne gönderilen **M.K.**'nin (42), 20 Şubat günü üzerindeki gömleği tuvaletin tavanına bağlayıp intihar ettiği iddia edildi. M.K.'nin ölümüyle ilgili Savcılık soruşturma başlattı.

5. Cabir Bulut

Sivas Açık Cezaevi'nde 23 Şubat günü çıkan kavgaya sonucu boynundan yaralanan **Cabir Bulut** isimli mahpus tedavi gördüğü Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 27 Şubat günü yaşamını yitirdi.

6. Canip Taner

Metris T Tipi Cezaevi'de kalan **Canip Taner** adlı adli hükümlünün 20 Mart günü kendini yakarak inti-

har ettiği iddia edildi. Canip Taner'in eşi Nebahat Taner, "ilk hastane raporlarına göre, boynunda ip izi çıkmış" diyerek eşinin intihar ettiğine inanmadıklarını belirterek eşinin daha önce de gardiyanlar tarafından dövüldüğünü iddia etti.

7. Mehmet Ali Tosun

28 Mayıs günü İHD Diyarbakır şubesine başvuran Şerif Tosun, 21 Mart günü Bağlar Karakolu'ndan arayan bir memurun oğlu **Mehmet Ali Tosun**'un Elazığ Cezaevi'nde intihar ettiğini kendisine bildirdiğini, oğlunun cesedinin kaldırılmış olduğu hastane morgunda teşhis sırasında boynunda ip izi gördüğünü, ancak oğlu gözaltına alındığında, tutuklandığında, cezaevine götürüldüğünde kendilerine bilgi verilmediğini ve intiharında cezaevi idaresinin çok ağır ihmal ve kusuru olduğunu iddia ederek hukuki yardım talep etti.

8. Fatih D. (24)

Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan **Fatih D.**'nin (24) 23 Mart günü kendisini banyonun su borusuna asarak intihar ettiği iddia edildi.

9. Mehmet Kılınç

İzmir Buca Kırıklar 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nde bulunan siyasi hükümlü **Mehmet Kılınç**'in 3 Nisan günü intihar girişiminde bulunduğu iddia edildi. Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırılan ve bir hafta boyunca bilinci kapalı bir şekilde yoğun bakım servisinde tutulan Kılınç, 6 Nisan günü solunum cihazına bağlandı. Kılınç 9 Nisan günü yaşamını yitirdi. Konuyla ilgili açıklama yapan İHD İzmir Şubesi Başkanı Avukat Nezahat Paşa Bayraktar, yoğun bakımda tutulan Mehmet Kılınç'ın sırtında ve bacaklarında darp izleri bulunduğunu bu durumun intihar girişimi iddialarını zayıflattığını belirtti. Bayraktar, müvekkili Mehmet Kılınç'ın doktorların daha önce verdikleri raporlardan daha büyük bir travma geçirdiğini, beynin ön tarafından arka beyinciğe kadar bir travma olduğunun görüldüğünü belirterek "beyin zarının altında bir travma olduğu söylenmişti oysa ki daha görünür bir yerde ve üst tarafta bir travmanın olduğu görüldü. Bacak ve sırtında izler bulunuyor. Bu izlerin sürüklenme ya da darptan kaynaklandığını düşünüyoruz" dedi. Adalet Bakanlığı ise olayla ilgili olarak soruşturma başlattı.

10. Mehmet Can Bulanık (21)

Sivas E Tipi Cezaevi'nde kalan hükümlü **Mehmet Can Bulanık**'in (21) 7 Nisan günü kendini asarak intihar ettiği iddia edildi. Olayla ilgili Cumhuriyet Savcılığının inceleme başlattı.

11. Ferhat Sevinç (22)

Cinsel istismar iddiasıyla tutuklanarak Isparta E Tipi Kapalı Cezaevi'ne konulan tutuklu, 17 Nisan 2010'da koğuşunda ölü bulundu. 1 hafta önce cezaevine girdiği öğrenilen Sevinç'in gece herkes uyuduktan sonra kendini astığı ve sabahleyin uyanan koğuş arkadaşlarının Ferhat Sevinç'i ölü bulduğu iddia edildi.

12. Osman Yiğit (34)

KCK/TM adlı yapılanmaya üye olduğu suçlamasıyla 2009 yılının Ekim ayında Mersin'de DTP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyon sonucu tutuklanan **Osman Yiğit** (34), kalp rahatsızlığı nedeniyle tedavi gördüğü Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi'nde 27 Nisan günü yaşamını yitirdi. Yiğit'in tutuklandıktan sonra tüm sağlık raporları ile yetkili mercilere başvurarak düzenli tedavi olması gerektiğini belirttiği, ancak tedavi olmadığı ve cezaevinde sık sık rahatsızlanıp hastaneye kaldırıldığı, son olarak tedavi gördüğü Mersin Devlet Hastanesi'nden, ameliyat olması için Adana Balcalı Hastanesi'ne sevk edildiği iddia edildi. Yiğit'in bir aydır tedavi gördüğü hastanede 6 gün önce isteğe bağlı olarak ameliyat olduğu öğrenilirken, ameliyatta bir kalp kapakçığı değiştirildi, birine de müdahale edildi. Ameliyat sonrası yoğun bakıma alınan Yiğit yaşamını yitirdi.

13. C.S.

Edirne'nin Uzunköprü İlçesi'ndeki K-1 Tipi Kapalı Cezaevi'nde göçmen kaçakçılığı suçundan hükümlü bulunan **C.S.**, akciğer kanseri rahatsızlığına bağlı olarak 27 Nisan günü yaşamını yitirdi.

14. Nihat Yavuz

Van M Tipi Cezaevi'nde kalan ve hücre cezası aldığı öğrenilen **Nihat Yavuz**'un 1 Mayıs günü elbisesiyle kendisini asarak intihar ettiği iddia edildi. Kardeşinin intihar ettiğine asla inanmadığını belirten ağabey Suat Yavuz, olayla ilgili cezaevi idaresinin kendilerine sürekli çelişkili bilgiler verdiğini kay-

dederek, “Ben olaydan 3 gün önce cezaevine gide- rek kardeşimle görüştüm. Görüşmede kardeşimin morali çok iyiydi. Zaten cezası da azalmıştı. 5 yıldır tutuklu bulunuyordu. Çıkmasına 2 ayı kalırken intihar etmesi hiç mantıklı değil” dedi.

15. Murat Yüksel (33)

Mersin’de “uyuşturucu madde kullandığı” 30 Ni- san 2010’da tutuklanarak Mersin E Tipi Kapalı Cezaevi’ne konulan **Murat Yüksel** (33), 5 Mayıs sa- bahı koğuşunda ölü bulundu. Oğlunun tedavi için Adana’ya götürülmesi için beklediklerini ifade eden Murat Yüksel’in babası Şükrü Yüksel, oğlunun na- sil öldüğüne dair cezaevi yetkililerinin herhangi bir açıklama yapılmadığını ifade etti.

16. Recep Çağlan

Çorum L Tipi Kapalı Cezaevi’nde tutuklu bulunan Recep Çağlan’ın (30), 20 Nisan 2010’da, kendini merdiven boşluğunda çamaşır ipiyle asarak intihar ettiği, 6 Mayıs 2010’da öğrenildi. Recep Çağlan’ın kesin ölüm nedeninin yapılacak otopsiden sonra ortaya çıkacağı bildirildi.

17. Hüseyin Yılmaz (30)

Amasya E Tipi Kapalı Cezaevi’nden Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’ne tedavi için sevk edilen Hüseyin Yılmaz’ın (30), kaldığı Samsun E Tipi Kapalı Cezaevi’ndeki koğuşun pencere de- mirine astığı çarşafı 6 Mayıs 2010’da intihar etti- ği ileri sürüldü. Savcılığın olayla ilgili soruşturma başlattığı öğrenildi.

18. Güler Zere

İnsan hakları savunucularının, 14 yıldır cezaevin- den bulunmasından kaynaklı olarak yakalandığı damak kanserinin ilerlemesi nedeniyle uzun bir süre tahliye edilmesi yönünde Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı düzeyinde gi- rişimlerde bulunduğu **Güler Zere** 7 Mayıs 2010’da yaşamını yitirdi. Zere, Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu’nun verdiği rapor sonrası 5 Kasım 2009’da Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından affe- dilmişti. Güler Zere cezaevinden çıktıktan sonra yazdığı mektupta “beni ölümün kıyasına getirip öyle bıraktılar. Yaşam hakkım gasp edildi. Dışarıda ‘ölme hakkı’ verildi. Bunu da unutmayacağım. He- nüz içeride hasta tutsaklar var” demişti.

19. Hasan Çoban

Van M Tipi Kapalı Cezaevi’nde **Hasan Çoban** isim- li hükümlü 14 Haziran günü cezaevinde yaşamını yitirdi.

20. Eşref Kayalık (69)

Van M Tipi Kapalı Cezaevi’nde adli bir suçtan do- layı bulunan ve kanser hastası olduğu için tedavi gören **Eşref Kayalık** (69) adlı hükümlü 20 Haziran günü yaşamını yitirdi. Bir süre önce hastanede te- davi gören Kayalık’ın tedavi süreci bitmeden yeni- den cezaevine götürüldüğü iddia edildi.

21. Erçin Ertaş

Metris T Tipi Cezaevi yönetimi tarafından yapılan açıklamada, **Erçin Ertaş** isimli kişinin 22 Haziran günü intihar ettiği iddia edildi.

22. İsmail Tuncay (58)

İzmit C Tipi Kapalı Cezaevi’nde kalan **İsmail Tun- cay** (58), yakalandığı akciğer kanseri hastalığı ne- deniyle 22 Haziran günü yaşamını yitirdi.

23. Metin Yükselen (30)

Elazığ’ın Baskil ilçesine bağlı Karaali köyünde Temmuz 2009’da babası ve kardeşi ile birlikte 6 kişiyi öldürdüğü ve 7 kişiyi yaraladığı iddiasıyla tutuklanan **Metin Yükselen** (30), psikiyatrik rahat- sızlığı nedeniyle Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi’ne kaldırıldı. Burada tedavisine başla- nan Yükselen’in böbreklerinde de ileri derecede rahatsızlık olduğu belirlendi. Bunun üzerine Elazığ Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne sevk edilen Yü- kselen, buradan da Fırat Üniversitesi’ne kaldırıldı. Yükselen Haziran ayında burada öldü.

24. Cahit Durmaz

Kırıkkale F Tipi Cezaevi’nde kalan **Cahit Durmaz** isimli mahpus 29 Haziran günü yaşamını yitirdi. Durmaz’ın yakalandığı bağırsak kanseri hastalığına geç teşhis konulması ve tedavisi için yapılan tah- liye talebinin süresinde yanıtlanmaması nedeniyle öldüğü iddia edildi.

25. Murat Koyun

Ordu’nun Ünye İlçesi’nde bulunan M Tipi Kapalı Cezaevi’nde kalan ve tedavi olmak amacıyla Sam- sun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’ne sevk edilen **Murat Koyun**’un, tedavisi süresince kalaca-

ğı Samsun E Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki koğuşunun pencere demirine astığı çarşafı 30 Haziran günü intihar ettiği iddia edildi.

26. Yunus Durmuş (58)

5 Temmuz günü Silivri Kapalı Cezaevi'nde beyin kanaması geçirdiği belirtilerek hastaneye kaldırılan **Yunus Durmuş** (58) adlı hükümlü 10 Temmuz 2010'da yaşamını yitirdi.

27. Abdullah Akçay (17)

Tutulduğu Maltepe Çocuk Cezaevi'nde lösemi hastalığına yakalanması nedeniyle on bir aydır Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin mahkûm koğuşunda tedavi gören **Abdullah Akçay** (17) isimli mahpus 21 Temmuz günü yaşamını yitirdi. 27 Ocak 2010 tarihinde İHD İstanbul Şubesi'ne başvuruda bulunan Seher Akçay, kardeşi Abdullah Akçay'ın (1992) kan kanseri olduğunu ve Okmeydanı SSK Hastanesi'nin mahkum bölümünde bulunduğunu belirterek, derneğimizden sağlık sorunlarıyla ilgili yardım talebinde bulundu. İHD İstanbul Şubesi, yapılan başvuru sonrası ilk olarak, Akçay'ın yaşının küçük olması nedeniyle ailesinden vekalet alarak Abdullah'ı ziyaret etti. Hastane yetkilileriyle yapılan görüşmelerin ardından İHD İstanbul Şubesi Cumhurbaşkanı'na, Adalet Bakanı'na, Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne ve Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanı'na mektup göndererek, Akçay'ın henüz çocuk olduğunu, sağlığına kavuşması için gerekli koşulların oluşturulması ve özgür bırakılması için duyarlılık çağrısında bulundu. Bunun yanı sıra 9 Şubat 2010 tarihinden itibaren her Cuma günü saat 13:00'de insan hakları savunucuları ve ailesi ile beraber Abdullah'ın durumuna dikkat çekmek için Okmeydanı SSK Hastanesi önünde eylem yapmaya başladı. Abdullah Akçay, 4 Mart 2010'da Adli Tıp Kurumu'na sevk edildi. Nur Birgen'in başkanlığını yaptığı Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu 21 Mayıs 2010'da "Abdullah Akçay'ın tedavisinin cezaevinde sürdürülebileceği" gerekçesiyle yapılan başvuruyu reddetti. Yapılan tetkiklerin ardından İstanbul Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin hazırladığı "Abdullah Akçay'ın tedaviye yanıt vermediği, hayatî tehlike altında bulunduğu ve tedavisinin tutukluluk koşullarında yapılamayacağı" şeklindeki raporu üzerine, 14 Temmuz 2010'da Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulu Abdullah Akçay'ın hapis

cezasının infazının ertelenmesi yönünde karar aldı. Fakat Abdullah Akçay tahliye işlemlerine başlanmadan yaşamını yitirdi.

28. Rıdvan Kızgın

İHD MYK üyesi ve Bingöl Şubesi Eski Şube Başkanı Rıdvan Kızgın 23 Temmuz 2010 tarihinde yakalandığı kanser hastalığı sonucu yaşamını yitirdi. Kızgın, 2003 yılında Bingöl'de 5 köylünün kimliği belirsiz şahıslarla öldürülmesiyle ilgili oluşturulan insan hakları heyetinin yürüttüğü çalışma nedeniyle 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılmış ve bu cezanın Yargıtay'ca onanması sonrası 3 Mart 2008 tarihinde cezaevine girmişti. Cezaevinden Mart 2009'da tahliye olan Rıdvan Kızgın'a kanser teşhisi konmuştu. Kızgın bu tarihten itibaren tedavi görmeye başlarken, İHD yöneticisi olarak yürüttüğü çalışmalar nedeniyle hakkında açılan ve 7 yıl 6 ay hapis cezası nedeniyle sonuçlanan davalardan biri de Yargıtay'da sonuçlandı. Bu nedenle, Kızgın'ın son aylarda tedavi gördüğü hastanenin kapısında taburcu olması durumunda tutuklamak için polisler beklemeye başlamıştı.

29. Erkan Gümüşttaş (21)

Aldığı 16 yıl 6 aylık hapis cezasından ötürü Şanlıurfa E Tipi Cezaevi'nde kalan Azadiya Welat Gazetesi çalışanı **Erkan Gümüşttaş** (21), arkadaşlarıyla birlikte kaldığı koğuştan alınarak adli mahkûmların kaldığı koğuşa gönderilince, 22 Temmuz günü vücudunu yorgana sarıp kendisini ateşe vererek intihar girişiminde bulundu. Vücudunun büyük bir bölümü yanmış halde jandarma ekibi tarafından Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırılan Erkan Gümüşttaş daha sonra Dicle Üniversite Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırıldı. Erkan Gümüşttaş, 24 Temmuz günü yaşamını yitirdi.

30. Gürkan Temiz (22)

31. Mehmet Bayrak (19)

26 Temmuz günü Elazığ E tipi Kapalı Cezaevi'nde psikolojik sorunları olan adli suçluların kaldığı koğuşta çıkan yangın sırasında, **Gürkan Temiz** (22) ve **Mehmet Bayrak** (19) isimli mahkumlar öldü, **Remzi Günenç** (41), **Ziya Yüksel** (37) ve **Serdar Tapan** (37) adlı mahkumlar dumandan zehirlenerek ve yanarak yaralandı. İHD Elazığ şubesine başvuran Gürkan Temiz'in kardeşi Saadetin Temiz, kardeşiyle 23

Temmuz günü görüştüğünü, kardeşinin kendisine baskı uygulandığını iddia ettiğini, 48 gün boyunca müşahedede tutulan kardeşinin 26 Temmuz günü koğuşa çıkarıldığını, bu durumu kardeşinin haber vermesiyle öğrendiklerini, birkaç saat sonra ise cezaevinde bir yangının çıkması neticesinde kardeşinin öldüğü haberi aldıklarını, olayda bir ihmal olup olmadığına ilişkin şüphelerinin bulunduğunu belirterek hukuki yardım talebinde bulundu.

32. Kudret Koçaklı (15)

Zonguldak M Tipi Kapalı Cezaevi'nde "hırsızlık" suçu nedeniyle kalan **Kudret Koçaklı** (15), 15 Ağustos günü cezaevinin spor sahasındaki basketbol potasına asılı olarak bulundu. Mahkûmların cezaevi yönetimine haber vermesi üzerine olay ortaya çıkarken, Koçaklı'nın havalandırma bahçesine ne zaman çıktığı ve nasıl kendini astığı konusunda açıklama yapmadı. Kudret Koçaklı'nın dayısı Oktay Demir (33) "14 Ağustos günü ziyaretine gittik. Bir sıkıntısı yoktu. Her hafta parasını veriyorduk. Rahatının iyi olduğunu söylüyordu. Kavga ettiğini söyledi. Çocuğu dövüyorlarmış. Cezaevi müdürüne söyledik. Bizi kovdular. Roman olduğumuz için dinlemediler, kovdular. Dün ziyaretine gittik, bugün cenazesini aldık. Başka bir koğuşa alsaydılar, bu iş başımıza gelmeyecekti" dedi. Kudret Koçaklı'nın annesi Yeter Koçaklı (38) ise, "son görüşüne gittiğimde, 'gardiyan dövüyor beni anne' demişti. Sorumlulardan şikâyetçiyiz" dedi.

33. Selçuk Güvenilir (36)

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bulunan adli mahkûm **Selçuk Güvenilir** (36), 7 Eylül günü yakınlarıyla görüş yaptığı esnada kalp krizi geçirdikten sonra yaşamını yitirdi. Güvenilir, cezaevinde doktor bulunmadığı için ilk müdahalen yapılamadı ve kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi.

34. Macit Öztürk (59)

Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nden Türk Tabipleri Birliği'ne 26 Eylül günü bir mektup gönderen Dursun Kaş isimli mahpus, Kastamonu E Tipi Cezaevi'nden tedavi 17 Eylül günü Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne astım hastalığı nedeniyle getirilen adli hükümlü **Macit Öztürk**'ün (59), tutulduğu hastanenin mahkûm koğuşunda gerekli tetkiklerin yapılmaması, aşırı derecede kan ve serum verilmesi ve tuvalete giderken düşmesine

rağmen müdahale edilmemesi nedeniyle hastanede yaşamını yitirdiğini belirtti.

35. Rasim Gencer

Muş E Tipi Kapalı Cezaevi'nde PKK davasından müebbet hapis cezasıyla tutuklu bulunan **Rasim Gencer**, 19 Ekim günü kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdi. Cezaevinde bulunan PAJK ve PKK'li mahpuslar, Gencer'in ölümünün ilk müdahalesinin çok geç yapılmasından ve cezaevinde doktor bulunmamasından kaynaklandığını iddia etti. Tutuklular, soruşturma savcısının da Gencer'in ölümünü odayla sınırlamaya çalıştığını belirtti.

36. Şahin Yavuz (19)

Aksaray'da 10 Kasım günü düzenlenen operasyonda üzerinde 15 kilogram esrarla yakalandığı iddia edilen ve 11 Kasım günü çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklanan **Şahin Yavuz** (19) isimli kişinin 13 Kasım günü Aksaray Kapalı Cezaevi Müşahede Koğuşu'nda kendini iple asarak intihar ettiği iddia edildi.

37. Rahmi Öner

Kürkçüler F Tipi Cezaevi' C Blok 75 nolu koğuşta kalan hükümlü **Rahmi Öner** 2 Aralık günü koğuşunda ölü bulundu. Öner'in, yalnız olduğu sırada çarşafı kesip birbirine bağlayarak ip haline getirip kendini astığı iddia edildi.

38. Tezcan E. (54)

15 Aralık 2010'da tutuklanarak Maltepe L Tipi Cezaevi'nde konulan **Tezcan E.** (54) isimli kişi aynı gece gözlem altında tutulduğu odada ölü bulundu. T.E.'nin pantolon kemeriyle kendini astığı iddia edildi.

39. R.A.

Maltepe L Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunan 18 Aralık günü koğuşunda ölü bulundu. Cezaevi yetkilileri R.A.'nın ölümünde şüpheli bir duruma rastlanmadığını ileri sürdü.

TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin saptadığı ileri tetkik ve tedaviye gereksinim duyan, hasta tutuklu ve hükümlüler:

1) **A. Hakim Eşiyok:** Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi'nde yatmakta olan A. Hakim Eşiyok'un, 1994 yılından beri kafasından aldığı bir darp sonu-

cu 1.8 mm demir parçasıyla yaşamakta olduğunu ve bu demir parçasının ameliyat ile alınabilecek durumdayken cezaevi idaresinin Eşiyok'un tedavi edilmesini engellediğini; sürekli ilaç tedavisi alması gereken Eşiyok'un, aynı zamanda mide ülseri rahatsızlığı da var.

2) A. Kahar Aksoy: Bolu F Tipi Cezaevi, ciddi diyabet hastası.

3) A. Rahman Yıldırım: Bolu F Tipi Cezaevi, Başında şarapnel parçası var; en ufak bir sarsıntıda merkezî sinir sistemine ilişkin belirtilerin ortaya çıktığı ifade edilmektedir. İhtiyaçlarını arkadaşları karşılıyor.

4) Abdullah Demiral: Kırıkkale F Tipi Kapalı Cezaevi, Karaciğer Siroz.

5) Abdullah Kalay: Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası.

6) Abdurrahman Yıldırım: Bolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Kafatasındaki şarapnel beyne doğru ilerliyor ve zaman zaman hafıza kaybı yaşıyor.

7) Abdulsamet (A.Samet) Çelik: Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi, 2007 yılında kemik iliğine bağlı bir çeşit kanser olan Myelodisplastik Sendrom (MDS) hastalığı tanısı konuldu. Rahatsızlığı nedeniyle sürekli kan ve kan ürünleri nakline ihtiyaç duyulmaktadır. 2007 yılından beri sürekli kan ve kan ürünleri nakli nedeniyle, vücutta sürekli demir biriktirdiğinden bir zaman sonra kimi organları işlevsiz bırakabileceği belirtiliyor.

8) Adnan Uysal: Sincan L Tipi Kapalı Cezaevi, Karaciğer ve Akciğer Kanseri- Kemoterapi tedavisi görmektedir. Uysal için Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde düzenlenen rapora göre "Hastanın hastalığı süreklidir. Tedavisinin 4-6 ay sürmesi beklenmektedir. Şifa şansı mevcut değildir. Hastanın cezasının cezaevinde infazı halinde hayati tehlikesi mevcuttur." 3 defa Adli Tıp'a götürülmüştür. Ancak adli tıp kurumu raporu onaylamamıştır.

9) Ali Teke: 26 Mart 2010'da Kırıkkale F Tipi Cezaevi'ne isteği dışında, sağlık durumu ve ailesinin ikamet yeri göz önüne alınmaksızın sevk edildi. Wernicke-Korsakoff hastası.

10) Aydın Çubukçu: Kırıkkale 2 Nolu F Tipi Cezaevi, İleri derecede siroz, tek gözünü kaybetmiş.

11) Aygül Kapçak: 21 Nisan 2009'da yayınlanan bir habere göre Sincan F Tipi Cezaevi'nde hükümlü olarak bulunan Aygül Kapçak'ın annesi Fatma Kapçak, İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'ne (İHD) yaptığı başvurarak kızının sağlığına önem verilmediğini; yaklaşık 13 yıldır omurgasında şarapnel parçası yaşamaya çalıştığını belirtti. Ayrıca Kapçak'ın kalp çarpıntısı ve şarapnelin yerleştiği bölgede iltihap oluşması sorunlarının olduğu da ifade edildi.

12) Ağa Sağlık: Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasıyla yaklaşık 5 yıldır tutuklu bulunan Ağa Sağlık adlı kişinin hayatı tehlikesinin bulunmasına rağmen tedavi edilmediği iddia edildi. Kardeşinin aşırı kilo kaybı yaşadığını ifade eden ağabey Ahmet Sağlık, "kardeşim bir deri bir kemik kalmış. Yerinden kalkmakta bile ciddi zorluk yaşıyor. Bütün çabalarımıza rağmen cezaevi yönetimi tedaviye götürmüyor. Kardeşime bir şey olmasından korkuyoruz. Yetkililerin konuya el atmasını istiyoruz" dedi.

13) Ahmet Kara: Batman E Tipi Cezaevi, Bağırsak Kanseri.

14) Ahmet Akyol: Kürkcüler F Tipi Cezaevi, milyonda bir görülen Addison hastalığı vücudu 40 kiloya düşmüş. Kalp sorunundan raporu var.

15) Ali Teke: Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi, ölüm orucuna bağlı hastalıklar, hafıza kaybı.

16) Aslan Karslı: Silifke M Tipi Cezaevi, İleri derecede Wernicke Korsakoff hastası, tahliye edilmesine ilişkin 5 kez rapor verilmesine rağmen hâlâ cezaevinde.

17) Avni Uçar: Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi, böbrek kanseri, sağ böbreği alınmış.

18) Aydın Çubukçu: Kırıkkale 2 Nolu F Tipi Cezaevi, ileri derecede siroz, tek gözünü kaybetmiş.

19) Aynur Epli: Siirt Cezaevi, bağırsak kanseri.

20) Basri Vardar: Metris cezaevi, İlik Kanseri, kaçak elektrik kullandığı gerekçesiyle Aralık 2010'da tutuklandı.

21) Behçet Yılmaz: Tekirdağ 1 Nolu F tipi Cezaevi, ağır astım hastası, tekli hücrede tek başına kaldığı ve gece kriz geldiğinde ilacını bile kullanmayacak kadar etkisiz hale geliyor.

22) **Bekir Şimşek:** Edirne F Tipi Cezaevi; Wernicke-Korsakoff hastası. Cezaevinde tutulamayacağına fakat hastanede infazının tamamlanacağına dair rapor verilmiştir.

23) **Bülent Özdemir:** Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası; bacağına mermi var.

24) **Cemil Erdem:** Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi. Diyabet Tip 2 ve hipertansiyon hastası.

25) **Cemil İvrindi:** Ordu M Tipi Kapalı Cezaevi, Kalp Hastası. 17 yıldır cezaevinde bulunmaktadır. 2002 yılında Aort yetmezliği tanısıyla Dicle Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde açık kalp ameliyatı geçirmiş ve yapay kapak takılmış.

26) **Cengiz Eker:** Erzurum H tipi Cezaevi, 3 kalp damarı tıkalı tedavi edilmiyor.

27) **Cengiz Kahraman:** Sincan F Tipi Kapalı Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası. Yemeğini ve ilaçlarını almakta zorlanmaktadır.

28) **Cengiz Karakaş:** Trabzon E Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası ve ölüm orucuna bağlı fiziki sorunlar.

29) **Cengiz Sinan Halis Çelik:** Tekirdağ 1 Nolu F Tipi, Omurgada ve başında şarapnel parçaları var. Epilepsi hastası. Sırtındaki parçalar yüzünden oturmada kalmada ve temel ihtiyacını karşılamada zorluk. Başındaki parçalar yüzünden kısa anlık bilinç kaybı el ve bacaklarda his ve kuvvet kaybı mevcut.

30) **Cevdet Derse:** Adıyaman E Tipi Kapalı Cezaevi, 12.11.2010 tarihli Toraks BT Raporu'ndan: "hayatî öneme haiz vasküler yapı etrafında ve omurilik kenarında yabancı cisim" belirtilmektedir.

31) **Deniz Yıldız:** Sincan F Tipi Kapalı Cezaevi, Adana Karataş Cezaevi; Kanseri hastası kemoterapi tedavisi görüyor.

32) **Deniz Selçuk:** Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi, Kriptojenik makronodüler karaciğer sirozu.

33) **Doğan Karataştan:** Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası. Raporu var.

34) **Emin Arıç:** Erzurum Cezaevi, Sol kol kısmî felç; tüm vücuda yayılma riski var.

35) **Emrah Alişan:** Adana adli; belden aşağısı felç. Adli Tıp Kurumu, belden aşağısı tutmayan ve yatağa mahkûm olan hükümlü Emrah Alişan'ın, cezaevi ortamında yaşayabileceği yönünde karar verdi. Raporla şu ifade kullanıldı: "Cezaevinde revir ortamında bakımı sağlanarak infazına devam edebilir".

36) **Emrah Kaçar:** Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Hodgkin Lenfoma.

37) **Erkan Nasıroğlu:** Trabzon Cezaevi, kısmi felç ihtiyaçlarını karşılayamıyor, psikolojik sorunları var.

38) **Erol Zavar:** Sincan 1 Nolu F tipinde Cezaevi, mesane kanseri. Otuza yakın tıbbî müdahale ya da ameliyat geçirdi. Tecrit koşulları hastalığını ölümcül düzeye taşıdığı gibi hastalık ve rahatsızlıklarla da tanışmasına neden oldu. Cezaevinde bulunduğu sırada başlayan migren ve safra kesesi ağrıları, daha önce geçirdiği tüberküloz, gözaltı sırasında gördüğü işkenceyle dizlerinde oluşan menüsküs bunların en başta gelenleridir. Mart 2007'de safra kesesi alındı. Halen kanama ve ağrıların devam etmesi nedeniyle tetkikleri yapılmaktadır.

39) **Ersin Vural:** Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi, oryantasyon bozukluğu, paranoya. Mutlak tecrit koşullarında tutuluyor ancak aynı cezaevindeki tutuklular ve hükümlüler, Vural'ın "beni öldürecekler!" diye bağırıldığını sık sık duyduklarını belirtiyor.

40) **Fahrettin Yürümez:** Van F Tipi Cezaevi, 56 yaşında, Gırtlak Kanseri. 2004 yılında geçirdiği ameliyatla ses telleri kesilmiş, boğazındaki soluk cihazı sayesinde nefes alıp vermektedir. Sağlık durumu giderek ağırlaşmaktadır.

41) **Faysal Encü:** Çölyak hastası. Faysal Encü (35), 2005 yılından beri kaldığı Mardin M Tipi Cezaevi'nden sağlık durumunun ağırlaşması üzerine 2010 yılının Ocak ayında Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi'nde tedavi edilmesi için Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne nakledildi. Bir hafta kaldığı araştırma hastanesinde yapılan tetkiklerde Encü'nün, çölyak hastası olduğu tespit edildi. Hastanede 3 gün arayla 2 ameliyat geçiren Encü'nün ameliyattan hemen sonra koşusuna gönderildiğini belirten kardeşi Salim Encü, "Ağabeyim 17 Mart'ta da 3. ameliyata alınacak. Doktorlar hastalığın masraflı ve tedavisinin zor olduğunu söyledi. Doktorlar kardeşimden tedavisi için 8 bin TL istemiş. Sürek-

li sıvı gıdalarla beslenmesi gerekiyor. Cezaevi koşullarında bunun yapılmasının imkânsız” dedi. 12 Ekim günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Salim Encü, kardeşinin rahatsızlığının devam ettiğini, 2 kez ameliyat olduğunu belirterek tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

42) Divali Kaya: Sağ kaburgada kitle.

43) Gazi Dağ: Antalya E Tipi Cezaevi, belden aşağısı felçli, iyileşme şansı bulunmuyor.

44) Gülay Çetin: Antalya Cezaevi, mide ve sol yu-murtalık kanseri.

45) Gülezar Akın: Adıyaman E Tipi Cezaevi, hipofizde tümör var. Üç yıldır tedavi oluyor. Yumurtalıklarda kist, belde fitik, belde yırtılma ve düzleşme ve mide ülseri var.

46) Görgin Oktar: Muş E Tipi Cezaevi, Pnömotoraks (akciğer sönmesi) hastası. İHD Genel Merkezi’ne 30 Ağustos 2010 günü kaldığı Muş E Tipi Cezaevi’nden mektup gönderen Görgin Oktar, akciğerin sönmesi olarak bilinen Pnömotoraks hastalığına yakalandığını ve tedavisi için gerekli olan tahliye talebine yanıt verilmediği belirtti. Oktar, 27 Haziran 2008 tarihinde rahatsızlığı nedeniyle Muş Devlet Hastanesine gittiğini, akciğerlerinde sönme olduğu teşhisiyle Elazığ Fırat Üniversitesine sevk edildiğini, üniversitede mahkumların kalacağı oda/koşuş yok, diye Elazığ Eğitim ve Araştırma Hastanesine gönderildiğini ve burada aynı 30 Haziran 2008 tarihinde ameliyata alınarak akciğerine tüp takıldığını, bir ay sonra, 11 Temmuz 2008’de, tüpün sonuç vermediği gerekçesiyle akciğerine yeni bir tüp takıldığını, 7 Temmuz 2009’da ani rahatsızlığı nedeniyle tekrar Muş Devlet Hastanesi’ne gittiğini, bu defa sol tarafındaki akciğerine tüp takıldığını, 14 Temmuz 2009’da Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’ne sevk edildiğini, oradan koşuş olmadığı gerekçesiyle Van Devlet Hastanesi’ne götürüldüğünü, aynı gün ameliyata alındığını, doktorun yoğun bakımda kalması gerektiğini söylemesine rağmen penceresiz ve havasız mahkum koşuşuna alındığını belirtti.

47) Halil Güneş: Diyarbakır D Tipi Cezaevi, kemik kanseri, PET-BT osteosarkom (kemik kanseri) rapor sonucu sol yedinci kaburgada genişleme ve sklerotik değişiklikler gözlenmiştir.

48) Halil Yıldız: Antalya L Tipi Kapalı Cezaevi, 82

yaşında, yaşlılıktan kaynaklı ve sağlık sorunları olduğunu, arkadaşlarının yardımı olmadan yaşamını sürdüremediğini belirtmiştir.

49) Hasan Tahsin Akgün: Tekirdağ F Tipi Cezaevi, ağır tecrit koşullarının yol açtığı psikolojik sorunlar nedeniyle yaşamını kendi başına sürdürebilecek durumda değildir.

50) Hasan Alkış: Kırıkkale F Tipi Cezaevi, kalp, tansiyon, ülser, Behçet gibi ağır sağlık sorunları mevcuttur. Adli tıp tarafından verilen ‘içeride kalması uygun değildir’ içerikli raporu olmasına rağmen tahliyesi gerçekleştirilmemiştir.

51) Hatice Polat: Gebze M Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası. Konuşma ve yürümede zorlanıyor. Belli aralıklarla gözleri tümüyle görmüyor, kılcal damarlarından kan akıyor, yürümede ve konuşmakta zorlanıyor, vücutta uyuşmalar oluyor.

52) Hayati Kaytan: Sincan 2 Nolu F Tipi Cezaevi, beyin kanseri.

53) Hazne Haykır: Midyat M Tipi Cezaevi, 70 yaşında, kalp hastası ve psikolojik durumu kötü, yemek almıyor ve geceleri uyumuyor.

54) Hediye Aksoy: Bakırköy kadın ve Çocuk Cezaevi, Şarapnel parçaları nedeniyle iki gözünü kaybetti. 2000 yılında tahliye edildi, 3 yıl içinde 4 ağır ameliyat geçirdi. Yeniden tutuklanarak Gebze M Tipi Cezaevi’ne konuldu. Böbrek sorunu ve geçirdiği ağır ameliyatlar nedeniyle ciddi sıkıntılar yaşıyor, beslenemiyor, merdivenlerden inip çıkamıyor, yaşamını cezaevi koşullarında sürdüremiyor.

55) Hulki Güneş: Muş E Tipi Cezaevi, Ankilozan spondilit hastası. 30 Ağustos 2010’da İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Zabide Doğan, Muş E Tipi Kapalı Cezaevi’nde hükümlü olarak bulunan abisi Hulki Güneş’in Ankilozan Spondilit hastası olduğunu, adli tıpa sevk edilmesi gereken ağabeyinin cezaevinin ring arabasıyla gönderilmek istendiğini, ancak abisinin sağlık koşullarının ring arabasıyla yolculuk yapmaya müsait olmadığını ancak cezaevi doktorunun “ring arabasıyla yolculuk yapmaya müsaittir” diye rapor verdiğini belirterek hukukî yardım talep etti. 25 Ekim günü tekrar İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Zabide Narin, abisini Adalet Bakanlığı’nın adli tıpa göndermek için çağrıda bulunduğunu, abisinin ring aracı ile yolculuk

yapamayacağını söylemesi üzerine cezaevi müdürünün “güvenlik” nedeni ile sadece ringle götürebileceklerini söylediklerini, ancak ring yolculuğunun 1 hafta sürdüğünü belirterek, abisinin Muş Cezaevi’nden İstanbul’a otobüs veya uçakla gitmesi için hukukî yardım talep etti.

56) Hüseyin Aslan: Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi, Panik Bozukluğu. Sağlık Kurulu raporuna göre %60 sakattır. Kapalı alanlarda kalması sakıncalıdır.

57) Hüseyin Babar: Tekirdağ F Tipi Cezaevi, tüberküloz ve zatürree hastası.

58) Hüseyin Özarlan: Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Karaciğerinde Hepatit B kaynaklı ciddi sorunları var.

59) İbrahim Er: Erzurum H Tipi Cezaevi, kalçasında şarapnel parçası, ayağında platin takılı. Kan dolaşımı yeterince olmadığı için parmakları hissetmiyor. Bacağı incelmış, parmaklar ve topukta çürümeler mevcut.

60) İbrahim Özgen: Van F Tipi Cezaevi, “yüksek tansiyon”, “kronik böbrek yetmezliği” ve “kalp damar tıkanıklığı”.

61) İdris Çalışkan: Bolu Cezaevi, Kardeşinin başvurusuna göre; belinden boğazına kadar % 80-90 yanmış. Sol burnu kökten kapalı nefes alamıyor, damarları tıkanmış, ciddi mide rahatsızlığı var. Ciğerleri çok hasta ve bronşit olmuş. Hem hastalıkları hem de burnunun kapanması nedeniyle her akşam 2-3 arkadaşı başında bekliyor; o da sabaha kadar uyuyamıyor aşırı terliyor. Ameliyat olması gerekiyor.

62) İmam Çelikkemir: Kırıkkale Hacılar F Tipi Kapalı Cezaevi; Hafızasını yitirmiş. Arkadaşlarının yardımları ile cezaevinde hayatını idame edebiliyor. Yardım almadan tuvalete bile gidemiyor. Kendisine yemek verilmediği takdirde haftalarca yemek yemeyi unutabiliyor. İki yaşındaki bir çocuktan hiçbir farkı yok. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde tedavi altına alınmasına rağmen hiçbir iyileşme olmamıştır.

63) İnan Gök: Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası.

64) İnan Çoban: Kırıkkale 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff Uzamışlık Sendromu. 31 Mart

2011 tarihli bir habere göre İnan Çoban, 1995’te 21 yaşındayken cezaevine girdi ve 16 yıldır cezaevinde (2010’da 37 yaşında). Kırıkkale F Tipi Cezaevi’nde bulunan Çoban 1996 yılında ölüm orucu eylemine katıldı. 17 Ekim 2003 tarihinde yeniden ölüm orucu eylemine katıldı. 75 kilo olan İnan Çoban, 240 gün süren eyleminin sonunda 59 kiloya düştü. Durumu ağırlaşınca hastaneye kaldırıldı. Çoban’a, ölüm orucu hastalığı olarak da bilinen “wernicke korsakoff” tanısı konuldu. Defalarca sağlık kurulu muayenesinden geçirildi ve her seferinde hekimler “cezasının infazına devam edilmesi hayatı için kati tehlike teşkil edebilir” görüşü yönünde raporlar verildi. Hastanelerin bu raporlarına rağmen Adli Tıp Kurumu, 27 Ağustos 2003 tarihinde, “cezaevinde kalabilir” raporu verdi. Avukatlarının, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 399. maddesi kapsamında tedavisinin yapılması için cezanın ertelenmesi yönündeki talepleri reddedildi.

65) İnan Mete: Diyarbakır D Tipi Cezaevi, kalp ameliyatı geçirmiş; sık sık kriz geçiriyor, ayrıca siroz hastası, sinir tahripleri, damar tıkanıklığı, bel fıtığı ve dönem dönem vücudunun her tarafında derin yaralar açılıyor.

66) İsa Yağbasan: Midyat M Tipi Cezaevi, kanser hastası.

67) İsmail Yavuz Gülverik (23): Silivri Kapalı Cezaevi, Hastane raporlarına göre tüberküloz hastalığı, hastanın her iki ciğerini de kaplamış durumda.

68) İsmet Ayaz: Adıyaman E Tipi Kapalı Cezaevi, yaklaşık 10 yıldır “Çölyak” hastası ve kendi ihtiyaçlarını karşılayamıyor, bedeni 10 yaşında çocuk gibi. Gırtlak Kanseri teşhisi kondu (2010).

69) İsmet Demir: Gaziantep E Tipi Kapalı Cezaevi, Boğazda kitle.

70) İzzet Turan: Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi, Ankilozan spondilit, mide ülseri, kemik erimesi, böbrek yetmezliği, bel fıtığı var.

71) Kamil Turanoğlu: Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi, 2003 yılında kurşun yaralanması nedeniyle sol ayağı dizden bir karış aşağı kesilmiş ve protez kullanıyor.

72) Kemal Özelmali: Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff. Ölüm orucu eylemi nedeniyle Wernicke Korsakoff hastalığına yakalan

Kemal Özelmali, İstanbul Adli Tıp Kurumu tarafından ‘Hastalığının organik akıl hastalığı olduğu ve süreklilik kazandığı’ yönündeki raporuna rağmen hala Kürkçüler F Tipi Cezaevi’nde tutuluyor. Cezaevinde neden bulunduğunu bile hatırlayamayan Özelmali, birçok sağlık sorunu yaşadığını söyledi.

73) Latif Badur: Midyat M Tipi Kapalı Cezaevi, siroz. 5 Mayıs 2010’da Midyat M Tipi Kapalı Cezaevi’nden mektupla İHD Diyarbakır Şubesi’ne başvuran Latif Badur (61) müebbet hapis cezası aldığını ve 16 yıldır cezaevinde olduğunu; bir süre önce Siroz hastası olduğu yönünde teşhis konulduğunu, ölümcül bir hastalık olduğunu, tedavisinin yapılması için yardım talep etti.

74) Lokman Akbaba: Erzurum H Tipi Cezaevi, Sınır sisteminin işlevini kaybettiği Motor Nöron ALS hastası olan Lokman Akbaba’nın 12 yıldır yaşam mücadelesi verdiği; kalem tutmakta bile zorlanan Akbaba’nın bacaklarında 4 cm kısılma meydana gelirken; uyumakta ve soluk almakta güçlük çektiği bildirildi.

75) M. Sıddık Cengiz: Siirt E Tipi Cezaevi, Kalp kapakçığında var olan bir sızmadan dolayı sürekli kriz geçiriyor.

76) Mehmet Aras: Erzurum H Tipi Cezaevi, Gırtlak Kanseri. Durumu çok ağır. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün talimatıyla tahliye işlemleri için Adli Tıp Kurumu’na sevk edilen fakat burada raporları çıkmadığı için serbest bırakılmayan Mehmet Aras, durumunun kötüleşmesi nedeniyle tedavi altına alındığı Erzurum Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nden “kendisine yapılacak bir şey yok” denilerek cezaevine tekrar gönderildiği, 1 Mart 2011’de öğrenildi. (18 Aralık 2011’de yaşamını yitirdi.)

77) Mehmet Atça: 7 Nisan günü İHD Diyarbakır Şubesi’ne Almanya’dan telefonla başvuran Şükrü Atça, babası Mehmet Atça’nın (73) kardeşleri Mesut ve İslam Atça’yla beraber 31 Aralık 2009 tarihinde İdil’de gözaltına alınarak tutuklandığını; babasının 1993 yılında da tutuklandığını ve o tarihte gördüğü işkenceden dolayı iki gözünü kaybettiğini; şu an da görme engelli olduğunu, cezaevi şartlarında yaşamını devam etmesinin mümkün olmadığını belirterek hukukî yardım talebinde bulundu. 23 Eylül günü Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi’nden İHD Diyarbakır Şubesi’ne mektupla başvuran Mehmet

Atça ise, “22 Ocak 1993 yılında “örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla yaklaşık bir ay gözaltında kaldığını ve gözaltında yapılan işkenceler sonrası her iki gözünü kaybettiğini”; 22 Mart 1995 tarihinde aldığı 12 yıl 6 ay hapis cezasının onaylandığını; dava sırasında yurtdışına çıktığını; 26 Haziran 2001 tarihinde Türkiye’ye geldiğini ve havaalanında yakalanarak önce Bayrampaşa Cezaevi’ne götürüldüğünü; buradan Amasya Cezaevi’ne sevk edildiğini; Amasya’dan gönderildiği Adli Tıp Kurumu’nun “her iki gözünün sakat olduğuna ve cezaevinde kalamayacağına dair” rapor verdiğini; ancak 26 Ocak 2005 tarihinde tahliye olduğunu; davasının aynı yıl sonuçlandığını ve 6 yıl 3 ay hapis cezası aldığını; 31 Aralık 2009’da tekrar tutuklanarak önce Midyat Cezaevi’ne ve 4 ay sonra da Erzurum Cezaevi’ne sevk edildiğini; Cezaevi Müdürü’nün burada “raporların ve hastalığın olmasına rağmen seni bırakacak gücüm yok ve aynı şekilde sana burada bakamayız” dediğini ve şu an kaldığı Diyarbakır D Tipi Cezaevi’ne sevk edildiği belirtti. Atça, şeker hastalığı, nefes darlığı, kalp hastalığı, yüksek tansiyon ve bunlara bağlı birçok hastalığı olduğunu, cezaevinde sağlık koşulları nedeniyle kalacak durumu olmadığını, ihtiyaçlarını tek başına gideremediğini belirterek tahliyesi için hukukî yardım talep etti.

10 Aralık 2010’da İHD Diyarbakır Şubesi’ne Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevi’nden başvuran Mehmet Atça (73), “22 Ocak 1993 yılında “örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla yaklaşık bir ay gözaltında kaldığını ve gözaltında yapılan işkenceler sonrası her iki gözünü kaybettiğini”; 31 Aralık 2009’da tutuklanarak Midyat Cezaevi’ne konulduğunu, şeker hastalığı, nefes darlığı, kalp hastalığı, yüksek tansiyon ve bunlara bağlı birçok hastalığı olduğunu, Midyat Cezaevi’ne getirilirken doktor raporunu idareye gösterdiğini, revire çıktığını, doktorun rapordaki ilaçları almak zorunda olduğunu söylediğini fakat raporda yer alan ilaçlardan iki tanesini yanlış yazdığını, yanlış ilaç nedeniyle rahatsızlanması üzerine tekrar revire çıktığını, raporunun kendisine verilmesini istediğini, ancak raporunu alamadığını, 4 ay sonra Erzurum Cezaevi’ne sevk edildiğini, Erzurum’a ulaştıktan sonra revire çıktığını ve doktora Midyat’ta verilen ilaçları gösterdiğini, tahliller yapıldığını, doktor tahlilleri inceledikten sonra Midyat’ta verilen ilaçların yanlış ilaç olduğunu ve kesinlikle kullanmaması gerektiğini söylediğini belirterek, bu

yanlışlıktan dolayı Midyat Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe yazdığını ancak Savcılığın takipsizlik kararı verdiğini; infaz savcısı ve cezaevi müdürüne bu durumu şikâyet ettiğini, şikâyetinde bulunacağını söylemesi üzerine “yanlış beyanlarla bir gardiyana dövdüğü” söylenerek 9 gün hücre cezası ve 60 gün açık görüş cezasından birisini kabul etmesinin istendiğini ve daha sonra Erzurum Cezaevi’ne sürgün edildiğini belirtti.

78) Mehmet Ali Çelebi: Bolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası. Ölüm orucunda Wernicke-Korsakoff sendromuna yakalandı; 20 yaşından sonrasını hatırlamıyor; alması gereken ilaçlar verilmediğinden ileri derecede şizofren. Tahliye edilmişti, ancak yeniden tutuklandı. Bolu F Tipi’nde müebbet hapse mahkûm.

79) Mehmet Emin Özkan: Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi’nde hükümlü olarak bulunan Mehmet Emin Özkan’ın (74) kronik kalp, yüksek tansiyon ve zehirli guatr hastalığı olduğunu ve cezaevinde yeterli derecede tedavisinin yapılmadığını belirtildi. Ağustos 2009’da 1metre 85 santimetre boyundaki Özkan’ın 50 kilogramın altına düştüğü bildirildi.

80) Mehmet Emin Akdağ: Van F Tipi Cezaevi, 1997 yılında cezaevinde gördüğü işkence ve kötü muamele sonucu vücudunun sağ tarafı felç. Ankara Numune Hastanesi’nden “cezaevinde yatamaz” raporu alan Akdağ, 2003 yılında İstanbul Adli Tıp 3. İhtisas Kurulunun vermiş olduğu rapor ile serbest bırakıldı. 26 Eylül 2009 tarihinde “örgüte yardım” ettiği iddiasıyla tekrar gözaltına alınarak tutuklanmıştır. Yapılan yargılama sonucunda kendisine 8 yıl 9 ay ceza verilmiştir. Akdağ’ın cezaevinde tekerlekli sandalye kullanmakta ve arkadaşlarının yardımıyla ancak ihtiyaçlarını giderebilmektedir.

81) Mehmet Tapar: Maltepe Kapalı Cezaevi, tüberküloz hastası.

82) Mehmet Temiz: Tokat T Tipi Cezaevi, omuzlarından aşağısı felçli, tam teşekküllü beş hastaneden cezaevinde kalmasının uygun olmadığına dair raporu var.

83) Mehmet Yeşiltepe: Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, hidrosefali. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp uzmanlarından alınan “bilimsel mütalaa” başlıklı raporda Yeşiltepe’de başta hidrosefali olmak üzere birçok hastalığın mevcut olduğunun ortaya

konuldu ve “tedavinin yapılması için biran önce serbest bırakılması gerek” denildi.

84) Memduh Kılıç: İzmir Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi, tüberküloz hastası ve ölüm sınırında. Kılıç’ın ötenazi hakkını kullanmak için TBMM’ye başvurduğu haberi 3 Ekim 2009’da gazetelerde yer aldı.

85) Mensur Aydın: Bolu F Tipi Cezaevi, Ciddi kalp hastası.

86) Mesut Deniz: Ankara Sincan 1 Nolu F tipi Cezaevi, ileri derece şizofren; yaşamının en temel gereklerini dahi yerine getiremeyecek durumda. Ağırlaştırılmış müebbet mahkûm olan ve tek kişilik hücrede bulunan Deniz, yemek yemiyor, yataktan çıkmıyor, temizliğine dikkat edemiyor.

87) Metin Kara: 10 Haziran 2008 tarihli bir haberde, İstanbul’da Ümraniye E Tipi Kapalı Cezaevi’nde kalan ve cezaevinde bağırsak enfeksiyonu kapan Metin Kara’nın babası Ahmet Kara oğlunun bir yıldır tedavi edilmediğini belirtti.

88) Mustafa Gök: Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası. Uzun süre tedavi gördükten sonra tekrar cezaevine gönderildi. Raporu var.

89) Mürşit Aslan: Mardin E Tipi Kapalı Cezaevi, %90 bedensel engelli. İhtiyaçlarını karşılayamaz durumda. Kendi başına yataktan bile doğrulamadığını, yeme, giyinme, tuvalet gibi temel ihtiyaçlarını dahi ancak başkasının yardımıyla giderebildiğini aktarmıştır. Sürekli sakatlık niteliğindedir. Göğüs kısmından itibaren aşağısı tutmamaktadır.

90) Naci Akyol: Sivas E Tipi Cezaevi, Akciğer kanseri.

91) Nesim Özkan: Bolu F Tipi Cezaevi, kalp ve sara hastası.

92) Nesimi Kalkan: Mersin Silifke M tipi Cezaevi, yakalandığı “Çölyak” hastalığı nedeniyle hiçbir ihtiyacını tek başına karşılayamıyor.

93) Nizamettin Akar: Muş E Tipi Cezaevi Labriks kanseri.

94) Nurettin Soysal: Muş E ya da Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi, lenf kanseri.

95) Osman Kezler: Aldığı hapis cezası nedeniyle 25 Eylül 2008’den beri Maltepe L Tipi Cezaevi’nde

kalan ve cezaevinde kanser hastalığına yakalanan Osman Kezlere (50), tedavisinin zamanında yapmaması nedeniyle başvurduğu İHD İstanbul Şubesi'nin de girişimleriyle Ağustos 2010'da Süreyya Paşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi'ne kaldırıldı.

96) Özgür Çelik: Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi Wernicke-Korsakoff hastası, gizli şeker.

97) Özgür Karabaş: Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi, Histiyositozis x hastalığı var.

98) Ramazan Özalp: Midyat (Mardin) M Tipi Kapalı Cezaevi, 18 yıldır kalan cezaevinde hükümlü Ramazan Özalp'ın, 8 Nisan 2011'de beyin felci geçirmesi nedeniyle, İdil Devlet Hastanesi'ne kaldırıldığını fakat kapsamlı bir tedavi yapılmadan tekrar cezaevine gönderildiği öğrenildi.

99) Rauf Erdem: Trabzon E Tipi Kapalı Cezaevi, 1991'de cezaevine girdi. 12 yıllık tutukluluğu sırasında 1996 ve 2000 Ölüm Oruçlarına katıldığı: 2003'te Wernicke-Korsakoff hastalığı nedeniyle serbest bırakıldığı; 2009 Yargıtay'da cezasının onaylanmasıyla, 17 Aralık 2009'da yeniden cezaevine girdi. Müebbet hapis cezası aldığı, ölüm orucundan kalan rahatsızlıkları, beyincik eti uzaması, 2 defa tüberküloz geçirdiği, dizlerinde ular olduğu, kaburgalarında ki sorun nedeniyle iç organlarına basınç yaptığı, ciddi psikolojik sorunlarının olduğu bildirilmektedir.

100) Remzi Aydın: Tekerlekli sandalyeye mahkûm. 9,5 yıldır cezaevinde bulunmakta, Kocaeli 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde yatmaktadır. Tekerlekli sandalye ile hareket edebilen mahkûm için verilen 20 Şubat 2007 tarihli AHİM kararı "tutukluluk süresi makul süreyi aşmıştır" yönündedir.

101) Resul Güler: Maltepe Cezaevi, Kolon Kanseri.

102) Salmani Özcan: Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi. Wernicke-Korsakoff hastası ve ölüm orucuna bağlı fizikî sorunlar.

103) Sami Özbil: Kandıra 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası, cezaevi koşullarında kalması sağlığı açısından tehlike oluşturabilir. Raporu var.

104) Sedat Kartal: Kandıra F Tipi Cezaevi, Romatoid Artrit.

105) Sedat Erkmen: Batman Cezaevi, %65 özürlü epilepsi hastası.

106) Sekvan Becerikli: Kırıklar 2 Nolu F Tipi Cezaevi, Bedeninin yarısı felç. İhtiyaçlarını tek başına karşılayamıyor. Haftada bir hatırlayamadığı bayılmalar yaşıyor. Ayda bir nöbet geçiriyor. Sağ parietalde 5 cm'lik çöküklük var. Post-travmatik epilepsi hastasıdır. Orta derecede nörolojik episit hastasıdır.

107) Selçuk Yıldızhan: Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, %71 engelli ve epilepsi.

108) Selim Buğrahan: Bingöl M Tipi Cezaevi, 75 yaşında idrar, böbrek, kalp hastası; yürümeye zorluk çekiyor.

109) Seyithan Bozdağ: Nevşehir Cezaevi, beyinde tümör var.

110) Seyran Gördük: Alanya Cezaevi, Troid kanseri.

111) Sevgi Saymaz: Uşak E Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası ve ölüm orucuna bağlı fizikî sorunlar.

112) Sibel Kurt: Gebze M Tipi Kapalı Cezaevi, kalp hastası. Sibel Kurt'un Avukatı Mehmet Erbil, müvekkilinin sağlık durumunun giderek ağırlaştığına dikkat çekerek, ölüm tehlikesi olduğunu belirtti. Kurt'un kullandığı ilaçların dahi ayrı bir hassasiyet gerektirdiğini vurgulayan Erbil, "İlaçlara ayrıca bir önem verilmesi gerekiyor. Bir tanesinin çok hassas ve dozunun iyi ayarlanması gerekiyor. Az alındığında kanda pıhtılaşmaya çok verildiğinde ise kanda sulanmaya yol açıyor" dedi. Cezaevi idaresine ve savcılığa gerekli girişimlerde bulduklarını ifade eden Erbil, cezaevi doktorunun savcılık onayı olduğu taktirde Gebze'de Kardiyoloji bölümü olan bir hastaneye sevk edileceğini bildirdiğini ancak sonuç alamadıklarını söyledi.

113) Süleyman Erol: İzmir Kırıklar 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde ağır tecrit koşullarında tutulan Erol'un psikolojik sorunlar olduğu ve 23 Şubat 2009'da da hücrelerinde bileklerini keserek intihara kalkıştığı bildirildi.

114) Şevket Öznur: Sakarya L Tipi Kapalı Cezaevi, hipertansiyona bağlı felç, diyabet, kronik kalp yetmezliği, dördüncü evre kronik böbrek yetmezliği, her iki ayak damarlarında %90'a varan tıkanıklık. Bir gözünü kaybetmiş tedavi edilmezse diğerini de kaybetmek üzere. Sürekli sakatlık raporu var.

115) Tamer Kapucu: Maltepe L Tipi Kapalı Cezaevi, Prostat kanseri tanısı ile tedavisi devam etmektedir.

116) Talat Şanlı: Sivas E Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası.

117) Taylan Çintay: Kürkçüler F Tipi Cezaevi; mesane kanseri.

118) Temino Baysal: İHD İstanbul Şubesi tarafından 19 Ekim 2010'da yapılan açıklamada, Siirt E Tipi Cezaevi'nde bulunan Temino Baysal'ın % 80 fiziksel engelli olduğunu ve her gün cezaevine giren oğlunun Temino Baysal'a yardımcı olması nedeniyle oğlunun da cezaevi koşullarında yaşadığını belirttik; Temino Baysal'ın tedavisinin sağlanması amacıyla tahliye edilmesi gerektiği ileri sürüldü.

119) Ufuk Keskin: Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevi, Diyabet Tip 1, psikolojik hastalıklar da yaşıyor.

120) Veysi Özer: Diyarbakır D Tipi Cezaevi, Kanser hastası, kemoterapi yapılmasında engeller var.

121) Yasin Demir: Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Hepatit B ve Hepatit D hastası. 8 yıldır hastalığı nedeniyle tek başına kalıyor.

122) Yaşar İnce: Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevi, Hepatit B, kalp rahatsızlığı (Kalpte mitral yetmezliği var), bel fitiği, böbrek taşı tanıları vardır.

123) Yılmaz Çelikal: Alanya Kapalı Cezaevi; "psikotik bozukluk" tanısıyla 9 yıl Manisa Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi'nde kaldıktan sonra, raporları gözlem dairesi ve kurul kararı ile bozuldu ve şuan kalmakta olduğu cezaevine nakledildi.

124) Yusuf Kaplan: Yusuf Kaplan (85), 20 gün önce nakledildiği Erzincan Açık Cezaevi'nden 7 Nisan günü 1 haftalık ev izni aldı. Kaplan, evinde 2 gün önce aniden fenalaşarak Tunceli Devlet

Hastanesi'ne kaldırıldı. Hastanede Kaplan'a zürree teşhisinin yanı sıra kalp yetmezliği, kronik arter hastalığı, görme sorun ve solunum sistemi bozukluğu teşhisi de konuldu. Daha önce aynı hastaneden vücudunun yüzde 79'unun felçli olduğuna dair raporu olan Kaplan, artık cezaevi koşullarını kaldıramaz duruma geldiğini ifade etti. 1 haftalık izni biten Kaplan, doktorların hastaneye yatırılması gerektiğini belirtmesine rağmen, hastane yerine cezaevine geri döndü.

İHD İstanbul Şubesi yetkilileri 26 Ekim 2010'da yaptıkları açıklamada, Elazığ E Tipi Cezaevi'nde bulunan Yusuf Kaplan'ın % 80 felçli olduğunu, Yusuf Kaplan'ın tedavisinin sağlanması amacıyla tahliye edilmesi gerektiğini belirtti.

125) Yusuf Kenan Dinçer: Sivas E Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası.

126) Zeliha Bulut: Sincan Kadın Kapalı Cezaevi, şizofren.

127) Zeynel Abidin Şimşek: Edirne F Tipi Cezaevi, Wernicke-Korsakoff hastası.

128) Zeynel Karabulut: Sincan 1 Nolu F Tipi Cezaevi, ölüm orucu kaynaklı ayak damarlarında tıkanma nedeniyle çift koltuk değneği kullanarak günlük ihtiyaçlarını karşılayabiliyor.

129) Ziya Ergezer: Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi, kronik diyabet, tansiyon, bronşit, aşırı kilo kaybı, kalpte sıkışma, sürekli uyku hali.

130) Osman Bulut adlı hükümlünün kalan cezası, sürekli hastalık hali sebebiyle, Anayasasının 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi hükmü uyarınca 29 Kasım 2010 tarihinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından kaldırılmıştır (Karar Sayısı: 2010/40).

DÜŞÜNCE ve İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

1. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

1.1 Davalar ve Soruşturmalar

TCK Madde 125:

Devam Eden: 1 davada 2 sanık

Sonuçlanan: 2 davada 3 beraat, 4 davada 3 kişiye 2 yıl 7 ay 27 gün hapis cezası, 1 davada 1 kişiye 7080 TL

Alper Ateş

Halkevleri'nin İstanbul'da Kadıköy Çarşısı'nda kurduğu Halk Kürsüsü'nde 3 Ocak 2009'da "tüpümüz bitti. Banyo yapmaya, arkadaşşıma gidiyorum. Tayyip, Allah belanı versin!" diyen Alper Ateş (26) hakkında "kamu görevlisine hakaret ettiği" iddiasıyla açılan dava 10 Mart 2010'da görüldü. Kadıköy 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Alper Ateş, "suçun unsurları oluşmadığı" gerekçesiyle beraat etti.

Berrin Tursun

İzmir'de 25 Kasım 2007'de "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle kullandığı araca polis ekiplerinin açtığı ateş sonucu yaşamını yitiren Baran Tursun'un ölümüyle ilgili yapılan basın açıklamasında kullandığı ifadeler nedeniyle hakkında "hakaret" suçlamasıyla dava açılan Baran Tursun'un annesi Berrin Tursun'a 17 Mayıs 2010'da Karşıyaka 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 125. maddesi uyarınca 5 ay 20 gün hapis cezası verildi.

Kazım Tosun

Ufuk Kalanç

Tunceli'de 2008 yılının Ekim ayında askeri operasyonların protesto edildiği bildirilerde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkında "katil" ifadesini kullanan Kazım Tosun ve Ufuk Kalanç hakkında "kamu görevlisine hakaret ettikleri" iddiasıyla

açılan dava 11 Mart 2010'da görüldü. Tunceli Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Kazım Tosun ve Ufuk Kalanç, "suçun unsurları oluşmadığı" gerekçesiyle beraat ederken 184 bildiriye de el konulmasına karar verildi.

Mahmut Alınak

Kars 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 3 Mart 2009'da, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a "Kars'a tek çivi çakmadınız, ne yüzle geliyorsunuz?" diyen Demokrasi Partisi (DEP) eski milletvekili Mahmut Alınak'a "kamu görevlisine görevinden ötürü hakaret ettiği" gerekçesiyle verdiği 11 ay 20 gün hapis cezasının hükmünün açıklanması geri bırakılmış ve ceza 500 fidan dikmeye ve dört ay süreyle de fidanların bakımını yapmaya çevrilmişti.

Mahmut Alınak'ın verilen cezanın gereğini yerine getirmemesi üzerine Kars 2. Asliye Ceza Mahkemesi 12 Nisan 2010'da Mahmut Alınak'a daha önce verdiği 11 ay 20 gün hapis cezasını tekrar verdi.

Michael Dickinson

İstanbul'da Kadıköy Adliyesi önünde açtığı kolaj sergisinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı "Bush'un köpeği" olarak tasvir eden Yeditepe Üniversitesi eski öğretim üyesi ve kolaj sanatçısı Michael Dickinson hakkında "Başbakan'a hakaret ettiği" gerekçesiyle İstanbul Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 25 Eylül 2008'de verdiği beraat kararını, 25 Mayıs 2009'da bozan Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin kararından sonra, 9 Mart 2010'da Kadıköy 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yeniden yapılan yargılamada Michael Dickinson, 354 gün adli para cezasının karşılığı olan 7080 TL para cezasına mahkûm oldu.

Mustafa Karaalioglu

Star Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Mustafa Karaalioglu'nun, 6 Haziran 2008'de *Star*

Gazetesi'nde yayımlanan köşe yazısında Anayasa Mahkemesi'nin başörtüsüyle ilgili kararını eleştirirken kullandığı ifadelerde, "Anayasa Mahkemesi'ne hakaret ettiği" iddiasıyla hakkında açılan davanın Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında bir yıl iki ay 17 gün hapis cezasına mahkûm edildiği 6 Temmuz 2010'da öğrenildi.

Şebnem Korur

Adli Tıp Kurumu 3. İhtisas Dairesi Başkanı Nur Birgen'in, TİHV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı ve gerçekgundem.com adlı haber sitesinin yayın yönetmeni Barış Yarkadaş hakkında "kendisine yayın yoluyla hakaret edildiği" gerekçesiyle TCK'nin 125. maddesi uyarınca açtığı dava nedeniyle Başkanımız Şebnem Korur ve Barış Yarkadaş'ın yargılanmasına Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 15 Ocak 2010'da başlandı.

Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya, Barış Yarkadaş ve avukatı Nalan Gonca Çelik, Başkanımız Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı'nın avukatı Meriç Eyüpoğlu ve davacı vekili Özkan Karakoç katıldı.

Duruşmada mahkeme başkanı, bir sonraki duruşmada Barış Yarkadaş'ın savunmasının alınmasına ve duruşmaya katılmayan Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı ile şikâyetçi Nur Birgen'in gelecek celse hazır edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

17 Haziran 2010'daki duruşmaya, davayı takip eden Norveç Barosu İnsan Hakları Komitesi adına Eric Osvik ve Kürt İnsan Hakları Vakfı Projesi adına bağımsız temsilci olarak görevlendirilen Luksemburg Üniversitesi'nden Hukuk Profesörü Matthew Hap-pold da geldi.

Duruşmada İstanbul Tabip Odası'nın gönderdiği rapor okundu. Rapordan Nur Birgen hakkında 16 soruşturma açıldığı öğrenildi. Raporun dava dosyasına eklenmesine karar veren mahkeme başkanı, duruşmaya katılmayan şikâyetçi Nur Birgen'in gelecek celse hazır edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

30 Eylül 2010'daki duruşmaya Şebnem Korur Fincancı ve TİHV Yönetim Kurulu katılırken bir önceki duruşmada katılması kararı alınan Nur Birgen duruşmaya yine katılmadı.

Şebnem Korur Fincancı'nın avukatlarının, Nur Birgen'in duruşmaya katılmamasını keyfi bir davranış olarak değerlendirmesi üzerine duruşmada gerginlik yaşandı. Mahkeme başkanı, duruşmayı sonlandırarak bir sonraki duruşmayı Nur Birgen'in de katılacağı ve tarihi belirlenmeyen bir güne erteledi.

TCK Madde 215

Devam Eden: 6 davada 33 sanık

Sonuçlanan: 3 davada 3 beraat, 13 davada 98 kişiye 40 yıl 7 ay hapis cezası, 3 davada 55 kişiye 101500 TL para cezası

6 Kişi

Antalya'da 2003 yılında ABD'nin Irak'ı işgali nedeniyle yapılan basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle yargılanan BDP Genel Başkanı Demir Çelik, Cevdet Çağlar, İhsan Nergiz, Cezayir Çelik, İhsan Yıldız ve Hatice Tetmen Nuray, 20 Ocak 2010'da Antalya 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında altışar ay hapis cezasına mahkûm oldular.

3 Kişi

Muş'un Varto İlçesi'nde 4 Ağustos 2008'de yapılan bir basın açıklamasında yer alan ifadeler nedeniyle haklarında dava açılan Mesut Bingöl, Mehmet Ali Yılmaz ve İhsan Yıldız'ın yargılandığı Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında sanık üç kişi 10'ar ay hapis cezasına çarptırıldı.

23 Kişi

BDP İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in de arasında bulunduğu Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan DTP'nin Kadın Meclisi üyesi 23 kişinin "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle yargılandıkları davanın duruşmasına Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 15 Nisan 2010'da devam edildi. Mahkeme heyeti, Sebahat Tuncel'in duruşma tarihinden önce zorla ifade vermeye getirilmesi kararına rağmen sanık milletvekilinin ifadesinin henüz alınmamış olması üzerine ifade vermesi için zorla getirilmesi kararını yineleyerek duruşmayı erteledi.

17 Haziran 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, Sebahat Tuncel'in duruşma tarihinden önce zorla ifade vermeye getirilmesi kararına rağmen sanık

milletvekilinin ifadesinin henüz alınmamış olması üzerine Sebahat Tuncel'in ifade vermesi için yeniden "günsüz olarak zorla getirilmesi"ne karar vererek duruşmayı erteledi.

7 Ekim 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, Sebahat Tuncel'in ifade vermesi için yeniden "günsüz olarak zorla getirilmesi"ne karar vererek duruşmayı 10 Şubat 2011'e erteledi.

29 Kişi

Şanlıurfa'nın Birecik İlçesi'nde "Sayın Öcalan" yazılı ifadelerin yer aldığı dilekçeleri 28 Temmuz 2008'de Birecik Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndererek kendilerini ihbar eden 29 kişi hakkında açılan davanın 11 Mayıs 2010'da Birecik Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında, 29 kişiye ikişer ay hapis cezası verildi.

24 Kişi

Diyarbakır'da 2006 yılında Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarına dikkat çekmek amacıyla kendilerini Koşuyolu Parkı'nda zincirleyerek oturma eylemi yapan Barış Anneleri İnisiatifi üyesi 24 kişiye "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca verilen 10'ar aylık hapis cezasının Yargıtay 9. Dairesi tarafından bozulmasının ardından tekrar yargılanan 24 kişinin davası 13 Mayıs 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yeniden yargılamada mahkeme heyeti, savıcının esas hakkında verdiği mütalaası doğrultusunda 4 Şubat 2008'de yaşamını yitirdiği için dosyası düşen Ayşe Avcı dışındaki 23 kişiye "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle ikişer ay 15'er gün hapis cezası verdi.

5 Kişi

2008 yılında çıkan bir çatışmada yaşamını yitiren HPG militanı Rihan Çoban'ın Manisa'nın Salihli İlçesi'nde yaşayan ailesine taziye ziyaretine giden kapatılan DTP'nin Salihli İlçe Örgütü yöneticileri Nurettin Yanar, Ömer Özdemir, Mahmut Ecer, Abdullah Özdemir ve Veysel Çelen hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla açılan davanın sonuçlandığı 9 Ağustos 2010'da öğrenildi.

Salihli 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı beş sanığa TCK'nin 215. maddesi uyarınca beşer ay hapis cezası verdi.

53 Kişi

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Roj TV'nin kapatılmaması isteğiyle Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen'e 30 Aralık 2005'te mektup gönderdikleri gerekçesiyle yargılandıkları davanın 15 Nisan 2008'de görülen karar duruşmasında 1875'er TL para cezasına mahkûm edilen DTP'li 53 belediye başkanı hakkında verilen karar Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin onadığı 27 Ağustos 2010'da öğrenildi.

3 Kişi

Mardin'in Ömerli İlçesi Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, 6 Aralık 2009'da Diyarbakır'da bir protesto gösterisinde faili meçhul şekilde öldürülen Aydın Erdem'in mezar taşına Kürtçe yazdırdıkları şiirde geçen "şehit" ifadesi nedeniyle Aydın Erdem'in babası Mahmut Erdem, annesi Meles Erdem ve abisi M. İhsan Erdem hakkında soruşturma başlattığı 25 Ağustos 2010'da öğrenildi.

21 Kişi

Mahir Çayan ve arkadaşlarının 30 Mart 1972'de Tokat'ın Kızıldere Köyü'nde öldürülmelerinin yıldönümü olan 30 Mart 2010'da Adana'da anma toplantısı düzenledikleri gerekçesiyle haklarında dava açılan 21 kişinin karar duruşması 23 Eylül 2010'da görüldü.

Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada mahkeme heyeti "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla 21 kişiye onar ay hapis cezası verdi.

Abdurrahman Saran

EMEP Aydın İl Başkanı Abdurrahman Saran'ın, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam edilmelerinin yıldönümü olan 6 Mayıs 2010'da yaptığı konuşması nedeniyle yargılanmasına 7 Ekim 2010'da başlandı.

Aydın 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla yargılanan Abdurrahman Saran'ın ifadesini alan mahkeme başkanı, ilk duruşmada Abdurrahman Saran'ın beraat etmesine karar verdi.

Abdurrahman Saran

EMEP Aydın İl Başkanı Abdurrahman Saran'ın, İşçi Bayramı dolayısıyla 1 Mayıs 2010'da düzenlenen yürüyüşte Deniz Gezmiş pankartı açması nedeniyle yargılanmasına 2 Kasım 2010'da devam edildi.

Aydın 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla yargılanan Abdurrahman Saran'ın ifadesini alan mahkeme başkanı, Abdurrahman Saran'ın beraat etmesine karar verdi.

Abdurrahman Saran

EMEP Aydın İl Başkanı Abdurrahman Saran'ın 21 Mart 2010'daki Newroz kutlamasında yaptığı konuşması nedeniyle yargılanmasına 21 Eylül 2010'da başlandı. Aydın 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla yargılanan Abdurrahman Saran'ın ifadesini alan mahkeme başkanı sanık avukatlarının dosyayı inceleyip yazılı bir savunma hazırlama talebini kabul ederek duruşmayı 11 Kasım 2010'a erteledi.

Bozan Öz

Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nde 2005 yılında AİHM'nin Abdullah Öcalan'ın "yeniden yargılanmasına" ilişkin kararı ile ilgili yapılan basın açıklamasında "Sayın Öcalan" ifadesini kullanan, kapatılan DEHAP Suruç İlçe Örgütü eski Başkanı Bozan Öz hakkında açılan dava 17 Ağustos 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla yargılanan Bozan Öz'e, iki yıl hapis cezası verdi.

Hasan Hüseyin Reyhan

Adana'da 4 Mayıs 2009'da DTP'ye yönelik operasyonları protesto etmek amacıyla düzenlenen bir etkinlikte konuşan THAY-DER Adana Şubesi eski Başkanı Hasan Hüseyin Reyhan'ın konuşmasında kullandığı "Sayın Öcalan" ifadesi nedeniyle hakkında açılan davanın 16 Mart 2010'da Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında Hasan Hüseyin Reyhan, "suçun unsurları oluşmadığı" gerekçesiyle beraat etti.

Hivzullah Kansu

Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan DTP'nin Hakkâri eski İl Başkanı Hivzullah Kansu, 5 Ağustos

2009'da yapılan bir açıklamasında kullandığı ifade nedeniyle hakkında açılan iki ayrı davanın Van Ağır Ceza Mahkemesi'nde 21 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında toplam iki yıl iki ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Mahmut Aydın

DTP İskenderun İlçe Başkanı Mahmut Aydın'ın açıklamalarına "İmralı Cezaevi ve uygulamalarına son verilmesi toplumsal barışa büyük katkı sunması açısından önemsenmelidir" başlığıyla 18 Kasım 2008'de Demokrat İskenderun Gazetesi'nde yer veren gazetenin sahibi Ersen Korkmaz ile Mahmut Aydın hakkında "suçu ve suçluyu övdükleri" gerekçesiyle İskenderun 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde açılan dava 9 Mart 2010'da sonuçlandı.

Mahmut Aydın, "suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle üç ay hapis cezasına mahkûm olurken Ersen Korkmaz beraat etti. Mahkeme başkanı, Mahmut Aydın'ın "dava sürecindeki olumlu tutumu"nu dikkate alarak hapis cezasını 2 ay 15 güne indirdikten sonra cezayı 1500 TL para cezasına çevirdi.

Mehmet Varol

BDP Adıyaman İl Başkanı Mehmet Varol, "suçu ve suçluyu övdüğü" iddiasıyla hakkında açılan bir davada kesinleşmiş 6 ay hapis cezası bulunduğu gerekçesiyle 25 Ocak 2010'da tutuklandı.

Mehmet Özcan**Pınar Sağ**

29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde belediye başkan adayı Murat Kur'a destek olmak için Tunceli Demokratik Halk Dayanışması tarafından düzenlenen mitinge katılan sanatçılardan Mehmet Özcan ve Pınar Sağ hakkında "İbrahim Kaypakaya'yı seviyorum" dedikleri gerekçesiyle Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldığı 1 Şubat 2010'da öğrenildi.

Mehmet Özcan ve Pınar Sağ hakkında açılan dava 10 Mayıs 2010'da başladı. Davanın Tunceli Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülmesi nedeniyle Şişli Adliyesi'nde ifade veren Pınar Sağ, "Sanatçı kimliğimle yaptığım söylemlerde İbrahim Kaypakaya'nın suçlu olamayacağını, zira mahkûmiyetle sonuçlanmış yargılama olmadığını,

suçlu kabul edilmesini gerektirir bir hukuki durum olmadığını düşündüm. İbrahim Kaypakkaya suçlu kabul edilemeyeceğinden suçluyu övmek gibi bir durum söz konusu olamaz. Ayrıca bu konuşmanın bütününe ait değerlendirmenin yapılması gerekir” dedi.

Mehmet Özcan

Pınar Sağ

Tunceli'nin Nazımiye İlçesi'nde 2009 yılında katıldığı Düzgün Baba Festivali'nde sahne aldığı konser sırasında “artık dağlarımızda çatışmalar olmasın, barış gelsin, kimse ölmesin. Mercan Dağları'nda 17 genç silahsız öldürüldü. Artık bu savaş son bulsun, biz kendi memleketimizde özgürce gezebilelim, bu topraklara barış gelsin” diyen Türkücü Pınar Sağ ve Mehmet Özcan hakkında “suçu ve suçluyu övdüğü” gerekçesiyle açılan davaya 15 Eylül 2010'da başlandı.

Nazımiye Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın duruşmasına katılan Pınar Sağ'ın ifadesini alan mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin tamamlanması amacıyla duruşmayı erteledi.

22 Aralık 2010'daki duruşmada Nazımiye Asliye Ceza Mahkemesi'nden Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilen dava dosyası kapsamında İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi talimatla Pınar Sağ'ın ifadesini aldı. Mahkeme heyeti, davanın diğer sanığı Mehmet Özcan'ın da ifadesinin alınabilmesi için duruşmayı 26 Ocak 2011'e erteledi.

M. Kemal Çelik

Ercan Atay

PKK yöneticilerin Mahsum Korkmaz'ın yaşamöyküsü hakkında ailesi ile yapılan röportajın 9 Ağustos 2010'da Batman Postası Gazetesi'nde yayımlanması nedeniyle Batman Postası Gazetesi'nin sahibi M. Kemal Çelik ve gazetenin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ercan Atay hakkında dava açıldığı 28 Kasım 2010'da öğrenildi. “Suçu ve suçluyu övdükleri” iddiasıyla Batman Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanacak olan M. Kemal Çelik'in ve Ercan Atay'ın ilk duruşması 13 Aralık 2010'da görüldü.

Sırrı Sever

Muş'un Varto İlçesi'nde 22 Ekim 2009'da düzenlenen basın açıklamasında “Sayın Öcalan” ifadesini

kullanan BDP İlçe Başkanı Sırrı Sever hakkında açılan dava 31 Ağustos 2010'da sonuçlandı.

Varto Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı, Sırrı Sever'e 625 TL para cezası verdi.

Yaşar Özlü

BDP Kağızman eski İlçe Başkanı Yaşar Özlü'nün 2009 yılında yaptığı bir basın açıklaması nedeniyle Yaşar Özlü hakkında açılan davanın 26 Kasım 2010'da Kağızman Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı Yaşar Özlü'ye “suçu ve suçluyu övdüğü” iddiasıyla bir yıl hapis cezası verdi.

TCK Madde 216

Devam Eden: 2 davada 2 sanık

Sonuçlanan: 2 davada 2 kişiye 1 yıl 10 ay hapis cezası

Ahmet Türk

Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da kapatılan DTP'nin Genel Başkanı ve eski Mardin Milletvekili Ahmet Türk hakkında, 2008 yılının Kasım ayında TBMM'de milletvekillerine Ahmet Türk imzalı mektubun ekinde gönderilen “DTP'nin Kürt Sorununa İlişkin Demokratik Çözüm Önerisi” adlı kitapçık nedeniyle 3 Mayıs 2010'da dava açıldı.

Ahmet Türk “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği” suçlamasıyla Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başladı.

Haci Çetin

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 21 Mart 2007'de düzenlenen Newroz kutlamasında yaptığı konuşmada “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği” iddiasıyla hakkında dava açılan Tüm Bel-Sen Şanlıurfa Şubesi Başkanı Haci Çetin'in, Viranşehir Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında bir yıl hapis cezasına mahkûm edildiği 27 Mart 2010'da öğrenildi.

Levent Ürün

Van'da 22 Eylül 2008'de Kürtçenin eğitim dili olması talebiyle Kürtçe hazırlanan basın metnini okuyan Levent Ürün hakkında “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği” suçlamasıyla açılan dava sonuçlandı. Van Asliye Ceza Mahkemesi'nde 3 Şubat

2010'da görülen duruşmada Levent Ürün 10 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Mahmut Alınak

DEP eski Milletvekili Mahmut Alınak'ın 2009 yılında Birleşmiş Milletler'e gönderdiği mektupla Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı ve eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'u şikâyet etmesi nedeniyle Mahmut Alınak hakkında "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik ettiği" suçlamasıyla açılan davaya 3 Mayıs 2010'da devam edildi.

Kars 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada Mahmut Alınak'ın 1990'lı yıllarda meydana gelen faili meçhul cinayetlerin listesiyle ilgili talebini kabul eden mahkeme başkanı listelerin ilgili savcılıklardan istenmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

TCK Madde 220

Devam Eden: 4 davada 13 sanık

Sonuçlanan: 1 davada 1 beraat, 4 davada 4 kişiye 29 yıl 9 ay hapis cezası

10 Kişi

Yeniden Özgür Gündem Gazetesi, Milliyet Gazetesi gibi çeşitli basın-yayın kuruluşlarında 2003 yılının Mart ayıyla 2004 yılının Şubat ayı arasında yer alan haberler nedeniyle Gazeteci Mehmet Ali Birand, kapatılan DTP Milletvekili Aysel Tuğluk ve BDP Milletvekili Ayla Akat Ata'nın da aralarında bulunduğu 10 kişi hakkında açılan davaya 21 Eylül 2010'da devam edildi.

İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları", "yasadışı örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettikleri" ve "yasadışı örgüte üye oldukları" iddiasıyla yargılanan sanıklardan Avukat Mahmut Şakar hakkında verilen yakalama kararının yerine getirilmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 1 Şubat 2011'e erteledi.

Abdulrezzak Yıldız

Şırnak'ın Balveren Beldesi'nin Belediye Başkanı Abdulrezzak Yıldız'ın 15 Şubat 2010'da düzenlenen bir protesto gösterisine katıldığı gerekçesiyle Abdulrezzak Yıldız hakkında açılan davanın 25 Kasım 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde

görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Abdulrezzak Yıldız'a yedi yıl bir ay hapis cezası verdi.

Ali Gün

Siirt'in Eruh İlçesi'nde 15 Ağustos 2009'da düzenlenen "1. Eruh-Çıray Doğa ve Kültür Sanat Festivali"nde yaptığı konuşma ile Fırat Haber Ajansı'na verdiği röportajda "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "yasadışı örgüt üyesi olmakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı" iddiasıyla hakkında dava açılan Ali Gün'ün karar duruşması 23 Temmuz 2010'da görüldü. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılama sonucunda mahkeme heyeti Ali Gün'e yedi yıl üç ay hapis cezası verildi.

Asya Ülker

Avukat Asya Ülker hakkında, 3 Haziran 2009'da İmralı Cezaevi'nde müvekkili Abdullah Öcalan'la yaptığı görüşmenin kayıtları, Bursa 1. İnfaz Hâkimliği tarafından, suç kabul edilerek soruşturma başlatılmıştı. Soruşturmanın ardından ise Asya Ülker hakkında, "yasadışı örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettiği" ve "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinde dava açıldı. Davanın 10 Kasım 2010'da görülen karar duruşmasında Asya Ülker'in savunmasının ardından kararını açıklayan mahkeme heyeti, Asya Ülker'i altı yıl üç ay hapis cezasına mahkûm etti.

Aysel Tuğluk

Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da kapatılan DTP'nin milletvekilliği düşürülen eski eşbaşkanı Aysel Tuğluk'un Diyarbakır'da 8 Mart 2010'daki Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde ve 21 Mart 2010'daki Newroz kutlamasında yaptığı konuşmalar nedeniyle Aysel Tuğluk hakkında açılan davanın duruşması 7 Ekim 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Duruşmada, Aysel Tuğluk'un 2005 ve 2009 yılları arasında Diyarbakır'da bazı etkinliklerde yaptığı 12 ayrı konuşmada, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla, Aysel Tuğluk hakkında açılan

lan davalar tek dosyada birleştirildi ve Aysel Tuğluk hakkında “yasadışı örgüt propagandası yapmak” ve “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlemek” suçlamalarıyla toplam 80 yıl hapis cezası talep edildi. Mahkeme heyeti, duruşmaya katılmayan Aysel Tuğluk’un bir sonraki duruşmada hazır edilmesi için avukatına süre verilmesine karar vererek duruşmayı 4 Kasım 2010’a erteledi.

Ferhat Tunç

Siirt’in Eruh İlçesi’nde 15 Ağustos 2009’da düzenlenen “1. Eruh-Çırav Doğa ve Kültür Sanat Festivali”nde yaptığı konuşmada “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı” iddiasıyla sanatçı Ferhat Tunç hakkında açılan davaya 28 Temmuz 2010’da başlandı.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada, Ferhat Tunç mahkeme heyetine yedi sayfalık bir savunma verdi. Mahkeme heyeti, festivaldeki konuşmaların yer aldığı kaydın gönderilmesi konusunda Eruh İlçe Emniyet Müdürlüğü’ne yapılan başvurunun yanıtının beklenmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

4 Kasım 2010’daki duruşmada savcı, mahkeme heyetine sunduğu mütalaasında, sanığın konser sırasında yaptığı konuşmanın, katılanların beklentisine uygun olduğunu, söz konusu konuşma metninin bir sanatçı hassasiyeti olarak değerlendirilebileceğini belirterek, Ferhat Tunç hakkında beraat kararı verilmesini talep etti. Talebi değerlendiren mahkeme heyeti Ferhat Tunç’un beraat etmesine karar verdi.

Hatip Dicle

Diyarbakır’da 2009 yılında düzenlenen üç farklı etkinlikte yaptığı konuşmalarda “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği” iddialarıyla DEP eski milletvekili Hatip Dicle’nin yargılanmasına 11 Ağustos 2010’da devam edildi. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan yargılamada savcı esas hakkındaki mütalaasını tekrarlayarak Hatip Dicle’nin 30 yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini istedi. Hatip Dicle’nin avukatının savunma yapmak için talep ettiği ek süreyi kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Selahattin Elçi

Bingöl’de Abdullah Öcalan’ın cezaevi koşullarına dikkat çekmek amacıyla 6 Aralık 2009’da düzenlenen basın açıklamasında, “Sayın Abdullah Öcalan” ifadesini kullanan BDP Merkez İlçe Örgütü Başkanı Selahattin Elçi, hakkında açılan davanın, Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 28 Eylül 2010’da görülen karar duruşmasında, “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla dokuz yıl iki ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Şiar Rışvanoğlu

Avukat Şiar Rışvanoğlu’nun 3 Mayıs 2010’da Roj TV’de katıldığı bir programda “Kürdistan’daki bütün siyasi cinayetlerin, komploların, Botaş kuyularındaki katliamların, kitlesel katliamları, tecavüzlerin tamamını gizli bir biçimde soruşturacak bir komisyon istemek gerekiyor” dediği gerekçesiyle yargılanmasına 28 Ekim 2010’da başlandı. Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Şiar Rışvanoğlu’nun savunmasını alan mahkeme heyeti dosyadaki eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşmayı 11 Ocak 2011’e erteledi.

TCK Madde 226

Sonuçlanan: 1 davada 2 kişi

İrfan Sancı

İsmail Yerguz

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın, Sel Yayınları’nın Cinsel Kitaplar dizinden çıkan Ben Mila’nın kaleme aldığı *Perinin Sarkacı*, Fransız P.V.’nin yayına hazırladığı *Görgülü ve Bilgili bir Burjuva Kadınının Mektupları* ve Guillaume Apollinaire’in *Genç Bir Don Juan’ın Maceraları* başlıklı kitaplarda müstehcenliğe rastlandığı iddiasıyla Sel Yayınevi sahibi İrfan Sancı ve çevirmen İsmail Yerguz hakkında açtığı davaya 5 Temmuz 2010’da devam edildi.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada Galatasaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Osman Senemoğlu, Yrd. Doç. Dr. Atilla Demircioğlu ile Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden Doç. Dr. Ali Kemal Yıldız’dan oluşturulan bilirkişi heyetinin kitapların “edebî” nitelik taşıdığına dair görüş belirten rapo-

runu değerlendirmek üzere mahkeme başkanı duruşmayı 2 Kasım 2010'a erteledi.

İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 7 Aralık 2010'da görülen duruşmada Galatasaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Osman Senemoğlu, Yrd. Doç. Dr. Atilla Demircioğlu ile Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Doç. Dr. Ali Kemal Yıldız'dan oluşturulan bilirkişi heyetinin kitapların "edebi" nitelik taşıdığına dair görüş belirten raporunu yeterli bulmayan mahkeme başkanı, Başbakanlık Çocukları Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'ndan gelen raporun ardından İrfan Sancı ve İsmail Yerguz hakkında beraat kararı verdi.

TCK Madde 285

Devam Eden: 3 davada 5 sanık

Ahmet Şık

Ertuğrul Mavioğlu

"Ergenekon Davası"yla ilgili yazdıkları "Kontroller ve Ergenekon'u Anlama Kılavuzu" ve "Ergenekon'da Kim Kimdir?" adlı iki kitapta "soruşturmanın gizliliğini ihlal ettikleri" suçlamasıyla haklarında dava açılan gazeteciler Ahmet Şık ve Ertuğrul Mavioğlu'nun ilk duruşması 8 Ekim 2010'da görüldü.

Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada tutuksuz sanık olarak yargılanan iki gazetecinin duruşmasında savcı, yargılamanın Bakırköy Adliyesi'nde görülmesi gerektiğini savunarak mahkemenin yetkisizlik kararı vermesi yönünde görüş bildirdi. Mahkeme başkanı ise, kitabın yayım yerinin Kadıköy olduğunu ve davada Kadıköy Mahkemelerinin yetkili olduğunu kararlaştırdı.

Sanıkların savunmalarını alan mahkeme başkanı, kitabın basım tarihinin Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'na sorulmasına karar vererek duruşmayı 21 Ocak 2011'e erteledi.

Burhan Ekinci

İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından 13 Kasım 2009'da hazırlanan ve Zirve Yayınevi Katliamı ile Ergenekon Davası'nın sanıkları arasındaki bağlantıyı gösteren "gizli" ibareli raporu, Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından gizlilik kararı kaldırıldıktan sonra 20 Şubat 2010'da "Zirve katliamında

Ergenekon şüphesi" başlığıyla yayımlayan *Taraf Gazetesi* Muhabiri Burhan Ekinci hakkında "soruşturmanın gizliliğini ihlal etmek" suçundan açılan davaya 11 Kasım 2010'da devam edildi.

Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada Burhan Ekinci'nin savunmasını alan mahkeme başkanı, Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nden rapor hakkındaki gizlilik kararının kaldırıldığına ilişkin karar örneğinin gönderilmesini isteyerek duruşmayı erteledi.

Mustafa Dolu

Semra Pelek

Eski Hava Kuvvetleri Komutanı emekli Orgeneral İbrahim Fırtına'nın "Ergenekon Davası" kapsamında verdiği savcılık ifadesinin 5 Ocak 2010 tarihli Akşam Gazetesi'nde yayımlanması nedeniyle Akşam Gazetesi'nin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Mustafa Dolu ve eski sayfa editörü Semra Pelek hakkında "soruşturmanın gizliliğini ihlal ettikleri" gerekçesiyle açılan davaya 1 Kasım 2010'da devam edildi.

Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada sanıklardan Mustafa Dolu, yazılı savunmasını vererek haberde kendisinin sorumluluğunun bulunmadığını ifade etti. Mahkeme başkanı, dosyadaki eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşmayı 29 Mart 2011'e erteledi.

TCK Madde 288

Devam Eden: 3 davada 5 sanık

Sonuçlanan: 1 davada 1 sanık

İsmail Saymaz

Radikal Gazetesi Muhabiri İsmail Saymaz hakkında, Radikal Gazetesi'nde 8 Haziran 2010'da "Ergenekon'da Aşk Oyunu" başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle dava açıldığı 8 Eylül 2010'da öğrenildi. Habere konu olan İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Köksal Şengün'ün şikâyetçi olması nedeniyle "hakaret etmek", "soruşturmanın gizliliğini ihlal etmek" ve "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs etmek" suçlamalarıyla hazırlanan iddianameyi kabul eden Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde İsmail Saymaz'ın 11 yıl 6 ay hapis cezası istemiyle TCK'nin 125., 285. ve 288. maddeleri uyarınca yargılanmasına 28 Ocak 2011'de başlanacak.

Nedim Şener

Milliyet Gazetesi Muhabiri Nedim Şener'in, Hrant Dink'in öldürülmesinde oluşan ihmalleri konu edinen *Dink Cinayeti ve İstihbarat Yalanları* adlı kitabıyla "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettiği", "kamu görevlilerine hakaret ettiği" ve "haberleşmenin gizliliğini ihlal ettiği" iddialarıyla İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 8 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanmasına 2 Şubat 2010'da devam edildi. Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi eski Başkanı Sabri Uzun'un dinlenmesine karar veren mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

14 Nisan 2010'daki duruşmada dinlenen Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi eski Başkanı Sabri Uzun, ölüm tehlikesinin bulunduğu işareten istihbarat raporları hazırlandığı takdirde Daire Başkanı'nın mutlaka bilgilendirilmesi gerektiğini, ancak görevinin başında olmasına rağmen kendisine bilgi verilmediğini söyleyerek "benim vermiş olduğum tamim gereğince işlem yapılmış olsaydı, işlem sonucu bana bildirilseydi ve koruma kararı alınmış olsaydı Hrant Dink'in öldürülmesi olayının gerçekleşmeyeceğini düşünüyorum" dedi. Mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin tamamlanması amacıyla duruşmayı erteledi.

23 Aralık 2010'daki duruşmaya katılan tutuksuz sanık Nedim Şener'in savunmasının ardından mahkeme başkanı, Nedim Şener'in beraat etmesine karar verdi.

Özgür Tekol**Selma Yıldız**

Engin Çeber'le ilgili kamera kaydı görüntüleriyle ilgili hazırladığı raporu mahkemeye sunmadan önce televizyon kanallarına açıkladığı için davanın bilirkişilerinden dudak okuma uzmanı Özgür Tekol, katıldığı ATV Haber'in Sorumlu Müdürü Selma Yıldız ile birlikte "adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ettikleri" iddiasıyla 31 Mart 2010'da İstanbul 12. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlamışlardı.

Davanın 12 Temmuz 2010'da görülen 2. duruşmasında mahkeme başkanı, Engin Çeber'in ailesinin davaya müdahil olma talebini "doğrudan zarar görmedikleri" gerekçesiyle reddetti. Engin Çeber Davası'nın gerekçeli kararını Bakırköy 13. Ağır

Ceza Mahkemesi'nden isteyen mahkeme başkanı, bir sonraki duruşmayı 20 Ekim 2010'a erteledi.

Serkan Ocak**Ertan Kılıç**

Radikal Gazetesi'nin muhabirleri Serkan Ocak ve Ertan Kılıç'ın yazdığı ve *Radikal Gazetesi*'nde 25 Şubat 2010'da "Hükümeti devirecek miydiniz" başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle Serkan Ocak ve Ertan Kılıç hakkında dava açıldı. Serkan Ocak hakkında 27 Şubat 2010'da *Radikal Gazetesi*'nde "Öğütçü: Planlar sonradan üretilmiş" başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle de dava açıldı.

"Gizliliği ihlal ettikleri", "adil yargılamayı etkiledikleri", "yasaklanan bilgileri temin ettikleri" ve "yasaklanan bilgileri açıkladıkları" gerekçesiyle Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanacak olan Serkan Ocak ile Ertan Kılıç'ın ilk duruşmaları 14 Eylül 2010'da görüldü.

TCK Madde 299**Devam Eden: 2 davada 62 sanık****61 Kişi**

Van'da 24 Nisan 2008'de Yüzüncü Yıl Üniversitesi Zeve Kampusu'nda bulunan Melikşah Öğrenci Yurdu'nun açılışına katılan dönemin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'i protesto eden öğrencilerden 61'i hakkında başlatılan soruşturma sonucunda cumhuriyet savcısının hazırladığı iddianamenin Van Sulh Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildiği 5 Mart 2010'da öğrenildi.

İddianamede, Hüseyin Çelik'in konuşmasının protesto edilmesi sırasında "kamu görevlisine alenen hakaret edildiği" ve "İstiklal Marşı'nın aşağılandığı" gerekçesiyle sanıkların TCK'nin 125. ve 300. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istendi.

Barış Yarkadaş

gercekgundem.com adlı internet haber portalında yer alan bir haberin altına Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yönelik olarak yazılan eleştiri yorumu nedeniyle Cumhurbaşkanlığı Hukuk Müşavirliği'nin şikâyetiyle haber portalının Genel Yayın Yönetmeni Barış Yarkadaş hakkında "Cumhurbaşkanı'nı aşağıladığı" suçlamasıyla TCK'nin 299. maddesi uyarınca dava açıldı.

Kadıköy 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 3 Mart 2010'da görülmeye başlanan duruşmada 2010 yılında karar çıkmadı.

TCK Madde 300

Devam Eden: 1 davada 44 sanık

44 Kişi

Eskişehir'de 1 Mayıs 2010'da düzenlenen İşçi Bayramı kutlamasında İstiklal Marşı çalarken ısıklık çalıp halay çektikleri öne sürülen 44 kişi hakkında açılan davanın ilk duruşması 7 Haziran 2010'da görüldü.

"İstiklal Marşı'nı alenen aşağıladıkları" gerekçesiyle Eskişehir 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nde yargılanan 44 sanıktan 16 sanığın savunmasını alan mahkeme başkanı duruşmaya katılmayan 28 sanığın da savunmasının alınması amacıyla duruşmayı 25 Ocak 2011'e erteledi.

TCK Madde 301

Devam Eden: 6 davada 7 sanık

Sonuçlanan: 2 davada 3 kişiye 10620 TL para cezası

"Özür Diliyoruz" Kampanyası

1915'teki Ermeni Soykırımı'na ilişkin başlatılan ve <http://www.ozurdiliyoruz.com> adresinde düzenlenen kampanya ile ilgili olarak kampanyayı düzenleyenler hakkında "Türk milletini alenen aşağıladıkları" suçlamasıyla başlatılan soruşturmaya takipsizlik kararı verilmesinin ardından Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin yaptığı itirazı değerlendiren Yargıtay 9. Ceza Dairesi, Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kampanyayı düzenleyenler hakkında dava açılabilirliği yönündeki talebini reddetmişti. Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin aldığı bozma kararının ardından dosyayı değerlendiren Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin karara uyduğu ve kampanyayı düzenleyenler hakkında yapılan suç duyurularıyla ilgili dosyaları kapattığı 18 Ocak 2010'da öğrenildi.

Davaya konu olan kampanyanın imzaya açılan metni ise şöyleydi: "1915'te Osmanlı Ermenilerinin maruz kaldığı Büyük Felakete duyarsız kalınmasını, bunun inkâr edilmesini vicdanım kabul etmiyor. Bu adaletsizliği reddediyor, kendi payıma Ermeni kardeşlerimin duygu ve acılarını paylaşıyor, onlardan özür diliyorum."

Hakan Taştan

Turan Topal

Silivri 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde "Protestanlığı yayarak Türklüğü aşağıladıkları" gerekçesiyle yargılanan Hakan Taştan ve Turan Topal'ın duruşması, 14 Ekim 2010'da görüldü. Duruşmada mahkeme başkanı, yargılama kapsamında "kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı" gerekçesiyle iki sanığın beraat etmesine karar verirken, "kişisel verileri kaydettikleri" suçlamasıyla sanıklara dokuz ay hapis cezası verdi. Hapis cezası daha sonra 4500'er TL para cezasına çevrildi.

Mehmet Ali Aslan

İstanbul'da 6 Eylül 2008'de başörtüsü yasağıyla ilgili düzenlenen protesto gösterisinde atılan sloganlar nedeniyle hakkında dava açılan Grup Yürüyüş'ün solisti ve *Haksöz Haber Dergisi*'nin editörü Mehmet Ali Aslan'ın, Adalet Bakanı'nın izninin ardından yargılanacağı 17 Ocak 2010'da öğrenildi.

Fatih 6. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderilen dava dosyasına mahkemenin görevsizlik kararı vermesi üzerine Fatih 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 18 Aralık 2009'da başlayan yargılamanın Mehmet Ali Aslan'a bildirim yapılmaması nedeniyle davaya 6 Nisan 2010'da devam edildi.

Münire Yılmaz

Mardin'in Ömerli İlçesi'nde 14 Haziran 2006'da çıkan çatışmada yaşamını yitiren HPG militanı Abdi Yılmaz'ın cenazesine işkence edilmesine tepki gösteren ve "yapılan devlet zulmüdür" diyen Abdi Yılmaz'ın annesi Münire Yılmaz'a İçişleri Bakanlığı "Türk Devleti'ni aşağıladığı" iddiasıyla İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TCK'nin 301. maddesi uyarınca dava açtı. Bakanlık ayrıca Münire Yılmaz'a tazminat davası da açtı. Tazminat davasının dosyası Münire Yılmaz'ın konuşmasını Mardin'de yapması nedeniyle Mardin Sulh Hukuk Mahkemesi'ne gönderildi.

Osman Baydemir

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'in Kürt siyasetçilere yönelik operasyonları kınamak amacıyla 24 Aralık 2009'da yaptığı açıklamada "daha dün meşe ağacının dallarının bu ülke için umut olacağını söylemişiniz. Başbakan'a,

kabinenin bütün üyelerine halkın affına sığınarak soruyorum. Meşe ağacının hangi dalı nerenize battı? Tasfiye devam ederse elinizi uzatacağınız tek insan bulamayacaksınız. Ya bizi de alacaksınız ya da arkadaşlarımızı serbest bırakacaksınız. Hükümete ve devlet aklına bir mesajımız var. Bizi şahin ve güvercin diye ayırmayın. Ayıranlara Has...tir diyoruz, has...tir” demesi nedeniyle Osman Baydemir hakkında dava açıldığı 17 Ağustos 2010’da öğrenildi.

Osman Baydemir’in “Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama”yı düzenleyen TCK’nin 301. maddesi uyarınca üç yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanacağı bildirildi.

Rasim Ozan Kütahyalı

Adalet Bakanlığı, *Taraf Gazetesi*’ndeki köşesinde 2 Ocak 2010’da “Ya alçaksınız ya salak” başlığıyla yazdığı yazı nedeniyle *Taraf Gazetesi* Yazarı Rasim Ozan Kütahyalı hakkında yapılan suç duyurusunun değerlendirildiğini ve dava açılabilmesine izin verildiğini 20 Kasım 2010’da açıkladı.

Sakine Yalçın

“21. Yüzyıla Sosyalizmi Yazacağız” *Alınteri Gazetesi*’nin eski Yazı İşleri Müdürü Sakine Yalçın hakkında, 14 Ekim 2003’te *Alınteri Gazetesi*’nin 43. sayısında yer alan bir haberde “TBMM’nin manevi şahsiyetinin aşağılandığı” gerekçesiyle açılan davanın sonuçlandığı 6 Mayıs 2010’da öğrenildi.

Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan yargılamada Sakine Yalçın’a altı ay hapis cezası verildiği ve hapis cezasının 1620 TL para cezasına çevrildiği öğrenildi.

Serkis Seropyan

Arat Dink

İstanbul’da 19 Ocak 2007’de Ogün Samast tarafından öldürülen Hrant Dink’in 14 Temmuz 2006’da Reuters Ajansı’na verdiği demeci Agos Gazetesi’nde yayımlayarak “Türklüğe hakaret ettikleri” iddiasıyla haklarında dava açılan Serkis Seropyan ile Arat Dink’in yargılanmasına 27 Nisan 2007’de Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin, daha önce verilen birer yıl hapis cezası kararını bozması üzerine yeniden başlandı.

Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen davada mahkeme başkanı, Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin

bozma kararına uyararak TCK’nin 301. maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle dosyayı yargılama izni alınması amacıyla Adalet Bakanlığı’na gönderdi.

Temel Demirer

Hrant Dink’in 19 Ocak 2007’de Ogün Samast tarafından Agos Gazetesi’nin önünde öldürülmesi üzerine Ankaradaki Yüksel Caddesi’nde yaptığı konuşma nedeniyle hakkında dava açılan yazar Temel Demirer’in yargılanmasına 21 Ocak 2010’da Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam edildi. Eski Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin’in Temel Demirer’in yargılanmasına izin vermesi üzerine devam eden duruşma davaya bakan hâkimin Yargıtay’a atanması nedeniyle ertelendi.

17 Mart 2010’daki duruşmada Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde devam eden yargılamanın Ankara 11. Asliye Ceza Mahkemesi’ne gönderildiğinin belirtilmesi üzerine Temel Demirer’in yargılanmasına 20 Mayıs 2010’da devam edileceği öğrenildi.

27 Ekim 2010’daki duruşmada mahkeme başkanı, idare mahkemesinden beklenen yazının gelmemesi üzerine duruşmayı 30 Aralık 2010’a erteledi.

TCK Madde 314

Devam Eden: 2 davada 2 sanık

Sonuçlanan: 3 davada 3 kişiye 19 yıl 7 ay hapis cezası

İbrahim Bilmez

Asrın Hukuk Bürosu avukatlarından İbrahim Bilmez, müvekkili Abdullah Öcalan’la yaptığı haftalık görüşmeleri PKK’ye aktararak “kuryelik yaptığı” suçlamasıyla hakkında açılan davanın 10 Aralık 2010’da İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt üyesi olduğu” gerekçesiyle altı yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Kamuran Aytaş

Batman’da 14 Şubat 2009’da düzenlenen bir protesto gösterisine katıldığı gerekçesiyle hakkında dava açılan kapatılan DTP’nin Batman Merkez İlçe Yöneticisi Kamuran Aytaş’a Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 17 Mart 2010’da görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt üyesi olduğu” suçlamasıyla 6 yıl 3 ay, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla da 10 ay hapis cezası verildi.

Osman Baydemir

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 2010 yılının Nisan ayında güvenlik güçlerine teslim olan HPG militanı D.K.'nin (16) verdiği ifadede HPG'ye katılmak için Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'den 600 TL para yardımı aldığını belirtmesi üzerine Osman Baydemir hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı soruşturma 23 Ağustos 2010'da tamamlandı.

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı iddianamede, Osman Baydemir hakkında, D.K.'ye para yardımında bulunarak "yasadışı örgüt içerisindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suretiyle yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla 10 yıla kadar hapis cezası istendi.

Sabri Adanır

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 2006 yılında Gündem Gazetesinin temsilcisi olarak çalıştığı sırada "yasadışı örgüte yardım ve yataklık yaptığı" iddiasıyla tutuklanan ve üç yılı aşkın bir süredir tutuklu bulunan Sabri Adanır, 1 Şubat 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettiği" suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Suzan Zengin

İstanbul'da 28 Ağustos 2009'da düzenlenen operasyon sonucu "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla tutuklanan İşçi Köylü Gazetesinin Kartal Bürosu çalışanı Suzan Zengin'in yargılanmasına 27 Ağustos 2010'da başlandı.

Beşiktaş 10. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada Suzan Zengin'in ifadesini alan mahkeme heyeti tahliye edilmesi durumunda Suzan Zengin'in "delilleri karartabileceği" iddiasıyla tutukluluk halinin devamına karar vererek dosyadaki eksikliklerin tamamlanması amacıyla duruşmayı 15 Şubat 2010'a erteledi.

TCK Madde 318

Sonuçlanan: 2 davada 16 beraat, 4 kişiye 3 yıl hapis cezası

19 Kişi

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, 6 Ocak 2010'da

Vicdanî Retçi Enver Aydemir ile Dayanışma İnisiyatifi üyelerinin Yüksel Caddesi'nde yaptığı basın açıklamasının ardından gözaltına alınan ve serbest bırakılan 20 kişiden 19'u hakkında "halkı askerlikten soğuttukları" suçlamasıyla 6 aydan 10 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açtı.

Gözaltına alınan ve serbest bırakılan 18 kişi ile tutuklanan Volkan Sevinç'in "halkı askerlikten soğuttukları" suçlamasıyla yargılanmalarına 15 Şubat 2010'da Ankara 10. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Duruşmada sanıkların savunmalarını alan mahkeme başkanı, sanık avukatlarının TCK'nin 318. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı talebinin değerlendirilmesi için tutuklu sanık Volkan Sevinç'in tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi. 1 Nisan 2010'daki duruşmada mahkeme başkanı, savcının mütalaasını hazırlaması için duruşmayı 27 Nisan 2010'a erteledi.

17 Haziran 2010'daki karar duruşmasında esas hakkındaki mütalaasını sunan savcının tüm sanıklar hakkında beraat kararı istemesine rağmen mahkeme başkanı, Volkan Sevinç'e "polis memurlarına görevleri sırasında hakaret ettiği" ve "halkı askerlikten soğuttuğu" iddiasıyla bir yıl altı ay; Gökçe Otlu Sevimli, Halil Savda ve Zarife Ferda Çakmak'ı ise "halkı askerlikten soğuttukları" iddiasıyla altışar ay hapis cezası verdi. Yargılamada 15 sanık ise beraat etti.

Ali Barış Kurt

Yazılarında vicdani reddi savunduğu ve Uğur Kaymaz'ın öldürülmesinde sorumluluğu olanları eleştiren emekdefteri.com adlı internet sitesinin editörü Ali Barış Kurt hakkında "halkı askerlikten soğuttuğu" iddiasıyla dava açıldı. 10 Mart Ankara 17. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanmaya başlayan Ali Barış Kurt'un itiraz dilekçesinin değerlendirilmesi için mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

27 Mayıs 2010'daki duruşmada savunma yapan Ali Barış Kurt, kendisine yönelik öne sürülen suçlamaları reddederek TCK'nin 318. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürdü. Mahkeme başkanı, dava dosyasındaki eksikliklerin tamamlanması amacıyla duruşmayı erteledi.

7 Temmuz 2010'daki duruşmada kararını açıklayan mahkeme başkanı, suçun yasal unsurlarının oluşmadığını belirterek Ali Barış Kurt'un beraat etmesine karar verdi.

TCK Madde 329

Sonuçlanan: 1 davada 1 beraat

Mehmet Baransu

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki Aktütün Jandarma Sınır Karakolu'na 3 Ekim 2008'de düzenlenen ve 17 askerin ölümüyle sonuçlanan silahlı baskının ardından Taraf Gazetesi'nde 13 Nisan 2009'da yaptığı "Aktütün Sırları" ve "Genelkurmay'da dakika dakika yaşananlar" başlıklı haberler nedeniyle hakkında "devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri açıkladığı" suçlamasıyla dava açılan Taraf Gazetesi Muhabiri Mehmet Baransu'nun yargılanmasına 3 Haziran 2010'da devam edildi.

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, Mehmet Baransu'nun 10 yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini istedi. Mahkeme heyeti Mehmet Baransu'nun savunmasını hazırlaması için duruşmayı erteledi.

6 Ekim 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, sanık Mehmet Baransu'nun yaptığı haberlerde yer alan bilgilerin, yasada tanımlanan anlamda devletin gizli kalması gereken bilgilerden olmadığına karar vererek Mehmet Baransu'nun beraat etmesine karar verdi.

TCK Madde 334

Sonuçlanan: 1 davada 1 beraat

Nedim Şener

"Dink Cinayeti ve İstihbarat Yalanları" adlı kitabın yazarı Nedim Şener hakkında Hrant Dink cinayetinde ihmalleri olduğu gerekçesiyle adları geçen polis memuru Muhittin Zenit, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanı Ramazan Akyürek, İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürü Ali Fuat Yılmaz'ın suç duyurusu üzerine "kamu görevlilerini hedef gösterdiği" suçlamasıyla TMY'nin 6. maddesi uyarınca ve "yasaklanan bilgileri temin ettiği" suçlamasıyla TCK'nin 334. maddesi uyarınca açılan davaya İstanbul 11. Ağır Ceza

Mahkemesi'nde 17 Şubat 2010'da devam edildi.

Duruşmada Hrant Dink'in öldürülmesiyle ilgili davanın görüldüğü İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nde kitapta yayınlanan belgelerin dosyada olduğu yanıtının geldiği öğrenildi. Mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı 28 Nisan 2010'a erteledi.

28 Nisan 2010'daki duruşmada dosyaya ilişkin görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı Celal Kara, Nedim Şener'in "terörle mücadele edenleri hedef gösterdiği" gerekçesi ile üç yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini istedi. Savcı Celal Kara, Nedim Şener'in "gizli belgeleri temin etmek ve açıklamak" suçlamalarından ise beraat etmesini talep etti. Mahkeme heyeti duruşmayı Nedim Şener'in esasa ilişkin savunmasını hazırlaması için erteledi.

4 Haziran 2010'daki duruşmaya, tutuksuz sanık Nedim Şener ile şikâyetçilerden Muhittin Zenit katıldı. Nedim Şener'in son savunmasını alan mahkeme heyeti, Nedim Şener'in dava konusu kitabını yazmadan önce söz konusu isimlerin kamuoyu tarafından bilindiğini; gizli olduğu belirtilen belgelerin de aynı mahkemenin dosyası içine gönderilen belgeler olduğunu ve kitabın yazılmasından önce dosya üzerindeki gizlilik kararının kalktığını belirterek suçun yasal unsurlarının oluşmaması nedeniyle Nedim Şener'in beraat etmesine karar verdi.

TCK Madde 336

Devam Eden: 1 davada 1 sanık

Kemal Göktaş

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ve İstihbarat Dairesi eski Başkanı Ramazan Akyürek'in, "Hrant Dink Cinayeti: Medya, Yargı, Devlet" adlı kitabın yazarı Vatan Gazetesi Muhabiri Kemal Göktaş hakkında yaptıkları dokuz suç duyurusundan, Kemal Göktaş'ın "gizli belge yayınladığı" iddiasını değerlendiren İstanbul Başsavcılığı, Kemal Göktaş'ın yargılanması için açtığı davaya 16 Şubat 2010'da İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başladı. Duruşma savcısı, davanın dört aylık yasal süre içerisinde açılıp açılmadığı konusunda görüşünü vermek için süre istedi.

Duruşmada söz alan Kemal Göktaş'ın avukatı Filiz Aydın, Ramazan Akyürek ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün suç duyurusu üzerine açılan dava-

nın düşürücü süre yönünden düşürülmesi gerektiğini bildirdi.

Davanın bir sonraki duruşması, duruşma savcısı Atilla Ayvaci'nin davanın dört aylık yasal süre içerisinde açılıp açılmadığı konusunda görüşünü bildirmesi için ertelendi.

15 Eylül 2010'daki duruşmada söz alarak davanın "devletin güvenliğine karşı işlenen" suç kapsamına alınıp özel yetkili ağır ceza mahkemesine gönderilmesi isteyen savcının talebini kabul eden mahkeme başkanı talebi yerinde bularak dosyaya görevsizlik kararı verdi ve dosyayı ağır ceza mahkemesine gönderdi. Kemal Göktaş'ın Avukatı Filiz Aydın ise karara itiraz etti.

Filiz Aydın karara itirazını "dava açılalı bir yıl oldu. Neredeyse karar aşamasına gelen davada görevsizlik kararı verilmemesi gerekir" sözleriyle dile getirdi. Filiz Aydın'ın görevsizlik kararına karşı yaptığı itiraz sonuçsuz kalırsa Kemal Göktaş, özel yetkili ağır ceza mahkemesinde yargılanacak.

Terörle Mücadele Yasası

Devam Eden: 35 davada 160 sanık

Sonuçlanan: 18 davada 88 beraat, 88 davada 371 kişiye 744 yıl 8 ay 25 gün hapis cezası, 2 davada 2 kişiye 33200 TL para cezası

7 Kişi

Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde çatışmada yaşamını yitiren Settar Alizade adlı militanın 6 Mayıs 2009'daki cenazesine katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan Nazire Tursun, Cemal Gözen, Hacı Atalay, Fayde Delidere, Mizgin Gözen, Aysel Tufan ve Mehmet Hazar "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca birer yıl hapis cezasına çarptırıldılar.

5 Kişi

Mardin'in Nusaybin İlçesi'ne bağlı Akçatarla Köyü'nde bir düğünde sarı, kırmızı, yeşil renkli şal sallandığı iddiasıyla geçici köy korucularının yaptığı şikâyet sonucu Özgür Tekin, Kemal Tekin, Famile Eren, Kürtçe türküler söyleyen Yakup Çetin ve Mehmet Salih Tarın hakkında açılan davanın sonuçlandığı 31 Ocak 2010'da öğrenildi. "Yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla Diyarbakır

4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan beş sanık TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca birer yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

25 Kişi

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi'nde 20 Temmuz 2004'de DEHAP İlçe Örgütü'nün düzenlediği basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan 25 kişiye "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 29 Ocak 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verildi.

3 Kişi

Adana'da 28 Şubat 2009'da DTP'nin seçim bürosu açılışına katılan H.D. (17), Mustafa Kızıloğa ve Radyo Dünya çalışanı Kenan Karavil hakkında Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava 4 Şubat 2010'da sonuçlandı. Sanıkların katılmadığı duruşmada, mahkeme heyeti yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla üç sanığa TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti, yaşı küçük olduğu için H.D.'ye verilen hapis cezasını 6 ay 10 güne indirdi.

3 Kişi

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde "Sayın Öcalan" yazılı ifadelerin yer aldığı 3 000 dilekçeyi 19 Şubat 2008'de Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndererek kendilerini ihbar eden kişilerden kapatılan DTP'nin Cizre İlçe Başkanı Yakup Budak ile İbrahim Erkul ve Mustafa Ertaş beraat ettikleri davaya savcının itiraz etmesi üzerine 5 Şubat 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen tekrar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 10'ar ay hapis cezasına mahkûm edildiler.

17 Kişi

Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'ndan ve Maxmur Kampı'ndan 19 Ekim 2009'da Türkiye'ye girişi yapan 34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nda yer alan 17 kişi hakkında, İHD Diyarbakır Şubesi'nde 30 Kasım 2009'da yaptıkları basın açıklamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığı 16 Şubat 2010'da öğrenildi.

17 kişinin yargılanmalarına 20 Nisan 2010'da başlandı. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle yargılanan 17 kişinin kimlik tespitinin yapılmasının ardından sanıkların savunmaları alındı. Yapılan savunmaların ardından mahkeme heyeti dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

29 Haziran 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle yargılanan ve başka davalardan tutuklu 17 kişi duruşmaya katılmazken sanıkların avukatı Fethi Gümüş'ün dava dosyasındaki eksikliklerin giderilmesi talebini kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

7 Aralık 2010'da savcı esas hakkındaki mütalaasını açıkladı. Olayın olduğu tarihte 18 yaşından küçük olan bir sanığın dosyasını ayıran mahkeme heyeti sanık avukatlarının esas hakkındaki savunmalarını hazırlaması için duruşmayı 15 Mart 2011'e erteledi.

8 Kişi

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 10 Şubat 2007'de yapılan bir protesto yürüyüşünde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanan sekiz kişi, 20 Ekim 2009'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 21 Şubat 2010'da görülen duruşmada TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 1'er yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

18 Kişi

Siirt'te 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesi düzenlenen mitingde, "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla haklarında dava açılan kapatılan DTP üyesi 18 kişi, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 9 Mart 2010'da görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla birer yıl hapis cezası mahkûm oldu.

8 Kişi

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 2008 yılında "Sayın Öcalan" ifadesinin yer aldığı dilekçeyi Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndererek kendini ihbar eden Bahri Erdem, Musata Kurt, Süleyman Bakır, Haydo Özalp, Nedim Biçer, Eyüp Sar, Garip Kandemir, Alim Çiftçi Ahmet Güneş "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 29 Nisan 2010'da görülen karar duruşmasında onar ay hapis cezası verdi.

12 Kişi

Kapatılan DTP'nin Aydın İl Örgütü'nün sınır ötesi operasyonu protesto etmek için 3 Şubat 2008'de düzenlediği basın açıklamasına katılan 12 kişi hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla açılan dava 30 Nisan 2010'da İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlandı.

Mahkeme heyeti Cengiz Bozan, Haşim Özpolat, Sevim Devrim, Melek Çalıskan, Ümit Ölçer, Mahir İvtil, Hakkı Özpolat, Gökhan Gölaç, Deniz Atalay, Serkan Sayın ve Güney Demir'e TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca birer yıl onar ay hapis cezası; Muharrem Süren'e ise sabıkası olduğu gerekçesiyle üç yıl hapis cezası verdi.

5 Kişi

Hakkâri'de 2009 yılında düzenlenen basın açıklamalarında kullandıkları ifadeler nedeniyle haklarında dava açılan Hakkâri Belediye Başkanı Fadıl Bedirhanoglu, BDP İl Başkanı Mehmet Sıddık Akış, DTP eski İl Başkanı Hıvzullah Kansu, DTP eski Merkez İlçe Başkanı Fahri Kurt ile SES Hakkâri Şubesi Başkanı Musa Bor'un yargılanmasına 3 Mayıs 2010'da başlandı.

Hakkâri Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin tamamlanması amacıyla duruşmayı 24 Haziran 2010'a erteledi.

54 Belediye Başkanı

Abdullah Öcalan'ın zehirlendiği iddialarına ilişkin 4 Mart 2007'de yaptıkları basın açıklamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla haklarında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca ve TCK'nin 215. maddesi uyarınca Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açılan kapatılan DTP'nin 54 belediye başkanının yargılanmasına 4 Mayıs 2010'da devam edildi.

Duruşmaya KCK/TM soruşturması kapsamında tutuklu bulunan Viranşehir Belediye Başkanı Leyla Güven, tutuksuz eski belediye başkanları Cihan Sincar, Mehmet Kaya, Kutbettin Taşkıran ve Abdulkadir Ağaoğlu katıldı.

Duruşmaya ilk kez katılan sanıkların kimlik tespitlerinin ardından savunmaları alındı. Mahkeme heyeti, karar için dosyadaki eksikliklerin tamamlanmasına karar vererek duruşmayı erteledi.

15 Haziran 2010'da devam eden duruşmada mahkeme heyeti hakkında giyabi tutuklama kararı çıkarılan Hakkâri eski Belediye Başkanı Metin Tekçe'nin yakalanmasının beklenmesi için duruşmayı erteledi.

14 Eylül 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında açıklamada yer alan "Kürt muhalefeti" ifadesi nedeniyle TCK'nin 220/8. maddesi uyarınca yargılanan 54 belediye başkanının beraat etmesine karar verdi.

23 Kişi

Aydın'ın Ortaklar İlçesi'ne BDP Milletvekili Sebahat Tuncel'in 5 Ocak 2010'a gerçekleştirdiği ziyarette "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla haklarında dava açılan 23 kişi hakkında verilen karara ilişkin 23 Nisan 2010'da gönderilen tebligatın 3 Mayıs 2010'da sanıklara ulaştığı öğrenildi.

İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde sonuçlanan davada "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddia edilen 23 kişiye TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca verilen 10'ar aylık hapis cezası gereğince mahkûm olan 23 kişinin 13 Mayıs 2010'a kadar savcılığa teslim olması istendi.

Tebliğatin ellerine yedi gün içinde ulaşmamış olması nedeniyle karara itiraz hakları ortadan kalkan 23 kişi, savunma yapmak için duruşmaya katılmayı beklerken kararın kesinleşmesinin "yargılanma hakkını ihlal" olduğunu belirttiler.

4 Kişi

Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde 22 Mart 2009'da düzenlenen Newroz kutlamasında yaptıkları konuşmalar nedeniyle haklarında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla dava açılan dört kişinin Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 21 Mayıs 2010'da görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti dört kişiye birer yıl hapis cezası verdi.

24 Kişi

Kars'ın Digor İlçesi'nde 21 Mart 2008'de düzenlenen Newroz kutlamasında "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla haklarında dava açılan 24 kişiye Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında 10'ar ay hapis cezası verildiği 23 Mayıs 2010'da öğrenildi.

9 Kişi

Diyarbakır'da 1 Eylül 2009'da düzenlenen "Onurlu bir Barışa Evet" mitinginde atılan sloganlar, açılan pankartlar ve yapılan konuşmalarda "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla mitingin tertip komitesinde aralarında Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Galip Ensarioğlu, Güneydoğu Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı Şahismail Bedirhanoglu, Diyarbakır Tabip Odası Başkanı Selçuk Mızraklı ve İHD Diyarbakır Şubesi Yöneticisi Burhan Zoroğlu'nun da bulunduğu dokuz kişinin yargılanmasına 25 Mayıs 2010'da devam edildi.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, dokuz sanığın beş yıl hapis cezasına mahkûm edilmesini talep etti. Mahkeme heyeti, sanıkların savunmalarını hazırlaması için duruşmayı erteledi.

4 Kişi

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nda yer alan Yılmaz Dünen, Ayla Yıldırım, Mehmet Şerif Gençdal ve Nurettin Turgut'un, grubun Diyarbakır'da karşılanması sırasında yaptıkları konuşmalarda "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla haklarında TMY'nin 7/2. maddesinden açılan davadan yargılanmasına 25 Mayıs 2010'da başlandı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada herhangi bir ücret almadan karşılama töreninde sunuculuk yaptığını anlatan Yılmaz Dünen propaganda temelli bir konuşma yapmadığını ve provokatif gelişmeleri engellemeye çalıştığını belirtti.

Diğer sanıkların da savunmalarını alan mahkeme heyeti, duruşmaya katılmayan Nurettin Turgut'un zorla getirilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

3 Kişi

Kapatılan DTP'nin 2009 yılında düzenlenen Siirt Merkez İlçe Örgütü 1. Olağan Kongresi'nde yaptıkları Kürtçe konuşmalar nedeniyle haklarında dava açılan DTP Parti Meclisi üyesi Selim Özalp, DTP Siirt İl Başkanı Abdurrahman Taşçı ve Siirt'in Kurtalan İlçesi'nin Belediye Başkanı Necat Yılmaz hakkında açılan davanın karar duruşması 31 Mayıs 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Mahkeme heyeti üç sanığa konuşmalarında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 10’ar ay hapis cezası verdi.

5 Kişi

Diyarbakır’da Lice Belediyesi tarafından 2009 yılında Fis Köyü’nde yapılmak istenen festivale izin verilmemesi üzerine Fis Köyü’nde fidan diken beş kişinin “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla yargılanmasına 1 Haziran 2010’da başlandı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki duruşmaya sanıklardan Yenişehir Belediye Başkanı Selim Kurbanoglu, Yenişehir Belediye Meclis Üyesi Turki Gültekin ve Hasan Pence katıldı. Duruşmada söz alarak savunmasını yapan Selim Kurbanoglu, katılımcılarla bayramlaşma yaptıktan sonra Lice Belediyesi’nin yol kenarındaki ağaç dikme programına katıldığını bu nedenle suç işlemediklerini söyledi. Mahkeme heyeti, başka bir soruşturmadan ötürü tutuklu bulunan Kayapınar Belediye Başkanı Zülküf Karatekin ve Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanvekili Ali Şimşek’in ifadelerinin alınması için duruşmayı erteledi.

17 Kişi

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu’nda yer alan 17 kişi hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde ve Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davaya 17 Haziran 2010’da başlandı.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada mahkeme heyeti yedi sanıktan Mustafa Ayhan, Nurettin Turgut ve Hüseyin İpek’in tutuklanmasına karar verirken, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki duruşmada mahkeme heyeti yedi kişinin tutuklanmasına karar verdi. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki yargılamada mahkeme heyeti ayrıca üç sanık hakkında da yakalama emri çıkarttı. Tutuklanan 10 kişi Diyarbakır D Tipi Cezaevi’ne gönderildi.

28 Kişi

Mardin’in Savur İlçesi’ne bağlı Yeşialan Beldesi’nde ve Pınardere Beldesi’nde 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde 31 Ocak 2009’da DTP’nin düzenlediği mitinge katıldıkları gerekçesiyle yargılanan 28 kişiden yirmi biri, 24 Haziran 2010’da Diyarbakır 5.

Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamasıyla birer yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

13 Kişi

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu’nda yer alan 13 kişi hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davaya 24 Haziran 2010’da başlandı.

Duruşmaya bir başka davadan tutuklu bulunan M. Şerif Gençdal katılırken diğer sanıklar katılmadı. Mahkeme heyeti duruşmaya katılmayan 12 kişinin “zorla getirilmesine” karar vererek duruşmayı 25 Kasım 2010’a erteledi.

3 Kişi

Adana’da 19 Aralık 2000’de düzenlenen Cezaevleri Operasyonu’nun yıldönümünde 19 Aralık 2007’de Kürkçüler Cezaevi’nin önünde basın açıklaması yapan grupta yer alan İHD Adana Şubesi eski Başkanı Ethem Açıkalin, Seval Gündoğdu ve Cemal Doğan hakkında açılan davanın karar duruşması 16 Haziran 2010’da görüldü. Adana 7. Ağır Ceza mahkemesi’nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, üç sanığın “yasadışı örgüt propagandası yaptığını” kanaat getirerek üç sanığa 10’ar ay hapis cezası verdi.

7 Kişi

Irak’ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı’ndan ve Maxmur Kampı’ndan 19 Ekim 2009’da Türkiye’ye giriş yapan 34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu’nda yer alan Nurettin Turgut, Mustafa Ayhan, Hüseyin İpek, Melekşah Soydan, Kamil Ökten, Hacı Surgun ve Fatma İzer hakkında yaptıkları konuşmalar nedeniyle açılan davaya Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 1 Temmuz 2010’da devam edildi. Duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, yedi sanığın “yasadışı örgüt üyesi olmak”tan, “yasadışı örgüt propagandası yapmak”tan ve “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yapmak”tan cezalandırılmalarını talep etti. Mahkeme heyeti sanıkların savunmalarını hazırlamaları için duruşmayı erteledi.

23 Eylül 2010’daki duruşmada esas hakkındaki mütalaasını tekrarlayan savcı, yedi sanığın “yasadışı

örgüt üyesi olmak”tan, “yasadışı örgüt propagandası yapmak”tan ve “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yapmak”tan yine 15'er yıl hapis cezasına mahkûm edilmelerini istedi.

Mahkeme heyeti sanıkların savunmalarını hazırlamalarına ve tutuklu üç sanığın tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

2 Aralık 2010'daki duruşmada tutuklu yargılanan üç sanığın Kürtçe savunma yapmak istemesine mahkeme heyeti izin vermedi. Avukatlarıyla görüşen sanıkların süre talebinde bulunması üzerine mahkeme heyeti duruşmayı, 27 Ocak 2011'e erteledi.

10 Kişi

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde 12 Kasım 2008'de yapılan bir basın açıklamasına katılarak “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla haklarında dava açılan 10 kişinin karar duruşması 8 Temmuz 2010'da görüldü.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti sanıklar Eşref Mamedoğlu, Asiye Şimşek, Suphan Kuru, Mevlüde Diker, Misbah Munar, Mehmet Can Yazıcı, Eylem Kırtay, Nazlı Sezgin, Feyzi Tekçi ve Raife İnatçı'ye 10'ar ay hapis cezası verdi.

3 Kişi

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde 10 Mart 2008'de askeri operasyonların durması için düzenlenen basın açıklamasına ve daha sonra yapılan yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan Şaban Paşlı, Ayşe Baran ve Zeki Çiçek'in karar duruşması 29 Haziran 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Sanıklar protesto eyleminin olduğu tarihte İstanbul'da olduklarını ifade etmelerine rağmen mahkeme heyeti üç sanığa “yasadışı slogan attıkları” gerekçesiyle 10'ar ay hapis cezası verdi.

3 Kişi

Tunceli'nin Hozat İlçesi'nde 16 Haziran 2008'de düzenlenen sahne aldıkları bir konserde Kürtçe şarkı söyledikleri gerekçesiyle haklarında dava açılan Grup Munzur üyelerinin karar duruşması 19 Temmuz 2010'da görüldü.

Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla yargılanan Grup Munzur üyeleri Özlem Gerçek, Mahir Çelebi ve Ercan Duman'a mahkeme heyeti, 10'ar ay hapis cezası verdi.

10 Kişi

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nda yer alan yedisi tutuklu 10 kişi hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davaya 25 Ağustos 2010'da devam edildi.

Sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti suçun niteliği ile mevcut delil durumunu göz önüne alarak tutuklu sanıkların tutukluluk hallerinin devamına ve haklarında tutuklama kararı bulunan Mehmet Adamış, Nizar Buldan ve Yusuf Şen hakkındaki yakalama emrinin infazına karar verdi. Mahkeme heyeti duruşmayı, savcının esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için erteledi.

14 Ekim 2010'daki duruşmada tutuklu sanıklar Ayşe Kara, Abdullah Yaman, Zehra Tünç, Cazibe Kabul, Sisın Yaman, Lütfü Taş ve Elif Uludağ hazır bulunurken, tutuksuz yargılanan ve haklarında yakalama kararı çıkarılan Mehmet Adanmış, Nizar Buldan ve Yusuf Şen duruşmaya katılmadı.

Savcının esas hakkında hazırladığı mütalaasını savunmasının ardından söz alan sanık avukatları, savcılık mütalaasına karşı savunma için ek süre talebinde bulundu. Tutuklu yedi kişinin tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

2 Aralık 2010'daki duruşmada sanıkların son savunmalarını yapmak için istediği süreyi kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı 27 Ocak 2011'e erteledi.

5 Kişi

Hatay'ın İskenderun İlçesi'nde 12 Şubat 2006'da DTP'nin düzenlediği bir etkinlikte “Abdullah Öcalan'ın posterlerini taşıdıkları” ve “yasadışı slogan attıkları” iddiasıyla haklarında dava açılan Adile Ortaç (77), Munin Yaman (67) Türkan Ortaç, Dursun Şanlı ve Mehmet Nuri Özen'e Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nin TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca verdiği 10'ar ay hapis cezasının Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından onandığı 20 Ağustos 2010'da öğrenildi.

7 Kişi

DTP Diyarbakır eski Milletvekili Aysel Tuğluk'un da aralarında bulunduğu yedi kişi hakkında, 2003 ve 2004 yıllarında *Yeniden Özgür Gündem Gazetesi*'nde ve *Özgür Politika Gazetesi*'nde çıkan beş haberde "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla açılan davaya 2 Eylül 2010'da devam edildi.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada, Aysel Tuğluk'un talimatla ifadesinin alınması yönünde Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazılan yazıya, Aysel Tuğluk'un ifadesinin alınmamasından ötürü yanıt gelmemesi nedeniyle mahkeme heyeti Aysel Tuğluk hakkında zorla getirme kararı vererek duruşmayı 30 Kasım 2010'a erteledi.

11 Kişi

Mardin'in Kızıltepe İlçesi'nde 21 Kasım 2004'te babası Ahmet Kaymaz ile birlikte polis ekibi tarafından evinin önünde öldürülen Uğur Kaymaz'ı (12) anma etkinliklerine katıldıkları gerekçesiyle aralarında Uğur Kaymaz'ın amcası Reşat Kaymaz'ın da bulunduğu 11 kişi hakkında açılan dava 4 Ekim 2010'da sonuçlandı.

"Uğurlar mezarda katiller dışarıda" sloganı atarak "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanan 11 kişinin Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki karar duruşmasında mahkeme heyeti sanıklardan Fara Akbulut, Deniz Yüksel, Engin Ayaydın, Adil Başaran, Reşat Kaymaz ve Hasan Budak'a birer yıl hapis cezası verdi; beş sanık ise beraat etti.

10 Kişi

Diyarbakır'da Lice Belediyesi tarafından 2009 yılında Fis Köyü'nde yapılmak istenen festivale izin verilmemesi üzerine Fis Köyü'nde fidan diken on kişinin "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanmasına 5 Ekim 2010'da devam edildi.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya sanıklardan tutuklu bulunan Kayapınar Belediye Başkanı Zülküf Karatekin ile tutuksuz yargılanan Lice Belediye Başkanı Fikriye Aytin, Sur Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş, Bağlar Belediye Başkanı Yüksel Baran ve Yenişehir Belediye Başkanı Mehmet Selim Kurbanoglu katıldı.

Sanıklar yaptıkları savunmada savcılıkta verdikleri ifadelerini tekrarladıklarını belirterek, beraat etmeleri yönünde karar verilmesini talep etti. Mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

8 Kişi

Batman'ın Beşiri İlçesi'nde 8 Mart 2010'da Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen etkinlikte söylenen Kürtçe bir şarkıya alkış tutarak eşlik ettikleri gerekçesiyle, haklarında dava açılan DTP'nin Beşiri İlçe Örgütü Başkanı Ender Kırmızıtaş, Beşiri eski Belediye Başkanı Burhan Kurhan, Belediye Meclis üyesi Orhan Yorulmaz, Bedri Orçu, Muzaffer Derse, Erkan Kümet, İrfan Orçu ve Cemil Orçu, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 21 Ekim 2010'da görülen karar duruşmasında Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından onar ay hapis cezasına çarptırıldı.

43 Kişi

YDG tarafından başlatılan "Werin Ré" kampanyası kapsamında Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi'nde 2009 yılında düzenlenen meşaleli yürüyüşe katıldıkları gerekçesiyle yargılanan 43 kişi, 2 Kasım 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla birer yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

21 Kişi

Muş'un Varto İlçesi'nde 5 Nisan 2006'da "Sayın Abdullah Öcalan siyasi irademdir" kampanyası çerçevesinde hazırlanan dilekçelere imza attıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan Abdulnasır Taş, Bülent Çatak, Şengül Çatak, Metin Catak, Bülent Ağlar, Kaya Akkoyun, Abdulselam Han, Hanım Han, Ceyhan Han, Zübeyde Sever, Zahide Catak, Hanım Catak, Güler Catak, Nakip Gümgüm, Yeter Gümgüm, Ferhat Gümgüm, Muzeyyen Şahin, Hanım Karataş, Mihriban Karataş, Vedat Han ve Fevziye Karataş'ın 5 Kasım 2010'da Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti sanıklara "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla birer yıl hapis cezası verdi.

9 Kişi

Erzurum'da 2008 yılında çıkan çatışma sonucunda yaşamını yitiren ve cenazesi Mardin'in Mazıda-

ğı İlçesi'ne bağlı Şenyuva Köyü'ne getirilen Yavuz Şan'nın mezarına ve taziyesine 23 Nisan 2008'de gittikleri gerekçesiyle haklarında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla dava açılan dokuz kişinin, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davanın, 9 Kasım 2010'da görülen karar duruşmasında, mahkeme heyeti sanıklara 10'ar ay hapis cezası verdi.

4 Kişi

Hakkında "toplatma kararı" bulunan Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Yürüyüş Dergisi'nin 23 Ağustos 2009 tarihli sayısını satan Hasan Aksoy, Bahtiyar Doğruyol, Berna Yılmaz ve Melis Ciddioğlu hakkında açılan davanın 26 Kasım 2010'da Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti dört sanığa "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle onar ay hapis cezası verdi.

14 Kişi

İzmir'de 27 Temmuz 2006'da DTP'nin Konak İlçe Gençlik Meclisi tarafından düzenlenen şölene katıldıkları gerekçesiyle aralarında DİHA muhabiri İbrahim Açıkıyer'in de bulunduğu 14 kişi hakkında açılan davanın 25 Kasım 2010'da görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, 14 sanığa "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca onar ay hapis cezası verdi.

6 Kişi

Abdullah Öcalan'ın Kürt Meselesi'nin çözümüne ilişkin gönderdiği yol haritasının kamuoyuna duyurulması için 2009 yılında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve TBMM Başkanlığı'na faks gönderen Tunceli Belediye Başkanı Edibe Şahin, İl Genel Meclis Başkanı Serdar Erdoğan, BDP Merkez İlçe Başkanı Özgür Söylemez, Belediye Meclis Üyesi Hüseyin Tunç, BDP eski İl Başkanı Ali Rıza Yurttaş ile kapatılan DTP eski il yöneticisi Süleyman Yurttaş hakkında açılan dava, 9 Aralık 2010'da sonuçlandı.

Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla sanıklardan Edibe Şahin ve Hüseyin Tunç'a onar ay hapis cezası, Serdar Erdoğan, Özgür Söylemez, Ali Rıza Yurttaş ile Süleyman Yurttaş'a ise birer yıl hapis cezası verdi.

9 Kişi

Diyarbakır'da Dünya Barış Günü dolayısıyla 1 Eylül 2009'da düzenlenen "Onurlu Bir Barışa Evet" mitinginde, "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" mitingin tertip komitesi hakkında açılan dava 21 Aralık 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, tertip komitesi üyeleri Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Galip Ensarioğlu, Güneydoğu Sanayici ve İş Adamları Derneği Başkanı Şahismail Bedirhanoğlu, Diyarbakır Tabipler Odası Başkanı Selçuk Mızraklı, İHD Diyarbakır Şubesi yönetici ve üyeleri Burhan Zoroğlu, Edip Yaşar, Rohat Emekçi, Vahdettin Kılıç, İbrahim Halil Öztopalan ve Selahattin Cengiz'e onar ay hapis cezası verdi.

8 Kişi

Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarıyla sağlık durumuna ilişkin açıklama yaparak "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle yargılanan Aysel Tuğluk, İrfan Dünder, Doğan Erbaş, Mahmut Vefa, Mustafa Rollas, Sinan Tanrikulu ve Mehmet Kaya hakkında açılan davanın, 23 Aralık 2010'da İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, sanık avukatlar hakkında beraat kararı verdi.

Hakkında yakalama emri bulunan sanıklardan Mahmut Şakar'ın ise ifadesinin alınmamış olması nedeniyle dosyasının ayrılarak yargılanmasının devam edilmesine karar verildi.

Abdullah Demirbaş

Diyarbakır'ın Sur İlçesi'nin Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş, 2009 yılında Londradaki Halkevi'nde yaptığı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında açılan davanın 25 Mart 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında beraat etti.

Abdullah Demirbaş

Diyarbakır'ın Sur İlçesi'nin Belediye Başkanı Abdullah Demirbaş, 26 Ekim 2008'de Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde yaptığı konuşmada "Sayın Öcalan" ifadesini kullanarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında açılan davanın 6 Mayıs

2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında beraat etti.

Abdullah Koç

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 30 Ağustos 2009'da yapılan basın açıklamasında "Sayın Öcalan" ifadesini kullanarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında dava açılan kapatılan DTP'nin Viranşehir İlçe Örgütü yöneticisi Abdullah Koç'a 27 Mayıs 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezası verildi.

Abdurrahman Taşçı

DTP Siirt eski İl Başkanı Abdurrahman Taşçı, 2008 yılında yaptığı konuşmada bir konuşmada "Sayın Öcalan" ifadesini kullandığı gerekçesiyle hakkında açılan davanın Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Ekim 2010'da görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 5 ay 10 gün hapis cezasına mahkûm edildi. Siirt'te 23 Ekim 2010'da gözaltına alınan Abdurrahman Taşçı aynı gün çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

Adnan Demir

Neşe Düzel

Taraf Gazetesi'nin 5 Nisan 2010, 6 Nisan 2010 ve 7 Nisan 2010 tarihli sayılarında Yazar Neşe Düzel'in "Pazartesi Konuşmaları" adlı köşesinde, PKK yöneticilerinden Zübeyir Aydar ve Remzi Kartal'la yaptığı mülakatın yayımlanması nedeniyle *Taraf Gazetesi* Sorumlu Yazı İşleri Müdür Adnan Demir ve *Taraf Gazetesi* Yazarı Neşe Düzel hakkında açılan davaya 10 Kasım 2010'da başlandı.

İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla yargılanan sanıklardan Neşe Düzel duruşmaya katılarak savunmasını yaptı.

Mahkeme heyeti, tebligat çıkarıldığı halde duruşmaya gelmeyen sanık Adnan Demir'e, hakkında yakalama emri çıkarılacağına hatırlatılacağı yeni bir tebligat gönderilmesine karar vererek duruşmayı 2 Mart 2011'e erteledi.

Ahmet Türk

Selahattin Demirtaş

Emine Ayna

Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan DTP'nin milletvekilliği düşürülen eski Genel Başkanı Ahmet Türk ile BDP Mardin Milletvekili Emine Ayna ve Diyarbakır Milletvekili Selahattin Demirtaş'ın, haklarında devam eden davalar kapsamında ifadelerinin alınması için Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmaya 13 Nisan 2010'da devam edildi. Mahkeme heyeti, Ahmet Türk'ün, Emine Ayna'nın ve Selahattin Demirtaş'ın duruşma tarihinden önce zorla ifade vermeye getirilmeleri kararına rağmen üç sanığın ifadelerinin henüz alınmamış olması üzerine ifade vermeleri için zorla getirilmeleri kararını yineleyerek duruşmayı 10 Haziran 2010'a erteledi.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin ifadelerini almaya çalıştığı milletvekillerinden Ahmet Türk "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Emine Ayna aynı gerekçeyle Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Selahattin Demirtaş ise yine aynı gerekçeyle Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyor.

7 Ekim 2010'da mahkeme heyeti, Emine Ayna'nın duruşma tarihinden önce zorla ifade vermeye getirilmeleri kararına rağmen sanığın ifadesinin henüz alınmamış olması üzerine, ifade vermesi için zorla getirilmesi kararını yineleyerek duruşmayı erteledi.

Ahmet Türk

Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da kapatılan DTP'nin Genel Başkanı ve Mardin Milletvekili Ahmet Türk, hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "suçu ve suçluyu övdüğü" iddialarıyla açılan beş ayrı davanın Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 27 Nisan 2010'da görülen duruşmalarına katılarak ifade verdi.

Ahmet Türk, Kars'ta DTP il örgütünün 2009 yılının Ekim ayında yaptığı basın açıklamasında Ahmet Türk imzalı bildiriye geçen ifadelerde "yaşanan bir süreçle ilgili değerlendirmelerde bulunduğunu" söyledi.

Irak'ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı'ndan ve Maxmur Kampı'ndan 19 Ekim 2009'da Türkiye'ye giriş yapan 34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nu karşılamasıyla ilgili verdiği ifadede Ahmet Türk, "sevinç ifadesi olarak yeni bir dönemin

başladığı ümidiyle insanlar toplandı ancak bu şekilde büyük bir katılım olmasını biz planlamadık” dedi.

DTP'nin 2007 yılındaki kongresinde yaptığı konuşma nedeniyle yargılandığı davada ise kongre sırasında atılan sloganlardan sorumlu olmadığını; sorumluluğun divan kurulunda bulunduğu söyleyen Ahmet Türk, divan kurulunun da slogan atılmaması için elinden geleni yaptığını kaydetti.

Ahmet Türk, 2009 yılının Nisan ayında Londra'daki Kürt Toplum Merkezi'ndeki konuşmasına ilişkin ise partisinin siyasi faaliyetlerine katılmak için gittiği Londra'da bir davet üzerine toplantıya katıldığını ve toplantı salonunda ne tür pankartlar asıldığını görmesinin ise mümkün olmadığını savundu.

Avrupa Parlamentosunda yaptığı bir konuşma nedeniyle de yargılanan Ahmet Türk, çözümsüzlüğün kaynağının ortadan kaldırılması için herkese görevler düşüğünü belirterek sorunların tartışılarak çözüleceğine inandığını söyledi.

Mahkeme heyeti duruşmalar, dava dosyalarındaki eksikliklerin giderilmesi için 8 Haziran 2010'a erteledi.

Ahmet Türk

Kapatılan DTP'nin Genel Başkanı ve eski Mardin Milletvekili Ahmet Türk'ün 2006 ve 2009 yılları arasında yaptığı yedi farklı konuşmada “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla açılan davanın Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 Temmuz 2010'da görülen duruşmasına katılarak ifade verdi.

Ahmet Türk savunmasında, iddianamede yer alan üzerine atılı suçlamaları kabul etmeyerek, konuşmalarında siyasî tahlillerde bulunduğunu ve konuşmalarının suç unsuru taşımadığını ileri sürdü.

Mahkeme heyeti, savcının esas hakkındaki mütalmasını hazırlaması için duruşmayı erteledi.

Ahmet Türk

DTP'nin milletvekilliği düşürülen eski Genel Başkanı Ahmet Türk çeşitli dönemlerde yaptığı 12 konuşmada “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla Ahmet Türk hakkında açılan davaya 24 Kasım 2010'da devam edildi.

Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada Ahmet Türk'ün avukatı Fethi Gümüş'ün savunma yapmak için talep ettiği süreyi olumlu bulan mahkeme heyeti, duruşmayı 10 Mart 2011'e erteledi.

Aslan Kahraman

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar İlçesi'nde DTP'nin Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da kapatılmasını protesto etmek amacıyla 12 Aralık 2009'da yapılan basın açıklamasında “Sayın Öcalan” ifadesini kullanan DTP Ceylanpınar İlçe Örgütü yöneticisi Aslan Kahraman'ın “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle Aslan Kahraman'a Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 6 Mayıs 2010'da görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl sekiz ay hapis cezası verildi.

Aysel Doğan

Dersim Alevi Akademisi İnanç ve Kültür Derneği (DAKAD) Başkanı Aysel Doğan'ın 2010 yılının Temmuz ayında düzenlenen bir yürüyüş nedeniyle Aysel Doğan hakkında açılan dava 23 Kasım 2010'da sonuçlandı.

Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla Aysel Doğan'a TMY 772. maddesi uyarınca bir yıl hapis cezası verdi.

Aysel Tuğluk

İrfan Dünder

Fırat Aydınkaya

Özgür Gündem Gazetesi'ne 2004 yılında Abdullah Öcalan'ın sağlık durumuyla ilgili verdikleri demeç nedeniyle haklarında “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla dava açılan Aysel Tuğluk, İrfan Dünder ve Fırat Aydınkaya'nın karar duruşması 18 Şubat 2010'da görüldü. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada müvekkillerinin son savunmasını yapan Avukat Özcan Kılıç, Aysel Tuğluk, İrfan Dünder ve Fırat Aydınkaya'nın beraat etmesini talep etti. Mahkeme heyeti, Aysel Tuğluk'un beraat etmesine karar verirken; İrfan Dünder ile Fırat Aydınkaya'yı 10'ar ay hapis cezasına mahkûm etti. Sanıkların duruşmalardaki iyi hallerini göz önünde bulunduran mahkeme heyeti cezanın açıklanmasını erteledi.

Aysel Tuğluk

Kapatılan DTP'nin Diyarbakır eski Milletvekili Aysel Tuğluk'un, 28 Şubat 2007'de DTP'nin 1. Olağanüstü Büyük Kongresi'nde, 2008 yılında Van'daki Newroz kutlamasında ve 2 Mart 2007'de DTP Genel Merkezi'nde yaptığı konuşma ile 2 Mart 2007'de DTP Genel Merkezi'nde yaptığı basın açıklamasında "yasadışı örgüt faaliyetleri çerçevesinde suç ve suçluyu övdüğü" suçlamasıyla TMY 6. maddesi uyarınca yargılanmasına 6 Nisan 2010'da Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Mahkeme heyeti, Aysel Tuğluk'un savunmasının 31 Aralık 2009'da alındığını ve Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde de yargılanan Aysel Tuğluk'un dosyasının, gerekli belge suretlerinin alınmasının ardından iade edildiğini söyledi.

Cumhuriyet Savcısının, soruşturmanın genişletilmesi talebi olmadığı takdirde esas hakkındaki görüşünü hazırlamak için dosyanın kendisine gönderilmesini talep etmesi üzerine mahkeme heyeti savcının esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için duruşmayı erteledi.

6 Temmuz 2010'daki duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, Aysel Tuğluk'un TMY 6. maddesi uyarınca iki kez hapis cezasına mahkûm edilmesini talep etti. Aysel Tuğluk'un avukatı Mehmet Nuri Özmen'in esas hakkındaki savunmalarını hazırlamak için istediği süre talebini kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

5 Ekim 2010'da görülen duruşmada bir önceki duruşmada savcının esas hakkındaki mütalaasını sunması üzerine Aysel Tuğluk'un avukatı Mehmet Nuri Özmen'in savunma hazırlamak için ek süre istemesi ve Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan istenen yazının gelmemesi üzerine mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Aysel Tuğluk

DTP'nin kapatılmasının ardından milletvekilliği düşürülen DTP Diyarbakır Milletvekili Aysel Tuğluk, 28 Mayıs 2004'te *Gündem Gazetesi*'nde yayımlanan bir haberde kullanılan ifadelerin kaynağı olduğu gerekçesiyle, hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla açılan davanın 12 Mayıs 2010'da İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmasında beraat etti.

Yine *Gündem Gazetesi*'nde 3 Nisan 2002'de yayımlanan bir haberde kullanılan ifadelerin kaynağı olduğu gerekçesiyle, Aysel Tuğluk hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava ise zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle 12 Mayıs 2010'da görülen duruşmada düştü.

Aysel Tuğluk

Kapatılan DTP'nin milletvekilliği düşürülen eski eşbaşkanı Aysel Tuğluk'un 2005 ve 2009 yılları arasında Diyarbakır'da bazı etkinliklerde yaptığı 12 ayrı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla yargılanmasına 27 Mayıs 2010'da başlandı.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmaya tutuksuz yargılanan Aysel Tuğluk katılmadı. Mahkeme heyeti Aysel Tuğluk'a duruşma çağrısının yeniden gönderilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

16 Aralık 2010'da görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, Aysel Tuğluk'un "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı" gerekçesiyle 75 yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini talep etti.

Mahkeme heyeti, Aysel Tuğluk'un avukatının esas hakkındaki savunmasını hazırlaması için duruşmayı erteledi.

Aysel Tuğluk

Aysel Tuğluk'un Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 2010 yılında yaptığı bir konuşma nedeniyle hakkında açılan dava 30 Aralık 2010'da sonuçlandı. Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Aysel Tuğluk'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını kararlaştırdı.

Ayten Özdoğan

Sosyalizm İçin Kızıl Bayrak Gazetesi'nin Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ayten Özdoğan hakkında, Kızıl Bayrak Gazetesi'nin 18 Aralık 2009 tarihli sayısında yer alan bir haberde "yasadışı örgüt

propagandası yapıldığı” gerekçesiyle açılan davanın İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 21 Eylül 2010’da görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, Ayten Özdoğan’a TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl üç ay hapis cezası verdi.

Aziz Özer

Güney Dergisi’nin 21 Ocak 2010 tarihli nüshasında yer alan “İnanılmaz Bir Direnişin 3 Günlük Hikâyesi” başlıklı yazıda yer alan ifadelerde ve derginin aynı sayısında yer alan bir karikatürde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla, *Güney Dergisi* Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Aziz Özer hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dava açıldı. Aziz Özer’in yargılanmasına 7 Ekim 2010’da başlandı.

Aziz Özer’in İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılandığı davanın duruşmasında, Aziz Özer’in savunmasını alan mahkeme heyeti esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için dosyanın cumhuriyet savcısına gönderilmesine karar vererek duruşmayı 17 Şubat 2011’e erteledi.

Bedri Adanır

Aram Yayınları Sahibi ve Hawar Gazetesi’nin Yazı İşleri Müdürü Bedri Adanır’ın gazetesinin 18 Mayıs 2009, 21 Mayıs 2009, 22 Mayıs 2009 ve 25 Mayıs 2009 tarihli sayılarında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanmasına 6 Mayıs 2010’da devam edildi.

Duruşmada esas hakkındaki mütalaasını açıklayan savcı, Bedri Adanır’ın “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca yedi kez hapis cezasına, “yasadışı örgüt üyesi olmakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı” iddiasıyla TCK’nin 220/6. maddesi uyarınca bir kez hapis cezasına mahkûm edilmesini talep ederek Bedri Adanır’a 50 yıl hapis cezası verilmesini istedi.

Mahkeme heyeti Bedri Adanır’ın savunmasını hazırlaması için duruşmayı 8 Temmuz 2010’a erteledi.

Bedriye Ertak

Şırnak’ta 11 Mayıs 2008’de Anneler Günü nedeniyle düzenlenen etkinlikte konuşma yapan Bedriye Ertak (64) hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza

Mahkemesi’nde açılan davanın sonuçlandığı öğrenildi. Kararın 25 Mart 2010’da tebliğ edildiği Bedriye Ertak’ın bir yıl hapis cezasına mahkûm edildiği bildirildi.

Berivan Eker

Renge Heviya Jine (Kadının Umudunun Rengi) Dergisi’nin eski Yazı İşleri Müdürü Berivan Eker, derginin Haziran-Temmuz 2010 sayısında çıkan yazılar nedeniyle hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “yasadışı örgüt adına suç işlediği” iddialarıyla açılan davadan 7 Aralık 2010’da yargılanmaya başladı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, Berivan Eker’in “yasadışı örgüt üyesi olmakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı”, “yasadışı örgüt üyesi olduğu” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla 21 yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini talep etti.

Berivan Eker’in tahliye olma talebini reddeden mahkeme heyeti duruşmayı 25 Ocak 2011’e erteledi.

Binali Soydam

Haftalık yayımlanan *Sosyalizm için Kızılbayrak* Gazetesi’nde Binali Soydam imzasıyla “Kürt halkıyla eylemli dayanışmayı yükseltelim” başlıklı yazıda yer alan ifadeler nedeniyle Yazı İşleri Müdürü Aytan Özdoğan hakkında açılan dava 6 Ekim 2010’da sonuçlandı.

İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yazıda “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla yargılanan Aytan Özdoğan’ın karar duruşmasında mahkeme heyeti Aytan Özdoğan’a 18 ay hapis cezası verdi.

Cabbar Demirci

Pervin Oduncu

EMEP İzmir İl Başkanı Cabbar Demirci ve kapatılan DTP Parti Meclisi üyesi Pervin Oduncu hakkında 2008 yılında düzenlenen bir gösteride “yasadışı slogan attıkları” iddiasıyla açılan davanın sonuçlandığı 7 Ağustos 2010’da sonuçlandı.

İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti “PKK halktır halk burada” sloganını gerekçe göstererek Cabbar De-

mirci ve Pervin Oduncu'ya uyarınca 10'ar ay hapis cezası verdi.

Cevdet Bağca

Siirt'te 29 Eylül 2009'da düzenlenen bir konserde "Kazım Koyuncu'yu, Ahmet Kaya'yı, Ozan Serhat'ı, Delilâ'yı unutmayın, Uğur Kaymaz'ı unutmayın" diyerek "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında dava açılan Sanatçı Cevdet Bağca'nın karar duruşması 29 Haziran 2010'da görüldü.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, bilirkişi olarak atanan özel harekâtçı polis memurlarının düzenlediği rapor doğrultusunda, Cevdet Bağca'ya 10 ay hapis cezası verdi.

Cevdet Yaşar

Muş'un Bulanık İlçesi'nde 21 Mart 2010'da düzenlenen Newroz kutlamasında Kürtçe şiir okuduğu gerekçesiyle hakkında dava açılan Belediye Meclisi üyesi Cevdet Yaşar, 28 Aralık 2010'da Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla bir yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

Emine Demir

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuksuz olarak yargılanan *Azadiya Welat Gazetesi*'nin eski Yazı İşleri Müdürü Emine Demir hakkındaki dava 30 Aralık 2010'da sonuçlandı.

Esas hakkındaki mütalaasında gazetenin 2008 ve 2009 yıllarındaki 84 sayısında yer alan haberler nedeniyle Emine Demir'in cezalandırılmasını isteyen savcı, Emine Demir'in "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla TCK'nin 314/2. maddesi uyarınca ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca mahkûm edilmesini talep etmişti.

Emine Demir'in avukatı Servet Özen'in son savunmasını yapmasının ardından, kararını açıklayan mahkeme heyeti, Emine Demir'e TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 84 defa birer yıl altışar ay olmak üzere, toplam 138 yıl hapis cezası verdi.

Elif Uludağ

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nda yer alan Elif Uludağ hakkında, Batman'da 23 Mayıs

2010'da katıldığı mitingde "Sayın Öcalan" ifadesini kullanarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava, 23 Kasım 2010'daki ilk duruşmada sonuçlandı.

Elif Uludağ'ın beraat etmesini talep eden savcı, sanığın mahkûm olmasını gerektirecek kesin ve net delilin bulunmadığı belirtti. Elif Uludağ'ın Kürtçe savunma yapmak istemesine izin vermeyen mahkeme heyeti, Elif Uludağ'ın beraat etmesine karar verdi. Başka bir davadan tutuklu bulunan Elif Uludağ tahliye edilmedi.

Fatih Taş

Aram Yayınları yetkilisi Fatih Taş, Selçuk Şahan'ın yazdığı *Mavidir Avaşın'ın Suları* kitabını yayımlayarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davadan 9 Mart 2010'da görülen duruşmada suçun unsurları oluşmadığı için beraat etti.

Fehmi Kılıç

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Devrimci Hareket Dergisi'nin Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Fehmi Kılıç, derginin özel sayısı olarak çıkan Liseli Dev-Genç Dergisi'nde yer alan yazılardaki ifadeler nedeniyle İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 5 Ocak 2010'da 16660 TL adli para cezasına mahkûm edildi.

Fehmi Kılıç

Devrimci Hareket Dergisi'nin bir sayısında Devrimci Yol Örgütü üyeleri Veysel Güney, Behçet Dinlerer ve Ali Başpınar ile ilgili yer alan haberlerde "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla dergi adına Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Fehmi Kılıç hakkında açılan dava 1 Temmuz 2010'da sonuçlandı.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, "Devrimci Hareket Dergisi'nin Devrimci Yol Örgütü'nün devamı olduğuna ve Devrimci Yol Örgütüne üye kazandırmayı amaçladığına" kanaat getirerek Fehmi Kılıç'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl üç ay hapis cezası verdi.

Filiz Koçali**Ramazan Pekgöz****Ziya Çiçek**

Günlük Gazetesi yetkilileri Filiz Koçali ve Ramazan Pekgöz'ün, KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan'la yaptıkları ve 7-8-9 Ağustos 2009'da *Günlük Gazetesi*'nde yayımlanan röportaj nedeniyle Filiz Koçali, Ramazan Pekgöz ve *Günlük Gazetesi*'nin Sahibi Ziya Çiçekçi hakkında açılan davanın duruşması 2 Eylül 2010'da görüldü.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanan gazeteciler hakkında esas hakkındaki mütalaasını yineleyen savcı, sanıklar hakkında 7 yıl 6 ay hapis cezası talep etti.

Gazetecilerin beraat talebini de dinleyen mahkeme heyeti karar için duruşmayı 23 Kasım 2010'a erteledi.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 23 Kasım 2010'da görülen duruşmada mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanan gazetecilere atılı suçun unsurlarının oluşmadığını belirterek sanıkların beraat etmesine karar verdi.

Gölüzar Epli

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 2009 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında katıldığı üç farklı protesto gösterisi nedeniyle hakkında dava açılan ve 2009 yılının Aralık ayında tutuklanan Belediye Meclis üyesi Gölüzar Epli, 7 Nisan 2010'da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla beş yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

Gurbet Çakar

Rengê Hêvîya Jinê Dergisi'nin 2010 yılının Mart ayındaki sayısında yer alan bazı yazılar nedeniyle hakkında açılan soruşturma kapsamında, 20 Mart 2010'da "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuklanan derginin Yazı İşleri Müdürü Gurbet Çakar hakkındaki dava 30 Aralık 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, Gurbet Çakar'a "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddi-

asıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca, üç yıl hapis cezası verdi. Gurbet Çakar "yasadışı örgüt üyesi olduğu" suçlamasından ise beraat etti.

Gülnur Ertaş**Eda Ünal****Evrım Erdoğan**

Ankara'da polis ekiplerinin 11 Ağustos 2009'da ve 14 Ağustos 2009'da BDSP üyelerine yönelik operasyonlarda tutuklanan Gülnur Ertaş, Eda Ünal ve Evrim Erdoğan'ın yargılanmasına Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 26 Ocak 2010'da başlandı. "Yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla yargılanan üç sanıktan Gülnur Ertaş ile Eda Ünal'ın tahliye edilmesine ve Evrim Erdoğan'ın tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 2 Mart 2010'a erteledi.

Hakan Tahmaz**İbrahim Çeşmecioğlu****Bülent Yılmaz**

Birgün Gazetesi'nde 9 Ağustos 2008'de yayımlanan "Tek Taraflı Ateşkes Sorunu Büyütüyor" başlıklı röportaj nedeniyle Murat Karayılan'la röportajı yapan Hakan Tahmaz, Birgün Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü İbrahim Çeşmecioğlu ve Birgün Gazetesi Sahibi Bülent Yılmaz hakkında "basın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla TMY'nin 6/2. maddesi uyarınca açılan davaya 17 Mart 2010'da devam edildi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti üç sanığın esas hakkındaki savunmalarını hazırlamaları için duruşmayı 1 Haziran 2010'a erteledi.

1 Haziran 2010'da İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti İbrahim Çeşmecioğlu'nun avukatının esas hakkındaki savunmasını hazırlaması için ek süre vererek duruşmayı erteledi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 12 Ekim 2010'da görülen duruşmada mahkeme heyeti sanıkların esas hakkındaki savunmalarını aldıktan sonra duruşmayı karar vermek üzere 2 Aralık 2010'a erteledi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 2 Aralık 2011'de görülen duruşmada mahkeme heyetinin değişmesi nedeniyle duruşma, dosyanın tekrar incelenmesi için 10 Mart 2011'e ertelendi.

Hasan Çakkalkurt

Rıfat Başaran

BDP Mardin Milletvekili Emine Ayna ile yapılan 7 Aralık 2009'da Radikal Gazetesi'nde yayımlanan röportajda "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla Radikal Gazetesi'nin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Hasan Çakkalkurt ve röportajı yapan Muhabir Rıfat Başaran hakkında dava açıldığı 16 Şubat 2010'da öğrenildi. Hasan Çakkalkurt ve Rıfat Başaran'ın yargılanmasına 2010 yılının Nisan ayında başlandı.

Hasan Çakkalkurt

Namık Durukan

PKK'nin yöneticilerinden Duran Kalkan'ın Fırat Haber Ajansı'na (ANF) yaptığı açıklamayı "Genel Af Çıkarsa da Silah Bırakmayız" başlığıyla 24 Haziran 2009'da haberleştiren Milliyet Gazetesi Muhabiri Namık Durukan ve Milliyet Gazetesi Sorumlu Müdürü Hasan Çakkalkurt hakkında haberde "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle açılan davaya 15 Haziran 2010'da devam edildi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada davanın savcısının değişmesi nedeniyle mahkeme heyeti, davanın yeni savcısının esas hakkında tekrar mütalaa hazırlama talebini kabul ederek duruşmayı erteledi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 21 Eylül 2010'da görülen duruşmada davanın savcısının değişmesi nedeniyle davanın yeni savcısının esas hakkında tekrar hazırladığı mütalaa savcı her iki gazetecinin de yedişer yıl altışar ay hapis cezasına mahkûm edilmesini istedi. Mahkeme heyeti, sanık avukatlarının yeni mütalaa için savunma hazırlamaları amacıyla duruşmayı erteledi.

23 Kasım 2010'da İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti, "haberde suç unsuru bulunmadığı" gerekçesiyle, sanıkların beraat etmesine karar verdi.

Hatip Dicle

DEP eski milletvekili Hatip Dicle, Diyarbakır'da 13 Haziran-14 Haziran 2009'da düzenlenen Demok-

ratik Toplum Kongresi'nin sonuç bildirgesini okuyarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla hakkında açılan davanın 29 Nisan 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca iki yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

Hatip Dicle

DEP eski Milletvekili Hatip Dicle, 2009 yılında Bingöl'de yaptığı bir konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla hakkında açılan davanın Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 28 Ekim 2010'da görülen karar duruşmasında bir yıl sekiz ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Hatip Dicle halen devam eden KCK/TM Ana Davası kapsamında Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor.

Hüseyin Kalkan

Batman'ın Gercüş İlçesi'nde 25 Şubat 2009'da kapatılan DTP'nin ilçe kongresinde yaptığı konuşma nedeniyle hakkında açılan davanın 25 Mart 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında Batman eski Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca iki yıl hapis cezasına mahkûm edildi. Hüseyin Kalkan halen KCK/TM soruşturması kapsamında Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor.

Hüseyin Karakaş

Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde 2008 yılında düzenlenen mitingde çaldığı şarkı nedeniyle hakkında dava açılan kapatılan DTP'nin eski ilçe örgütü sekreteri Hüseyin Karakaş, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla yargılandığı davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 26 Şubat 2010'da görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

İrfan Aktan

Merve Erol

İki haftada bir yayımlanan Express Dergisi'nin 15 Ekim 2009 tarihli 99. sayısında yer alan İrfan Aktan'ın yazdığı "Bölgede ve Kandil'de Hava durumu/Mücadele Olmazsa Çözüm Olmaz" başlıklı yazı nedeniyle İrfan Aktan'ın ve Express Dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Merve Erol'un yargılanmasına 5 Mayıs 2010'da devam edildi.

İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan İrfan Aktan ve Merve Erol'un dosyasına ilişkin mü-talaasını açıklayan savcı, sanıkların "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca hapis cezasına mahkûm edilme-sini talep etti. Mahkeme heyeti sanıkların savun-malarının alınması için duruşmayı erteledi.

4 Haziran 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti yazıda "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerek-çesiyle İrfan Aktan'a bir yıl üç ay hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti aynı gerekçeyle Merve Erol'a da 16600 TL idari para cezası verdi.

İrfan Aktan-Express Dergisi/Eylül-2009

Bölgede ve Kandil'de Hava durumu/ Mücadele Olmazsa Çözüm Olmaz

Tayyip Erdoğan Kürt açılımında geldikleri aşamaya dair adeta ara rapor vermek üzere ABD'nin yolunu tutarken, biz de DTP ve PKK tarafından "ertelenen" ramazan bayramında bölgeye yollandık. 8-15 Eylül'de Çukurca'daki operasyonlarda sekiz PKK'linin öldürülmesi üzerine, bayram bütün bölgede yürüyüş ve protestolarla sahne oldu. PKK'lilerin cenazeleri kitlesel gösterilerle memleketlerine yollanırken, tarihte belki de ilk defa, bölgede ramazan bayramı kutlanmadı.

Serhat kod adlı orta yaşlı militan, tabancasını belindeki kuşağa sıkıştırıp kaleşnikofunu dayandığı minderin ar-kasına bıraktıktan sonra, Piling isimli genç arkadaşımı tanıtıyor. Piling sohbet boyunca cep telefonundan arabesk şarkılar dinliyor, biten sigarasının ateşiyle yenisini yakıyor. Ve yarım saat süren sohbe iki cümleyle katılıyor. Be-lindeki el bombasını işaret ederek "Konuşmak çare değil, iş konuşturmakta" diyor. Van'ın Başkale ilçesine bağlı sınır köyünde görüştüğümüz Serhat ve Piling ateşkes sürecinde oldukları için silah kullanmadıklarını, ancak bunun militan kaybına sebep olduğunu anlatıyor. Bayramın son gününde, PKK de tek taraflı ateşkesi gözden geçireceklerini açıklıyor. Aynı gün Yüksekova'daki Evren iş merkezinde bomba patlıyor, dört kişi yaralanıyor. 25 Eylül gecesi yine Yüksekova'da, ajanlık yaptığı gerekçesiyle Sadullah Kaya isimli genç sokak ortasında öldürülüyor. Yani, PKK ateşkes sürecinde olsa da bölgede çatışmalar, infazlar, operasyonlar devam ediyor.

18 yıldır PKK saflarında olan Serhat, Çukurca'da sekiz militanın kimyasal silahlarla öldürüldüğünü söyleyerek konuya giriyor: "Düşmanın politikasında durmak diye bir şey yok. Yarın barış olsa da fırsat buldukça Kürtleri ez-meye devam edecekler. O yüzden de barış imkânı pek mümkün görünmüyor. Zaten barış olsa da, devlet haklarımızı anayasaya almazsa, geri dönmeyeceğiz. Silahları bırakırsak, halkımız savunmasız kalacak. Benim dağa çıkmamın sebebi, çocukluğumda köye gelen askerlerin gözlerimizin önünde annemi, babamı yere yatırıp tekmelemesiydi."

1990'da ailesini de yanına alıp Kuzey Irak'a kaçan Serhat, Mahmur Kampı'ndaki çocuklarını ve eşini en son geçen kış görebilmiş. Kış aylarında Kandil'de teorik dersler veren Serhat, PKK'nin sadece Türk ordusuyla değil, tüm bölge ülkeleriyle ve bu yönetimlerle işbirliği yapan Kürtlerle savaş halinde olduğunu vurguluyor. PKK'nin ilk defa bir dini bayramı "yasakladığını" anımsatan Serhat'a göre, "Toprakları işgal altında olan hiçbir halk, tam Müslüman sayıl-maz. Eğer direnmezsen, dinsizsindir. Her Müslüman işgalcilere karşı direnmekle mükelleftir. Bunu peygamberimiz de söylüyor, önderliğimiz de."

AKP'nin "açılım" politikasını Serhat, "bölgedeki diplomatik trafikte Türkiye, PKK'yi safdışı kılmanın yollarını arı-yor" diye yorumluyor. Ona göre, Türkiye'nin PKK'yle masaya oturmaması halinde örgüt silah bırakmaya yanaş-mayacak. Türkiye örgütle masaya oturursa, Suriye ve İran da Kürt politikalarını sürece göre yeniden düzenleyecek.

İki militanın görüşlerinden hareketle PKK'nin "açılım"ı nasıl değerlendirdiği konusunda bir fikre varmak doğru olmaz elbette. Zira son dönemde, örgüt içinde AKP'nin "açılım" projesini farklı farklı yorumlayanlar var. Kandil'le yaptığımız görüşmelerden edindiğimiz izlenim, açılım müjdesinin Türkiye'de yarattığı tartışma ortamının örgütte pek de pozitif bir yansıması olmadığı, PKK'nin hâlâ uzun vadeli çatışma planları üzerinde durduğu yönünde. Ayır-ca PKK liderlerinden Cemil Bayık, TBMM'nin açıldığı gün çarpıcı açıklamasıyla ortaya çıktı. "Süreç savaş yönünde gelişmekte ve kaçınılmaz gibi görünmektedir" deyen Bayık, PKK birliklerini ve Kürtleri "son ve büyük savaşa" hazır olmaya çağırıyordu. Bayık'ın bu açıklamasının inisiyatifi ele geçirmek için yapılmış bir politik şantaj olup olmadığını önümüzdeki aylarda göreceğiz. Ancak bu açıklamanın ertesi günü Hakkâri'nin Depin mıntıkasında ailesiyle piknik yapan bir polis, iki ağabeyiyle birlikte öldürüldü...

Öte yandan bu umutsuz ruh halinin Kürt siyasetinde ve bölge halkında yaygın olduğu görülüyor. Abdullah Gül'ün yerel seçim öncesinde yaptığı "iyi şeyler olacak" açıklamasından sonra, halkın nabzını yoklamak üzere Yüksekova Haber'in web sitesinde başlatılan anket de iyimserlik havasının dağıldığını gösteriyor. Gazetenin yayın yönetmeni Erkan Çapraz anketin ilk günlerinde "umutluyuz" diyen okur sayısının Eylül başında hızla inişe geçtiğini söylüyor. Çapraz'a göre, 11 Ağustos'taki grup konuşmasıyla Erdoğan umut yaratırken, hemen ardından İlker Başbuğ'un açıklamaları yedi bini aşkın okurun katıldığı anketin sonuçlarını "umutsuzluk" yönünde değiştirmiş durumda.

"Çözüm mü, sahtekârlık mı?"

Öcalan da 16 Eylülde avukatlarıyla görüşmesinde, AKP'nin "açılım" çalışmalarına dair kuşkularının arttığını ifade ediyordu: "Yol haritasını teslim ettiğimden beri bekliyorum. Son dönemdeki gelişmeler şüphelerimi artırdı. Bu sorun çözülebilir mi? Emin olamıyorum. Biri tutukluyor, operasyon yapıyor, diğeri 'açılım' diyor. Bu açılım mıdır, tasfiye midir, tuzak mıdır, sahtekârlık mıdır, çözüm müdür, bilemiyorum. Kürt halkı da iyi anlamaya çalışmalıdır. Başbakan topu taca atıyor. Cumhurbaşkanı iyi niyetli, ama gücü yeter mi, bilemiyorum."

Özgür Halk dergisinin Ağustos sayısında uzun bir makalesi yayımlanan PKK yöneticilerinden Mustafa Karasu ise Türkiye'nin girdiği yolun çözüme evrilmesi için örgütün mücadelesini arttırarak sürdürmesi gerektiğini yazdı. Karasu'ya göre, ancak mücadeleyi sürdürdükleri takdirde, PKK'yi tasfiye planı yürüten Türkiye, Kürtlerin lehine diplomatik ve askerî "açılım" başlatabilir. İran ve Suriye'nin Kürt politikasını değiştirmesinin yolunun Türkiye'nin tavrına bağlı olduğunu yazan Karasu, şu ana kadar uluslararası alanda İran'a karşı yürüttükleri mücadele için destek almadıklarını, ancak Kürt karşıtı politikalarını sürdürmesi halinde İran'a karşı her türlü desteğe başvurabileceklerini ima ediyor. Anlaşıldığı kadarıyla Karasu, Ankara-Şam-Bağdat üçlüsünün Kürtlerin lehine yol alması halinde İran'ın zorlanarak iknâ edilmeye çalışılabileceğini düşünüyor.

Kandil'le yaptığımız telefon görüşmesinde ise örgüt yönetiminden şu kısa yanıtı alıyoruz: "Sürece ilişkin umut-mumut yok!" Kaynağımız, Karasu'nun İran'a yönelik tehditkâr tavrının örgütün genel stratejisini oluşturmadığını, aksine, PKK'nin İran'a yaklaşmaya çalıştığını vurguluyor. Bu da örgütün Ankara-Şam-Bağdat üçlüsünün diplomatik faaliyetlerden kaygı duyduğunu gösteriyor. Esas şaşırtıcı gelişme ise, PKK'nin 2003'ten beri karşı karşıya gelmemeye özen gösterdiği Barzani ve Talabani'yle ilişkilerindeki evrilme. Bayık, söz konusu açıklamasında KDP ve YNK'yi Öcalan'ın yakalanmasından sorumlu tuttuklarını ve Kürtlerin bunu unutmaması gerektiğini vurguluyor. Böylece PKK, 2003'te Osman Öcalan'ın örgütten ayrılmasıyla kapanan KDP-YNK-PKK hesaplaşmasını tekrar gündeme getirdi. Bayık şu hatırlatmayla bunu açık etmiş oldu: "1992'de Güney Kürdistan'da KDP-YNK-TC'nin ortak saldırısı geliştirildi. Bütün uluslararası gericilik, Ortadoğu gericiliği ve Kürt işbirlikçiliğini bir araya getiren bir saldırı ile PKK ezilmek istendi." Bayık'ın bu hatırlatmasının önümüzdeki dönemde PKK'nin Irak Kürdistanı'yla ilişkisine nasıl yansyacağını dikkatle izlemek gerekiyor.

Esad-Zebari-Erdoğan üçgeni

PKK cephesinde genel atmosfer böyleyken, bölgedeki diplomatik çalışmalar ise hız kazanarak sürdürülüyor. 16 Eylülde, Suriye devlet başkanı Beşar Esad ile dışişleri bakanı Hoşyar Zebari başkanlığındaki Irak heyeti Ankara'da çeşitli görüşmelerde bulundu. Irak ve Suriye heyetlerinin Erdoğan'ın ABD seyahatinin hemen öncesinde Ankara'ya gelmesi AKP'nin "Kürt açılımı"nın bir ABD planı olduğu fikrine güç kazandırdı. Üçlü diplomasi Erdoğan'ın New York seyahati sırasında da sürdürüldü. Erdoğan aynı zamanda, Suriye-Irak arasındaki gerginlikte arabuluculuk yapmaya da çalışıyor. Diplomatik trafiğin İran ayağı ise daha çok perde arkasından yürüyor. Türkiye'ye, dolayısıyla ABD ve Irak'a yaklaşan Suriye'nin İran'la ilişkilerinin nasıl evrileceğini önümüzdeki dönemde göreceğiz. İran'ın Kürt sorunu konusunda bölge ülkeleriyle aynı pozisyonu paylaşmaması, denklemin daha baştan yanlış kurulduğunu düşündürülebilir. İran'ın dahil olmayacağı bir projenin, PKK'nin varlığını sürdürmesini zorunlu kılacağı yaygın bir kanaat. Geçtiğimiz günlerde, PKK'nin fiili lideri Murat Karayılan'ın Roj TV'den PJAK'ı ateşkes ilanını ihlâl ettiği için eleştirmesi altı çizilmesi gereken bir husus. Karayılan Suriye, Irak ve Türkiye işbirliğinin PKK'yi tasfiyeye yönelmesi halinde, örgütün İran'a muhtaç kalacağını düşünüyor olmalı. Öte yandan, İran, Türkiye ve Irak sınırındaki geçiş noktalarına, vadilere duvar örerek iki ülkenin Kürt meselesinde ABD'yle ortak çalışma yürütmesine tepki gösterdiğini simgesel olarak göstermiş oldu. Üç ay önce başlayan duvar inşası Yüksekova'nın sınır boyundaki Çobanpınar köyünde devam ederken, PJAK'ın İran ordusuna yönelik saldırılarını azaltması da dikkat çekiyor. Suriye, Irak ve Türkiye'nin "açılım" politikasının PKK'nin tasfiyesine dönüşmesi halinde, örgütün ABD'nin Irak işgali öncesinde en fazla destek gördüğü İran'la tekrar yakınlaşma ihtimalinin yüksek olduğu söylenebilir. Hatırlanacağı gibi,

İran'ın PKK'ye karşı operasyonları, ABD'nin Irak işgalinin hemen ertesine denk gelmişti. O dönem ABD, Osman Öcalan üzerinden PKK'yi kendi eksenine çekmeye çalışmıştı. Osman Öcalan'ın başını çektiği ekip de Washington'un bu projesini hesaba katarak, daha sonra ABD'nin açıkça destekleyeceği PJAK'ı kurmuştu. Bu tarihten sonra, İran yakaladığı hemen her PKK militanını idam etmeye başlamıştı. Dolayısıyla, ABD planına uymayan bir PKK İran'ın bölgedeki "doğal" yandaşı olabilir.

Stratejik işbirliği mi, adım adım konfederalizm mi?

Türkiye'nin Kürt planının PKK'nin silahları bırakmasını sağlayacak bir barış sürecine dönüşüp dönüşmeyeceğini söyleyebilmek için henüz çok erken. Ancak, bir yandan DTP'lileri derdest edip PKK'ye yönelik operasyonlara hız veren, bununla da kalmayıp sınırötesi harekât için tezkereyi yenilemeye kararlı görünen devlet, bir yandan da PKK'yi silah bırakmaya ikna etmeyi tasarlıyorsa, sonuç alması pek mümkün görünmüyor. PKK'nin alt birimi KCK imzasıyla 28 Eylül'de yapılan açıklama örgütün kaygı ve planlarını açık bir dille özetliyor: "Erdoğan ABD'deki temaslarını 5 Kasım 2007'de Bush'la yaptığı görüşmeye benzetmiştir. Bilindiği gibi, Erdoğan-Bush görüşmesinde PKK ortak düşman ilan edilmiş ve tasfiyesi için TSK'ya yüksek teknoloji ürünü silahlar verilmiş; bu iki yıl içinde büyük çatışmalar yaşanmış ve ağır can kayıplarına yol açılmıştır. Şimdi Erdoğan bir kez daha ağır can kayıplarına yol açacak bir süreci tekrarlamak istediğini ortaya koymuş olmaktadır. Hem de bunu hareketimizin tek taraflı olarak çatışmazlık kararını yaklaşık altı aydan bu yana sürdürdüğü bir süreçte yapmaktadır. Kürt halkını kandırmayı hedefleyen bu yaklaşımın eskisinden daha fazla savaş, çatışma ve can kayıplarına yol açacağı ve bu durumdan da Kürdistan özgürlük hareketi değil, AKP hükümeti ve ordunun sorumlu olacağı açıktır."

Ankara-Şam arasında imzalanan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Anlaşması uyarınca iki ülke arasında vize kaldırıldı. İki ülkenin sınır boyundaki Kürtler arasında bu anlaşmayı "sınırların kalkması" ve PKK'nin vazgeçilmez şart olarak ileri sürdüğü bölgesel "demokratik konfederalizm" projesinin bir ayağı olarak yorumlayanlar az değil. Zira, PKK, dört ülkedeki Kürtlerin iletişiminin kolaylaştırılması talebini yıllardır dile getiriyor. Bu gelişmeyi PKK taleplerinin kısmî kabulü olarak değerlendirenler, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Suriye'yle yapılan anlaşmanın Irak sınırı için de geçerli olabileceğini söylemesini de görüşlerine dayanak olarak gösteriyorlar. Türkiye-Suriye arasında vizenin kaldırılmasını PKK militanı Serhat şöyle yorumluyor: "Türkiye ve Suriye, bütün taleplerimizi kabul etse bile, bizimle masaya oturmadıkları sürece, dağdan inmeyeceğiz." Bu yorumun PKK'nin genel eğilimini yansıttığını söylemek mümkün, zira Özgür Halk'ın ağustos sayısında PKK, kendisinin muhatap alınmadığı tüm projelere karşı olduğunu ilan etmişti.

Ankara'da siyasi partileri yakından takip eden gazeteciler arasında, MHP ve CHP'nin "Kürt açılımı"na geçit vermez tavrını liderlerin parti içi dengeleri kollama girişimi olarak yorumlayanlar çoğunlukta. 8 Mart'taki kongre sonrasında, MHP'nin sert tavrının değişebileceği, çözüm projesinin devlet politikası olarak yürütülmesi halinde MHP'nin buna daha fazla karşı duramayacağı görüşü yaygın. Bu arada, CHP lideri Deniz Baykal da Erdoğan'a kapıları kapatmadıklarını açıkladı. Ancak, MHP, CHP ve AKP'nin ortaklaşacağı bir çözüm yolunun, DTP'nin yalnızlaştırılması, yargı üzerinden milletvekillerinin baskı altına alınarak seslerinin kısılmaya çalışılması, operasyonların hız kazanması şeklinde olması, yani yıllardır bildiğimiz devlet politikasının tekrar önümüze konması kuvvetle muhtemel.

İsmail Beşikçi

Zeycan Balcı

ÇHD İstanbul Şubesi'nin yayın organı *Çağımızda Hukuk ve Toplum* adlı dergide kaleme aldığı bir yazıda "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında soruşturma başlatılan Sosyolog İsmail Beşikçi'nin ve *Çağımızda Hukuk ve Toplum Dergisi*'nin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Zeycan Balcı'nın yargılanmasına 28 Temmuz 2010'da başlandı.

İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada ifadesi alınan İsmail Beşikçi "Kürt Meselesi'nin savcıların işi olmadığını, bu konuda akademisyenlerin, gazetecilerin ve düşünürlerin kafa yorması gerektiğini" söyledi.

Dava dosyasındaki eksikliklerin giderilmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı 12 Kasım 2010'a erteledi.

İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 12 Kasım 2010'da görülen duruşmada savunmasını yapan İsmail Beşikçi "yazdığım yazı propaganda değil bi-

limin meşru ifadeleridir. Merak ettikleriniz bilinçinize çarpıyor, yanıtlar arıyorsunuz. Ve siyaseti, diplomasinin kavramlarıyla açıklamaya çalışırsınız” dedi.

Savcının esas hakkındaki mütalaasını sunmasının ardından sanık avukatlarının ek süre talebini kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı 4 Mart 2011’e erteledi.

İsmail Eskin

Kocaeli’nde 29 Kasım 2009’da Abdullah Öcalan’ın cezaevi koşullarının protesto edildiği bir protesto gösterisini görüntüleyerek “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle Kocaeli 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 4 Aralık 2009’da tutuklanan DİHA muhabiri İsmail Eskin’in yargılanmasına 18 Mayıs 2010’da başlandı.

İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada mahkeme heyeti İsmail Eskin’in tahliye edilmesine karar vererek, duruşmayı 30 Eylül 2010’a erteledi.

Levent Karakaş

Ablası Hacer Karakaş’ın hediye ettiği babasının fotoğrafını Ankara’daki bürosuna asan Avukat Levent Karakaş hakkında fotoğraftaki kişinin Abdullah Öcalan’a benzediği iddiasıyla Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davada Levent Karakaş’ın “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasından beraat ettiği 13 Şubat 2010’da öğrenildi.

Leyla Zana

DEP eski Milletvekili Leyla Zana’nın 21 Mart 2009’da Diyarbakır’da düzenlenen Newroz kutlamasında yaptığı konuşma nedeniyle hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla açılan davanın ilk duruşması 1 Nisan 2010’da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü.

Duruşmada 10 yıla kadar hapis cezası istenen Leyla Zana ve Leyla Zana’nın avukatları Cebbar Leygara, Fethi Gümüş ve Meral Danış Beştaş hazır bulundu. Leyla Zana, iddianamenin kendisine ve avukatlarına tebliğ edilmediğini belirterek ek süre talebinde bulundu. Mahkeme heyeti Leyla Zana ve Leyla Zana’nın avukatlarının savunma hazırlamaları için duruşmayı erteledi.

7 Ekim 2010’daki duruşmada 10 yıla kadar hapis cezası istenen Leyla Zana hazır bulundu. Mahkeme heyeti, Leyla Zana’nın savunmasını aldıktan sonra esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için dosyanın cumhuriyet savcısına gönderilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

2 Aralık 2010’daki duruşmada 10 yıla kadar hapis cezası istenen Leyla Zana hazır bulundu. Esas hakkındaki mütalaayı değerlendiren mahkeme heyeti Leyla Zana’nın konuşmasında suç unsuru bulunmadığını belirterek beraat etmesine karar verdi.

Leyla Zana

Diyarbakır’da 22 Eylül 2008’de düzenlenen Demokratik Toplum Kongresi’nin sonuç bildirgesinde ve 1 Kasım–3 Kasım 2008 tarihleri arasında yine Diyarbakır’da düzenlenen oturma eyleminde yaptığı konuşmalar nedeniyle hakkında dava açılan kapatılan DEP eski milletvekili Leyla Zana, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 8 Nisan 2010’da görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla üç yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

Leyla Zana

DEP eski milletvekili Leyla Zana’nın, Diyarbakır’da 21 Mart 2007’de düzenlenen Newroz kutlamasında yaptığı konuşmada “Kürtlerin üç önderi Celal Talabani, Mesut Barzani ve Abdullah Öcalan’dır” demesi nedeniyle, Leyla Zana hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla açılan davada, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nin verdiği mahkûmiyet kararını Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin Leyla Zana lehinde verdiği bozma kararının ardından Leyla Zana’nın yeniden yargılanmasına 16 Haziran 2010’da başlandı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki duruşmada mahkeme heyeti Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin kararına uyarak savcının yeniden mütalaa hazırlaması için duruşmayı 12 Ekim 2010’a erteledi.

Lütfü Taş

Irak’ın kuzeyinde bulunan Kandil Dağı’ndan ve Maxmur Kampı’ndan 19 Ekim 2009’da Türkiye’ye giriş yapan 34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu’nda yer alan Lütfü Taş, Şanlıurfa’nın Ceylanpınar İlçesi’nde katıldığı bir etkinlikte kullandığı “Sayın Öcalan” ifadesi nedeniyle hakkında açılan

davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 16 Nisan 2010'da görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Mahmut Alınak

DEP eski Milletvekili Mahmut Alınak'ın 5 Ekim 2008'de Roj TV'de yaptığı konuşmada “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla hakkında açılan dava 1 Temmuz 2010'da sonuçlandı.

Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti “sivil itaatsizlikler günümüz tarihini belirlemeli” ifadesini kullanması nedeniyle Mahmut Alınak'a bir yıl hapis cezası verdi.

Mahmut Yaşar

Abdullah Öcalan'ın çağrısı üzerine Kürt Meselesi'nin çözümüne katkıda bulunmak için 19 Ekim 2009'da Türkiye'ye gelen Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nun 11 Aralık 2009'da Şanlıurfa'ya yaptığı ziyarette ıslık çalarak “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle hakkında dava açılan inşaat işçisi Mahmut Yaşar, 18 Mart 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşmada 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi. Tutuklu olarak yargılanan Mahmut Yaşar, cezaevinde kaldığı süre göz önünde bulundurularak tahliye edildi.

Mehdi Tanrıkulu

Azadiya Welat Gazetesinin 23 Ocak ve 24 Ocak 2010'da yayımlanan nüshalarında çıkan haberler nedeniyle hakkında; haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle dava açılan Azadiya Welat Gazetesinin Yazı İşleri Müdürü Mehdi Tanrıkulu'nun yargılanmasına devam edildi. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada Mehdi Tanrıkulu savunmasını Kürtçe yapmak istedi. Mahkeme başkanının savunmanın Türkçe yapılmasını istemesine itiraz eden Mehdi Tanrıkulu'nun tutuklanmasına karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 20 Mayıs 2010'da görülen duruşmada bir önceki duruşmada Kürtçe savunma yaptığı için tutuklanan Mehdi Tanrıkulu ve Mehdi Tanrıkulu'nun avukatları Mehmet Emin Aktar ile Servet Özen hazır bulundular.

Mehmet Emin Aktar, gazetede çıkan yazı ve haberlerin düşüncelerini ifade etme kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirterek müvekkilinin tahliye edilmesini istedi. Mehdi Tanrıkulu'nun savunmasının alınmasından sonra mahkeme heyeti, Mehdi Tanrıkulu'nun tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

Melih Oktay

Siirt'in Eruh İlçesi'nde 15 Ağustos 2009'da düzenlenen “1. Eruh Çıray Doğa ve Kültür Sanat Festivali”nin tanıtım afişlerinde yer alan ifadeler nedeniyle yargılanan Belediye Başkanı Melih Oktay “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 10 Haziran 2010'da bir yıl sekiz ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Melih Oktay festivalde yaptığı konuşmada “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle ise 10 Haziran 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca iki yıl bir ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Festivalin tertip komitesi üyeleri hakkında açılan davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında altı sanık hakkında beraat kararı verilirken Melih Oktay “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı” gerekçesiyle altı yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Mehmet Bayraktar

Avukat Mehmet Bayraktar, 2008 yılında kapatılan DTP'nin İzmir İl Başkanlığı'nı yaptığı sırada yaptığı bir konuşmada “Sayın Öcalan” ifadesini kullanarak “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla hakkında açılan davanın 25 Şubat 2010'da İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Mehmet Bayraktar

Kapatılan DTP'nin 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde 26 Mart 2010'da Erzurum'un Karayazı İlçesi'nde düzenlediği seçim mitinginde konuşan BDP Parti Meclisi üyesi Avukat Mehmet Bayraktar hakkında Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın karar duruşması 27 Mayıs 2010'da görüldü. Mahkeme heyeti Mehmet Bayraktar'a “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla

TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl hapis cezası verdi.

Mehmet Bayraktar

Kamile Kandal

İzmir'de 23 Mart 2008'de Gündoğdu Meydanı'nda Newroz kutlaması yapmak için İzmir Valiliği'ne başvuran tertip komitesinde yer alan Avukat Mehmet Bayraktar ile Kamile Kandal hakkında açılan dava 3 Haziran 2010'da sonuçlandı.

İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle yargılanan iki sanık, suçun yasal unsurlarının oluşmaması nedeniyle beraat etti.

Mehmet Ali Türk

BDP Viranşehir İlçe Örgütü Başkanı Mehmet Ali Türk, 2009 yılında yaptığı iki farklı basın açıklamasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında açılan davanın 4 Haziran 2010'da Viranşehir Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 25 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Mehmet Kılıçtepe

Kapatılan DTP'nin Elazığ Merkez İlçe Başkanı Mehmet Kılıçtepe hakkında 15 Şubat 2009'da yapılan basın açıklamasını okuyarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla açılan dava 11 Şubat 2010'da sonuçlandı. Malatya 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti, Mehmet Kılıçtepe'ye 20 ay hapis cezası verdi.

Mehmet Menteş

Mehmet Akçın

Diyarbakır'da 1 Ekim 2007'de Mehmet Menteş'in Mehmet Akçın'a cep telefonu ile gönderdiği mesaj nedeniyle iki kişi hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla açılan davanın sonuçlandığı 11 Eylül 2010'da öğrenildi. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, mesajda yer alan ifadeler nedeniyle iki sanığa birer yıl hapis cezası verdi.

Mehmet Pekinoğlu

Adana'da 2008 yılında Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen etkinlikte Şair Nazım Hikmet'in "Güneşi İçenlerin Türküsü" adlı şiirini

Mehmet Pekinoğlu, hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla açılan davanın Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 26 Mart 2010'da görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Mehmet Şerif Gençdal

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nda yer alan ve Kandil Dağı'ndan gelen heyetin sözcüsü olan Mehmet Şerif Gençdal'ın yaptığı açıklamada kullandığı ifadeler nedeniyle hakkında açılan dava 27 Nisan 2010'da başladı.

"Yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Mehmet Şerif Gençdal, konuşmasında kasıt bulunmadığını belirtti.

Savcının esas hakkındaki mütalaasını sunması üzerine Mehmet Şerif Gençdal'ın avukatının savunma için talep ettiği ek süreyi kabul eden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

8 Haziran 2010'da "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuklu yargılanan Mehmet Şerif Gençdal'ın avukatı, müvekkili hakkında Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde bir dava açıldığını belirterek söz konusu iki davanın birleştirilmesini talep etti. Talebi reddeden mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

Davanın sonuçlandığı 23 Kasım 2010'da öğrenildi. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti Mehmet Şerif Gençdal'a bir yıl sekiz ay hapis cezası verdi.

Mustafa Ekrem Polatsoy

Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nin BDP Belediye Meclis üyesi Mustafa Ekrem Polatsoy, 22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri öncesinde düzenlenen seçim çalışmaları kapsamında Suruç'ta yapılan saygı duruşu çağrısına uyararak saygı duruşunda bulunduğu için hakkında açılan davanın 22 Nisan 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

M. Nur Dağtekin

34 kişilik Barış ve Demokratik Çözüm Grubu'nda yer alan M. Nur Dağtekin, Şanlıurfa'nın Ceylan-

pınar İlçesi'nde 9 Aralık 2009'da katıldığı bir etkinlikte "yasadışı slogan attığı" gerekçesiyle hakkında açılan davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 30 Nisan 2010'da görülen karar duruşmasında 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Nejdet Atalay

Diyarbakır'da görülen KCK/TM Ana Davası'nın duruşmalarında tutuklu olarak yargılanan Batman Belediye Başkanı Nejdet Atalay, Batman'da yayımlanan yerel bir gazeteye 2009 yılında verdiği röportajda Abdullah Öcalan için "Kürt Halk Önderi" ve "Sayın" ifadelerini kullandığı gerekçesiyle hakkında açılan davanın, 22 Kasım 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında, iki yıl altı ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Niyazi Azak

Bingöl'ün Karlıova İlçesi'nde 21 Aralık 2009'da, BDP ilçe örgütünün açılışında Bingöl eski İl Başkanı Niyazi Azak'ın yaptığı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla, hakkında açılan davanın 4 Aralık 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, Niyazi Azak'a bir yıl hapis cezası verdi.

Nizamettin Yılmaz

Mardin'in Derik İlçesi'nde 21 Mart 2009'da yapılan Newroz kutlamasında haftalık yayımlanan Ayrıntı Gazetesi'ni dağıttığı için hakkında dava açılan Fırat Dağıtım Şirketi çalışanı Nizamettin Yılmaz, 2 Ekim 2009'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl hapis cezasına mahkûm edildiği 18 Mart 2010'da Nizamettin Yılmaz'a tebliğ edildi.

Nurettin Demirtaş

Kapatılan DTP'nin eski Genel Başkanı Nurettin Demirtaş, 2008 yılında Almanya'da yaptığı bir konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla yargılandığı davanın 13 Nisan 2010'da Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Osman Baydemir

Diyarbakır'da Dünya Barış Günü dolayısıyla 1 Eylül 2009'da düzenlenen mitingde yaptığı konuşmada

"gerilla" ifadesini kullandığı için hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesinden dava açılan Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, 4 Şubat 2009'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada delil yetersizliğinden beraat etti.

Osman Doğan

Aydın Sincar

Ahmet Kılıç

Kapatılan DTP'nin Adana İl Örgütü 2. Olağan Kongresi'nde yaptıkları konuşmalarda, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla haklarında dava açılan DTP Adana İl Başkanı Osman Doğan, başkan adayı Aydın Sincar ve il yöneticisi Ahmet Kılıç hakkında açılan davanın karar duruşması 18 Mart 2010'da Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Mahkeme heyeti, Osman Doğan, Ahmet Kılıç ve Aydın Sincar'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verdi.

Ozan Kılınc

Azadiya Welat Gazetesi'nin Yazı İşleri Müdürü ve İmtiyaz Sahibi Ozan Kılınc, gazetede 2009 yılının Haziran ayında yayımlanan 12 ayrı sayısında yer alan haberlerden dolayı hakkında "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamalarıyla açılan davanın 10 Şubat 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında 21 yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Ömer Kabul

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 22 Ağustos 2008'de "Sayın Öcalan" ifadesinin yer aldığı dilekçelerin posta aracılığıyla Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesi eylemine katıldığı için hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla iki kere dava açılan Ömer Kabul, tertip komitesinde yer aldığı halde eylemde çalınan marşlara ve açılan flamlara engel olmadığı gerekçesiyle 2 Şubat 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırıldı.

Pervin Oduncu

Kapatılan DTP'nin Parti Meclisi üyesi Pervin Oduncu, 8 Mart 2009'da Dünya Emekçi Kadınlar

Günü dolayısıyla Manisa'nın Turgutlu İlçesi'nde yaptığı konuşmada kullandığı sözler nedeniyle hakkında açılan davanın 4 Mart 2010'da İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Ragıp Zarakolu

N. Mehmet Güler

Belge Yayınları'nın Mart ayında yayımladığı "Ölümden Zor Kararlar" adlı romanda kitabın yazarı N. Mehmet Güler'in ve kitabı yayımlayan Belge Yayınları'nın sahibi Ragıp Zarakolu'nun "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla N. Mehmet Güler'in ve Ragıp Zarakolu'nun yargılanmasına İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Mart 2010'da devam edildi.

19 Kasım 2009'da görülen bir önceki duruşmada kitapta yer alan karakterlerden ötürü TMY'nin 7/2. maddesinden yargılanan N. Mehmet Güler ve Ragıp Zarakolu hakkında Cumhuriyet Savcısı "suçun yasal unsurlarının oluşmadığı" gerekçesiyle beraat kararı verilmesini istemişti.

Mahkemeye yeni atanan Cumhuriyet Savcısı ise sanıkların "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla cezalandırılmasını talep etti. Mahkeme heyeti N. Mehmet Güler ve Ragıp Zarakolu'nun savunmalarını aldıktan sonra karar için duruşmayı erteledi.

10 Haziran 2010'daki karar duruşmasında mahkeme heyeti N. Mehmet Güler'e TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca bir yıl üç ay hapis cezası verirken Ragıp Zarakolu'nun da beraat etmesine karar verdi.

Ragıp Zarakolu

N. Mehmet Güler

Belge Yayınları tarafından yayımlanan "KCK Dosyası/ Küresel Devlet ve Devletsiz Kürtler" adlı kitabın yazarı N. Mehmet Güler ve kitabı yayımlayan Belge Yayınları'nın sahibi Ragıp Zarakolu hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla dava açıldı.

Diyarbakır 1. Kitap Fuarı'nda tanıtımı yapıldıktan sonra kitap hakkında "toplatma" kararı verilmesinin ardından İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca yargılanmaya baş-

lanan N. Mehmet Güler ve Ragıp Zarakolu'nun ilk duruşması 30 Eylül 2010'da görüldü.

Mahkeme heyeti Ragıp Zarakolu'nun bir sonraki duruşmaya zorla getirilmesine karar vererek duruşmayı 2 Aralık 2010'a erteledi.

İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın 2 Aralık 2010'daki duruşmasına katılan yazar N. Mehmet Güler savunmasını yaptı. N. Mehmet Güler'in savunmasını alan mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı 10 Mart 2011'e erteledi.

Rojda Şenses

Şarkıcı Rojda Şenses, Diyarbakır'da 2009 yılının Mayıs ayında katıldığı Kültür ve Sanat Festivali'nde söylediği Kürtçe şarkının sözleriyle "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle hakkında açılan davanın Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Mart 2010'da görülen karar duruşmasında bir yıl sekiz ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Roni Margulies

Taraf Gazetesi Yazarı Roni Margulies'in 16 Aralık 2009'da Taraf Gazetesi'nde yayımlanan "Kim kimin düşmanı?" başlıklı yazısında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasına 4 Mayıs 2010'da başlandı.

Duruşmada savunmasını yapan Roni Margulies, "silahlı iki gücün çatışmasına savaş dendiğini ve 30 yıldır süren çatışmanın bir savaş olduğunun" belirtti.

Roni Margulies'in kimlik tespitinin yapılmasının ardından mahkeme heyeti dosyayı incelemek amacıyla duruşmayı 15 Haziran 2010'a erteledi.

15 Haziran 2010'daki duruşmada dosyayı inceleyen mahkeme heyeti, yazıda Kürt meselesinin çözümüne yönelik öneriler getirildiği gerekçesiyle Roni Margulies'in berat etmesine karar verdi.

Sebahat Tuncel ve 11 Kişi

DTP'nin Aydın'ın Germencik İlçesi'ne bağlı Ortaklar Beldesi'nde Sebahat Tuncel'in de katılımıyla düzenlediği toplantıda "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla yargılanan 12 kişinin karar duruşması 13 Mayıs 2010'da görüldü.

Germencik Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada mahkeme başkanı, tutuksuz yargılanan 12 kişiden 10 kişiye TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10'ar ay hapis cezası verdi. Hapis cezasına mahkûm edilen 10 kişi, işlemlerinin ardından tutuklanarak Aydın E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Selahattin Demirtaş

BDP Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın, İHD Diyarbakır Şubesi Başkanlığı yaptığı 2007 yılında, "Diyarbakır Demokrasi Platformu" adı verilen oluşumun dönem sözcüsü olarak, Abdullah Öcalan'ın sağlık durumuna ilişkin yaptığı basın açıklamasında kullandığı ifadelerle ve basın açıklamasının ardından Roj TV'de yaptığı konuşmayla "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla yargılandığı dava 28 Eylül 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında tutuksuz yargılanan Selahattin Demirtaş'ın avukatı Meral Danış Beştaş hazır bulundu.

Mahkeme heyeti, sanığın talimatla ifadesinin alınmasıyla ilgili Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'ne yazılan yazının yanıtının geldiğini, talimat duruşmasının 7 Ekim 2010'a bırakıldığını bildirdi.

Mahkeme heyeti, verdiği aradan sonra Selahattin Demirtaş'ı bir yıl hapis cezasına mahkûm etti. On aya indirilen Selahattin Demirtaş hakkındaki hapis cezasının hükmünün açıklanmasına geri bırakılmasına karar veren mahkeme heyeti, ayrıca Selahattin Demirtaş'ın beş yıl boyunca denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmasını da kararlaştırıldı.

Selahattin Demirtaş, söz konusu dava nedeniyle daha önce de yargılanmış ve Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "suçu ve suçluyu övdüğü" gerekçesiyle TCK'nin 215. maddesi uyarınca bir yıl altı ay hapis cezasına mahkûm edilmişti.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi ise, kararı esastan bozarak, Selahattin Demirtaş'ın "yasadışı örgüt propagandasını yapmak" suçundan yargılanmasına hükmetmişti.

Selim Ertaş

Kapatılan DTP'nin Van eski İl Başkanı Selim Ertaş'ın, il başkanı olduğu dönemde yaptığı basın açıklamaları nedeniyle açılmış davaların birleşti-

rilerek Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 19 Mart 2010'da görüldüğü karar duruşmasında Selim Ertaş'a "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla altı yıl hapis cezası verildi.

Selim Sadak

Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak'ın 2009 yılında Fıstık Festivali'nin açılışında yaptığı konuşmada, "dağda savaşılan gerilla da benim kardeşimdir, polis ve asker de benim kardeşimdir. Hiç birinin ölmesini istemiyorum" dediği gerekçesiyle hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla açılan dava 9 Şubat 2010'da sonuçlandı. Selim Sadak, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle beraat etti.

Selim Sadak

Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak, Eruh'ta 15-16 Ağustos 2009'da düzenlenen Çıray Kültür ve Sanat Festivali'nde yaptığı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında açılan davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Şubat 2010'da görülen karar duruşmasında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Selim Sadak

Siirt Belediyesi'nin 2010 yılı için bastırıldığı takvimde yer alan bir fotoğraf ile takvim aracılığıyla "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle hakkında dava açılan Belediye Başkanı Selim Sadak, 13 Nisan 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşmada 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Selim Sadak

Siirt Belediyesi Belediye Başkanı Selim Sadak'ın çeşitli tarihlerde yaptığı konuşmalarda "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında açılan davanın 15 Nisan 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında Selim Sadak 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Selim Sadak

Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak'ın 2009 yılında bir gazeteye verdiği demeçte kullandığı "Kürdistan" ifadesiyle "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Selim Sadak hakkında açılan dava 26 Nisan 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti Selim Sadak'a bir yıl hapis cezası verdi.

Selim Sadak

Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde, 19 Ekim 2008'de düzenlenen bir mitingde yaptığı konuşma nedeniyle Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak hakkında açılan davanın, Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 30 Aralık 2010'da görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Selim Sadak'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezası verdi.

Süleyman Bakır

Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nde 2009 yılında düzenlenen bir protesto gösterine katılarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında dava açılan Bismil Kültür Sanat Derneği eski Başkanı Süleyman Bakır'ın karar duruşması 7 Temmuz 2010'da görüldü.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada mahkeme heyeti Süleyman Bakır'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca iki yıl hapis cezası verdi.

Şenol Sağaltıcı

Atılım Gazetesi'nin Yazı İşleri Müdürü Şenol Sağaltıcı, 16 Mayıs 2009'da *Atılım Gazetesi*'nde yer alan bir haber nedeniyle açılan davanın 6 Ocak 2010'da İstanbul 11. Ağır Ceza mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 2 yıl 3 ay 15 gün hapis cezasına çarptırıldı.

Vedat Kurşun

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuklu olarak yargılanan Azadiya Welat Gazetesi'nin eski Yazı İşleri Müdürü Vedat Kurşun'un yargılanmasına 18 Şubat 2010'da devam edildi. Esas hakkındaki mütalaasını hazırlayan savcı, gazetenin 2007 yılının Şubat ayından 2008 yılının Temmuz ayına kadar yayımlanan sayılarından 94'ünde yer alan haberler nedeniyle Vedat Kurşun'un TCK'nin 314/2. maddesi uyarınca ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 525 yıl hapis cezasına mahkûm edilmesini talep etti.

Mahkeme heyeti, Vedat Kurşun'un tutukluluk halinin devamına karar vererek mütalaanın değerlendirilmesi ve Vedat Kurşun'un son savunmasını yapması için duruşmayı erteledi.

6 Mayıs 2010'daki duruşmada Vedat Kurşun'un avukatlarının taleplerini ve savunmalarını dinleyen mahkeme heyeti karar için duruşmayı 13 Mayıs 2010'a erteledi.

13 Mayıs 2010'daki karar duruşmasında Vedat Kurşun'un ve avukatların son savunmalarını yapmalarının ardından mahkeme heyeti, Vedat Kurşun'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 103 defa birer yıl altışar ay, TCK'nin 314. maddesi uyarınca 12 yıl olmak üzere toplam 166 yıl 6 ay hapis cezası verdi.

Vedat Kurşun

Azadiya Welat Gazetesi'nin eski Yazı İşleri Müdürü ve İmtiyaz Sahibi Vedat Kurşun, gazetenin 11 Ağustos 2007 ve 12 Ağustos 2007 tarihli iki ayrı sayısında yayımlanan haberlerde "basın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 30 Mart 2010'da görülen karar duruşmasında TMY'nin 6. maddesi uyarınca üç yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Veysel Keser

Van'ın Erciş İlçesi'ne bağlı Çelebibabağ Beldesi'nin Belediye Başkanı Veysel Keser'in 2009 yılının Şubat ayında düzenlenen basın açıklamasında kullandığı "Sayın Öcalan" ifadesiyle "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle Veysel Keser hakkında açılan dava 28 Mayıs 2010'da sonuçlandı.

Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti Veysel Keser'e 10 ay hapis cezası verdi.

Veysi Sarısözen

Kapanan Gündem Gazetesi'nde 2007 yılında yayımlanan "Terör mü? Savaş mı?" başlıklı yazısında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle hakkında TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca dava açılan Günlük Gazetesi Yazarı Veysi Sarısözen, 1 Nisan 2010'da İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında bir yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildi. Mahkeme heyeti verilen hapis cezasının paraya çevrilmesine ve ertelenmesine yer olmadığına karar verdi.

Yılmaz Aktaş

Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 19 Mart 2009'da yapılan Newroz kutlamasında "yasadışı slogan attığı" iddiasıyla yargılanan Yılmaz Aktaş (38), 13 Ocak 2010'da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Yusuf Kaya

Kapatılan DTP'nin Manisa İl Örgütü'nün 2009 yılının Mayıs ayında yapılan kongresine katılan BDP İzmir İl Eşbaşkanı Yusuf Kaya hakkında kongrede yaptığı konuşma nedeniyle açılan davanın sonuçlandırıldığı 19 Mayıs 2010'da öğrenildi.

İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında Yusuf Kaya'nın kullandığı "Sayın Öcalan" ifadesiyle "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla Yusuf Kaya'ya 20 ay hapis cezası verildi.

Zeki Fırat

Kapatılan DTP'nin Karlıova eski İlçe Başkanı Zeki Fırat, 2009 yılının Kasım ayında yaptığı basın açıklamasında kullandığı "Sayın Öcalan" ifadesi nedeniyle hakkında açılan davanın Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 30 Nisan 2010'da görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Zeki Karataş

Adana'da 19 Nisan 2009'da düzenlenen basın açıklamasına ve protesto yürüyüşüne katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan BDP Adana İl Başkanı Zeki Karataş ile Seyhan İlçe Başkanı Mehmet Nardan hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla açılan davanın duruşmasına 6 Nisan 2010'da Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Mehmet Nardan'ın savunmasının alınmadığı için dosyasının ayrılmasına karar veren mahkeme heyeti, Zeki Karataş'a TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca 10 ay hapis cezası verdi.

2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu

Sonuçlanan: 2 davada 8 kişiye 4 yıl 2 ay hapis cezası

7 Kişi

Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde 8 Mart 2009'da Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen etkinlikte "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla haklarında dava açılan Sultan Oğraş, Hülya Kok, Lemye Karahan, Ayşe Dağ, Saliha Cabadak, Feryat Tepe ve Emine Şimşek, 23 Şubat 2010'da Nusaybin Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla 5'er ay hapis cezasına mahkûm oldular.

Etem Şahin

Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nin Belediye Başkanı Etem Şahin'in Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde düzenlenen bir yürüyüşe katıldığı gerekçesiyle hakkında dava açılan Etem Şahin, 10 Haziran 2010'da Siverek 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında bir yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Etem Şahin, halen KCK/TM soruşturması kapsamında Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor.

Seçim Yasası

Devam Eden: 1 davada 2 sanık

Sonuçlanan: 1 davada 1 beraat, 4 davada 6 kişiye 4 yıl 1 ay 17 gün hapis cezası

Osman Baydemir**Selim Kurbanoglu**

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'in, 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde 13 Ocak 2009'da Gün TV'de yaptığı Kürtçe konuşma nedeniyle yargılanmasına Diyarbakır 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 14 Ocak 2010'da başlandı. Duruşmada ifadesi alınan Osman Baydemir, Diyarbakır'da halkın %75'inin Kürtçe konuştuğunu belirterek "yargılama günün ihtiyaçlarına cevap vermiyor. Böyle bir kentte ve yerel seçimler öncesinde, yurttaşlara Kürtçe hitap etmekten daha doğal ne olabilir. Seçim mitinglerinde de yurttaşlara Kürtçe hitap ettiğim herkes tarafından bilinir. Kürtçe konuşmamın suç teşkil ettiğine inanmıyorum. Sorgulanması gereken bu mevzuattır. Ülkeye bu yasa, bu yasak yakışmamaktadır" dedi. Mahkeme başkanı, diğer sanık Yenişehir Belediye Başkanı

Selim Kurbanoglu'nun savunmasının alınması için duruşmayı erteledi.

25 Mart 2010'daki duruşmada Osman Baydemir ve Selim Kurbanoglu'nun avukatı Ömer Halefoğlu'nun savunma için ek süre talebinde bulunması üzerine mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

Abdurrahman Saran

Emek Partisi'nin Aydın İl Başkanı Abdurrahman Saran hakkında, "Kontrgerilla dağıtılın" yazılı afiş asarak "Seçim Yasası'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle açılan davanın Aydın 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında Abdurrahman Saran'ın altı ay hapis cezasına mahkûm olduğu 19 Ocak 2010'da öğrenildi.

Mahmut Alınak

DEP eski milletvekili Mahmut Alınak, Kars'ın Kağızman İlçesi'nde 20 Temmuz 2007'de düzenlenen seçim mitinginde Kürtçe "Bira yê min, xwîşkên min, hûn bi xêr hatin, ser çavan hatin" dediği için hakkında "Seçim Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla açılan davanın 27 Ocak 2010'da Kağızman Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında 19 ay 17 gün hapis cezasına mahkûm oldu.

Yüksel Aslan Ecer

Abdulaziz Bilgin

Süleyman Tekin

Mardin'in Midyat İlçesi'nde 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde kapatılan DTP'nin Belediye Başkan adayı Yüksel Aslan Ecer, DTP Midyat İlçe Örgütü Başkanı Abdulaziz Bilgin ve Süleyman Tekin'in seçim çalışmalarında "Kürtçe propandada yaptıkları" gerekçesiyle yargılandıkları dava 3 Haziran 2010'da sonuçlandı. Midyat Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı üç sanığa "Seçim Kanunu'na aykırı davrandıkları" gerekçesiyle altışar ay hapis cezası verdi.

Etem Şahin

Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nin Belediye Başkanı Etem Şahin'in 22 Temmuz 2007 Milletvekili Genel Seçimleri öncesinde kapatılan DTP'nin seçim bürosunun açılışında yaptığı Kürtçe konuşma nedeniyle Etem Şahin hakkında açılan dava 10 Haziran 2010'da sonuçlandı. "Seçim Kanunu'na muhalefet

ettiği" gerekçesiyle yargılanan Etem Şahin'e Birecik Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada altı ay hapis cezası verildi.

Nejdet Atalay

Batman Belediye Başkanı Nejdet Atalay'ın 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde yaptığı Kürtçe konuşmadan dolayı "Seçim Kanunu'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle hakkında açılan davanın 17 Haziran 2010'da Batman Sulh Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı Seçim Kanunu'nda yapılan değişiklikleri göz önünde bulundurarak Nejdet Atalay'ın beraat etmesine karar verdi.

Siyasi Partiler Yasası

Devam Eden: 4 davada 66 sanık

Sonuçlanan: 1 davada 2 beraat, 4 davada 10 kişiye 4 yıl 3 ay

Abdurrahman Çağan

Van'ın Erciş İlçesi'nde 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde kapatılan DTP'nin Belediye Başkan adayı olan Abdurrahman Çağan, Newroz kutlamasında yaptığı Kürtçe konuşmada "Türkçe dışında başka bir dil kullandığı" gerekçesiyle hakkında açılan davanın Erciş Sulh Ceza Mahkemesi'nde 20 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında "Siyasi Partiler Yasası'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 5 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Ahmet Türk

Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da kapatılan DTP'nin milletvekilliği düşürülen eski Genel Başkanı Ahmet Türk'ün 24 Şubat 2009'da TBMM'de DTP'nin grup toplantısında yaptığı Kürtçe konuşma nedeniyle hakkında "siyasî partilerin Türkçeden başka bir dil kullanılamayacağını" düzenleyen Siyasî Partiler Yasası'nın (SPY) 81. maddesinden ötürü SPY'nin 117. maddesi uyarınca 8 Haziran 2010'da dava açıldı. Yargılamanın iddianameyi kabul eden Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüleceği öğrenildi.

24 Kasım 2010'da Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada Ahmet Türk'ün savunmasını alan mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

7 Kişi

Adana'da 29 Kasım 2008'de, kapatılan DTP'nin Ceyhan İlçe Örgütü'nün 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde düzenlediği şölende, Kürtçe konuştukları gerekçesiyle haklarında dava açılan şölenin tertip komitesinin karar duruşması 6 Temmuz 2010'da görüldü. Ceyhan Sulh Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada İhsan Nas, Seyfettin Aydemir, Hüseyin Nas, İsmet Şendul, Ali Kaya, Adil Demez ve Mehmet Salih Demir, Siyasî Partiler Yasası'nın 81/c maddesine aykırı davrandıkları gerekçesiyle beşer ay hapis cezasına mahkûm edildi.

30 Kişi

Siirt'te 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde DTP'nin yürüttüğü seçim çalışmalarında Kürtçe konuşarak "Siyasî Partiler Yasası'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla 30 kişi hakkında açılan davanın duruşmasına Siirt Asliye Ceza Mahkemesi'nde 7 Temmuz 2010'da devam edildi. Duruşmaya katılan sanıklardan Siirt Belediye Başkanı Selim Sadak, "dünyanın geldiği demokratik seviye dikkatte alındığında bir topluluğa ana dili ile hitap edilmesinin suç sayılması insanlık suçudur" dedi. Sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti, dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

34 Kişi

DTP'nin 11 Aralık 2009'da Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasıyla birlikte beş yıl siyasi yasaklı duruma gelen DTP yöneticisi ve üyesi 34 kişi hakkında Abdullah Öcalan'ın sağlık durumuna ilişkin yaptıkları basın açıklamasıyla "Siyasî Partiler Yasası'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla dava açıldı. İddianameyi kabul eden Ankara 13. Asliye Ceza Mahkemesi'nin yargılamaya 25 Kasım 2010'da başlandı.

Mehdi Tanrıkulu

Siyasetçi Mehdi Tanrıkulu'nun 2009 yılında adliye-ye verdiği Kürtçe dilekçe nedeniyle hakkında açılan davanın ilk duruşması 23 Eylül 2010'da Sultanahmet Adliyesi'nde görüldü. Mehdi Tanrıkulu, mahkemede yaptığı savunmada Türkiye'de Kürtçe'nin yasak olmadığını ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Kürtçe konuşma yaptığını söyledi.

Mehdi Tanrıkulu'nun savunmasındaki ifadelerin ardından mahkeme heyeti; "propaganda yaptığı"

gerekçesiyle savunma yapmasına izin vermemekle duruşmayı 25 Mayıs 2011'e erteledi.

Mahmut Yalçınkaya**Halil Aslan**

İzmir'in Gaziemir İlçesi'nde 21 Kasım 2009'da düzenlenen bir protesto eyleminde "Kürtçe konuştukları" gerekçesiyle haklarında "Siyasî Partiler Yasası'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle dava açılan, kapatılan DTP yöneticileri Mahmut Yalçınkaya ve Halil Aslan İzmir 20. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 23 Eylül 2010'da görülen karar duruşmasında beraat etti.

Şükran Sincar

Şırnak'ın Uludere İlçesi'nin Belediye Başkanı Şükran Sincar, 2009 yılında yaptığı bir Kürtçe konuşma nedeniyle hakkında açılan davanın Uludere Asliye Ceza Mahkemesi'nde 5 Ekim 2010'da görülen karar duruşmasında "Siyasî Partiler Yasası'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle altı ay hapis cezasına mahkûm oldu.

Nejdet Atalay

Diyarbakır'da görülen KCK/TM Ana Davası'nın duruşmalarında tutuklu olarak yargılanan Batman Belediye Başkanı Nejdet Atalay, Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde 17 Şubat 2009'da kapatılan DTP'nin seçim bürosunun açılışında Kürtçe konuştuğu gerekçesiyle hakkında açılan davanın 2 Kasım 2010'da Kurtalan Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında beş ay hapis cezasına mahkûm edildi.

1.2 - Düşünce ve İfade Özgürlüğüyle İlişkili Tutuklama Kararları

TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verilerine göre 2010 yılında TMY kapsamında gözaltına alınan 257 kişiden 160'ı tutuklandı.

- Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde BDP'ye yönelik operasyonları protesto etmek amacıyla 26-27 Aralık 2009'da düzenlenen protesto gösterilerine katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 14 kişiden sekizi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 1 Ocak 2010'da Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

- Muş'un Bulanık İlçesi'nde 15 Aralık 2009'da iki kişinin ölümü ve 10 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan olaylar sonrasında 30 Aralık 2009'da düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan Ersin Tepe ve Murat Çelik, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 1 Ocak 2010'da tutuklandı.

- Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde DTP'nin kapatılmasını protesto amacıyla 13 Aralık 2009'da yapılan eylemlere katıldığı gerekçesiyle 6 Ocak 2010'da gözaltına alınan Ali Toker, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla aynı gün tutuklandı.

- Edirne'de meydana gelen linç girişimlerini protesto etmek amacıyla Edirne'ye gitmeye çalışan fakat şehre girişlerine polis ekipleri tarafından izin verilmeyen Halk Cephesi üyeleriyle birlikte Babaeski İlçesi'nde bir tesiste bekleyen *Yürüyüş Dergisi* Muhabiri Serdar Polat, hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla yakalama emri bulunduğu gerekçesiyle 7 Ocak 2010'da gözaltına alındıktan sonra tutuklanarak Babaeski Cezaevi'ne gönderildi.

- Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nde 9 Ekim 2009'da düzenlenen protesto gösterisine katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan Medine Durak, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 7 Ocak 2010'da tutuklandı.

- Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nde 8 Aralık 2009'da düzenlenen toplantıda "yasadışı slogan attıkları" ileri sürülen Mustafa Mesut İpek (23) ile Ahmet Ülger (25), 9 Ocak 2009'da "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla tutuklandı.

- Hakkâri'de 11 Ocak 2010'da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan 10 kişiden Yılmaz Seven, Hamdi Kaya ve Lezgin Kaçar "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 12 Ocak 2010'da tutuklandı.

- Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 12 Ocak 2010'da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan Aydın Beyazıt, Yavuz Evin ve Feyyaz Şen, 14 Ocak 2010'da çıkarıldıkları Yüksekova Sulh Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla tutuklanarak Hakkâri Cezaevi'ne gönderildi.

- Bitlis'in Adilcevaz İlçesi'nde BDP ilçe binasının 9 Ocak 2010'da yapılan açılışında Kürtçe şarkı söy-

lediği gerekçesiyle 16 Ocak 2010'da Muş'un Malazgirt İlçesi'nde gözaltına alınan Hüseyin Nayan, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 17 Ocak 2010'da tutuklanarak Bitlis E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

- Bursa'nın Yıldırım İlçesi'nde polis ekiplerinin 18 Ocak 2010'da düzenlediği ev baskınlarında gözaltına alınan 10 kişiden yedisi BDP ilçe örgütünün açılış sırasında attıkları sloganlarla "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 19 Ocak 2010'da tutuklandı.

- Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 20 Ocak 2010 sabahı gözaltına alınan F.T. (15), DTP'nin kapatılması nedeniyle yapılan gösterilere katılarak "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla tutuklandı.

- Bitlis'in Güroymak İlçesi'nde 18 Ocak 2010'da yapılan ev baskınlarda gözaltına alınan 15 kişiden üçü çocuk 13 kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 21 Ocak 2010'da tutuklandı.

- Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 26 Ocak 2010 sabahı işe giderken gözaltına alınan İsmail Ergün, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla ifadesinin alınmasının ardından çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

- Aydın'ın Kuşadası İlçesi'nde kapatılan DTP'nin Genel Başkanı Ahmet Türk'ün yaptığı ziyarette "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla 28 Ocak 2010'da gözaltına alınan Murat Taşdemir, Kahraman Kurt, Muzaffer Öner, Caner Akdemir, Nihat Akdemir ve Müzeyyen Bozdağ, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla Aydın 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

- Hakkâri'de 28 Ocak 2010'da düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan Metin Özer, Abdulkemir Özek, Necman Öner ve Orhan Engin "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla çıkarıldıkları mahkeme tarafından aynı gün tutuklandılar.

- Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'nde "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla daha önce 10'ar hapis cezasına çarptırılan S.A. ve M.Ç.'ye verilen hapis cezasının Yargıtay tarafından onaylanmasının ardından 30 Ocak 2010'da gözaltına alınan S.A. ve M.Ç. tutuklandı.

- Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nde 1 Şubat 2010'da düzenlenen ev baskınında gözaltına alınan Abdulbaki Yıldız, Barış ve Demokratik Çözüm Grubunun karşılanması sırasında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla 2 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 2 Şubat 2010'da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan Mehmet Çelik ve Cuma Öztürk, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 3 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Aydın'ın İncirliova İlçesi'nde, Kuşadası İlçesi'nde, Germencik İlçesi'nde ve Ortaklar Beldesi'nde 3 Şubat 2010'da düzenlenen ev baskınlarında dokuz kişiden altısı "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla aynı gün tutuklandı.
- Şanlıurfa'da 7 Şubat 2010'da düzenlenen ev baskınında gözaltına alınan DTP Şanlıurfa eski İl Başkan Yardımcısı Mehmet Eroğlu, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla hakkında açılan bir davadan kesinleşmiş 10 ay hapis cezası olduğu gerekçesiyle 8 Şubat 2010'da tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.
- Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 12 Şubat 2010'da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan üçü çocuk yedi kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 15 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 13 Şubat 2010'da düzenlenen basın açıklamasında "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla gözaltına alınan beş kişiden ikisi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 15 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde gözaltına alınan Selahattin Taşdemir "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" gerekçesiyle 17 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Ardahan'ın Göle İlçesi'nde 19 Şubat 2010'da düzenlenen ev baskınlarında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla gözaltına alınan 31 kişiden dördü 21 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Ağrı Cumhuriyet Savcılığı'nın hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla başlattığı soruşturma kapsamında Diyarbakır'da gözaltına alınan DİHA Muhabiri Hatice Özhan, 19 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Hakkâri'de 15 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine katıldıkları gerekçesiyle 20 Şubat 2010'da gözaltına alınan Uğur Kurt ile Hayri İnci, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 23 Şubat 2010'da Van Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.
- Ardahan'da ve Ardahan'ın Göle İlçesi'nde 20 Şubat 2010'da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan 29 kişiden yedisi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 24 Şubat 2010'da tutuklandılar.
- Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde 15 Şubat 2010'da yapılan açıklamasında "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla gözaltına alınan yedi kişi 24 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Ardahan'da 22 Şubat 2010'da düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan ve serbest bırakılan BDP üyeleri Bülent Öngel, Sabri Morkoç, Şirin Yılmaz ve Zafer Yılmaz'ın serbest bırakılmasına Ardahan Cumhuriyet Savcılığı'nın itiraz etmesi üzerine dört kişi "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla 26 Şubat 2010'da tutuklanarak Erzurum E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.
- Adana'nın Seyhan İlçesi'nde 26 Şubat 2010'da düzenlenen anma toplantısının ardından gözaltına alınan beş kişiden ikisi çocuk üç kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 28 Şubat 2010'da tutuklandı.
- Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde zorunlu askerlik görevini yapan Bayram Çelik (21), "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nin TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca verdiği hapis cezasının kesinleşmesi üzerine 10 Mart 2010'da tutuklandı.
- Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan altı kişiden Naim Dilo, Orhan Akkuş, Abdullah Keskin, Fevzi Ulus ve Özay Özel, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 20 Mart 2010'da tutuklandı.
- *Rengê Hêviya Jinê Dergisi* Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Gurbet Çakar, derginin son sayısında yer alan bazı yazılar nedeniyle hakkında açılan soruşturma kapsamında 20 Mart 2010'da ifade vermeye gittiği Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuklandı.

- Kars'ta KAÜ-ÖDER üyesi E.B., M.O. ve S.D. "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 3 Nisan 2010'da tutuklandı.

- BDP Adana İl Kadın Meclisi üyesi Ruken Mercan, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin TMY'nin 7/2. maddesi uyarınca verdiği 10 aylık hapis cezasının Yargıtay tarafından onaylanması üzerine 12 Nisan 2010'da tutuklandı.

- Kızıldere Köyü'nde 30 Mart 1972'de öldürülen Mahir Çayan ve arkadaşlarını anmak amacıyla Adana'da 30 Mart 2010'da düzenlenen toplantıya katıldıkları gerekçesiyle 13 Nisan 2010'da gözaltına alınan 17 kişiden Hüseyin Engin Sakın, Orkun B. Çağatay ve Gülbahar Özyıldız, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla 16 Nisan 2010'da tutuklandı.

- Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nde gözaltına alınan kapatılan DTP'nin Diyadin İlçe Örgütü yöneticisi Ahmet Temel, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 20 Nisan 2010'da tutuklandı.

- Bursa'da BDP'nin Yıldırım İlçe Örgütü'nün açılışında yapılan konuşmalarda "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle gözaltına alınan altı kişiden beşi 20 Nisan 2010'da tutuklandı.

- Kapatılan DTP'nin Tunceli İl Başkan Yardımcısı Erdal Kutan, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla aldığı 10 aylık hapis cezasının Yargıtay 9. Ceza Dairesi tarafından onanmasının ardından 5 Mayıs 2010'da evine düzenlenen basın sonucu tutuklandı.

- 6 Mayıs 2010'da Muş'tan Bulanık İlçesi'ne giderken yolda gözaltına alınan BDP Parti Meclisi üyesi Şükran Gürbüz, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla tutuklanarak Muş E Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

- BDP Batman İl Örgütü tarafından 23 Mayıs 2010'da askerî operasyonların durdurulması amacıyla düzenlenen mitingin ardından, Şerzan Kurt'un öldürülmesini kınamak amacıyla yapılan yürüyüşte gözaltına alınan dört kişiden Eyüp Turan ve Merve Gönül "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 24 Mayıs 2010'da tutuklandı.

- Barış ve Demokratik Çözüm Grubu Sözcüsü Mehmet Şerif Gençdal, 21 Mart 2010'da Diyarbakır'da

düzenlenen Newroz kutlamasında yaptığı konuşmada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 1 Haziran 2010'da tutuklandı.

- Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde gerçekleştirilen protesto gösterilerine katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan Ömer Abasıyanık ve Firuz Atak, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 5 Temmuz 2010'da tutuklandı.

- Ardahan'da 4 Temmuz 2010'da "Hoçuvan Yayla Şenlikleri" sırasında gözaltına alınan Yerel Sanatçı Kurbanı Sural, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 5 Temmuz 2010'da tutuklandı.

- Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde meydana gelen çatışmada yaşamını yitiren HPG militanı İbrahim Başak'ın cenazesini almaya giden İbrahim Başak'ın ailesinin 13 Temmuz 2010'da Şanlıurfa'nın Suruç İlçesi'ne dönüşü sırasında yapılan karşılamada "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla gözaltına alınan Serkan Bali, 14 Temmuz 2010'da tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

- Van'da 17 Temmuz 2010'da gözaltına alınan Özgür Halk Dergisi çalışanı Mahmut Güleycan evinde bulunan Özgür Halk Dergisi gerekçe gösterilerek "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 19 Temmuz 2010'da tutuklanarak Van F Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

- *Azadiya Welat Gazetesi* eski İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Ozan Kılınç hakkında verilen 21 yıl üç aylık hapis cezası nedeniyle, 21 Temmuz 2010'da Diyarbakır'daki evine düzenlenen baskınla gözaltına alındıktan sonra aynı gün çıkarıldığı mahkeme tarafından yapılan kimlik tespitinin ardından tutuklanarak Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

- Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde "Viranşehir Halk İnisyatifi"nin PKK'nin 1984'te Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla silahlı mücadeleye başlamasının yıldönümünü nedeniyle 14 Ağustos 2010'da düzenlediği etkinlikte yaptığı konuşma nedeniyle ifadesini alınması için savcılığa çağrılan BDP Viranşehir İlçe Örgütü Başkanı Mehmet Ali Türk, "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla tutuklandı.

- Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde 4 Eylül 2010'da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan BDP Ceyhan

İlçe Örgütü yöneticileri Mevlüt Yılmaz ve Cemal Nas ile Salih Biliç adlı kişi “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 5 Eylül 2010’da tutuklandılar.

- Mersin’de 24 Eylül 2010’da gözaltına alınan *Özgür Halk Dergisi* çalışanı H.B., çıkarıldığı Mersin 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 26 Eylül 2010’da “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla tutuklanarak Mersin E Tipi Cezaevi’ne gönderildi.

- Mersin’de 24 Eylül 2010’da gözaltına alınan *Azadiya Welat Gazetesi* çalışanı Dışla Ercan, çıkarıldığı Mersin 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 26 Eylül 2010’da “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla tutuklanarak Karataş (Adana) Kadın Kapalı Cezaevi’ne gönderildi.

- Van’da Delila Gençlik Kültür Merkezi’ne (DGKM) 26 Eylül 2010’da düzenlenen baskın sonucu gözaltına alınan DGKM Başkanı Servet Kurt, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle çıkarıldığı mahkeme tarafından 27 Eylül 2010’da tutuklandı.

- Abdullah Öcalan’ın çağrısıyla 29 Ekim 1999’da “barış elçileri” sıfatıyla Türkiye’ye gelen ve cezaevinden tahliye olduktan sonra 2005 yılının Mart ayında TBMM’de siyasî parti gruplarıyla görüşmek isteyen fakat TBMM kapısında güvenlik güçleri tarafından gözaltına alınan, Türkiye Barış Meclisi üyeleri İmam Canpolat ve Ali Şükran Aktaş hakkında açılan davanın sonuçlanması üzerine İmam Canpolat ve Ali Şükran Aktaş 9 Ekim 2010’da tutuklandı. TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca yargılanan ve dokuz ay on gün hapis cezasına mahkûm edilen İmam Canpolat ve Ali Şükran Aktaş’a mahkeme heyetinin “sanıkların TBMM’de yasadışı örgüt propagandası yapma potansiyelleri olduğu” gerekçesiyle hapis cezası verdiği öğrenildi. Aynı dava kapsamında yargılanan Suheb Şen ise halen Karataş Kadın Kapalı Cezaevi’nde tutuklu bulunuyor.

- Bitlis’in Hizan İlçesi’ne bağlı Kolludere Beldesi Başkanı Lezgin Bingöl, 16 Mayıs 2004’te İstanbul’un Bağcılar İlçesi’nde DEHAP İlçe Örgütü tarafından düzenlenen şölenle atılan sloganlar nedeniyle, kendisinin de yer aldığı tertip komitesi hakkında, “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla TMY’nin 7/2. maddesi uyarınca verilen 10 aylık hapis cezası nedeniyle 20 Ekim 2010’da tutuklanarak Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevine gönderildi.

- Cezaevinde yaşadıklarını 2000 yılında “İnancın Sınandığı Zor Mekânlar: Hücreler” adlı kitabında anlatarak “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” gerekçesiyle hakkında açılan davadan 10 ay hapis cezası alan Nevin Berketaş 3 Kasım 2010’da tutuklandı.

- Hakkâri’nin Yüksekova İlçesi’nin Belediye Başkanı Ruken Yetişkin, İstanbul’un Bağcılar İlçesi’nde 2004 yılında katıldığı bir etkinlikte yaptığı konuşma nedeniyle, hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla verilen 10 aylık hapis cezasının onanması üzerine, 5 Aralık 2010’da tutuklanarak Bitlis E Tipi Kapalı Cezaevi’ne gönderildi.

- *Renge Heviya Jine (Kadının Umudunun Rengi) Dergisi*’nin eski Yazı İşleri Müdürü Berivan Eker, derginin Haziran-Temmuz 2010 sayısında çıkan yazılar nedeniyle hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “yasadışı örgüt adına suç işlediği” iddialarıyla açılan soruşturma kapsamında, 5 Aralık 2010’da tutuklandı.

- Demokratik Özgür Kadın Hareketi’nin (DÖKH) Şanlıurfa’da 26 Aralık 2010’da düzenlediği mitingde “yasadışı slogan attıkları” gerekçesiyle gözaltına alınan 21 kişiden sekizi 29 Aralık 2010’da çıkarıldıkları mahkeme tarafından “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla tutuklandı.

- Mersin’in Tarsus İlçesi’nde 30 Aralık 2010’da düzenlenen ev baskıları sonucunda gözaltına alınan yedi kişiden beşi “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 31 Aralık 2010’da tutuklandı.

2. KİTAPLAR

- Belge Yayınları tarafından yayımlanan Yazar Mehmet Güler’in yeni kitabı “KCK Dosyası Küresel Devlet Devletsiz Kürtler”de “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı”na karar veren İstanbul 14. Ağır

Ceza Mahkemesi 2 Haziran 2010’da kitabın tüm nüshalarının toplatılmasına hükmetti.

- Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi, Yazar Cemal Şerik’in Aram Yayınları tarafından yayımlanan

“Özel Savaş” adlı kitabında yer alan ifadelerle kitapta “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçe-

siyle 21 Eylül 2010’da kitabın dağıtılmasına yasak getirerek kitaba el konulmasına karar verdi.

3. İNTERNET SİTELERİ

- TİB kararıyla internet arama motoru Google’a ait bazı IP’lere erişim 3 Haziran 2010’da engellendi. Engellemeye birlikte Google’a ait şu servislere 2010 yılında uzun bir süre ulaşılamadı:

<http://code.google.com>
<http://pages.google.com>
<http://video.google.com>
<http://translate.google.com.tr>
<http://docs.google.com>
<http://sites.google.com>
<http://books.google.com>
<http://chrome.google.com>
<http://sketchup.google.com>
<http://froogle.google.com>
<http://labs.google.com>
<http://mars.google.com>
<http://moon.google.com>
<http://notebook.google.com>
<http://toolbar.google.com>
<http://browsersync.google.com>
<http://catalog.google.com>
<http://codesearch.google.com>
<http://dir.google.com>
<http://earth.google.com>
<http://groups.google.com.tr>
<http://shopping.google.com>
<http://sky.google.com>
<http://support.google.com>
<http://tools.google.com>
<http://wap.google.com>
<http://answers.google.com>
<http://google-analytics.com>

- Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, Şanlıurfa Vali Yardımcısı Yıldırım Malğaç ile ilgili eleştirel haber ve yorumlar nedeniyle sanliurfa.com adlı haber içerikli internet sitesine erişimi 6 Temmuz 2010’da engellediği öğrenildi.

- TİB’in 6 Ağustos 2010’da mahkeme kararı almadan idari tedbir alarak playboy.com adlı internet sitesine erişimi engellediği 6 Eylül 2010’da öğrenildi.

- Fırat Haber Ajansı’nın internet sitesi olan firatnews.org adresinde yayınlanan bazı haberler nedeniyle TİB’in internet sitesine erişimi engellediği 17 Eylül 2010’da öğrenildi.

- TİB, 28 Eylül 2010’da video paylaşım sitesi olan, vimeo.com adlı internet sitesine erişimi Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’nın aldığı koruma tedbiri kararı uyarınca engelledi.

- Video paylaşım sitesi youtube.com adlı internet sitesinde yer alan bazı videolarda “Atatürk’e hakaret edildiği” gerekçesiyle 30 aydır erişimi engellenen internet sitesindeki söz konusu videoların kaldırılması üzerine 30 Ekim 2010’da internet sitesine erişim sağlanmaya başlanmıştı. Ankara 11. Sulh Ceza Mahkemesi 2 Kasım 2010’da, Deniz Baykal’a ait olduğu iddia edilen görüntülerin yer alması nedeniyle youtube.com adresine erişimi tekrar engelledi.

- İnternet kullanıcılarının ücretsiz müzik dinlemesini sağlayan fizy.com adlı internet sitesi, Müzik Yapımcıları Meslek Birliği’nin (MÜ-YAP), fizy.com ile yaptığı sözleşmeyi yenilemeyerek Beyoğlu (İstanbul) Cumhuriyet Başsavcılığı’na yaptığı başvuru sonucu söz konusu internet sitesi Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı’nın 17.12.2010 tarih ve 2010/93 sayılı kararı gereği “Basın Muhalefet Kanunu’na aykırı yayınlar yaptığı” gerekçesiyle 28 Aralık 2010’da kapatıldı. MÜ-YAP Başkanı Bülent Forta, istedikleri telif bedelinin verilmemesi halinde internet sitesinin açılmasına izin vermeyeceklerini söyledi.

Türkiye’de halen 8639 internet sitesine erişim çeşitli gerekçelerle engellenmiş durumdadır.

Diyaret İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

13 Temmuz 2010'da Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yeni düzenlemeye göre Diyanet İşleri Başkanlığı da gerekli gördüğü hallerde internet sitesi kapatma yetkisine sahip oldu.

Kanunun Diyanet İşleri Başkanlığı'na şu yetkiler verildi:

a) İslam dininin temel bilgi kaynaklarını ve metodolojisini, tarihî tecrübesini ve güncel talep ve ihtiyaçları dikkate alarak dinî konularda karar vermek, görüş bildirmek ve dinî soruları cevaplandırmak.

b) Dinî konularda telif, tercüme, inceleme ve araştırmalar yapmak, yaptırmak, ihtiyaç duyduğu konularda inceleme ve araştırma grupları oluşturmak, bu hususta yurt içi veya yurt dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan yararlanmak, gerektiğinde bu alanlarda hizmet satın almak ve sonuçlarını Başkanlığa sunmak.

c) Yurt içinde ve yurt dışında İslam dinine mensup farklı dinî yorum çevrelerini, dinî-sosyal teşekkülleri ve geleneksel dinî-kültürel oluşumları incelemek, değerlendirmek, bu konularda ilmî ve istişari toplantılar, konferanslar düzenlemek ve çalışmalar yapmak.

ç) Yurt içinde ve yurt dışında İslam dini ile ilgili gelişmeleri, dinî, ilmî faaliyetleri, neşriyatı ve dinî

propaganda mahiyetindeki çalışmalarını takip etmek, bunları değerlendirmek ve sonucu Başkanlığa sunmak.

d) Başkanlıkça incelenmek üzere havale edilen basılı, sesli ve görüntülü eserleri dini bakımdan inceleyerek yayınlanıp yayınlanamayacağına karar vermek.

e) Özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları bedeli karşılığında incelemek ve mütalaa vermek.

f) Din Şûrası düzenlenmesi ile ilgili çalışmalarını yürütmek.

g) Başkan tarafından verilen diğer konularda çalışma yapmak ve görüş bildirmek.

6. maddede ise şu ifade yer alıyor: "Beşinci fıkra kapsamına giren yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, sulh hukuk mahkemesi bu yayına ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na gönderilir."

Buna göre artık Diyanet mahkemeye gittiği durumda site kapatılmasını isteyecek. Ancak, mahkeme görüş almak isterse tekrar Diyanet'e başvurmak zorunda. Çünkü, Türkiye'de dini konularda Diyanet'ten başka üst kurum bulunmuyor.

4. SÜRELİ YAYINLAR

Yürüyüş Dergisi

Kars Sulh Ceza Hakimliği'nin 27 Ocak 2010'da Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm İçin Yürüyüş Dergisi'nin 201., 202. ve 203. sayılarında "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı", "suçun ve suçlunun övüldüğü" ve "emniyet teşkilatının aşağılandığı" iddiasıyla 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 25/2. maddesi uyarınca söz konusu dergilere el konulmasına ve 25/3. maddesi uyarınca dergilerin dağıtım ve satışının yasaklanmasına karar verdiği 31 Ocak 2010'da öğrenildi.

Yorum Gazetesi

İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi 12 Şubat 2010'da haftalık yayımlanan Yorum Gazetesi'nin 13-19 Şu-

bat 2010 tarihli 2. sayısının toplatılmasına ve dağıtım ile satışının yasaklanmasına karar verdi.

Azadiya Welat

Günlük Kürtçe yayın yapan Azadiya Welat Gazetesi'nin 27 Mart 2010 tarihli nüshasının 4. ve 11. sayfalarında yer alan haberlerde yer alan ifadelerle "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" iddiasıyla gazetenin yayını İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 27 Mart 2010'da bir ay süreyle durduruldu.

Azadiya Welat

Azadiya Welat Gazetesi'nin 28 Mart 2010 tarihli nüshasının 2. ve 7. sayfalarında yer alan haberlerde

“yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla gazetenin yayını 29 Mart 2010’da bir ay süreyle tekrar durduruldu.

Yürüyüş Dergisi

Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm için Yürüyüş Dergisi’nin 28 Mart 2010 tarihli 213. sayısında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi 29 Mart 2010’da derginin yayınının bir ay süreyle durdurulmasına ve 213. sayısına el konulmasına karar verdi.

Yürüyüş Dergisi

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı Yürüyüş Dergisi’nin 4 Nisan 2010 tarihli 22. sayısında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” gerekçesiyle İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi 5 Nisan 2010’da derginin yayınının bir ay süreyle durdurulmasına ve 22. sayısına el konulmasına karar verdi.

İşçi-Köylü Gazetesi

İki haftalık yayımlanan İşçi-Köylü Gazetesi’nin 25 Haziran 2010–8 Temmuz 2010 tarihli 68. sayısı, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’nin gazetenin 15. ve 16. sayfalarında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla 25 Haziran 2010’da aldığı kararla toplatıldı ve gazetenin 68. sayısının tüm nüshalarına el konuldu.

İşçi-Köylü Gazetesi

İki haftalık yayımlanan İşçi-Köylü Gazetesi’nin 6–19 Ağustos 2010 tarihli 71. sayısında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla 9 Ağustos 2010’da İşçi Köylü Gazetesi’ne bir ay süreyle yayın durdurma cezası verildiği ve gazetenin 6–19 Ağustos 2010 tarihli nüshalarının toplatılmasına karar verildiği öğrenildi.

Azadiya Welat Gazetesi

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 21 Ağustos 2010’da, Azadiya Welat Gazetesi’nin 21 Ağustos 2010 tarihli 1252. sayısında yer alan haberlerde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla gazetenin yayınının TMY’nin 6/son maddesi uyarınca bir ay süreyle durdurulmasına karar verdi. Mahkeme heyeti, ayrıca 5187 sayılı Basın Yasası’nın 25/2 maddesi gereğince Azadiya Welat Gazetesi’nin

1252. sayısının tüm nüshalarına el konulmasına karar verdi.

Güney Kültür Sanat Edebiyat Dergisi

Güney Kültür Sanat Edebiyat Dergisi’nin 53. sayısı, dergide yer alan “Zindan (Kürt) Çocukları’nın Çocuk Hakları!” başlıklı yazıda “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” 19 Ağustos 2010’da Mersin 2. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından toplatıldığı 27 Ağustos 2010’da öğrenildi.

Rojev Gazetesi

Azadiya Welat Gazetesi’nin yayınının durdurulması nedeniyle Kürtçe günlük yayın yapmaya başlayan Rojev Gazetesi’nin 28 Ağustos 2010 tarihli 36. sayısının birinci sayfasında yer alan haberde “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi 28 Ağustos 2010’da aldığı kararda gazetenin yayınının bir ay durdurulmasına karar verdi. Mahkeme heyeti, ayrıca 5187 sayılı Basın Yasası’nın 25/2 maddesi gereğince Rojev Gazetesi’nin 36. sayısının tüm nüshalarına el konulmasına karar verdi.

Yürüyüş Dergisi

Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm İçin Yürüyüş Dergisi’nin 17 Ekim 2010 tarihli 238. sayısında yer alan haberlerde “kişilerin yasadışı örgütlere hedef gösterildiği” ve “suçu ve suçluyu övmeye yönelik yayın yapıldığı” iddiasıyla İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi 19 Ekim 2010’da derginin 238. sayısının toplatılmasına karar verdi.

Tazminat Davaları

Selçuk Kozagaçlı

ÇHD Başkanı Avukat Selçuk Kozagaçlı’nın “Hayata Dönüş Operasyonu”nun yıldönümü olan 19 Aralık 2009’da yaptığı basın açıklamasında dönemin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Ali Suat Ertosun’a Devlet Hizmet Madalyası verilmesini eleştirmesi nedeniyle Selçuk Kozagaçlı hakkında “Ali Fuat Ertosun’un kişilik haklarına saldırdığı” suçlamasıyla açılan davaya 28 Temmuz 2010’da başlandı.

Ankara 21. Asliye Hukuk Mahkemesi’nde 25000 TL manevi tazminat cezası talebiyle yargılanan Selçuk Kozagaçlı’nın savunmasını alan mahkeme başkanı duruşmayı 4 Ekim 2010’a erteledi.

Engellemeler

- Hrant Dink'in öldürülüşünün 3. yıldönümü olan 19 Ocak 2010'da Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde Yönetmen Ümit Kıvanç'ın hazırladığı "19 Ocak'tan 19 Ocak'a" adlı belgeseli göstermek isteyen öğrencilere İletişim Fakültesi Dekanı Ahmet Bülent Göksel'in "güvenlik" gerekçesiyle izin vermediği 14 Ocak 2010'da öğrenildi.

- İşten çıkarmalara ve özelleştirme politikalarına karşı Ankara eylem ve açlık grevi yapan TEKEL işçilerine destek olmak amacıyla Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinin hazırladığı fotoğraf sergisine İletişim Fakültesi Dekanı Ahmet L. Orkan'ın "serginin siyasi olduğu" gerekçesiyle izin vermediği 20 Ocak 2010'da öğrenildi.

- ESP üyesi Hüsnüye Mavi, Tunceli'de 2006 yılında "izinsiz afiş astığı" gerekçesiyle hakkında açılan bir davada verilen 3 300 TL para cezasının karşılığı olan 33 günlük hapis cezası nedeniyle 11 Mart 2010'da tutuklanarak Tunceli Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

- Ayla Çınaroğlu'nun "Miğfer" adlı çocuk oyununun Merhaba Sanat Tiyatrosu tarafından sahnelenmek istenmesi Antakya'nın Dörtyol İlçesi Kaymakamı Hayri Sandıkçı tarafından "uygun bulunmadığı" 13 Nisan 2010'da öğrenildi.

- Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde ve İdil İlçesi'nde oynanması düşünülen Laz Marks adlı oyuna İdil Kaymakamlığı'nın ve Cizre Kaymakamlığı'nın oyunun "politik olduğu" gerekçesiyle izin vermediği 25 Nisan 2010'da öğrenildi.

- Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi 16 Eylül 2010'da, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne ait reklâm panolarına Kürt Dili Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Hareketi (Tevgera Ziman û Perwerdehiya Kurdî - TZPKurdî) tarafından asılan ve anadilde eğitim talebiyle okulları bir hafta boykot etmeye çağıran afişlerin "yasadışı örgüt söylemlerini çağrıştırdığı" gerekçesiyle toplatılmasına karar verdi.

Vicdani Ret Açıklamaları

Enver Aydemir

Boğaziçi Üniversitesi'nde 24 Aralık 2009'da gerçekleştirilen "Barış için Vicdani Retçiler Kurultayı"na giderken Kabataş Vapur İskelesi'nde

gözaltına alınan ardından tutuklanarak Maltepe Askeri Cezaevi'ne gönderilen vicdani retçi Enver Aydemir'in yargılanmasına 21 Ocak 2010'da Eskişehir Askeri Mahkemesi'nde devam edildi.

Mahkeme başkanı, Enver Aydemir'in "işlediği suçun ağır olduğu"na kanaat getirerek bu nedenle davanın tek hâkimli değil hâkim heyeti tarafından yürütülmesi için görevsizlik kararı verdi. Tutuklu sanık Enver Aydemir'in ise askeri elbiseyi giymeyi kabul etmediği için mahkemeye getirilmediği öğrenildi.

Eskişehir Askeri Mahkemesi'nde alınan "görevsizlik" kararı üzerine davaya 9 Şubat 2010'da hâkim heyeti tarafından başlandı. Duruşmada savunma yapan Enver Aydemir askerlik yapmak istemeğini ve askerliğini ortak yaşama yararlı işlerde çalışarak tamamlayabileceğini söyledi.

Mahkeme heyeti, sanık Aydemir'in tutukluluk halinin devamına karar vererek tanıkların dinlenmesi için duruşmayı erteledi.

29 Mart 2010'da Eskişehir Askeri Mahkemesi'ndeki karar duruşmasında söz alan Enver Aydemir, inancını gereği zorunlu askerlik görevini yapmadığını be- raat etmesi halinde dahi askerliğini yapmayacağını söyledi. Mahkeme heyeti, Enver Aydemir'in "fırar ettiği" gerekçesiyle 10 ay hapis cezasına mahkûm edilmesine karar verdi. Tutuklu kaldığı süre göz önünde bulundurulan Enver Aydemir mahkeme heyeti tarafından tahliye edildi.

Tahliye edildikten sonra Bilecik'teki askeri birliğe teslim edilen Enver Aydemir, "askeri kıyafeti giymemekte ısrar ettiği" gerekçesiyle 1 Nisan 2010'da tekrar tutuklandı.

Avukatlarının Gölcük Askeri Ceza Mahkemesi'ne yaptıkları itiraz sonucunda tutuklama kararı kaldırılan Enver Aydemir'in "emre itaatsizlikte ısrar ettiği" gerekçesiyle tekrar tutuklandığı 5 Mayıs 2010'da öğrenildi.

Enver Aydemir'in yargılanmasına 1 Haziran 2010'da Eskişehir Askeri Mahkemesi'nde "askeri kıyafetleri giymediği" ve "askerlik eğitimlerine katılmadığı" gerekçesiyle tekrar başlandı.

Mahkeme heyeti, Enver Aydemir'in psikolojik durumunun belirlenmesi için GATA'da Psikiyatri ser- visine gönderilmesine karar verdi.

Duruşmada söz alan Enver Aydemir'in avukatı Davut Erkan, Enver Aydemir hakkında "emre itaatsizlik" suçundan açılan dört ayrı davanın birleştirilmesini talep etti. Mahkeme heyeti, talebi bir sonraki duruşmada ele alacaklarını belirterek duruşmayı 20 Ağustos 2010'a erteledi.

GATA'dan "anti-sosyal kişilik bozukluğu" tanısıyla "askerliğe elverişli değildir" raporu verilmesi üzerine Enver Aydemir 8 Haziran 2010'da serbest bırakıldı.

İnan Suver

Vicdani reddini 2001 yılında zorunlu askerlik görevini yaptığı sırada açıklayan Kürt Vicdani Ret Hareketi aktivisti İnan Suver, 6 Ağustos 2010'da İstanbul'un Bayrampaşa İlçesi'nde yaşadığı evine düzenlenen baskınla gözaltına alınarak "asker kaçağı olduğu" gerekçesiyle tutuklanarak Kasımpaşa Askeri Cezaevi'ne gönderildi.

İstanbul'dan İzmir'e gönderilen ve 25 Ağustos 2010'da askeri savcılığa çıkarılan İnan Suver, tutuklanması istemiyle askeri mahkemeye sevk edildi. Mahkemenin tutuklama kararı verdiği İnan Suver'in tutulduğu Şirinyer Askeri Cezaevi'nde askeri elbise giymeyi reddettiği öğrenildi.

İnan Suver'in yargılanmasına Şirinyer (İzmir) Askeri Mahkemesi'nde 11 Ekim 2010'da başlandı. İnan Suver'in askeri hastaneye sevk edilmesine ve tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

8 Kasım 2010'daki duruşmada İnan Suver'in askeri hastaneye sevkinin yapılmaması üzerine yeniden "hastaneye sevk" talimatı veren ve İnan Suver'in tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

İnan Suver'e, zorla sevk edildiği askeri hastane tarafından "askerliğe elverişli değildir" ve "cezai ehliyeti yoktur" raporu verildiği 28 Kasım 2010'da öğrenildi.

Verilen rapor nedeniyle terhis edilen İnan Suver, daha önceki firar girişimleri nedeniyle aldığı 25 aylık hapis cezasından ötürü Buca Cezaevi'ne gönderildi.

6 Aralık 2010'daki duruşmada askeri hastane tarafından "İnan Suver'in askerliğe elverişli olmadığı-

na" dair verilen raporun, İnan Suver'in vicdanî reddini açıkladığı tarihi kapsamaması nedeniyle İnan Suver'in tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti, duruşmayı 7 Mart 2011'e erteledi.

AİHM Kararları

19 Gazetecinin Davası

Özgür Gündem, Yedinci Gün, Haftaya Bakış, Yaşamda Demokrasi ve Gerçek Demokrasi gazetelerinin kapatılması ile bu gazetelerde yayınlanan haberlerinden dolayı cezalandırılan 19 gazetecinin davasında AİHM 26 Ocak 2010'da Türkiye'nin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmederek Türkiye'yi tazminata mahkûm etti.

Türkiye kararla birlikte gazeteciler Lütfi Ürper, Yüksel Genç, Nurettin Fırat, Salih Sezgi, Cengiz Kapmaz, Bayram Balcı, Memet Ali Çelebi, Hüseyin Aykol, Fuat Bulut, Ramazan Pekgöz, Mehmet Samur, Musa Demir, Zeriman Dağdelen, Ali Erden, Ersin Öngel, Turabi Kışın, Şinasi Tur, Ali Turgay, Hüseyin Bektaş'ın her birine 1800 Euro manevi tazminat ve toplam 2 bin Euro mahkeme masrafı ödeyecek.

Aziz Özer Davası

Yeni Dünya İçin Çağrı Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürü ve sahibi Aziz Özer'e dergideki bir fotoğraf nedeniyle verilen hapis cezası dolayısıyla AİHM'in Türkiye'yi "ifade özgürlüğünü ihlal ettiği" gerekçesiyle 423 Euro maddi, 3 bin Euro manevi tazminat ve 2 bin Euro mahkeme masrafı ödemeye mahkûm ettiği 26 Ocak 2010'da öğrenildi.

Esmer Savgın ve Kerem Savgın Davası

AİHM, 6 Şubat 2010'da aldığı kararla 21 Mart 2001'de Bitlis'in Tatvan İlçesi'ndeki Newroz kutlamasında attıkları slogan nedeniyle hapis cezası alan Esmer Savgın ile Kerem Savgın'ın ifade özgürlüklerinin engellendiğine hükmederek Türkiye'yi AİHS'nin 10 maddesi uyarınca 20000 Euro manevi tazminata mahkûm etti.

Fevzi Saygılı ve Nizamettin Taylan Bilgiç Davası

AİHM, 20 Mayıs 2010'da aldığı kararla 2000 yılının Kasım ayında yayını bir ay süreyle durdurulan Günlük Evrensel Gazetesi'nin ifade özgürlüğünün engellendiğine hükmederek Türkiye'nin gazete adı-

na başvuruda bulunan gazete yetkilileri Fevzi Saygılı ve Nizamettin Taylan Bilgiçe 9000 Euro manevi tazminat ödemesine karar verdi.

Ercan Gül, Deniz Kahraman, Zehra Delikurt ve Erkan Arslan Davası

AİHM, 8 Haziran 2010'da aldığı kararla "yasadışı TKP/ML Örgütü lehine slogan attıkları" için 1999 yılının Kasım ayında tutuklanan dört kişinin başvurusunda Türkiye'yi başvuruçuların ifade özgürlüğünü engelledikleri gerekçesiyle 12000 Euro manevi tazminat ödemeye mahkûm etti.

12 Gazetecinin Davası

AİHM, 15 Haziran 2010'da aldığı kararla 2008 yılının Ocak ayında yayınları bir ay süreyle durdurulan haftalık Yedinci Gün ve Toplumsal Demokrasi gazetelerinin ifade özgürlüğünün engellendiğine hükmederek Türkiye'nin gazete adına başvuruda bulunan gazeteler adına başvuruda bulunan 12 kişiye 22600 Euro tazminat ödemesine karar verdi.

Abdülkadir Bingöl Davası

AİHM 22 Haziran 2010'da aldığı kararda 2003 yılında DEHAP'ın bir kongresinde yaptığı konuşma nedeniyle aldığı hapis cezasından ötürü Türkiye'nin ifade özgürlüğünü engellediğine hükmederek

Türkiye'yi 17000 Euro manevi tazminat ödemeye mahkûm etti.

Aylin Gözel ve Aziz Özer Davası

AİHM 5 Temmuz 2010'da aldığı kararla 2003 yılında Ortadoğu'daki gelişmelerle ilgili Maya Dergisi'nde ve Çağrı Dergisi'nde yer alan yazılar nedeniyle TMY'den mahkûm edilen Maya Dergisi yetkilisi Aylin Gözel ile Çağrı Dergisi sorumlusu Aziz Özer'e ifade özgürlüğünü engellemekten 5290 Euro manevi tazminat ödemesine hükmetti.

Erdal Ölmez ve Ali Turgay Davası

AİHM, 5 Ekim 2010'da aldığı kararla 2008 yılında ve 2009 yılında yayınları birer ay süreyle durdurulan haftalık yayımlanan beş derginin ifade özgürlüğünün engellendiğine hükmederek Türkiye'nin dergiler adına başvuruda bulunan dergi yetkilileri Erdal Ölmez ve Ali Turgay'a 4800 Euro manevi tazminat ödemesine karar verdi.

Nur Radyo Davası

AİHM, "İlaikliğe aykırı yayın yaptığı" gerekçesiyle altı kez yayını durdurulan ardından da "kaçak yayına geçtiği" iddiasıyla RTÜK'ün 27 Şubat 2002'de yayın lisansını iptal ettiği Nur Radyo'nun yaptığı başvuruda, 12 Ekim 2010'da Türkiye'yi ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar verdi.

Ek:

İnternet Sansürüne Karşı Bildirinin Tam Metni

Temel Hak ve Özgürlükler Engellenemez

1. İnternet kullanıcılarının düşünce özgürlüğü ve bilgiye erişim hakkı engellenemez.
2. Türkiye'de bireylerin, kurumların, ve şirketlerin bilişim alt yapılarını istedikleri şekilde oluşturmaları ve istedikleri servislerden yararlanmaları engellenemez. Sansür ülke ekonomisine de kabul edilemez bir bedel yüklemektedir.

Hukuka Aykırı, Ölçsüz ve Keyfi İdari İşlem Demokratik Hukuk Devletinde Kabul Edilemez

3. 03 Haziran 2010 tarihinden beri Google servislerine uygulanan dolaylı sansür Anayasa'ya ve hukukun temel ilkelerine aykırıdır. BTK ve TİB tarafından alınan karar ve uygulama ölçsüz ve tutarsız bir uygulamadır. Bu konuya ilişkin yapılan açıklamalarda, idarenin böyle bir yetkisinin olmadığı vurgulanmıştır. Nitekim, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı talebi ile Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 17.06.2010 tarihinde YouTube sitesine erişim sağlayan 44 IP adresini engelleme kararı daha önce yapılan işlemin yetki bakımından hukuka aykırı olduğunu ispatlanmıştır.

4. 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 17.06.2010 tarihinde verdiği ek karar, yetki sorununu çözmüş bulunmakla birlikte, kullanıcıların anayasal haklarını dikkate almadığı için yanlıştır ve en kısa sürede kaldırılması gerekir.

Sansür Amaçlı Kullanılan 5651 Sayılı Kanun Kaldırılmalıdır

5. Erişim engelleme hukuka aykırı içeriği engellemede yetersiz bir yöntemdir. Mevcut engelleme yöntem ve araçlarının hiçbiri hukuka aykırı olduğu veya çocuklar açısından uygun olmadığı iddia edilen içeriğe ulaşmayı engelleyecek etkili bir çözüm sunmamaktadır. Erişim engelleme ile iddia edilen suçlu işleyenden ziyade tüm İnternet kullanıcıları cezalandırılmaktadır. Eğer filtre kullanımı gerekli görülüyorsa, bu kullanım bireyler tarafından kendi kişisel bilgisayarları üzerinde gerçekleştirilmelidir.

6. Ayrıca, engelleme kararları sadece hukuka aykırı olduğu iddia edilen içeriğe değil, bu sistemlerin tümünün çalıştığı tek bir alanın içeriğinde bulunan milyonlarca yasal sayfa ve dosyaya da erişimi imkânsız kılmaktadır. Bu nedenle, 5651 sayılı Kanun ve uygulaması, Anayasa'da öngörülen ve AİHM tarafından geliştirilen zorunluluk ve orantılılık testlerinin gereğini yerine getirememektedir.

7. 5651 Sayılı Kanunun uygulanması sansürlü aynı kapıya çıkmaktadır. Türkiye'de mahkeme kararları ve idari engellemelerle 5000'den fazla web sitesi şu anda erişime kapatılmış bulunmaktadır. Yüzlerce web sitesi de 5651 Sayılı Kanun'un kapsamı dışında engellenmiştir. Mevcut rejimin taşıdığı esasa ve usule dair eksiklikler ifadeyi sansürleyen ve susturan bir yapı oluşturmuştur. Kanun ve uygulamasının etkileri geniştir, yalnızca ifade özgürlüğünü değil, özel yaşamın gizliliğini ve adil yargılanma hakkını da ihlâl etmektedir. Demokratik bir toplumda sansürün bu ölçüde yaygınlaşması kabul edilemez.

8. 5651 Sayılı Kanun Kaldırılmalıdır. 5651 Sayılı Kanun, çocukları hukuka aykırı ve zararlı İnternet içeriğinden korumak amacıyla hazırlanmıştır. Fakat benimsenen engelleme politikası, hükümetin çocukları koruma amacının çok ötesine geçmektedir. Uygulamada yaygın olarak görülen sonuç, hukuka aykırı olmayan içeriğin ve 03 Haziran 2010'dan itibaren Google şirketinin Türkiye'den milyonlarca kişi tarafından kullanılan 40'a yakın servisine yetişkinlerin erişiminin ve bu servislerin kullanılmasının yasaklanması olmuştur.

Çocukların Zararlı İçerikten Korunması için Öngörülen Devlet Politikası Yetişkinleri Etkilememelidir

9. Hükümet, mevcut politikası yerine çocukları gerçekten zararlı İnternet içeriğinden korumak için yeni bir politikayı katılımcı bir şekilde geniş kamuoyu desteği (sivil toplum, akademi, ve özel sektör) ile geliştirmelidir. Ancak bu yeni yapılanma, çoğunluğun ahlaki değerlerini diğerlerine dayatacağı bir çalışma olmamalıdır. İnternet düzenlemesine ilişkin yeni politika, ifade özgürlüğüne ve yetişkinlerin her türlü İnternet içeriğine erişim ve tüketim haklarına saygı temelinde geliştirilmelidir. Bu ilkeleri içeren yeni politika, şeffaf, açık, katılımcı, ve çoğulcu bir yöntemle belirlenmeli ve hayata geçirilmelidir.

10. Vatandaşların Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerini korumak hükümetin ve idarenin asli görevidir. Bu güvencenin sağlanmaması halinde sorumluların istifa etmesi demokratik bir toplumun zorunlu sonucudur. Bu nedenle, yukarıda sayılan önlemleri en kısa sürede almamaları halinde gelişmelerden sorumlu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı İnternet Daire Başkanlığı Başkanı Sayın Osman Nihat Şen, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Sayın Tayfun Acarer ve Ulaştırma Bakanı Sayın Binali Yıldırım'ın istifa etmesi acil bir zorunluluk haline gelecektir.

YASAKLANAN, YARGILANAN YAYINEVİ, YAZAR VE KİTAPLAR¹ (2008 – 2010 Haziran)

| YAYINEVİ | YAZAR | KİTAP |
|----------|-----------------|---|
| Aram | Abdullah Öcalan | <i>Kültür ve Sanat Devrimi (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Abdullah Öcalan | <i>Kapitalist Uygarlık /Maskesiz Tanrılar ve Çıplak Krallar Çağı (Yasaklandı)</i> |
| Aram | Abdullah Öcalan | <i>Özgürlük Soyolojisi ve Uygarlık /Maskeli Tanrılar ve Örtük Krallar Çağı (Yasaklandı)</i> |
| Aram | Selçuk Şahan | <i>“Mavidir Avaşın’ın Suları” (Beraat)</i> |
| Aram | Gülçiçek Günel | <i>“Dilimiz Varlığımız-Dilimiz Kültürümüzdür (Beraat)</i> |
| Aram | Hatip Dicle | <i>Yargılayanlar Yargılanıyor</i> |
| Aram | Timur Şahan | <i>İtirafçı/ Bir Jitemci Anlattı (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Tayhan Umut | <i>Tufanda 33 Gün (Önce Beraat, Sonra Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Ali Aydın | <i>Kayıpsın Diyorlar (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Ayhan Kaya | <i>Mordemin Güncesi.....</i> |
| Aram | Qahir Bateyi | <i>Gulen Azadiya ((Mahkumiyet))</i> |
| Aram | Mordem Delibaş | <i>Kırbaşı Baskını (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Serdem Çiyayi | <i>İçimizde Bir Parça Ülke</i> |
| Aram | Serdem Çiyayi | <i>Yarımlara Yol Almak (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Serdem Çiyayi | <i>Patika (Dava düştü)</i> |
| Aram | Sarya Baran | <i>Bu Yürek Dağlar Aşar (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Hüseyin Kaytan | <i>Ammar İşaretleri (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Halil Uysal | <i>Dağlarda Yaşamın Dili (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Menaf Osman | <i>Gira-Şeran-Serhildan (Mahkumiyet)</i> |
| Aram | Hüseyin Kaytan | <i>Dağın Mecnunu (Dava düştü).....</i> |
| Aram | Sarya Baran | <i>Kürtler Ne İstiyor (Yasaklandı)</i> |
| Aram | Hikmet Şenol | <i>Ape Musa’nın Küçük Generalleri.....</i> |
| Avesta | Sheri Laizer | <i>Şehitler Hainler ve Yurtseverler</i> |
| Belge | George Jerjian | <i>Gerçek Bizi Özgür Kılacak (Mahkumiyet)</i> |
| Belge | Dora Sakayan | <i>Bir Ermeni Doktorun Yaşadıkları (Beraat)</i> |
| Belge | Mehmet Güler | <i>Ölümden Zor Kararlar (Yasaklandı)</i> |
| Berçem | Berçem | <i>Ape Musa’nın Küçük Generalleri (Mahkumiyet)</i> |
| Boran | Derleme | <i>Tecrit’te Yaşayanlar Anlatıyor.....</i> |
| Çetin | Duran Kalkan | <i>Kürdistan’de Demokratik Siyasetin Rolü (Yasaklandı)</i> |
| Çetin | Derleme | <i>Demokratik Konfederalizm (Yasaklandı)</i> |
| Deng | Yılmaz Çamlıbel | <i>“Üniter Devlet, Kafayı Yemiş Toplum”</i> |
| Do | Aras Erdoğan | <i>Haberlerin Ağında Öcalan (Mahkumiyet)</i> |
| Do | Sertaç Doğan | <i>Şırnak Yanıyor 1992 (Mahkumiyet)</i> |
| Do | Medeni Ferho | <i>Sayın Başkan (Mahkumiyet)</i> |
| Doğan | Nedim Gürsel | <i>Allahın Kızları</i> |
| Doz | Mesut Barzani | <i>Barzani ve Özgürlük Hareketi (Beraat)</i> |

¹Türkiye Yayıncılar Birliği, Yayınlanma Özgürlüğü Raporu 2010

| | | |
|-------------|------------------|--|
| Doz | Mustafa Balbal | <i>Ararat'taki Esir General (Mahkumiyet)</i> |
| Doz | Hasan Bildirici | <i>Dönüşü Olmayan Yol</i> |
| Ekin | Mehmet Pamak | <i>Kemalizm, Lâiklik ve Şehitlik (Mahkumiyet)</i> |
| Evrensel | Ahmet Kahraman | <i>Kürt İsyanları</i> |
| Evrensel | Zeynep Özge | <i>İmran, Bir İsyan Andı.....</i> |
| Güncel | Belma Akçura | <i>Derin Devlet Oldu Devlet (Mahkumiyet)</i> |
| Güncel | Nedim Şener | <i>Dink Cinayeti ve İstihbarat Yalanları</i> |
| Güncel | Kemal Göktaş | <i>Hrant Dink Cinayeti / Medya, Yargı, Devlet</i> |
| İnkılap | Osman Pamukoğlu | <i>Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok.....</i> |
| İthaki | E.Mavioğlu/A.Şık | <i>Kırk Katır Kırk Satır/Kontrgerilla ve Ergenekon'u Anlama Kılavuzu</i> |
| Kuzey | Richard Dawkins | <i>Tanrı Yanılgısı (Beraatten sonra 2. dava)</i> |
| Merkez | Perihan Mağden | <i>Hangimiz Uğramadık Haksızlıklara (Beraat)</i> |
| Neden Kitap | Zihni Çakır | <i>Ergenekon'un Çöküşü (Mahkumiyet)</i> |
| Neden Kitap | Zihni Çakır | <i>Kod Adı Darbe (Mahkumiyet)</i> |
| Ozan | Sinan Kara | <i>Sinan'ın Kara Kitabı.....</i> |
| Pencere | Toynbee | <i>Mavi Kitap (Mahkumiyet)</i> |
| Peri | M. Erol Coşkun | <i>Acının Dili Kadın (Mahkumiyet)</i> |
| Peri | Hejare Şamil | <i>Diaspora Kürtleri (Beraat/ Aleyhte bozuldu)</i> |
| Peri | Mahmut Baksi | <i>Teyre Baz / Hüseyin Baybaşın (Mahkumiyet)</i> |
| Peri | Hejare Şamil | <i>Öcalan'ın Moskova Günleri (Takipsizlik)</i> |
| Peri | Munzur Cem | <i>Dersimde Alevilik (Mahkumiyet / AİHM)</i> |
| Peri | Evin Çiçek | <i>Tutkular ve Tutsaklar (Zaman Aşımı)</i> |
| Sol | Murat Pabuç | <i>Boyalı Bank Nöbetini Terk Etmek (Takipsizlik)</i> |
| Sorun | Osman Tiftikçi | <i>Osmanlı'dan Günümüze Ordunun Evrimi</i> |
| Sel | Ben Mila | <i>Peri'nin Sarkacı</i> |
| Sel | P.V. | <i>Görgülü ve Bilgili Bir Burjuva Kadınının Mektupları</i> |
| Sel | Appolinaire | <i>Genç Bir Don Juan'ın Maceraları</i> |
| Su | Mahir Çayan | <i>Toplu Yazılar ((Mahkumiyet) / Yasaklandı)</i> |
| Su | Derleme | <i>Devrimci Türkü ve Marşlar ((Mahkumiyet) / (Yasaklandı)</i> |
| Timaş | Şamil Tayyar | <i>Operasyon / Gizli Belgelerde Karanlık İlişkiler (Mahkumiyet)</i> |
| Tohum | Aytekin Yılmaz | <i>Çok Kültürlülükten Tek Kültürlülüğe Anadolu (Mahkumiyet)</i> |
| Tohum | Erdal Yeşil | <i>Kemalizm / Oturan Adam (Mahkumiyet)</i> |
| Tohum | Mamo Bayram | <i>Koçgiri-Kuzey Batı Dersim (Mahkumiyet)</i> |
| Tevn | Zülfikar Tak | <i>Diyarbakır Cezaevinde İşkence</i> |
| Tevn | Ergün Sönmez | <i>Emperyalizm Sürecinde Kürt Özgürlük Hareketi</i> |
| Tevn | Kasım Çakan | <i>Astsubayken Er Olmak</i> |
| Umut | Mehtap Polat | <i>Nergiz</i> |

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

1. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü

Önceki yıllarda meydana gelen toplumsal gösterilere yoğun kolluk kuvveti müdahalesi 2010 yılında azalarak devam etti. Bunun örneğini 8 Mart eylemlerinin yanı sıra diğer eylemlerde de görebilmekteyiz.

— Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde, Belediyenin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla astırdığı pankartlardan Kürtçe olarak yazılan “8'ê Adarê Pîroz Be” pankartı savcılık kararıyla 2 Mart 2010'da indirildi. Pankart nedeniyle Belediye Başkanı Fikriye Aytin hakkında soruşturma başlatıldı.

— Diyarbakır'da, kadın örgütlerinin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla astırdığı pankartlar hakkında 3 Mart 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi toplatma kararı aldı. Tarihsel rolleri olan kadınların fotoğraflarının bulunduğu ve Kürtçe-Türkçe “8 Mart'ın 100. yılında biz kadınlar ortak bir mücadeleyle özgür bir dünya yaratacağız” yazısının yer aldığı pankartların toplatılma gerekçesi açıklanmadı.

Davalar

Dokümantasyon Merkezi'nin tespit ettiği verilere göre 2010 yılında üç kişi toplam 14 yıl 4 ay hapis cezası aldı; 14 kişinin yargılanması ise devam etti.

— Manisa'nın Turgutlu İlçesi'nde 11 Mart 2007'deki Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlamasına katıldığı için 20 Mart 2007'de gözaltına alınıp 22 Mart 2007'de “yasadışı örgüte yardım ettiği”, “suçu ve suçluyu övdüğü” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamalarıyla tutuklandıktan sonra 1 yıl 1 ay 16 gün cezaevinde kalan Fadile Göktürk'e 18 Eylül 2009'da İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 10 ay hapis cezası verildiği 3 Mart 2010'da öğrenildi. Fadile Göktürk'ün cezaevinde kaldığı sürenin verilen hapis cezasından daha fazla olması

nedeniyle 10 000 TL maddi, 10 000 TL de manevi tazminat davası açan Avukat Abdulhadi Çetin, Anayasa'nın 90. maddesinin ihlal edildiğini belirtti.

— Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi 8 Mart 2010'da, Siirt'te kapatılan DTP'nin 2009 yılının Aralık ayında gerçekleştirdiği basın açıklaması sırasında, kendisine verilen ve okuma yazması olmadığı için üzerinde ne yazıldığını bilmediği pankartı taşıyan Vesile Tadik'i (49), “yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği” suçlamasıyla 6 yıl 3 ay, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla da bir yıl olmak üzere toplam 7 yıl 3 ay hapis cezasına mahkûm etti.

— İzmir'de 8 Mart 2009'de Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen mitingde yaptığı konuşma nedeniyle yargılanan Barış Anneleri İnişiyatı üyesi Sultan Acıbuca'nın (61) karar duruşması 9 Haziran 2010'da görüldü. İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti “yasadışı örgüt üyesi olduğu” gerekçesiyle Sultan Acıbuca'ya altı yıl üç ay hapis cezası verdi.

— İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde 8 Mart 2010'da Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen mitingde atılan sloganlar nedeniyle mitingin tertip komitesi üyeleri hakkında “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri” gerekçesiyle dava açıldı. Tertip komitesinde yer alan Rahime İldemir Bayrak, Çiğdem İlker, Ezgi Üçkardeşler, Hacer Akar, Canan Ari, Gülistan Taşkiran ve Meliha Varışlı'nın yargılanmasına Kadıköy 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nde 29 Mart 2010'da başlanacak.

— Adana'da 8 Mart 2010'da Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen miting nedeniyle tertip komitesi üyeleri hakkında açılan davanın ilk duruşması da 7 Ekim 2010'da görüldü. “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na

muhalefet ettikleri” iddiasıyla Adana 1. Sulh Ceza Mahkemesi’nde yargılanan sanıkların savunmalarını alan mahkeme başkanı duruşmayı 31 Aralık 2010’a erteledi.

2. 21 Mart Newroz Kutlamaları

2010 yılındaki Newroz kutlamalarında toplam 72 kişi gözaltına alındı.

— Bitlis’in Tatvan İlçesi’nde 20 Mart 2010’da yapılması planlanan Newroz Kutlaması için Tatvan Kaymakamlığı’na yapılan başvuru, 15 Mart 2010’da “w” harfi gerekçe gösterilerek kabul edilmedi.

— Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Mart 2010’da Diyarbakır ve Tunceli’de düzenlenen Newroz kutlamasına için billboard ve reklâm panolarına asılan “An azadi an qet”, “Ji komkujiya çandi, civaki, siyasi re êdî bes e”, ve “An çareseriya demokratik an ji berxwedana bi heybet” yazılı pankartların “yasadışı örgüt söylemleri doğrultusunda hazırlandığı” ve pankartlarda “yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” 19 Mart 2010’da pankartların toplatılması ve pankartlara el koyulmasına karar verdi.

— Batman’da 20 Mart 2010’da düzenlenen Newroz kutlamasının ardından gruba müdahale eden polis ekipleri 30 kişiyi, Şanlıurfa’da 13 kişiyi; İstanbul’da 21 Mart 2010’da yapılan kutlamalar sonrasında ise 29 kişiyi gözaltına aldı.

— Diyarbakır’da 21 Mart 2010’da düzenlenen Newroz kutlaması hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı 22 Mart 2010’da soruşturma başlattı. Soruşturma kapsamında, televizyon kanallarında ve basında çıkan görüntü ve haberler ile polis kameralarının tespit ettiği görüntülerin çözümlerinin inceleneceği öğrenildi.

Davalar

Newroz kutlamasında “kolluk kuvvetlerine taş attıkları” gerekçesiyle yargılanan iki çocuk toplam 27 yıl hapis cezası aldı:

Siirt’te 21 Mart 2009’da düzenlenen Newroz kutlamasında “kolluk kuvvetlerine taş attıkları” gerekçesiyle yargılanan R.B. (14) ve A.B.’nin (14) karar duruşması 4 Haziran 2010’da görüldü.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti tutuksuz olarak yargılanan iki çocuğa, “yasadışı örgüt üye-

si olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları iddiasıyla yedişer yıl altışar ay hapis cezası, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettikleri” iddiasıyla beşer yıl hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti, A.B.’ye ayrıca “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla bir yıl hapis cezası verdi.

Sanık çocukların 15 yaşından küçük olmalarını ve dava süresince iyi hallerini göz önünde bulunduran mahkeme heyeti, verilen cezaları 1/2 oranında indirerek kalan hapis cezalarının da beş yıl süreyle ertelenmesine karar verdi.

3. 1 Mayıs İşçi Bayramı

Son birkaç yıldır sendikaların, siyasi partilerin, meslek odalarının ve toplumun çeşitli kesimlerinin İşçi Bayramı’nı İstanbul’da Taksim Meydanı’nda kutlamak istemelerine karşı çıkan ve bu amaç doğrultusunda toplanan gruplara her 1 Mayıs’ta şiddetli bir biçimde müdahale edilmesine izin veren İstanbul Valisi Muammer Güler, 2010 yılında 1 Mayıs İşçi Bayramı’nın Taksim Meydanı’nda kutlanacağını 12 Nisan 2010’da açıkladı.

Muammer Güler, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na göre, Taksim Meydanı’nın bir toplantı ve gösteri yürüyüşü alanı olmadığını ifade ederek, “ancak kanunun öngördüğü istisna çerçevesinde Taksim Meydanı, Emek ve Dayanışma Günü’nün kutlanması için tahsis edilecektir” dedi.

Taksim’deki 1 Mayıs kutlamaları sırasında ise 17 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan yaşı 18’den küçük olan beş çocuk serbest bırakıldı.

Bitlis’te 1 Mayıs 2010’da İşçi Bayramı’nı Eski Mutki Durağı’nda veya Cumhuriyet Meydanı’nda kutlamak isteyenlerin yaptığı başvuruyu Bitlis Valiliği kabul etmedi ve kutlamaların il dışında yapılmasını istedi.

4. 6 Mayıs Deniz Gezmiş ve Arkadaşlarını Anma

— Muğla’nın Milas İlçesi’nde, ÖDP üyelerinin Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’ın idam edilmişlerinin 38. ölüm yıldönümünde düzenledikleri anma etkinliğini duyurmak için bastırdıkları el ilanlarını dağıtmak istemelerine 7 Mayıs 2010’da

Milas Kaymakamlığı “suçun ve suçlunun övüleceği” gerekçesiyle izin vermedi ve ÖDP üyelerine “el ilanlarının dağıtılması” durumunda ÖDP üyelerinin “linç edilebileceği” uyarısında bulundu.

— İzmir’in Torbalı İlçesi’nde, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan’ın idam edilişlerinin 38. ölüm yıldönümünde anma töreni düzenleme isteyen gruba 7 Mayıs 2010’da Torbalı Kaymakamlığı etkinliğin yapılması halinde “suçun ve suçlunun övüleceği” gerekçesiyle izin vermedi.

5. 6 Kasım YÖK’ün Kuruluş Yıldönümü

Ankara’da Yükseköğretim Kurumu’nun (YÖK) kuruluş yıldönümünü (6 Kasım 1981) protesto etmek için 5 Kasım 2010’da protesto gösterisi düzenlemek isteyen öğrenci grubuna polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu yedi öğrenci darp edilerek gözaltına alındı.

İstanbul’da 5 Kasım 2010’da İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampusu’nda düzenlenen protesto gösterisine müdahale eden polis ekipleri de 22 öğrenciyi darp ederek gözaltına aldı. Öğrencilerin tutuldukları gözaltı aracının içinde kaba dayığa maruz kalmasının, müdahaleyi görüntüleyen gazeteciler tarafından fark edilmesi üzerine polis memurları öğrencileri dövmeyi sonlandırdı.

6. TEKEL Eylemleri

İşten çıkarmalara ve özelleştirmelere karşı direnişe geçen TEKEL işçileri, 17 Ocak 2010’da “genel grev kararı” alması çağrısıyla gittikleri Türk-İş Genel Merkezi’ni işgal ettiler.

Özlük hakları için sürdürdükleri direniş kararına Türk-İş’in “genel grev kararı”yla destek vermeme üzerine gerçekleşen işgal öncesinde yapılan mitingde de işçiler kürsüyü işgal ederek “genel grev” çağrısında bulunmuştu.

İşgalin ardından açlık grevine ve Türk-İş Genel Merkezi’nin etrafında kurdukları çadırlarda direnişe başlayan TEKEL işçilerine toplumun değişik kesimlerden büyük destek geldi. İşçi ve memur konfederasyonları da çadırlarında aileleriyle beraber direnişte olan TEKEL işçileriyle dayanışma amacıyla 4 Şubat 2010’da tüm Türkiye’de “çalışma hakkını kullanma” eylemi yaptılar.

TEKEL işçilerine destek eylemlerinde 326 kişi gözaltına alındı:

— İstanbul’da 5 Ocak 2010’da özelleştirmeleri ve işten çıkarmaları protesto etmek için kendilerini Boğaziçi Köprüsü’nün korkuluklarına zincirleyen TEKEL işçisi 112 kişiyi polis ekipleri gözaltına aldı.

— Ankara’da 8 Ocak 2010’da AKP Genel Merkezi önünde protesto eylemi yapmak isteyen TEKEL işçisi 42 kişi polis ekiplerince gözaltına alındı. İfadeleri alındıktan sonra savcılığa çıkarılan işçiler serbest bırakıldı.

—TEKEL işçilerine destek vermek için 26 Ocak 2010’da İstanbul’da Taksim Meydanı’nda bulunan bir fast food lokantasının çatısına çıkarak pankart açan SDP üyesi kişilerin yaptığı eyleme polis ekiplerinin müdahalesi sonucu SDP üyesi 20 kişi gözaltına alındı.

—TEKEL işçilerine destek vermek için 27 Ocak 2010’da İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin önünde oturma eylemi yapan SDP üyesi kişilerin yaptığı eyleme polis ekiplerinin müdahalesi sonucu SDP üyesi 19 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar ifadelerinin alınmasının ardından serbest bırakıldı.

—TEKEL işçilerine destek vermek için 29 Ocak 2010’da AKP İzmir il binasının önünde kendilerini zincirleyen SDP üyesi kişilerin yaptığı eyleme polis ekiplerinin müdahalesi sonucu SDP üyesi 12 kişi darp edilerek gözaltına alındı.

—TEKEL işçilerine destek vermek için 9 Şubat 2010’da İzmir’de AKP Buca ilçe binasını işgal eden SGD üyesi kişilerin yaptığı eyleme polis ekiplerinin müdahalesi sonucu SGD üyesi 6 kişi darp edilerek gözaltına alındı.

— TEKEL işçilerine destek vermek için 17 Şubat 2010’da İstanbul’da bulunan İspanyol Kültür Merkezi Cervantes Enstitüsü’nü işgal eden SDP ve Toplumsal Özgürlük Platformu üyesi 34 kişi polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alındı.

—TEKEL işçilerine destek vermek için 18 Şubat 2010’da İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen İzmir İktisat Sempozyumu’nda protesto gösterisi düzenlemek isteyen SDP ve Toplumsal Özgürlük Platformu üyesi 28 kişi polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alındı.

— Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Başkanı Fevzi Gümüş, Ankara’da 70 gündür eylem yapan TEKEL işçilerine destek vermek için İstanbul’dan

Ankara'ya giden dernek yöneticilerinin ve üyelerinin, 21 Şubat 2010'da dönüş yolundayken Kocaeli'nin Gebze İlçesi'nde polis ekibinin saldırısına uğradığını açıkladı. Durdurulan otobüste bulunan yolcuların TEKEL işçileriyle dayanışma eyleminden geldiğini öğrenen polis ekibinin sekiz kişiyi darp ederek gözaltına aldığını belirten Fevzi Gümüş, daha sonra serbest bırakılan üyelerinin vücutlarında ağır darp nedeniyle yaralanmalar olduğunu kaydetti.

— TEKEL işçilerine destek vermek için 24 Şubat 2010'da İstanbul'un Kadıköy İlçesi'nde protesto gösterisi düzenlemek isteyen ESP üyesi yedi kişi polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alındı. Gözaltına alınan yedi göstericiden altısı serbest bırakılırken Hızır Uzunbağ hakkında "arama kararı" olduğu gerekçesiyle İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne götürüldü.

— TEKEL işçilerine destek vermek için 25 Şubat 2010'da Ankara'da bulunan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na kapısına kendilerini zincirleyen Sosyalist Parti ve Devrimci Gençlik Birliği üyesi 14 kişi polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alındı.

— Adana'da ise kent merkezindeki İnönü Caddesi'nde kaldırım korkuluklarını kendilerini zincirleyen Toplumsal Özgürlük Platformu üyesi altı kişi ile bir iş merkezine TEKEL işçileri için pankart asan üç kişi polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözaltına alındı.

— Ankara Valiliği, 31 Mart 2010'da yaptığı açıklamada Tek-Gıda İş Sendikası tarafından Türk-İş Genel Merkezi önünde 1 Nisan 2010'da başlatılacak ve 24 saat sürecek oturma eyleminin 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na göre aykırı olduğunu; eylemin yapılmasına izin verilmeyeceğini bildirdi.

— İşten çıkarmalara ve özelleştirmelere karşı 78 gün boyunca Ankara'daki Türk-İş Genel Merkezi önünde kurdukları çadırlarda eylem yapan ve Danıştay'ın, Hükümet'in işçilere verdiği bir ay sürede statü değiştirmeyle ilgili şartını iptal etmesi üzerine eylemlerine son veren TEKEL işçileri, 1 Nisan 2010'da durumlarına dikkat çekmek amacıyla Ankara'ya geldiler.

Ankara Valiliği'nin 31 Mart 2010'da eyleme izin vermeyeceğini açıklaması üzerine güvenlik önlemleri alan polis ekipleri, şehre giriş yollarını keserek işçilerin otobüslerle ulaşımını engelledi. Bunun üzerine işçiler Türk-İş Genel Merkezi'nin bulunduğu Sakarya Meydanı'na yürüyerek veya taksi, dolmuş, belediye otobüsü gibi vasıtaları kullanarak ulaşmaya çalıştılar.

Sakarya Meydanı'nda ise Türk-İş Genel Merkezi'ne çıkan yolları kapatan polis ekipleri hiç kimsenin bölgeye girişine izin vermedi.

Tekel işçilerini desteklemek amacıyla Ziya Gökalp Caddesi'nde bekleyen KESK üyelerine ve diğer gruplara polis ekipleri biber gazlarıyla müdahale ederken, Türk-İş Genel Başkanı Mustafa Kumlu'nun İçişleri Bakanı Beşir Atalay ile yaptığı görüşmeden de olumsuz sonuç çıktı.

Polis ekiplerinin biber gazıyla yaptığı müdahaleler esnasında Yüksel Caddesi'nde bulunan Mimar Kemal İlköğretim Okulu'nun bahçesine biber gazı kapsülü düşmesi sonucu okul bahçesinde bulunan öğrenciler biber gazından etkilendi.

Polis ekiplerinin, akşam saatlerinde eylemi sürdüren işçilere, "havanın kararması ve eylemin kanunsuz olduğu" gerekçeleriyle işlerin dağılması yönünde yaptığı uyarıların ardından işçiler Sakarya Meydanı'nda herhangi bir olay çıkmadan dağıldı.

TEKEL işçileri 2 Nisan 2010'da da Ankara'daki eylemlerine devam etti. Türk-İş Genel Merkezi'ne ulaşmak isteyen işçilere izin vermeyen polis ekipleri işçilere yine biber gazı ve basınçlı suyla müdahale etti.

Çıkan olaylar üzerine bir açıklama yapan Tek-Gıda İş Genel Başkanı Mustafa Türkel, Ağustos ayına kadar gerekli düzenlemenin yapılmaması ve yargı sürecinin sonuçlanmaması halinde Ağustos ayında işçilerin, eşleriyle ve çocuklarıyla dönmek üzere Ankara'ya geleceklerini söyledi. Açıklamanın ardından grubun dağılmasını isteyen polis ekipleri işçilerin dağılmaması üzerine işçilere müdahale ederek 15 kişiyi gözaltına aldı.

— TEKEL işçilerine destek amacıyla İzmir'in Tire İlçesi'nde 25 Şubat 2010'da yapılan meşaleli yürüyüşe katılan 78 kişi hakkında, Tire Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başlattığı soruşturmayı protesto

etmek amacıyla, 22 Mayıs 2010'da yürüyüş düzenleyen grupta yer alan 35 öğretmen hakkında, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" suçlamasıyla açılan dava, 24 Kasım 2010'da görülen ilk duruşmada sonuçlandı. Tire Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada sanıkların ifadelerini alan mahkeme başkanı 35 sanığın beraat etmesine karar verdi.

7. İşçi Eylemleri

Eylemlerde 11 kişi yaralanırken, gözaltına alınan toplam 95 kişiden üçü tutuklandı:

— İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraklerinden BİMTAŞ'a bağlı çalışırken toplu iş sözleşmesi yapmaya hak kazandıkları süreçte taşeron şirkete geçmeleri istendiği için Saraçhane Parkı'nda "Demokrasi Çadırı" kuran itfaiye çalışanlarına 9 Ocak 2010'da gece yarısı baskını yapıldı. Sivil ve resmî giyimli zabıta memurlarının düzenlediği baskında işçilerin kurduğu çadır yıkılırken çadırdaki bulunan 11 işçiye de biber gazı sıkıldığı ve işçilerin dövüldüğü ileri sürüldü. İtfaiye çalışanları dört kişinin yaralandığı baskınla ilgili suç duyurusunda bulundu.

— İstanbul'un Arnavutköy İlçesi'nde bulunan Cano Tekstil'de çalışan ve üç aydır ücretleri ödenmediği için bir hafta önce fabrika önünde eylem başlatan işçilere 2 Mart 2010'da işverenin şikâyetiyle müdahale eden polis ekipleri 10 işçiyi gözaltına aldı.

Gözaltına alınan 10 işçiden Murat Bağlar, Murat İloğlu ve Yunus İloğlu, "görevli memura mukavemet ettikleri" ve "işyeri sahibini rehin aldıkları" iddiasıyla 3 Mart 2010'da tutuklandı.

— Gaziantep'te bulunan Çemen Tekstil Fabrikası'nda 71 gündür grevde olan işçilere 23 Mart 2010'da polis ekipleri müdahale etti. Biber gazı, cop ve basınçlı suyla yapılan müdahale sonrasında bir işçiyle üç çocuk yaralandı.

— Karabük'te 8 Kasım 2010'da Demir ve Çelik İşletmeleri Anonim Şirketi'nden çıkarılan işçilerin düzenlediği protesto yürüyüşüne polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu bir kişi yaralandı, dokuz kişi de darp edilerek gözaltına alındı.

— Mersin'de Akdeniz Çivi ve Tel Fabrikası'nda çalışan işçilerin "sendikaya üye oldukları" gerekçesiyle CHP Mersin İl Örgütü üyesi işverenleri tarafından

işten çıkarılması üzerine CHP Mersin il binasını 25 Kasım 2010'da işgal eden 57 işçiye müdahale eden polis ekipleri işçilerin tamamını gözaltına aldı. Gözaltına alınan 57 işçi Mersin Emniyet Müdürlüğü'nde ifadeleri alındıktan serbest bırakıldı.

— İzmir'de Buca Belediyesi'nin çıkardığı işçilerin, 14 Aralık 2010'da belediye binasının karşısına çadır kurmaya girişimine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu iki işçi yaralandı; 13 işçi de gözaltına alındı.

— Ankara'da 28 Aralık 2010'da 20011 yılında uygulanacak olan asgari ücretin tespiti için yapılan görüşmeler sürerken Çalışma Bakanlığı önünde asgari ücretin düşük olmasını protesto eden Devrimci Sağlık-İş Sendikası üyesi altı kişi polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alındı.

Dava

— İstanbul'un Tuzla İlçesi'nde bulunan tersaneler bölgesinde gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle, 2007 yılının Temmuz ayından 2008 yılının Şubat ayına kadar geçen yedi aylık sürede, 18 işçinin ölmesini protesto etmek amacıyla, 27 Şubat 2008'de eylem yapan ve gözaltına alınan ve gözaltına alınırken darp edilen tersane işçisi 75 kişi hakkında dava açıldı.

Tuzla Savcısı Ali Bahadır, gözaltına alınan 75 sendikacı ve işçiyle ilgili soruşturmasını 9 Haziran 2010'da bitirdi ve 75 kişi için "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla dava açtı. İddianamenin kabul edilmesi üzerine 75 sendikacı ve işçi, Tuzla Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanacak.

1 Kasım 2010'da başlayan görülen duruşmada sanıkların savunmalarını dinleyen mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşmayı 7 Şubat 2011'e erteledi.

8. BDP Eylemleri

14 kişinin yaralandığı eylemlerde gözaltına alınan 14 kişiden sekizi de tutuklandı:

— Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde BDP'ye yönelik operasyonları protesto etmek amacıyla 26-27 Aralık 2009'da düzenlenen protesto gösterilerine katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 14 kişiden

sekizi 1 Ocak 2010'da Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

— BDP'nin çağrısıyla 16 Mayıs 2010'da Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde askeri operasyonların ve çatışmaların durdurulması amacıyla insan hakları savunucularının, sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin ve sendikaların gerçekleştirmek istediği "canlı kalkan eylemi" Diyarbakır Valiliği tarafından engellendi.

Diyarbakır Valiliği'nin talimatıyla Diyarbakır-Bingöl karayolunu trafiğe kapatan askeri ekip dokunulmazlıkları olan milletvekillerinin yola devam edebileceğini fakat heyette yer alan diğer kişilere izin verilmeyeceğini belirtti.

Diyarbakır İl Jandarma Alay Komutanı Albay Eyüp Şeken ile yapılan görüşmeden de bir sonuç çıkarması üzerine canlı kalkan heyeti durduruldukları noktada basın açıklamasını okuyarak Diyarbakır'a geri döndü.

— BDP'nin çağrısıyla 19 Mayıs 2010'da Şırnak'ta askerî operasyonların ve çatışmaların durdurulması amacıyla insan hakları savunucularının, sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin ve sendikaların Maden Jandarma Karakolu'nu ziyaret ederek gerçekleştirmek istediği "canlı kalkan eylemi" Şırnak Valiliği'nin "yasak" kararı olduğu gerekçesiyle jandarma ekibi tarafından engellendi.

BDP Genel Başkan Yardımcısı Meral Beştaş Danış'ın jandarma ekibinin yetkilileriyle yaptığı görüşmelerden de bir sonuç çıkmaması üzerine canlı kalkan heyeti durduruldukları noktada bir süre oturma eylemi yaptıktan sonra dağıldı.

— BDP'nin Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde bulunan Habur Sınır Kapısı'na 3 Haziran 2010'da askeri operasyonların durdurulması amacıyla düzenlediği yürüyüşe polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu BDP milletvekilleri Sevahir Bayındır ve Hasip Kaplan'ın da aralarında bulunduğu 14 kişi yaralandı.

Kalça kemiğinin kırıldığı belirlenen Sevahir Bayındır'a tıbbi müdahalenin yapılmasının ardından Sevahir Bayındır'ın Ankara'ya sevk edildiği öğrenildi.

9. Abdullah Öcalan Eylemleri

2010 yılında Abdullah Öcalan adına düzenlenen protesto gösterilerine müdahaleler nedeniyle bir kişi öldü, 31 kişi yaralandı; gözaltına alınan 574 kişiden 165'i tutuklandı:

— Adana'da Abdullah Öcalan'ın 15 Şubat 1999'da Türkiye'ye teslim edilmesini protesto etmek amacıyla 7 Şubat 2010'da düzenlenen gösteriye gaz bombası ve plastik mermiyle müdahale eden kolluk güçlerinin silah kullanması sonucu 13 yaşlarındaki bir çocuk kolundan yaralandı.

— Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı ekiplerin 13 Şubat 2010 sabahı düzenlediği operasyonlar sonucunda İstanbul'da beş kişi, Adana'da 18 öğrenci, Muş'ta altı kişi, Mardin'de 24 kişi, Siirt'te 17 kişi, Van'da 13 kişi, Ağrı'da 14 kişi, Hakkâri'de 31 kişi, Mersin'de 44 kişi, Şırnak'ta iki kişi, Batman'da 10 kişi, Gaziantep'te 50 kişi, Şanlıurfa'da dört kişi, Diyarbakır'da iki kişi, Kocaeli'nde beş öğrenci gözaltına alındı.

— Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 14 Şubat 2010'da düzenlenen protesto yürüyüşüne polis ekiplerinin müdahalesi sonucu iki kişi yaralandı, üç kişi de gözaltına alındı.

— Şanlıurfa'da 14 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 33 kişi gözaltına alındı.

— Iğdır'da 15 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 16 kişi, Diyarbakır'da 35 kişi, Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde sekiz kişi, Batman'da 56 kişi, İstanbul'da 14 kişi, Mersin'de 10 kişi, Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde yedi kişi gözaltına alındı. Hakkâri'deki gösterilerde ise iki polis memuru ile 10 kişinin yaralandığı öğrenildi.

— Mersin'in Tarsus İlçesi'nde 15 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözaltına alınan 10 kişi, Şanlıurfa'da dört kişi, Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde altı kişi 16 Şubat 2010'da tutuklandı.

— Adana'da 16 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu beş kişi, Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde sekiz kişi, Batman'da 58 kişi, İzmir'de dört kişi gözaltına alındı.

— Şanlıurfa'da 14 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözaltına alınan 33 kişiden dokuzu, Mersin'de 16 kişiden altısı, Diyarbakır'da 15 Şubat 2010'daki protesto gösterisinde gözaltına alınan 16 kişiden beşi 17 Şubat 2010'da tutuklandı.

— Adana'da 16 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözaltına alınanlardan üçü çocuk 12 kişi, Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde sekiz çocuk, Batman'da gözaltına alınan 58 kişiden sekizi 18 Şubat 2010'da çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandı.

— Mersin'de 15 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisine katıldıkları gerekçesiyle gözaltına alınan 42 kişiden 21'i çocuk 26 kişi, Batman'da ise 62 kişiden 17'si, Ağrı'da 14 kişiden sekizi 19 Şubat 2010'da tutuklandı.

— Adana'da 13 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterilerine katılarak polis ekiplerine taş attıkları iddiasıyla gözaltına alınan 10'u çocuk 19 kişiden, sekizi çocuk 14 kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 23 Mart 2010'da tutuklandı.

- İstanbul'un Sancaktepe İlçesi'ndeki gösterilere havaya rasgele ateş açarak müdahale eden kolluk kuvvetleri olay yerinde dükkânı olan bir esnafı bağından vurarak yaraladı.

- Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'ndeki gösterilere yapılan müdahale sırasında ise Necdet Ayar kolluk kuvvetlerinin açtığı ateş sonucu ağır yaralandı. Olayların ardından beş kişi gözaltına alındı.

- Hakkâri'de gösterilere müdahaleler sonrasında 10 kişi yaralandı, 12 kişi de gözaltına alındı; Mersin'de de 26 kişi gözaltına alındı.

- Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde polis ekiplerinin attığı gaz bombasının başına isabet etmesi sonucu ağır yaralanan A.K. (12), Van Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

— Şanlıurfa'da 22 Haziran 2010'da gözaltına alınan Mehmet Kaplan, 4 Nisan 2009'da düzenlenen "Amara Yürüyüşü"ne katılarak "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle 24 Haziran 2010'da tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

— Abdullah Öcalan'ın 9 Ekim 1998'de Suriye'den çıkarılmasını Muş'ta 8 Ekim 2010'da protesto eden grupta "yüzleri kapalı eylemciler olduğu" iddiasıyla polis ekiplerinin gruba müdahale etmesi sonucu yedi kişi gözaltına alındı.

— Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 9 Ekim 2010'daki protesto gösterisine müdahale eden polis ekiplerinin kullandığı gaz bombasından kaçmaya çalışan Umut Furkan Akçil (7), yoldan geçen bir aracın altında kaldı. Ağır yaralanan ve Silopi Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Umut Furkan Akçil, hastanede yaşamını yitirdi.

— Diyarbakır'da 9 Ekim 2010'da düzenlenen protesto gösterisine müdahale eden polis ekiplerinin açtığı ateş sonucu yaralanan S. D. (17), Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırıldı.

— Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde gösteriye müdahale eden polis ekiplerinin kullandığı gaz bombası nedeniyle Y. K. (7) adlı çocuk ağır yaralanarak Cizre Devlet Hastanesi'ne kaldırılırken, bir polis memuru da gösteride atılan bir taş ile yaralandı, olaylarda beş kişi de gözaltına alındı.

— Abdullah Öcalan'ın 9 Ekim 1998'de Suriye'den çıkarılmasını Mersin'de 9 Ekim 2010'da düzenlenen protesto gösterisine katıldıkları gerekçesiyle 12 Ekim 2010'da düzenlenen ev baskınları sonucu biri çocuk yedi kişi gözaltına alındı.

— Abdullah Öcalan'ın 9 Ekim 1998'de Suriye'den çıkarılmasını protesto etmek için, Mersin'de ve İstanbul'da 9 Ekim 2010'da düzenlenen gösterilere katıldıkları gerekçesiyle, 12 Ekim 2010'da düzenlenen ev baskınları sonucu Mersin'de gözaltına alınan biri çocuk yedi kişi ile İstanbul'da gözaltına alınan 10 kişiden beşi 15 Ekim 2010'da tutuklandı.

Dava

Bu eylemler nedeniyle yargılanan 134 kişiden 20'si çocuk toplam 79 kişi 527 yıl 6 ay hapis cezası aldı, 55 kişinin ise yargılaması 2011 yılına sarktı:

— Şanlıurfa'nın Halfeti İlçesi'ne bağlı Ömerli Köyü'ne 4 Nisan 2009'da Abdullah Öcalan'ın doğum günü nedeniyle düzenlenmek istenen yürüyüşe polis ekiplerinin iki kişinin ölümüyle sonuçlanan müdahalesi sonrasında yürüyüşe katılanlardan Emin Yıldız ve Hasan Basri Sütçak hakkında açılan dava 27 Ocak 2010'da sonuçlandı.

“2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettikleri” ve “yasadışı örgüt üyesi oldukları” iddiasıyla TCK’nin 314. maddesi uyarınca Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Emin Yıldız ve Hasan Basri Sütçak 10’ar yıl 5’er ay hapis cezasına mahkûm oldu.

— Mersin’in Tarsus İlçesi’nde 9 Ekim 2008’de Abdullah Öcalan’ın Suriye’den çıkarılışı nedeniyle yapılan protesto gösterilene katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan Servet Bozat, Coşkun Altın, Yayha Yel, Nafiz Bayrak, M.K., S.K., ve F.E., 11 Şubat 2010’da Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında “patlayıcı madde bulundurdıkları”, “kamu malına zarar verdikleri” ve “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları” iddiasıyla 6’şar yıl 3’er ay hapis cezasına mahkûm oldu. M.K., S.K. ve F.E.’nin yaşlarının 18’den küçük olması nedeniyle verilen hapis cezaları 4’er yıl 2’şer aya indirildi.

— Şırnak’ta 15 Şubat 2010’daki protesto gösterisine katılarak kolluk kuvvetlerine taş attığı iddiasıyla yargılanan A.E. (16), Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 12 Mart 2010’da görülen ilk duruşmada “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı”, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği” suçlamalarıyla 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— Mersin’de 19 Şubat 2009’da düzenlenen protesto gösterilerinde kolluk kuvvetlerine taş attıkları iddiasıyla yargılanan Z.A., M.Ö., M.A.Y., B.A., M.A., S.K., N.İ., S.Ç., Ü.D., Y.A., M.E., Ö.B., R.K., A.B. ve H.A. adlı 15 çocuğun karar duruşması 28 Nisan 2010’da Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü.

Mahkeme heyeti, sanık çocuklardan Z.A. ve M.Ö.’ye “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları”, “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” ve “görevli memura karşı direndikleri” suçundan üçer yıl altışar ay, M.A.Y.’ye aynı suçlamalardan dolayı üç yıl 11 ay, B.A., M.A., S.K., N.İ., S.Ç., Ü.D., Y.A., M.E. ve Ö.B.’ye ise dörder yıl sekizer ay, R.K., A.B. ve H.A.’ya da beşer yıl dörder ay olmak üzere toplam 68 yıl 11 ay hapis cezası verdi.

— Mardin’in Kızıltepe İlçesi’nde 15 Şubat 2009’da düzenlenen protesto gösterisinde kolluk kuvvetlerine taş attığı gerekçesiyle tutuklu yargılanan V.O.’nun (16) karar duruşması 28 Nisan 2010’da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü.

Mahkeme heyeti, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla V.O.’ya beş yıl sekiz ay hapis cezası verdi.

— Muş’un Varto İlçesi’nde Abdullah Öcalan’ın Türkiye’ye teslim edilmesinin yıldönümü nedeniyle 16 Şubat 2009’da düzenlenen protesto gösterisine katıldıkları gerekçesiyle yargılanan 10 kişiye “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları” iddiasıyla Van 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 5 Mayıs 2010’da görülen karar duruşmasında yedişer yıl altışar ay hapis cezası verildi.

— Kapatılan DTP’nin 9 Ekim 2009’da ve 6 Aralık 2009’da Abdullah Öcalan’ın cezaevi koşullarına dikkat çekmek amacıyla Batman’da düzenlediği yürüyüşe katıldığı gerekçesiyle hakkında dava açılan Gercüş Belediye Başkanı Esat Üner’e, 13 Mayıs 2010’da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yapmak”, “yasadışı örgüt propagandası yapmak” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek” suçlamalarından dokuz yıl hapis cezası verildi.

Aynı gerekçeyle Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Kozluk Belediye Başkanı Raşit Haşimi ise 13 Mayıs 2010’da görülen duruşmada beraat etti.

— Şırnak’ın Cizre İlçesi’nde 15 Şubat 2008’de bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan H.K. (16), hakkında açılan davanın 4 yıl 9 ay hapis cezasıyla sonuçlanması üzerine 14 Mayıs 2010’da tutuklandı.

— Siirt’te 9 Ekim 2009’da düzenlenen basın açıklamasının metnini okuyan BDP Siirt İl Başkanı Sıdık Taş hakkında açılan davanın 18 Mayıs 2010’da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla Sıdık Taş’a yedi yıl bir ay hapis cezası verildi.

— 15 Şubat 2009'da Diyarbakır'da yapılan basın açıklamasının metnini okuyan BDP Diyarbakır eski İl Başkanı Mehmet Ali Aydın hakkında açılan davanın karar duruşması 27 Mayıs 2010'da görüldü.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamalarıyla tutuklu sanık Mehmet Ali Aydın'a dokuz yıl yedi ay hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti Mehmet Ali Aydın'ın duruşmalardaki iyi halini gözeterek verilen hapis cezasını sekiz yıl dört aya indirdi ve Mehmet Ali Aydın'ın tutuklu bulunduğu süre nedeniyle Mehmet Ali Aydın'ın tahliye edilmesine karar verdi.

— 15 Şubat 2009'da Siirt'te düzenlenen protesto gösterilerine katıldıkları için haklarında dava açılan 17 kişinin karar duruşması 1 Haziran 2010'da görüldü.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları", "yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" ve "patlayıcı madde bulundurdıkları" gerekçesiyle sanık 17 kişiye 11'er yıl birer ay hapis cezası verdi.

— Şanlıurfa'da 14 Şubat 2010'da protesto yürüyüşü düzenleyen 78 kişi hakkında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla açılan davaya 9 Kasım 2010'da başlandı. Şanlıurfa Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada sanık 20 kişinin ifadesini alan mahkeme başkanı ifade alma işleminin tamamlanması amacıyla duruşmayı erteledi.

— Şırnak Belediye Başkanı Ramazan Uysal'ın 15 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisinde yaptığı konuşmadan dolayı Ramazan Uysal hakkında açılan davanın, Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, 2 Aralık 2010'da görülen karar duruşmasında, mahkeme heyeti Ramazan Uysal'a "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla yedi yıl bir ay hapis cezası verdi.

— Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde 15 Şubat 2010'da düzenlenen bir protesto gösterisine katıldıkları ge-

rekçesiyle BDP ilçe örgütü üyesi 10 kişi hakkında açılan davanın karar duruşması 8 Aralık 2010'da görüldü.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti Kenan Al, Cuma İzol, Halit Karaca, Ahmet Çelik, Ali Solak, Tacittin Kalgı, Hüseyin Sonkaya, Sinan Solak, Şemsettin İleri ve Aysel Ağaçlı'ya "yasadışı örgüt üyesi olmakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle yedişer yıl birer ay hapis cezası verdi.

— Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde 15 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisinde "yasadışı slogan attıkları" iddiasıyla haklarında dava açılan 11 kişinin karar duruşması 21 Aralık 2010'da görüldü.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti 11 sanığa, "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları", "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle yedişer yıl birer ay hapis cezası verdi.

— Şanlıurfa'da 14 Şubat 2010'da düzenlenen basın açıklamasının ardından yapılan yürüyüş nedeniyle haklarında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla dava açılan BDP üyesi 53 kişinin yargılanmasına 30 Aralık 2010'da başlandı.

Şanlıurfa 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmaya katılan 35 sanığın ifadesini alan mahkeme başkanı diğer sanıkların ifadelerinin alınması amacıyla duruşmayı erteledi.

10. Çocuklar

Gözüne alınan 23 çocuktan 17'si tutuklandı:

— Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 4 Şubat 2010'da gözüne alınan Ö.A. (17) ve O.C. (17) adlı iki çocuk "kolluk güçlerine taş attıkları" iddiasıyla 5 Şubat 2010'da tutuklandı.

— Şırnak'ın İdil İlçesi'nde 5 Şubat 2010'da yapılan ev baskınlarında gözüne alınan A.G. (17) adlı çocuk, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 6 Şubat 2010'da tutuklandı.

— Mersin’de 15 Şubat 2010’da düzenlenen protesto gösterisine katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan 12 çocuğun yargılanmasına 28 Haziran 2010’da başlandı. Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada çocukların savunmalarını alan mahkeme heyeti, tutuksuz yargılanan 12 çocuğun tutuklanmasına karar vererek duruşmayı 20 Ağustos 2010’a erteledi. Tutuklanan çocuklar Pozantı M Tipi Kapalı Çocuk Cezaevi’ne gönderildi.

— Hakkâri’nin Şemdinli İlçesi’nde 23 Kasım 2010’da gözaltına alınan S.Ö. (17), “katıldığı gösteride kolluk kuvvetlerine taş attığı” gerekçesiyle Şemdinli Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 26 Kasım 2010’da tutuklanarak Hakkâri Kapalı Cezaevi’ne gönderildi.

— İzmir’in Konak İlçesi’ne bağlı Kadifekale Semti’nde 26 Kasım 2010’da düzenledikleri gösteride “kolluk kuvvetlerine taş attıkları” gerekçesiyle altı çocuk gözaltına alındı.

— Diyarbakır’da 28 Kasım 2009’da düzenlenen bir protesto gösterisinde açılan ateş sonucu bacağından vurulan ve tedavisi yapılmadan tutuklandıktan sonra Terörle Mücadele Yasası’nda çocuklara ilişkin yapılan düzenleme sonucu tahliye edilen S.T.’nin Diyarbakır’da çeşitli dönemlerde düzenlenen 17 eyleme katıldığı suçlamasıyla tekrar tutuklandığı 29 Aralık 2010’da öğrenildi.

Davalar

7 çocuk 35 yıl 7 ay hapis cezasına mahkûm oldu:

F.G.

Diyarbakır’da 2008 yılında düzenlenen protesto gösterilene katılarak kolluk kuvvetlerine taş attığı gerekçesiyle yedi yıl altı ay hapis cezasına mahkûm edilen F.G. (18) hakkındaki mahkûmiyet kararını Yargıtay 9. Ceza Dairesi’nin onadığı 28 Ocak 2011’de öğrenildi.

O.B.

Şırnak’ın Silopi İlçesi’nde 15 Şubat 2009’daki gösterilere katıldığı iddiasıyla yargılanan O.B. (13), Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamalarıyla 16 Şubat 2010’da dokuz

yıl hapis cezasına mahkûm edildi. Ceza O.B.’nin yaşının 15’ten küçük olması nedeniyle dört yıl dokuz aya indirildi.

5 Çocuk

Adana’nın Seyhan İlçesi’nde 20 Ekim 2008’de düzenlenen protesto gösterilerine katıldıkları gerekçesiyle yargılanan L.Ö. (15), D.Ç. (15), E.A. (15), M.Ö. (15), Ö.D.’ye (16) Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi 18 Şubat 2010’da görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları”, “kolluk kuvvetlerine mukavemet ettikleri”, “kolluk kuvvetlerini tehdit ettikleri” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamalarıyla dörder yıl sekizer ay hapis cezası verdi.

Anayasa Değişikliği için 12 Eylül 2010 Referandumu Sürecinde Meydana Gelen İhlaller, Düzenlenen Saldırıları

Referandum sürecinde gözaltına alınan 416 kişiden 63’ü tutuklandı. Sekiz seçim çalışması engellendi, üç seçim çalışması saldırıya uğradı. 38 kişi yaralandı. 8260, 92 TL para cezası kesildi, YSK seçime katılmayanlara 22 TL para cezası uyguladı, 11 kanal uyarı, 5 kanal program durdurma, 1 kanal ise aynı programı 3 kez durdurma cezası aldı:

- İstanbul’un Şişli İlçesi’nde bulunan Perpa Çarşısı önünde 23 Ağustos 2010’da “Referanduma Hayır” bildirisini dağıtan ÖDP üyelerine sivil bir polis memurunun müdahale ettiği; dağıtılan bildirileri yırtan ve küfür eden polis memurunun, ÖDP üyelerine silahını doğrultarak ÖDP üyelerini tehdit ettiği; olayda gözaltına alınan ÖDP üyeleri Yalçın Köse ve Emrah Tuzci’nin Feriköy Polis Karakolu’na götürüldüğü öğrenildi.

— Hak-İş 18–24 Temmuz 2010 ve 21–24 Temmuz 2010 tarihleri arasında yürüttüğü “Darbelerin Karanlığından Demokrasinin Aydınlığına ‘Evet’” adlı afişleme kampanyası Ankara Valiliği tarafından 26 Temmuz 2010’da yasaklanmış ve Ankara Valiliği Yüksek Seçim Kurulu’na (YSK) başvurmuştu. YSK’nin 28 Temmuz 2010’daki toplantı kararının ardından konuyla ilgili olarak Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu’nun “şüpheli” sıfatıyla 26 Ağustos 2010’da Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’na ifade vermeye çağrıldığı öğrenildi.

— BDP'nin 12 Eylül 2010'da Anayasa değişikliği için yapılacak olan referandumun boykot edilmesi amacıyla Diyarbakır'daki billboardlara astığı Türkçe ve Kürtçe afişlerin toplatılması için Yenişehir İlçe Seçim Kurulu'nun, BDP'ye Seçim Yasası'nın 58. maddesi uyarınca yazı gönderdiği 27 Ağustos 2010'da öğrenildi.

— BDP'nin 12 Eylül 2010'da Anayasa değişikliği için yapılacak olan referandumun boykot edilmesi amacıyla Diyarbakır'ın Sur İlçesi'nde 27 Ağustos 2010'da düzenlediği yürüyüşe polis ekiplerinin silahla müdahale etmesi sonucu Cembeli Erdem (50) sırtından vurularak ağır yaralandı. Cembeli Erdem'in felç olduğu öğrenildi.

— Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 3 Eylül 2010'da Diyarbakır'da yaptığı miting öncesinde BDP'nin referandumla ilgili propaganda afişlerinin bulunduğu billboardlar beyaz bezlerle kapatıldı.

Mitingi izlemek için DİHA'nın 2 Eylül 2010'da Diyarbakır Valiliği'ne yaptığı başvuru ise, Başbakanlık basın danışmanlarının Diyarbakır Valiliği'ne gönderdiği izin verilen basın kuruluşları arasında adı yer almadığı için DİHA'ya, Fırat Haber Ajansı'na, Günlük Gazetesi'ne, Azadiya Welat Gazetesi'ne ve Roj TV'ye izin vermediği öğrenildi.

— Referandumda “evet” oyu kullanacaklarını deklare eden “Yetmez ama evet” adlı grubun 4 Eylül 2010'da İstanbul'da düzenlediği toplantıya katılan ve referandumda “hayır” oyu vereceklerini açıklayan Öğrenci Kolektifleri üyesi sekiz kişi kendilerine söz hakkı verilmediğini öne sürerek konuşmacılara yumurta fırlattı. Yumurtalardan birinin konuşmacılardan Osman Can'a isabet ettiği öğrenildi.

— ESP Gaziantep İl Örgütü'ne bağlı Sosyalist Kadın Meclisi üyelerinin referandumu boykot çalışmaları kapsamında 3 Eylül 2010'da astıkları afişler nedeniyle polis ekipleri 5 kişiye Kabahatler Kanunu kapsamında kişi başına bin beş yüz Türk Lirası para cezası kesti.

— Şanlıurfa'da BDP Viranşehir İlçe Örgütü'nün referandumla ilgili olarak astığı Kürtçe pankartı toplatma kararını 3 Eylül 2010'da alan Viranşehir İlçe Seçim Kurulu, BDP Viranşehir İlçe Örgütü'ne de 228, 92 TL para cezası verdi.

— “Yetmez ama evet” adlı grubun 5 Eylül 2010'da düzenlediği panele katılan ÖDP üyesi üç kişi, panelistleri “Devrimcilerin adını ağzınıza alamazsınız” şeklinde protesto ederek ellerindeki pet şişede bulunan boyalı suyu panelistlerin üzerine döktüler.

— Antalya'nın Belek Beldesi'nde 5 Eylül 2010'da referandum çalışmaları kapsamında, üzerinde “Anayasa değişikliğine hayır” yazılı broşürler dağıtan İşçi Partisi Antalya İl Örgütü üyeleri kimliği belirsiz 30- 40 kişinin sopalı, demirli saldırısına uğraması sonucu İşçi Partisi üyesi dokuz kişi yaralandı.

— Gaziantep'te 5 Eylül 2010'da TKP'nin, referandumda “hayır” oyu verilmesi yönünde açtıkları stant zabıta ekibi tarafından engellendi.

— YSK 6 Eylül 2010'da “halk oylaması dönemi için ilan ettiği yayın yasaklarına aykırı yayın yapan” Ulusal Kanal, Halk TV, Ülke TV, CİNE 5, STV, Samanyolu Haber, Kanal Çay, Meltem TV, 6 News, Mesaj TV ve TV 58'e uyarı cezası verilmesine; yayınlarında YSK'nin belirlediği yayın esaslarını tekrar ihlal eden Ulusal TV, Halk TV, 6 News, Mesaj TV ve Meltem TV'ye birer kez de program durdurma cezası verilmesine; CİNE 5'e ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bünyesinde bulunması nedeniyle, kanalın cezaya konu olan programının 3 kez durdurulmasına karar verdi.

— İstanbul'un Esenyurt İlçesi'nde 6 Eylül 2010'da, referandumda “hayır” oyu kullanacaklarını açıklayan Emek Partisi'nin asmak istediği pankarta Esenyurt Belediyesi'ne bağlı olarak çalışan özel güvenlik görevlileri izin vermedi.

— Mersin'de 7 Eylül 2010'da emekli polis memuru Emin Kocaaslan'ın referandumda “evet” oylarının daha yüksek çıkması için Ulu Cami önünde dua etmek istemesine karşı çıkan bir kişi, Emin Kocaaslan'ı darp etti.

— Mardin'de 6 Eylül 2010'da, CHP'nin Mardin Valiliği'nden izin alarak astığı pankartlar, Mardin Belediyesi'ne bağlı itfaiye ekipleri tarafından indirildi. CHP üyelerinin pankartların asılması için aldıkları izin belgesini göstermeleri üzerine pankartlar tekrar yerine asıldı.

— Şanlıurfa'da 7 Eylül 2010'da, CHP Şanlıurfa İl Gençlik Kolları'nın kent merkezine astığı pankartlar “Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın geçeceği

yolu kapattığı” gerekçesiyle polis ekipleri tarafından toplandı.

— İstanbul’da CHP Bahçelievler İlçe Örgütü Kadın Kolları üyesi üç kişi, 7 Eylül 2010’da referandum çalışmaları kapsamında broşür dağıtırken kimliği belirsiz bir kişinin fizikî saldırısına uğrayarak sopyayla darp edildi. Darp raporu da alan Gülhan Atılır, Eda Özdemir ve Nuray Taşan ile birlikte basın açıklaması yapan CHP İstanbul İl Başkanı Berhan Şimşek, konuyla ilgili suç duyurusunda bulduklarını fakat saldırıyı düzenleyen kişinin 75. Yıl Polis Karakolu’nda ifade verdikten sonra serbest bırakıldığını söyledi.

— Malatya’da 7 Eylül 2010’da kentin çeşitli bölgelerine ESP üyelerinin astığı “referandumu boykot” afişleri Malatya Belediyesi ve polis ekipleri tarafından söküldü.

— YSK 7 Eylül 2010’da, Anayasa değişiklik paketiyle ilgili olarak 12 Eylül 2010’da yapılacak halk oylamasında sandığa gitmeyenlere 22 TL para cezası verilmesini kararlaştırdı.

— Denizli’de 6 Eylül 2010’da emekli öğretmen İlhan Piyan’ın (58), AKP’nin evinin önüne astığı afişleri indirmek isteyince iki kişi tarafından sopyayla dövüldüğü ileri sürüldü. Denizli Devlet Hastanesi’ne kaldırılan İlhan Piyan’ın sol kolunun kırıldığı, olayın ardından gözaltına alınan iki kişinin ise ifadelerinin alınmasının ardından serbest bırakıldığı öğrenildi.

— İzmir’in Buca İlçesi’nin Şirinyer Semtinde 9 Eylül 2010’da referandum çalışmaları kapsamında broşür dağıtan AKP üyesi üç kişinin yanına gelen kimliği belirsiz bir grup üç kişiyi darp etti. Vücutlarında morluklar oluşan üç kişinin şikâyeti üzerine olayın meydana geldiği yerdeki CHP standında görevli CHP Buca Gençlik Kolları Üyesi S.Y. gözaltına alındı. S.Y. ifadesinin alınmasının ardından serbest bırakıldı.

— Batman’da 11 Eylül 2010’da referandum çalışması yürüten BDP üyelerine yönelik düzenlenen operasyonlarda 12 kişi gözaltına alındı.

— Denizli’de 6 Eylül 2010’da referanduma ilişkin parti afişleri asan EMEP üyelerini engelleyen polis ekibi, afiş asan EMEP üyesi dört kişiye Kabahatler Kanunu uyarınca toplam 532 TL para cezası kesti.

— Ağrı’nın Doğubayazıt İlçesi’nde referandum çalışmalarına katılan BDP üyelerinin evlerine 9 Eylül 2010’da düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınan 20 kişiden 13’ü çıkarıldıkları mahkeme tarafından 11 Eylül 2010’da tutuklandı.

— İstanbul’un Gaziosmanpaşa, Pendik, Bağcılar ve Sultangazi ilçelerinde 11 Eylül 2010’da Terörle Mücadele Şubesi’ne bağlı polis ekiplerinin düzenlediği ev baskınlarında 32 kişi; Van’da 22 kişi; Hakkâri’de 16 kişi; Yüksekova’da 15 kişi; Şemdinli’de beş kişi; Adana’da sekiz kişi gözaltına alındı.

— Van’da 12 Eylül 2010’da “referandumu boykot etme” çalışması yürüten 77 kişi; Batman’da 54 kişi; İstanbul’da 94 kişi; Tekirdağ’ın Çorlu İlçesi’nde altı kişi; Bursa’da 10 kişi; Mersin’de 20 kişi; Mardin’in Nusaybin İlçesi’nde 17 kişi gözaltına alındı.

— Mersin’de 12 Eylül 2010’da referandum oylarının kullanıldığı Mimar Sinan İlköğretim Okulu’na; Diyarbakır’da ise dört okula kimliği belirsiz kişiler tarafından molotofkokteyli atılması sonucu okullarda maddi hasar meydana geldi.

— Diyarbakır’ın Çınar İlçesi’ne bağlı Boydansoy Köyü’nde 12 Eylül 2010’da köylülerle geçici köy korucuları arasında oy kullanmama nedeniyle çıkan tartışmada iki köylü yaralandı.

— Şırnak’ın Dêrgulê (Kumçatı) Beldesi’nde 12 Eylül 2010’da BDP üyesi referandum gözlemcilerine geçici köy korucularının saldırması sonucu 15 kişi yaralandı. Olayın ardından 13 Eylül 2010’da düzenlenen operasyonda dört geçici köy korucusu gözaltına alındı.

— Şanlıurfa’da 12 Eylül 2010’da Direkli İlköğretim Okulu’na görevli 1088 nolu sandığın başkanı İ.H.Ö. ile BDP üyeleri arasında çıkan tartışmanın kavgaya dönüşmesi sonucu darp edilen İ.H.Ö. hastaneye kaldırıldı.

— Hakkâri’de referandum oylamasının sandıklarını taşıyan aracın güvenliğini sağlayan askeri araca açılan ateş sonucu bir er yaralandı.

— Rize’de 12 Eylül 2010’da halk oylaması sonuçlarının açıklanması ardından havaya açılan ateş nedeniyle Alaattin Kuk (11) karnına mermi isabet etmesi sonucu yaralandı.

— Adana’da referandum öncesinde yapılan gösterilerde “kamu malına zarar verdikleri” gerekçesiyle gözaltına alınan 14 kişiden dördü 13 Eylül 2010’da tutuklandı.

— Mersin’de 12 Eylül 2010’da yaptıkları referandum çalışması nedeniyle gözaltına alınan 16 kişiden sekizi 14 Eylül 2010’da tutuklandı.

— Van’da ve Hakkâri’de 12 Eylül 2010’da yaptıkları referandum çalışması nedeniyle gözaltına alınan toplam 41 kişiden 32’si çıkarıldıkları mahkeme tarafından “yasadışı örgüt üyesi oldukları” gerekçesiyle 15 Eylül 2010’da tutuklandı.

— Van’da 12 Eylül 2010’da “referandumu boykot etme çalışması yürüttükleri” gerekçesiyle gözaltına alınan 25 kişiden üçü çıkarıldıkları mahkeme tarafından 16 Eylül 2010’da tutuklandı.

— İstanbul’da 12 Eylül 2010’da gözlemci olarak görev yaptıkları okulun önünden gözaltına alınan BDP üyesi yedi kişiden üçü 17 Eylül 2010’da tutuklandı.

Şerzan Kurt

Muğla’da 11 Mayıs 2010’da Muğla Üniversitesi’nde eğitim gören Kürt öğrencilerle ırkçı bir grup arasında sözlü sataşma nedeniyle çıkan kavgaya polis ekiplerinin müdahalesi sırasında, polis memuru Gültekin Şahin’in açtığı ateş sonucu yaşamını yitiren Muğla Üniversitesi öğrencisi Şerzan Kurt’un (21) öldürülmesini protesto etmek amacıyla 26 Mayıs 2010’da İstanbul Üniversitesi’nde afiş asan öğrenci grubuna polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu iki öğrenci yaralandı, 15 öğrenci de gözaltına alındı (bkz. Yaşam Hakkı).

Barış ve Demokratik Çözüm Grubu

Bitlis’in Güroymak ve Karlıova İlçelerinde 15 Ocak 2010’da düzenlenen operasyonda Barış ve Demokratik Çözüm Grubu’nun katıldığı mitingde “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddia edilen 16 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan Güroymak’ta sekiz kişi, Karlıova’da ise iki kişi aynı gün çıkarıldıkları mahkeme tarafından “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla tutuklandı (bkz. İfade Özgürlüğü).

11. Üniversiteler

Gözaltına alınan 164 öğrenciden sekizi tutuklandı,

120 öğrenci hakkında idari soruşturma başlatıldı, 10 öğrenci de yaralandı:

— Dicle Üniversitesi tarafından 26 Nisan 2010’da düzenlenen öğrenci şenliğine katılmak isteyen Dicle Üniversitesi Öğrenci Derneği (DÜO-DER) üyesi öğrencilere polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözaltına alınan 104 öğrenciden sekizi 30 Nisan 2010’da “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla tutuklandı.

— Eskişehir Emniyet Müdürlüğü’nün 7 Haziran 2010’daki talebi üzerine Anadolu Üniversitesi’nde okuyan 120 öğrenci hakkında 21 Mart 2010’daki Newroz kutlamasına katılarak “yasadışı slogan attıkları” gerekçesiyle Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü’nün idari soruşturma başlattığı ve öğrencilerin ailelerine mektup gönderdiği 20 Ağustos 2010’da öğrenildi.

— Dicle Üniversitesi’nde (Diyarbakır) fakülteler arasında geçişleri engellemek amacıyla duvar inşa edilmesini ve YÖK’ü protesto etmek için 3 Kasım 2010’da yürüyüş düzenlemek isteyen öğrencilere polis ekipleri tazyikli su ve biber gazıyla müdahale etti. Müdahale sonrasında 20 öğrenci gözaltına alındı.

— Anadolu Üniversitesi’nde (Eskişehir) YÖK’ün kuruluş yıldönümünü protesto etmek için 4 Kasım 2010’da afiş asmak isteyen öğrencileri özel güvenlik görevlilerinin engellemek istemesi üzerine çıkan kavgaya nedeniyle üniversiteye giren polis ekiplerinin kavgaya müdahalesinin sonrasında 10 öğrenci yaralandı, 40 öğrenci de gözaltına alındı.

Vicdani Ret Eylemi

Ankara’da Vicdani Retçi Enver Aydemir ile Dayanışma İnisyatifi üyelerinin, Yüksel Caddesi’nde 6 Ocak 2010’da yaptığı basın açıklamasının ardından polis ekipleri kimlik kontrolü yapmak istedi. Uygulamaya karşı çıkan gruba polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 15 kişi gözaltına alındı (bkz. İfade Özgürlüğü).

Gecekondu Eylemi

Ankara’nın Yenimahalle İlçesi’ne bağlı kentsel dönüşüm projesi dâhilindeki Mehmet Akif Ersoy Mahallesi’nde 11 Ekim 2010’da gerçekleşen gecekondu yıkımlarını protesto eden gruba, güvenlik güçleri gaz bombası ve tazyikli su ile müdahale etti

Müdahale sonucunda 15 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Meydana gelen arbede sırasında İhlâs Haber Ajansı Kameramanı Mustafa Vergiveren, başına taş isabet etmesi sonucu yaralandı.

12. Devlet Yetkililerine Yönelik Protestolar

Devlet ve hükümet yetkililerinin protesto edildiği 2010 yılında 7 eyleme müdahale eden görevliler ve kolluk kuvvetleri iki eylemde öğrencileri zorla dışarı çıkardı; 4 eylemde 100 öğrenciyi darp ederek gözaltına aldı; bir eylemde de gözaltına alınan 2 öğrenci “yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla tutuklandı:

— Devlet Bakanı Egemen Bağış'ın İstanbul'da AB'ye üyelik sürecine ilişkin Bahçeşehir Üniversitesi öğrencilerine 7 Ocak 2010'da vereceği konferans öncesi Öğrenci Kolektifleri üyeleri Egemen Bağış'ı protesto etmek istedi. Egemen Bağış'ın “AB standartlarında 2 dakika protesto süreniz var” demesi üzerine öğrenciler slogan atmaya başladı. Egemen Bağış'ın korumalarına öğrencileri salondan çıkarılmaları yönünde talimat vermesi üzerine öğrenciler görevliler tarafından darp edilerek salondan çıkarıldı.

— AKP Adana Milletvekili ve TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanı Vahit Kirişçi'nin Tekirdağ'da Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerine 11 Ocak 2010'da vereceği “Tarım Konferansı” öncesi Vahit Kirişçi'yi protesto etmek isteyen öğrencilere polis ekipleri müdahale etti. Müdahale sonrasında 13 öğrenci darp edilerek gözaltına alındı.

— Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 9 Şubat 2010'da AKP'nin grup toplantısında konuşurken Greenpeace üyesi iki kişi pankart açtı. Başbakan protestocuların görevlilerce dışarıya atılmasını isterken protestocuların açtığı “Mersin, Sinop Nükleer istemiyor” yazılı pankartı da “paçavra” diye nitelendirdi. Protestocuların Bahadır Çam, görevlilerin kendisini dışarı çıkarırken darp ettiğini ifade etti.

— Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 14 Mart 2010'da İstanbul'da Romanlarla yaptığı buluşmada “parasız eğitim istiyoruz” yazılı pankart açan öğrencilerden Ferhat Tüzer ve Berna Yılmaz “yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla 17 Mart 2010'da tutuklandı.

Haklarında dava açılan ikisi tutuklu üç öğrencinin yargılanmasına 14 Aralık 2010'da devam edildi. İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya tutuklu yargılanan öğrenciler Ferhat Tüzel, Berna Yılmaz ve tutuksuz yargılanan Utku Aykar ile öğrencilerin avukatları katıldı.

“Yasadışı örgüt üyesi oldukları” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla yargılanan öğrencilerin savunmalarını alan ve tutuklu yargılanan öğrencilerin tahliye taleplerini reddeden mahkeme heyeti, savcının esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için duruşmayı 24 Mayıs 2011'e erteledi.

— Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün, 6 Ekim 2010'da İstanbul'da 2010–2011 akademik yılı açılışını yaptığı Yıldız Teknik Üniversitesi'ndeki tören, 30 kişilik bir öğrenci grubu tarafından protesto edildi. Üzerinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı protesto ettikleri için tutuklanan Gençlik Federasyonu üyesi iki öğrenciyle ilgili olarak “Ferhat Tüzer ve Berna Yılmaz'a Özgürlük” yazılı pankartı açıp “parasız eğitim istemek suç değildir” sloganı atan iki öğrenci, polis memurları ve üniversitenin özel güvenlik görevlileri tarafından darp edilerek gözaltına alındı.

— Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, üniversite rektörleriyle 4 Aralık 2010'da Dolmabahçe Sarayı'nda yaptığı toplantıyı protesto etmek için yürüyüş yapmak isteyen Genç-Sen üyelerine polis ekipleri cop, biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etti. Müdahale sonrasında biri ağır, yedi öğrenci yaralandı; 59 öğrenci de gözaltına alındı.

Gözaltına alınan öğrenciler serbest bırakılırken “polis memuruna mukavemet ettikleri” iddiasıyla savcılığa sevk edilen üç öğrenci, tutuklanmaları talebiyle çıkarıldıkları mahkeme tarafından 5 Aralık 2010'da serbest bırakıldı.

Yürüyüş amacıyla çevre illerden gelen Genç-Sen üyelerini taşıyan otobüslerse İstanbul girişinde durdurularak, öğrencilerin İstanbul'a girmelerine izin verilmedi.

Darp edilen öğrencilerden E.Ö'nün (19) polis memurlarına hamile olduğunu söylemesi üzerine, polis memurlarının E.Ö'nün özellikle karnına vurması nedeniyle E.Ö'nün bebeği öldü.

— Ankara’da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 15 Aralık 2010’da Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu’na katılmak için geldiği ODTÜ’de Recep Tayyip Erdoğan’ı protesto eden öğrencilere, cop ve biber gazıyla müdahale eden polis ekipleri, 26 öğrenciyi gözaltına aldı. İfadeleri alınan öğrenciler serbest bırakıldı.

Davalar

- İsrail’in Ankara Büyükelçisi Gaby Levy’nin 4 Kasım 2009’da Karadeniz Teknik Üniversitesi’ne (Trabzon) yaptığı ziyareti protesto eden Öğrenci Kolektifleri üyesi 31 öğrenci hakkında “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettikleri” gerekçesiyle açılan davanın ardından “kolluk kuvvetlerine mukavemet ettikleri” gerekçesiyle bir dava daha açıldığı 8 Ocak 2010’da öğrenildi.

Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi’ne ve Trabzon 3. Asliye Ceza Mahkemesi’nde sunulan iddianamede, öğrenciler Mustafa Kolamuç, Ufuk Yazar, Koray Karadağ, Cengiz Tütüncü, Volkan Bilgin, Mehmet Öztürk, Murat Öztürkmen, Ahmet Çağlayan Demircioğlu, Dursun Ali Koyuncu, İhsan Diliyok, Zübeyde Makar, Sevinç Açıcı, Fatma Bektaş, Ramazan Ustabaş, Cesur Altınkaya, Egemen Sakin, Murat Uğurlu, Seçkin Akat, Mehmet Tuğrul Kaynar, Cankat Tolga Yazar, Sezgin Azapçı, Tanju Gümüşkaya, Metehan Tuna Göre, Serdar Dağtaş, Barış Ömer Türkmen, Çağdaş Yağcı, Ayhan Algül, Hakan Yılmaz, Eren Başoğlu, Mustafa Onur Bozkurt ve Emirhan Alıcı’nın, rektörlük binası önünde toplanıp, Levy’nin rektörlük binasına girişini slogan ve yumurta atarak engelledikleri belirtildi.

Sanıkların özel güvenlik görevlileri ile polis memurlarından oluşan yedi görevliye direnerek görevlilerin hafif şekilde yaralanmalarına yol açtıkları belirtilen iddianamede, sanıkların sekiz aydan dört yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmeleri istendi.

Nükleer Santraller

— Mersin’de Rusya ve Türkiye’nin ortaklığıyla kurulması planlanan Akkuyu Nükleer Santrali’nin yapılmasını engellemek için nükleer santral karşıtlarının topladığı 170 bin imzayı TBMM’ye getiren 58 kişilik grubun, imzaları teslim etmek için hiç kimseyi bulamamaları üzerine, TBMM önünde baş-

lattıkları oturma eylemine polis ekipleri müdahale ederek 58 kişiyi gözaltına aldı. İfadeleri alınan 58 eylemci akşam saatlerinde tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

58 eylemci hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı’nın hazırladığı iddianamede, eylemcilerin “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiğini” iddia ederek eylemcilerin üç yıl hapis cezasına mahkûm edilmelerini istedi.

28 Ekim 2010’da Ankara 15. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başlayan duruşmaya tutuksuz sanıklar Perihan Pulat, Gülnur Öztaş, Ezgi Yazgüül Öztürk, Büşra Aşkın, Sebahat Aslan, Emre Ata, Oğuz Eriş, Tolga Uzun, Aylin Mert, Aslı Olcan, Suna Kılıççı, Neslihan Uras, Korol Diker, Yeşiller Partisi üyesi sanıklar Serhat Ertuğrul ve Ümit Şahin ile sanık avukatları katıldı.

“2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettikleri” gerekçesiyle yargılanan sanıkların savunmalarını alan mahkeme başkanı savunmaların alınmasına devam edilmesi için duruşmayı 12 Ocak 2011’e erteledi.

13. Diğer

2010 yılındaki çeşitli gösterilere kolluk kuvvetlerinin müdahale etmesi nedeniyle Dokümantasyon Merkezi’nin tespit edebildiği rakamlara göre 22 olayda 17 kişi yaralandı; gözaltına alınan 341 kişiden 59 kişi tutuklandı. Tutuklananların onunu çocuklar oluşturdu. Bunlardan 30’u hakkında dava açıldı:

Bursa’da şehir merkezindeki duraklarının kapatılmasına tepki göstererek 30 Ocak 2010’da Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı binasına yürüyen minibüsçülerin gece yarısı yaptığı kontak kapatma eylemine polis ekipleri müdahale etti. Polis ekibinin biber gazlı ve coplu müdahalesinde dört kişinin yaralandığı, müdahaleye tepki gösteren bir kişinin kendisini yakmak istemesi sonucu elinde ve boynunda yanıklar olduğu ve müdahale sonrasında dokuz kişinin gözaltına alındığı öğrenildi.

Gaziantep’te şehir merkezindeki ahırların şehir dışına taşınması için yapılan yeni ahırların tamamının hazır olmamasına tepki göstererek 1 Şubat 2010’da Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı binasına yürüyen ve yetkililerle görüşmek için bi-

naya girmeye çalışan küçükbaş hayvan üreticilerinin eylemine kolluk güçleri biber gazı ve copla müdahale etti.

Belçika'da 4 Mart 2010'da 22 kişinin gözaltına alındığı ve sekiz kişinin tutuklandığı Roj TV'ye yönelik baskını protesto etmek amacıyla 6 Mart 2010'da Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde düzenlenen gösteriye polis ekiplerinin biber gazı ve tazyikli suyla müdahale etmesi sonucu dört kişi yaralandı. Yaralılardan Vedat Buldan'ın (19) durumunun ağır olduğu belirtilirken müdahalenin ardından dört kişi gözaltına alındı.

Ankara'da ulaşım ücretlerine mahkeme kararıyla uygulanan indirim yine mahkeme kararıyla iptal edilmesini protesto etmek amacıyla 17 Mart 2010'da Hacettepe Üniversitesi'nde ve ODTÜ'de otobüslere parasız binme eylemi yapıldı. Otobüs şoförlerinin araçları çalıştırmaması üzerine otobüslerden inerek yürüyüşe geçen öğrencileri polis ekipleri gözaltına aldı. Hacettepe Üniversitesinde gözaltına alınan 57 öğrencinin Akkoyun Polis Karakolu'na, ODTÜ'de gözaltına alınan 100 öğrencinin Yıldızevler Polis Karakolu'na götürüldüğü öğrenildi.

Ankara'da 31 Mayıs 2010'da öğrenci harçlarını protesto eden Gençlik Federasyonu üyelerinin topladıkları imzaları TBMM'ye götürmek istemelerine izin vermeyen polis ekiplerinin gruba cop ve biber gazıyla müdahale etmesi sonucu beş kişi yaralandı.

Siirt Devlet Hastanesi'nin ve Kadın Doğum Hastanesi'nin morgunda bulunan ve Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Sarıyaprak Köyü'nün kırsal kesiminde 30 Haziran 2010'da çıkan çatışmada öldükleri iddia edilen 12 militana ait olduğu belirtilen cesetlerin kimliklerinin açıklanması için 3 Temmuz 2010'da hastanelerin önünde beklemeye başlayan gruba polis ekiplerinin gaz bombasıyla müdahale etmesi sonucu başına gaz bombası kapsülü isabet eden Kurtalan Belediyesi Meclis Üyesi Selamet Adik ağır yaralandı.

Türk Silahlı Kuvvetleri'yle (TSK) Hêzên Parastina Gel - Halk Savunma Güçleri (HPG) arasında çıkan çatışmalarda ölen HPG militanlarına "işkence yapıldığı" iddialarını protesto etmek amacıyla 8 Temmuz 2010'da Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde yürüyüş yapmak isteyen grupla kolluk kuvvetleri arasında çatışma çıktı. Kolluk kuvvetlerinin gaz

bombası ve basınçlı suyla müdahale ettiği gösterilerden ikisi gaz bombasından etkilenerek yaralanırken zırhlı bir polis aracının da devrildiği, başına taş isabet eden bir polis memurunun da tedavi altına alındığı öğrenildi.

Elazığ'ın Arıcak ilçesi'nde 5 Temmuz 2010'da Bükardı Jandarma Karakolu'na düzenlenen saldırıda ölen HPG militanı Hacı Meş'e'nin cenazesinin Diyarbakır'ın Ergani İlçesi'ne getirilişi sırasında "polis aracına taş attıkları" iddiasıyla gözaltına alınan M.Y. (18) ve Ü.A. (19) çıkarıldıkları mahkeme tarafından 8 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Sarıyaprak Köyü'nün kırsal kesiminde 30 Haziran 2010'da çıkan çatışmada ölen HPG militanın 12 kişinin cenazelerine "işkence yapıldığı" iddialarını Van'da bir gösteride protesto ederken gözaltına alınan Zafer Demir, çıkarıldığı mahkeme tarafından 8 Temmuz 2010'da tutuklanarak Van F Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ne bağlı Bidav (Beyyurdu) Köyü'nün kırsal kesiminde çıkan çatışmada yaşamını yitiren HPG militanı Serhat Aslan'ın cenazesini 8 Temmuz 2010'da Mardin'in Nusaybin İlçesi'nde karşılamak isteyen 28 kişi gözaltına alındı.

Adana'nın Seyhan İlçesi'nde 7 Temmuz 2010'da katıldıkları bir protesto gösterisinde "kolluk kuvvetlerine taş attıkları" iddiasıyla gözaltına alınan dokuзу çocuk 11 kişiden beşi çocuk yedi kişi 9 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'ne bağlı Bağdere Köyü'nde bulunan jandarma karakoluna 22 Haziran 2010'da düzenlenen silahlı saldırıda yaşamını yitiren HPG militanı Mehmet Ali Melik için Şanlıurfa'da düzenlenen cenaze törenine katılarak "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla gözaltına alınan sekiz kişi 9 Temmuz 2010'da tutuklanarak Şanlıurfa E Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

Şanlıurfa'nın Hilvan İlçesi'nde 10 Temmuz 2010'da "zafer işareti yaparak slogan attıkları" iddiasıyla gözaltına alınan altı kişiden Şahin İmren "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 11 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Van'da 30 Haziran 2010-4 Temmuz 2010 tarihleri arasında düzenlenen "1. Van Gölü Kültür, Sanat ve Doğa Festivali"nin kapanış konseri sonrasında çıkan olayların ardından gözaltına alınan yedi kişiden ikisi "kolluk kuvvetlerine mukavemet ettikleri iddiasıyla 12 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Batman'da 10 Temmuz 2010'da düzenlenen protesto gösterisine katıldığı gerekçesiyle gözaltına alınan BDP Merkez İlçe Yöneticisi Hüseyin Çam "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 12 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Hakkâri'de 5 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada yaşamını yitiren dört militan için 10 Ağustos 2010'da düzenlenen cenaze töreninin ardından, yapılan gösterilere müdahale eden polis ekipleri yedi kişiyi gözaltına aldı.

İstanbul'un Sarıgazi İlçesi'nde 11 Ağustos 2010'da Halk Cephesi üyelerinin tutuklanan arkadaşlarının serbest bırakılması amacıyla düzenlediği meşaleli yürüyüşe çevik kuvvet polis ekibinin gaz bombasıyla müdahale etmesi sonucu yedi kişi gözaltına alındı.

İstanbul'un Sancaktepe İlçesi'nde PKK'nin silahlı eyleme başladığı 15 Ağustos 1984'ün yıldönümünü kutlamak gruba müdahale eden polis ekipleri dokuz kişiyi gözaltına aldı.

Şanlıurfa'da 15 Ağustos 2010'da, PKK'nin 1984'te Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla silahlı mücadeleye başlamasının yıldönümünü kutlayan gruba, polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu sekiz kişi gözaltına alındı.

Üniversitelerin eğitim fakültelerinden mezun olup öğretmenlik yapmaya hak kazanan fakat yeterli kadro verilmediği için atanamayan öğretmenlerin oluşturduğu, Ataması Yapılmayan Öğretmenler Platformu (AYOP) üyelerinin, Ankara'da 15 Ağustos 2010'da Abdi İpekçi Parkı'nda başlattıkları oturma eylemine 17 Ağustos 2010'da çevik kuvvet ekipleri müdahale etti ve 50 kişiyi gözaltına aldı.

Şanlıurfa'da 15 Ağustos 2010'da, PKK'nin 1984'te Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla silahlı mücadeleye başlamasının yıldönümünü kutlayan gruba, polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu sekiz kişi gözaltına alınmıştı. Gözaltına alınanlardan Şanlıurfa

Çocuk Mahkemesi'ne çıkarılan üç çocuk "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "görevli memurun görev yapmaması için direndikleri" iddialarıyla; Gülistan Polat, Cebrail Gündüzalp, Ali Çakmak ve Deniz Kuş adlı dört kişi ise "yasadışı örgüt üyesi oldukları" ve "kamu malına zarar verdikleri" iddialarıyla Şanlıurfa 3. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 17 Ağustos 2010'da tutuklandı.

Tutuklu Aileleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin (TAYAD) 17 Ağustos 2010'da Ankara'da tutuklu arkadaşlarının serbest bırakılması amacıyla Adalet Bakanlığı'nın önünde yaptıkları oturma eyleminin açmak istediği imza masasına, çevik kuvvet ekipleri izin vermeyerek TAYAD üyesi dört kişiyi ve cezaevlerindeki hasta tutuklu ve hükümlülerin durumlarına dikkat çekmek amacıyla bir üst geçide pankart asan TAYAD üyesi iki kişiyi gözaltına aldı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nde 21 Ağustos 2010'da Konur Köyü Jandarma Karakolu'nda görev yapan Jandarma Uzman Onbaşı Emrah Yalım'ın (26) ve dört militanın yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan çatışmanın ardından dört militanın cenazelerinin, Şemdinli Devlet Hastanesi'nden alınması sırasında çıkan olaylarda gözaltına alınan 8 kişiden üçü "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 26 Ağustos 2010'da tutuklandı. Gözaltına alınan kişilere, Şemdinli İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde işkence yapıldığı iddia edildi. Gözaltına alınan devlet memuru Mehmet Emin Yazıcı'nın da aldığı darbeler nedeniyle Şemdinli Devlet Hastanesi'nde tedavi altında tutulduğu ileri sürüldü.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin kırsal kesiminde çıkan çatışmada yaşamını yitiren Şeyma Yılmaz adlı militanın Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde düzenlenen cenaze töreninde çıkan olaylarda "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla gözaltına alınan yedi kişiden beşi 28 Ağustos 2010'da tutuklandı.

Van'ın Erciş İlçesi'ne bağlı Şahpazar Köyü'nün kırsal kesiminde 15 Ağustos 2010'da çıkan çatışmada yaşamını yitiren Numan Newroz adlı militanın Siirt'te düzenlenen defin törenine katılarak "yasadışı slogan attıkları" gerekçesiyle 29 Ağustos 2010'da gözaltına alınan 12 kişiden on biri "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla 1 Eylül 2010'da tutuklandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'nin kırsal kesiminde çıkan çatışmada yaşamını yitiren Şeyma Yılmaz adlı militanın Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde düzenlenen cenaze töreninde çıkan olaylarda "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla gözaltına alınan 13 kişiden altısı 4 Eylül 2010'da tutuklandı.

Van'ın Bahçesaray İlçesi'nden gelerek Van Valiliği önünde 6 Eylül 2010'da "köy tazmin paraları"nın ödenmediği gerekçesiyle toplanan ve Van Valisi Münir Karaloğlu ile AKP Van Milletvekili Gülşen Orhan'la görüşmek isteyen gruba polis ekipleri cop ve biber gazıyla müdahale etti. Grubu temsilen dört kişinin Van Valisi Münir Karaloğlu ve Gülşen Orhan'la yaptığı görüşmeden bir sonuç çıkmaması üzerine grubun yetkilileri istifaya çağırması nedeniyle polis ekiplerinin müdahalesi sonucu gözaltına alınan üç kişi grubun tepkisi üzerine serbest bırakıldı.

İzmir'in Bergama İlçesi'nde Alliano Antik Kenti'nin kumla kapatılmak istenmesine karşı 20 Eylül 2010'da yasak bölgeye girerek kendilerini vince zincirle bağlayan Doğa Derneği üyesi altı kişi gözaltına alındı.

"Cezaevlerinde tecrit uygulamalarına son verilmesi, haftalık sohbet hakkının uygulanması ve hasta mahkûmların serbest bırakılması" talebiyle 18 Eylül 2010'da İstanbul'dan Ankara'ya yürüyüş başlatan TAYAD üyesi 44 kişi, 25 Eylül 2010'da, güvenlik önlemleri eşliğinde Bolu Dağı'ndan geçiş yaparken ırkçı bir grubun taşlı, sopalı saldırısına uğradı. Saldırının sürmesi üzerine polis ekipleri ırkçı gruba biber gazıyla müdahale ederek TAYAD üyelerini polis araçlarına alarak olay yerinden uzaklaştırdı.

TAYAD üyesi 44 kişi, 28 Eylül 2010'da Ankara'nın Kazan İlçesi'nden geçerken aşırı sağcı bir grubun taşlı saldırısına uğradı. Saldırıda yaralanan olmadığı öğrenildi.

TAYAD üyeleri 29 Eylül 2010'da Ankara'ya ulaştı. Abdi İpekçi Parkı'nda üç gün sürmesi düşünülen eylem için Celal Bayar Bulvarı'nda yürümeye başlayan gruba polis ekipleri biber gazı ve copla müdahale etti. Müdahale sonrasında 36 kişi gözaltına alındı.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, TAYAD üyesi 30 kişi hakkında, yürüyüşün sona erdiği Ankara'da çıkan olaylar nedeniyle, "2911 sayılı Toplantı ve

Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla üçer yıla kadar hapis cezası talebiyle dava açtı.

Olay sırasında yaşı 18'den küçük olan üç kişinin evrakının Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Çocuk Suçları Soruşturma Bürosu'na gönderildiği bildirilen iddianamede, olay günü TAYAD'lı gruba taş atan gruptan kişiler hakkında da ayrıca soruşturma yürütüldüğü belirtildi. Sanıkların yargılanmasına Ankara 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlanacak.

DYG üyelerinin "anadilde eğitim" talepli kampanyasına destek vermek amacıyla İzmir'in Konak İlçesi'ne bağlı Kadifekale Semtinde 3 Ekim 2010'da gerçekleştirmek istediği meşaleli yürüyüşe polis ekipleri biber gazı, cop ve basınçlı suyla müdahale etti. Yapılan müdahale sonucunda bir kişi yaralanırken, aralarında altı çocuğun da bulunduğu, 15 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan İ.Y. ve İ.H.A. adlı iki çocuk "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "kamu malına zarar verdikleri" gerekçesiyle, 4 Ekim 2010'da çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandı.

Şanlıurfa'nın Hilvan İlçesi'nde 4 Ekim 2010'da düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan Reşit Ülek ve Hasan Barlas, Hakkâri'nin kırsal kesiminde çıkan çatışmada öldürülen bir militanın cenaze törenine katılarak, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" ve "suçu ve suçluyu övdükleri" iddiasıyla aynı gün çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandılar.

PKK'nin 1978 yılında Diyarbakır'ın Fis Köyü'nde kurulmasının yıldönümü nedeniyle Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde 27 Kasım 2010'da yapılmak istenen kutlamalara polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu gözüne gaz bombası isabet eden E.B. (15) yaralandı. E.B.'nin tedavisinin Van'da bulunan Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde devam ettiği öğrenildi.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 27 Kasım 2010'da yapılmak istene kutlamalara yapılan müdahale nedeniyle ise adı öğrenilemeyen bir çocuk gözüne gaz bombası isabet etmesi nedeniyle yaralanarak Cizre Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 7 Aralık 2010'da Demokratik Toplum Kongresi (DTK) Heyeti'nin karşılanmasından sonra çıkan olaylara müdahale eden polis

ekiplerinin kullandığı gaz bombalarından birinin, S.A.'nın (11) kafasına çarpması sonucu ağır yaralanan S.A. kaldırıldığı Cizre Devlet Hastanesi'nde ameliyata alındı.

BDP Cizre (Şırnak) İlçe Örgütü binasında, 10-17 Aralık İnsan Hakları Haftası nedeniyle 11 Aralık 2010'da yapılan basın açıklamasının ardından gerçekleştirilen yürüyüşe müdahale eden polis ekiplerinin attığı gaz bombalarından birinin H.Ş.'ye (12) isabet etmesi sonucu H.Ş. yaralandı.

Çeşitli Davalar

2010 yılında tespit edilen 47 davadan sadece ikisi beraat ile sonuçlandı. Bu davalarda 95 kişi ile 8 çocuk beraat etti. 5 dava 2011 yılına ertelendi. Bu davalarda 233 kişi ile 6 çocuk yargılanıyor. 40 davada ise 194 kişi ve çocuk toplam 768 yıl 6 ay 6 gün hapis cezası verildi. Bu cezaların içinde yer alan 41 çocuk ise 279 yıl 3 ay 10 gün hapis cezasına mahkûm edildi:

- Şanlıurfa'da 4 Nisan 2009'da Abdullah Öcalan'ın doğum günü nedeniyle düzenlenmek istenen yürüyüşe kolluk kuvvetlerinin müdahale etmesi sonucu yaşamını yitiren Mahsum Karaoğlu'nı Dicle Üniversitesi'nde anmak için öğrencilerin derslere girmesini engelledikleri gerekçesiyle yargılanan üniversite öğrencisi beş kişinin karar duruşması 15 Nisan 2010'da görüldü.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada mahkeme heyeti, tüm sanıkları "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işledikleri" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla yedişer yıl on birer ay hapis cezasına mahkûm etti. Başka bir suçlama nedeniyle de yargılanan sanık İdris Baran'a iki yıl bir ay; Yoldaş Fırat'a da bir yıl üç ay hapis cezası verildi. Mahkeme heyeti, sanıklar Mahsum Akbaş, Yoldaş Fırat ve İdris Baran'a "eğitim ve öğretimin engellenmesi" suçundan ikişer yıl altışar ay hapis cezası verilmesini kararlaştırdı. Mahsum Akbaş, Yoldaş Fırat ve İdris Baran'ın tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti, Mehmet Kocakaya ve Ceylan Şaybak'ı tahliye etti.

- Diyarbakır'da 15 Ekim 2008'de Dicle Üniversitesi'nde düzenledikleri basın açıklaması nedeniyle yargılanan dört üniversite öğrencisinin karar duruşması 22 Nisan 2010'da görüldü.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada, tutuklu sanıklar Ferhat Yiğit, Sedat Usal ve Harun Turan hazır bulundu. Tutuksuz yargılanan Erdal Çetin ise duruşmaya katılmadı.

Savcının esas hakkındaki mütalaasını dinleyen ve sanıkların son savunmalarını alan mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları", "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işledikleri", "eğitim ve öğretime engel oldukları", "kamu malına zarar verdikleri" ve "kasten insan yaraladıkları" suçlamalarıyla sanıklara altışar yıl hapis cezası verdi.

- İçişleri Bakanlığı'nın, Ankara'da 13 Mart 2004'te YÖK karşıtı eyleme katılan 95 kişi hakkında açtığı dava 22 Kasım 2010'da sonuçlandı. Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada, İçişleri Bakanlığı'nın eylem nedeniyle meydana gelen maddi zararın karşılanması için talep ettiği 12 bin 893 TL tutarındaki tazminat talebi mahkeme başkanı tarafından reddedildi.

— Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde 26 Mart 2008'de yapılan bir basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan 15 kişi, Ceyhan 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 21 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla birer yıl altışar ay hapis cezasına mahkûm oldu.

— Batman'da 9 Ekim 2009'da düzenlenen bir protesto gösterisine katıldığı ve polis ekiplerine taş attığı gerekçesiyle tutuklu olarak yargılanan B.S. (15), yargılandığı davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 25 Ocak 2010'da görülen ilk duruşmasında "yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı", "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptı" suçlamalarıyla 13 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm edildi. Yaşı nedeniyle aldığı hapis cezasına indirim gidilen B.S.'ye mahkeme heyeti 7 yıl 9 ay hapis cezası verdi.

— İstanbul'da 6 Ekim ve 7 Ekim 2009'da düzenlenen Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası toplantılarını protesto ettikleri için tutuklu yargılanan Emre Genç ve Murat Duru ile tutuksuz yargılanan 81 kişinin ilk duruşması 27 Ocak 2010'da

Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. "Kolluk güçlerine mukavemet ettikleri" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddialarıyla yargılananlardan tutuklu olarak yargılanan Emre Genç ile Murat Duru'nun tahliye edilmesine karar veren mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin tamamlanması için bir sonraki duruşmayı 12 Mayıs 2010'a erteledi.

— Diyarbakır'da 28 Mart 2006'da, operasyonda öldürülen militanların cenazelerinin karşılanması sırasında 14 kişinin ölümüyle ve 400 kişinin tutuklanmasıyla sonuçlanan olaylarda gözaltına alınan ve haklarında dava açılan sekiz çocuk 28 Ocak 2010'da görülen duruşmada beraat etti. Diyarbakır Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'nde "yasadışı örgüt üyesi olmamakla beraber yasadışı örgüt adına suç işlemek", "kamu malına zarar vermek", "yasadışı örgüt propagandası yapmak" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etmek" suçlarından yargılanan sekiz çocuğun karar duruşmasında mahkeme heyeti, kolluk güçlerinin hazırladığı yakalama tutanağının delil olarak kabul edilemeyeceğini belirterek oy birliğiyle çocukların beraat etmesine karar verdi.

— Şırnak'ta 9 Ekim 2009'da düzenlenen bir protesto gösterisine katılarak "kolluk güçlerine taş attığı" gerekçesiyle hakkında dava açılan C.E. (14), 10 Şubat 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada "yasadışı örgüt üyesi olamamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" suçlamalarıyla 10 yıl bir ay hapis cezasına mahkûm edildi. Verilen hapis cezası C.E.'nin 15 yaşından küçük olması nedeniyle 5 yıl 15 güne indirildi.

— Adana'nın Seyhan İlçesi'nde 20 Ekim 2008'de yapılan bir gösteriye katıldıkları gerekçesiyle beşi çocuk 16 kişi hakkında açılan dava 18 Şubat 2010'da sonuçlandı. Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, sanıklardan Songül Demirhan, Nebahat Toprak ve Mehmet Çelebi'ye "yasadışı örgüt üyesi oldukları", "görevli memuru tehdit ettikleri" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlarından 7'şer yıl 10'ar ay 2'şer gün hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti, Resul Sakman (18), Sedat Kaya (18), Emine Bayav

(18), Vedat Yalçın (18), Müzeyyen Özdemir (18), B.Ö. (17), İlhan Demir (18) ve Şirin Akyüz'e (18), "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işledikleri", "görevli memura mukavemet ettikleri", "görevli memuru tehdit ettikleri" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlarından 6'şar yıl 1'er ay 11'er gün hapis cezası verdi. L.Ö., D.Ç. (15), E.A.(15), M.Ö. (15), Ö.D. (16) ise aynı suçlardan 4'er yıl 8'er ay 1'er gün hapis cezasına mahkûm oldu.

— Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'nde 2009 yılında düzenlenen bir cenaze töreninin ardından çıkan olaylara katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan N.C. ve Y.B.'nin karar duruşması 19 Şubat 2010'da görüldü. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya tutuklu çocuklar N.C. ve Y.B. ile avukatları katıldı. Mahkeme heyeti, N.C. ve Y.B.'yi TCK'nin "yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yapmak" suçunu içeren 314/2. maddesi uyarınca 7'şer yıl 6'şar ay hapis cezasına mahkûm etti. Çocukların suç tarihinde 18 yaşından küçük olması nedeniyle verilen hapis cezası 4'er yıl 2'şer aya indirildi. Mahkeme heyeti, N.C. ve Y.B.'ye "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" suçundan verdiği 2'şer yıl 9'ar ay hapis cezasını üç yıl erteleyerek N.C. ve Y.B.'nin tutuklu kaldıkları süreyi göz önünde bulundurarak tahliye edilmelerine karar verdi.

— Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 2008 yılında yaptığı Diyarbakır gezisi sırasında düzenlenen protesto gösterilerinde kolluk kuvvetlerine taş attıkları gerekçesiyle tutuksuz yargılanan F.G., M.A., Ş.A., B.Ç. ve B.S., 23 Şubat 2010'da Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işledikleri", "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla 13'er yıl 6'şar ay hapis cezasına mahkûm oldu. Mahkeme heyeti, sanıkların yaşlarını ve yargılama esnasındaki durumlarını göz önünde bulundurarak hapis cezalarını 7'şer yıl 5'şer aya indirdi.

— İHD Mardin Şubesi 25 Şubat 2010'da yaptığı açıklamada, 2009 yılında katıldığı bir gösteri nedeniyle tutuksuz yargılanan Ş.O'nun (16) Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Şubat 2010'da

görülen karar duruşmasında “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı”, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği” gerekçesiyle 5 yıl 8 ay hapis cezasına mahkûm olduğunu bildirdi.

— Şırnak’ın Cizre İlçesi’nde 9 Ekim 2009’da düzenlenen bir protesto gösterisinde kolluk kuvvetlerine taş attığı iddia edilen İ.K. (17) hakkında açılan dava 2 Mart 2010’da sonuçlandı. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında 11 Aralık 2009’dan beri tutuklu bulunan sanık İ.K., “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı”, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamalarıyla 13 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm oldu. Mahkeme heyeti, yaşı nedeniyle 7 yıl 5 aya indirdiği İ.K.’nin cezasını beş yıl erteleyerek İ.K.’nin tahliye edilmesine karar verdi.

— Dicle Üniversitesi öğrencilerinin 2008 yılında anadilde eğitim talebi ile ilgili yaptığı açıklama nedeniyle dört öğrenci hakkında açılan dava 2 Mart 2010’da sonuçlandı. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada tutuklu yargılanan öğrenciler Hasan Yağız, Özgür Güven ile Nurettin Salhan, “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları” iddiasıyla 6’şar yıl 3’er ay hapis cezasına çarptırıldılar. Verilen cezalar TMY’nin 5. maddesi uyarınca 1’er yıl 6’şar ay artırılarak toplam 7’şer yıl 9’ar aya çıkarıldı. Tutuksuz yargılanan Kadir Demir ise “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— Diyarbakır’da 14 Temmuz 2008’de düzenlenen bir gösteride kolluk kuvvetlerine taş attığı ve bir okulun bahçesindeki Türk bayrağını indirmeye çalıştığı iddiasıyla tutuklu yargılanan R.Ö.’nün (17) karar duruşması 4 Mart 2010’da görüldü. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasında R.Ö., “yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği”, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı”, “kolluk kuvvetlerine taş attığı” ve “devletin egemenlik alametlerini aşağıladığı” suçlamalarıyla toplam 14 yıl 9 ay hapis cezasına mahkûm oldu. Mahkeme heyeti, yaşı nedeniyle 7 yıl 9 aya indirdiği R.Ö.’nün cezasını beş yıl erteleyerek R.Ö.’nün tahliye edilmesine karar verdi.

— Bingöl’ün Genç İlçesi’nde 2009 yılının Aralık ayından düzenlenen bir protesto gösterisinde “kolluk kuvvetlerine taş attıkları” iddiasıyla gözaltına alınan ve yakalandıklarında “terli oldukları ve nefes nefese oldukları” gerekçesiyle tutuklanan M.D., F.C., F.K. ve G.B. ile tutuksuz yargılanan İ.T., H.B., ve Y.O.’nun ilk duruşması 11 Mart 2010’da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Çocukların savunmasını alan mahkeme heyeti tutuklu dört çocuğun tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

— Adana’da 20 Aralık 2009’da düzenlenen bir protesto gösterisine katılarak kolluk kuvvetlerine taş attığı iddiasıyla tutuksuz olarak yargılanan A.D.’nin (14) karar duruşması 10 Mart 2010’da görüldü. Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan yargılamada A.D., “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlamalarıyla 4 yıl 8 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı.

— Kapatılan DTP’nin Kars İl Örgütü Başkan Yardımcısı Turgut Taşkiran, 2009 yılının Ocak-Nisan ayları arasında düzenlenen altı ayrı basın açıklaması nedeniyle hakkında Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davada “yasadışı örgüt üyesi olduğu” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” suçlarından 18 Ağustos 2009’da 9 yıl 7 ay hapis cezasına mahkûm olmuştu. Tutuklanarak Erzurum E Tipi Cezaevi’ne konulan Turgut Taşkiran, temyiz ettirdiği mahkûmiyet kararıyla ilgili Yargıtay’dan yanıt gelmesini beklerken; hakkında mahkûm olduğu basın açıklamalarıyla ilgili yeni bir dava açıldığı 15 Mart 2010’da öğrenildi. Turgut Taşkiran’ın avukatı Kahraman Özçağın, müvekkilinin bir suçtan iki kez yargılanamayacağını belirterek 12 Mart 2010’da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi’ne başvurdu.

— Diyarbakır’da 3 Aralık 2009’da düzenlenen bir protesto gösterisine katılarak kolluk kuvvetlerine taş attığı iddiasıyla tutuksuz olarak yargılanan U.K.’nin (16) karar duruşması 17 Mart 2010’da görüldü. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yapılan yargılamada U.K., “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı”, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet ettiği” suçlamalarıyla 7 yıl 5 ay hapis cezasına çarptırıldı.

— Diyarbakır'da farklı tarihlerde düzenlenen dört protesto yürüyüşüne katıldığı gerekçesiyle hakkında dava açılan Rihan Yıldız (57), Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 17 Mart 2010'da görülen ilk duruşmada, yürüyüşlerde slogan atıp alkış tutarak; pankart taşıyıp zafer işareti yaparak ve siyah elbise giyerek “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği” iddiasıyla 6 yıl 3 ay, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla 3 yıl 4 ay olmak üzere toplam 9 yıl 7 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

— Batman'da 12 Aralık 2009'da düzenlenen bir gösteriye katıldığı iddiasıyla tutuklu yargılanan B.B. (16), Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 19 Mart 2010'da görülen karar duruşmasında, “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı”, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği” suçlamalarıyla toplam beş yıl altı ay hapis cezasına mahkûm edildi. Mahkeme heyeti, B.B.'nin cezaevinde kaldığı süreyi ve yaşını göz önünde bulundurarak B.B.'nin tahliye edilmesine karar verdi.

— Siirt'in Eruh İlçesi'nde 6 Eylül 2009'da düzenlenen bir protesto gösterisinde “Ya özgür önderlik ve özgür kimlik ya da sonuna dek direniş ve intikam” yazılı pankartı taşıdıkları gerekçesiyle Hayrettin Teğın ve Selahattin Erden hakkında açılan iki ayrı dava 23 Mart 2010'da sonuçlandı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşmada tutuklu sanık Hayrettin Teğın, savunmasında “olay günü merak edip kalabalığın içerisine karıştım. Davaya konu pankartı tanımadığım birileri elime tutuşturdu, taşımak zorunda kaldım. Pankartı birkaç dakika tuttum” dedi. Mahkeme heyeti “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yapmak” suçundan Hayrettin Teğın'ın beraat etmesine karar verirken “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçundan 10 ay hapis cezasına mahkûm edilmesine karar verdi. Tutuklu kaldığı süre göz önünde bulundurulmuş Hayrettin Teğın tahliye edildi.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Selahattin Erden ise savunmasında “olay günü parti binası önüne gittim. Demokratik Toplum Partisi'nden aldığımız pankartın bir ucundan ben diğer ucundan da partiden tanıdığım Hayrettin

Teğın tuttu. Bu şekilde pankartı açtık ve taşıdık. Ancak bu pankartı taşımam ve açmam toplam 5–6 dakikalık süreyle sınırlıdır. İlk açtığımızda pankartın üzerinde ne yazıldığını bilmiyordum, bilseydim taşımazdım” dedi. Mahkeme heyeti “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yapmak” ve “yasadışı örgüt propagandası yapmak” suçundan Selahattin Erden'e yedi yıl beş ay hapis cezası verdi. Selahattin Erden'e verilen ceza daha sonra altı yıl üç aya indirildi.

— DTP'nin Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da kapatılmasının ardından Diyarbakır'da düzenlenen protesto gösterisinde kolluk kuvvetlerine taş attıkları iddia edilen H.Ç., F.D. ve Abdürrahim Taraman hakkında açılan dava 25 Mart 2010'da sonuçlandı. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında 11 Aralık 2009'dan beri tutuklu bulunan sanıklar H.Ç., F.D. ve Abdürrahim Taraman, “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları”, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamalarıyla 7'şer yıl 5'er ay hapis cezasına mahkûm edildi. Sanıkların cezasını beş yıl erteleyen mahkeme heyeti sanıkların tahliye edilmesine karar verdi.

— Şırnak'ın İdil İlçesi'nin Belediye Başkanı Resul Sadak, 28 Nisan 2008'de Silopi'de katıldığı militan cenazesi nedeniyle hakkında açılan davanın Silopi 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 25 Mart 2010'da görülen karar duruşmasında “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği” gerekçesiyle bir yıl sekiz ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— Şırnak'ta 2009 yılında çeşitli tarihlerde düzenlenen protesto gösterilerinde kolluk kuvvetlerine taş attıkları iddia edilen M.İ., M.Y., E.G., C.İ., K.K. ve M.B. hakkında açılan dava 30 Mart 2010'da sonuçlandı. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında tutuksuz yargılanan altı çocuk, “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları”, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamalarıyla 7'şer yıl 5'er ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— Batman'ın Beşiri İlçesi'nde 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri öncesinde düzenlenen miting nedeniyle haklarında dava açılan kapatılan DTP'nin eski yöneticisi sekiz kişiye, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla 31 Mart 2010'da Beşiri Asliye Ceza mahkemesi tarafından 10'ar ay hapis cezası verildi.

— Adana'da 27 Aralık 2009'da düzenlenen bir protesto gösterisinde "kolluk kuvvetlerine taş attığı" gerekçesiyle hakkında dava açılan Ç.B. (16), Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuklu yargılandığı davanın 1 Nisan 2010'da görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı", "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamalarıyla 6 yıl 3 ay 11 gün hapis cezasına mahkûm edildi.

— BDP İzmir İl Örgütü Eşbaşkanı Mukaddes Kubilay'ın, Doğubayazıt Belediye Başkanı olduğu dönemde 20 Ekim 2008'de düzenlenen basın açıklamasına katılarak "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" gerekçesiyle hakkında açılan davanın 28 Ocak 2010'da Doğubayazıt 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında bir yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildiği 5 Nisan 2010'da öğrenildi.

— Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 5 Aralık 2009'da düzenlenen bir protesto gösterisinde "kolluk kuvvetlerine taş attıkları" gerekçesiyle haklarında dava açılan H.A. ve H.T.'nin karar duruşması 9 Nisan 2010'da görüldü. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işledikleri", "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle H.A.'ya 6 yıl 11 ay, H.T.'ye ise 5 yıl hapis cezası verdi. Tutuklu kaldıkları süreyi ve yaşlarını dikkate alan mahkeme heyeti iki çocuğun tahliye edilmesine karar verdi.

— Adana'da 14 Aralık 2009'da düzenlenen protesto gösterilerine katılarak "kolluk kuvvetlerine taş attıkları" gerekçesiyle tutuklanan beş çocuğun karar duruşması 16 Nisan 2010'da Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Mahkeme heyeti tutuklu çocuk sanılardan H.Y.'ye "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "görevli memura direndiği" gerekçesiyle 3 yıl 5 ay; A.A. (16) ve V.T.'ye (16) aynı gerekçelerle 4'er yıl 8'er ay; Y.D. (16), ve Y.D.'ye (16) de yine aynı gerekçelerle 5'er yıl 7'şer ay hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti beş çocuğun tutuklu kaldıkları süreyi göz önünde bulundurarak tahliye edilmelerine karar verdi.

- Gaziantep'te 2008 yılının Ekim ayında kapatılan DTP'nin düzenlediği basın açıklamasının ardından meydana gelen arbede sonrasında 44 kişi gözaltına alınmış ve 16 kişi de tutuklanmıştı.

Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 6 Mayıs 2010'da görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti tutuklu yargılanan 16 sanığa ve tutuksuz yargılanan 28 sanığa "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla 10'ar ay; "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" suçlamasıyla altışar yıl üçer ay hapis cezası verdi.

- Kapatılan DTP'nin Batman İl Başkanı Ahmet Sormaz, 9 Ekim 2009'da düzenlenen basın açıklamasını okuduğu gerekçesiyle hakkında açılan davanın 10 Mayıs 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt üyesi olduğu", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" ve "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla 10 yıl hapis cezasına mahkûm edildi.

- Anayasa Mahkemesi tarafından 11 Aralık 2009'da DTP'nin kapatılmasını Manisa'da düzenlenen yürüyüşle protesto eden grupta yer alan yedi kişi hakkında açılan davanın ilk duruşması 22 Haziran 2010'da görüldü.

Manisa 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme başkanı, "2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle sanıklardan Abdulvehap Bozkurt, Burhan Sayılır, Rahmi Çelik, Yusuf Çınar, Salih Erdoğan ve Ercan Çoba'ya birer yıl üçer ay, Muhlis Karan'a ise bir yıl altı ay hapis cezası verdi.

— Şanlıurfa'da 2008 yılının Ekim ayında düzenlenen bir protesto gösterisine katılarak "kolluk kuvvetlerine taş attıkları" iddiasıyla biri çocuk altı sanığın karar duruşması 23 Haziran 2010'da görüldü.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, olay tarihinde 17 yaşında olan M.B.'ye, "yasadışı örgüte üye olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği", "yasadışı örgüt propagandası yaptığı", "gösteri sonrasında dağılırken silah ve benzeri araçlarla kolluk kuvvetlerine mukavemet ettiği", "izinsiz patlayıcı madde bulundurduğu" ve "kamu malına zarar verdiği" iddiasıyla 10 yıl 8 ay hapis cezası verdi.

Mahkeme heyeti aynı gerekçelerle Salih Sağış ile Muhittin Beyazıt'a 20'şer yıl 8'er ay hapis cezası, İbrahim Halil Çelikdemir ve Velit Yıldızoğulları'na 16'şar yıl hapis cezası, Erkan Gömüştüş'a ise 15 yıl 5 ay hapis cezası verdi.

— Kapatılan DTP'nin üye ve yöneticilerine yönelik 14 Nisan 2009'da başlatılan tutuklama operasyonlarını protesto etmek amacıyla, 14 Mayıs 2009'da Mersin'in Akdeniz İlçesi'nde DTP İlçe Örgütü'nün yaptığı üç günlük açlık grevi nedeniyle dokuz kişi hakkında açılan dava 25 Haziran 2010'da sonuçlandı.

Mersin 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme başkanı, Ramazan Ekinci, Tahir Aydın, Ali Eken, Sadettin Muhan, Mehmet Fikret Özkılavuz, Şükriye Aksu, İdris Nas, Kazım Sertkaya ve Habip Arslan'a "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle birer yıl üçer ay hapis cezası verdi.

— Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 12 Aralık 2009'da düzenlenen protesto gösterilene katılarak "kolluk kuvvetlerine taş attıkları" iddiasıyla yargılanan üç çocuğun karar duruşması 8 Temmuz 2010'da görüldü.

Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılamada mahkeme heyeti, sanık üç çocuğun "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamalarından beraat etmelerine karar verirken çocuklar "polis memurlarına direndikleri" gerekçesiyle birer yıl hapis cezası verdi.

— Ankarada 15 Ağustos 2010'da öğretmen atamalarına ilişkin Abdi İpekçi Parkı'nda oturma eylemi yapan Ataması Yapılmayan Öğretmenler Platformu (AYÖP) üyesi 51 kişi hakkında dava açıldı. İddianamede, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddia edilen

sanıkların "atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten yoksun bırakılmaları" istendi.

AYÖP üyesi 51 kişi, 16 Şubat 2011'de dosyanın gönderileceği Ankara Asliye Ceza Mahkemelerinden birisinde yargılanmaya başlayacaklar.

— DTP'nin kapatılmasını protesto etmek amacıyla 16 Aralık 2009'da Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde düzenlenen basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan dokuz kişinin karar duruşmasının görüldüğü 15 Ekim 2010'da öğrenildi.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" suçlamasıyla dokuz kişiye yedişer yıl birer ay hapis cezası verdi.

— Batman'da 6 Aralık 2009'da düzenlenen bir protesto gösterisini organize ettiği gerekçesiyle hakkında dava açılan Kozluk İlçesi'nin Belediye Başkanı Mehmet Reşit Haşimi, hakkında açılan davanın Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 20 Ekim 2010'da görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla, yedi yıl altı ay hapis mahkûm edildi.

- Şanlıurfa'nın Halfeti İlçesi'ne bağlı Ömerli Köyü'ne 4 Nisan 2010'da PKK lideri Abdullah Öcalan'ın doğum günü dolayısıyla düzenlenen yürüyüşte Abdullah Öcalan'ın posterini taşıdığı gerekçesiyle hakkında dava açılan Abdullah Öcalan'ın yeğeni Dilek Öcalan, 26 Ekim 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamalarıyla yedi yıl bir ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— KESK'e bağlı Eğitim-Sen Alanya Temsilcisi Kemal Göl, 25 Nisan 2007'de, 100 kişilik öğretmen grubuyla yaptığı basın açıklaması için "Alanya Kaymakamlığı'ndan izin almadığı" gerekçesiyle hakkında açılan davanın 5 Kasım 2010'da Alanya 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" iddiasıyla bir yıl üç ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— İstanbul Teknik Üniversitesi'nin 2008 yılı açılışına konuk olan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı protesto eden 18 öğrenci hakkında açılan davanın karar duruşması 22 Kasım 2010'da görüldü.

Sarıyer 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme başkanı, "2011 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla sanık 18 öğrenciyi birer yıl üçer ay hapis cezası verdi. Hapis cezaları öğrencilerin daha önce herhangi bir mahkûmiyet almamış olmalarından ötürü beş yıl süreyle ertelendi.

— Şanlıurfa'da 3 Aralık 2009'da düzenlenen protesto yürüyüşüne katılan 98 kişi hakkında, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" iddiasıyla açılan davaya 2 Aralık 2010'da başlandı.

Şanlıurfa 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın ilk duruşmasında, sanıkların Kürtçe savunma yapma talebini kabul eden mahkeme başkanı, salona Kürtçe bilen tercüman çağırdı. Sanıkların savunmalarını Kürtçe yapmalarının ardından mahkeme başkanı dosyadaki eksikliklerin tamamlanması için duruşmayı 1 Mart 2011'e erteledi.

— Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 5 Aralık 2009'da düzenlenen basın açıklamasında çıkan olaylar nedeniyle, hakkında dava açılan Belediye Başkanı Aydın Budak, 23 Aralık 2010'da, Diyarbakır 5. Ağır Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptığı" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamalarıyla, yedi yıl altı ay hapis cezasına mahkûm edildi.

— Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 23 Mayıs 2010'da askerî operasyonlara son verilmesi amacıyla yaptıkları basın açıklamasına katıldıkları gerekçesiyle yargılanan BDP'nin Belediye Meclis üyeleri Zühre Tatlı, Servet Kılıç ve Ayşe Sürücü, Viranşehir Asliye Ceza Mahkemesi'nde, 22 Aralık 2010'da görülen karar duruşmasında, "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettikleri" gerekçesiyle birer yıl üçer ay hapis cezasına mahkûm edildiler.

— Şanlıurfa'da kızına "Helin Kürdistan" adını koyduğu gerekçesiyle hakkında "yasadışı örgüt propagandasını yaptığı" suçlamasıyla dava açılan Ahmet Atış'ın hem bu davadan hem de 4 Nisan 2009'da Abdullah Öcalan'ın doğum günü nedeniyle düzenlenen yürüyüşe katıldığı gerekçesiyle hakkında açılan davadan yargılanmasına 22 Nisan 2010'da devam edildi.

Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen duruşmada tutuklu sanık Ahmet Atış, kızına koyduğu adla "üzerine atılı suçu kasten işlemediği" gerekçesiyle TMY'nin 7/2. maddesinden yargılandığı davadan beraat etti.

Ahmet Atış'ın katıldığı iddia edilen yürüyüş nedeniyle mahkeme heyeti Ahmet Atış'a "yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına suç işlediği", "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği" ve "yasadışı örgüt propagandasını yaptığı" suçlamalarıyla toplam sekiz yıl dört ay hapis cezası verdi.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

2010 yılında örgütlenme özgürlüğü alanında “KCK Soruşturması” adı altında binlerce insanın gözaltına alınarak yüzlercesinin tutuklanması en önemli sorun olarak gündeme gelmiştir. Yanı sıra sendikal faaliyet yürüten kurumlara baskılar devam eder-

ken; yargı kararıyla kurumların kapatılması ve kurum binalarına baskın düzenlenerek bulunan dokümanlara el konulması uygulaması 2010 yılında da devam etmiştir.

1. HAK SAVUNUCULARI

2010 yılında insan hakları savunucularına yönelik baskının devam ettiği ifade edilebilir. İHD Genel Başkan Yardımcısı Muharrem Erbey ile Siirt Şubesi Başkanı Vetha Aydın’ın KCK soruşturması kapsamında tutuklulukları devam ederken, insan hakları savunucularına yönelik kullandıkları ifadeler nedeniyle açılan davalarda da bir azalma meydana gelmedi. (bkz. İfade Özgürlüğü)

Muharrem Erbey ile Vetha Aydın’ın durumları hakkındaki bilgi KCK soruşturması verileceği için bu bölümde yalnızca Avukat Filiz Kalaycı ve diğerleri hakkındaki davaya ait bilgiler verilecektir:

12 Mayıs 2009’da Ankara’da 3 avukatla beraber gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılan fakat 27 Mayıs 2009’da savcının itirazı üzerine tutuklanan İHD Merkez Yürütme Kurulu (MYK) üyesi Avukat Filiz Kalaycı’yla birlikte tutuksuz yargılanan İHD Genel Sekreter Yardımcısı Avukat Hasan Anlar, İHD eski MYK üyesi Halil İbrahim Vargün, insan hakları savunucusu Avukat Murat Vargün ve THAY-DER eski Başkanı Nedim Taş’ın yargı-

lanmasına 28 Ocak 2010’da Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi.

Yapılan yargılamanın ardından, karar için ara veren mahkeme başkanı, tutuklu sanıklardan Avukat Filiz Kalaycı’nın tahliye edilmesine ve Nedim Taş’ın tutukluluk halinin devam etmesine karar vererek duruşmayı erteledi. Mahkeme heyeti ayrıca Filiz Kalaycı’ya yurtdışına çıkma yasağı verdi.

10 Haziran 2010’daki duruşmada sanıklar aleyhinde daha önce ifade veren Aytaç Ayhan dinlendi. Tutuklu bulunduğu cezaevinden duruşmaya getirilerek ifadesi alınan Aytaç Ayhan, polis memurlarının gözaltında kendisini zorlayarak sanıklar aleyhine yalan ifade verdirdiğini söyleyerek söz konusu ifadelerin kendisine ait olmadığını belirtti.

Müdahil avukatların ihbar e-mailinin gönderildiği internet kafedeki kamera kayıtlarının incelenmesi talebini reddeden mahkeme heyeti duruşmayı 23 Eylül 2010’a erteledi. Dava 2010 yılı içinde sonuçlanmadı.

2. KAPATILAN, SALDIRIYA ve BASKINA UĞRAYAN KURUMLAR

A. Kapatmalar ve Engellemeler

Dokümantasyon Merkezi’nin verilerine göre 2010 yılında 5 kurumun kapatıldığı, 4 kurum hakkında

açılan kapatma davasının devam ettiği, 2 tane de beraat kararı çıktığı tespit edildi.

Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği

Diyarbakır'da 32 kuruluşun katılımıyla kurulan Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği'nin (Sarmaşık) 4500 yoksul aileyi kapsayacak yeni beş yıllık projesine, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin %40 oranında katkı sunma yönünde aldığı kararın, Diyarbakır Valiliği'nin şikâyeti üzerine Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi tarafından durdurulduğu 12 Ocak 2010'da öğrenildi. Mahkeme kararında belediyelerin sadece "kamu yararına çalışan" statüsündeki derneklerle ortak proje yürütülebileceğini kaydetti.

Sarmaşık Derneği Genel Sekreteri Şerif Camcı, kararı şu şekilde değerlendirdi: "Valilik rahatsız oldu. Çünkü biz gerek valilik nezdinde, gerek dini cemaatler eliyle yürütülen yardım çarplıklığının yanlış olduğunu ifade ediyoruz. Onlar bu ailelerin kendilerine bağımlı olmasını, gene kapılara gelmesini, itiş kakış yaşanmasını istiyorlar. Vergimizle sadaka dağıtıyorlar, bir de başımıza kakıyorlar. Karar sonucu 2200 aile yaklaşık 15000 kişi projeden yararlanamayacaktır."

HÖDER

Harran Üniversitesi öğrencilerinin kurduğu Harran Üniversitesi Öğrenci Derneği (HÖDER) hakkında, derneğin 11 Mart 2009'da düzenlenen açılışı nedeniyle düzenlenen konserde atılan sloganlar nedeniyle Şanlıurfa Cumhuriyet Savcılığı'nın Şanlıurfa Asliye Hukuk Mahkemesi'nde kapatma davası açtığı 6 Şubat 2010'da öğrenildi. Davanın ilk duruşması 19 Mart 2010'da görüldü.

Siyah Pembe Üçgen

LGBT bireylerin maruz kaldıkları ayrımcılığa karşı örgütlenebilmeleri için İzmir'de kurulan Siyah Pembe Üçgen Derneği hakkında İzmir Valiliği'nin açtığı kapatma davasına 9 Şubat 2010'da başlandı. Derneğin "genel ahlak" ve "Türk aile yapısına aykırı olması"nın gerekçe olarak gösterildiği davanın ilk duruşmasında söz alan Cumhuriyet Başsavcısı Sami Dünder "herkesin kafasına göre dernek kurmasının ülkede anarşi yaratacağını" söyledi.

Mahkeme Başkanı, Avrupa Parlamentosu'nun, İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) ve İsveç'ten bir LGBTT örgütünün yolladığı İngilizce protes-

to metinlerinin Türkçeye çevrilmesi ve Dernekler Müdürlüğü'nden dernek dosyasının istenmesi için duruşmayı 20 Nisan 2010'a erteledi.

Kapatma davasının karar duruşması ise 30 Nisan 2010'da görüldü. Duruşmada mütalaasını sunan savcı, "İl Dernekler Müdürlüğü'nün bildiriminden dernek denetimi ile görevlendirilen kişilerin subjektif görüşlerini içerdiğini, dernek yöneticilerinin bildiriminden ise Yüksek Yargıtay kararlarına dayandığını" belirterek davanın reddini talep etti.

Mahkeme hâkimi de "her insan gibi lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel ve travesti kişilerin de dernek kurma özgürlüğüne sahip olduklarını" belirterek fesih isteminin reddine karar verdi.

KAÜ-DER

Kars'ta Kafkas Üniversitesi öğrencileri tarafından 2004 yılında kurulan Kafkas Üniversitesi Öğrenci Derneği (KAÜ-ÖDER), derneğin etkinliklerinde "yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle Kars Valiliği'nde açılan kapatma davasının 7 Mayıs 2010'da görülen duruşmasında Kars 1. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından "derneğin amacı dışında faaliyet yürüttüğü" iddiasıyla feshedildi.

Diyar Göç-Der

Diyarbakır Göç Bilimsel Araştırma ve Göç Mağdurları ile Sosyal Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneği (Diyar Göç-Der) hakkında Diyar Göç-Der'in "çalışmalarında yasadışı faaliyet yürüttüğü" iddiasıyla Diyarbakır 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kapatma kararı aldığı 27 Mayıs 2010'da öğrenildi.

Tüm Köy-Sen

Ankara Valiliği'nin Sendikalar Kanunu'nda "üretici köylüler" diye bir işkolu bulunmadığı gerekçesiyle 15 Haziran 2004'te kurulan Tüm Üretici Köylüleri Sendikası'nın (Tüm Köy-Sen) "kapatılması" istemiyle açtığı dava 1 Temmuz 2010'da karara bağlandı. Ankara 15. İş Mahkemesi, üretici köylülerin sendika kurmasının önünde hiçbir engel bulunmadığını belirterek sendikanın kapatılmaması yönünde karar verdi.

Ankara Valiliği önce Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na sendikanın kapatılması için başvuru yapmıştı. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın

kapatma isteğine takipsizlik kararı vermesinin ardından, Ankara Valiliği bu kez de Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde kapatma davası açmıştı. Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesi, Ankara Valiliği'nin kapatma istemiyle dava açamayacağını belirterek görevsizlik kararı vermişti. Ankara Valiliği davayı temyiz için Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'ne taşımış, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi de davanın İş Mahkemesi'nde görülebileceğini belirtmişti.

ATAYD-DER

Adana 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nin, Adana Tutuklu ve Hükümlü Aileleriyle Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (ATAYD-DER) hakkında derneğin "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" iddiasıyla 2009 yılının Eylül ayında verdiği kapatma kararı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından 27 Temmuz 2010'da onandı.

Mem û Zîn Eğitime Destek Evi

Kars'ta Kağızman Belediyesi tarafından kurulan ve 400 öğrenciyi ücretsiz eğitim veren Mem û Zîn Eğitime Destek Evi'ne 18 Eylül 2010'da baskın yapıldı. Daha önce İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı çalışmadığı gerekçesiyle İlçe Kaymakamlığı'nın talimatıyla hakkında dava açılan Mem û Zîn Eğitime Destek Evi baskını düzenleyen polis ekipleri tarafından mühürlendi.

Çankaya Cemevi Yaptırma Derneği

Ankara Valiliği'nin 10 Kasım 2010'da yaptığı başvuru üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın tüzüklerinde "ibadet amaçlı cemevi yaptırılması" ifadesi nedeniyle Çankaya Cemevi Yaptırma Derneği hakkında, 24 Kasım 2010'da kapatma davası açtığı 24 Aralık 2010'da öğrenildi.

Gökkuşluğu

Bursa'da faaliyet yürüten Travestileri, Transseksüelleri, Geyleri ve Lezbiyenleri Koruma Yardımlaşma ve Kültürel Etkinlikleri Geliştirme (Gökkuşluğu) Derneği'nde "fuhuş yaptırıldığı" iddiasıyla Gökkuşluğu Derneği hakkında açılan dava 31 Aralık 2010'da sonuçlandı.

Bursa 12. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında mahkeme başkanı, derneğin faaliyetlerinin tamamen durdurulmasına karar verirken; yönetim kurulu üyelerine ise aynı suçlamadan

ötürü İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin hapis cezası vermesi nedeniyle hapis cezası verilmesine gerek görmedi.

B. Saldırıları

2010 yılında önemli bir kısmı siyasi parti binaları olmak üzere 44 kurum binasına çeşitli şekillerde saldırılar düzenlendi. Bu saldırıların 18'i BDP; 15'i AKP binalarına yönelik, 11'i ise diğer siyasi parti ve kurumlara düzenlendi:

— Diyarbakır'da 1 Ocak 2010'da yapılan protesto gösterilerinin ardından AKP il binasına molotofkokteyli saldırı düzenlendi. Molotofkokteylinin binaya isabet etmediği bildirildi.

— Diyarbakır'ın Ergani İlçesi'nde AKP ilçe binasına 24 Ocak 2010'da molotofkokteyliyle düzenlenen saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— BDP Sakarya İl Örgütü'nün bulunduğu apartman dairesine 29 Ocak 2010'da kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce taşlı saldırı düzenlendi. Saldırıda parti binasının camları kırılırken dairenin de elektrik telleri kesildi.

— Ankara'da BDP Keçiören İlçe Örgütü'nün bulunduğu binaya 30 Ocak 2010'da kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce düzenlenen taşlı saldırı sonucu parti binasının camları kırıldı.

— BDP Genel Merkez binasına 5 Şubat 2010'da akşam saatlerinde bir aracın içinden kimliği belirsiz kişilerce pompalı tüfekle ateş açıldı. Binada kimsenin bulunmaması nedeniyle olayda ölen veya yaralanan olmazken binaya 15 merminin isabet ettiği öğrenildi. Binanın önünde nöbet tutan polis memurunun saldırganlara karşılık vermesi üzerine saldırganlar olay yerinden uzaklaşırken saldırının olduğu saatte içinde bulunduğu kamera kadı görüntülerinin silindiği iddia edildi.

— AKP'nin İstanbul'un Zeytinburnu İlçesi'nde bulunan ilçe binasının önüne bırakılan ses bombası 7 Şubat 2010'da patlaması sonucu binanın önünde bulunan bir araçta maddi hasar meydana geldi.

— Kocaeli'nin Çayirova İlçesi'ndeki BDP ilçe binasına 6 Şubat 2010 akşamı düzenlenen taşlı saldırı sonucu binanın camları kırıldı.

— Mardin'in Dargeçit İlçesi'nde 13 Şubat 2010'da düzenlenen protesto gösterisi sonrasında AKP ilçe

binasına molotofkokteyli atılması sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Maltepe İlçesi'ndeki BDP ilçe binası 6 Mart 2010'da kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce benzin dökülerek yakılmak istendi. İlçe yöneticilerinin müdahalesi ile söndürülen yangın sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Tuzla İlçesi'nde bulunan BDP ilçe binasına 9 Nisan 2010'da kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce düzenlenen taşlı saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Ankara'nın Keçiören İlçesi'nde Şirvanlılara (Sirt) ait Dişlınar Kültür ve Dayanışma Derneği'ne 13 Nisan 2010 gecesi ve 14 Nisan 2010 gecesi molotofkokteyliyle düzenlenen saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İzmir'in Menemen İlçesi'nde 27 Nisan 2010'da BDP ilçe binasına kimliği belirsiz kişi veya kişilerin düzenlediği taşlı saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Gaziosmanpaşa İlçesi'nde 19 Mayıs 2010 gecesi BBP'nin Kazım Karabekir Mahallesi Temsilciliği önüne yerleştirilen ses bombasının patlaması sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Hatay'ın İskenderun İlçesi'ndeki askerî birliğe 30 Mayıs 2010'da düzenlenen saldırıyı protesto eden bir grubun, BDP'nin ilçe binasına taşlı saldırı düzenlemesi sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Bayrampaşa İlçesi'nde bulunan AKP'nin Muratpaşa Mahallesi Lokali'ne düzenlenen bombalı saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'da 1 Haziran 2010'da BDP Tuzla İlçe Örgütü'ne düzenlenen taşlı saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldiği bildirildi.

— Mardin'de 5 Haziran 2010'da BDP Nusaybin İlçe Örgütü'nün binasına düzenlenen silahlı saldırıda ölen veya yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

— Balıkesir'in Burhaniye İlçesi'nde 14 Haziran 2010'da BDP İlçe Örgütü'ne kimliği belirsiz kişi veya kişilerin düzenlediği saldırı sonucunda binanın kapısı kırıldı.

— Şanlıurfa'da 19 Haziran 2010'da MHP İl Başkanlığı binasına molotofkokteyliyle düzenlenen saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Maltepe İlçesi'nde 21 Haziran 2010'da BDP İlçe Örgütü binasına yanıcı maddelerle düzenlenen saldırıda ölen veya yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

— Balıkesir'in Burhaniye İlçesi'nde 22 Haziran 2010'da BDP İlçe Örgütü binasına aşırı sağcılar tarafından saldırı düzenlendi. Binada bulunanlar ile saldırganlar arasında çıkan arbedeye müdahale eden polis ekipleri saldırganlardan M.D. ile BDP İlçe Örgütü Başkanı Yusuf Selçuk'u gözaltına aldı.

— Ankara'nın Yenimahalle İlçesi'nde 22 Haziran 2010'da BDP İlçe Örgütü'ne kimliği belirsiz kişilerin ateşli silahla saldırması sonucu ölen veya yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

— Erzurum'da 28 Haziran 2010'da BDP il binasına kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından molotofkokteyliyle düzenlenen saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Bingöl'de 4 Temmuz 2010'da AKP İl Başkanlığı'na kimliği belirsiz kişi veya kişilerin düzenlediği silahlı saldırı sonucu ölen veya yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

— Aynı saatlerde Bingöl'ün Karlıova İlçesi'nde AKP İlçe Başkanlığı'na atılan iki ses bombasının patlaması sonucu çevrede maddi hasar meydana geldi.

— Ankara'nın Yenimahalle İlçesi'nde 11 Temmuz 2010'da BDP İlçe Örgütü'nün binasının açılış sırasında silahlı bir kişi havaya ateş açtı. Olayda ölen veya yaralanan olmazken saldırganın gözaltına alındığı belirtildi.

— Hakkâri'de 23 Temmuz 2010'da AKP Hakkâri İl Başkanlığı'na kimliği belirsiz kişi veya kişilerin düzenlediği silahlı saldırı sonucu ölen veya yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

— İzmir'in Konak İlçesi'ne bağlı Basmane Semtinde bulunan MHP İl Örgütü binasının 31 Temmuz 2010'da ateşe verilmesi üzerine bina tamamen yandı.

— Adana'nın Pozantı İlçesi'nde 20 Ağustos 2010'da AKP ilçe binasına kimliği belirsiz kişi veya kişilerin

düzenlediği taşlı saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Şırnak'ta 10 Eylül 2010'da AKP İl binasına kimliği belirsiz kişilerce molotofkokteyliyle saldırı düzenlenmesi sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Diyarbakır'da 11 Eylül 2010'da slogan atarak yürüyüş yapan bir grubun AKP Bağlar İlçe binasına molotofkokteyli atması sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde ise AKP İlçe binasına ses bombası atılması sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde 12 Eylül 2010'da AKP ilçe binasına molotofkokteyli atılması sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

— Muş'un Malazgirt İlçesi'nde 18 Eylül 2010'da AKP ilçe binasına atılan ses bombası sonucu binada maddi hasar meydana geldi. Olayın ardından başlatılan operasyon kapsamında BDP ilçe binasına düzenlenen baskın sonucu gözaltına alınan üç kişiden S.Ş., 20 Eylül 2010'da tutuklandı.

— İşçilerin Sosyalist Partisi Adana İl Başkanlığı binasına 26 Eylül 2010'da kimliği belirsiz kişi veya kişilerce parça tesirli ses bombası atılması sonucu ölen veya yaralanan olmazken binada maddi hasar meydana geldi.

— İzmir'in Menemen İlçesi'nde 27 Eylül 2010'da kimliği belirsiz kişi veya kişilerin Asarlık Mahallesi'nde bulunan Alevi Yol Kültür Derneği Cemevi'ni ateşe vermek istemesi sonucu bahçede bulunan masa ve sandalyeler yandı. Açıklama yapan Alevi Yol Kültür Derneği Başkanı Ahmet Özataş, saldırının basit bir olay olmadığını söyleyerek saldırının son 18 ayda cemevine düzenlenen 6. saldırı olduğunu ifade etti.

— İstanbul'da 6 Ekim 2010 gecesi *Milliyet Gazetesi* ile *Posta Gazetesi*'nin bulunduğu binaya kimliği belirsiz kişi veya kişiler tarafından ateş açılması sonucu ölen veya yaralanan olmazken, binada maddi hasar meydana geldi. Olay yerinde yapılan incelemede altı adet boş mermi kovana bulundu.

— İstanbul'un Şişli İlçesi'nde 6 Ekim 2010 gecesi Belediye Başkanlığı binası iki kişi tarafından kur-

şunlandı. Polis ekipleri ateş açtıkları iddia edilen iki şüpheliyi gözaltına alırken binaya 15 kurşunun isabet ettiği belirlendi.

— İstanbul'un Beyoğlu İlçesi'nde 18 Ekim 2010'da BDP il binasına molotofkokteyliyle düzenlenen saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi. Saldırıyla ilgili olarak gözaltına alınan Bilgi Üniversitesi öğrencisi olan Ş.M.'nin (20), saldırıyı milliyetçi duyguları nedeniyle yaptığını söylediği ileri sürüldü.

— Ankara'da 30 Kasım 2010'da BDP Genel Merkezi'ne patlayıcı bir madde atan bir kişi, "hepinizi öldüreceğiz köpekler, size bu topraklarda yaşama hakkı yok, o kadar şehit veriyoruz, size bir karış toprak vermeyeceğiz" diyerek, BDP Genel Merkezi çalışanı Mustafa Sontekin'e kesici bir aletle saldırmak istedi. Saldırganı müdahale eden polis memurları saldırıyı gözaltına aldı.

— Ağrı'da 6 Aralık 2010'da 100. Yıl Mahallesi Gençlik Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği'nin binasına kimliği belirsiz kişilerin bıraktığı bombanın patlaması sonucu, dernek binasında maddi hasar meydana geldi.

— İstanbul'un Başakşehir İlçesi'ne bağlı Şahintepe Mahallesi'nde bulunan Karacaören Köyü Kültür ve Dayanışma Derneği Velibaba Cemevi, 26 Aralık 2010'da maskeli bir grup tarafından "dernek binasında Türk Bayrağı olduğu" gerekçesiyle molotofkokteyli saldırıya uğradı. Saldırı sonrasında çevrede maddi hasar meydana geldiği belirtildi.

— Mardin'in Dargeçit İlçesi'nde 30 Aralık 2010'da, AKP ilçe binasına molotofkokteyliyle düzenlenen saldırı sonucu binada maddi hasar meydana geldi.

Baskınlar

Dokümantasyon Merkezi'nin tespitlerine göre 2010 yılında dokuzu BDP binaları olmak üzere 14 kurum binasına düzenlenen baskınlar sonucu gözaltına alınan 81 kişiden 24'ü tutuklandı, baskın düzenlenen binalarda bulunan belge, kitap ve elektronik cihazlara el konuldu:

— Şırnak'ta 22 Ocak 2010 sabahı Cudi Kültür ve Sanat Derneği'ne dernekte kimsenin bulunmadığı bir sırada baskın düzenleyen polis ekipleri 46 adet takvime ve 12 adet kitaba el koydu.

— Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde bulunan BDP İlçe Başkanlığı 23 Şubat 2010'da polis ekipleri tarafından basıldı. Viranşehir Sulh Ceza Mahkemesi'nden alınan arama kararıyla ilçe başkanlığında "yasadışı yayın bulunduğu" gerekçesiyle arama yapan polis ekipleri binada bulunan belgelere el koydu.

— Mardin'in Savur İlçesi'nde Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı sivil polis ekibi 5 Mart 2010'da BDP ilçe binasına baskın düzenledi. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'yle ilgili binada bulunan afişler nedeniyle düzenlenen baskın sonrasında BDP Savur İlçe Örgütü Başkanı İsa Akın ve sayman Faruk Bayrak gözaltına alındı.

— Şanlıurfa'nın Siverek İlçesi'nde 10 Mart 2010 gecesi polis ekipleri BDP ilçe binasına baskın düzenledi. Baskın sonrasında polis ekipleri bir bilgisayar ile binada bulunan dokümanlara el koydu.

—BDP Besni (Adıyaman) İlçe binasına 30 Nisan 2010'da baskın düzenleyen polis ekipleri BDP Besni İlçe Başkanı Mehmet Başdoğanlar ile birlikte 3 kişiyi gözaltına aldı. Baskının gerekçesine dair yetkililerin bilgi vermediği öğrenildi.

— Malatya'da 24 Mayıs 2010'da Demokratik Öğrenci Derneği'ne (DÖDER) polis ekiplerinin düzenlediği baskın sonunda dernekte bulunan materyallere el konuldu. Yetkililer dernek binasına düzenlenen baskının gerekçesine ilişkin bilgi vermedi.

— İstanbul'un Esenler İlçesi'nde 16 Haziran 2010'da BDP İlçe Örgütü binasına baskın düzenleyen polis ekipleri, binada bulunan BDP yöneticileri Nuriye Aşar, Şehmuz Aydın ve Binali Kılıç'ı gözaltına aldı. Baskının ve gözaltıların gerekçesi hakkında bir açıklama yapılmadığı öğrenildi.

— Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'nde 9 Temmuz 2010'da BDP İlçe Örgütü'nün binasına polis ekipleri tarafından baskın düzenlendi. Gerekçesi öğrenilemeyen baskın sonrasında binada bulunan dokümanlara el konulduğu bildirildi.

— Van'da 10 Eylül 2010'da BDP Ekoloji ve Yerel Yönetimler Bürosu'na polis ekipleri tarafından büronun kapısı kırılarak baskın düzenlendi. Kimsenin bulunmadığı büroda bir saat arama yapan polis ekiplerinin büroda bulunan bilgisayar ve çeşitli dosyalara el koyduğu öğrenildi.

— İstanbul'da 12 Eylül 2010'da BDP Sultangazi İlçe binasına baskın düzenleyen polis ekiplerinin binada bulunan evrak ve kitaplara el koyduğu öğrenildi.

— Şanlıurfa'da 12 Eylül 2010'da BDP İl binasına polis ekipleri tarafından düzenlenen baskında 10 kişinin gözaltına alındığı belirtildi.

— Ankara'da 27 Kasım 2010'da Gençlik Kültür Merkezi'ne (GKM) Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararıyla baskın düzenleyen polis ekipleri "yasadışı eylem yapılacağı" gerekçesiyle 46 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan üç çocuk, Ankara Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şubesi'nde ifadeleri alındıktan sonra serbest bıraktıldı. 44 kişiden 17'si "yasadışı Yurtsever Demokratik Gençlik Meclisi üyesi oldukları" suçlamasıyla 1 Aralık 2010'da çıkarıldıkları Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

— Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nde, 22 Aralık 2010'da Bismil Kültür Sanat Derneği'ne baskın düzenleyen polis ekipleri, dernek binasında yapılan aramanın ardından dört kişiyi gözaltına aldı.

— İstanbul'un Şişli İlçesi'nde bulunan *Yürüyüş Dergisi*'nin ofset hazırlığını yapan Ozan Yayıncılık, 24 Aralık 2010'da helikopter destekli polis ekipleri tarafından basıldı. Baskın sonrasında bina kullanılamaz hale gelirken, polis ekipleri *Yürüyüş Dergisi*'ni yayına hazırlayan Halit Güdenoğlu, Kaan Ünsal, Naciye Yavuz, Musa Kurt, Necla Can, Cihan Gün, Mustafa Doğru ve Sibel Kırlangıç'ı gözaltına aldı. Gözaltına alınan 12 kişiden Remzi Uçucu, Kaan Ünsal, Naciye Yavuz, Musa Kurt, Halit Güdenoğlu, Cihan Gün, Mehmet Ali Uğurlu 28 Aralık 2010'da tutuklandı.

3. KCK TUTUKLAMALARI

14 Nisan 2009'da başlayan operasyonlarla KCK/ TM yapılanmasına dâhil oldukları gerekçesiyle yapılan tutuklamalar 2010 yılında da devam etti. Bu

kapsamda 2010 yılında gözaltına alınan 847 kişiden 380'i tutuklandı:

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 5 Ocak 2010'da İstanbul, Antep, Antalya, Mersin ve Ağrı'da, BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda 60 kişinin gözaltına alındığı belirtildi. Gözaltına alınanlardan 23'ünün İstanbul'dan, 22'sinin Gaziantep'ten, dokuzunun Antalya'dan, üçünün Mersin'den ve üçünün de Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nden gözaltına alındığı öğrenildi.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye olduğu suçlamasıyla 5 Ocak 2010'da Adana'da gözaltına alınan Mezopotamya Kültür Merkezi (MKM) eski dönem sözcüsü Tuncay Korkmaz, 6 Ocak 2010'da "yasadışı örgüt üyesi olduğu" suçlamasıyla tutuklanarak Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye olduğu suçlamasıyla 5 Ocak 2010'da Gaziantep'te gözaltına alınan 22 kişiden 21'i, 8 Ocak 2010'da "yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla tutuklandı.

Bursa'nın Yıldırım İlçesi'nde gözaltına alınan BDP üyesi 12 kişiden Yusuf Dağ, Yunus Öztürk ve Masum Ortaç "yasadışı örgüt üyeliği" suçlamasıyla 8 Ocak 2010'da tutuklandı.

BDP'nin İstanbul'un Okmeydanı Semti'nde 11 Ocak 2010'da düzenlediği dayanışma yemeğine polis ekipleri baskın düzenledi. Baskın sonrasında polis ekipleri yedi kişiyi gözaltına alırken, baskının gerekçesi hakkında açıklama yapılmadı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 11 Ocak 2010'da Van'da, Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencilerine yönelik düzenlenen ev baskınlarında Yüzüncü Yıl Öğrenci Derneği (YÖDER) yöneticilerinin de aralarında bulunduğu 38 kişinin gözaltına alındığı belirtildi. Gözaltına alınanlardan yedisi 15 Ocak 2010'da tutuklandı.

Bitlis'te BDP üyelerinin evlerine 12 Ocak 2010'da düzenlenen operasyonlarda ise 72 kişi gözaltına alındı.

Adana'nın Ceyhan İlçesi'nde 20 Aralık 2009'da BDP ilçe binasının açılışı sırasında "yasadışı slogan" atıldığı gerekçesiyle 12 Ocak 2010'da yapılan ev baskınlarında 15 kişi gözaltına alındı.

Manisa'da 13 Ocak 2010 sabahı ev baskını düzenleyen Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı polis ekipleri aralarında BDP'nin il yöneticilerinin de aralarında bulunduğu 25 kişiyi gözaltına aldı.

Kars'ta BDP üeleriyle Kafkas Üniversitesi Öğrenci Derneği üyelerinin 16 Ocak 2010'da BDP'ye yönelik operasyonları protesto etmek için düzenledikleri basın açıklaması nedeniyle 19 Ocak 2010'da gözaltına alınan beş kişi 20 Ocak 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 21 Ocak 2010'da Batman, Van, Diyarbakır, İstanbul, Iğdır, Muş, Van, İzmir, Ağrı ve Kars'ta BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda 71 kişinin gözaltına alındığı belirtildi. Gözaltına alınanlardan 11'inin Iğdır'dan, 16'sının Ağrı'dan, 25'inin İstanbul'dan, 12'sinin Diyarbakır'dan, üçünün Muş'tan, ikisinin Van'dan, birinin İzmir'den ve birinin de Kars'tan gözaltına alındığı öğrenildi. Gözaltına alınan 71 kişiden Batman'da 28 kişi, Iğdır'da Belediye Başkanı Mehmet Nuri Güneş'in aralarında bulunduğu 7 kişi, İstanbul'da 17 kişi, Ağrı'nın Doğubayazıt İlçesi'nde 11 kişi, Batman'da 14 kişi çıkarıldıkları mahkemeler tarafından 23-24-25 Ocak 2010'da tutuklandı.

Iğdır'da BDP'li Belediye Başkanı Mehmet Nuri Güneş'in de aralarında bulunduğu yedi kişinin KCK operasyonu kapsamında tutuklanmasını 25 Ocak 2010'da protesto etmek için düzenlenen basın açıklamasının ardından yürüyüşe geçen gruba polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu 53 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınan 53 kişiden Reşat Güven ve Mevlüt Baycun 28 Ocak 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 3 Şubat 2010'da Gaziantep'te BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonda 16 kişi gözaltına alındı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 3 Şubat 2010'da Gaziantep'te BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonda gözaltına alınan 16 kişiden Ferdun Karcan 5 Şubat 2010'da tutuklanarak Gaziantep H Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildi.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 10 Şubat 2010'da BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda Hakkâri'de 15, Şemdinli İlçesi'nde 11, Yüksekova İlçesi'nde yedi, Mardin'in Ömerli İlçesi'nde bir, Batman'da bir kişinin gözaltına alındığı belirtildi.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 12 Şubat 2010'da BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda İstanbul'da 17, Ağrı'nın Patnos İlçesi'nde iki, Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde altı, Şanlıurfa'da bir kişi gözaltına alındı.

Şanlıurfa'da gözaltına alınan Şanlıurfa İl Genel Meclisi üyesi İ.Ö. "yasadışı örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla 13 Şubat 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 10 Şubat 2010'da BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlardan Hakkâri'de gözaltına alınan 32 kişiden 15'i 14 Şubat 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 12 Şubat 2010'da BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınanlardan Batman'da dokuz kişi, Ağrı'da yedi kişi, Diyarbakır'da beş kişi 15 Şubat 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 12 Şubat 2010'da BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınanlardan Mardin'de 16 kişi tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 13 Şubat 2010'da BDP üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyon kapsamında Van'da gözaltına alınan 12 kişiden sekizi, Siirt'te 16 kişiden yedisi, Gaziantep'te 15 kişiden sekizi, Adana'da 20 kişiden dokuzu, Bingöl'de altı kişiden ikisi 17 Şubat 2010'da tutuklandı.

Bitlis'in Tatvan İlçesi'nde 20 Şubat 2010'da gözaltına alınan BDP Parti Meclisi üyesi Ali Oruç "KCK/TM üyesi olduğu" iddiasıyla 21 Şubat 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 21 Şubat 2010'da Hakkâri'nin Çukurca İlçesi'nde düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınan 14 kişiden altısı 23 Şubat 2010'da tutuklandı.

BDP Diyarbakır İl Başkanı Mehmet Ali Aydın, 23 Şubat 2010'da ifade vermek için çağrıldığı Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi Nöbetçi Hâkimliği tarafından aynı gün tutuklandı.

Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde polis ekiplerinin 10 Mart 2010'da düzenlediği operasyonda KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 17 kişi gözaltına alındı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla Siirt'te 16 Mart 2010'da BDP ile İHD üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonda 14 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar arasında BDP Siirt İl Başkanı Sıdık Taş ile İHD Siirt Şubesi Başkanı Vetha Aydın'ın da bulunduğu belirtildi.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla, Siirt'te, 16 Mart 2010'da, BDP ile İHD üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonda gözaltına alınan 14 kişiden, BDP Siirt İl Başkanı Sıdık Taş, İHD Siirt Şubesi Başkanı Vetha Aydın, BDP il örgütü yöneticisi Kadriye Cengiz, İl Genel Meclisi üyesi Belkıza Epözdemir ve Tüm Bel-Sen Siirt Şubesi Başkanı Ferit Epözdemir 19 Mart 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla, Antalya'da düzenlenen operasyonda gözaltına alınan 24 kişiden yedisi 23 Mart 2010'da tutuklandı.

Eskişehir'de 30 Mart 2010'da düzenlenen ev baskınlarında KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla gözaltına alınan 12 kişiden dördü 1 Nisan 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla 14 Mayıs 2010'da Kars'ta gözaltına alınan sekiz kişiden altısı 17 Mayıs 2010'da tutuklandı.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatıyla gözaltına alınan 34 kişiden Balıkesir Üniversitesi öğrencisi 16 kişi "Yurtsever Demokratik Gençlik-Meclisi üyesi oldukları" gerekçesiyle 18 Mayıs 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Aksaray'da gözaltına alınan dokuz kişiden Zeynep Ceren Boztoprak (24) ile Murat Sarısaç (27) 22 Mayıs 2010'da tutuklandı.

Aydın'da 24 Mayıs 2010'da KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla 20 kişi gözaltına alındı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Sakarya'da 20 Mayıs 2010'da gözaltına alınan 17 kişiden yedisi 24 Mayıs 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Kars'ta 22 Mayıs 2010'da gözaltına alınan dokuz kişiden dördü 25 Mayıs 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Aydın'da, Tunceli'de, Elazığ'da, Malatya'da ve

Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde 24 Mayıs 2010'da gözaltına alınan 65 kişiden 44'ü 28 Mayıs 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Ağrı'da gözaltına alınan 10 kişiden altısı 7 Haziran 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Van'da gözaltına alınan yedi kişiden altısı çıkarıldıkları mahkeme tarafından 8 Haziran 2010'da tutuklandı.

Hakkâri'de 9 Haziran 2010'da BDP yöneticilerine ve üyelerine yönelik düzenlenen ev baskınlarında 11 kişi gözaltına alındı. Operasyon kapsamında BDP Yüksekova İlçe Örgütü'ne de baskın düzenleyen polis ekipleri binada bulunan materyallere el koydu.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla 11 kişinin gözaltına alınmasını Yüksekova'da protesto eden gruba polis ekiplerinin müdahale etmesi sonucu ise iki kişi yaralandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Hakkâri'de 9 Haziran 2010'da gözaltına alınan 11 kişi çıkarıldıkları mahkeme tarafından 13 Haziran 2010'da tutuklandı.

Tutuklamaları protesto etmek amacıyla Hakkâri'de 12 Haziran 2010'da yürüyüş düzenleyen gruba polis ekiplerinin müdahalesi sırasında kafasına gaz bombası isabet eden Özgür Halk Dergisi çalışanı Cemil Akgül (19) ağır yaralandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye olduğu iddiasıyla Hakkâri'de 13 Haziran 2010'da gözaltına alınan Mezopotamya Yakınlarını Kaybeden Ailelerle Yardımlaşma Dayanışma ve Kültür Derneği (MEYADER) Hakkâri Şubesi Başkanı Mikail Atan 15 Haziran 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye olduğu iddiasıyla Kars'ta gözaltına alınan BDP İl Genel Meclisi üyesi Y.Ş.E. çıkarıldığı mahkeme tarafından 16 Haziran 2010'da tutuklandı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla İstanbul'da 21 Haziran 2010'da 20 kişi gözaltına alındı.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Hakkâri'de 23 Haziran 2010'da gözaltına alınan do-

kuz kişiden altısı çıkarıldıkları mahkeme tarafından 26 Haziran 2010'da tutuklandı.

İstanbul'da BDP Esenyurt İlçe Örgütü'nün, askeri operasyonları protesto etmek amacıyla 25 Temmuz 2010'da yaptığı basın açıklamasının ardından düzenlenen yürüyüş müdahale eden polis ekipleri BDP Esenyurt ilçe binasına baskın düzenleyerek 50 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan Berat Anlı, Yavuz Dursun, Mehmet Samür, Dursun Büyükkaya, Ferman Durban, Selahattin Çalışır 29 Temmuz 2010'da çıkarıldıkları mahkeme tarafından "yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla tutuklandı.

Adana'da 26 Temmuz 2010'da gözaltına alınan BDP Seyhan İlçe Örgütü Başkanı Hüseyin Beyaz, Agit Bayav ve Murat Cengiz, 27 Temmuz 2010'da çıkarıldıkları Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "yasadışı örgüt adına suç işledikleri" iddiasıyla tutuklanarak Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'nde 10 Ağustos 2010'da özel harekât timlerinin düzenlediği ev baskınlarında BDP Dicle İlçe Örgütü Saymanı Sıdık Kalkan, İlçe Örgütü Yöneticisi Zülfiye Kışmır'ın de aralarında bulunduğu dokuz kişi gözaltına alındı.

İstanbul'da Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne bağlı polis ekiplerinin 10 Ağustos 2010'da düzenledikleri helikopterli ev baskınlarında, çeşitli gösterilere katıldıkları gerekçeyle 26 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanların on dördü çıkarıldıkları mahkeme tarafından "yasadışı örgüt üyesi oldukları" ve "yasadışı gösteriye katıldıkları" iddiasıyla 14 Ağustos 2010'da tutuklandı.

Diyarbakır'da serbest gazetecilik yapan ve İHD Diyarbakır Şubesi'nin çalışmalarına gönüllü katkıda bulunan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) vatan-dışı Jake R. Hess, KCK/TM adlı yapılanmayla işbirliği yaparak topladığı bilgileri ABD'ye servis ettiği iddiasıyla 11 Ağustos 2010'da gözaltına alındı. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na 15 Ağustos 2010'da çıkarılan Jake R. Hess, ifadesinin alınmasının ardından serbest bırakıldı. Savcılık Jake R. Hess'in sınırdışı edilmesine karar verdi.

Van'da 15 Ağustos 2010'da polis ekiplerinin düzenlediği ev baskınlarında BDP'nin düzenlediği basın açıklamalarının ardından çıkan olaylarda yer aldık-

ları iddiasıyla gözaltına alınan 14 kişiden biri çocuk 10 kişi, “yasadışı örgüt üyesi oldukları” ve “yasadışı örgüte yardım ve yataklık ettikleri” suçlamalarıyla 19 Ağustos 2010’da tutuklandılar.

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla 25 Ağustos 2010’da Hakkâri’de düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınan beş kişiden Diyanet ve Vakıf Emekçileri Sendikası (DİVES) Genel Başkanı Lokman Özdemir ve Hakkâri Belediye Meclis Üyesi Bülent Armut 29 Ağustos 2010’da tutuklandı.

Diyarbakır’da 13 Eylül 2010’da Sur Belediyesi Gençlik Evi’ne, Sodes Kadın Merkezi’ne ve Hasırlı Özgür Yurttaş Derneği’ne düzenlenen eş zamanlı baskınlar sonucu altı kişi gözaltına alındı; binalarda bulunan belgelere el konuldu. Gözaltına alınan altı kişi, 17 Eylül 2010’da çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandı.

Şanlıurfa’da BDP üyelerine yönelik 1 Ekim 2010’da düzenlenen ev, işyeri ve okul baskınları sonucunda 42 kişi gözaltına alındı.

İstanbul’un Maltepe İlçesi’nde 5 Ekim 2010’da Demokratik Yurtsever Gençlik Meclisi üyelerinin evlerine polis ekiplerinin düzenlediği helikopterli baskınlar sonucunda 16 kişi gözaltına alındı.

Kars’ta 2010 yılının Mayıs ayında gerçekleştirilen operasyon kapsamında “KCK/TM üyesi olduğu” gerekçesiyle aranan BDP Kars İl Örgütü Başkanı Yavuz Naki, 30 Ekim 2010’da İstanbul’da yakalanarak çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

Adana merkezli olmak üzere Hatay, İzmir, Mardin, Siirt ve Şanlıurfa’da 28 Kasım 2010’da polis ekiplerinin düzenlediği eşzamanlı ev baskınları sonucunda Yurtsever Demokratik Gençlik Meclisi üyesi sekizi üniversite öğrencisi 15 kişi gözaltına alındı. İzmir’de gözaltına alınan dört kişiden üçü çıkarıldıkları mahkeme tarafından 29 Kasım 2010’da “yasadışı örgüt üyeliği” suçlamasıyla tutuklandı.

KCK Davaları

KCK/TM-DEK

İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı’nın talimatıyla jandarma ekiplerinin 28 Mayıs 2009’da başlattığı operasyona ilişkin KESK yöneticisi ve üyesi 35 kişinin yargılanmasına 22 Haziran 2010’da İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi’nde devam edildi.

KESK yönetici ve üyelerinin yasadışı KCK/TM’nin koordinasyonunda oluşturulduğu iddia edilen “Demokratik Emek Konfederasyonu (KCK/TM-DEK) üyesi oldukları” suçlamasıyla açılan davanın 4. duruşmasında mahkeme heyeti, Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan KCK/TM davasının dosyasının istenmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

22 Ekim 2010’daki duruşmada mahkeme heyeti, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü’ne gönderilen Demokratik Emek Konfederasyonu ile ilgili yanıt gelmediğini aktararak Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı’na yazıya en kısa sürede yanıt verilmesi için yazı yazılmasına karar vererek duruşmayı 1 Şubat 2011’e erteledi.

KCK Şırnak

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla 17 Haziran 2009’da Şırnak’ta düzenlenen operasyonda gözaltına alınan 61 kişinin yargılanmasına Diyarbakır 6. Ağır Ceza mahkemesi’nde 8 Temmuz 2010’da devam edildi.

Duruşmada 46’sı tutuklu 61 sanığın hazır olup olmadığını tespit etmek amacıyla yoklama yapan mahkeme heyeti, kendini Kürtçe ifade eden sanıkların duruşma salonundan zorla çıkartarak durumu “sanıkların anlaşılmayan bir dilde cevap verdikleri görüldü” şeklinde kayıt altına aldığı öğrenildi.

Sanıkların savunmalarının alınamaması üzerine mahkeme heyeti duruşmayı 14 Ekim 2010’a erteledi.

KCK Iğdır

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla Iğdır’da 21 Ocak 2010’da düzenlenen operasyonun ardından Iğdır Belediye Başkanı Mehmet Nuri Güneş’in de aralarında bulunduğu 14’ü tutuklu 30 sanığın yargılanmasına 27 Temmuz 2010’da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde başlandı.

Sanıkların kimlik tespitini yapan ve ifadelerini alan mahkeme heyeti tutuklu dört sanığın beraat etmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

“Yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla yargılanan yedisi tutuklu 30 kişinin yargılandığı davanın 24 Eylül 2010’daki duruşmasında sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti, Abdulbari Terik,

Şahab Çelik ve Aziz Çam'ın, tahliye edilmesine; aralarında Iğdır Belediye Başkanı Mehmet Nuri Güneş'in de bulunduğu dört kişinin ise tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

2 Aralık 2010'daki duruşmada sanıkların Kürtçe savunma yapma talebini reddeden mahkeme heyeti, aralarında Iğdır Belediye Başkanı Mehmet Nuri Güneş'in de bulunduğu dört kişinin ise tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek, duruşmayı 28 Ocak 2010'a erteledi.

KCK Gaziantep

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Gaziantep'te düzenlenen operasyonlar sonucu tutuklanan 22 kişinin yargılanmasına Adana 8. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 17 Eylül 2010'da devam edildi.

Duruşmada tutuklu 22 sanığın ifadesini alan mahkeme heyeti, sanık 10 kişinin tahliye edilmesine ve 12 kişinin ise tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 26 Kasım 2010'a erteledi.

KCK Mersin

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla Mersin'de 21 Ocak 2010'da düzenlenen operasyonun ardından 32'si tutuklu 48 sanığın yargılanmasına 1 Ekim 2010'da Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

"Yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla 48 kişinin yargılandığı davanın duruşmasında sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti, 22 kişinin tahliye edilmesine; 10 kişinin ise tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 8 Aralık 2010'a erteledi.

KCK Batman

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla 24 Aralık 2009'da Batman'da düzenlenen operasyonda gözaltına alındıktan sonra tutuklanan 11 kişinin yargılanmasına Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 13 Ekim 2010'da devam edildi.

Duruşmada sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti altı sanığın tahliye edilmesine, beş sanığın ise tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

KCK Mardin

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla Mardin'de 14 Şubat 2010'da düzenlenen operasyonun ardından 16'sı tutuklu 20 sanığın yargılanmasına 15 Ekim 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

"Yasadışı örgüt üyesi oldukları" suçlamasıyla 20 kişinin yargılandığı davanın duruşmasında sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti, tutuklu yedi kişinin tahliye edilmesine; dokuz kişinin ise tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek duruşmayı 9 Aralık 2010'a erteledi.

KCK/TM Ana Davası

KCK/TM adlı "yasadışı bir yapılanma oluşturdukları ve bu oluşum kapsamında faaliyet yürüttükleri" iddiasıyla 14 Nisan 2009'da başlatılan ve daha sonra 11 Haziran 2009'da, 17 Haziran 2009'da ve 25 Aralık 2009'da devam eden operasyonlar kapsamında gözaltına alınan ve tutuklanan siyasi parti yönetici ve üyelerinin, insan hakları savunucularının, belediye başkanlarının, sendikacıların da aralarında bulunduğu 103'ü tutuklu 19'u firari 151 sanıklı KCK/TM Ana Davası 18 Ekim 2010'da Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başladı.

Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde KCK/TM Ana Davası nedeniyle 12 Kasım 2010'a kadar başka dava dosyalarına bakmadı.

Sanık sayısının ve sanıkları savunacak olan avukatların fazlalığı nedeniyle Diyarbakır Adliyesi'nde oluşturulan daha geniş bir özel salonda görülen duruşmaya 103'ü tutuklu 19'u tutuksuz olmak üzere toplam 123 sanık ile 260 sanık avukatı ve duruşma salonunun darlığı nedeniyle sadece 10 gazeteci katıldı.

Duruşmada söz alan sanık avukatlarından Meral Danış Beştaş, 7 bin 578 sayfalık iddianamenin ayrıca 130 bin sayfa ek delil klasörünün bulunduğunu belirtti.

Avukat Mehmet Emin Aktar ise iddianamenin uzunluğu nedeniyle iddianamenin tamamının sanıklara okunmamasını istedi. Cumhuriyet Savcısı, sanık avukatlarının iddianamenin özetinin okunması talebini ise olumlu bularak görüşünü mahkeme heyetine sundu.

Avukat Selçuk Kozağaçlı, iddianamenin hukuki bir evrak olmadığını ileri sürerek, yok kabul edilip savcılığa iade edilmesi gerektiğini savundu.

Tüm sanıklar adına savunma yapacağını belirten Hatip Dicle ise savunmayı Kürtçe yapmak istediğini dile getirdi. Sanıklar ayrıca mahkeme heyetinin kimlik tespiti esnasında duruşma salonunda olup olmadıkları sorusunu “Amade me Ezlivirim (Hazırım, buradayım)” diyerek yanıtladılar.

İddia makamı ise, sanıkların Kürtçe savunma yapma taleplerinin, “savcılık ve sorgu aşamasında Türkçe savunma yaptıkları” gerekçesiyle reddedilmesini mahkeme heyetinden talep etti.

Duruşmanın sonunda herhangi bir tahliye kararı vermeyen mahkeme heyeti, “Kürtçe savunma yapma ve iddianamenin özetinin okunması” taleplerini de karara bağlamak üzere duruşmayı 19 Ekim 2010’a erteledi.

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı’nın iki yıl boyunca yaptığı telefon ve ortam dinlemesi sonucunda hazırlanan iddianamede, 151 sanık hakkında “devletin birliğini ve bütünlüğünü bozmak”, “yasadışı örgüt üyesi ve yöneticisi olmak”, “yasadışı örgüte yardım ve yataklık etmek” suçlarından 15 yıl ile ağırlaştırılmış müebbet arasında değişen hapis cezaları isteniyor.

Hakkında yakalama kararı bulunan firari sanıklardan Sabri Ok’un bir numaralı şüpheli olarak yer aldığı iddianamede, kapatılan DTP’nin eşbaşkan yardımcıları da dâhil 28 yöneticisi ve tutuksuz sanık Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir’in de aralarında bulunduğu 12 belediye başkanı, 2 il genel meclisi başkanı ile 2 belediye meclis üyesi de şüpheliler arasında bulunuyor.

Tutuklu 103 sanık arasında ise Batman Belediye Başkanı Nejdet Atalay, Kayapınar (Diyarbakır) Belediye Başkanı Zülküf Karatekin, Cizre (Şırnak) Belediye Başkanı Aydın Budak, Suruç (Şanlıurfa) Belediye Başkanı Ethem Şahin ve Viranşehir (Şanlıurfa) Belediye Başkanı Leyla Güven, Kızıltepe (Mardin) Belediye Başkanı Ferhan Türk’ün yanı sıra kapatılan DTP’nin eşbaşkan yardımcılığı Kamuran Yüksek, Bayram Altun ile Selma Irmak, eski Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Ali Şimşek, İHD Genel Başkan Yardımcısı ve Diyarbakır Şubesi Başkanı Muharrem Erbey, kapatı-

lan DEP’in eski milletvekili Hatip Dicle, eski Dicle Belediye Başkanı Abdullah Akengin, eski Batman Belediye Başkanı Hüseyin Kalkan, eski Viranşehir Belediye Başkanı Emrullah Cin, eski Ergani Belediye Başkanı Nadir Bingöl, Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi (DİSKİ) Genel Müdürü Yaşar Sarı da yer alıyor.

Sanıkların ve sanık avukatlarının taleplerini 19 Ekim 2010’daki duruşmada değerlendiren mahkeme heyeti, AİHM’in daha önceki benzer kararlarından örnekler sunarak, tüm sanıkların eğitim ve sosyal konularından Türkçe bildiklerinin anlaşıldığını; soruşturma safhasında sanıkların Türkçe savunma yaptıklarını; tercüman aracılığıyla yapılacak yargılamanın yargılama süresini uzatacağını belirterek; oy birliğiyle sanıkların Kürtçe savunma talebinin reddine karar verdiklerini açıkladı.

Sanık avukatlarının iddianamenin uzun olması nedeniyle iddianamenin özetinin okunması talebini ise mahkeme heyeti kabul etti.

İddianamenin özetinin bir kısmının okunmasının ardından mahkeme heyeti, sanık avukatlarının tahliye talebini reddetti ve KCK/TM ile ilgisi olduğu gerekçesiyle 2008 yılında tutuklanarak Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan Serdar Zirig’in dosyasını KCK/TM Ana Davası’yla birleştirerek duruşmayı erteledi. Böylece dosyada tutuklu sanık sayısı 104’e, toplam sanık sayısı ise 152’ye yükseldi.

20 Ekim 2010’da görülen duruşmada iddianamenin özetinin okunmasına devam edildi. Oturumun sonunda söz alan savunma avukatlarından Avukat Meral Danış Beştaş, her oturum sonunda tutuklu sanıkların tahliye edilmesi talebini yineleyeceklerini söyledi. Avukat Metin İsis ise iddianamenin istihbarat bilgisine dayanılarak elde edilen bilgilerden oluştuğuna dikkat çekerek, bu bilgilerin yargılamada kullanılamayacağını ve dosyada delil olarak kullanılamayacağına vurgu yaptı.

Savunma avukatları ayrıca Terörle Mücadele Şubesi’ne bağlı sivil polis memurlarının mahkeme salonundan çıkarılmasını talep ettiler. Fakat mahkeme heyeti bu talebi reddetti.

22 Ekim 2010’daki duruşmada iddianamenin özetinin oturumunun okunmasına devam edildi. Sanık avukatlarında Meral Beştaş Danış, 12 Kasım 2010’a

kadar sanıkların savunmalarını yapamayacaklarını dile getirerek iddianamenin okunmamasını talep etti.

İddianamenin okunmaması talebinin reddine ve sanıkların tutukluluk halinin devam etmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

25 Ekim 2010'daki duruşmada iddianamenin özetinin oturumunun okunmasına devam edildi. Sanık avukatlarından Sedat Yurttaş, müvekkillerinin sabah bir, öğlen iki ve akşam iki saat olmak üzere toplam beş saat bekletme salonlarında tutulduğunu belirterek, bekletilen yerin sağlıksız olduğunu ve bu sorunun giderilmesini istedi. Sedat Yurttaş, müvekkillerinden Muharrem Erbey'in tutulduğu odadaki toz nedeniyle gözlerinde rahatsızlık başladığını, diğer sanıklarında toz nedeniyle boğaz rahatsızlığı şikâyetinde bulduklarını ifade etti.

İddianamenin özetinin okunmasının devam edildiği duruşmada mahkeme heyeti, bekleme salonu ve araç sıkıntısının Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirilmesine ve sanıkların tutukluluk durumlarının görüşülmesine yer olmadığına karar vererek duruşmayı erteledi.

26 Ekim 2010'da devam eden duruşmada mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk durumlarının görüşülmesine yer olmadığına karar vererek duruşmayı erteledi.

2 Kasım 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk durumlarının görüşülmesine yer olmadığına karar vererek duruşmayı erteledi.

3 Kasım 2010'da görülen duruşmada mahkeme heyeti, sanık avukatlarının Kürtçe savunma yapılmasına yönelik olarak uzman bilirkişi olarak Prof. Dr. Baskın Oran'ın Lozan Anlaşması'nın 39. maddesindeki anadilin kullanımıyla ilgili dinlenmesi talebini üç kez reddetti.

8 Kasım 2010'daki duruşmada mahkeme heyeti, bir önceki duruşmada Kürtçe savunma yapılmasına izin verilmemesi nedeniyle sanık avukatlarının zaman istediğini fakat kendilerine herhangi bir talep gelmediğini belirterek "Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) savunmanın hangi dilde yapılacağı hususu yer almaktadır. Buna itiraz edilebileceğine dair kanun düzenlemesi olmadığı için Kürtçe savunma yapma talebinin oybirliğiyle reddine karar verilmiştir" dedi.

Bu sırada söz isteyen sanıklardan Selma Irmak'ın, "Ezê parastina xwu bi Kurdi buxînim (Ben savunmamı Kürtçe okuyacağım)" dediği sırada mahkeme heyetinin başkanı, "sanık savunmasını anlayamayan ancak Kürtçe olduğunu düşündüğümüz bir dille yapmıştır" ifadesini kullandı. Selma Irmak'ın savunmasını Kürtçe okumaya devam etmesi üzerine mahkeme heyetinin başkanı "mikrofonu kapatın, Türkçe konuşuyorsanız devam et" diye Selma Irmak'ı uyardı. Söz alan sanık avukatları da, "dilekçemizi ve bilirkişi raporunu Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderin. Orada bir karar alınmasını talep ediyoruz" dediler. Kısa bir aranın ardından talebi değerlendiren mahkeme heyeti sanık avukatlarının itirazının Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesine; duruşmanın 11 Kasım 2010'a ertelenmesine karar verdi.

Ertelenen davanın duruşmasında mahkeme heyeti, sanıkların savunmalarını almak için Kamuran Yüksek'i sanık kürsüsüne çağırdı. Kamuran Yüksek'in savunmasını Kürtçe yapacağını beyan etmesinin ardından diğer sanıklar teker teker sanık kürsüsüne çağrıldı. Diğer sanıkların da Kürtçe savunma yapacaklarını ifade etmelerinin ardından sanık avukatlarından İbrahim Tali Uysal, sanıklardan Kürtçe savunma yapma düşüncesinden vazgeçmelerini istedi.

Hiçbir sanığın Türkçe savunma yapmayı kabul etmemesinin ardından mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine ve Osman Baydemir ile ilgili yurt dışı yasağına devam edilmesine karar vererek duruşmayı 13 Ocak 2011'e erteledi.

KCK Adana

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları iddiasıyla Adana'da düzenlenen operasyonlar sonucu gözaltına alınan ve tutuklanan 22 kişinin ve tutuksuz yargılanan 25 kişinin yargılanmasına Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Ekim 2010'da başlandı.

Mahkeme heyeti duruşmaya katılan tutuklu 22 sanığın Kürtçe savunma yapmasına izin vermedi ve bu durumu "ifade vermemede direnme" ile "susma hakkını kullanma" olarak değerlendirdi. Tutuklu iki sanığın tahliye edilmesine karar veren mahkeme heyeti duruşmayı erteledi.

KCK Van

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla Van'da 24 Aralık 2009'da düzenlenen operasyonun ardından 14'ü tutuklu 17 sanığın yargılanmasına 2 Kasım 2010'da Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

“Yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla 17 kişinin yargılandığı davanın duruşmasında sanıkların Kürtçe savunma yapma talebini reddeden mahkeme heyeti, sanıkların tutukluluk hallerinin devam etmesine karar vererek dosyadaki eksikliklerin giderilmesi amacıyla duruşmayı 25 Ocak 2011'e erteledi.

KCK Ağrı

KCK/TM adlı yapılanmaya üye oldukları suçlamasıyla Ağrı'da 13 Şubat 2010'da düzenlenen operasyonun ardından tutuklu 18 sanığın yargılanmasına 28 Ekim 2010'da Erzurum 2. Ağır Ceza

Mahkemesi'nde başlandı.

“Yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla 18 kişinin yargılandığı davanın duruşmasında sanıkların Kürtçe savunma yapma talebini reddeden mahkeme heyeti, üç sanığın tahliye edilmesine 15 sanığın ise tutukluluk hallerinin devamına karar vererek duruşmayı 20 Ocak 2011'e erteledi.

KCK Aydın

KCK/TM adlı yapılanmaya üye olduğu suçlamasıyla Aydın'da 24 Mayıs 2010'da düzenlenen operasyonun ardından, 20'si tutuklu 29 sanığın yargılanmasına 3 Aralık 2010'da İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Sanıkların kimlik tespitini yapan ve Kürtçe savunma talebini reddettikten sonra sanıkların ifadelerini Türkçe alan mahkeme heyeti, tutuklu on sanığın tahliye edilmesine karar vererek, duruşmayı 2 Mart 2011'e erteledi.

4. DİĞER

Diğer siyasi parti, dernek veya kurum üye ve yöneticilerine yönelik düzenlenen operasyonlarda gözaltına alınan 508 kişiden ise 11'i çocuk 175 kişi 2010 yılında tutuklandı:

— İstanbul'da 21 Eylül 2010'da sabaha karşı SDP İstanbul İl Binası'na, SDP Kadıköy İlçe Örgütü'ne ve SDP ile Toplumsal Özgürlük Platformu (TÖP) üyelerinin evlerine düzenlenen baskınlar sonucu SDP Genel Başkanı Rıdvan Turan'ın da aralarında bulunduğu 17 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanların 13'ü “Devrimci Karargâh Örgütü üyesi oldukları” suçlamasıyla 25 Eylül 2010'da tutuklandı.

— Konya'nın Ereğli İlçesi'nde 22 Haziran 2010'da düzenlenen ev baskınlarında “yasadışı Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C) Örgütü'ne üyesi oldukları” iddiasıyla gözaltına alınan 10 kişiden yedisi 24 Haziran 2010'da tutuklandı.

— İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi ekipleri, 9 Mart 2010 sabahı Sultanbeyli, Çekmeköy ve Sarıgazi İlçelerinde düzenlenen ev baskınlarında “DHKP-C örgütü üyesi oldukları” iddiasıyla 35 kişiyi gözaltına aldı. Sarıgazi Özgür-

lükler Derneği'ne düzenlenen baskında çok sayıda belgeye el konuldu. Gözaltına alınan 35 kişiden dördü 13 Mart 2010'da tutuklandı.

— Erzincan'da Gençlik Federasyonu üyelerine yönelik düzenlenen operasyonda gözaltına alınan sekiz kişiden dördü “yasadışı örgüt üyesi oldukları” iddiasıyla 19 Mayıs 2010'da tutuklanarak Erzurum H Tipi Cezaevi'ne gönderildi.

— İstanbul, Ankara ve İzmir'de 15 Haziran 2010'da KESK üyelerine yönelik düzenlenen operasyonda “Haklar ve Özgürlükler Cephesi'ne (HÖC) üye oldukları” gerekçesiyle gözaltına alınan 29 kişiden Ahmet Kulaksız, Bayram Şahin, Zeynep Yayıla, Mehmet Yılmaz, Semiha Eyilik, Ayşe Arapgirli Saykı, Cem Erdeviciler, Hakan Yılmaz, Tuncer Gülmüş, Umut Şener, Meryem Özsoğüt, Ahmet Alpözel, Seçkin Taygun Aydoğan, Şahin İmğa, Rıdvan Akbaş çıkarıldıkları Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 18 Haziran 2010'da tutuklandı.

— İstanbul'un Ataşehir İlçesi'nde 29 Ekim 2010'da Temel Haklar Derneği'ne ve Temel Haklar Derneği'nin üyelerinin evlerine düzenlenen baskınlarda gözaltına alınan 15 kişiden 12'si “Ma-

yıs İşçi Bayramı, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü gibi etkinliklere katıldıkları gerekçesiyle “yasadışı örgüt üyesi oldukları” suçlamasıyla 2 Kasım 2010’da tutuklandı.

— İstanbul’da ve Kocaeli’nde 4 Kasım 2010’da Temel Haklar Derneği’ne ve Temel Haklar Derneği’nin üyelerinin evlerine düzenlenen baskınlarda gözaltına alınan 17 kişiden altısı “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamasıyla 7 Kasım 2010’da tutuklandı.

— Mersin’de 1 Temmuz 2010’da düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan *İşçi-Köylü Gazetesi* okuru sekiz kişiden Cengiz İçli, Duygu Ergen, Hüsamettin Ulaş, Ufuk Lüzumlu ve Serkan Gümüşbaş, “yasadışı örgüt üyesi ve yöneticisi oldukları” iddiasıyla 5 Temmuz 2010’da tutuklandı.

— İstanbul’un Esenyurt İlçesi’nde 19 Kasım 2009’da polis ekibinin açtığı ateş sonucu öldürülen Alaattin Karadağ’yla ilgili eylemlere katıldıkları gerekçesiyle, Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi’nin kararıyla 31 Mart 2010’da Ankara, İzmir, Samsun ve Bursa’da gözaltına alınan BDSP üyesi 20 kişiden Onur İnce, Hızlan Erpak, Özgür Karagöl, Can Kızıltan, Emre Azapçı 3 Nisan 2010’da tutuklandı.

— Ankara’da 25 Ağustos 2010’da Mamak İşçi Kültür Evi’ne düzenlenen baskında gözaltına alınan BDSP üyesi yedi kişiden dördü “yasadışı örgüt üyesi oldukları” iddiasıyla 29 Ağustos 2010’da tutuklandı.

— Şırnak’ın İdil İlçesi’nde 31 Aralık 2009 sabahı düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan 18 kişiden, dördü çocuk sekiz kişi 4 Ocak 2010’da tutuklanarak Midyat (Mardin) M Tipi Kapalı Cezaevi’ne gönderildi.

— Adana’da 10 Ocak 2010’da gerçekleştirilen gösteriye polis ekipleri tarafından yapılan müdahale sonrasında gözaltına alınan üçü çocuk 6 kişi “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları” iddiasıyla 12 Ocak 2010’da tutuklandı.

— Hakkâri’de 11 Ocak 2010’da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınan 10 kişiden Yılmaz Seven, Hamdi Kaya ve Lezgin Kaçar “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 12 Ocak 2010’da tutuklandı.

— Şırnak’ın İdil İlçesi’nde 3 Ocak 2010’da düzenlenen operasyon sonrasında serbest bırakılan 10 kişiden 8’inin savcılığın itirazı üzerine 12 Ocak 2010’da yeniden gözaltına alındı. Gözaltına alınan 10 kişiden üçü çocuk yedi kişi 13 Ocak 2010’da tutuklanarak Midyat M Tipi Cezaevi’ne gönderildi.

— Şırnak’ın Cizre İlçesi’nde 12 Ocak 2010 sabahı özel harekât timlerinin düzenlediği ev baskınlarında ikisi çocuk 39 kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

— Hatay’ın Dörtyol İlçesi’nde BDP ilçe binasının 30 Aralık 2009’da yapılan açılışında “yasadışı slogan attıkları” iddiasıyla haklarında soruşturma başlatılan 15 kişiden Tayyip Eryılmaz, Abdulkerim Kayaş, Şiyar Daimi ve Hasan Kaya “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 15 Ocak 2010’da tutuklandı.

— Bitlis’in Adilcevaz İlçesi’nde BDP ilçe binasının 9 Ocak 2010’da yapılan açılışında Kürtçe şarkı söylediği gerekçesiyle 16 Ocak 2010’da Muş’un Malazgirt İlçesi’nde gözaltına alınan Hüseyin Nayan, “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla 17 Ocak 2010’da tutuklanarak Bitlis E Tipi Cezaevi’ne gönderildi.

— “Yasadışı El-Kaide Örgütü’nün üyesi” oldukları iddiasıyla polis ekiplerinin 18 Ocak 2010’da düzenlediği operasyonlarda Adana’da 21 kişi, Ankara’da 13 kişi gözaltına alındı. Ankara’da gözaltına alınan 13 kişinin 11’i; Adana’da 21 kişinin 16’sı “yasadışı örgüt üyesi oldukları” iddiasıyla 20 Ocak 2010’da tutuklandı.

— “Yasadışı El-Kaide Örgütü’nün üyesi” oldukları iddiasıyla polis ekiplerinin 22 Ocak 2010’da 16 ilde düzenlediği eşzamanlı operasyonlarda ise 120 kişi gözaltına alındı.

— Bitlis’in Tatvan, Hizan ve Güroymak ilçelerinde 27 Ocak 2010 sabahı düzenlenen ev baskınlarında BDP’nin Tatvan ilçe binasının açılışında “yasadışı slogan attıkları”, “suçu ve suçluyu övdükleri” iddiasıyla 11 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan sekizi serbest bırakıldı.

— Ağrı’nın Tutak İlçesi’nde 27 Ocak 2010 sabahı düzenlenen ev baskınlarında BDP Tutak ilçe binasının açılışında “yasadışı slogan attıkları”, “suçu ve suçluyu övdükleri” iddiasıyla 5 kişi gözaltına alındı.

— Siirt'te 27 Ocak 2010'da düzenlenen ev baskınlarında aralarında BDP Merkez İlçe Başkanı Arif Karataş'ın da bulunduğu 18 kişi, "bir polis aracına molotofkokteyli atılmasıyla ilgilileri olduğu" iddiasıyla gözaltına alındı.

— İstanbul'da 31 Ocak 2010'da dokuz adrese düzenlenen baskınlarda "Maoist Komünist Partisi üyesi oldukları" iddiasıyla gözaltına alınan dokuz kişiden Erdal Süsem, Özgür Çelik, Süleyman Kaymak ve Hıdır Bakır çıkarıldığı mahkeme tarafından 5 Şubat 2010'da tutuklandı.

— Adana'da 5 Şubat 2010'da düzenlenen operasyonda "Hizb-ut Tahrir Örgütü üyesi oldukları" iddiasıyla M.G. ve F.C. adlı iki kişi gözaltına alındı.

— Hakkâri'nin Yüksekova İlçesi'nde "Newroz kutlaması öncesinde eylem yapacakları" iddiasıyla gözaltına alınanlardan, beşi çocuk sekiz kişi "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" gerekçesiyle 13 Mart 2010'da; beş kişi de 14 Mart 2010'da tutuklandı.

— Aksaray'da 29 Mart 2010'da Emniyet Müdürlüğü'nün düzenlediği operasyonda "yasadışı El-Kaide Örgütü üyesi olduğu" iddiasıyla 22 kişi gözaltına alındı.

— Konya'da 8 Haziran 2010'da düzenlenen operasyonda "yasadışı El-Kaide Örgütü üyesi oldukları" iddiasıyla gözaltına alınan 17 kişi çıkarıldıkları mahkeme tarafından 17 Haziran 2010'da tutuklandı.

— Adana Emniyet Müdürlüğü'nün organize ettiği ve 16 Temmuz 2010'da Adana, İstanbul, Antalya ve Çanakkale'de düzenlenen eşzamanlı operasyonlarda "yasadışı El-Kaide Örgütü üyesi oldukları" iddiasıyla gözaltına alınan 29 kişiden 14'ü 20 Temmuz 2010'da tutuklandı.

Kocaeli'nin Gebze İlçesi'nde ve Darıca İlçesi'nde 8 Ağustos 2010'da düzenlenen ev baskınlarında "yasadışı El Kaide Örgütü üyesi oldukları" gerekçesiyle 15 kişi gözaltına alındı.

Davalar

Kutsiyet Bozoklar

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin talimatıyla Terörle Mücadele Şubesi ekiplerinin, 8 Eylül 2009'da sabaha karşı 5:30'da, Atılım Gazetesi ve BEKSAV çalışanlarıyla ESP ve SGD üyelerinin İs-

tanbul, İzmir, Ankara, Diyarbakır, Bursa, Malatya, Çanakkale, Tunceli'de bulunan evlerine ve bu kurumların bürolarına baskında gözaltına alınan 35 kişiden 13'ü, 16 Temmuz 2009'da yaşamını yitiren Yazar Kutsiyet Bozoklar'ın (Işık Kutlu) 19 Temmuz 2009'da Karşıyaka Mezarlığı'nda düzenlenen cenaze törenine katılarak "yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları" ve "yasadışı örgüt üyesi" oldukları suçlamasıyla 11 Eylül 2009'da tutuklanmıştır.

13'ü tutuklu 27 kişinin yargılandığı davanın ilk duruşması Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 29 Ocak 2010'da görüldü.

Duruşmada söz alan BEKSAV Yönetim Kurulu Başkanı Hacı Orman, "iddianamede benim için cenaze töreninde konuşmalar yaptığım, katılan kişileri yönlendirdiğim belirtiliyor. Kanıt olarak olay yeri tutanakları gösteriliyor. Bu kayıtlar benim suçlu değil, suçsuz olduğumun kanıtıdır. Benim cenazede söylediğim her söz, yaptığım her hareket cenaze merasimine ev sahipliği yapmak içindir, bununla sınırlıdır. Görüntülerde yasadışı slogan attığım yoktur. Zaten iddia makamının da böyle bir iddiası yoktur" dedi.

Mahkeme heyeti, tutuklu 13 kişinin tutuksuz olarak yargılanmasına karar vererek davanın bir sonraki duruşmasını 30 Mart 2010'a erteledi.

Demokrat Radyo

"Yasadışı MLKP örgütüne üye oldukları" iddiasıyla 4 Şubat 2009'da İstanbul'da ve İzmir'de Özgür Radyo, Demokrat Radyo ve Atılım Gazetesi'nin çalışanlarına yönelik operasyonda gözaltına alınan ve 7 Şubat 2009'da tutuklanan Sinan Gerçek, Sonnur Sağlamer, Sakine Solhasan, Mine Özalp, Handan Atacık, Nadiye Gürbüz, Hakan Çiçek, Hacı Çiçek, Metin Özalp ve Nariye Coşkun hakkında "MLKP adına mali faaliyet yürüttükleri" suçlamasıyla açılan davaya 26 Ocak 2010'da İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Tutuksuz 10 sanığın yargılandığı davanın üçüncü duruşmasında mahkeme heyeti, savcının esas hakkındaki mütalaasını hazırlaması için duruşmayı 1 Haziran 2010'a erteledi.

Erzincan SGD

Erzincan Cumhuriyet Savcılığı'nın talimatıyla 16 Mart 2010'da Erzincan'da ve Trabzon'da düzen-

lenen eşzamanlı operasyonda SGD üyelerinden Erzincan'da dört kişi, Trabzon'da yedi kişi gözaltına alındı.

Gözaltına alınan yedi kişiden Deniz Doğruer, Cem Alpgiray, Eren Tanay, Eren Altun, Ezgi Kişin ve Bahar Kolomuş, “yasadışı örgüt üyesi oldukları” iddiasıyla 20 Mart 2010'da Erzincan 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tutuklandı.

Tutuklanan altı öğrencinin yargılanmasına 14 Temmuz 2010'da Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Tutuklu sanıkların ifadelerini alan mahkeme heyeti, Trabzon Sosyalist Gençlik Derneği Girişimi sözcüsü Cem Alpgiray ve Özgür Gençlik Dergisi çalışanı Deniz Doğruer'in tutukluluk hallerinin devam etmesine ve Eren Altun, Ezgi Kişin, Eren Tanay, Bahar Kolomuş'un ise tahliye edilmelerine karar vererek bir sonraki duruşmayı 23 Eylül 2010'a erteledi.

Hasan Coşar

Semra Yalçinkaya

Atılım Gazetesi yazarı Hasan Coşar ile SGD üyesi Semra Yalçinkaya'nın tutuklu olarak yargılandığı davanın karar duruşması 18 Mart 2010'da Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Mahkeme heyeti, 10 Mart 2009'da tutuklanan Hasan Coşar'a “yasadışı örgüt yöneticisi olduğu” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla 10 yıl 10 ay hapis cezası; Semra Yalçinkaya'ya ise “yasadışı örgüt üyesi olduğu” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla yedi yıl bir ay hapis cezası verdi.

Ankara ESP

Ankara'da 10 Mart 2009'da gözaltına alınan ve sonrasında tutuklanan ESP ve SGD üyelerinin yargılandığı dava 13 Nisan 2010'da sonuçlandı. Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen karar duruşmasında çeşitli anma törenlerine katılmaları delil olarak gösterilen Ali Nazlıgül, Alihan Alhan, CebraİL Doğan ve Muharrem Demirkıran “yasadışı örgüt üyesi oldukları” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla 7'şer yıl 1'er ay hapis cezasına; aynı iddialarla yargılanan Savaş Bolat, Sercan Üstündaş, Birgül Mızrak 8'er yıl 1'er ay hapis cezasına; Şerife Erbay ise 7 yıl 3 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

Ankara ESP

Ankara'da 7 Aralık 2004'te Ceza İnfaz Kanunu Tasarısı'nın geri çekilmesi talebiyle TBMM'ye yürümek isteyen ESP üyesi gruba polis ekipleri müdahale etmiş ve yürüyüşe katılan ESP üyesi 47 kişi hakkında da dava açılmıştı.

Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 22 Nisan 2010'da görülen karar duruşmasında mahkeme heyeti, 27 kişiye “yasadışı örgüt üyesi oldukları” ve “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamasıyla yedişer yıl altışar ay hapis cezası; 16 kişiye “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” suçlamasıyla birer yıl üçer ay hapis cezası verdi. Mahkeme heyeti Onur Sertel ile Mesut Açıkalin'a verilen cezaları ertelerken, Tuna Altan, Barın Kaya, İrfan Gerçek ve Bahar Cemali'nin karar duruşmalarının, dört sanığın avukatları olmadıkları gerekçesiyle daha sonra görülmesine karar verdi.

Gaye Operasyonu

“Yasadışı MLKP üyesi ve yöneticisi oldukları” iddiasıyla 10 Eylül 2006'da “Gaye Operasyonu” adıyla düzenlenen operasyonlarda tutuklanan 24 kişinin yargılanmasına 29 Temmuz 2010'da İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edildi.

Atılım Gazetesi ve Özgür Radyo çalışanı ve yöneticisi olan, çeşitli tarihlerde görülen duruşmalarda tahliye edilen dokuz kişi ile tutukluluk halleri devam eden 15 kişinin yargılandığı duruşmada sanıkların avukatları tutukluluk süresinin infaza dönüştüğüne dikkat çekerek tutuklu müvekkillerinin tahliye edilmesini talep ettiler.

Tutuklu 15 kişinin tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı erteledi.

10 Aralık 2010'daki duruşmada sanıkların ve sanık avukatlarının savunmalarını alan mahkeme heyeti, tutuklu sanıklardan Rıza Bozkurt'un tahliye edilmesine karar vererek dosyadaki eksikliklerin giderilmesi için duruşmayı 17 Mayıs 2011'e erteledi.

İstanbul ESP

İstanbul'un bazı ilçelerinde 10 Eylül 2010'da ESP yöneticilerine yönelik düzenlenen eş zamanlı operasyonlarda Dinçer Ergün, Tayfun Kebele, CebraİL Günebakan, Fırat İşsever, Kadir Çiçek, Volkan

Akkuş, Eren Ekiz, Çağrı Çakır, Serhat Karabulut, Hüseyin Öztürk, Dursun Gür, Serkan Tosun adlı 12 kişi gözaltına alındı.

Gözaltına alınan 14 kişiden Tayfun Kebele, Cebraail Günebakan, Volkan Akkuş, Çağrı Çakır, İbrahim Kaya, Serhat Karabulut ve Hüseyin Öztürk tutuklandı.

İstanbul

İstanbul'da 2004 yılında 1 Mayıs İşçi Bayramı öncesinde bir tekstil fabrikasının önünde bildiri dağıttıkları gerekçesiyle haklarında dava açılan 10 kişinin karar duruşması 7 Aralık 2010'da görüldü.

Beşiktaş 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada mahkeme heyeti, yedi kişinin beraat etmesine ve Songül Dilek, Özcan Dilekli ve Goncagül Telek'in ise "yasadışı MLKP üyesi oldukları" iddiasıyla altışar yıl hapis cezasına mahkûm edilmelerine karar verdi.

— Samsun'da 1 Haziran 2010'da Halkevleri üyelerine yönelik düzenlenen ev baskınlarında "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla gözaltına alınan aralarında Samsun Halkevi Başkanı'nın da bulunduğu 12 kişiden Halil Mert, Tuncer Topal, Taner Çalık ve Doğan Barış Erol "yasadışı örgüt üyesi oldukları" iddiasıyla 4 Haziran 2010'da tutuklandı.

1 Haziran 2010'da düzenlenen ev baskınlarında gözaltına alınan ve daha sonra serbest bırakılan Ezgi Özdemir, Ferhat Kaya ve Eren Söylemez 11 Haziran 2010'da tutuklandı.

Tutuklu beş kişi ile tutuksuz iki kişinin yargılanmasına 21 Eylül 2010'da başlandı. Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki, duruşmada sanıkların savunmalarını alan mahkeme heyeti tutuklu beş sanığın tahliye edilmesine karar vererek duruşmayı erteledi.

2 Aralık 2010'daki duruşmada sanıkların taleplerini değerlendiren mahkeme heyeti, bazı belgelerin deliller arasından çıkarılmasına karar vererek duruşmayı erteledi.

— SES Merkez Yönetim Kurulu üyesi Seher Tümer'in de arasında bulunduğu altı kişinin, "yasadışı örgüt üyesi olmak" ve "yasadışı örgüt propagandası yapmak" suçlamalarıyla Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandığı davaya, 9 Mart

2010'da devam edildi. Tutuklu sanık Seher Tümer'in tutukluluk halinin devamına karar veren mahkeme heyeti, duruşmayı 18 Mart 2010'a erteledi.

Duruşmayı izlemeye gelen grup, duruşma öncesinde yaptıkları basın açıklamasının ardından adliyeye girmek istedi. Adliyeye giriş sırasında sendika yöneticileri ile polis ekipleri arasında arbede yaşandı. Mahkeme, arbedenin ardından dışarıda beklemeye başlayan grubun duruşmayı izlemesine izin verdi.

18 Mart 2010'da görülen duruşmasında mahkeme heyeti, sanıkların son sözlerini dinledikten sonra tutuklu sanık Seher Tümer'in "yasadışı örgüt üyesi olduğu" ve "yasadışı örgüt propagandası yaptığı" suçlamasıyla toplam yedi yıl bir ay hapis cezasına mahkûm edilmesine; Nurhayat Ağgöz, Dilek Yıldırım Demir, Savaş Deli ve İbrahim Bakır'ın "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla bir yıl sekizer ay, Mevlüt Aslan'ın da aynı gerekçeyle 10 ay hapis cezasına mahkûm edilmesine karar verdi.

— Şırnak'ın Silopi İlçesi'nde 2010 yılının Nisan ayında güvenlik güçlerine teslim olan HPG militanı D.K.'nin (16) verdiği ifadede, HPG'ye katılmak için Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir'den 600 TL para yardımı aldığını belirtmesi üzerine Osman Baydemir hakkında açılan davaya, 19 Ekim 2010'da Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.

Duruşmada savunmasını yapan Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, adı geçen kişiyi tanımadığını, beyanlarının yalan, iftira ve siyasi kişiliğini karalamadan ibaret olduğunu belirterek, "bu kişi ile hiçbir şekilde bir araya gelmedim. Ne belediye, ne de başka bir ortamda görmedim. Belediye başkanlığım süresince herhangi bir dergi ve mecmua dağıtıcısıyla görüşmedim. 20 yıldan bu yana siyasetin içerisindeyim. Siyasî hayatımda bütün çabam çatışma ve savaştan uzak bir ortamın sağlanmasına yönelik idi. Silaha her zaman karşı çıktım. Herhangi bir şekilde 16 yaşındaki bir kişinin silaha sarılmasına yardımcı olduğum düşünülemez. 16 yaşındaki bir çocuğu kendi namım hesabına dağa göndermek, eline silah vermek, yani ölüme göndermek, düşünce ve inançlarıma aykırıdır. Bu hususu alçaklık olarak görüyorum. Bu bana yapılan siyasi geçmişimdeki en büyük iftiradır. Çabam silahlı çatışma ve savaşın sona ermesine yöneliktir" dedi.

Tanık D.K. ise, Osman Baydemir ile ilk kez mahkeme heyetinin huzurunda bir araya geldiğini ifade ederek, hakkında “yasadışı örgüt üyesi olmak” suçundan dolayı yapılan yargılama sırasında, Şırnak’ın Silopi İlçesi’nde jandarma ve polis yetkililerinin kendisine yaptığı baskıyla bu ifadeyi verdiğini iddia etti. D.K., “bana ‘dağa gidişinde Osman Baydemir’in rolü olduğunu söyleyeceksin. Yoksa bu işin sonunda 6-7 yıl hapis yatmak var’ dediler. Ben de korkuya kapılarak polisin yönlendirdiği şekilde, Silopi ve Diyarbakır’da da savcı huzurunda Osman Baydemir’in bize dağa gitmek için 600 TL verdiğini belirttim” dedi.

Sanık ve tanığın ifadesini dinleyen savcı, sanığın kendisine yöneltilen suçtan cezalandırılmasını gerektiren her türlü kuşkudan uzak, mahkûmiyetine yeterli ve açık, kesin delil elde edilemediğini belirterek, Osman Baydemir’in beraat etmesini istedi. Mahkeme heyeti de, Osman Baydemir’in beraat etmesine karar verdi.

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı’nın hazırladığı iddianamede, Osman Baydemir hakkında, D.K.’ye para yardımında bulunarak “yasadışı örgüt içerisindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suretiyle yasadışı örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla, TCK’nin 314/2. maddesi uyarınca 10 yıla kadar hapis cezası isteniyordu.

AİHM Kararlarından Örnekler

Kurtuluş Kilisesi Davası

AİHM, Ankara’da Kurtuluş Kiliseleri Vakfı adıyla örgütlenmek isteyen Kurtuluş Kilisesi’nin talebini reddetmesi nedeniyle Türkiye’yi örgütlenme özgürlüğüne aykırı hareket ettiği gerekçesiyle 5 Şubat 2010’da 2500 Euro tazminat ödemeye mahkûm etti. Kurtuluş Kilisesi 20 Aralık 2000’de vakıf kurmak için Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne başvurmuştu.

Kiraz Bıçıcı Davası

İstanbul’da 2003 yılının Ekim ayında düzenlenen bir eyleme müdahale eden kolluk kuvvetleri tarafından darp edilen İHD İstanbul Şubesi eski Başkanı Kiraz Bıçıcı’nın Türkiye aleyhinde açtığı davayı 27 Mayıs 2010’da karara bağlayan AİHM, örgütlenme özgürlüğü hakkını çiğnediği için Türkiye’yi 40 000 TL tazminata mahkûm etti.

Turan Çerikçi

İstanbul’da 1 Mayıs 2007’deki İşçi Bayramı kutlamalarına katılan Beyoğlu Belediyesi’nin memurlarından Turan Çerikçi’ye verilen disiplin cezası nedeniyle AİHM, 13 Temmuz 2010’da Türkiye’yi “örgütlenme özgürlüğünü ihlal ettiği” gerekçesiyle 1 800 Euro tazminata mahkûm etti.

KÜRT MESELESİ

1. GEÇİCİ KÖY KORUCULARININ YAPTIĞI İHLALLER

Kertê (Bilge) Köyü Katliamı

Mardin'in Mazıdağı İlçesi'nin Kertê (Bilge) Köyü'nde 4 Mayıs 2009'da akşam saatlerinde bir düğüne askerî kamuflaj elbisesi giymiş ve kar maskeli kişilerin düzenlediği silahlı saldırıda 44 kişi yaşamını yitirmiş, 7 kişi de yaralanmıştı. Ölenlerin tamamının aynı aileden olduğu ve saldırıyı da aynı aileden olan geçici köy korucusu 13 kişinin düzenlediği anlaşılmıştı. Saldırıyı düzenleyen biri 18 yaşından küçük tutuklu sekiz kişinin ve tutuksuz beş kişinin yargılanmasına 8 Şubat 2010'da Çorum Ağır Ceza Mahkemesi'nde basına kapalı olarak devam edildi.

Tutuklu sekiz sanığın tutukluluk hallerinin devamına karar veren mahkeme heyeti, 26 Kasım 2009'da Mazıdağı Asliye Ceza Mahkemesi tarafından Kertê Köyü'nde yapılan keşifle ilgili raporun incelenmesinin tamamlanması için duruşmayı 12 Mart 2010'a erteledi.

55 dakika süren 12 Mart 2010'daki duruşma sonunda mahkeme heyeti, olaya karışmadıklarını ileri süren beş sanığın tahliye taleplerini kabul etmedi. Kertê Köyü'nün eski muhtarı Abdurrahman Çelebi ise duruşma çıkışında, katliamla ilişkili dört kişinin daha olduğunu ileri sürerek "olayın içinde olan 4 kişi daha var. Bunlar şu anda Kırklareli'nde yaşıyor. Birisi geçen duruşmalarda tahliye olan Abdülkadir Çelebi ve onun oğlu A.Ç., akrabaları S.Ç. ve tutuklu sanık Mehmet Sait Çelebi'nin eşi G.Ç.'dir. G.Ç., nişan evinde çocukları olaydan 45 dakika önce bir odada toplayan kişidir" dedi.

Katliamın bir numaralı sanığı Mehmet Çelebi önceki duruşmada verdiği ifadesinde, çatıdan, dışarıdan ve trafoya ateş eden kişinin kendisi olduğunu

ve Abdülkadir Çelebi'nin evine doğru ateş ettiğini, hatta kapıda mermi çekirdeği bulunduğunu belirtmiş ve inceleme yapılmasını istemişti. Mahkeme heyetinin talebi doğrultusunda köyde jandarma ekibi inceleme yaptı. Ancak gönderilen raporda Abdülkadir Çelebi'nin evinin kapısında mermi çekirdeğinin bulunmadığı belirtildi.

Ağabeyi Mehmet Çelebi'nin isteği doğrultusunda kadınları kendisinin vurduğunu kabul eden Abdülhakim Çelebi ise "tüm ailemizi suçluyorlar. Biz iyi niyetimizle silahları sakladığımız yeri de söyledik. Olay yerinde bizzat mahkemenizin keşif yapmasını istiyorum. Ayrıca pişman olduğumu da belirtmek isterim" diye konuştu.

Mahkeme heyeti dosyanın mütalaa hazırlanması için cumhuriyet savcısına gönderilmesine karar vererek duruşmayı 12 Nisan 2010'a erteledi.

Esas hakkındaki mütalaasını sunan savcı, tutuklu yedi sanık hakkında, TCK'nin "tasarlayarak ve canavarca hisle adam öldürme" suçunu düzenleyen maddesi uyarınca 36'şar kez, yedi çocuğun öldürülmesi suçundan yedişer kez, gebe olduğu bilinen kadını öldürme suçundan birer kez olmak üzere toplam 44'er kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istedi. Savcı ayrıca sanıkların dördü çocuk 10 kişiyi de "kasten öldürmeye kalkışma" suçundan 200'er yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilmesini ve evinde altı adet el bombası bulunan Ahmet Çelebi hakkında 17 yıla kadar hapis ceza verilmesini talep etti.

Duruşmada savcı, olayın kesin sebebinin tespit edilemediğini belirterek tutuksuz sanıklar Ali Çelebi, Mehmet Ali Çelebi, Abdülkadir Çelebi ile A.Ç.'nin kanıt yetersizliğinden beraat etmelerini istedi. Sav-

cı iddianamesinde, her ne kadar belirgin bir sebep tam anlamıyla dosyada ortaya konulmamış ise de oluşan vahim netice dikkate alındığında hiçbir sebebin böyle bir sonuç doğurmanın haklı sebebi olamayacağı bu nedenle sebebin bir öneminin bulunmadığını vurguladı.

Mahkeme heyeti avukatların savunma yapmak için istedikleri ek süreyi olumlu değerlendirerek duruşmayı 26 Nisan 2010'a erteledi.

Karar duruşmasında sanıklara son sözlerini soran mahkeme heyeti M.Ç., A.Ç., M.E.Ç., M.S.Ç., S.Ç. ve Ö.Ç.'ye 44'er kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası; M.Ş.Ç.'ye (14) 44'er kez 15 yıl hapis cezası; evinde silah bulunduran A.Ç.'ye 15 yıl hapis cezası; havaya ateş açtığı iddiasıyla tutuksuz yargılanan M.Ç.'ye de altı ay hapis cezası verdi. Tutuksuz yargılanan M.A.Ç., A.Ç., A.Ç. ve A.Ç. ise beraat etti.

Bulanık Davası

Muş'un Bulanık İlçesi'nde 15 Aralık 2009'da protesto yürüyüşü yapan grupla dükkânını kapatmak istemeyen Turan Bilen (39) arasında çıkan tartışmanın büyümesi sonucu gönüllü köy korucusu olduğu ileri sürülen Turan Bilen'in kalaşnikov marka silahla göstericilere ateş açması sonucu Necmi Oral ile Kemal Kayacan yaşamını yitirmiş, 10 kişi de yaralanmıştı. Olayla ilgili Turan Bilen ile Metin Bilen'in yargılanmasına "güvenlik" gerekçesiyle Samsun 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 12 Nisan 2010'da başlandı.

Öldürme kastının olmadığını belirten sanıklardan Turan Bilen, olay günü üç saat göstericiler tarafından taciz edildiklerini söyledi.

Mağdur avukatları olay yerinin Muş olduğunu belirterek, mahkemenin "yetkisizlik" kararı vererek duruşmanın Muş'a alınmasını talep etti; ancak mahkeme heyeti talebi kabul etmeyerek duruşmayı 8 Haziran 2010'a erteledi.

Samsun'da kapatılan DTP'nin eski Genel Başkanı Ahmet Türk'ün yumruklu saldırıya uğraması nedeniyle Ankara'ya alınan davaya Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 30 Haziran 2010'da devam edildi.

Duruşmada sanıkların meşru müdafaa sınırları içinde hareket ettiklerini belirterek sanıkların tutukluluk hallerinin kaldırılmasını isteyen savcının talebini reddeden mahkeme heyeti dosyadaki ek-

sikliklerin giderilmesi için duruşmayı 29 Temmuz 2010'a erteledi.

Mahkeme heyetinin bir önceki duruşmada talep ettiği gizli tanıklar ve kamera kayıtlarına ilişkin bilirkişi raporunun okunarak başlandığı duruşmada, mağdur avukatlarından Kadir Karaçelik bilirkişi raporunun yanlı olarak hazırlandığını belirterek, "bilirkişi raporuna tamamen karşıyız. Çünkü görüntüler cımbızlanarak alınmış. Yani rapora göre olay sanki insanların Turan Bilen'in dükkânına saldırması ile başlamış gibi ama görüntüler izlendiği zaman bunun böyle olmayacağı ortadadır. Olay günü dört polis kamerası kayıt alıyor, ancak ne hikmetse ne görüntülerde ne de raporda Turan Bilen'in ateş edişiyile ilgili görüntüler yok" dedi.

Mağdur avukatlarının savunma yapmasına izin vermeyen mahkeme heyeti gizli tanıkların dinlenmesi, kamera kayıtlarının TÜBİTAK tarafından incelenmesine ve tutuklu sanıklar Turan Bilen ve Metin Bilen'in "meşru müdafaa ve bilirkişi raporuna göre suçun unsurlarının değişebileceğini" göz önünde bulundurarak tahliye edilmelerine karar vererek duruşmayı erteledi.

Şırnak

BDP Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın Anayasa Değişiliği'ne dair 12 Eylül 2010'da yapılacak olan halk oylaması öncesinde 18 Ağustos 2010'da Şırnak'ta düzenlediği mitinge gitmek üzere İdil İlçesi'nden yola çıkan BDP konvoyu Kumçatı Beldesi'nde geçici köy korucularının taşlı saldırısına uğradı. Saldırıda 12 kişi yaralandı.

Van

Van'ın Başkale İlçesi'ne bağlı Rezuk Köyü'nün içinden 10 Eylül 2010'da geçen düğün konvoyunu durduran geçici köy korucularının kimlik kontrolü yapmak ve sarı, kırmızı ve yeşil renkli eşarplara el koymak istemeleri üzerine çıkan arbedede geçici köy korucuları altı kişiyi yaraladı.

Siirt

Siirt'in Pervari İlçesi'ne bağlı Hosyan (Doğan) Köyü'nde 12 Eylül 2010'daki referandumda BDP gözlemcisi Cemil Babat, 14 Eylül 2010'da geçici köy korucuları Hamit Babat ve Mahmut Babat'ın saldırısına uğradı. Geçici köy korucuları tarafından dövülen Cemil Babat'ın parmaklarının kırıldığı ve

başına aldığı darbeler nedeniyle hastanede tedavi altına alındığı öğrenildi.

Ağrı

Ağrı'nın Otlubayır Köyü'nde 19 Eylül 2010'da aralarında husumet geçici köy korucusu Nihat Aslan ile akrabası da olan Muhtar Vehbi Aksoy arasında köy meydanında tartışma çıktı. Vehbi Aksoy'un akrabalarının da tartışmaya karışması üzerine kalaşnikof marka silahıyla tartışmaya karışanlara Nihat Aslan'ın ateş açması sonucu Vehbi Aksoy, Vehbi Aksoy'un oğlu Ozan Aksoy ile yeğenleri Bahit Aksoy, Sinan Aksoy ve Serkan Aksoy olay yerinde yaşamlarını yitirdi. Olayda üç kişi de yaralandı. Beş kişiyi öldüren Nihat Aslan ile bir akrabası ise 20 Eylül 2010'da tutuklanarak Ağrı M Tipi Kapalı Cezaevi'ne gönderildiler.

Batman

Batman'ın Kozluk İlçesi'ne bağlı Samanyolu Köyü'nde 19 Kasım 2010'da geçici köy korucuları, birkaç gün önce tartıştıkları Hüsamettin Onar'ın evini basarak evde bulunan Celal Acar, Osman Dalaz ve Rojin Onar'ı dipçiklerle dövdü. Yaralanan üç kişinin hastaneye kaldırıldığı öğrenildi.

Diyarbakır

Diyarbakır'ın Çermik İlçesi'nde 12 Şubat 2010'da geçici köy korucusu iki aile arasında çıkan silahlı kavgada Aydın Dayan öldürüldü. Olayda üç kişi de yaralandı.

Şanlıurfa

Şanlıurfa'nın Viranşehir İlçesi'ne bağlı Kum Çeşme Köyü'nün mezrasını 11 Mart 2010'da basan geçici köy korucusu 6 kişi, E.G.'yi (16) silah zoruyla kaçırdı.

Mardin

Mardin'in Derik İlçesi'ne bağlı Ballı Köyü'nde 30 Kasım 2010'da geçici köy korucusu Nadir Yılmaz, tartıştığı yakını A. Rahim Yılmaz'ı (35) kalaşnikof marka silahıyla vurarak öldürdü.

Davalar

Diyarbakır

Diyarbakır'da 2008 yılında hayvan otlatma ve arazi anlaşmazlığı nedeniyle tartıştıkları Salih Bozkuş'u öldürdükleri gerekçesiyle yargılanan dördü geçici köy korucusu altı sanık, Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 13 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında müebbet hapis cezasına mahkûm edildi.

Diyarbakır

Diyarbakır'ın Ergani İlçesi'nde 4 Kasım 2009'da Aras ailesinden Süleyman Aras, Belkıza Aras, Şevki Aras ve Necmettin Aras'ı devletin geçici köy korucularına verdiği kalaşnikof marka silahlarla öldürdükleri iddiasıyla yargılanan geçici köy korucusu beş kişi hakkında savcılığın iddianamesini hazırladığı 28 Ocak 2010'da öğrenildi. İddianamede savcı, sanıklar hakkında dörder kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istedi.

Ağrı

Ağrı'nın Taşlıçay İlçesi'ne bağlı Düzgören Köyü'nde 21 Temmuz 2008'de tarladan dönen Aslan ailesinin bulunduğu minibüsü kalaşnikof marka silahlarla tarayarak beş kişiyi yaralayan geçici köy korucusu Kakıl Yıldız (50) ile kardeşi Alaattin Yıldız (55), Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi'nde 23 Ocak 2010'da görülen karar duruşmasında 74'er yıl dörder ay hapis cezasına mahkûm edildi. Kakıl Yıldız'ın oğullarından Turan Yıldız (24) 55 yıl 10 ay, Yasin Yıldız (20) ise 37 yıl iki ay hapis cezası aldı.

2. KÜRTLERE YÖNELİK SALDIRILAR ve AYRIMCILIK UYGULAMALARI

Mersin

Mersin'in Akdeniz İlçesi'nde bulunan Kazanlı Lisesi'nde 5 Ocak 2010'da iki öğrenci arasında çıkan kavganın "Kürt çocuklar Türk çocukları dövü-

yor" diye duyurulması üzerine çevrede bulunan aileler Kazanlı Lisesi öğrencisi Kürt çocuklarına linç girişiminde bulundu. Çevreden gelenlerle sayıları 200'e ulaşan aşırı sağcı grubun "Kahrolsun PKK",

“Kürtler dışarı” gibi sloganlar atarak Kürtlere saldırması sonucu altı kişi yaralandı.

Aksaray Üniversitesi

Aksaray Üniversitesi’nde öğrenim gören üç Kürt öğrencinin 7 Ocak 2010’da bir alışveriş merkezinin önünde 50 kişilik aşırı sağcı bir grubun sopalı saldırısına uğraması sonucu bir öğrenci ağır yaralandı.

Nafize Gül

İzmir’de 17 Şubat 2010’da Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne “göz muayenesi” için gelen Nafize Gül (59), Kürtçe konuştuğu için Doktor Renin Berhan Özcan tarafından muayene edilmedi. Olayı 24 Şubat 2010’da İHD İstanbul Şubesi’nde açıklayan Nafize Gül, doktorun “burası Türkiye herkes Türkçe bilmek zorundadır. Bu memleketeye bir sürü okul var. Türkiye’de yaşıyorsanız öğreneceksiniz” diyerek muayeden vazgeçtiğini Güllüşah Gül aracılığıyla anlattı.

Ahmet Türk

Muş’un Bulanık İlçesi’nde 15 Aralık 2009’da protesto yürüyüşü yapan grupla dükkânını kapatmak istemeyen Turan Bilen (39) arasında çıkan tartışmanın büyümesi sonucu gönüllü köy korucusu Turan Bilen’in kalaşnikof marka silahla göstericilere ateş açarak Nemci Oral ile Kemal Kayacan ölmesine; 10 kişinin de yaralanmasına neden olan olayla ilgili Turan Bilen ile Metin Bilen’in “güvenlik” gerekçesiyle Samsun 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde 12 Nisan 2010’da yargılanmaya başlandığı davayı izlemeye gelen kapatılan DTP’nin eski Genel Başkanı Ahmet Türk, duruşma sonrasında İsmail Çelik (23) adlı kişinin yumruklu saldırısına uğradı. Olayda Ahmet Türk’ün burnunun kırıldığı belirlenirken Samsun Valiliği, İl Emniyet Müdür Yardımcısı Cemal Issı ve Şube Müdürü Murat Alkan’ı görevlerinden uzaklaştırdı. Olayın ardından tutuklanan daha sonra serbest bırakılan İsmail Çelik, Samsun 4. Aksiyet Ceza Mahkemesi tarafından 27 Temmuz 2010’da 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkûm edildi. İsmail Çelik’in cezası daha sonra yedi bin TL para cezasına çevrildi.

Saldırını protesto etmek amacıyla 13 Nisan 2010’da Hakkâri’de ve Yüksekova’da düzenlenen protesto gösterilerine polis ekiplerinin biber gazı, basınçlı su ve copla müdahale etmesi sonucu Hakkâri’de 16

gösterici ile altı polis memuru yaralandı, 21 kişi de gözaltına alındı; Yüksekova’da ise iki kişi yaralandı, dokuz kişi de gözaltına alındı.

Sivas

Milli Eğitim Bakanlığının “Gönül Köprüsü” adlı gezi programı çerçevesinde Sivas’a gelen Diyarbakırlı lise öğrencilerinin kaldığı pansiyona 9 Temmuz 2010’da kimliği belirsiz kişi veya kişiler molotofkokteyli attı. Olay sırasında paniğe kapılan ve başını demir parmaklıklara çarpan bir öğrenci yaralandı. Saldırının ardından yapılan değerlendirmeler sonucu öğrenciler Sivas’tan ayrılarak Diyarbakır’a döndü.

Hatay

Hatay’ın Dört Yol İlçesi’nde 26 Temmuz 2010’da dört polis memurunun ölmesiyle sonuçlanan saldırının ardından gözaltına alınan üç kişinin İlçe Emniyet Müdürlüğü’nde olduğunun öğrenilmesi üzerine İlçe Emniyet Müdürlüğü önünde toplanan ırkçı grup, gözaltına alınanların kendilerine verilmesini istedi. Kolluk kuvvetlerinin ve ilçeye sevk edilen askeri birliğin biber gazı sıkarak ve havaya ateş açarak İlçe Emniyet Müdürlüğü’nün önünden uzaklaştırdığı ırkçı grup, daha sonra BDP Dört Yol İlçe Örgütü binasını ve Kürtlere ait bazı işyerlerini ateşe verdi.

İrkçi saldırılar 27 Temmuz 2010’da da devam etti. İrkçi grupların silahlanarak Kürtlere yönelik saldırı hazırlığı içinde oldukları iddiaları üzerine Dört Yol’da yaşayan Kürtler yaşadıkları mahallelerin girişlerini barikatlar kurarak kapattılar.

Öte yandan Kürtlere yönelik ilk silahlı saldırı girişiminde iki kişinin yaralandığı ve Kürtlerin yaşadığı bir mahalleye girmeye çalışan 500 kişilik ırkçı gruba kolluk kuvvetlerinin gaz bombasıyla müdahale ettiği öğrenildi.

Hatay Valiliği ise akşam saatlerinde resmi olmakla birlikte Dört Yol’da sokağa çıkma yasağı ilan etti ve dört polis memurunun öldüğü saldırının ardından kimsenin gözaltına alınmadığını ve saldırının ardından çıkan olayların ardından ise 15 kişinin gözaltına alındığını açıkladı.

Saldırıların nedenlerini ve sonuçlarını incelemek için 29 Temmuz 2010’da Dört Yol’a gitmek isteyen BDP heyeti Erzincan İlçesi’nin yakınlarında polis ekip-

leri tarafından durduruldu. Hatay Valiliği'nin Dört-yol'daki gerilim nedeniyle BDP heyetinin Dört-yol'a girişine izin vermediğini belirten yetkililer heyetin geri dönmesini istedi. Buldukları yerde beklemeye kararı alan BDP heyeti, Genel Başkan Selahattin Demirtaş'la yaptıkları görüşmenin ardından Diyarbakır'a döndü.

Olaylarla ilgili başlatılan soruşturma kapsamında "işyerlerini yağma ve tahrip etme" ve "halkı kışkırtma" suçları nedeniyle 3 Ağustos 2010'da gözaltına alınan on kişiden beşi; 4 Ağustos 2010'da ise altı kişi tutuklandı. Böylece tutuklananların sayısı on dörde yükseldi.

Polis otosuna uzun namlulu silahlarla düzenlenen saldırının ardından devam eden soruşturma kapsamında ise 19 Ağustos 2010'da BDP üyesi sekiz kişi gözaltına alındı.

Başlatılan soruşturma kapsamında "işyerlerini yağma ve tahrip etme, kundaklama" ve "halkı kışkırtma" suçları nedeniyle tutuklanan 14 kişi hakkında açılan davaya ise 30 Kasım 2010'da devam edildi.

Dört-yol 2. Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmada ifadeleri alınan sanıklar suçlamaları reddetti. Tanık Yusuf Karayığit'in bir sonraki duruşmaya çağrılmasına ve müdafii avukatları tarafından sunulan görüntü ve belgelerin incelenmesine karar veren mahkeme başkanı duruşmayı erteledi.

İnegöl

Bursa'nın İnegöl İlçesi'nde 25 Temmuz 2010'da meydana gelen bir tartışmanın kavgaya dönüşmesi üzerine İnegöl'de Kürtlere yönelik ırkçı saldırılar meydana geldi. Haber ajanslarının derlediği bilgilere göre olaylar şu şekilde gelişti:

İnegöl'de yaşayan bir kişi iddiaya göre Kürt dolmuş şoförü M.Ş.S'den borcunu ödemesini istedi. Bu nedenle başlayan tartışma üzerine M.Ş.S. yanında iki arkadaşıyla gündüz önün kesen kişilerin oturduğu kahvehaneye giderek kahvehanede bulunanlarla kavga ettiler. Çıkan kavgada altı kişi yaralandı, M.Ş.S. ve iki arkadaşı da gözaltına alındı. Yaralananlardan ikisinin öldüğü söylentisinin yayılması üzerine gözaltına alınan üç kişinin tutulduğu İlçe

Emniyet Müdürlüğü'nün önünde toplanan yaklaşık iki bin kişilik ırkçı grup, gözaltına tutuların kendilerini verilmesini isteyerek çevrede bulunan 15 polis aracını ateşe verdi.

Kürtler aleyhinde ırkçı sloganlar atan gruba müdahalede polis ekipleri yeterli olmayınca Bursa'dan takviye çevik kuvvet ekipleri gönderildi. Olaylar ırkçı grubun sabah saatlerinde dağılmasıyla sona ererken 21 polis memurunun ve dokuz kişinin de olaylar sırasında yaralandığı öğrenildi. Olaylar esnasında yedi kişi gözaltına alındı.

Bursa Valisi Şahabettin Harput yaptığı açıklamada, olayların çıkış nedeninin alacak-verecek nedeniyle çıktığını fakat olayların gelişiminde vatansever insanlar olduğunu ifade etti.

İçişleri Bakanı Beşir Atalay, yapılanların kabul edilemez olduğunu söyleyerek olayları başlatanları ortaya çıkaracaklarını ifade etti ve İnegöl'de bu konuyla ilgileneceklerin izinlerinin kaldırıldığını açıkladı.

Öte yandan 26 Temmuz 2010'da düzenlenen ev baskınlarında kameraların tespit ettiği 44 kişi daha gözaltına alındı. Gözaltına alınan 51 kişiden on biri çıkarıldıkları mahkeme tarafından 29 Temmuz 2010'da tutuklandı. Tutuklanan 11 kişi daha sonra yapılan itiraz üzerine serbest bırakıldı.

Olayla ilgili kamera kayıtlarının ve görgü tanıklarının ifadesi doğrultusunda 15 Eylül 2010'da gözaltına alınan 44 kişiden 22'si çıkarıldıkları mahkeme tarafından 17 Eylül 2010'da tutuklandı. Avukatlarının yaptığı itiraz üzerine tutuklanan 22 kişi de 11 Kasım 2010'da tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Akın Birdal

BDP'nin Bursa'da 10 Eylül 2010'da düzenlediği referandum mitinginde konuşan Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal, Marmara Üniversitesi öğrencisi Bilgihan Şimşek'in fiziki saldırısına uğradı. Akın Birdal'a kafa atıp yumruk vuran Bilgihan Şimşek, Şevket Yılmaz Devlet Hastanesi'nde tedavisinin tamamlanmasının ardından 17 Eylül 2010'da tutuklandı.

3. KÜRTÇENİN KULLANIMININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Mardin

Mardin'in Derik İlçesi'nde Derik Belediyesi tarafından açılan "kadın sosyal faaliyet evi"ne Belediye Meclisi'nin 9 Eylül 2009 tarihli kararıyla verilen Peljin (Yaşam Yaprağı) adına Mardin Valiliği'nin Türk Dil Kurumu'nda "böyle bir ad olmadığı" gerekçesiyle izin vermediği 7 Mayıs 2010'da öğrenildi.

Kemale Amed

Müzişyen Kemale Amed, 2010 yılının Haziran ayında Bingöl'de katıldığı bir etkinlikte Kürtçe şarkı söylediği gerekçesiyle 16 Eylül 2010'da İstanbul'dan Diyarbakır'a gitmek üzere geldiği Atatürk Havaalanı'nda gözaltına alındı.

4. GEÇİCİ GÜVENLİK BÖLGELERİ

Son birkaç yıldır "güvenlik" gerekçesiyle bazı bölgelere sivillerin giriş ve çıkışlarını yasaklayan ve bu anlamda bir nevi OHAL uygulaması yapan Genelkurmay Başkanlığı "geçici güvenlik bölgesi" uygulamasına 2010 yılında da devam etti.

Genelkurmay Başkanlığı 23 Şubat 2010'da resmî internet sitesinden yaptığı duyuruda, Tunceli'deki 5 bölgeyi "geçici güvenlik bölgesi" ilan ederek bu bölgelere sivillerin girişini 25 Şubat 2010-25 Mayıs 2010 tarihleri arasında yasakladı.

Diyarbakır'daki 4 bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 19 Nisan 2010-7 Mayıs 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Hakkâri'de 4 bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 24 Nisan 2010-14 Mayıs 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Şırnak'taki 8 bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 1 Mayıs 2010-15 Mayıs 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Hakkâri, Şırnak ve Siirt arasında kalan 11 bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 15 Mayıs 2010-1 Eylül 2010 tarihleri arasındaki değişik dönemlerde yasaklandı.

Tunceli'de 5 bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 7 Haziran 2010-7 Eylül 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Hakkâri'nin Şemdinli İlçesi'ndeki üç bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 9 Temmuz 2010-9 Ekim 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Siirt, Şırnak ve Hakkâri arasında kalan altı bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 16 Temmuz 2010-16 Eylül 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Şırnak'ın Beytüşşebap İlçesi'ndeki İncebel Dağı bölgesi "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 25 Temmuz 2010-25 Eylül 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Hakkâri'deki İkiyaka Dağı bölgesi "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 25 Temmuz 2010-1 Eylül 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Hakkâri'de Buzul Dağı'na 2 Eylül 2010-2 Aralık 2010 tarihleri arasında sivillerin giriş ve çıkışları; Rejgar Dağı'na 23 Ağustos 2010- 2 Aralık 2010 tarihleri arasında sivillerin giriş ve çıkışları; Şırnak'ta İkiyaka Dağları'na 2 Eylül 2010-2 Aralık 2010 tarihleri arasında sivillerin giriş ve çıkışları; Altın Dağlar'a 31 Ağustos 2010-2 Aralık 2010 tarihleri arasında sivillerin giriş ve çıkışları; Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'nin Kurşunlu Bölgesi'ne 23 Ağustos 2010-23 Eylül 2010 tarihleri arasında sivillerin giriş ve çıkışları söz konusu bölgelerin "geçici güvenlik bölgesi" ilân edilmesi nedeniyle yasaklandı.

Tunceli'deki 5 bölge "geçici güvenlik bölgesi" ilan edilerek bu bölgelere sivillerin girişi 17 Eylül 2010-17 Aralık 2010 tarihleri arasında yasaklandı.

Diyarbakır'ın Dicle İlçesi'nin Kurşunlu Bölgesi'ne 28 Aralık 2010-31 Mart 2011 tarihleri arasında sivillerin giriş ve çıkışlarının yasaklandı.

1982 Anayasası'na yapılması düşünülen kimi değişikliklerin halk oylamasına sunulacağı 12 Eylül 2010 tarihinden önce, Diyarbakır'da kolluk kuvvetlerine 2 Eylül 2010'dan itibaren geçerli olmak üzere

11 günlük genel arama yetkisi ve izni mahkeme kararıyla verildi. Karar uyarınca Diyarbakır'ın kent merkezinde ve ilçelerinde ev, işyeri, araç ve üst aramalarının yapılabileceği öğrenildi.

EK: 1

Hrant Dink Raporu

'Devlet Hrant'ı da, cinayeti işleyecekleri de izliyordu...'

[Sesonline] "Hrant Dink'in hedef alınması süreci 6 Şubat 2004 tarihli Agos gazetesinde yayınlanan, Sabiha Gökçen'in yetimhaneden alınmış bir Ermeni kızı olduğuna ilişkin haberin 21 Şubat 2004 tarihli Hürriyet Gazetesi'nin manşetine taşınmasıyla başladı. Genelkurmay'ın açıklamaları, Hrant Dink'in Valiliğe çağrılması, Agos gazetesi önünde yapılan gösteriler, Hrant Dink'e açılan soruşturma ve davalar, davalara tek elden çıkmış dilekçelerle müdahil olmaları ve adliye binasında linç girişimleri... Her biri Hrant Dink'i katletme planının adımları olarak uygulamaya kondu." Hrant Dink Cinayeti davasında Dink ailesinin avukatlığını üstlenen ve süreci başından beri izleyen Av. Fethiye Çetin ve Av. Deniz Tuna, cinayetin üçüncü yılında çok çarpıcı bir rapor hazırladı. Raporu tarihsel bir belge olarak aynen yayınıyoruz: "Hrant Dink cinayetinin üzerinden 3 yıl geçti. İkinci yıl için hazırladığımız raporun sonuç bölümünde şu noktaların altını çizmiştik:

« Cinayet öncesi süreçte yaşanan bütün gelişmelere ve yasal düzenlemelere ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu ve Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarında, "Hrant Dink'in yaşamının yakın ve ciddi tehdit altında olduğunun emniyet birimleri tarafından değerlendirilmiş olması gerektiği ve kendisine koruma sağlanması gerektiği" yönündeki somut tespitlere rağmen Hrant Dink'e neden koruma sağlanmadığı ve koruma sağlamayanların neden yargılanmadığı soruları hep cevapsız kaldı.

» Gelinek noktada, MİT, Jandarma ve Emniyetin Hrant Dink'in öldürülmesi olayındaki sorumlulukları ve işbirliği ve koordinasyon sağlama konusundaki kusurları, birbirlerinden bilgi ve belge sakladıkları ve kendilerini kurtarmak için birbirlerini suçladıkları bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Birbirleriyle kavgalı bu üç kurumun aralarındaki çatışmaya rağmen iki konuda uyum içinde olmaları ve birlikte hareket etmeleri dikkat çekiciydi:

Hrant Dink'in öldürüleceğini bilmelerine rağmen onu korumak konusunda hiçbir önlem almama konusundaki kararlılıkları, Hrant Dink'in katil zanlısına/zanlılarına kahraman muamelesi yapmaları.

» Yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere, bu şekilde yürütülen incelemeler ve soruşturmalarla bu suikastın aydınlatılamayacağı, cinayet öncesi ve sonrasındaki sürecin bir bütün olarak ele alınarak, ana davada birleştirilmesi gerektiği sonucu bir kez daha ortaya çıktı.

» Yapılan yargılama sırasında dosyaya gelen belgelere göre, cinayetin planlayıcılarından Yasin Hayal, cinayetin işlenmesi sırasında olay yerinde bulunduğu dönük kuvvetli şüphe bulunan Osman Hayal ve öldürülen Hrant Dink emniyet tarafından takip edilmektedir. Bu bilgi, Rahip Santoro ve Malatya'da katledilen Zirve Yayınevi çalışanlarının da öldürüldükleri sırada emniyet tarafından takip edilmekte olduğu bilgisiyle birleştirilince çok dikkat çekici sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Devletin bu kadar yakından izlediği kişiler öldürülmekte ancak yine devletin izlediği failerle ilgili maddi gerçeğe ulaşamamaktadır. Bu durum düşündürücüdür.

Devlet, bu cinayetin sorumluluğundan kurtulmak istiyorsa, en azından kendi kurumları tarafından yürütülen incelemeler sonucunda ulaşılan tespitler ışığında sorumluları yargı önüne çıkarmalı, yargı kurumları da tüm bu dava ve soruşturmaları bir bütün halinde ve tek elden yürütülmesi için kararlılıkla harekete geçmelidir."

Cinayetin üzerinden geçen 3 yılsonunda başladığımız yerde olduğumuzu söylemek hiç de abartılı bir tespit değil. Ancak, bu üç yılın sonunda cinayetin gerçek faillerinin ortaya çıkarılması yönünde kayda değer bir gelişme olmamakla birlikte, cinayetin işlenmesine zemin hazırlayan süreç ve ardından geçen üç yılda yaşanan gelişmeler bir bütün olarak ele alındığında failin kim ya da kimler olduğu konusunda ciddi emareler sunuyor. Bizi, ikinci yıl raporunda sorduğumuz soruların cevaplarına biraz daha yaklaştırıyor.

Özellikle içinden geçtiğimiz süreçte, birtakım soruşturmalar ve yargılamalarla ortaya çıkan psikolojik savaş harekâtları, eylem planları; “sonuna kadar gidilecek” açıklamalarına, yüzlerce sayfalık raporlara rağmen cinayetin çözülmeyişi Hrant Dink’in neden öldürüldüğü sorusunu bir kez daha sormayı ve yanıtlamayı, Hrant Dink cinayetinin Türkiye siyasetinde nereye oturduğunu bir kez daha değerlendirmeyi gerektiriyor.

Aşağıdaki rapor, içinde kalmak zorunda olduğu sınırlar çerçevesinde, cinayete ilişkin bütünlüklü bir tablo sunma amacını güdüyor.

CİNAYET ÖNCESİ YAŞANANLAR YA DA CİNAYETE HAZIRLIK SÜRECİ

Agos Gazetesinin 6 Şubat 2004 tarihli nüshasında yayınlanan ve Atatürk’ün manevi kızı Sabiha Gökçen’in yetimhaneden alınmış bir Ermeni kızı olduğuna ilişkin yazı Hürriyet Gazetesinin 21 Şubat 2004 tarihli nüshasında manşetten verildi, konu basında geniş yankı buldu.

Genelkurmay Başkanlığı 22 Şubat 2004 tarihinde, bu yayınlar aleyhine çok sert bir açıklama yaptı ve bu açıklamanın ardından, 24 Şubat 2004 günü sabah erkenden Fırat (Hrant) Dink İstanbul Valiliği’ne çağrıldı. Azınlıklarla ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesinden sorumlu Vali Yardımcısı Ergun Güngör’ün odasında gerçekleşen görüşmede biri kadın olmak üzere iki kişi daha vardı. Dönemin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu tarafından istihbarat elemanı olduğu açıklanan bu iki kişiden Ö.Y., daha sonra Ergenekon soruşturmasında da karşımıza çıktı.

Bu görüşmeden iki gün sonra Ülkü Ocaklarına mensup bir grup, MHP Şişli İlçe binası önünden yürüyüşe geçerek Agos Gazetesi önünde, “Ya sev ya terk et”, “Bir gece ansızın gelebiliriz” sloganları eşliğinde gösteri yaptı. Bu gösteride, grup adına basın açıklaması yapan Ülkü Ocakları İstanbul İl Başkanı Levent Temiz, “Hrant Dink bundan sonra bütün öfkemizin ve nefretimizin hedefidir, hedefimizdir” şeklinde açıklama yaptı. Levent Temiz, Ergenekon davasında sanık olarak yargılanmaya devam ediyor.

Benzer bir gösteri de bundan birkaç gün sonra “Asılsız Ermeni İddialarıyla Mücadele Federasyonu” tarafından yine Agos önünde yapıldı. Bu gösteri de, Hrant Dink’e yönelik tehdit ve nefret söylemleri ve sloganları eşliğinde gerçekleştirildi.

Hrant Dink’in Valilik makamından konu ile ilgili bilgi ve belgelerle birlikte çağrılmasından yaklaşık bir hafta sonra Hrant Dink’in evine 4-5 sivil polis gelerek “herhangi bir tedirginlik hissederseniz bizi arayın” dediler. (Bkz, Rahil Dink’in İstanbul Cumhuriyet Savcılarına verdiği 12 Şubat 2007 tarihli ifadesi)

Bu olayların hemen arkasından Hrant Dink’in “Ermeni Kimliği Üzerine” başlıklı ve dizi halinde yayınlanan yazısındaki bir cümlesi bahane edilerek yeni bir saldırı kampanyası başlatıldı ve kimi kişi ve kuruluşlar, aynı elden çıkan tek tip şikayet dilekçeleriyle Hrant Dink’i savcılıklara şikayet ettiler.

Sistemli ve tek merkezden yönetildiği izlenimi veren saldırılar, kimi internet sitelerinde ve kimi gazetelerde devam etti ve bu saldırılarda Hrant Dink, “Türk düşmanı” olarak gösterilip bir nefret objesi haline getirilerek sürekli hedef gösterildi.

Adalet Bakanlığının izin vermesi üzerine, Hrant Dink ve Agos Gazetesi sorumlu yazı işleri müdürü Karin Karakaşlı aleyhine 16.04.2004 tarihinde “Türklüğü neşren tahkir ve tezyif etme” suçunu düzenleyen eski TCK m. 159 uyarınca dava açıldı. Bu davanın duruşmalarına şikayetçi sıfatıyla dilekçe veren şahıslar örgütlü bir biçimde katıldılar, müdahil olmak talebiyle dilekçeler verdiler ve Dink ve Karakaşlı vekilinin itirazlarına rağmen mahkeme bu talepleri kabul etti.

Yargılama sırasında, Dink ve Karakaşlı vekilinin ısrarlı talepleri üzerine, mahkemenin kendisinin seçtiği, İstanbul Üniversitesinden üç öğretim görevlisinden oluşan bilirkişi kurulunun hazırladığı raporda, yazı bütün olarak incelendiğinde, suçun oluşması açısından özel kasıt bulunmadığı belirtildi. Raporun mahkemeye ulaşması ile şikayetçi konumundaki şahıslar, bu kez bilirkişiler hakkında şikayette bulundular ve ayrıca “mahkemenin Hrant Dink’i beraat ettireceği” şeklindeki internet üzerinden yapılan duyurularla duruşmalara daha örgütlü ve kalabalık biçimde katılmaya başladılar. Bu dava, 07.10.2005 tarihinde Hrant Dink’in eski TCK. 159/1 uyarınca mahkum edilmesiyle sonuçlandı.

Bu karar Dink ve Karakaşlı vekilleri tarafından temyiz edildi. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının hazırladığı tebliğnameye göre; bilirkişilerin görüşü doğrudu ve kararın bozulması gerekiyordu. Ancak Yargıtay 9. Ceza Dairesi 01.05.2006 günü kararı esastan oybirliğiyle onadı. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı bu karara itiraz etti ancak itiraz makamı olan Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu itirazı oyçokluğuyla reddetti.

Bütün bu süreç boyunca ve mahkeme kararları basına yansdııkça, Hrant Dink’i hedef gösteren kesimler, mahkeme kararlarını kendilerine dayanak göstererek bu kez saldırılarını “tescilli Türk düşmanı” diyerek sürdürdüler.

Hrant Dink, hakkında mahkumiyet kararı verildiği gün basına bir konuşma yaptı. “Bu suç benim algılamamla ırkçılıktır ve ben böyle bir suç işlemedim. Bu benim alnıma sürülmek istenen kara bir leke, yargı eğer bunu düzeltmezse ülkemi terk eder, çeker giderim.” dedi ve bu konuşması Agos Gazetesi ile birlikte tüm basın-yayın organlarında yer aldı. Bunun ardından, Hrant Dink’in mahkum edildiği davada şikayetçi olan kesimler, başta Kemal Kerinçsiz ve Büyük Hukukçular Derneği, bu kez de, yine tek tip dilekçelerle, “adil yargılamayı etkileme” suçlamasıyla Hrant Dink hakkında şikayette bulundular. Bu şikayet üzerine 14.10.2005 tarihinde bir dava daha açıldı.

Burada, Hrant Dink’in bu açıklamasının bir sanığın aslında doğal ve yasal hakkı olduğunun, yasada tanımlanmış hiçbir suç tipine uymadığının altını çizmek gerekir. Buna rağmen, Hrant Dink’in öldürülmesi için altyapıyı hazırlamakla görevli olanlar için, suç olsun olmasın elverişli bir bahane olarak kullanıldı. Bu şahıslar, Hrant Dink’i hedef haline getirme görevlerini yerine getirmişlerdi; ancak savcının bu sözlerde suç unsuru olmadığını bildiği halde dava açması, hakimin önüne gelen davada suç oluşmadığı için derhal beraat kararı verebilecekken, davayı uzatarak her birinde bir linç girişiminin yaşandığı duruşmalar yapmasının bu sürecin neresinde durduğunu açıklamak gerekir. Bu dava, suç olmayan sözler için açılan ilk ve tek dava değildi. Hrant Dink, bu kişilerin yaptığı şikayetler sonucu çok sayıda soruşturma ve davada ifade vermek için sık sık adliyeye gitmek durumunda kaldı.

Başka pek çok şikayetin yanı sıra “adil yargılamayı etkileme” suçlamasıyla Hrant Dink hakkında şikayette bulunarak dava açılmasına neden olan Büyük Hukukçular Derneği ve üyelerinin yanı sıra başka gruplar da bu açılan davanın duruşmaları sırasında adliye önünde hazır bulundular. Bu kişiler aynı zamanda, yine tek tip dilekçelerle müdahil olma talebinde de bulundular. Bunlar arasında Ergenekon davasında yargılanmakta olan Oktay Yıldırım, Veli Küçük, Sevgi Erenrol, Kemal Kerinçsiz vardı. Adliye önünde bir grubun, üzerinde “Misyoner çocuğu Hrant, Türk Ermenilerinin huzurunu bozma, Hrant yediğin ekmeğe ihanet etme” yazılı bir pankart açması, pankartta misyonerlik vurgusu yapılması yürütülen plan hakkında önemli bir ipucu sunuyordu.

Hrant Dink aleyhine açılan davaların duruşması sırasında yaşanan fiili saldırılar, tehdit ve hakaretler yanında da geniş yer buldu, Hrant Dink’in avukatının başvurusu üzerine alınan emniyet tedbirleri sayesinde Hrant Dink olası bir linç eyleminden kurtuldu ancak gerek Hrant Dink ve gerekse avukatları adliyeden polis araçları ile çıkarılabildi ve böylece korunabildiler.

Hrant Dink hakkındaki yargılamalar devam ederken ülkede yaşanan bazı gelişmeler de oldukça dikkat çekiciydi.

» Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu-Azınlık Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubunun hazırladığı “Azınlık Raporu”nun son halinin açıklanacağı 01.11.2004 tarihindeki basın toplantısında, kurul başkanı Prof. İbrahim Kaboğlu fiziksel ve sözlü şiddete maruz kaldı. İHDK Başkanı Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu'nun, raporun son halini açıklayacağı basın toplantısı, Kamu-Sen temsilcisinin de aralarında olduğu bir grupça sabote edildi.

Kamu-Sen Genel Sekreteri ve Büro-Sen Genel Başkanı Fahrettin Yokuş, Kaboğlu'nun sözünü keserek, yüksek sesle, raporun dağıtılamayacağını dile getirdi. Raporun Lozan'ı yeniden tartışmaya açmasını kabul edemeyeceklerini ve raporun usulsüz oylandığını savunan ve “Bu raporun hiçbir yerinde insan hakları yoktur. Bu rapor bir provokasyondur” diyen Yokuş, Kaboğlu'nun önünden rapor özetini alarak yırttı ve yere fırlattı.

Profesör İbrahim Kaboğlu ve Profesör Baskın Oran, bu çalışma dolayısıyla “halkı, kin ve düşmanlığa tahrik etmek ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak” suçlamasıyla yargılandılar. Mahkeme İbrahim Kaboğlu ve Baskın Oran hakkında beraat kararı verdi ancak savcılığın itirazı üzerine dosya Yargıtay'a gönderildi. Yargıtay 8. Ceza Dairesi raporda dile getirilen görüşlerin suç olduğu gerekçesiyle, oyçokluğuyla, beraat kararını bozdu. Yargıtay başsavcılığının itirazı üzerine dosya Ceza Genel Kuruluna gönderildi ve burada yerel mahkemenin verdiği beraat kararı onandı. Böylelikle bilimsel bir raporda ifade edilen görüşlerin suç olmasının önüne geçilebildi.

» Fener Rum Patrikliği Aziz Sinodu ile Kıbrıs Otosefal Kilisesi'nin Başpiskoposluk Sinodu arasında 10 Kasım 2005'te Fener Patrikhanesi'nde yapılması öngörülen toplantıyı bahane eden milliyetçi çevreler Patrikhane önünde gösteri yapıp, Patrikhane'nin Yunanistan'a taşınması için imza kampanyası başlattılar. Öte yandan aynı gurubun İstanbul Valiliği'ne başvurarak toplantıyı engellemesini talep ettiklerine, bunun üzerine de Valiliğin konuya ilişkin bir inceleme başlattığına ilişkin haberler de basında yer aldı. Bu girişimleri başlatanlar da yine Sevgi Erenerol, Kemal Kerinçsiz ve ekibiydi.

» 25-27 Mayıs 2005 tarihlerinde Boğaziçi Üniversitesi'nin ev sahipliğinde çok sayıda akademisyen ve bilim insanının düzenleyicisi ve yine çok sayıda araştırmacı, gazeteci, yazarın katılımcısı olduğu, “İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri” konulu bir konferans yapılması planlandı.

Böyle bir konferans düzenleneceği haberinin basında yer almasıyla, yine Kerinçsiz ve ekibinin gayretleriyle kamuoyunun gündemine taşındı. Konferans ve konferansın düzenleyicileri ağır ırkçı saldırılara, tehdit ve hakaretlere maruz kaldı. Dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek konferans ile ilgili olarak “Bu, Türk milletini arkadan hançerlemektir” şeklinde açıklama yaptı.

Bunun ardından, Kemal Kerinçsiz ve ekibi tarafından kurulmuş olan Büyük Hukukçular Birliği bünyesinde örgütlenen ırkçı çevrelerden bir grup avukatın başvurusuyla, Boğaziçi Üniversitesinde düzenlenecek konferans idari yargıya taşındı ve İstanbul 4. İdare Mahkemesi konferansın yürütülmesinin durdurulmasına karar verdi. Böylesi bir başvuru ve karar aslında hukuk sisteminde yeri olmayan bir uygulamaydı.

Bu karar üzerine konferans, yoğun güvenlik önlemleri altında İstanbul Bilgi Üniversitesinde gerçekleştirildi. Yine salon içinde ve dışında ırkçı protestolar yaşandı.

» 6-7 Eylül 1955 yılında yaşanan olayların 50. Yıldönümü dolayısıyla Tarih Vakfı, Karşı Sanat Çalışmaları, İnsan Yerleşimleri Derneği ve Helsinki Yurttaşlar Derneği tarafından hazırlanan 6-7 Eylül Olayları Sergisi'nin açılışında ırkçı gruplara tarafından bir saldırı gerçekleştirildi. Serginin 6 Eylül'deki açılış töreninin hemen ardından Karşı Sanat Galerisi'ne gelen bir grup saldırgan, fotoğrafları yerlere atıp parçaladılar, yumurta attılar ve bazı fotoğrafların hasar görmesine neden oldu.

Sergiye saldıranlar arasında, daha önce Boğaziçi Üniversitesi'ndeki Osmanlı Ermenileri Konferansı'na da saldıran “Türkiye Sivil Toplum Kuruluşları Birliği”nden (TSTKB) Ramazan Kırkık, Ramazan Bakkal ve İstanbul Ülkü Ocakları eski başkanlarından Levent Temiz yer aldı; Kırkık ve Temiz bildiri

okudular. Bu üç ismin, Hrant Dink'in duruşmalarını takip eden ve müdahil olmak isteyen isimler arasında olduğunu da eklemek gerek.

» 5 Şubat 2006'da Trabzon İtalyan Katolik Kilisesi rahibi Andrea Santoro, ayın sırasında 16 yaşındaki O.A. tarafından öldürüldü.

» Fransız Parlamentosunda Ermeni soykırımını reddetmeyi suç sayan bir yasanın tartışılmaya başlaması Türkiye'deki gerilimi artırdı. Bu gerilimin alabileceği boyutlardan tedirginlik duyan Türkiye Ermenileri Patriği Mesrob Mutafyan, 11.10.2006 tarihinde İstanbul Valiliği'ne verdiği dilekçede "gayet gergin olan siyasi ve sosyal ortamı göz önünde bulundurarak Türkiye Ermeni toplumuna ait kurum ve kuruluşların güvenliğinin sağlanmasını" talep etti.

» İstihbarat Daire Başkanlığı, Mutafyan'ın bu dilekçesini ciddiye almış olacak ki, hemen ertesi gün, 12 Ekim 2006 tarihinde bütün illerin İstihbarat Şube Müdürlüklerine bir yazı göndererek, Fransa ulusal meclisinde gündeme gelen yasa tasarısı nedeniyle Ermeni vatandaşlara karşı provokatif eylemlere, tepkisel hareketlere girişebilecekleri konusunda görevlileri uyardı.

» Bu sırada, Hrant Dink cinayeti ve Ermeni meselesine ilişkin algıları yansıtan bir başka faaliyet daha yürütülmekteydi. Bugün "Ergenekon" davasında sanık konumunda olan Sevgi Erenrol 2006 yılının Ekim ve Kasım aylarında genelkurmay başkanlığı ve hava kuvvetleri komutalığında misyonerlik faaliyetleri ve azınlıkları konu alan seminerler veriyordu. Sevgi Erenrol'un kendi ifadesine göre, Türkiye'nin başka pek çok şehrinde de tekrarlanan bu seminerlerde Türkiye'ye yönelik "tehditler" tartışılmaktaydı.

Türkiye'de bütün bunlar olurken Trabzon'da da bir hareketlilik yaşanıyordu.

Hrant Dink cinayeti nedeniyle yargılanan sanıklar Trabzon'un Pelitli beldesinde ikamet etmekteydi ve bu bölge jandarmanın sorumluluk alanındaydı.

Hrant Dink cinayetinin azmettiricisi olarak yargılanan Yasin Hayal, diğer bazı sanıklar gibi Trabzon'un Pelitli bölgesinde ikamet etmekteydi. 2002 Martında askerden izin için geldiği Trabzon'da Erhan Tuncel ile tanıştı ve bu arada Santa Maria Kilisesi rahibini günlerce komada kalacak şekilde döven Yasin Hayal, daha sonra bu eylemi Erhan'ın kendisine "Trabzon'da misyonerlik faaliyetleri çok artmış" dediği için yaptığını söyledi. Olayların seyri içinde Yasin Hayal'in de misyonerlik vurgusu yapması dikkat çekicidir.

Askerden döndükten sonra Erhan Tuncel ile ilişkileri devam etti.

Ağustos 2004'de başbakanın içinde bulunduğu uçakla ilgili asılsız bomba ihbarında bulundu. Yasin Hayal, bu eylemi "polislin reflekslerini ölçmek için" yaptığını açıkladı.

Yasin Hayal, asılsız bomba ihbarı nedeniyle jandarmanın tarafından aranmakta iken Çeçenistan'a gitti. Girişimleri sonuçsuz kalınca geri döndü. Bu gidişin nedeninin Çeçenlerle birlikte savaşmak olduğunu açıkladı.

Ekim 2004'te Erhan'la birlikte planladıkları McDonalds eylemini yaptı. İstanbul'a kaçtı, yakalandı ve cezaevine konuldu.

Bu olayda bombayı hazırlayan ve McDonalds'a yerleştirilmesi sırasında gözcülük yapan kişi, bu olaydaki sorumluluğu gözlerden gizlenerek YİE olarak istihdam edilen Erhan Tuncel'di.

Yasin Hayal, Eylül 2005'te cezaevinden çıktı, cezaevinden çıktığında ibda-eli arkadaşlar edindiğini, onlardan etkilendiğini söylüyordu. Trabzon Emniyet görevlileri de, Yasin Hayal'in cezaevinde edindiği irtibatları önemli bularak bu gerekçeyle Yasin Hayal'i dinlemeye aldı.

Erhan Tuncel'in ifadelerine göre, Yasin Hayal cezaevinden çıktıktan sonra Ermenilere kin besliyordu ve İstanbul'da eylem yapmayı planlıyordu.

Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğünde YİE olarak çalışan Erhan Tuncel, Yasin Hayal ile ilgili bilgi toplamakla görevlendirilmişti. Trabzon Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Şube Müdürlüğünde görevli Muhittin Zenit'in soruşturma ve kovuşturma aşamalarında verdiği ifadelerinden aynı zamanda fiziki takip altında da tutulduğunu öğrendiğimiz Yasin Hayal hakkındaki bu fiziki ve teknik takip işlemi, Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğünde görevli Mehmet Ayhan'ın duruşmada verdiği ifadeye göre, "son ana" kadar devam etmişti.

Tahminen Ocak 2006'dan itibaren Yasin Hayal, Hrant Dink'i öldüreceğini söylemeye ve bunu çevresindekilerle ve Erhan Tuncel ile paylaşmaya başlamıştı. Erhan Tuncel'in bu durumu Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğü görevlilerine bildirmesi üzerine, Ankara İstihbarat Daire Başkanlığı'na ve İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğü'ne 17.02.2006 tarihli yazı yazıldı. Bu yazıda,

"YİE'den alınan bilgilerden "bahse konu şahsın çevresinde bulunan arkadaşlarına Ermenilere karşı büyük bir kin beslediği ve önümüzdeki günlerde İstanbul ilinde ses getirecek bir eylem yapmayı planladığını hedef olarak da Türkleri ve Türkiye Cumhuriyetini karalayıcı faaliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle AGOS Gazetesi genel yayın yönetmeni Fırat (Hrant) Dink isimli şahsı seçtiğini, maddi imkan sağladığı takdirde bahse konu eylemi gerçekleştirmek için İstanbul iline gideceğini ve Sarıgazi ilçesinde bir fırında çalıştığı bilinen abisi Osman Hayal'in yanında kalacağını söylediği" öğrenilmiştir.

Ayrıca bahse konu şahsın McDonald's isimli işyerine yapmış olduğu eylem öncesinde de benzer söylemlerde bulunduğu göz önüne alınarak şahsın sözkonusu eylemi yapabilecek bir yapıya sahip olduğu değerlendirilmekte olup 0538 7193181 numaralı telefonu kullanan şahsa yönelik çalışmalarımız devam etmektedir." denmekteydi.

Cinayetten hemen sonra Erhan Tuncel ile Muhittin Zenit arasında yapılan bir telefon görüşmesi, Trabzon Emniyetinin Hrant Dink'in nasıl, nerede vurulacağını ve failin vurduktan sonra kaçıp kaçmayacağına kadar tüm ayrıntıyı bildiğini gösteriyordu.

Cinayetin önce Yasin Hayal tarafından işleneceğini, ardından plan değiştirilerek Zeynel Abidin Yavuz tarafından işleneceğini bilen Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri Ogün Samast'ı da biliyordu. Erhan Tuncel emniyet ile muhtemelen son görüşmelerinden birinde Ogün'ün adını henüz bilmediği için "Yasin'in bu işi yaptırmak üzere Pelitlispor'da sol açıkta oynayan ve hızlı koşan bir çocuk buldu"ğunu emniyete bildirdiğini söyledi.

Yasin Hayal Ocak 2007 başlarında mermi arayışına girdi. Mermi bulmak için attığı telefon mesajı teknik takibe takıldı ancak bu mesaj da Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlilerinin tahrif ettiği ve savcılardan gizlediği delillerden biriydi.

Sanıkların pek çoğunun ikamet ettiği Pelitli beldesi jandarmaya bağlıydı.

Yasin Hayal Trabzon Jandarma İstihbarat Şube Müdürlüğünü sıklıkla ziyaret edenler arasındaydı.

O dönemki jandarma istihbarat şube müdürü, Yasin Hayal için "sağlam bir çocuk, temiz bir çocuk, ileride iyi işler yapacak" diyordu.

Veysel Şahin isimli jandarma muhbiri, önce Ergenekon soruşturması sırasında savcılığa verdiği ifadeye daha sonra İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinde de tanık olarak verdiği ifadeye, 2003-2005 yılları arasında Jandarma İstihbaratının daveti üzerine Trabzon'a gittiğini söyledi ve "Feridun Yüzbaşı vardı, istihbarat şube müdürü, YASİN arkadaşı görmüştüm sadece, sorduğumda Feridun bana dedi ki sağlam bir çocuk temiz bir çocuk görüştüğümüz bir çocuk dedi" şeklinde bir ifade verdi ve Veysel Şahin duruşmada Yasin Hayal'i teşhis etti.

DMO'da çalışan bir güvenlik görevlisi olan Yasin Hayal'in eniştesi Coşkun İğci Trabzon jandarmaya gayri resmi olarak haber elemanlığı yapmaktaydı. Ayrıca, Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesinde yürüyen davada, Jandarmanın, Pelitli beldesinde altı kayıtlı haber elemanı istihdam ettiği ortaya çıktı.

Yaklaşık Temmuz 2006'da Yasin Hayal'in Hrant Dink cinayeti planlarından haberdar olan Coşkun İğci bu durumu irtibatlı olduğu jandarma görevlileri Okan Şimşek ve Veysel Şahin'e bildirdi.

Coşkun İğci Yasin Hayal'in kendisinden silah bulmasını istediğini ve elinde Hrant Dink'in ev ve işyerine ait krokileri gördüğünü de jandarma görevlilerine bildirmişti.

Okan Şimşek ve Veysel Şahin bu durumu üstleri konumundaki jandarma yüzbaşı Metin Yıldız'a bildirdi.

Temmuz ayındaki olağan asayiş toplantılarından birinde Metin Yıldız bu durumu jandarma il alay komutanı Ali Öze aktardı. Ali Öz "bunu sonra konuşuruz" diyerek konuyu kapattı.

Bu hususta talimat bekleyen Okan Şimşek ve Veysel Şahin Metin Yıldız'a tekrar hatırlattıklarında "komutanımız sonra talimat verecektir" diyerek onları başından savdı.

Bu durum Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesinde yapılan yargılama sırasında ortaya çıkan bilgilerle doğrulandı.

Trabzon Emniyet Müdürlüğü ve Trabzon Jandarma Komutanlığı, bu bilgilere rağmen, cinayeti önlemek için hiçbir şey yapmadı.

19 Ocak 2007 günü Hrant Dink öldürüldü. Hrant Dink'in öldürüleceğini İstanbul Emniyeti de biliyordu.

Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğü tarafından 17.02.2006 tarihli, Hrant Dink'in Yasin Hayal tarafından öldürüleceği bilgisini içeren yazı İstanbul Emniyet Müdürlüğüne gönderildi. Trabzon İstihbarat Şube Müdürü Engin Dinç, verdiği ifadelerde, bu yazının hemen ardından İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler'i telefonla arayarak bizzat görüşüğünü ve konunun önemi hakkında bilgi verdiğini söyledi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü, bu yazıdan çok önce, 2004 yılından beri yaşanan tüm gelişmelerden haberdardı. Hrant Dink'in Sabiha Gökçen ile ilgili haberin yayınlanmasının ardından valiliğe çağrıldığını, bu haberle ilgili Agos gazetesi önünde çeşitli gruplar tarafından ırkçı eylemler yapıldığını, Hrant Dink'in yargılandığı duruşmalar sırasında linç girişimlerine maruz kaldığını, aynı gürhün daha önce de Ermeni Konferansı sırasında ve Orhan Pamuk, Elif Şafak gibi yazarlar aleyhine açılan davalarda da sahnede olduğunu biliyordu. Bu husus, dönemin İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarattan sorumlu müdür yardımcısı Şammaz Demirtaş tarafından Başbakanlık Müfettişlerine verdiği ifade, "Hrant Dink'in basına yansıyan faaliyetleri ve o dönem içinde bulunduğumuz ortam sebebiyle Hrant Dink'in hedef olarak değil ancak oluşabilecek sansasyonel durumlar nedeniyle İstanbul'da istihbarat şubemizin ilgi alanında olduğunu söyleyebilirim" şeklinde dile getirilmişti.

Ama İstanbul Emniyet Müdürlüğü, bu bilgilere rağmen, cinayetin önlenmesi için hiçbir şey yapmadı. 19 Ocak 2007 günü Hrant Dink öldürüldü.

17 Şubat 2006 tarihli yazı, bütün istihbari bilgilerin toplandığı yer olan İstihbarat Daire Başkanlığına da gönderilmişti.

Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı'nın yetki, görev ve sorumluluklarını düzenleyen yönetmeliğe göre; İstihbarat Daire Başkanlığı, tüm Merkez ve Taşra birimlerince toplanan istihbari bilgileri kayıt ve tasnif etmek, istihbarat bilgilerinin ve operasyonlarının takibini yapmak, illerden ve diğer kurumlardan gelen bilgi, belge ve duyumları takip edip değerlendirmek, bu konuda taşra üniteleri ile gerekli koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Görev tanımı bu olmasına karşın bu birim Hrant Dink'e ilişkin bilgiler ve belgelerin gereğini yapmadı, önlem almadı.

Cinayetin işlendiği dönemde İstihbarat Daire Başkanlığının başında Ramazan Akyürek bulunuyordu.

Ramazan Akyürek, bu göreve atanmadan önce, Trabzon Emniyet Müdürü idi ve Erhan Tuncel'i yardımcı istihbarat elemanı olarak istihdam eden kurumun başındaydı. Mayıs 2006'da Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı görevine atandı.

Cinayetle ilgili tüm gelişmelere başından beri vakıf olan Ramazan Akyürek, 2006 Ekim ayında sürecin gerginliğinin farkında olarak 81 ilin istihbarat şube müdürlüklerine Ermenilerin ve Ermeni kurumlarının güvenliği konusunda daha dikkatli olunması için yazı yazmıştı.

Meclis İnsan Hakları Komisyonuna verdiği ifadede, o dönem çeşitli illerden bu tür bilgilerin kendilerine ulaştığını da ifade eden Ramazan Akyürek'in bu bilgileri neden değerlendirmedeği ve görevini yapmadığı sorusu da cevapsız kaldı.

Başbakanlık müfettişleri de, İstihbarat Daire Başkanlığı'nın sürecin kontrol edilmesinde, gerekli değerlendirmeyi yaparak bir operasyon başlatılması ve/veya Hrant Dink'e yönelik koruma önlemlerinin alınması konularında gerekeni yapmadığı için görevini ihmal ettiği kanaatindeydi.

19 Ocak 2007 günü Hrant Dink öldürüldü. Cinayetten önce bazı kurumlar ve kişilerin tutumlarındaki paralellik cinayet sonrasında da devam etti.

» Cinayetin hemen ardından, İstanbul Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah, "Cinayetin herhangi bir siyasi boyutu ve örgüt bağlantısı yok. Zanlı, milliyetçi duygularla cinayeti işlemiş. Arkadaşı Yasin Hayal'le de bu konuda görüşmelerde bulunmuş" diyerek hem soruşturmanın yönünü saptırmaya hem de cinayetin örgütsel bağına gözlerden kaçırmaya çalıştı.

» İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma sırasında, savcılar Trabzon emniyet Müdürlüğü ve Trabzon Jandarma görevlilerinin kendilerinden delil gizlediğini ve cinayetten sonra delil kararttıklarını tespit etti. 11 maddelik bu tespitler doğrultusunda işlem yapılması için dosyayı Trabzon savcılığına gönderdiler ancak Trabzon savcılığı her nasılsa bu fiillerde suç unsuruna rastlamadı.

» İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında üç kez yapılan incelemede, delillerin yok edildiğini, sahte belge düzenlendiğini, gitmedikleri göreve gitmiş gibi gösterdiklerini tespit eden müfettişler, en azından görevi ihmal sayılabilecek fiillerin sözkonusu olduğu gerekçesiyle görevliler hakkında soruşturma açılması gerektiği yönünde görüş bildirmelerine rağmen tek bir görevli hakkında soruşturma açılmadı.

» İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri ile ilgili olarak yargı yolunu kapatan İstanbul Bölge İdare Mahkemesi hakimlerinin bağımsız ve tarafsız davranmadıkları, anayasal ve yasal yükümlülüklerini yerine getirmedikleri iddiasıyla yapılan şikayet, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından gerekçesiz olarak reddedildi.

» İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinde yürüyen davada, tüm soruşturmaların ve yargılamaların tek elden yürütülmesi gerektiği, bu nedenle yürümekte olan davaların birleştirilmesi yönündeki talepler sürekli ve sistematik olarak reddedildi. Kabul edilen talepler ise, devlet kurumlarının direnciyle karşı karşıya.

» Trabzon Jandarma görevlileri hakkında yürüyen davada, cinayetten sonra sahte belge düzenlendiği, bazı belgelerin yok edildiği tespit edilmesine rağmen görevliler hakkında bu suçlardan hiçbir işlem yapılmadı.

» İstanbul'dan Trabzon'a gitmekte olan Ogün Samast emniyet ve jandarmanın ortak operasyonu ile Samsun'da yakalandı. Jandarma karakolundan Samsun Emniyet Müdürlüğüne götürüldü. Kendisine kahraman muamelesi yapıldı.

Emniyet ve jandarma görevlileri üzerlerinde resmi kıyafetleri olduğu halde Ogün Samast'la sayısız kez üzerinde "vatan toprağı kutsaldır, kaderine terk edilemez" yazılı veciz söz bulunan Türk bayrağı motifi içeren takvim önünde fotoğraf çektiler. Aynı zamanda olayın delillerinden biri olan ve Ogün Samast'ın üzerinden çıkan bayrağı da kullanarak pozlar verdiler.

Bu görüntülerin basında yer almasının ardından, konuyla 02 Şubat 2007 tarihinde bir açıklama yapan Emniyet Sözcüsü İsmail Çalışkan kendisine yöneltilen “bu tür çekimlerin yapılmasını doğru buluyor musunuz?” sorusuna “Emniyet teşkilatı kurumsal bir yapıya sahiptir. Polisin profesyonel olması lazım. Duygu ve düşüncesini yaptığı işe yansıtması gerekir” diye cevap verdi.

Burada, anlaşılan o ki, emniyet sözcüsünü rahatsız eden durum, polisin katille fotoğraf çektirmesi, ona kahraman muamelesi yapması, onunla aynı duygu ve düşüncüyü paylaşması değil, bunu profesyonelliği zedeleyecek şekilde alenen yapıyor olması.

» Trabzon Pelitli’de cinayet hazırlıklarının sürdüğü dönemde, Trabzon Jandarma Komutanlığının hiyerarşik olarak bağlı olduğu Giresun Jandarma Bölge Komutanı General Dursun Ali Karaduman, cinayetin işlendiği gün Trabzon Jandarma Komutanı Ali Öz ile birlikteydi. Hiyerarşik olarak cinayeti önlemek konusunda sorumluluğu olan Dursun Ali Karaduman, bu sorumluluğu yerine getirmediği gibi, cinayetten yaklaşık altı ay sonra Giresun’da gerçekleşen şehit cenazesinde, ırkçı görüşler içeren ve Hrant Dink’in cenaze töreninden ve anılmasından duyduğu rahatsızlığı dile getiren bir “şiiir” okudu. Amasya’daki bir başka cenazede Hrant Dink’e yönelik “hain” suçlaması ve aşağılama içeren ve onun ve ailesinin etrafında düşmanlık yaratma amacı taşıyan bir konuşma yaptı.

General rütbesindeki bir resmi görevlinin, hiç tanımadığı bir kişiyi böylesi hassas bir ortamda ölümlerde sorumluluğu varmış gibi göstermeye çalışması ve hedef göstermesi, Hrant Dink cinayetinde durduğu yeri göstermesi bakımından dikkat çekiciydi. Bu General, yürüttüğü görev bakımından Veli Küçük’ün ardılıydı.

» 2008 Aralık ayında, resmi devlet televizyonu TRT’de, Şahların Labirenti isimli bir belgesel yayınlandı. Bu belgeselde, pek çok ismin yanında, Maraş Katliamı sanığı Ökkeş Şendiller de görüş beyan etmişti. Ökkeş Şendiller, kendisinin sanık olarak yargılandığı Maraş Katliamının Ermeniler ve Hrant Dink tarafından organize edildiği ve işlendiği izlenimi uyandıran, bu katliamın yükünü Hrant Dink’e ve Ermenilere yıkmaya çalışan sözler sarf etmişti. Hrant Dink’e yönelik ağır ithamlar ve ırkçı yaklaşımlar içeren, toplumu düşmanlaştırmayı hedefleyen sözler içeren bu belgeselin devletin resmi televizyonu TRT’de yayınlanması infial yarattı.

Devletin üst düzey kamu görevlilerinin bu tutumlarının, münferit ve tesadüfi olmadığı, son zamanlarda ortaya çıkan gelişmelerle doğrulandı.

Hrant Dink’in öldürülmesi olayından kısa bir süre sonra “Ergenekon” soruşturmasında geline aşamada, Hrant Dink’in neden ve nasıl öldürüldüğünü ve bir süredir ülkede yaşayan gayrimüslim vatandaşlara yönelik saldırıların neden arttığını anlamlandırabilmek açısından önemli bilgiler açığa çıktı.

2001 yılının Aralık ayında yapılan MGK toplantısında, “iç tehdit” başlığı altında “azınlık faaliyetleri”nin de sayılması, “misyonerliğin” tehdit ilan edilmesi ve Sevgi Erenerol tarafından verilen seminerlerde misyonerliğin ülkedeki azınlıklar tarafından yürütüldüğüne dair imalarda bulunulması, ülkeye yönelik tehditlerin bir piramit arz ettiği ve bunun tepesine de azınlıkların olduğu görüşünün propaganda edilmesi ile, bu seminerlerin ardından gayrimüslim din görevlilerine karşı saldırıların artması, Rahip Santoro’nun öldürülmesi, Hrant Dink’in öldürülmesi, 18 Nisan 2007’de Malatya’da Tilman Geske, Necati Aydın ve Uğur Yüksel’in misyoner oldukları gerekçesiyle dört kişi tarafından vahşice öldürülmesi, 1 Aralık 2007’de Mor Yakup Süryani Kilisesi rahibi Edip Daniel Savcı’nın, kimliği belirsiz üç kişi tarafından kaçırılıp üç gün sonra serbest bırakılması, 16 Aralık 2007’de İzmir’de Aziz Antuan Kilisesi Rahibi Adriano Franchini’nin bıçakla yaralanması olayları birlikte değerlendirilmesi gereken olaylar olarak karşımıza çıkıyor. Son zamanlarda ortaya çıkan ve soruşturması halen sürdürülen Kafes Eylem Planı ise yukarıdaki olgu ve olaylarla ilişkisi bakımından önemli ipuçları sunuyor.

DEĞERLENDİRME

» 1. Bu dava sanıklarının, cinayeti işleyen büyük ve profesyonel örgütlemenin sadece bir bölümünü oluşturduğu yönündeki iddiamızın soyut bir varsayımdan ibaret olmadığı, gerçeği işaret ettiği, dava dışı gelişmelerle, bu dava dışında yürütülen inceleme ve soruşturmalarla her geçen gün biraz daha ve yeniden doğrulanmaktadır.

Bu son derece profesyonel örgütlü yapının ortaya çıkarılabilmesi için olayı temsil eden tüm delillerin toplanması, bütünü temsil etme ihtimali olan tüm parçaların birleştirilmesi, örgütü deşifre edecek tüm ipuçlarının değerlendirilmesi, etkin ve etkili soruşturma açısından da zorunludur.

İşte bunun için, Hrant Dink cinayetinde cinayetin tetikçileri ile cinayetin hazırlık sürecinde onu açık hedef haline getirenlerin; onu toplumda yalnızlaştıranların; bu planın medyadaki ayaklarının, yargı mensuplarının bu kampanyada durdukları yerin, yine bu süreçte, görevlerini yapmayarak cinayeti kolaylaştıranların birlikte ele alınıp değerlendirilmesi, suç oluşturan eylemdeki rollerinin ve örgütle ilişkilerinin araştırılması gerekir.

Belli bir plan dahilinde hareket eden ve sürece yayılan eylemleriyle cinayeti adım adım gerçekleştiren örgüt ancak tüm bu eylemler mercek altına alınarak tespit edilebilir.

Ortaya çıkan deliller ışığında, Hrant Dink'in öldürülmesine giden yoldaki taşların, Hrant Dink'i açık hedef konumuna getirenler ile cinayeti önlemekle görevli güvenlik güçleri tarafından döşendiği, tetikçi sanıkların da bu yolda ilerlemek suretiyle Hrant Dink'i katlettiklerini söylemek hiç de yanlış ve abartılmış bir ifade olmayacaktır.

İşte bu nedenlerle soruşturma safhasından başlayarak yargılamanın bütün aşamalarında bu cinayete ilişkin tüm dava ve soruşturmanın tek elden yürütülmesi gerektiğini, parçalara ayrılarak bütünlüğünden koparılan dava ve soruşturmalarla maddi gerçeğe ulaşmanın imkansızlığını dile getirdik.

Mahkemeler nezdinde yaptığımız birleştirme talepleri de ne yazık ki her seferinde reddedildi.

Bu amaçla, Trabzon Emniyet, Trabzon Jandarma ve İstanbul Emniyet görevlileri hakkında İstanbul Başsavcılığı nezdinde yaptığımız suç duyuruları ile ilgili olarak görevsizlik kararları verildi ve görevli olduğu iddia edilen yerlere gönderilen soruşturmalar takipsizlikle sonuçlandı.

Bütün bu gelişmeler ışığında; açıkça ve net olarak varılan sonuç şudur: Bugüne kadar izlenen yöntemle bu cinayet aydınlatılamaz.

» 2. Bu cinayetin, milliyetçi duygulara sahip üç-beş gencin işi olduğuna inanmak mümkün olmadığı gibi, bir biçimde emniyet ve jandarma bünyesine de sızmış, hukuk dışı bir güç ve yetki kullanan daha örgütlü bir yapının, bu üç-beş genci kullanarak bu cinayeti işlettiğine inanmak da mümkün değil. Genelkurmay başkanlığından yargısal makamlara, hükümet sözcülerinden güvenlik birimlerine, medyadan paramiliter güçlere, tüm resmi/siyasi aktörlerin Hrant Dink'in öldürülmesinde, cinayetin önlenmemesinde, gerçek faillerin ortaya çıkarılmamasında sorumluluğu vardır.

» 3. Cinayet sonrasında yürütülen soruşturmalar ve yargılama bugüne kadar iki önemli hususu ortaya çıkardı:

» a) Devletin bütün istihbarat kurumları Hrant Dink'i izlemektedir.

» b) Devletin bütün istihbarat kurumları Hrant Dink'i öldürecek kişileri de izlemektedir.

Hrant Dink'in ve onu öldürecek olanların devlet tarafından izleniyor olmasına rağmen, bu sonucun neden önlenemediği sorusunun yanıtı aslında yukarıda aktardığımız olgularda kendini gösteriyor.

Çeşitli soruşturmalar vasıtasıyla ortaya saçılanlardan görüyoruz ki, bu devletin ya da devlet içinde ve devlet adına güç ve yetki kullanan birtakım kişilerin Ermenilerle (aslında Türk ve/veya Müslüman olmayan-

larla) bir sorunu vardır. Aksi halde, Ogün Samast, bir general, üst düzey bir emniyet görevlisi ve devletin resmi televizyonunun ortak paydasının Hrant Dink düşmanlığı olmasını, aralarındaki farka ve mesafeye rağmen hepsinin de bir biçimde bu noktada birleşmiş olmasını, devlet televizyonundan Hrant Dink'in hedef gösterilmesine izin veriliyor olmasını, toplumu düşmanlaştırma gayretlerinin devam ediyor olmasını açıklamak mümkün değil.

Esasen Hrant Dink'in buna ilişkin bir açıklaması vardı ve öldürülmeden önce bu hissiyatını şu cümlelerle ifade etmişti:

“... Ama ayrımcılığa uğramanın tecrübeleriyle pişmiş biri olarak ussal refleksimin şu soruyu sormaktan da hiç geri durmadığımı itiraf etmeliyim: “Benim Ermeni olmamın bu sonuçta bir rolü oldu mu?”

Bu soruya karşılık, bildiklerimi ve sezdiklerimi yan yana getirdiğimde verebileceğim bir cevap var elbet. Özeti de şu: Birileri karar verdi ve “Bu Hrant Dink artık çok olmaya başladı... Ona haddini bildirmek gerek” diyerek harekete geçti. Kabul ediyorum, kendimi ve Ermeni kimliğimi çok merkeze alan bir iddia bu. Abarttığım öne sürülebilir. Ne var ki benim ruhsal algılamam bu... Elimdeki veriler ve yaşadıklarım bana bu iddiam dışında bir seçenek bırakmıyor. İyisi mi şimdi bana düşen tüm yaşadıklarımı ve sezgilerimi sizlere aktarmak. Sonrası sizin bileceğiniz.” (*)

(*) Niçin Hedef Seçildim?, Agos, 12 Ocak 2007

Av. Fethiye Çetin, Av. Deniz Tuna

EK: 2

Köprüden Önce Son Çıkış: Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nın Eleştirel Değerlendirmesi

GİRİŞ

Bu rapor, hükümetin Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi kapsamında orta vade öncelikleri arasında yer alan¹ Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nı (Tasarı) değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Tasarı 28 Ocak 2010 tarihinde TBMM'ye sunulmuştur.² Bununla birlikte, aslında ulusal bir insan hakları kurumu kurma girişiminin en az 6 yıllık bir geçmişe sahip olduğu ve açılım sürecinden çok daha uzun bir süredir tartışıldığı vurgulanmalıdır. Gerçekten de bu çalışmada karşılaştırmalı olarak değerlendirilecek 2004 tarihli İnsan Hakları Ulusal Üst Kurumu Kanun Tasarısı Taslağı (2004 Taslağı), dönemin İnsan Hakları Başkanı tarafından hazırlanmış; ancak insan hakları alanında çalışan hükümet dışı örgütlerin Taslağın katılımcı bir şekilde hazırlanmadığını belirterek tepki göstermeleri üzerine, Taslak fazla tartışılma imkanı bulamadan gündemden düşmüştür. Bir diğer taslağın hazırlık çalışmalarının 2005 yılında yapıldığı yine dönemin Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı tarafından açıklanmış³, ancak bu taslak kamuoyu ile hiç paylaşılmamıştır.

Hükümetin, ulusal insan hakları kurumunu açılım sürecinden bağımsız bir şekilde düşündüğünün son göstergesi, geçtiğimiz yıl henüz ortada henüz açılım tartışmaları yokken Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Cemil Çiçek'in Bakanlar Kurulu sonrasında yaptığı açıklamadır. Çiçek 18 Mayıs 2009 günü, Türkiye İnsan Hakları Kurumu'nun kurulmasına ilişkin kanun tasarısını Bakanlar Kurulu'nda kabul ettiklerini açıklamıştır.⁴ Bilebildiğimiz kadarıyla Bakan Çiçek'in 18 Mayıs'ta hazır olduğunu belirttiği taslağın çalışmaları da en geç Eylül 2008'de başlamıştır.

Bu gelişim sürecinin hatırlatılması iki açıdan önemlidir. İlk olarak aşağıda daha ayrıntılı açıklanacağı üzere, altı yıllık süreçte, kurulacak ulusal kurum hakkında hiçbir ciddi alan çalışması yapılmamış, insan hakları alanında aktif aktörlerin görüşleri dikkate alınmamıştır. İkinci olarak, elimizde bulunan taslağın amacının ne olduğunu anlamak açısından süreç çok önemlidir. Ulusal kurumların kurulmasının ardında genelde üç neden olduğu ileri sürülür. Birinci tip kurumlar, çatışma sonrası geçiş döneminde normale dönüş için araç olarak kurulurlar. İkinci tip kurumlar; nispeten iyi insan hakları siciline sahip ülkelerde, uluslararası örgütlerle işbirliği ve mevcut yapıları birleştirme ve/veya pekiştirme ya da başta ayrımcılık gibi kimi özgül sorunlara çözüm bulmak üzere kurulmuştur. Üçüncü tip kurumlar ise insan hakları sorunları uluslararası alanda sıkça eleştirilen ülkelerin bu alanda çaba harcadığını göstermek için kurdukları yapılarıdır.⁵

¹Adalet ve Kalkınma Partisi (2010), Soruları ve Cevaplarıyla Demokratik Açılım Süreci, s. 121.

²T.C. Başbakanlık, Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü, 28.01.2010, Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1712/370

³Bu açıklama, dönemin Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Emin Zararsız tarafından Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi tarafından düzenlenen "İnsan Hakları Ulusal Kurumları: Dünya ve Türkiye" başlıklı toplantıda yapılmıştır. Toplantının ayrıntıları için bkz. <http://ihm.politics.ankara.edu.tr/konferans/index.html>

⁴"Hükümetten İnsan Hakları Müjdesi", 18 Mayıs 2009, http://www.haberaktuel.com/news_detail.php?id=196678

⁵International Council on Human Rights Policy (2000), Performance and Legitimacy: National Human Rights Institutions, s. 58-59; Kerem Altıparmak (2007), "Türkiye'de İnsan Haklarında Kurumsallaş(ama)ma", Bürokrasi ve İnsan Hakları, (Ankara: TBB Yayınları), s. 54, 56.

Hükümet, Kasım ayından itibaren ulusal kurumu birinci tip bir yapı olarak tanıtmakla birlikte, taslağın kısa tarihçesi girişimin daha çok üçüncü grupta yer alan bir kurumu hedeflediğini göstermektedir. Nitekim bu girişim, Avrupa Birliği Konseyi 18 Şubat 2008'de yayımladığı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde 1-2 yıllık süreç içerisinde gerçekleştirilmesi gereken kısa dönem öncelikler arasında Birleşmiş Milletler İlkeleri'ne uygun yeterli mali kaynağın sağlandığı bağımsız bir ulusal insan hakları kurumu kurulması gerekliliğini de belirtmesini takiben ortaya çıkmıştır.⁶ Aşağıda görüleceği gibi Tasarı'nın bütünü de ulusal kurumun bir çatışma sonrası normalleşme kurumundan çok uluslararası örgütleri tatmin etme kurumu olduğu tezini doğrulamaktadır.

Aslında esas usulün bir sonucu olduğu için sürecin incelenmesi böylesi bir sonucun sürpriz olmadığını göstermektedir. 18 Mayıs 2009 tarihinde, Bakanlar Kurulu sonrasında yukarıda alıntılıdığımız açıklamayı yapan Cemil Çiçek bu kafa karışıklığını net bir şekilde ortaya koymaktadır:

“Başbakanlığa bağlı İnsan Hakları Başkanlığı var. Şu an 25 kişilik bir kadroyla çalışıyor. Ancak, insan hakları çağında bu 25 kişilik kadronun çoğu başka kurumlardan burada görevlendirme suretiyle çalışıyor. Halbuki, AB ilerleme raporlarında özerk bir kurumun kurulması arzu edilmektedir.”

Bu yaklaşım sorunu 3. Ulusal Programdaki ifadede de görülebilmektedir: “T.C. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nın, Paris İlkeleri çerçevesinde yeniden yapılandırılması çalışmaları sonuçlandırılacaktır.”⁷ Son olarak, İçişleri Bakanı Beşir Atalay TBMM'de açılım paketi hakkında bilgi verirken yine “Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığını bağımsız ve sivil bir İnsan Hakları Kurumuna dönüştürmeye yönelik çalışmalar tamamlanmak üzere”⁸ olduğundan söz etmektedir.⁹

Sorun sadece bir ifade sorunu değildir. Taslak gerçekten de, İnsan Hakları Başkanlığı'nı başka bir çatıya taşıma taslağıdır. Yetkililer bunda bir sorun görmemekte hatta olması gerekenin bu olduğunu düşünmektedirler. Bu yanlış algı, tüm tasarı sürecine etki etmiş, tasarı hazırlanırken insan hakları alanında çalışanlardan hiçbir ciddi görüş alınmamış, ihtiyaç saptamak amaçlı alan çalışmaları yapılmamıştır.

Bu olguyu daha da sorunlu kılan üç hususu hatırlatmak zorunludur. Birincisi son aylarda ulusal kurumun demokratik açılımın bir parçası olarak sunulmasıdır. Hiçbir demokratik sürecin işletilmediği bir sürecin demokratik açılımın simgesi haline getirilmesi açık bir çelişkidir.

İkincisi, Hükümet tarafındaki iletişimsizliğin nedeni insan hakları örgütlerinin ilgisizliği de değildir. Gerçi insan hakları örgütlerinden böyle bir talep gelme de farklı kesimleri temsil eden aktörlerin görüşü alınmadan yapılacak bir düzenleme Paris ilkelerinin ruhuna aykırı olacaktı. İsviçre'de kurulu İşkenceyi Önleme Derneği'nin de ifade ettiği gibi “Çalışmalarının etkili olabilmesi için, Ulusal Önleme Mekanizması hükümet yetkilileri ve sivil toplum tarafından itibar görmelidir, bunun olması için de, UÖM kuruluş sürecinin kendisi dâhil edici ve saydam olmalıdır. Bu nedenle, başta sürecin tüm aşamalarında rol alması gereken sivil toplum kuruluşları dâhil olmak üzere, olası en geniş yelpazedeki ilgili aktörlerin bu tartışmalara katılmaları gerekmektedir.”¹⁰ Daha önemlisi, Türkiye'nin önde gelen insan hakları örgütleri sürece dahil olma yönündeki taleplerini açıkça dile getirmiştir. Mayıs 2009'da Hükümet Sözcüsü tarafından taslağın hazır

⁶Council Decision on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey and repealing Decision 2006/35/EC (2008/157/EC), OJ L 51/4, 26.2.2008.

⁷Bkz. RG: 31 Aralık 2008, no. 27097- 5. Mükerrer. 2008/14481 Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı ile Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar.

⁸Abç.

⁹Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genel Kurul Tutanağı 23. Dönem 4. Yasama Yılı 18. Birleşim 13/Kasım /2009 Cuma, s. 3-4.

¹⁰APT (2009), İşkenceye Karşı Sözleşme'nin Seçmeli Protokolü kapsamında Sivil Toplum ve Ulusal Önleme Mekanizmaları. Türkçe tam metne şu adresten ulaşılabilir: <http://ihm.politics.ankara.edu.tr/userfiles/file/Sivil%20Toplum%20ve%20Ulusal%20Izleme%20Mekanizmalar%C4%B1.pdf>.

olduğunun açıklanmasından sonra Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği, Türkiye İnsan Hakları Vakfı ve Uluslararası Af Örgütü-Türkiye Şubesi emrivaki olarak gördükleri tasarının geri çekilerek bir istişare sürecinin başlatılmasını talep etmiştir.¹¹ Aradan geçen 8 ayı aşkın süre taslağın bir acelesi bulunmadığını göstermesine rağmen, taslak ısrarla insan hakları kamuoyundan saklanmıştır. 24 Kasım tarihinde bu kez 41 hak örgütü kurulacak kurumların “yeni bürokratik birimler haline dönüşmemesinin ana koşulu hak ve özgürlükleri ihlal edilmiş/edilen grupları temsil eden örgütlerin sürecin tamamında kurucu unsur olarak var olması” olduğunu belirterek sürece katılma taleplerini dile getirmiştir.¹² Bilebildiğimiz kadarıyla bu girişim de sonuçsuz kalmıştır.

Üçüncü olarak, demokratik açılımda haklar ve özgürlüklere ilişkin boşluğu doldurması hedeflenen yeni yapıya ilişkin olarak özellikle hakları ihlal edilenlerin kuruma ulaşabilirliği özel bir önem taşımaktadır. Hak mekanizmalarına ulaşmakta sıkıntı çekenlerin ihtiyaçlarının hiç sorgulanmaması kurumun geleceği açısından ciddi bir meşruiyet sorunu yaratmaya aday gözükmektedir.

İZLENECEK YÖNTEM VE TASLAĞIN RUHU ÜZERİNE

Buraya kadar söylediklerimiz, çeşitli kaynaklarda daha önce ileri sürülmüştür.¹³ Bu rapor, daha somut olarak Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nın etkin bir insan hakları rejimi geliştirmeye katkısının olup olmadığını sorgulamayı hedeflemektedir. Değerlendirme yapılırken iki temel ölçüt dikkate alınmıştır. Bunlardan birincisi, İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması için Ulusal Kurumlar kurulmasına ilişkin Paris İlkeleridir¹⁴. Nitekim, Tasarı'nın Genel Gereğesi de Paris İlkeleri'nden hareket edildiğini belirtmektedir. Bununla birlikte, Paris İlkeleri'nin ruhunu sadece kısa Genel Kurul kararına bakarak anlamak mümkün değildir. Paris İlkeleri'nin somutlaştırılması için Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan el kitabında da kabul edildiği gibi ulusal kurumun ortak kabul gören bir tanımı yoktur.¹⁵ Bunun içindir ki, Viyana Bildirgesi ve Eylem Planı, Paris İlkeleri'nin dikkate alınması gerekliliğine dikkat çekmekle birlikte, “her devlet[in] kendi ihtiyaçlarına en uygun yapıyı seçme hakkına” sahip olduğunu kabul etmiştir.¹⁶ Ulusal Kurumlar Uluslararası Koordinasyon Komitesi'nin de çok farklı tipteki kurumları akredite etmesi de bu durumun somut göstergesidir.¹⁷

Bu durumda, Paris İlkeleri'nin kurallarını tek tek uyulacak kurallar şeklinde değil belirli bir hedefe yönelik bir çerçeve olarak değerlendirmek gerekir. Ulusal kurumlar, hükümetle sivil toplum arasında sui generis bir yerde durmaktadır.¹⁸ Şüphesiz, ulusal kurum bir hükümet dışı örgüt değildir. Ulusal kurumlar hükümet

¹¹Ortak Açıklama: “Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kurulmasına Dair Kanun Tasarısı” Derhal Geri Çekilmelidir!”, http://www.ihop.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=175:tuerkiye-nsan-haklar-kurumu-kurulmasna-dair-kanun-tasars-derhal-geri-cekilmelidir-&catid=25&Itemid=19.

¹²Ortak Açıklama: “İnsan Hakları Paketinde Kurucu Heyet Olarak Yer Almalıyız”, <http://www.haberler.com/stk-lar-hukumeti-uyardi-insan-haklari-paketinde-haberi/>

¹³En yakın tarihli olarak bkz. Kerem Altıparmak (2009), “Hakikaten Açılım Yokmuş!”, Biamag, 26 Aralık 2009.

¹⁴20.12.1993 tarih ve 48/134 sayılı Genel Kurul kararı. İlkelerin resmi olmayan Türkçe çevirisi için bkz. İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması için Ulusal Kurumlar (çev. Kerem Altıparmak, Hasan S. Vural), http://ihm.politics.ankara.edu.tr/konferans/images/paris_ilkeleri.pdf.

¹⁵UN Centre for Human Rights (1995), National Human Rights Institutions, A Handbook on the Establishment and Strengthening of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights, (New York: United Nations), s. 6. (Bundan sonra “UN Handbook”).

¹⁶Viyana Deklarasyonu, Bölüm I, para. 36. Daha yakın tarihte bu ifade İnsan Hakları Komisyonu tarafından da tekrar edilmiştir. Bkz. Komisyonun 2002/83 sayılı kararı.

¹⁷Komite'nin Ocak 2010 tarihli son akreditasyon listesi için bkz. Chart of the Status of National Institutions, http://www.nhri.net/2009/Chart_of_the_Status_of_NIs_January_2010.pdf.

¹⁸Anne Smith (2006), “The Unique Position of National Human Rights Institutions: A Mixed Blessing?”, 28 Human Rights Quarterly 904, 906.

dışı örgütlerden çok farklı bir misyona sahip olduğu gibi¹⁹, varlığı bu örgütlere zarar vermemelidir. Ancak Paris İlkeleri'nin hedeflediği daha önemli bir özellik, ulusal kurumun tipik bir devlet kurumu olmaması, hükümete karşı bağımsızlığını koruyabilmesidir. Bütçesi devlet tarafından sağlanan, üyeleri bir şekilde devlet makamlarının katılımıyla seçilen, yasaya ve/veya anayasaya dayalı bir kurumun hükümete karşı bağımsızlığını sağlamak sivil toplumla arasındaki farktan çok daha hayati ve zor gerçekleştirilebilecek bir hedeftir. Çünkü ulusal kurumlar, iktidarı ciddi şekilde sınırlayan mekanizmalardır. İnsan hakları kurumu, herhangi bir kamu kurumu değildir, hatta piyasayı tarafsız bir şekilde düzenleme amacıyla kurulan düzenleyici kurumlardan da farklı olmalıdır. Çünkü yerine göre hükümet ajanlarının insan hakları ihlali gerçekleştireceğini saptayacaktır. Bunu gerçekleştirmedikleri takdirde, mevcut devlet kurumlarından bir farkları olmayacağından düzenlemeye de gerek yoktur. Paris İlkeleri, devlet tarafından oluşturulacak böylesi bir yapının tarafsız ve sorumlu kılınabilmesini sağlayacak ilkeleri ortaya koymaktadır. Tasarı, aşağıda birçok örnekle açıklanacağı üzere bu ruhtan uzak yeni bir kamu kurumu yaratma amacını taşımaktadır.

Değerlendirmeyi yaparken ele alınan ikinci ölçüt, ulusal deneyimlerdir. Kurulan yeni ulusal kurum, çeşitli değişkenlere bağlı olarak Uluslararası Koordinasyon Komitesi tarafında Paris İlkeleri'ne uygun görülerek (A) tipi akreditasyon da alabilir. Bu akreditasyon, ulusal kurumun Türkiye'deki insan hakları sorununa yeterli ve doğru cevap verdiği anlamına gelmez. Bunun saptanması için mevcut taslağın ülke deneyimlerini ne kadar dikkate aldığı ve ne ölçüde cevap olabildiğinin incelenmesi gerekir. Bu değerlendirme yukarıda açıklanan "her devlet[in] kendi ihtiyaçlarına en uygun yapıyı seçme hakkı"nın doğal bir sonucudur. Buradaki "uygun yapı" kavramı ancak ülkenin özgül ihtiyaçlarına en doğru cevabı vermek şeklinde anlaşılabilir. Aksi takdirde her devletin keyfi tercihlerde bulunabileceğini kabul etmek gerekir. Türkiye'nin bugün yeni bir ulusal kurum kurma kararı almasında yakın tarihte farklı isimlerle kurulan çeşitli yapıların istenen sonucu vermemesinin de büyük rolü olduğu düşünüldüğünde, bu deneyimlerden çıkarılan derslerin ne derece dikkate alındığının incelenmesinin gerekliliği de anlaşılacaktır. Aşağıda çeşitli vesilelerle açıklanacağı üzere Tasarı bu açıdan da tatmin edici olmaktan uzaktır.

Bu bilgiler ışığında, bu Rapor Tasarısı üç ana başlık altında inceleyecektir. İlk olarak yeni Kurumun hukuksal çerçevesi ve yaratacağı sorunlar incelenecektir. İkinci ana başlık kurumsal yapının çeşitli görünümüne ilişkindir. Kurul üyelerinin seçimi, bağımsızlık ve çoğulculuk, Başkanlık teşkilatının yapısı, personel niteliği, imtiyaz ve ayrıcalıklar bu bölümde incelenmiştir. Son bölüm Tasarıda öngörülen işlemlere ayrılmıştır. Kurul ve Başkanlık için planlanan faaliyet türlerinin hukuksal ve fiili sonuçları ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

HUKUKSAL DAYANAK VE YASALLIK İLKESİ

Paris İlkelerine göre "Ulusal kuruma, oluşumunu ve yetkilerini ayrıntılı bir şekilde belirleyen anayasal veya yasal bir metinde açıkça öngörülmek suretiyle, olabildiğince geniş bir görev alanı verilir."²⁰ Tabii ulusal kurum, normlar hiyerarşisi içerisinde ne kadar üst bir kuralla donatılırsa, o derece güvenceli hale gelecektir. Bu nedenle, anayasal bir düzenlemenin en uygun yöntem olduğu belirtilmektedir.²¹ Yasalaşma sürecinde Anayasada düzenleme yapma fikrinin ne ölçüde gündeme geldiği bilinmemektedir. Bununla birlikte, kurumun yasal güvenceye sahip olması önemlidir. Ancak yasal güvenceden anlaşılması gereken, sadece kurumun bir yasal dayanağının olması değildir. Türk hukukunda kanuni idare ilkesi bunu zaten zorunlu kılmaktadır. Yasanın aynı zamanda gerekli detayları içermek suretiyle idari kararlar yoluyla kurumun yetkilerine keyfi müdahaleleri engelleyecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Geniş veya belirsiz bir

¹⁹Örneğin, hükümet dışı insan hakları örgütleri diledikleri konuları diledikleri şekilde çalışabilirler. Bu tercihleri toplumsal meşruiyetleri açısından sorun yaratsa bile bazı alanları çalışmamak nedeniyle hukuksal bir sorumluluk doğmaz. Ulusal kurum ise kurucu mevzuatla gösterilen alanın tamamına ilişkin faaliyet yürütmek zorundadır. Bu farklılık şüphesiz önemlidir.

²⁰Paris İlkeleri, para.2.

²¹Commonwealth Secretariat (2001), National Human Rights Institutions: Best Practice, s. 11.

şekilde tanımlanmış yetki alanına sahip bir kurum, saptanabilir sınırlar içerisinde faaliyet gösteren bir kurumdan genelde daha zayıf ve etkisiz olacaktır.²²

A. Tasarının Mevcut İnsan Hakları Bürokrasisi Üzerindeki Etkisi

Tasarı, yeni kurulacak Kurumla mevcut insan hakları bürokrasisi arasındaki ilişki açısından belirsizliklere yol açmaktadır. Mevcut yapılara ilişkin hükümlerin bir kısmı sarih bir kısmı zımni sonuçlar doğurmaktadır. Ancak her ikisi de sorunludur. Tasarının 9. maddesinin (c) fıkrasının 4. bendi uyarınca 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi, 17/A maddesi, ek 4 üncü, ek 5 inci ve ek 6 ncı maddeleri ile anılan Kanunun eki cetvelin ana hizmet birimlerinin düzenlendiği (13) numaralı bölümü yürürlükten kaldırılacaktır.

Ek 4. madde İnsan Hakları Üst Kurulu'nu, Ek 5. madde ise İnsan Hakları Danışma Kurulu'nu düzenlemektedir. Bilindiği üzere çoğulcu bir yapıyı yansıtmaması düşünülen Danışma Kurulu 6 yıla yakın bir süredir yasanın açık hükmüne rağmen toplanmamaktadır. En azından böylesi ağır bir hukuka aykırılığa son vermek açısından Danışma Kurulu'nun sonlandırılması yerindedir. Ancak asıl sorunlu hüküm ek 6. maddenin kaldırılmasıdır. Ek 6. madde bugüne kadar bir kez bile oluşturulmamış insan hakları ihlallerini inceleme heyetlerini düzenlemektedir. Bu heyetler hiç oluşturulmamakla birlikte, mevcut il ve ilçe insan hakları kurullarının varlığı bu hükme dayandırılmıştır. Hali hazırda, il ve ilçe kurullarının kurulmasına ilişkin Yönetmelik, Ek 6. maddeye açıkça aykırı bulunmaktadır.²³ Bununla birlikte, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin²⁴ 3. maddesine göre Yönetmelik 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun ek 6 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Şimdi Ek 6. maddenin kaldırılmasıyla il ve ilçe kurulları tamamen yasal dayanaktan yoksun hale gelmektedir.

Tasarıdan anlaşıldığı kadarıyla Üst Kurul ve Danışma Kurulu'nun aksine il ve ilçe kurulları kaldırılmayacaktır. Çünkü Tasarının 6. maddesine göre İnsan Hakları Kurumu'nun İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi il ve ilçe insan hakları kurullarının ziyaretlere ilişkin raporlarını inceleyip, değerlendirecektir. Yine Tasarının Geçici 1. maddesinin 7. bendine göre Kurum büroları kuruluncaya kadar, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, Kurum bürosu olarak görev yapacaktır.

Bu hükümler, kötü düzenleme olmanın ötesinde çok sayıda hukuk ve uygulama sorununa yol açacaktır. Birincisi yukarıda açıklandığı gibi artık il ve ilçe insan hakları kurullarının yasal bir dayanağı kalmamıştır. Daha önce yasaya aykırı bir düzenlemeyle kanuna aykırı olmama ilkesini ihlal eden kurullar Tasarının yasalaşması halinde kanuna dayanma ilkesini ihlal eder duruma gelecektir ki bu çok daha vahimdir. İdarenin kanun olmayan bir alanda genel düzenleme yetkisi olmadığına göre artık il ve ilçe kurullarının da olmaması gerekir.²⁴

Dahası Tasarı, mevcut insan hakları kurumlarıyla yeni Kurumun ilişkisini düzenlemediği için çeşitli birimlerin Kurum karşısındaki konumu belirsiz kalmıştır. Örneğin Tasarının 2. maddesinde Kurum'un yurt içinde büro açabileceğini belirtmektedir. Geçici 1. madde ise bürolar kuruluncaya kadar İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları'nın büro görevi yapacağını belirtmektedir. Her ne kadar İnsan Hakları Başkanlığı, ku-

²²UN Handbook, para. 88.

²³Bu aykırılığı uzun süre önce saptayıp açıklamıştık. Buna rağmen yıllardır yasaya aykırı bir şekilde oluşturulmuş il ve ilçe kurulları faaliyetlerine devam etmiştir. Altıparmak, yukarıda not 5.

²⁴Aynı durum genel hükümlere dayanarak oluşturulan İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi Yönetmeliği için de geçerlidir. Yasada bu Komiteye ilişkin bir hüküm olmadığı için Yönetmeliğin dayanak maddesi Başbakanlık Teşkilat Yasası'nın genel hükümlerine yollama yapmaktadır Türkiye İnsan Hakları Kurumu kurulduktan sonra bu Komite'nin durumunun ne olacağı da belirsizdir. Bkz. İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi Yönetmeliği, RG: 11.11.2006, S. 26343, 3. madde.

rulların idari hiyerarşiye tabi birimler olmadığını ifade etmekteyse de²⁵, il ve ilçe kurullarının vali ve kaymakamlığa bağlı birimler olduğu şüphesizdir. Dahası, bürolar açılıncaya kadar bu birimlerin büro görevi yapacağı ifadesinden her ile bir büro açılacağı gibi bir sonuç çıkarılabilir ki, Tasarı'nın ilgili bölümlerinde bu hizmeti yürütmek için bir kadro veya bütçe ayrıldığını gösterir bir hüküm bulunmamaktadır.

Öte yandan yukarıda da belirtildiği gibi, İl ve ilçe kurullarının varlıklarını sürdüreceği Tasarı'nın 6. maddesinden anlaşılmaktadır. Bu durumda, İnsan Hakları Kurumu ile benzer nitelikte faaliyet gösteren kurulların durumunun ne olacağı belirsizdir. Örneğin, bu kurullar aldıkları şikayetleri Kurum'a mı yönlendireceklerdir? Yoksa bir kısmını yerelde çözüp daha kapsamlı olanlarını mı Kurum'a yönlendireceklerdir? Eğer ikinci yöntem tercih edilirse, hangi ölçütlere göre bu karar verilecektir? İl ve ilçe kurullarının tüm faaliyetleri açısından artırılabilir bu sorular Tasarı'da cevapsız kalmaktadır.

B. Yeni Kurulan Kuruma İlişkin Belirsizlikler

Hukuksal dayanak sadece insan hakları kurullarının oluşumu değil ve fakat yetkileri açısından da açık ve net olmalıdır. Tasarının yasalaşması halinde İnsan Hakları Kurumu hakkında bir yasa olacak ancak çok sayıda husus çok genel ifadelerle düzenlendiği için bunları açıklığa kavuşturmak daha güvencesiz düzenleyici idari işlemlere bırakılacak ya da daha kötüsü idarenin uygulamalarıyla somutlaştırılmaya çalışılacaktır. Aşağıda diğer başlıklar altında bu nitelikte çok sayıda hüküm bulunabileceği için burada sadece iki örnekle yetinmeyi uygun görüyoruz.

Tasarı, Kurum'a olabildiğince geniş bir görev alanı vermekle birlikte, oluşum ve yetkileri belirsiz bıraktığı için bu geniş yetki alanı işlevsiz kalacaktır. Tasarı Kurum'un yetki alanına ilişkin olarak "insan hakları alanındaki gelişmeleri izlemek", "insan haklarının korunmasına" ilişkin çalışmalar yapmaktan (md.2 (2)); "her türlü insan hakları ihlali iddialarını başvuru üzerine veya re'sen incelemekten, araştırmaktan" (md. 6 (a) (1)) bahsetmektedir. Bu durumda, Kurum sadece Anayasa'da sayılı temel hak ve özgürlüklerle sınırlı kalmayacak, insan hakları kavramı altında sınıflandırılabilir her türlü konuyu başvuru üzerine ve re'sen inceleyebilecektir. Ancak bu incelemenin niteliği belirsizdir. Muhtemelen insan haklarından ne anlaşılması gerektiği konusunda da Tasarıyı hazırlayanlar net değildir.²⁶ Örneğin ekonomik, sosyal haklara ilişkin inceleme ne şekilde yapılacaktır? Kurum Anayasa'da düzenlenmeyen ama İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde bir insan hakkı olarak düzenlenen iltica hakkına ilişkin inceleme yapacak mıdır? Kurum Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 27. maddesinde düzenlenen azınlık haklarına ilişkin başvuruları –Türkiye'nin çekincesini de dikkate alarak-²⁷ inceleyecek midir?

Sorun sadece bir kapsam sorunu da değildir. Yöntemsel açıdan da sorunlar sonraya bırakılmayacak niteliktedir. 6. madde her türlü insan hakları ihlalinin inceleme yetkisinden bahsetmekte ancak Kurum'a yapılacak başvuruların diğer hukuksal yollar üzerindeki etkisinden bahsetmemektedir. Örneğin, idari yargı yerine İnsan Hakları Kurumu'na başvuran kişi açısından dava süresi duracak mıdır? İnsan Hakları Kurumu'na başvuru yapmadan önce gerçekleştirilmesi gereken koşullar, tüketilmesi gereken yollar var mıdır?

Benzer sorunlar şikayet edilecek makamlar açısından da sıralanabilir. "Her türlü insan hakları ihlali" kavramı yargı tarafından gerçekleştirilen ihlalleri de kapsar mı? Örneğin, ifade özgürlüğü ihlallerinin çoğu

²⁵İnsan Hakları Başkanlığı (2006), İnsan Hakları, (Ankara: İnsan Hakları Başkanlığı), s. 128.

²⁶Anayasa'nın 90. maddesine 2004 yılında yapılan ekte usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalardan bahsedilmiş, bunun insan haklarından ayrı bir anlamı olup olmadığı öğretilerde tartışılmıştır. Bizim de katıldığımız bir görüş, buradaki temel hak ve özgürlükler kavramını insan hakları sözleşmeleri şeklinde geniş anlamaktan yanadır. Bkz. Prof. Dr. Mesut Gülmez'in Bildirisi, Türkiye Barolar Birliği (2004), İnsan Hakları Uluslararası Sözleşmelerinin İç Hukukta Doğrudan Uygulanması, (Ankara: TBB Yayınları), s. 38, 65.

²⁷Bkz. Bakanlar Kurulu'nun 5851 sayılı Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin İlişik Beyanlar ve Çekince ile Onaylanmasına Dair Kararı, RG: 21 Temmuz 2003, Sayı 25175.

idare değil yargı tarafından gerçekleştirilmektedir.²⁸ İnsan Hakları Kurumu bu ihlalleri inceleme yetkisine sahip midir? Kuvvetler ayrılığı dikkate alınarak bu soruya olumsuz cevap verilse bile acaba davanın esasıyla ilgili olmayan yargılama sorunlarıyla ilgili de aynı sonuca ulaşılabilir mi? Örneğin, şikayet verilen kararın doğruluğuna değil ve fakat makul sürede verilmemesine ilişkinse İnsan Hakları Kurumu yapılan başvuruya ne cevap verecektir? Ya da Anayasa uyarınca yargı yolu kapalı olan konularda Kurum'a başvurulabilir mi?²⁹

İhlalin bulgusunun sonuçları da Tasarı'da belirsizdir. Tasarı "bunların sonuçlarını ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlemlerin başlatılması için girişimde bulunmak" yetkisinden bahsetmektedir. Bu ifade, bütün ihlallerin idareden kaynaklanacağı varsayımından yola çıkmaktadır. İhlalin kaynağı bir yasa veya Anayasa ise Kurum Meclis'e yasa veya Anayasa'yı değiştirmesi gerektiğini mi bildirecektir? Son dönemde verilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bu tür çok sayıda örnek vermektedir.³⁰ Tasarı, Paris İlkeleri'nde öngörülen yeni kanunların hazırlanmasını, yürürlükteki kanunların değiştirilmesini tavsiye etmenin³¹ benzeri bir yetkiyi Kurul'a vermemiştir. Teşkilat içindeki Hukuk Birimi'nin "İnsan hakları ile ilgili mevzuat tasarıları, mevzuat, uygulamalar ve diğer hukukî konular hakkında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara veya kamuoyuna talep üzerine veya re'sen görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak" yetkisi bulunmakla birlikte bunun yasa ve Anayasa değişikliklerini kapsayıp kapsamadığı, yapılan başvurular sonucunda re'sen böyle bir yola gidip gidemeyeceği belirsizdir. Oysa Kurum'un bu tür saptamalar yapması, olumlu bir kamuoyu desteğiyle yasa değişikliği yapılmasının yolunu açabilecektir. Görüldüğü gibi, bu konuların hiçbiri Tasarı'da açıklığa kavuşturulmamıştır.

Bir diğer örnek Tasarı'nın 6. maddesinde "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere düzenli ziyaretler" gerçekleştirileceği belirtilmektedir. Aşağıda ayrıntılı açıklanacağı gibi bu hüküm, Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşmesi'ne Ek Seçmeli Protokol (Seçmeli Protokol)³² tarafından beklenen

²⁸Bunun için, İnsan Hakları Başkanlığı ve İl-İlçe Kurulları düşünce ve ifade özgürlüğü ihlali iddiasıyla hiç başvuru almamaktadır. Başkanlığın yayımladığı son istatistiklere göre, 2009 yılında ifade-düşünce özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasıyla kimse İnsan Hakları Başkanlığına başvurmamıştır. Toplam 2562 başvurunun bir tanesinin bile ifade özgürlüğüne ilişkin olmaması dikkat çekicidir. İnsan Hakları Başkanlığı (2010), İnsan Hakları İhlali İddiası Başvurularına İlişkin Sayısal Veriler, (Ankara: İHB), s. 4. <http://www.ihb.gov.tr/RAPORLAR/Istatistikler/2009%20İnsan%20Hakları%20İstatistikleri.doc>. Aynı gerekçeyle Başkanlık tarafından yapılan şu değerlendirmeye katılmak mümkün değildir: "düşünce ve ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı gibi konulardaki sikkayetlerin sınırlı sayıda kalmasının, **Türkiye'nin giderek daha saydam, demokratik ve özgürlüklerin önünü açan bir idare tarzı kazanmasının tezahürlerinden olduğu mülahaza edilmektedir.**" İnsan Hakları Başkanlığı (2008), İnsan Hakları Bülteni 2008/1, s. 17.

²⁹Tipik bir örnek Anayasa'nın 129. maddesinin uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolunu kapatması sorunudur. Anayasa Mahkemesi, yakın tarihli bir kararında "Yasa koyucunun, Anayasa'nın anılan maddesine aykırı olarak uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolunu açabilmesi olanaklı değildir" demiştir. AYM, E. 2002/169, K. 2007/88; RG: 19.2.2008, S. 26972. Aynı konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yargı yolunun kapalı olmasını AİHS'nin etkili başvuru yolunu öngören 13. maddesine aykırı bulmuştur. Karaçay/Türkiye, no. 6615/03, 6. 3.2007, para. 44-45.

³⁰Bkz. Zorunlu din dersine ilişkin Hasan ve Eylem Zengin/Türkiye, no. 1448/04, 09.10.2007; idari yargıda ıslah kurumunun tanınmamasına ilişkin Okçu/Türkiye, no. 39515/03, 24.8.2009; Terörle Mücadele Yasası'nın 6. maddesinin sansüre yol açtığına ilişkin Ürper ve Diğerleri/Türkiye, no. 14526/07 vd., 20.10.2009; Aile kütüklerinde din hanesinin bulunması gerektiğini belirten 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 7. maddesine ilişkin Sinan Işık/Türkiye, no. 21924/05, 02.02.2010; 4675 sayılı Ceza İnfaz Hakimliği Yasasının 6. maddesinin duruşma yapılmaksızın karar verilmesini öngören hükmüne ilişkin Gülmez/Türkiye, no. 16330/02, 20.5.2008.

³¹Paris İlkeleri, para 3 (a) (i).

³²Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşmesi'ne Ek Seçmeli Protokol. A/RES/57/199, 42 I.L.M. 26 (2003)]. Protokol 22 Haziran 2006'da yürürlüğe girmiştir. Protokolün resmi olmayan Türkçe çevirisi için bkz. Mehmet Semih Gemalmaz (2004), İnsan Hakları Belgeleri, Cilt VI, Birleşmiş Milletler Üçüncü Bölüm, (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi), s. 167 vd. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı 30.9.2009 tarihinde TBMM'ye sevk edilmiştir ve halen Komisyonudadır.

ölçütlerin çok altındadır. Burada sadece mevcut hükmün yasalık ilkesi açısından durumuna temasla yetinilecektir. Hükümden, ziyaret edilecek yerlerin nereler olduğu anlaşılamadığı gibi düzenli ziyaretten hangi periyodu anlamak gerektiği, hangi mekânın hangi sıklıkla ziyaret edileceği de çıkarılamamaktadır. Ziyaret sırasında; nelere bakılacağı, hangi bilgilere ulaşılacağı de belirsizdir. Bu durumda, ziyaret yönteminin yasal güvenceye sahip olduğunu kabul etmek imkânsızdır.

Tasarı bunun gibi onlarca örnekle doludur. Kurum'un şekli olarak yasal bir dayanağı bulunmakla birlikte, oluşum ve faaliyetine ilişkin birçok husus idari işlemlere bırakılmıştır. Kadrosu ve yetkisi sınırlı bir kurumun bu alanlarda gelecek taleplere yanıt verememesin kısa sürede toplumsal meşruiyetinin yok olmasına yol açacağı açıktır. Ulusal kurumun gerçekten etkili olması, görev alanının ve yetkilerinin belirgin olarak düzenlenmesi ve bu görevleri yapacak mali imkanlara ve personel yapısına sahip olması ile mümkündür.

KURUMSAL YAPI

Tasarı, Kurum içinde iki farklı yapı öngörmektedir. Bunlardan birincisi Türkiye İnsan Hakları Kurulu (Kurul), ikincisi ise Başkanlık Teşkilatı'dır. Aşağıda açıklanacağı gibi Kurul'un görevleri büyük ölçüde semboliktir. Büyük ihtimalle, Kurum'un Paris İlkeleri'ne uygun olduğunu gösterme amacıyla oluşturulmuştur. Teşkilatın genel yapısı ise Kurum Başkanının etkin olduğu bir kamu denetçiliği kurumunu andırmaktadır.

A. Sembolik Kurul

Tasarı'nın öngördüğü Kurul sembolik bir nitelik taşıyacaktır. Tasarı'nın 4. maddesinin 2. fıkrasına göre Kurul en az ayda bir defa olmak üzere, gerekli hâllerde toplanır. Bu 2004 Taslağının 10. maddesinde öngörülen "en az haftada bir defa olmak" şartından da geri bir hükümdür. Bu haliyle Kurul bir onay makamına dönüşmekte, Başkan ise geniş yetkileri ile bir Kamu Denetçisi konumuna yükselmektedir.

Gerçi Kurul'un yetkileri arasında Kurum tarafından yapılan inceleme ve araştırmaları, hazırlanan raporları ve benzeri çalışmaları karara bağlamak da vardır. (Madde 4 (1) (a)) Ne var ki mevcut koşullar karşısında bunun hızlı bir onaydan öteye geçmesi mümkün değildir. Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etme yetkisi, tam olarak anlaşılacakla birlikte sadece uzmanlar tarafından yerine getirilecektir. Yani daha özel niteliklere sahip olması beklenen Kurul üyeleri ziyaret yetkisine sahip değildir.

Bir diğer önemli yetki, şikayetleri inceleme yetkisidir. Bu faaliyet de uzmanlar tarafından gerçekleştirilecektir. Her ne kadar inceleme dosyaları Kurul'a sunulabilirse de ayda bir kez toplanan Kurul'un bu alanda ciddi bir inceleme yapması beklenemez. Türkiye'deki ihlal iddialarını yansıtmadığı açık olan³³ İnsan Hakları Başkanlığı istatistiklerine göre bile 2009 yılında toplam 4503 kişinin Başkanlığa ve kurullara başvurduğunu göstermektedir.³⁴ Bu durumda, kabaca bir ay içinde 380 dosya ile ilgili işlem yapmak gerekecektir. Bu iş yükü karşısında Kurul kararına katılmayan üyenin yazacağı oyla birlikte kararın 15 gün içinde tekemmül ettirilmesi de öngörüldüğüne ve bunun yerine getirilmemesi halinde göreve son verileceğine göre³⁵, üyelerin çoğunluğa katılmaması zor bir ihtimal olarak gözükmektedir.

Bunun yanında, Kurul tamamen etkisiz kılınmamıştır. Tasarı'da doğrudan Kurul'a verilmiş üç önemli görev vardır. Bunlar aşağıda faaliyetler bölümünde ayrıntılı olarak incelenecektir. Ama öncelikle Kurul'un yapısını ve bağımsızlık ölçütlerini incelemek gerekmektedir.

³³Bu istatistiklere göre 2009 yılında Diyarbakır'dan 19; Şırnak'tan 1; Siirt, Tunceli ve Hakkari'den 0 başvuru olmuştur. İnsan Hakları Başkanlığı (2010), İnsan Hakları İhlali İddiası Başvurularına İlişkin Sayısal Veriler, (Ankara: İHB), s. 9. <http://www.ihb.gov.tr/RAPORLAR/Istatistikler/2009%20İnsan%20Hakları%20İstatistikleri.doc>

³⁴Aynı yerde, s. 4.

³⁵Tasarı, md. 4 (4) ve (9).

B. Kurul, Üye Seçimleri ve Güvenceler

Ulusal insan hakları kurumlarının başarılı örnekleri ağırlıklı olarak Parlamento tarafından seçilen ve yine Parlamento'ya karşı sorumlu olan kurumlar olarak tanıtılmaktadır. Türkiye'deki mevcut Parlamento yapısının benzer bir sonuç vermeyeceği ileri sürülebilir. Kaldı ki, Anayasa Mahkemesi'nin 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nu³⁶ iptal ettiği³⁷ dikkate alındığında bunun ancak bir Anayasa değişikliği sonrasında yapılabileceği açıktır.³⁸ Bu ihtimalin düşünülüp düşünülmediği, Kurul'un bağımsızlığı ve çoğulcuğu açısından sonuçlarının dikkate alınıp alınmadığı bilinmemektedir.

Tasarı'nın 4. maddesinin 4. fıkrasına göre onbir üyeden oluşacak Kurul'un Başkan, İkinci Başkan ve üyeleri Bakanlar Kurulu tarafından atanacaktır. Üyeleri siyasi organlar tarafından seçilmesine rağmen Uluslararası Koordinasyon Komitesi tarafında Paris İlkeleri'ne uygun görülerek (A) tipi akreditasyon alan ulusal kurumlar vardır. Örneğin Birleşik Krallık'ta³⁹ atamayı Bakan, Kanada ve Avustralya'da⁴⁰ Kraliçe'nin temsilcisi olan Genel Vali, Fransa'da ise Başbakan⁴¹ yapmaktadır. Ne var ki kimi ülkelerde bu tür örneklerin bulunması, benzer bir yöntemle Türkiye'de bağımsız, çoğulcu bir mekanizmanın kurulacağı anlamına gelmez. Çünkü bu halde dahi bağımsızlık ve çoğulculuğu sağlamaya yönelik çeşitli önlemler öngörülmelidir.⁴²

1. Çoğulculuk

Tasarı'ya göre, üniversite mezunu herkes 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesindeki temel koşulları yerine getirdiği takdirde, Kurul üyesi olmak üzere Kurum'a başvurabilecektir. (md. 3 (3)). Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin tamamı Bakanlar Kurulu tarafından seçilecektir. (md. 3 (4)). Türkiye İnsan Hakları Kurulu'nun çoğulcu oluşumunu sağlamaya yönelik tek hüküm 3. maddenin 4. fıkrasıdır. Buna göre "Seçimlerde, ilgili sivil toplum, sosyal ve mesleki kuruluşların, düşünce akımlarının, üniversitelerin, uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir."

Bu ifade Paris İlkeleri'nin ifadesiyle tam olarak örtüşmemektedir. Paris İlkelerine göre üyelerin belirlenmesinde "İnsan hakları ve ırk ayrımcılığına karşı mücadele alanlarında sorumluluk üstlenen sivil toplum kuruluşları, sendikalar, avukatlar, doktorlar, gazeteciler ve önde gelen bilim adamları örgütleri gibi ilgili sosyal ve mesleki örgütlerin; felsefi veya dini düşünce akımlarının; Üniversiteler ve nitelikli uzmanların" çoğulcu temsili dikkate alınmalıdır. Ayrıca seçim süreci "insan haklarının geliştirilmesi ve korunması alanında etkinlik gösteren sivil topluma ait tüm sosyal güçlerin çoğulcu temsilini sağlamak için gerekli tüm güvenceleri içerecek bir usule göre tesis edilecektir"⁴³

Paris İlkeleri'nin ulusal mevzuatta daha somutlaştırılması gerekirken, tam tersine İlkeler daha da muğlak hale getirilmiştir. Tasarı'nın 3. maddesinde Kurul Başkanı ve Üyesi olmak için hiçbir koşul getirilmediği de düşünüldüğünde, Bakanlar Kurulu dilediği kişiyi Kurul üyesi olarak atayabilecektir. Bu kadar geniş ta-

³⁶RG: 13 Ekim 2006, no. 26318.

³⁷AYM Kararı, E. 2006/140, K. 2008/185, kt. 25.12.2008.

³⁸Bilindiği gibi 4756 sayılı Yasa'nın, "Radyo ve Televizyon Üst Kurulu"na Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce üye seçilmesine ilişkin kuralları Anayasa Mahkemesi tarafından 21.09.2004 gün ve E.2002/100, K.2004/109 sayılı kararla iptal edilince, Anayasa'nın 133. maddesinde 21.6.2005 gün 5370 sayılı yasanın 1. maddesiyle değişikliğe gidilmiş, Meclis'in RTÜK'e üye seçmesinin önu açılmıştır.

³⁹Birleşik Krallık'ta Eşitlik ve İnsan Hakları Komisyonu üyelerini Bakan atamaktadır. Colm O'Conneide (2007), "The Commission for Equality and Human Rights: A New Institution for New and Uncertain Times", 36 Industrial Law Journal 141, 158.

⁴⁰Eşsiz, para. 247 ve 306.

⁴¹Article 3(1), Décret constitutif de la Commission Nationale Consultative des Droits de l'Homme 1984.

⁴²Örneğin İrlanda'da İnsan Hakları Komisyonu'na üyeleri Bakanlar Kurulu atamakta ama üyelerin deneyim, ehliyet, eğitim ve uzmanlık koşullarını yerine getirmesi gerekmektedir. Human Right Commission Act, 2000 No. 9, madde 4(4).

⁴³Paris İlkeleri, para 4 (a)-(e).

nımların nasıl olumsuz sonuçlar doğurabildiğinin yakın tarihli bir örneği Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu'na üye seçimleri sırasında görülmüştür. Danışma Kurulu Yönetmeliği, Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısından daha somut bir şekilde üyeleri 16 ayrı bent şeklinde sınıflandırmıştır. Yönetmeliğe göre çok sayıda kamu görevlisinin yanında, kurulda "İnsan Hakları alanında faaliyet gösteren ve Üst Kurul tarafından belirlenen sivil toplum kuruluşlarından birer temsilci" bulunacaktır.⁴⁴ Danışma Kurulunda ayrıca yazı ve çalışmalarında insan hakları konularına yer veren araştırmacı veya yazarlardan beş kişi bulunacaktır. Ancak hangi sivil toplum örgütleri ve yazarların tercih edileceğine dair somut bir ölçüt yoktur. Bu amaçla Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi yönetim kurulu üyeleri Başbakanlık'a başvurarak şu bilgileri istemişlerdir:

"2. İnsan Hakları Üst Kurulu'nun insan hakları alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından hangilerinin kurulda yer alacağını saptamak üzere kullandığı ölçütler var mıdır? Varsa bu ölçütler nelerdir?"

3. Üst kurulun tespit ettiği ölçütler varsa bu ölçütler herhangi bir şekilde alenileştirilmiş,

kamuya duyurulmuş ve ilgili örgütlere iletilmiş midir? Aynı şekilde p bendinde insan hakları alanında çalışma yapan araştırmacıların da Danışma Kuruluna seçilecekleri öngörülmüştür. Üst kurulun bu alan için geliştirdiği ölçütler nelerdir?"⁴⁵

Başbakanlık tarafından İnsan Hakları Merkezi'ne verilen cevapta sadece toplumun tüm kesimlerinin Danışma Kurulunda temsil edilmesi gerektiği düşüncesinden hareket edildiği ifade edilmektedir.⁴⁶ Bir başka deyişle seçim yaparken hiçbir ölçüte başvurulmamaktadır. SBF İnsan Hakları Merkezi'nin konuyla ilgili değerlendirmesi durumu somut bir şekilde ortaya koymaktadır:

"Daha somut olarak dilekçede örnek olarak belli derneklerin bu ölçütleri yerine getirip getirmediği sorulmuştur. Bu dernekler Türk Dünyası İnsan Hakları Derneği, Hukukun Egemenliği Derneği, Hukukun Üstünlüğü Derneği, Toplumsal Düşünce Derneği, Deniz Feneri Derneğidir. Verilen cevapta ismi geçen derneklerden sadece Hukukun Üstünlüğü Derneği hakkında bilgi vardır. Bu bilgi aynen şu şekildedir: "Hukukun Üstünlüğü Derneği, 29.11.2002 tarihinde İstanbul'da kurulmuş olup başlıca amacı, hukukun her alanda üstün olmasının teminine katkıda bulunmaktır. Dernek, 18.9.2004 tarihinde Birinci Olağan Genel Kurulu'nu yapmıştır." Sadece bu bilgiler dahilinde bu Derneğin Danışma Kurulu'na seçilmesi ortada herhangi bir ölçüt bulunmadığını gösterir."⁴⁷

Tasarı'nın getirdiği tanım çok daha sıkıntılı bir seçimi mümkün kılmaktadır. Örneğin "ilgili sivil toplum" ne demektir? Paris İlkeleri hak temelli örgütlerin seçimini sağlamak için insan hakları ve ırk ayrımcılığına karşı örgütlerden söz ederken, Tasarı ilgili sivil toplumdaki bahsetmektedir. Bu tanıma, sosyal yardım örgütlerinin yanı sıra tüzüğünde insan hakları ifadesine yer veren her örgüt dahil edilebilir. Yine düşünce akımından neyin kast edildiği de belirsizdir. Örneğin Alevilik bir düşünce akımı mıdır? Ya da Kurul içerisinde sosyalist bir üyeye de yer verilecek midir? Meslek örgütlerinden, konuyla daha ilgili olan Baro ve Tabip odaları yanında örneğin Esnaf örgütlerine de eşit bir pay mı verilecektir?

Paris İlkeleri'nde öngörülen çoğulculuk tanımının üye seçimi açısından iki hedefi vardır. Birincisi, hak ihlaline uğrayan grupların temsilini sağlamaktır. İlkelerin ikinci hedefi, kurumların görevlerini amaca uygun bir şekilde yürütmesini sağlamak için gerekli uzmanlığa sahip olmasıdır. Bu ölçütler, Tasarı gerekçesinin de yollama yaptığı Seçmeli Protokol'ün 18. maddesinde çok daha açık bir şekilde ifade edilmiştir:

"2. Taraf Devletler, ulusal önleyici mekanizmadaki uzmanların gereken yeterliliğe ve mesleki bilgiye sahip bulunmalarını temin etmek üzere gerekli önlemleri alacaklardır. Taraf Devletler cinsiyet açısından dengeli

⁴⁴İnsan Hakları Danışma Kurul Yönetmeliği (RG: 23.11.2003, S. 25298), Md. 4 (m).

⁴⁵Başvurunun tam metnine İnsan Hakları Merkezi'nin web sitesi <http://ihm.politics.ankara.edu.tr> adresinden ulaşabilir.

⁴⁶Başbakanlığın cevabının tam metnine İnsan Hakları Merkezi'nin web sitesi <http://ihm.politics.ankara.edu.tr> adresinden ulaşabilirsiniz.

⁴⁷Açıklama için bkz. <http://ihm.politics.ankara.edu.tr/Belgeler/Aciklama1.doc>.

bir dağılım olmasına ve ülkedeki etnik ve azınlık gruplarının yeterli şekilde temsil edilmesini sağlamak için çaba göstereceklerdir.”

Gerçekten de, ulusal kurum eğer Tasarı’da öngörüldüğü gibi alıkonulma yerlerini düzenli bir şekilde ziyaret edecekse, bu ziyareti hangi uzmanlık bilgisine göre gerçekleştirecektir? Açılışın en önemli parçalarından biri olarak sunulan ulusal kurumda Seçmeli Protokolde öngörülen cinsiyet, etnik grup temsili neye göre sağlanacaktır?

2. Bağımsızlık

Buraya kadar ifade edilenler bağımsızlığın sağlanması açısından da önemlidir. Bakanlar Kurulu, Tasarı’da ifade edilen “özen”i göstermezse, bunun hukuksal sonucu ne olacaktır?

Ulusal insan hakları kurumlarının kurulması ihtiyacı basit bir çelişkiden doğmaktadır. İnsan haklarının ihlalcisi olan devlet aynı zamanda uluslararası ve ulusal hukuka göre ihlale karşı önlemleri almakla görevli olan süjedir. İhlalcinin aynı zamanda koruyucu olması da mümkün değildir. Bu nedenle, çelişkiyi aşmak için önerilen “insan hakları ulusal kurumlarından” kastedilen herhangi bir yönetim birimi değil, belirtilen bu çelişkiyi aşacak şekilde örgütlenmiş insan hakları örgütlenmeleridir. Bir başka deyişle yönetim hiyerarşisinden bağımsız, onu dışarıdan gözlemleyebilen örgütlenme modelleri.

İnsan hakları ulusal kurumları kavramı altında klasik hiyerarşik birimlere alternatif olarak önerilen yeni birimler içinde iktidar bulunmayabilir ama muhalif görüş olmazsa ulusal insan hakları kurumundan bahsedilemez. Bu nedenledir ki, ulusal kurumların asgari ölçütlerini gösteren Paris İlkeleri ulusal kurumlar içerisinde çeşitli kesimlerin temsili öngörürken idarenin temsili ancak oy kullanma hakkı olmaması şartıyla kabul etmektedir.

Şüphesiz yasaya dayalı olarak kurulan ve kamusal bir faaliyet yürüten bir kuruluş olan ulusal kurumların üye seçiminde kamusal yetki kullananların rol alması kaçınılmazdır. Ancak bu yetki kullanılırken oluşturulacak kurumun iktidarı gözetleme yetkisiyle donatıldığı da unutulmamalıdır. Hiçbir güvencenin olmadığı yerde iktidarın kendisini eleştirecek isimleri seçmesini beklemek gerçekçi olmayacaktır. Bu şekilde belirlenecek kişiler, en çok ihtiyaç duyulan konularda iktidarı eleştirmekten kaçınacaktır.⁴⁸ Bu nedenle, yürütmenin üyeleri tek başına belirlediği modellerin bağımsız olmadığı kabul edilmektedir. Böylesi bir tehlike, sadece yasada “görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişinin Kurula emir ve talimat veremeyeceğini” belirtmekle giderilemez. (Tasarı, md. 2 (3)).

Bu nedenle, siyasi makamların doğrudan atama yapmaması tavsiye edilmektedir.⁴⁹ Bunun yerine; sivil toplumun geniş katılımı, üyelik başvuru ve seçimlerinde şeffaflık gibi yöntemler önerilmektedir.⁵⁰ Esasen hem Türkiye’de hem diğer ülkelerde bu sorunu aşmak için bazı yöntemler önerilmiştir. Örneğin, İnsan Hakları Danışma Kurulu’nun İnsan Hakları Birimlerinin Yeniden Yapılandırılması (Amaç ve Örgütlenme) Komisyonu’nun hazırladığı 13 Şubat 2004 tarihli raporda şöyle bir öneri geliştirilmiştir:

“Kurul, insan hakları alanında çalışma ve etkinlikleriyle tanınan kişiler arasından;

- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun seçeceği bir üye,
- Üniversitelerarası Kurulun öğretim üyeleri arasından seçeceği bir üye,
- Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarının yargıç ve savcılar arasından seçeceği birer üye,

⁴⁸Aynı yönde bkz. Smith, s. 910.

⁴⁹International Council on Human Rights ve Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2005), *Assessing the Effectiveness of National Human Rights Institutions*, s. 14; *National Human Rights Institutions, Best Practice (2001)*, s. 16.

⁵⁰Appointment Procedures of National Human Rights Institutions, Paper for the Discussion of the International Coordinating Committee of National Human Rights Institutions (13 Nisan 2006), s. 4.

- Türkiye Barolar Birliği'nin avukatlar arasından seçeceği bir üye,
- Türk Tabipler Birliği'nin doktorlar arasından seçeceği bir üye,
- En büyük beş sendika konfederasyonunun ikişer delege ile temsil edileceği seçiciler kurulunun seçeceği bir üye,
- İnsan haklarıyla doğrudan ilgili on dernek ve vakfın ikişer delege ile temsil edileceği seçiciler kurulunun seçeceği beş üye,
- Hükümet tarafından seçilecek üç üye” olmak üzere toplam 15 üyeden oluşur.

Birçok açıdan eleştiriye açık 2004 Taslağı da bu açıdan mevcut Tasarı'dan çok daha ileridedir. 2004 Taslağına göre Üst Kurula

“İnsan hakları alanında uzmanlaşmış öğretim üyelerinden bir,

Birinci sınıfa ayrılmış hakim ve savcılar arasından Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenecek iki aday arasından bir,

Kurumda meslek personeli, hukuk danışmanı yahut ana hizmet birimi amiri olarak çalışanlar arasından Kurulun göstereceği dört aday arasından iki,

Barolar Birliği tarafından insan hakları konusunda çalışmaları bulunan üyeleri arasından belirlenecek iki aday arasından bir,

Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarda insan hakları alanında danışman, yönetici, hakim sıfatıyla en az bir yıl fiilen görev yapanlar arasından belirlenecek bir,

Türkiye'yi uluslararası alanda büyükelçilik veya eşdeğer nitelikte bir görevle temsil etmiş diplomat veya uluslararası hukuk alanında kariyeri bulunan kişiler arasından ilişkili Bakan tarafından belirlenecek iki kişi arasından bir kişi atanır.”

2007 yılında Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu'nda değişiklik yapılırken, bir öneride de “Kurulda Baroların ve tabip odalarının ilgili komisyon temsilcilerine yer verilir” şeklinde⁵¹ bir değişiklik talebi sunulmuştur.⁵² Adalet Komisyonu'nda bu görüşler, 4681 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen meslek gruplarının kapsamını daraltacağı ve kurullar hâlihazırda görevini büyük oranda başarı ile yerine getirdiği için reddedilmiştir.

Şüphesiz bu yöntemler bile yeterli değildir. Danışma Kurulu ve il-ilçe kurulları deneyimi herhangi bir uzmanlık ve deneyim sahibi olmadan onlarca örgütün kurullara dahil olduğunu göstermektedir. Sadece 11 üyesi bulunacak bir kurulda böyle bir keyfiliğe müsaade edilemez. Slovenya ulusal izleme kurulu ile ilgili verilen seçim süreci, bu alanda yapılacak seçimlerin keyfiliğini önlemek açısından hatırlatılabilir. Bu süreçte başvuran örgütlerin, insan hakları ve özellikle işkenceyle mücadele alanında gerçekleştirdiği etkinlikleri bildirmesi istenmiştir.⁵³ Türkiye'de de on yıllardır temel hak ihlalleriyle ilgili iddiaları takip eden örgütlerin deneyimlerinden yararlanmak için benzer bir yöntem önerilebilir. Tasarı ve hazırlık aşamaları bu önemli noktaları hiç dikkate almamıştır.

⁵¹Pervin Buldan ve arkadaşlarının sunduğu değişiklik önergesi, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem. 23, Yasama Yılı. 2, C. 5, 21. Birleşim, 15 Kasım 2007.

⁵²İzmir Milletvekili Ahmet Ersin'in 4681 Sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/214), <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1065m.htm>.

⁵³Veysel Eşsiz (2009), İnsan Hakları Ulusal Kurumları: Farklı Coğrafyalar, Başka Deneyimler, (İHOP: Ankara) para. 63. Association for the Prevention of Torture (2010), OPCAT Country Status Ratification and Implementation, Kasım 2009 Güncellemesi, s. 135.

C. Başkanlık ve Teşkilat

1. Başkan

Kurumun teşkilatı Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Başkanlık; Başkan Yardımcısı, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşacaktır. Kurumun görevlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli hizmetlerin Başkan, İkinci Başkan, Başkan Yardımcısı ile İnsan Hakları Uzmanları ve Uzman Yardımcıları tarafından yürütülmesi öngörülmüştür. (md. 5). Asli hizmetlerin tamamının uzman ve uzman yardımcıları tarafından gerçekleştirileceği ve kurum personelinin de Başkan tarafından atanacağı⁵⁴ düşünüldüğünde Başkanlık makamının ne kadar kilit bir rol oynadığı anlaşılacaktır. Uzman ve uzman yardımcılarını ancak Başkanın yetkilendirmesi hâlinde, kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkili olacaktır.⁵⁵ Yürütülecek yüzlerce işlemin tamamında Başkan'ın iznini aramaya neden ihtiyaç duyulduğunu anlamak mümkün değildir.

Başkan, Kurum içerisinde öylesine belirleyicidir ki araştırma ve inceleme için dışarıdan kişilerin katılımıyla heyet oluşturulduğunda kamu kurumları dışında gelecek kişilerin kimler olacağına Kurul değil yine Başkan karar verecektir.⁵⁶

Başkan aynı zamanda Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini de belirlemekle görevlendirilmiştir. (md. 5 (4) (a)). Üyelerden birinin talebiyle gündem değişip, toplantı yapılamayacağına göre Başkan'ın istemediği konuların Kurul tarafından tartışılması mümkün olmayacaktır. Bu durumda, çoğulculuk ve bağımsızlığa ilişkin diğer endişeler giderilse bile iktidarın uygun göreceği bir Başkan, Kurul'un çalışmalarını kilitleyebilecek, yapacağı atamalarla Kurul'un etkinliğini yok edebilecektir.

2. Teşkilat ve Bütçe

Paris İlkeleri'ne göre "ulusal kurum, etkinliklerinin sorunsuzca sürdürülmesini sağlayacak elverişli bir altyapıya, bilhassa yeterli mali kaynaklara sahip olmalıdır".⁵⁷

Yukarıda açıklandığı gibi Türkiye İnsan Hakları Kurumu'nun asli hizmetleri uzman ve uzman yardımcılarını eli ile yürütülecektir. Tasarı'nın 6. maddesine göre Kurum içinde 9 adet Hizmet birimi kurulacaktır (İhlal İddialarının İnceleme Birimi, İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, Hukuk Birimi, Eğitim Birimi, Dış İlişkiler ve Proje Birimi, Medya ve Halkla İlişkiler Birimi, Bilgi ve Dokümantasyon Birimi, Personel Birimi, Yönetim Hizmetleri Birimi). Bunun yanında Başkanın onayı ile Kurum personelinin çalışma grupları oluşturulabilecektir. (md. 6 (3)).

Bununla birlikte, bu kadar kapsamlı işi yapması beklenen toplam personel sayısı 60 kişidir.⁵⁸ 60 kişilik kadronun 45'i uzman ve uzman yardımcısıdır. Bu durumda kabaca her bir birime ortalama 5 uzman ve uzman yardımcısı düşmektedir. Gerçi Kurumda, özel bilgi ve ihtisası gerektiren işlerde, Kurumun faaliyet alanına ilişkin konularda en az on yıl meslekî tecrübesi bulunanlar ile doktor unvan ve derecesini alanlar arasından, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli personel çalıştırılabilecektir ama bunların sayısı da fiilen çalışan İnsan Hakları Uzmanı ve Uzman Yardımcısı sayısının yüzde onunu geçemeyecektir.⁵⁹

⁵⁴Tasarı, md. 5 (4) (c).

⁵⁵Tasarı md. 7 (3).

⁵⁶Tasarı md. 7 (4).

⁵⁷Paris İlkeleri, para. 5.

⁵⁸Bkz. Tasarıya ekli (2) Sayılı liste.

⁵⁹Tasarı, md. 8 (4).

Kurum toplumda gerçekten güven tesis ederse sadece ihlal birimine binlerce başvuru gelmesi beklenmelidir. Türkiye’de kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlerin tamamına ulaşmak da böylesi bir yapı için imkansızdır. Çünkü ziyaretler şu mekanların tamamını kapsamalıdır: Cezaevleri, karakollar, kolluğa ait gözaltı birimleri, adliye nezarethaneleri, hastanelerin mâhkum koğuşları, her türlü nakil aracı, göçmen veya sığınmacı merkezleri, İslahevleri (eğitim evleri), çocuk ve yaşlı bakım evleri veya yurtları, psikiyatrik kurumlar, idari alıkonulma yerleri, uluslararası havaalanlarındaki transit bölgeler, askeri cezaevleri veya hücreler, gizli servislere ait alıkoyma yerleri, askeri üslerde yer alan alıkoyma birimleri.⁶⁰ Sadece düzenli ziyaretler yapılsa bile bu ziyaretlerin bir kısmının ayrıntılı (in-depth) diğerlerinin kısa süreli olması gerekir. Ayrıntılı ziyaretler alıkonulma yerinin büyüklüğüne göre birkaç gün sürebilir.⁶¹ Bu şartlar altında ziyaret edilen bir yerin tekrar ziyaret edilmesi çok uzun süre sonra gerçekleştirilebilir.

Mevzuat incelemeleri için ayrılacak sürede de durum farklı değildir. Danimarka İnsan Hakları Enstitüsü’nün eski Başkanı Morten Kjaerum, bir Yasa Tasarısı’nın insan hakları açısından tam bir incelemesinin ortalama 40 iş saati tuttuğunu belirtmektedir.⁶² Personel yetersizliği tüm hizmet birimleri açısından tekrar edilebilir.

Teşkilatla ilgili bir diğer sorun ise süreç içinde kurulacağı ifade edilen bürolardır. Ulaşılabilirlik açısından büroların açılmasının yerinde bir karar olduğu şüphesizdir.⁶³ Ancak bunun ne şekilde gerçekleştirileceğinin açıklığa kavuşturulması gerekir. Tasarı’nın 2. maddesinin 1. fıkrasına göre “Kurum yurt içinde ve sayısı ikiye geçmemek üzere yurt dışında büro açabilecektir.” Kurumun ulaşılabilirliği açısından son derece önemli olan bu hükmün belirsizliği dikkat çekicidir. Büro açılmasına kim tarafından, hangi koşulların oluşması halinde karar verilecektir? Açılan Büroların kaynak ve personel ihtiyacı nasıl karşılanacaktır? Bu konu, Kurul’un görevlerini düzenleyen 4. maddede açıkça düzenlenmemektedir. Kurumun stratejik planını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak; belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile malî tablolarını hazırlamak Başkanın görevi olduğuna göre⁶⁴, herhalde bu konudaki kararları da ilke olarak Başkan alacaktır.

Bağımsızlık açısından çok önemli olan bütçe ile ilgili sorun bununla da sınırlı değildir. Tasarıya göre Kurumun ana gelir kaynağı Genel Bütçeden yapılacak yardımlardır.⁶⁵ Ancak, bu katkının ölçüsü tanımlanmamıştır, bütçenin nasıl oluşturulacağı da net değildir. Bu raporda açıklandığı gibi hemen hiçbir bağımsızlık güvencesi olmayan Kurum eleştirel bir tavır sergilediğinde Genel Bütçeden kuruma yapılacak yardımlar kısılabilecektir.⁶⁶ 2004 Taslağı bu açıdan alternatif bir yöntem önermektedir. Buna göre Kurum Bütçesi, Genel Bütçe yanında RTÜK ve Telekomünikasyon Üst Kurumu gelirlerinin yüzde onundan oluşacaktır.⁶⁷ Kalıcı bir gelir güvencesi bütçeyi ilgili bir bakanlık bütçesiyle ilişkilendirmek⁶⁸ şeklinde de olabilir. Örneğin Genel Bütçeden yapılacak katkının İçişleri Bakanlığı bütçesinin belirlenecek bir yüzdelik diliminden

⁶⁰Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Kerem Altıparmak ve Hülya Üçpınar (2008), İşkenceyi Önlemede Ortak Akıl, (Ankara: TİHV Yayınları), s. 13 vd.

⁶¹Konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. İşkenceyi Önleme Derneği (2006), Alıkonulma Yerlerinin İzlenmesi: Bir Uygulama Kılavuzu, (çev. Feray Salman), (Diyarbakır: Diyarbakır Barosu Yayınları), s. 41.

⁶²Morten Kjaerum (2005), “The Protection Role of the Danish Human Rights Commission”, Bertrand G. Ramcharan (yay. haz), The Protection Role of National Human Rights Institutions, (Leiden: Martinus Nijhoff Publishers), s. 23, 28.

⁶³UN Handbook, para. 102-103.

⁶⁴Bkz. Tasarı, Md. 5 (4) (d)-(e).

⁶⁵Tasarı, md. 2 (9).

⁶⁶Kamerun, Çad ve Togo gibi bazı Afrika Komisyonlarında eleştiri üstüne kaynak kesme yoluna gidilmiştir. Genel olarak bkz. Human Rights Watch (2001), Protectors or Pretenders: Government Human Rights Commissions in Africa, (New York: Human Rights Watch).

⁶⁷2004 Tasarısı, md. 24.

⁶⁸Asla bir bakanlığın bütçesinin parçası olmamak şartıyla.

az olamayacağını belirtmesi, hükümetin eleştiri üzerine keyfi kaynak kesme yoluna gitmesinin önünü alabilir.

3. Personel Niteliği

Kurumda çalışacak personelin niteliği şüphesiz Kurum'un başarısında önemli bir rol oynayacaktır. Bu anlamda uzmanlığı insan hakları olan kamu personelinin istihdam edilmesinin önemi de yadsınamaz. Bununla birlikte istihdam edilecek kişilerin öngörülen hizmeti yerine getirecek niteliğe sahip olması gerektiği de şüphesizdir. Tasarı, Kurumun faaliyet alanına giren konularda en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden mezuniyeti uzman yardımcılığı için yeterli görmüştür. Sadece Hukuk Biriminde görevlendirilecekler için avukatlık stajını tamamlamış olmak şartı aranmıştır. Oysa, öngörülen hizmet birimleri çok farklı uzmanlık alanlarının Kurum içinde istihdam edilmesini gerektirmektedir. Örneğin alıkonulma yerlerine yapılacak ziyaretlerde hukukçular, adli tıpçılar, uzman psikiyatristler, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, alıkonulma yerlerine ilişkin tecrübesi bulunan kişiler ve antropologların bulunması önerilmektedir.⁶⁹ Bu gereklilik, BM İşkence Özel Raportörü tarafından da ifade edilmiştir.⁷⁰ Benzer saptamalar diğer birimler için de yapılabilir. Örneğin Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, diğer uzmanlıklar yanında, ulusal kurumlarda çocuk hakları uzmanlarının bulunmasının önemine dikkat çekmektedir.⁷¹

Personel yapısı ile ilgili bir diğer sorun da Geçici 1. Maddedeki düzenlenmeden kaynaklanmaktadır. Kurumun bağımsızlığı ve tarafsızlığı için Kurum'un çoğulcu yapısının uzmanlık koşullarını yerine getiren kişilerin atanmasında karar alma yeteneğine sahip olması gerekir. Oysa Geçici madde tüm İnsan Hakları Başkanlığı personelinin yeni kuruma aktarılmasını doğuracaktır. İlgili hükme göre "Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığında en az altı ay süreyle görev yapmış olan Başbakanlık Uzmanları ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kadrosunda olmakla birlikte en az beş yıldır İnsan Hakları Başkanlığında geçici olarak görevlendirilen personelden bu fıkrada belirtilen nitelikleri haiz olanlar İnsan Hakları Uzmanı kadrolarına; anılan Başkanlıkta en az altı ay süreyle görev yapmış olan Başbakanlık Uzman Yardımcıları ise İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadrolarına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde talepleri hâlinde kurumlarının muvafakatiyle atanabilir." Gerçi bu atamalar toplam kadronun yüzde kırkını aşamayacaktır ama İnsan Hakları Başkanlığı'nda toplam 25 personelin çalıştığı düşünülürse zaten bu sayının aşılması da mümkün değildir. Bu koşullar altında, Ulusal Programda ifade edilen İnsan Hakları Başkanlığı'nı Ulusal Kurum'a dönüştürme planı da gerçekleşmiş olmaktadır.

D. Dokunulmazlıklar ve Ayrıcalıklar

Paris İlkeleri üyelerin görevlerinden dolayı sahip olacakları imtiyaz ve dokunulmazlıktan söz etmemektedir. Ama bu konu Birleşmiş Milletler'in ulusal kurumlara ilişkin hazırladığı el kitabında ayrıntılı olarak ele alınmış, ulusal kurum üyelerinin resmi görevleri gereği yerine getirdikleri faaliyetler nedeniyle hukuken ve cezaen sorumlu tutulmaması gerektiği belirtilmiştir.⁷² Seçmeli Protokol'ün 35. maddesi de ulusal önleyici mekanizma üyelerinin görevlerini bağımsız şekilde ifa edebilmeleri için gereken ayrıcalık ve bağımsızlıklara sahip olması gerektiğini belirtmektedir.

Türkiye'de insan hakları alanındaki kısa kurumsallaşma tarihi bu konunun ne kadar hayati nitelikte olduğunu göstermektedir. İnsan Hakları Danışma Kurulu'nun akademisyen başkanı İbrahim Kaboğlu ve üye

⁶⁹Association for the Prevention of Torture (2006), Establishment and Designation of National Preventive Mechanisms, (Cenevre: APT), s. 50.

⁷⁰Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, A/61/259, 14.8.2006, para. 71.

⁷¹Çocuk Hakları Komitesi'nin 2 nolu Genel Yorumu. The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child, 15.11.2002, CRC/GC/2002/2, para. 12.

⁷²UN Handbook, para. 81.

Baskın Oran hakkında, Profesör Oran'ın Kurul için hazırladığı bir rapor için dava açılmış, dava uzun süre kamuoyunu meşgul etmiştir. Muhafız çalışmalarının ne şekilde engellenebileceğinin belki de daha çarpıcı bir örneği bir milletvekilinin faaliyetlerinde görülebilir. Türkiye'de bugüne kadar gerçekleştirilen en etkili ziyaret pratiğine başkanlık eden Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Sema Pişkinsüt hakkında soruşturma açılmış, dokunulmazlığının kaldırılması istenmiş ve Komisyon tarafından 44 il Cumhuriyet Savcılığına yapılan suç duyurularının hemen hepsi takipsizlik kararı ile sonuçlanmıştır.⁷³

İnsan hakları savunucuları hakkında çok sayıda soruşturma devam etmektedir. Bu nedenle kurulacak ulusal kurumun önündeki en önemli engellerden biri faaliyeti engelleyici cezai ve hukuki takibatlar olacaktır. Tasarı, bu açıdan da yeterli güvence vermekten uzaktır. Tasarı'da Kurul üyelerinin görevlerine süresinden önce son verilmesine ilişkin şu hükümlere yer verilmiştir:

md. 3 [...]

(9) Kurul Başkanı, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak, seçilmeleri için gerekli şartları taşımadıkları ya da kaybettikleri Kurulca tespit edilen Başkan ve üyelerin görevlerine Bakanlar Kurulunca son verilir. Kurul kararlarını süresi içinde imzalamayan veya karşı oy gerekçesini süresi içinde yazılı olarak bildirmeyen Başkan ve üyelerin üyeliklerine de aynı usul çerçevesinde son verilir.

(10) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam üç Kurul toplantısına katılmayan; ağır hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremeyecekleri sağlık kurulu raporuyla tespit edilen; görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşen; geçici iş göremezlik hâli üç aydan fazla süren veya üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanan üyelerin üyelikleri düşer.

Görüldüğü gibi kurul kararını süresinde imzalamayan üyelerin durumu çok ağır bir yaptırıma bağlanmıştır. Muhtemelen iş yüküne bağlı olarak gerçekleştirilecek bu ihlal görevin sonlandırılması ile yaptırıma bağlanacaktır.

Birleşmiş Milletler El Kitabı'nda da açıkça belirtildiği gibi, ulusal kurum üyeleri resmi sıfatla yürüttükleri faaliyetler nedeniyle hukuki ve cezai muafiyete sahip olmalıdırlar.⁷⁴ Tasarıya göre ise bu uluslararası ölçütlere aykırı olarak ve ulusal deneyimler dikkate alınmaksızın kurul üyeleri hakkında görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı hiçbir sınır olmaksızın cezai soruşturma yürütülebilecektir. Bir başka deyişle, Kurul üyeleri Kurul'da açıkladıkları düşünceler nedeniyle yargılanabileceklerdir. Kurul üyeleri için 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında kanun uyarınca izni Başkan verecektir. Ancak, gözaltına alınmaması, üstlerinin aranmaması ve diğer koruma tedbirleri konusunda Tasarı'da bir güvence öngörülmemiştir.

Güvenceyi daha da azaltan bir diğer hüküm 3. maddenin 12. fıkrasında sayılmaktadır. Başkan ve üyeler ile Kurum personeli görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri, ticarî sırları ve bunlara ait belgeleri bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamazlar. Seçmeli Protokol'ün 21. maddesi, ulusal mekanizmaya bilgi verenlerin yaptırıma maruz bırakılmayacağını ayrıca ulusal önleme mekanizması tarafından toplanan gizli bilginin özel veri olarak değerlendirileceğini belirtmektedir. Ancak buradaki amaç, Mekanizmaya bilgi verenlerin ve potansiyel ihlal mağdurlarının korunmasıdır. Tasarı bu listeye kamuya ait gizli bilgileri de eklemiştir. Kamuya ait gizlilik taşıyan bilginin ne olduğu belirsizdir. Eğer bundan üzerinde gizli ibaresi bulunan her

⁷³Radikal, "Pişkinsüte Fezleke", <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=9027>; Meryem Erdal (2006), *İşkence ve Cezasızlık Dosyası 2005*, (Ankara: TİHV Yayınları), s. 260.

⁷⁴UN Handbook, para. 81.

türlü belge anlaşılıyorsa, insan hakkı ihlali niteliğinde olan birçok belgede bunun bulunacağı şüphesizdir. Bu durumda incelemeleri sırasında bu bilgilere ulaşan Kurum personeli, bunu açıkladığı takdirde hukuksal ve cezai yaptırımla karşılaşacağını düşünerek açıklama yapamayacaktır. Daha kötüsü kanunen yetkili kılınan merci bu bilgilerle ilgili işlem yapmazsa, Kurum yetkilisi de konuya ilişkin açıklama yapamayacağından ihlal örtbas edilmiş olacaktır.

İmtiyaz ve dokunulmazlıklar açısından Kurum'un asli ve sürekli hizmetlerini yürütecek uzman ve uzman yardımcıları için durum çok daha vahimdir. Bu kişiler, hak ihlallerini soruşturacak, nezarethaneleri ziyaret edecek, tematik incelemeler yapıp bunları raporlayacaktır. Tasarı, tüm bu etkinlikleri yerine getirecek uzman ve uzman yardımcıları için hiçbir güvence getirmemekte, personeli tamamen güvensiz bırakmaktadır.

İŞLEVLER

A.Kurul

Yukarıda Kurulun üç önemli etkinlik alanının bulunduğunu belirtmiştik. Öncelikle belirtilmesi gereken bu görevlerin sınırlarının da diğer hükümlerde olduğu gibi belirgin çizilmediğidir.

Bunlardan birincisi, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemektir. (md. 4 (1) (f)). Bu görev, iki bölümde değerlendirilebilir. Biri, mevzuat ve uygulamanın uluslararası sözleşmelere uygunluğunu izlemektir. Bu konuya aşağıda Kurum'un işlevleri konusunda değineceğiz. İkinci olarak, uluslararası denetim mekanizmalarının verdiği kararların izlenmesi konusu söz konusudur ki Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin AİHM kararlarını izlemeye yönelik olarak bir kişi veya kurumun atanmasını tavsiye eden kararı⁷⁵ da dikkate alındığında bu husus yakın zamanda büyük önem kazanmıştır. Ancak Tavsiye Kararı'na göre bu organın şunlara yetkili olması gerekir: ilgili bilgiye ulaşma, ulusal düzeyde sorumlu kişiler ve organlarla kararları uygulamak ve zorunlu önlemler konusunda karar vermek için birlikte çalışma, gerekirse kararı uygulama süreci konusunda ilgili önlemleri alma veya başlatma.⁷⁶ Tüm bunları yapabilmek için kararları izlemeye yetkili kılınacak kurumun bir eylem planını çıkararak Bakanlar Komitesi'ne sunması da gerekmektedir.

Benzer bir uygulama gerekliliği BM Sözleşme içi koruma mekanizmaları için de söz konusudur. BM Komiteleri, Sonuç Gözlemlerinin ne ölçüde yerine getirildiğini yeni takip yöntemleri (follow-up procedures) ile izlemekte, İnsan Hakları Komitesi, İşkenceye Karşı Komite ve Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi izleme için izleme raportörleri atamaktadır. Raportörler, Sonuç Gözlemlerinin gereğinin ne ölçüde hayata geçirildiğini takip etmektedir.⁷⁷ Bu etkinliklerin tamamını da insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izleme kapsamında görmek gerekir.

Kurul'a kararların izlenmesini mümkün kılacak Bakanlar Komitesi kararında belirtilen yetkiler verilmiş değildir. Zaten böyle bir yetki verilmiş olsa da Kurul ayda bir kez toplanan mevcut yapısıyla bu görevi yerine getirme kapasitesine sahip değildir. Halen Bakanlar Komitesi'nin önünde 1300'e yakın karar uygulanmak üzere beklemektedir.⁷⁸ Bunların arasında son derece karmaşık yasal ve idari önlemler alınması gerekenler bulunduğu da düşünüldüğünde Kurul'a verilen bu yetkinin de sembolik olduğu anlaşılmaktadır.

⁷⁵Recommendation CM/Rec(2008)2 of the Committee of Ministers to member states on efficient domestic capacity for rapid execution of judgments of the European Court of Human Rights.

⁷⁶Aynı yerde, para. 1.

⁷⁷Amrei Müller ve Frauke Seidensticker (2007), The Role of National Human Rights Institutions in the United Nations Treaty Body Process, (German Institute for Human Rights), 16-17.

⁷⁸1 Ocak 2009 itibarıyla bu rakam 1241dir. Şu anda sayının 1300'ü geçmiş olması beklenmektedir. Simplified global database with all pending cases for execution control (Son güncelleme 01.01.2009) http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Source/Reports/Pending_Cases.xls

Kurul'un uluslararası insan hakları hukuku alanındaki ikinci önemli işlevi uluslararası sözleşmeler tarafından kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına Devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirmek; bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara, heyet temsilcisi göndererek katılmaktır. (md. 4 (1) (f)). Hem Birleşmiş Milletler hem de bölgesel mekanizmalara sunulacak raporlar hali hazırda Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanmakta, istisnalar dışında sivil toplum ve akademi ile iletişim kurulmamaktadır.⁷⁹ Bu açıdan, daha şeffaf bir sürecin yürütülmesinin öngörülmesi yerindedir. Bununla birlikte, bu hüküm de yasanın tamamı gibi sınırları belirgin bir şekilde çizmemektedir. Kurul, uluslararası mekanizmaya Türkiye'nin periyodik raporunu mu sunacaktır, yoksa bu istişareler sonucunda bir gölge rapor mu oluşturulacaktır?

Paris İlkeleri'ne göre ulusal kuruldan beklenen "Devletlerin, sözleşmelerden doğan yükümlülükleri uyarınca Birleşmiş Milletler organlarına, komitelerine ve bölgesel kuruluşlara sunması gereken raporlara katkı sağlamak ve gerektiğinde bağımsızlıklarının gereklerine uygun bir şekilde konu hakkında görüş bildirmek"tir.⁸⁰ 2004 Taslağı hemen hemen aynı ifadeleri kullanmış; raporların hazırlanmasında katkıda bulunmak, gerektiğinde de bağımsızlığına bağlı kalarak bu konuda görüş bildirmek yetkilerini Üst Kurula vermiştir.⁸¹

BM Komitelerindeki yeni eğilim, ülke raporunun hazırlanmasının ulusal kurumlara bırakılmaması yönündedir.⁸² Çocuk Hakları Komitesi'ne göre, ulusal kurumların bağımsızlığını korumak açısından, hükümetin ulusal kurumlara danışması doğruysa da raporu hazırlama görevi ulusal kuruma bırakılmamalı ve raporlar Komite tarafından incelenirken hükümet delegasyonu ulusal kurum temsilcilerini içermemelidir.⁸³ Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye edilmesi Komitesi (CEDAW) de yakın tarihli bir raporunda benzer bir yaklaşımı vurgulamıştır.⁸⁴ 2005 yılında yapılan Komitelerarası Toplantı'da ulusal kurumların bağımsızlığını koruması ve mümkün olduğunca hükümet delegasyonunda ulusal kurum temsilcisi bulunmaması konusunda fikir birliğine varılmıştır.⁸⁵

Tasarı'nın, 2004 Taslağı'ndaki dili kullanmaması ve heyet içinde temsilci bulundurulması kuralı birlikte dikkate alındığında, düşünülenin daha çok ülke raporunun hazırlanmasını katkı sunulması olduğu, raporlama sürecine bağımsız bir katkının ise planlanmadığı sonucu çıkarılabilir.

Kurul'un üçüncü önemli etkinliği düzenli yıllık raporlar ve gerek görüldüğünde insan hakları alanına ilişkin özel raporlar yayınlamaktır. (md. 4 (1) (h)). Bu hükmün etkin uygulanabilmesi mevcut İnsan Hakları Başkanlığı uygulamasında olduğu gibi raporların yıllık istatistik sunmanın ötesine geçmesiyle sağlanabilecektir.

⁷⁹Önemli bir istisna olarak 2010 yılında Türkiye'nin BM İnsan Hakları Konseyi önündeki Evrensel Periyodik İncelemesi öncesi Dışişleri Bakanlığının çok sayıda akademisyen ve sivil toplum örgütü ile iletişime geçmeye çalışması hatırlatılabilir.

⁸⁰Paris İlkeleri, para. 3 (d).

⁸¹2004 Taslağı, md. 11.

⁸²Richard Carver (2010), "A New Answer to an Old Question: National Human Rights Institutions and the Domestication of International Law", 10 Human Rights Law Review 21; Gauthire de Beco (2007), "National Human Rights Institutions in Europe", 7 Human Rights Law Review 331, 355; Müller ve Seidensticker, 39-42.

⁸³Çocuk Hakları Komitesi'nin 2 nolu Genel Yorumu. The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child, 15.11.2002, CRC/GC/2002/2, para. 9.

⁸⁴Statement by the Committee on the Elimination of Discrimination against Women on its relationship with national human rights institutions, E/CN.6/2008/CRP.1 nolu Belgenin II nolu eki, para. 6-7.

⁸⁵4th Inter-Committee Meeting/ 17th Meeting of Chairpersons of the Human Rights Treaty Bodies (2005): Report of the fourth Inter-Committee Meeting of Human Rights Treaty Bodies. Annex to UN Doc. A/60/278, 19 August 2005, para. 31.

B. Başkanlık ve Hizmet Birimleri

Tasarı'nın 7. maddesine göre Kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, İnsan Hakları Uzman ve Uzman Yardımcıları ile diğer görevliler tarafından yapılacaktır. Çok sayıda faaliyetin bu kapsamda değerlendirilmesi mümkündür. Bu bölümde ulusal kurumların en dikkat çeken dört etkinliği açısından Tasarı değerlendirilecektir.

1. İhlal iddialarını inceleme

BM El kitabı etkin bir soruşturma yürütebilmek için mekanizmanın şu niteliklere sahip olması gerektiğini belirtmektedir: Yeterli bir hukuksal kapasite, örgütsel yeterlilik, tanımlanmış ve uygun bir öncelikler dizgesi, görevin icrası için siyasi irade.⁸⁶

Tüm bunların gerçekleşmesi için diğer çalışma alanlarında olduğu gibi kurumun burada da şahitleri huzuruna getirmeye zorlama, delil toplamak için aldığı kararları uygulamayanlara yaptırım uygulama, kamuda bulunanlar da dahil olmak üzere her türlü bilgi ve belgeye ulaşma; infaz, tutukevi, karakol gibi kişi hürriyetinin kısıtlandığı yerleri sınırsız denetleme, keşif yapma, bilirkişi atama yetkileri olmalıdır.⁸⁷

Birçok ulusal kurum, bu tip yetkilerle donatılmıştır.⁸⁸ Aynı şekilde, Kurum'un işbirliği göstermeyen kişiler hakkında işlem yapılabilmesi için talepte bulunma imkanının bulunması gerekir. Bu yetkilerin bulunmaması, yürütülen soruşturmaları ciddi anlamda olumsuz etkilemektedir.⁸⁹ Uluslararası denetim mekanizmaları da ulusal kurumların bu imkanlara sahip olması gerekliliğinin altını çizmektedir.⁹⁰

Türkiye'de de daha önce yapılmış yasa çalışmalarında, soruşturmanın etkinliği için kimi önlemler önerilmiştir. Örneğin Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği 5548 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Yasasında, Kurumun inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin, bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde verilmesinin zorunlu olduğu; bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler hakkında Başdenetçi veya denetçinin başvurusu üzerine ilgili merci tarafından disiplin soruşturması açılacağı belirtilmiştir.⁹¹

2004 Taslağında ilgililerin istenilen bilgi, belge, evrak ve sair vasıtaların örneklerini vermek, yazılı ve sözlü bilgi vermek ve tutanakları imzalamakla yükümlü olduğu, kendilerinden bilgi istenilen tüm kamu kurum ve kuruluşları ve kamu görevlileri ile gerçek ve tüzel kişiler özel kanunlarda yazılı gizlilik ve sır saklama hükümlerini ileri sürerek bilgi vermekten imtina edemeyecekleri belirtilmiştir.⁹² Dahası Taslağın aynı maddesine göre "Denetimle görevlendirilenler tarafından istenecek evrak, dosya, kayıt, belge ve sair vasıtaların ibraz veya teslim edilmemesi halinde, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel

⁸⁶UN Handbook, para. 217

⁸⁷UN Handbook, para 257 vd; Commonwealth Secretariat (2001), National Human Rights Institutions: Best Practice, s. 18; Birgit Lindsnaes/Lone Lindholt (2001), "National Human Rights Institutions - Standard Setting and Achievements", Birgit Lindsnaes et al. (yay. Haz.) National Human Rights Institutions Articles and Working Papers, (Kopenhag: Danish Human Rights Centre), s. 103-104; John von Doussa (2005), "The Protection Role of the Australian Human Rights Commission", Bertrand G. Ramcharan (yay. haz.) The Protection Role of National Human Rights Institutions, (Leiden: Martinus Nijhoff), s. 6.

⁸⁸Çok sayıda örnek için bkz. Richard Carver (2010), "A New Answer to an Old Question: National Human Rights Institutions and the Domestication of International Law", 10 Human Rights Law Review 4, dn. 12.

⁸⁹Smith, s. 914. Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu'na bu yetkilerin verilmemesi soruşturmaların etkinliğini ciddi oranda etkilemiştir.

⁹⁰Örn. Çocuk Hakları Komitesi'nin 2 nolu Genel Yorumu. The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child, 15.11.2002, CRC/GC/2002/2, para. 9.

⁹¹Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu, md. 18. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu da, 29. maddesinde genel nitelikli bir disiplin hükmüne yer vermiştir. (RG: 24.10.2003, S. 25269).

⁹²2004 Taslağı, md. 26.

kişiler nezdinde arama yapılabilir. Arama, Kurulun gerekçeli bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh ceza hakiminden talepte bulunması üzerine, sulh ceza hakiminin istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi halinde yapılabilir.”

Tasarıdaki konuya ilişkin hüküm tüm bu örneklerin çok gerisindedir. Uzmanlar “Başkanın yetkilendirilmesi hâlinde, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir.”⁹³

Yukarıda belirtildiği gibi Başkanın yetkilendirilmesinin aranması başlı başına bir sorundur. Uzmanların acil bilgi ihtiyacı olan durumlarda bile Başkanın önünde duran çok sayıda dosyanın sonlandırılmasını beklemleri gerekecektir. Ancak sorun bununla da sınırlı değildir. Uzmanlar ve uzman yardımcıları bilgi almaya, ziyarete yetkilidir ama bu bilgileri aktarması gerekenler hakkında Tasarı suskundur. Bilgileri temin etmeyenler hakkında nasıl bir işlem yapılacaktır? Bilgilerin sunulması için bir süre belirtilmediğine göre Uzmanlar cevap verilmesini ne kadar süre bekleyecektir? Ulaşılamayan bilgilere alternatif ulaşma imkânları var mıdır?

Türkiye özelinde bu imkanların yokluğu özellikle ağır insan hakları ihlallerine ilişkin iddialarda daha da önem kazanmaktadır. Bilindiği gibi Meclis İnsan Hakları İnceleme Komisyonu ve Meclis tarafından kurulan soruşturma komisyonları bazı üst düzey asker ve sivil bürokratları dinleyememiştir.⁹⁴ Meclis Komisyonu’nun yapamadığını bu kadar sınırlı koşullar altında hiçbir dokunulmazlık güvencesine sahip olmayan Kurum Uzmanlarının yapmasını beklemek gerçekçi değildir.

Soruşturmaların etkinliği ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir husus da incelenecek şikayetlerin kapsamıdır. Tanınır ve ulaşılabilir bir ulusal kurum çok sayıda başvuru alacaktır. Yukarıda açıklandığı gibi çok kısıtlı kaynaklarla çalışacak Kurum personelinin bu başvuruların hepsine bakması mümkün olmayacaktır. Hali hazırda il ve ilçe kurullarına çok çeşitli, birçok durumda da insan hakları kavramı altında sınıflandırılmayacak başvurular yapılmakta ancak bu başvurular için öngörülebilir bir kabul edilebilirlik mekanizması işletilmediğinden gelen her başvuru bir şekilde gündeme alınmaktadır. Bunun sonucu, ayrıntılı incelenmesi gereken başvuruların ilgisiz başvurularla birlikte yazışmalar yoluyla geçiştirilmesidir. Doğru olan yöntem, ilgisiz başvuruların çözüme kavuşturabilecek başka mekanizmalara aktarılmasıdır. Ancak bu usulün keyfi bir şekilde yürütülmemesi ve başvurucular tarafından öngörülebilmesi için açık ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi, kararlara itiraz yolunun da açık tutulması gerekir.⁹⁵ Tasarı, mevcut kurullardan farksız bir şekilde kabul edilebilirlik açısından da hiçbir ölçüt geliştirmemektedir.

Etkili bir soruşturma kadar, soruşturmadan sonuç almak da önemlidir. Tasarıya göre Kurumun yapacağı soruşturma sonucunda yapılacaklar belirsizdir. Tasarı sadece “sonuçları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlem başlatılması için girişimde bulunmak”tan söz etmektedir.⁹⁶ Bu girişimlerin karşılıksız kalması durumunda ne yapılacağı belirsizdir. Eğer tüm araştırmaların sonucunda her şey savcılara bırakılacaksa bu konuda çok daha etkili soruşturma araçlarına sahip olan Cumhuriyet Savcılarının olaya daha baştan el koymaları doğru olmaz mı? Yetkileri

⁹³Tasarı, md. 7 (3).

⁹⁴Bunun birçok örneği vardır. Örneğin yakın tarihte, Hrant Dink cinayeti için İnsan Hakları İnceleme Komisyonu’nda kurulan Alt-Komisyon’un davet ettiği kimi isimler önce çağrıya cevap vermemiş, ardından Komisyon’a gitmiş, ancak ifade vermemiştir. Bianet, “Albay Öz ve Dört Asker, Dink Komisyonu’na İfade Vermedi”, <http://bianet.org/bianet/ifade-ozgurlugu/106095-albay-oz-ve-dort-asker-dink-komisyonuna-ifade-vermedi>; “Bianet, Albay Öz Meclise Gitti Ama İfade Vermedi”, <http://bianet.org/bianet/ifade-ozgurlugu/106540-albay-oz-meclise-gitti-ama-ifade-vermedi>.

⁹⁵UN Handbook, para. 228.

⁹⁶Tasarı, md. 6 (1) (a) (1).

bu kadar kısıtlı bir kuruma ihlal iddialarını inceleme yetkisi vermenin ne anlamı vardır? Mevcut insan hakları kurumlarının etkisizliğinin en önemli nedenlerinden biri de budur.

Bazı ulusal insan hakları kurumları insan hakları ihlaline uğradığını iddia edenlerin yanında davaya katılmakta, doğrudan dava açmakta veya mağdur olduğunu iddia eden kişiye hukuksal destek vermektedir.⁹⁷ Kurumun inceleme sonunda vereceği etkili tavsiye kararları dikkate alınmalıdır. Örneğin, Slovenya Ombudsmanı zararın nasıl tazmin edileceğine ilişkin tavsiyelerde de bulunmaktadır.⁹⁸

Mevcut Tasarı'da bu konuda hiçbir hüküm yoktur. 2004 Tasarısı, bildirilen insan hakları ihlali iddiası sonrasında savcının kovuşturmayla mahal olmadığına karar vermesi halinde Kurul'un CMUK uyarınca itiraz yetkisinin olduğunu belirtmiştir.⁹⁹ Her ne kadar, bu yetki diğer uluslararası örnekler göre yetersizse de, Kurum'un meşruiyetine katkı sunacağı şüphesizdir. Kurulması planlanan Türkiye İnsan Hakları Kurumu ise eksik yaptığı soruşturmayı Cumhuriyet Savcılığına veya çeşitli idari birimlere bildirecek, sonrasını ise takip etmeyecektir.

2. Mevzuatı İzleme, Tavsiye ve Görüş Bildirme

Tasarıya göre Hukuk Birimi'nin görevleri arasında "İnsan hakları ile ilgili mevzuat taslakları, mevzuat, uygulamalar ve diğer hukukî konular hakkında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara veya kamuoyuna talep üzerine veya re'sen görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak" da vardır.¹⁰⁰

Paris İlkeleri'ne göre ulusal kurum, yürürlükte bulunan yasaları ve düzenleyici işlemleri ve tasarı ya da taslak halinde bulunan düzenlemeleri inceler; bu mevzuatın temel insan haklarıyla uyumlu olmasını güvenceye almak için uygun gördüğü tavsiyelerde bulunur; gerekiyorsa, yeni kanunların hazırlanmasını, yürürlükteki kanunların değiştirilmesini ve yeni idari önlemler alınmasını veya mevcut önlemlerin değiştirilmesini tavsiye eder. İlkeler, Kurum'un hem Parlamento'yu hem de hükümeti doğrudan muhatap alabileceğini de öngörmektedir.¹⁰¹

Mevzuat incelemesi sırasında, ulusal kurumlar mevcut mevzuatlarda insan haklarını ihlal eden hükümleri tespit edebileceği gibi tamamen yeni mevzuat önerisinde de bulunabilirler. İstisnai olarak ulusal kurumlar arasında, doğrudan yasa teklifinde bulunma yetkisine sahip olanlar da bulunmaktadır.¹⁰² Bir yöntem de, ulusal kuruma insan haklarına aykırı olduğu saptanan hükümler için Anayasa Mahkemesi veya kanunu iptale yetkili yüksek mahkemeye başvurma yetkisinin verilmesidir.¹⁰³ 2004 Taslağı da Kurum'un hükümete ve parlamentoya görüş bildirebileceğini belirtmiştir.¹⁰⁴ Tasarı diğer hususlar gibi bu konuda da tamamen belirsizdir. "İlgili kişi, kurum ve kuruluşlar" kavramı; Meclis'i, hükümeti ve yargı organlarını kapsamakta mıdır?

Bu konuda çok umutlu olmamak gerektiği, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun insan hakları alanındaki yasama faaliyetlerinden çıkarılabilir. İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kanunu'nun 4. maddesine göre Komisyon'un görevleri arasında Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslara-

⁹⁷Örneğin Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu. Northern Ireland Act, 1998, madde 70(2); Gürcistan Kamu Savunucusu Yasası, md. 21 ve Gana Cumhuriyeti Anayasası, md. 229. Birleşik Krallık'ta bu yetkilerin kullanılmasıyla ilgili bkz. Colm O'Conneide (2007), "The Commission for Equality and Human Rights: A New Institution for New and Uncertain Times", 36 Industrial Law Journal 141.

⁹⁸Eşsiz, para. 58. Atipik bir örnek olarak Uganda İnsan Hakları Komisyonu bağlayıcı kararlar da alabilmektedir.

⁹⁹2004 Taslağı, md. 27.

¹⁰⁰Tasarı, md. 6 (1) (c) (1).

¹⁰¹Paris İlkeleri, para. 3 (a).

¹⁰²1991 Kolombiya Anayasası madde 282 ve Peru Kamu Avukatı Yasası'nın 9.4 hükmü. Aktaran Carver, dn. 85.

¹⁰³Moldova Parlamento Avukatlarının bu tür bir yetkisi vardır.

¹⁰⁴2004 Taslağı, md. 11.

rası anlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer milli mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek de vardır.¹⁰⁵ Asli görevi yasama faaliyetine katkı sunmak olan, yasaların Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle uyumunu sağlamak olan Meclis Komisyonu bu görevini bugüne kadar hiç yerine getirememiştir. Çünkü TBMM İçtüzüğü'nün¹⁰⁶ 20. maddesinde komisyonlar arasında sayılan İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, hiçbir yasanın görüşmesinde İçtüzüğü'nün 23. maddesi uyarınca asli veya tali komisyon olarak görevlendirilmemiştir. Açık hükme rağmen Meclis Komisyonu'na verilmeyen bu yetkinin bu kadar kapalı bir dille yazılmış bir metne dayanarak Kurul uzman ve uzman yardımcılarına verileceğini beklemek fazla iyimser bir yaklaşım olacaktır. Şüphesiz, Kurum değerlendirmelerini başka kamu makamları aracılığıyla da yasa hazırlayıcılara ulaştırabilir.¹⁰⁷ Ancak bu yetkinin de açık bir şekilde düzenlenmesi gerekir.

3. Ziyaret Yetkisi ve İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi

Tasarıya göre İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere düzenli ziyaretler gerçekleştirecek, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara ileticek, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklayacak; ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları inceleyip ve değerlendirecektir.¹⁰⁸

Seçmeli Protokol'ün 17. maddesi, Protokolün onaylanmasının en geç bir yıl sonrasında ulusal düzeyde işkencenin önlenmesi için bir ya da daha fazla ulusal önleme mekanizmasının kurulmasını veya görevlendirilmesini öngörmektedir. Tasarının Genel Gereğesinde, Seçmeli Protokol'e gönderme yapılmakla birlikte Kurum'un ulusal mekanizma olarak atanıp atanmayacağı belirsizdir. Bununla birlikte, Protokol'ün onaylanmak üzere olduğu dikkate alındığında¹⁰⁹ Kurum'un diğer mevcut yapılarla birlikte ulusal mekanizma olarak BM'ye bildirileceğini tahmin etmek güç değildir. Nitekim Çanakkale Milletvekili İsmail Özay'ın Başbakanlığa yönelttiği, Seçmeli Protokolün ne zaman ve ne şekilde onaylanacağı sorusuna Adalet Bakanlığının verdiği yanıt da bu saptamayı doğrulamaktadır:

“Bu protokol çerçevesinde cezaevi izleme kurulları ve insan hakları komitelerinin uluslararası örgütlenme modeli içinde yeniden yapılanmaları, etkinliklerinin ve işlevlerinin artırılması sağlanabilecektir.”¹¹⁰

Tasarının bu konudaki kimi eksiklikleri yukarıda açıklandı. Ancak Seçmeli Protokol tarafından öngörülen etkili ziyaret pratiklerine ilişkin eksiklikler yukarıda sayılanlarla sınırlı değildir.

Bir kere Tasarı sadece düzenli ziyaretlerden bahsetmektedir. Seçmeli Protokol'de açıkça düzenlenmemekle birlikte Protokol'ün habersiz ziyaretleri öngördüğü kabul edilmektedir.¹¹¹ Habersiz ziyaretler, en az düzenli ziyaretler kadar etkili olmasının yanında anında müdahaleyi mümkün kılarak ihlali durdurma potansiyeli de olan ziyaret tipidir.

¹⁰⁵3686 sayılı İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kanunu, RG: 8.12.1990 Sayı: 20719, madde 4 (b),

¹⁰⁶Karar No.: 584 Kabul Tarihi : 5.3.1973, R.G: 13 . 4 . 1973 – Sayı : 14506.

¹⁰⁷UN Handbook, para. 194.

¹⁰⁸Tasarı, md. 6 (1) (b) (2).

¹⁰⁹İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı 30.9.2009 tarihinde TBMM'ye sevk edilmiştir ve halen Komisyonadadır.

¹¹⁰Adalet Bakanlığının 19.01.2007 gün, 44 sayılı ve 7/18855 Esas sayılı soru önermesine cevap.

¹¹¹Report of the UN Special Rapporteur on Torture, UN Doc. A/61/259 (14 August 2006), para. 67-68; İşkenceyi Önleme Derneği, Ulusal Önleme Mekanizmalarının Kurulması ve Yetkilendirilmesi (çev. Hülya Üçpınar ve Osman Murat Ülke). Şu eserin ekinde yayımlanmıştır Kerem Altıparmak-Hülya Üçpınar (2008), İşkenceyi Önlemede Ortak Akıl, (Ankara: TİHV Yayınları), s. 155-158.

Dahası Tasarı, ziyaretlerin sıklığı ve çeşitlerine yer vermediği gibi Seçmeli Protokol'de sayılan güvencele- re de yer vermemektedir. Bunların sadece bir kısmını saymak bile Tasarı'nın uluslararası ölçütlerden ne derece saptığını göstermeye yeterlidir. Ulusal mekanizma özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerle özel olarak ve gerekirse çevirmen yardımı ile görüşebilmeli; ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri belirleme özgürlüğüne sahip olmalı; bütün alikonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine girebilmeli; her türlü belgeye ulaşabilmelidir.¹¹²

Bu yetkilerin hiçbiri yönetmeliklere bırakılamaz. Çünkü ziyaretlerin muhatabı olacak kurumlar, kendi teşkilatlarının çıkarmış olduğu yönetmelikleri göstererek her türlü engeli çıkarabilirler. Yakın tarihte Hükümlü ve Tutukuların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte yapılan değişiklik¹¹³ bunun tipik bir göstergesidir. Yeni Yönetmelik hükmüne göre "Resmî ya da özel kurum ve kuruluşlar, heyet hâlinde veya bireysel olarak ceza infaz kurumlarını ziyaret edebilmek ve hükümlü ve tutukularla görüşebilmek için Bakanlıktan izin almak zorundadır." Olumsuz raporlarından hoşlanılmayan Kurum'a Bakanlık izni verilmediği takdirde, hangi yetkiye dayanarak bu birimleri ziyaret edebileceği sorusu Tasarı'da cevap bulamamaktadır.

Ulusal kurum konusunun genelinde olduğu gibi bu konuda da asıl sorun sadece belirli bir kuraldan kaynaklanmamakta, çok daha kapsamlı bir temele dayanmaktadır. İzleme mekanizması için tercih edilebilecek çok farklı modeller mevcuttur. Öncelikle karar verilmesi gereken hangi modelin hangi gerekçelerle seçileceğidir. Bu konuda yayımlanmış çok sayıda çalışma vardır.¹¹⁴ Genel yetkili insan hakları kurumlarının karşılaşılabileceği genel sorunlar da hem çeşitli yayınlarda hem de farklı ülke deneyimlerinde görülmüştür. Örneğin, diğer bazı ülkelerde ulusal kurumun ulusal önleme mekanizması olarak atanması, kaynakların yetersizliği nedeniyle mekanizmaların gereği gibi çalışmamasıyla sonuçlanmıştır.

Anlaşılması güç bir şekilde tüm Tasarı hazırlık süreci bu alandaki tüm birikimle alışverişi keserek yürütülmüştür. Şu örnek tarihi açısından altı çizilmeye değer niteliktedir. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi ve İşkenceyi Önleme Derneği işbirliği ile 22-23 Ekim 2009 tarihinde "İşkenceyi Önleme Anlaşması Seçmeli Protokolü Uyarınca Türkiye'de Ulusal Önleme Mekanizması Kurulması Çalıştayı" düzenlenmiştir.¹¹⁵ Çalıştayda farklı ülke deneyimleri yanında Türkiye için nasıl bir izleme mekanizması sorunu tartışılmıştır. Bu vesileyle belki de ilk defa konuyla ilgili olan insan hakları örgütleri ile kamu görevlileri bir araya gelmiştir. Toplantıda; idari yapı, nüfus, hukuksal model farklılıkları gözetilerek karşılaştırmalı bir izleme mekanizması değerlendirilmesi yapılmıştır. Ancak ulusal kurum ve izleme mekanizması üzerinde çalıştığı bilinen Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı ısrarlı davetimizi dikkate almayarak toplantıya katılmamıştır.¹¹⁶

Bu yaklaşım, her türlü tartışmadan uzak, ihtiyaçları gözetmeyen bir yaklaşımın nasıl olumsuz sonuçlara

¹¹²Seçmeli Protokol, md. 20.

¹¹³Hükümlü ve Tutukuların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik, RG: 22.1.2020, S. 27470.

¹¹⁴Örneğin yukarıda dn 112da zikredilen çalışmalar. Ayrıca İnsan Hakları Kurumlarının bu rolü yerine getirmesi konusunda bkz İşkenceyi Önleme Derneği (2008), İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokol ışığında Ulusal Önleyici Mekanizmalar olarak Ulusal İnsan Hakları Komisyonları ve Kamu Denetçiliği (Ombudsman) Kurumları/Kamu Denetçileri. Bu çalışmaya şu adresten ulaşılabilir. <http://ihm.politics.ankara.edu.tr/userfiles/file/Insan%20Haklari%20Komisyonlari%20ve%20Kamu%20Denetçileri.pdf>

¹¹⁵Toplantıyla ilgili ayrıntılı bilgiye ve metinlere <http://ihm.politics.ankara.edu.tr> adresinden ulaşılabilir.

¹¹⁶Bu konu günlük bir gazetede ki makalede yayımlanınca, İnsan Hakları Başkanlığı'ndan bu raporun yazarına bir açıklama mektubu gönderilmiştir. Konuyla ilgili basının izlenmesi de, ciddi bir şekilde konuya ilişkin cevap verilmesi de takdir edilmesi gereken hususlardır. Bununla birlikte, ilgili yazının içeriğine katılmak mümkün değildir. Yazıda, toplantıya katılmamanın nedeni olarak takvimin uygun olmaması gösterilmiştir. 25 personeli olan bir kurumun çok önceden haberdar edildiği ve doğrudan çalışma alanına giren bir konuda takvim gerekçesiyle bir tek kişiyle bile temsil edilmemesi tarafımızdan çok da anlaşılır bulunmamıştır.

yol açabileceğinin düşündürücü bir örneğidir. Tasarı'nın tamamı gibi bu bölümünün de tüm bileşenlerin görüşlerini açıklayabileceği bir süreçten geçirilmesi gerekliliği açıktır.

4. Eğitim

Eğitim, insan hakları kurumlarının tipik faaliyet alanlarından biridir ve çoğulcu katılımın en çok ihtiyaç duyulduğu alanlardan biridir. Paris İlkeleri de kurumların faaliyet alanları arasında insan hakları alanındaki eğitim programlarının oluşturulmasına ve araştırmalara yardımcı olmayı; bunların okullarda, üniversitelerde ve mesleki çevrelerde yürütülmesinde yer almayı saymıştır¹¹⁷.

Türkiye'de eğitim faaliyetleri, 1998 yılından sonra İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi öncülüğünde gerçekleştirilmiştir.¹¹⁸ Hükümet dışı kurum ve uzmanların da dahil olduğu Komite, İlk çalışma döneminde bu konuda düzenleyici ve toparlayıcı bir rol oynamıştır. Hatta bu dönemde seri bir şekilde kurulan kurullar arasında ilk başta en etkili olanının On Yıl Ulusal Komitesi olduğu söylenebilir. Komite ders kitaplarını gözden geçirmiş; öğretmen, yargıç ve savcı, cezaevi personeli, mülki amirler, polis ve jandarma, gazeteci eğitimlerine doğrudan katkı sağlamıştır.¹¹⁹ Ancak, bir yönetmelikle kurulan ve yasal dayanağı bulunmayan¹²⁰ bu Komite de diğerleri gibi zaman içinde işlevsizleştirilmiştir. Hatta Komite döneminde ilköğretimde zorunlu ders haline getirilen Vatandaşlık ve İnsan Hakları dersi de seçmeli derse dönüştürülmüştür. 2006 sonunda bu Komite'nin yerini İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi almıştır.¹²¹ Bu Komite içinde de hükümet dışı katılım öngörülmüştür. Ne var ki geçen dönem için de yeni Komite'nin faaliyetlerine ilişkin bilgi sınırlıdır.

İnsan hakları alanındaki eğitimin çoğulcu bir yapıyla yürütülmesinin bir zorunluluk olduğu açıktır. Bu açıdan iki başarılı çalışma Tarih Vakfı öncülüğünde yürütülen Ders Kitaplarında İnsan Hakları Projesi¹²², Eğitimde Reform Girişimi'nin yürüttüğü Eğitimde Haklarımız Var!¹²³ çalışmasıdır.

Tasarı tüm eğitim çalışmalarını bürokratlar tarafından yürütülecek bir kontrol faaliyetine dönüştürmektedir. Özellikle Eğitim Birimi'nin Yükseköğretim Kurulunun koordinesinde üniversitelerin insan hakları bölümlerinin kurulmasına ve müfredatının belirlenmesine katkıda bulunacağına belirtilmesi¹²⁴ endişe vericidir. 2004 Taslağında olduğu gibi "Üniversitelerle işbirliği yapma"nın¹²⁵ faydalı olduğu şüphesiz olmakla birlikte, bürokratların Üniversitedeki müfredatı belirleme konusunda istekliliğini akademik özgürlükler açısından anlamak gerçekten güçtür.

SONUÇ

Ulusal insan hakları kurumları, uluslararası örgütlerin de yoğun desteğiyle uluslararası insan hakları standartlarının ulusal hukukta uygulanması bakımından önemli bir köprü görevi üstlenmektedirler. Uluslararası koruma mekanizmalarının kaçınılmaz krizinin bu görevin ortaya çıkmasında büyük payı vardır.

¹¹⁷Paris İlkeleri, para. 3 (f).

¹¹⁸İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi Yönetmeliği, RG: 4.6.1998, S. 23362.

¹¹⁹Bkz. Komite tarafından basılan tek yayın: İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi (2001), 2000 Yılı Çalışmaları, Ankara, s. 31-37.

¹²⁰Açıklama için bkz. yukarıda dn. 25.

¹²¹İnsan Hakları Eğitimi Ulusal Komitesi Yönetmeliği, RG: 11.11.2006, S. 26343.

¹²²Proje ve yayınları hakkında bkz. <http://www.tarihvakfi.org.tr/icerik.asp?IcerikId=219>.

¹²³Proje hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.egitimdehaklar.org/>

¹²⁴Tasarı, md. 6 (ç) (2).

¹²⁵2004 Taslağı, md. 11.

Birleşmiş Milletler¹²⁶, Avrupa Birliği¹²⁷ ve Avrupa Konseyi¹²⁸ gibi bölgesel mekanizmalar içinde giderek önem kazanan bu görev, BM Sözleşmelerinin yürütülmesinde ulusal kurumlara rol verilmesi¹²⁹ ile yeni bir nitelik kazanmıştır. Bununla birlikte, devletin kurduğu ve mali yükünü karşıladığı ulusal kurumların gerçekten hedeflenen sonuçları sağlayabileceğine dair şüpheler bertaraf edilememiştir. Ulusal insan hakları kurumları kurarak, Devlet yapısı içinde insan hakları taleplerini duyurmanın asli nedeninin devlete karşı sosyal grupları güçlendirmek olduğu ancak bu kurumların insan hakları sorunlarını ‘bürokratikleştirerek’ devlet kontrolünü artırma tehlikesini taşıdığı haklı olarak ileri sürülmüştür.¹³⁰ Gerçekten de ulusal insan hakları kurumları, düşünülenin aksine sivil toplumun sönmülmesinin¹³¹ en güçlü araçları haline gelebilmektedirler.

Türkiye’de kurumsallaşma çalışmaları bu garip paradoks açısından çarpıcı bir örnek sunmaktadır. Kağıt üstünde başta AB olmak¹³² üzere uluslararası örgütler, insan haklarının korunması ve desteklenmesini güçlendirmek için sivil toplumu içeren mekanizmalar kurulması konusunda talepler dile getirmektedir. Elde edilen sonuç ise ilan edilenin tam tersidir. Farklı insan hakları ulusal mekanizmaları arasından bu yöntemin neden seçildiğinin hiçbir gerekçesi bilinmemektedir. Oysa kurumsal yapıların seçiminde hükümetin tek taraflı kararı ile değil sivil toplum tarafından ya da sivil topluma danışılarak yapılması gerektiği hep vurgulanagelmektedir.¹³³ Sonuçta sivil toplum sürecin tamamen dışında bırakılmakta, ulusal kurum Türkiye-AB pazarlığının bir parçası haline gelmektedir. Kurulacak kurumun AB tarafından desteklenerek akredite olması halinde sivil toplumun zaten daralmış mücadele alanı yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Çünkü var olmak için yeni oluşturulan mekanizmaların bir parçası haline gelmesi, yani devletleşmesi istenecektir.

Benzer bir paradoks demokratikleşme açısından söz konusudur. Hükümet yıllardır süren bir çalışmayı “Demokratik Açılım”a eklememiş ama süreci tamamen antidemokratik araçlarla yürütmüştür. Gerçekten de iddia edilenin aksine Tasarı’nın Kürt sorunundan, faili meçhullere, LGBT haklarından, özelleştirmelere, geçmişle yüzleşmekten, işkenceye Türkiye’nin hiçbir hassas sorununa çözüm getirmesi mümkün gözükmemektedir.

¹²⁶Bu konuda geniş olarak bkz. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin Raporu, National institutions for the promotion and protection of human rights, A/56/255, 1.8.2001; Anna-Elina Pohjolainen (2006), The Evolution of National Human Rights Institutions - The Role of the United Nations, The Danish Institute for Human Rights, (Kopenhagen: The Danish Institute for Human Rights).

¹²⁷Avrupa Birliği’nin konuya ilişkin yaptığı diğer çalışmalar yanında eşit muameleyi destekleyecek yapı veya yapılar atanmasını öngören 2000/43 sayılı Konsey Yönergesi hatırlatılmalıdır. Council Directive 2000/43, art. 13, 2000 O.J. (L 180) 25 (EC).

¹²⁸Bkz. Bakanlar Komitesi’nin Bağımsız İnsan Hakları Kurumları Kurulması Konusunda Tavsiye Kararı, No. R (97) 14; Council of Europe, Directorate of Human Rights (1998), Non-judicial means for the protection of human rights at the national level, (Strasbourg: Council of Europe) Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu’nun ulusal insan hakları mekanizmaları hakkında yaptığı çalışmalarla ilgili olarak bkz. http://www.coe.int/t/commissioner/Activities/NHRS/default_en.asp.

¹²⁹İki BM Sözleşmesi koruma mekanizmasına ulusal kurumları eklemiştir. Bunlardan birincisi yukarıda sözü edilen Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşmesi’ne Ek Seçmeli Protokol’dür. Ulusal kurumlara doğrudan yollama yapan diğer BM Sözleşmesi Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme’nin 33. maddesinin 2. fıkrasıdır. Sözleşme’nin 2009/15137 sayılı uygun bulunmasına ilişkin karar, 14.7.2009 gün ve 27288 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış, 28 Ekim 2009’da Türkiye Sözleşme’ye taraf olmuştur.

¹³⁰Sonia Cardenas (2004), Adaptive States: The Proliferation of National Human Rights Institutions, (Carr Center for Human Rights Policy Working Paper T-01-04), s. 56.

¹³¹Michael Hardt (1995), “The Withering of Civil Society”, 14 Social Text 27.

¹³²Komisyon İlerleme Raporları dışında yakın tarihli Konsey Katılım Ortaklığı Belgesi’nde bu konu açıkça talep edilmektedir. Council Decision on the principles, priorities and conditions contained in the Accession Partnership with the Republic of Turkey and repealing Decision 2006/35/EC (2008/157/EC), OJ L 51/4, 26.2.2008. (Özellikle L 51/7).

¹³³İşkenceyi Önleme Derneği, s. 101.

2000li yıllarda daha zayıf il-ilçe kurulları, İnsan Hakları Başkanlığı ile denenen sivil toplumu soğurma yöntemi şimdi çok daha güçlü bir dalgayla ve uygun bir atmosferde geliyor. Sivil toplum köprüden önce son çıkışı gerçekleştiremezse herşey için çok geç olabilir.

ÖZET

Bu rapor, hükümetin Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi kapsamında orta vade öncelikleri arasında yer alan Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nı (Tasarı) değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Tasarı 28 Ocak 2010 tarihinde TBMM'ye sunulmuştur. Bununla birlikte, aslında ulusal bir insan hakları kurumu kurma girişiminin en az 6 yıllık bir geçmişe sahip olduğu ve açılım sürecinden çok daha uzun bir süredir tartışıldığı vurgulanmalıdır.

Mevcut taslağın çalışmaları da en geç Eylül 2008'de başlamıştır. Bu gelişim sürecinin hatırlatılması iki açıdan önemlidir. İlk olarak, altı yıllık süreçte kurulacak ulusal kurum hakkında hiçbir ciddi alan çalışması yapılmamış, insan hakları alanında aktif aktörlerin görüşleri dikkate alınmamıştır. İkinci olarak, Demokratik Açılımın bir parçası olarak sunulmakla birlikte, taslağın kısa tarihçesi girişimin daha çok AB'ye bu alanda yapılan taahhütlerin yerine getirilmesi niteliğinde olduğunu göstermektedir. Hiçbir demokratik sürecin işletilmediği bir sürecin demokratik açılımın simgesi haline getirilmesi açık bir çelişki olarak değerlendirilmelidir.

İzlenen Yöntem ve Taslağın Ruhu Üzerine

Rapor, somut olarak Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı'nın etkin bir insan hakları rejimi geliştirmeye katkısının olup olmadığını sorgulamayı hedeflemektedir. Değerlendirme yapılırken iki temel ölçüt dikkate alınmıştır. Bunlardan birincisi, İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması için Ulusal Kurumlar kurulmasına ilişkin Paris İlkeleridir. Paris İlkeleri, devlet tarafından oluşturulacak böylesi bir yapının tarafsız ve sorumlu kılınabilmesini sağlayacak ilkeleri ortaya koymaktadır. Tasarı ise, raporda birçok örnekle açıklandığı üzere bu ruhtan uzak yeni bir kamu kurumu yaratma amacını taşımaktadır. Değerlendirmeyi yaparken ele alınan ikinci ölçüt, ulusal deneyimlerdir.

Rapor bu çerçevede altında Tasarayı üç ana başlık altında incelemiştir. Birinci bölümde Kurumun hukuksal çerçevesi ve yaratacağı sorunlar, ikinci ana başlıkta kurumsal yapının çeşitli görünüşleri ve son bölümde Tasarı'da öngörülen işlevler tartışılmıştır.

Raporun ana bulguları aşağıda özetlenmiştir.

Hukuksal Dayanak ve Yasallık İlkesi

- Tasarı mevcut insan hakları bürokrasisinin bir kısmına açıkça son vermiş, diğerlerinin ise zımnen devamını öngörmüştür. Ancak, yeni kurumla eski yapılar arasındaki ilişkiler hiçbir düzenlemeye tabi tutulmamıştır.
- Tasarının yasallaşması halinde Türkiye İnsan Hakları Kurumu hakkında bir yasa olacak ancak çok sayıda husus çok genel ifadelerle düzenlendiği için bunları açıklığa kavuşturmak daha güvencesiz düzenleyici idari işlemlere bırakılacak ya da daha kötüsü Yasa idarenin uygulamalarıyla somutlaştırılmaya çalışılacaktır.

Kurumsal Yapı

Tasarı, Kurum içinde iki farklı yapı öngörmektedir. Bunlardan birincisi Türkiye İnsan Hakları Kurulu (Kurul), ikincisi ise Başkanlık Teşkilatı'dır. Raporunda açıklandığı gibi Kurul'un görevleri büyük ölçüde semboliktir. Teşkilatın genel yapısı ise Kurum Başkanının etkin olduğu bir kamu denetçiliği kurumunu andırmaktadır.

Çoğulculuk ve Bağımsızlık

Tasarı'ya göre; Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin tamamı Bakanlar Kurulu tarafından seçilecektir. Türkiye İnsan Hakları Kurulu'nun çoğulcu oluşumunu sağlamaya yönelik tek hüküm 3. maddenin 4. fıkrasıdır. Buna göre "Seçimlerde, ilgili sivil toplum, sosyal ve mesleki kuruluşların, düşünce akımlarının, üniversitelerin, uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir." Bu hükümler karşısında

- Paris İlkeleri'nin ulusal mevzuatta daha somutlaştırılması gerekirken, tam tersine İlkeler daha da muğlak hale getirilmiştir.
- Tasarı'nın 3. maddesinde Kurul Başkanı ve Üyesi olmak için hiçbir koşul getirilmediği de düşünüldüğünde, Bakanlar Kurulu dilediği kişiyi Kurul üyesi olarak atayabilecektir.
- Hiçbir güvencenin olmadığı yerde iktidarın kendisini eleştirecek isimleri seçmesini beklemek gerçekçi olmayacaktır. Bu şekilde belirlenecek kişiler, en çok ihtiyaç duyulan konularda iktidarı eleştirmekten kaçınacaktır.

Başkanlık ve Teşkilat

Asli hizmetlerin tamamının uzman ve uzman yardımcıları tarafından gerçekleştirileceği ve kurum personelinin de Başkan tarafından atanacağı düşünüldüğünde Başkanlık makamının ne kadar kilit bir rol oynadığı anlaşılacaktır. Uzman ve uzman yardımcılarını ancak Başkanın yetkilendirmesi hâlinde, kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkili olacaktır.

Teşkilat

Tasarı'nın 6. maddesine göre Kurum içinde 9 adet Hizmet birimi kurulacaktır (İhlal İddialarını İnceleme Birimi, İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, Hukuk Birimi, Eğitim Birimi, Dış İlişkiler ve Proje Birimi, Medya ve Halkla İlişkiler Birimi, Bilgi ve Dokümantasyon Birimi, Personel Birimi, Yönetim Hizmetleri Birimi). Bununla birlikte, bu kadar kapsamlı işi yapması beklenen toplam personel sayısı 60 kişidir. 60 kişilik kadronun 45'i uzman ve uzman yardımcısıdır. Bu durumda kabaca her bir birime ortalama 5 uzman ve uzman yardımcısı düşmektedir. Bu personel yapısı ile ağır iş yükünün altından kalkılması mümkün değildir:

- Kurum toplumunda gerçekten güven tesis ederse sadece ihlal birimine binlerce başvuru gelmesi beklenmelidir.
- Türkiye'de kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlerin tamamına ulaşmak da böylesi bir yapı için imkansızdır.

Teşkilatla ilgili bir diğer sorun ise süreç içinde kurulacağı ifade edilen bürolardır. Ulaşılabilirlik açısından büroların açılmasının yerinde bir karar olduğu şüphesizdir. Ancak bunun ne şekilde gerçekleştirileceğinin açıklığa kavuşturulması gerekir.

- Büro açılmasına kim tarafından, hangi koşulların oluşması halinde karar verileceği: açılan Büroların kaynak ve personel ihtiyacının nasıl karşılanacağı Tasarı'da cevaplanmamıştır.

Personel Niteliği

Kurumda istihdam edilecek kişilerin öngörülen hizmeti yerine getirecek niteliğe sahip olması gerektiği şüphesizdir.

- Tasarı, Kurumun faaliyet alanına giren konularda en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmeyle belirlenen fakültelerden mezuniyeti uzman yardımcılığı için yeterli görmüştür. Sadece Hukuk

Biriminde görevlendirilecekler için avukatlık stajını tamamlamış olmak şartı aranmıştır. Oysa, öngörülen hizmet birimleri çok farklı uzmanlık alanlarının Kurum içinde istihdam edilmesini gerektirmektedir. Örneğin alikonulma yerlerine yapılacak ziyaretlerde hukukçular, adli tıpçılar, uzman psikiyatristler, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, alikonulma yerlerine ilişkin tecrübesi bulunan kişiler ve antropologların bulunması önerilmektedir.

Dokunulmazlıklar ve Ayrıcalıklar

- Tasarıya göre uluslararası ölçütlere aykırı olarak ve ulusal deneyimler dikkate alınmaksızın kurul üyeleri hakkında görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı hiçbir sınır olmaksızın cezai soruşturma yürütülebilecektir.
- Güvenceyi daha da azaltan bir diğer hüküm 3. maddenin 12. fıkrasında düzenlenmektedir. Başkan ve üyeler ile Kurum personeli görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri kamuya ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri, bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, Bu durumda incelemeleri sırasında bu bilgilere ulaşan Kurum personeli, bunu açıkladığı takdirde hukuksal ve cezai yaptırımla karşılaşacağını düşünerek açıklama yapamayacaktır.
- İmtiyaz ve dokunulmazlıklar açısından Kurum'un asli ve sürekli hizmetlerini yürütecek uzman ve uzman yardımcıları için durum çok daha vahimdir. Bu kişiler, hak ihlallerini soruşturacak, neza-rethaneleri ziyaret edecek, tematik incelemeler yapıp bunları raporlayacaktır. Tasarı, tüm bu etkinlikleri yerine getirecek uzman ve uzman yardımcıları için hiçbir güvence getirmemekte, personeli tamamen güvencesiz bırakmaktadır.

İşlevler

Raporda işlevler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Burada, Kurum etkinlikleri arasında öne çıkan iki önemli işlev hatırlatılacaktır.

İhlal iddialarını inceleme

İhlal iddialarını inceleyebilmek için diğer çalışma alanlarında olduğu gibi Kurumun; şahitleri huzuruna getirmeye zorlama, delil toplamak için aldığı kararları uygulamayanlara yaptırım uygulama, kamuda bulunanlar da dahil olmak üzere her türlü bilgi ve belgeye ulaşma; infaz, tutukevi, karakol gibi kişi hürriyetinin kısıtlandığı yerleri sınırsız denetleme, keşif yapma, bilirkişi atama yetkileri olmalıdır. Tasarıdaki konuya ilişkin hüküm bu hedeflerin çok gerisindedir. Uzmanlar “Başkanın yetkilendirmesi hâlinde, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir.”

- Başkanın yetkilendirilmesinin aranması başlı başına bir sorundur. Uzmanların acil bilgi ihtiyacı olan durumlarda bile Başkan'ın önünde duran çok sayıda dosyanın sonlandırılmasını beklemeleri gerekecektir.
- Uzmanlar ve uzman yardımcıları bilgi almaya, ziyarete yetkilidir ama bu bilgileri aktarması gerekenler hakkında Tasarı suskundur. Bilgileri temin etmeyenler hakkında nasıl bir işlem yapılacağı, bilgilerin sunulması için bir süre belirtilmediğine göre Uzmanların cevap verilmesini ne kadar süre bekleyeceği, ulaşılamayan bilgilere alternatif ulaşma imkânları Tasarı'da düzenlenmemiştir.
- Etkili bir soruşturma kadar, soruşturmadan sonuç almak da önemlidir. Tasarıya göre Kurumun yapacağı soruşturma sonucunda yapılacaklar belirsizdir. Tasarı sadece “sonuçları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlem başlatılması için girişimde bulunmak”tan söz etmektedir. Bu girişimlerin karşılıksız kalması durumunda ne yapılacağı belirsizdir.

Ziyaret Yetkisi ve İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi

- Tasarı sadece düzenli ziyaretlerden bahsetmektedir. Oysa, habersiz ziyaretler, en az düzenli ziyaretler kadar etkili olmasının yanında anında müdahaleyi mümkün kılarak ihlali durdurma potansiyeli de olan ziyaret tipidir.
- Tasarı, ziyaretlerin sıklığı ve çeşitlerine yer vermediği gibi Seçmeli Protokol'de sayılan güvencelere de yer vermemektedir. Ulusal mekanizma özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerle özel olarak ve gerekirse çevirmen yardımı ile görüşebilmeli; ziyaret etmek istediği yerleri ve görüşme yapmak istediği kişileri belirleme özgürlüğüne sahip olmalı; bütün alıkonulma yerlerine ve bu yerlerin eklenti ve bölümlerine girebilmeli; her türlü belgeye ulaşabilmelidir. Bu güvencelerin hiçbiri Tasarı'da yer bulamamıştır.

Sonuç

Ulusal insan hakları kurumları, uluslararası örgütlerin de yoğun desteğiyle uluslararası insan hakları standartlarının ulusal hukukta uygulanması bakımından önemli bir köprü görevi üstlenmektedirler. Uluslararası koruma mekanizmalarının kaçınılmaz krizinin bu rolde büyük payı vardır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi gibi bölgesel mekanizmalar içinde giderek artan bu rol, BM Sözleşmelerinin yürütülmesinde ulusal kurumlara rol verilmesi ile yeni bir nitelik kazanmıştır. Bununla birlikte, devletin kurduğu ve mali yükünü karşıladığı ulusal kurumların gerçekten hedeflenen sonuçları sağlayabileceğine dair şüpheler bertaraf edilememiştir. Ulusal insan hakları kurumları kurarak, Devlet yapısı içinde insan hakları taleplerini duyurmanın asli nedeninin devlete karşı sosyal grupları güçlendirmek olduğu ancak bu kurumların insan hakları sorunlarını 'bürokratikleştirerek' devlet kontrolünü artırma tehlikesini taşıdığı haklı olarak ileri sürülmüştür. Gerçekten de ulusal insan hakları kurumları, düşünülenin aksine sivil toplumun sönümlenmesinin en güçlü araçları haline gelebilmektedirler.

Türkiye'de kurumsallaşma çalışmaları bu garip paradoks açısından çarpıcı bir örnek sunmaktadır. Kağıt üstünde başta AB olmak üzere uluslararası örgütler, insan haklarının korunması ve desteklenmesini güçlendirmek için sivil toplumu içeren mekanizmalar kurulması konusunda talepler dile getirmektedir. Elde edilen sonuç ise ilan edilenin tam tersidir. Farklı insan hakları ulusal mekanizmaları arasından bu yöntemin neden seçildiğinin hiçbir gerekçesi bilinmemektedir. Oysa kurumsal yapıların seçiminde hükümetin tek taraflı kararı ile değil sivil toplum tarafından ya da sivil topluma danışılarak yapılması gerektiği hep vurgulanagelmektedir. Sonuçta sivil toplum sürecin tamamen dışında bırakılmakta, ulusal kurum Türkiye-AB pazarlığının bir parçası haline gelmektedir. Kurulacak kurumun AB tarafından desteklenerek akredite olması halinde sivil toplumun zaten daralmış mücadele alanı yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Çünkü var olmak için yeni oluşturulan mekanizmaların bir parçası haline gelmesi, yani devletleşmesi istenecektir.

Benzer bir paradoks demokratikleşme açısından söz konusudur. Hükümet yıllardır süren bir çalışmayı "Demokratik Açılım"a eklemiş ama süreci tamamen antidemokratik araçlarla yürütmüştür. Gerçekten de iddia edilenin aksine Tasarı'nın Kürt sorunundan, faili meçhullere, LGBT haklarından, özelleştirmelere, geçmişle yüzleşmekten, işkenceye Türkiye'nin hiçbir hassas sorununa çözüm getirmesi mümkün gözükmemektedir.

2000li yıllarda daha zayıf il-ilçe kurulları, İnsan Hakları Başkanlığı ile denenen sivil toplumu soğurma yöntemi şimdi çok daha güçlü bir dalgayla ve uygun bir atmosferde geliyor. Sivil toplum köprüden önce son çıkışı gerçekleştiremezse herşey için çok geç olabilir.

SUMMARY

A Critical Assessment on Draft Code on the Turkish Human Rights Institution by Kerem Altıparmak (University of Ankara HR Centre) - Ankara 2010

The Draft Code on the Turkish Human Rights Institution (“Draft”) was submitted to the TGNA on 28 January 2010. However, it should be noted that as a matter of fact, efforts to establish a national human rights institution has a 6-year history and has been discussed for a much longer period than the process of the “Democratic Opening”. The work on the current Draft was launched at the latest in September 2008.

In this period of six years no serious field study has been conducted on the alternative national institutions nor been the views of those active in human rights area taken into consideration. Furthermore, although the Draft is presented as a part and parcel of the Democratic Opening, the short history of the Draft is an indication that it is forged to fulfil the commitments to the EU in this area. It should be considered as sheer contradiction that a process whereby no democratic procedures are in place is introduced as a symbol of democratic initiative.

On the Method and the Spirit of the Draft

This report aims to inquire whether the Draft Code on Turkish Human Rights Institution contributes in developing an effective human rights regime. During the assessment two primary criteria have been taken into consideration. One of them is the Paris Principles. These principles require the institution to be impartial and accountable. However the draft, as revealed in multiple examples, aims to create a new public body that is way too far from this spirit. The second criterion that is taken into consideration during the assessment is the national experiences.

In this mainframe the Report reviews the Draft under three main headings. In the first part legal framework of the Institution and the problems it would create is taken up. The second heading deals with various aspects of the institutional structure whereas the last part discusses the functions foreseen in the Draft. The main findings of the Report are summarized below.

Legal basis and Principle of Legality

- The Draft explicitly gives an end to some of the current bureaucracy in human rights and foresees the tacit continuation of the others. However the relations between the new and the old mechanisms are not precisely prescribed under the Draft.
- In case the Draft is adopted, there will technically be a legal basis for the Turkish Human Rights Institution. However due to the fact that the language of the Draft on a number of issues is vague, the clarification will be left to less secure administrative decrees or even worse than that, to the individual decisions of the administration.

Institutional Structure

The Draft foresees two different structures within the Institution. One of them is the Turkish Human Rights Board (Board) and the other is the Presidency. As explained in the Report, the duties of the Board are mainly symbolic. On the other hand, the overall structure of the Presidency reminds of an ombudsman where the President of the Institution is dominant.

Pluralism and Independency

According to the Draft; the President, Vice President and all members will be selected by the Cabinet. The only provision aiming to ensure pluralist structure of the Turkish Human Rights Board is the 4th paragraph of Article 3. According to this; “A pluralist representation of relevant civil society, social and professional organisations, think tanks, universities and experts shall be ensured during the selection process.” As a result of these provisions;

- while it was needed to further concretize the Paris Principles in the national legislation, on the contrary they have become even more vague.
- considering that Article 3 of the Draft does not stipulate any conditions to become President and Member of the Board, the Council of Ministers will be able to appoint anyone they prefer as a member of the Board.
- In the absence of any safeguards it would not be realistic to expect the Government to select the names who will criticize it. Persons to be selected as such will avoid criticising the government when it is needed the most.

Presidency and Organisation

The key role of the Presidency becomes more apparent in view of the fact that the fundamental and permanent functions of the Institution shall be provided through experts and assistant experts and that the personnel of the institution will be appointed by the President. The experts shall be empowered to request, examine and take copies of the relevant information and documents from all public institutions and organizations as well as other real and legal persons; to obtain written and verbal information from the interested [parties]; and to pay visits to, inspect and keep minutes of the sites where people deprived of their liberty or persons under protection are being kept, only if the President authorizes them.

Organisation

According to Article 6 of the Draft there will be 9 Service Units within the Board (Violation Allegations Investigation Unit, Anti-Torture and Maltreatment Unit, Legal Unit, Training Unit, Foreign Relations and Project Unit, Media and Public Relations Unit, Information and Documentation Unit, Personnel Unit and management Services Unit). However total number of personnel expected to undertake such a comprehensive workload is 60, 45 of whom are experts and assistant experts. In this case, roughly an average of 5 experts and assistant experts can be recruited at each unit. It is not possible to get through this heavy workload with this personnel structure:

- If the Institution is able to build confidence among the society then thousands of applications to merely the violations unit should be expected.
- With such a structure it is impossible to access every place in Turkey where people are deprived of their liberties.

Another problem related to the organisation is the bureaus to be established under the Institution. There's no doubt that establishing bureaus will be an appropriate decision in terms of ensuring accessibility. However how they will be established should be clarified.

- The Draft does not respond to the following questions; what are the conditions required for establishing bureaus and who will decide about it? How will the personnel and resource needs of the bureaus be covered?

Qualifications of the Staff

There is no doubt that the staff to be employed at the Institution should have the necessary qualifications to perform the services foreseen.

According to the Draft, in order to become an assistant expert it is sufficient to be a graduate of the faculties which award a degree as a result of a four year education in areas falling under the field of activity of the Institution, which will be specified in the regulation, to be promulgated after the Law enters into force. As for those who will be employed at the Legal Unit, they are required to have completed their internship as an attorney. However, the service units that have been foreseen require staff with expertise in different fields. For instance, it is recommended to have jurists, forensic medicine experts, specialised psychiatrists,

psychologists, social service experts and persons experienced on detention places as well as anthropologists during visits to detention places.

Immunities and Privileges

According to the Draft, contrary to international criteria and irrespective of national experiences, it will be possible to carry out criminal prosecutions about board members for offences related to their duty. No restrictions have been foreseen for these prosecutions.

Article 3 paragraph 12 contains another provision that diminishes their safeguards; ‘The President and members as well as the Institution staff shall not disclose to anyone apart from the competent authorities specified by law the confidential information pertaining to the public, personal data and confidential information pertaining to the Institution that they have obtained during the performance of their duties.’ The definition about confidential information pertaining to the public and the Institution has not been given under the Draft. There is no uncontroversial general definition on this under Turkish law either. Given this situation, the Institution staff that comes across such information during their inquiries will not be able to disclose them thinking that they may face legal and penal sanctions in case of declaring such information.

In terms of immunities and privileges, the situation is even graver for experts and assistant experts who will render the fundamental and permanent services of the Institution. These persons will investigate violation of rights, will visit detention houses and will conduct and report thematic investigations. The draft does not introduce any safeguard for the experts and assistant experts who will render all these services.

Functions

The functions have been examined in detail in the report. At this point, two important functions that come forward in the activities of the Institution will be reminded.

Examining violation allegations

To be able to examine allegations of violations, just like in other functions the Institution should have the power to summon witnesses and compel their appearance, the power to impose sanctions on those who fail to implement the decisions they have taken for obtaining evidence, the right to access any kind of information and document including those available in public institutions, unlimited right to inspect places restricting the freedom of individuals such as penal execution institutions, detention facilities, police stations, the right to conduct on-site visits and the right to appoint experts. The relevant provision in the Draft is way behind these objectives; ‘Where the President authorizes, the experts shall be empowered to request, examine and take copies of the relevant information and documents from all public institutions and organizations as well as other real and legal persons; to obtain written and verbal information from the interested [parties]; and to pay visits to, inspect and keep minutes of the sites where people deprived of their liberty or persons under protection are being kept.’

It is a problem per se that the President’s authorisation is required. Even in cases where they are in urgent need of information, experts will have to wait for the President to finalise the huge pile of cases pending before him.

Experts and assistant experts are empowered to obtain information and conduct visits; however the draft does not make any reference to those who have to impart such information. There is no provision about the action to be taken against those who refuse to provide information and the duration in which they have to provide the information. Thus, the Draft does not regulate how long the experts have to wait for a reply and what their alternatives are in case of failure to obtain the information.

Obtaining results is as important as conducting an effective investigation. The action to be taken by the Institution as a result of the investigation is unclear in the Draft. The Draft only refers to; ‘notifying the

results to the relevant persons, institutions and organizations, and following up those results; taking initiative to launch legal procedures against those found responsible". However, it is not clear what will be done if such initiatives remain inconclusive.

Power to Conduct Visits and the Anti-Torture and Maltreatment Unit

The Draft refers to regular visits only. However, unannounced visits are at least as effective as regular visits and they have the potential to stop a violation by making immediate intervention possible.

The Draft does not elaborate the frequency and type of visits. In addition, it does not include the safeguards stipulated in the Optional Protocol. The national mechanism should be able to interview in private the people deprived of their liberty, with the assistance of an interpreter if necessary; should have the liberty to identify the places and persons it wants to visit; should have access to all detention facilities and their annexes and units; and should have access to any kind of document. None of these safeguards have been included in the Draft.

Conclusion

In Turkey, international organisations and primarily the EU have underlined in documents their demand for the establishment of mechanisms that will protect and reinforce human rights and will include the civil society. But the result obtained is just the contrary of what has been announced. Nobody knows the reason why this method has been chosen among different national human rights mechanisms.

It had always been stressed that the civil society should be consulted or involved when selecting institutional structures and it should not be based on the unilateral decision of the government. However, as a result, the civil society is being fully excluded from the process and the national Institution is becoming part of the Turkey-EU bargain. If the Institution to be established will be supported and accredited by the EU then the civil society's already diminished domain of struggle might disappear, because in order to exist it will be required to become a part of the newly established mechanisms, i.e. etatism.

There is a similar paradox in view of democratisation. The government linked to the "Democratic Opening" a long-standing study that had been continuing for years, but it carried out this process with totally antidemocratic tools. Contrary to what has been claimed, it doesn't seem likely for the draft to bring a solution to any of the sensitive problems of Turkey from the Kurdish issue to unsolved murders, LGBT rights, privatisations, settling accounts with the past, and torture. The method which aims to absorb the civil society and which was tested with the weaker provincial-district boards and Human Rights Presidency in 2000s, is now returning in a much stronger wave and in a suitable atmosphere.

EK: TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU KANUNU TASARISI

Amaç ve tanımlar

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, insan haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla çalışmalar yapmak üzere, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun kurulması ile teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Kurum: Türkiye İnsan Hakları Kurumunu,
- b) Kurul: Türkiye İnsan Hakları Kurulunu,
- c) Başkan: Kurum ve Kurul Başkanı,

ifade eder.

Kuruluş ve görevler

MADDE 2- (1) Bu Kanunla ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip ve özel bütçeli, Türkiye İnsan Hakları Kurumu kurulmuştur. Kurum Başbakanlıkla ilişkilidir. Kurumun merkezi Ankaradadır. Kurum yurt içinde ve sayısı ikiyi geçmemek üzere yurt dışında büro açabilir.

(2) Kurum, insan hakları alanındaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek; sorunların çözüme kavuşturulması doğrultusunda çalışmalar yapmak; şikâyet ve başvuruları incelemek, araştırmak ve bunların sonuçlarını takip etmek; insan haklarının korunmasına, geliştirilmesine ve ihlallerin önlenmesine yönelik çalışmalar yapmakla görevli ve yetkilidir.

(3) Kurum, bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Kurula emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

(4) Kurum, faaliyetleri hakkında internet ortamı ve resmî bültenler aracılığıyla kamuoyunu azamî ölçüde bilgilendirir.

(5) Kurumun her kademedeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.

(6) Kurum; görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir.

(7) Kurum kadrolarının tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usûlü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.

(8) Kurum, geçici veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki işler için hizmet satın alabilir.

(9) Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden yapılacak yardımlar.
- b) Kuruma yapılacak her türlü bağış, yardım ve vasiyetler.
- c) Kurum gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.
- ç) Diğer gelirler.

Türkiye İnsan Hakları Kurulu

MADDE 3- (1) Türkiye İnsan Hakları Kurulu, Kurumun karar organıdır. Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere onbir üyeden oluşur.

(2) Kurula Başkan ve üye olabilmek için;

- a) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımak,
- b) Herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görev almamış veya bu görevlerinden ayrılmış olmak,
- c) En az lisans düzeyinde yükseköğrenim yapmış olmak,

gerekir.

(3) İkinci fıkrada belirtilen nitelikleri taşıyanlardan Kurul üyesi olmak isteyenler bu taleplerini yazılı olarak Kuruma iletirler. Kurum, üye olma niteliklerine sahip olanları Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa bildirir.

(4) Başkan, İkinci Başkan ve üyeler, ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanlar arasından Bakanlar Kurulu tarafından seçilir. Seçimlerde, ilgili sivil toplum, sosyal ve mesleki kuruluşların, düşünce akımlarının, üniversitelerin, uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir.

(5) Başkan ve üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi bitenler en fazla bir dönem daha yeniden seçilebilir.

(6) Başkan ve üyelerin görev sürelerinin sona ermesinden en geç iki ay önce durum, Kurum tarafından uygun iletişim araçlarıyla kamuoyuna duyurulur. Duyuruyu takip eden bir ay içinde ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanların başvuruları, Kurum tarafından Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa iletilir. Bakanlar Kurulu tarafından Başkan, İkinci Başkan ve üye olarak seçilenler, yerlerine seçildikleri kişilerin üyeliklerinin sona ermesini takiben göreve başlar.

(7) Başkan ve üyelerin görev süreleri dolmadan görevlerinin herhangi bir sebeple sona ermesi durumunda, sona erme tarihinden itibaren en fazla bir hafta içinde durum, Kurum tarafından kamuoyuna duyurulur ve duyuruyu takip eden onbeş gün içinde ikinci fıkrada belirtilen şartları taşıyanların başvuruları, Kurum tarafından Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa iletilir. Bu şekilde seçilenler, yerlerine seçtikleri kişilerin kalan süresini tamamlar ve bunlardan iki yıl veya daha az süreyle görev yapanların bu görevleri seçilme dönemi olarak değerlendirilmez.

(8) Kamu görevlisi iken Kurul Başkanlığına ve İkinci Başkanlığa seçilenlerin önceki kurumları ve görevleriyle ilişkileri sona erer. Bunlar, memuriyete giriş şartlarını kaybetmemeleri kaydıyla, hâkimler ve savcılar dâhil, görev sürelerinin sona ermesi veya görevden ayrılma isteğinde bulunmaları ve otuz gün içinde önceki kurumlarına başvurmaları durumunda, atamaya yetkili makam tarafından başvuru tarihinden itibaren en geç bir ay içinde mükteseplerine uygun kadrolara atanır. Görevin sona erdiği tarihten atama yapılmaya kadar, almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından ödenmesine devam olunur. Bunların Kurumda geçirdiği süreler, özlük ve diğer hakları açısından önceki kurum veya kuruluşlarında geçirilmiş sayılır.

(9) Kurul Başkanı, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak, seçilmeleri için gerekli şartları taşımadıkları ya da kaybettikleri Kurulca tespit edilen Başkan ve üyelerin görevlerine Bakanlar Kurulunca son verilir. Kurul kararlarını süresi içinde imzalamayan veya karşı oy gerekçesini süresi içinde yazılı olarak bildirmeyen Başkan ve üyelerin üyeliklerine de aynı usul çerçevesinde son verilir.

(10) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam üç Kurul toplantısına katılmayan; ağır hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremeyecekleri sağlık kurulu raporuyla tespit edilen; görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşen; geçici iş göremezlik hâli üç aydan fazla süren veya üç aydan fazla hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanan üyelerin üyelikleri düşer.

(11) Başkan ve üyeler 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa tâbidir. Başkan ve üyeler göreve başladıkları ve görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren bir ay içinde mal beyanında bulunurlar.

(12) Başkan ve üyeler ile Kurum personeli görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri, ticarî sırları ve bunlara ait belgeleri bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

Kurulun görevleri, yetkileri ve çalışma esasları

MADDE 4- (1) Kurul, bu Kanun ve diğer mevzuatta belirtilen görevler yanında aşağıdaki görevleri yapar ve yetkileri kullanır:

- a) Kurum tarafından yapılan inceleme ve araştırmaları, hazırlanan raporları ve benzeri çalışmaları karara bağlamak.
- b) Kurumla ve Kurumun görev alanıyla ilgili düzenlemeler yapılmasına yönelik kararlar almak.
- c) Kanunla verilen görevler kapsamında Kurumun faaliyet alanını ve görev önceliklerini belirlemek.
- ç) Kurumun stratejik planı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak.
- d) Kurumun performansını ve malî durumunu gösteren raporları onaylamak.
- e) Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak.
- f) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek. Bu sözleşmeler tarafından kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına Devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirmek; bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara, heyet temsilcisi gönderecek katılmak.
- g) Kurumun diğer ülkelerin ulusal ya da uluslararası düzeyde faaliyet gösteren benzeri işleve sahip kurumlarıyla ikili ve çok taraflı ilişkiler kurmasına karar vermek. Birleşmiş Milletler ve bölgesel insan hakları kuruluşlarıyla işbirliği yapmak ve ortak faaliyetlerde bulunulmasına karar vermek.
- ğ) Gerek gördüğünde Kurumun kendi alanında çalışan uluslararası birliklere üye olmasına veya bu kuruluşlarda Türkiye'nin temsil edilmesine karar vermek.
- h) İnsan hakları alanındaki sorunlar, gelişmeler ile kamu kurum ve kuruluşlarının bu alandaki performanslarını değerlendiren yıllık raporlar hazırlamak, bunları yayınlamak ve ilgili kişi ve kuruluşlara dağıtmak. Düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde insan hakları alanına ilişkin özel raporlar yayınlamak.
- ı) Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte, insan haklarının geliştirilmesini teşvik eden ve hak ihlallerinin giderilmesini hedefleyen kampanya ve programlar yürütmek.

(2) Kurul, en az ayda bir defa olmak üzere, gerekli hâllerde toplanır. Toplantıları Başkan yönetir.

(3) Kurul, en az yedi üyenin hazır bulunması ile toplanır ve en az altı üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Kararlarda çekimser oy kullanılmaz.

(4) Kurul kararları tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen beş iş günü içinde toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır. Kurul kararları, alındığı toplantı tarihinden itibaren en geç onbeş iş günü içinde gerekçeleri ve varsa karşı oy gerekçeleri ile birlikte tekemmül ettirilir. Gerekliğinde, Kurul tarafından bu süre uzatılabilir.

(5) Başkan ve üyeler kendileri, eşleri, evlatlıkları ve üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dâhil ikinci dereceye kadar kayın hısımlarıyla ilgili veya kişisel menfaat ilişkisi içinde oldukları konularda müzakere ve oylamaya katılamaz. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir.

(6) Kurul toplantıları gizlidir. İhtiyaç duyulması hâlinde görüşlerinden yararlanılmak üzere ilgili kişiler, Kurul toplantısına davet edilebilir. Ancak, Kurul kararları toplantıya dışardan katılanların yanında alınmaz.

(7) Kurul kararları, tekemmül etmesinden itibaren en geç beş iş günü içinde ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara gönderilir.

(8) Kurul, gerekli gördüğü durumlarda kararlarını, kişisel verilerin gizliliği ilkesine uygun olarak uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir. Açıklanması kişi hakları ve kamu düzeni açısından sakıncalı olan kararlar bu hükmün dışındadır.

(9) Başkanın, izin, hastalık, görevde bulunmadığı diğer hâller ile hangi nedenle olursa olsun görevinin sona ermesi durumunda İkinci Başkan, Başkana vekâlet eder.

(10) Kurul üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları meslekî ve etik ilkeler ile Kurulun çalışma usûl ve esaslarına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Teşkilat, Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 5- (1) Kurumun teşkilatı Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Başkanlık; Başkan Yardımcısı, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşur. Başkanlık, Kurul kararlarını uygulamakla ve diğer konularda Başkana ve Kurula yardımcı olmakla görevlidir.

(2) Kurum görevlerinin gerektirdiği asli ve sürekli hizmetler Başkan, İkinci Başkan, Başkan Yardımcısı ile İnsan Hakları Uzmanları ve Uzman Yardımcıları tarafından yürütülür.

(3) Başkan, Kurumun en üst amiri olup, Kurum hizmetlerini, mevzuata, Kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenler, yürütür ve hizmet birimleri arasında koordinasyonu sağlar. Başkan, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Bu sorumluluk, Kurum çalışmalarının düzenlenmesi, yürütülmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuoyuna duyurulması görev ve yetkilerini kapsar.

(4) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları yönetmek.
- b) Kurul kararlarının tebliğini ve Kurulca gerekli görülenlerinin kamuoyuna duyurulmasını sağlamak ve uygulanmalarını izlemek.
- c) Kurum personelini atamak.
- ç) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak.
- d) Kurumun stratejik planını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını belirlemek, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak.
- e) Belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile mali tablolarını hazırlamak.

f) Kamu kurum ve kuruluşları için, insan haklarına aykırı uygulamaların giderilmesine yönelik rehberler hazırlamak ve bunların uygulamaya geçirilip geçirilmediğini izlemek.

g) Kurul ile Kurumun ve hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışması amacıyla koordinasyonu sağlamak, bunlar arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek.

ğ) Yıllık faaliyet raporlarını hazırlamak, yıllık amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine göre faaliyetlerin değerlendirilmesini yapmak ve bunları Kurula sunmak.

h) Kurumun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek ve Kurumu temsil etmek.

ı) Kurum Başkanı adına imzaya yetkili personelin görev ve yetki alanını belirlemek.

i) Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin diğer görevleri yerine getirmek.

(5) Başkan, Kuruma ilişkin görevlerinde yardımcı olmak üzere bir Başkan Yardımcısı atayabilir. Başkan Yardımcısı olarak atanacaklarda;

a) Kurumun faaliyet alanına giren konularda en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olma,

b) Devlet memuriyetinde en az on yıllık meslekî tecrübeye sahip olma,

c) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bentlerinde belirtilen nitelikleri taşıma,

şartları aranır. Başkan Yardımcısının görev süresi dört yıldır. Görevleri sona erenler yeniden görevlendirilebilir. Başkanın görev süresinin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde Başkan Yardımcısının görevi de sona erer.

(6) Başkan Yardımcılığına atananlar, hâkimler ve savcılar dâhil, görevlerinin sona ermesi durumunda, eski kurum veya kuruluşlarına başvurmaları hâlinde atamaya yetkili makamlar tarafından en geç bir ay içerisinde mükteseplerine uygun bir kadroya atanır; başvurdukları tarihten atandıkları tarihe kadar Kurumda-ki malî, sosyal ve özlük haklarından yararlanmaya ve aylıklarını almaya devam eder. Bunların Kurumda geçirdiği süreler özlük ve diğer hakları açısından önceki kurum veya kuruluşlarında geçirilmiş sayılır.

(7) Başkan; sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla, Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinden bir bölümünü Başkan Yardımcısına devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

Hizmet birimleri

MADDE 6- (1) Kurumun hizmet birimleri ile görev ve yetkileri şunlardır:

a) İhlal İddialarını İnceleme Birimi;

1) Her türlü insan hakları ihlali iddialarını başvuru üzerine veya re'sen incelemek, araştırmak, değerlendirmek; bunların sonuçlarını ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara bildirmek ve takip etmek, sorumlu bulunanlar hakkında yasal işlemlerin başlatılması için girişimde bulunmak.

b) İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi;

1) İşkencenin ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezaların önlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak.

2) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere düzenli ziyaretler gerçekleştirmek, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamak; ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme ku-

rulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları incelemek ve değerlendirmek.

c) Hukuk Birimi;

- 1) İnsan hakları ile ilgili mevzuat taslakları, mevzuat, uygulamalar ve diğer hukukî konular hakkında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara veya kamuoyuna talep üzerine veya re'sen görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak.
- 2) Taraf olduğu davalarda Kurumu temsil etmek, hukukî hizmetleri yürütmek ve Kurum tarafından hizmet satın alma yoluyla temsil ettirilen davaları takip ve koordine etmek.
- 3) Yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlarla görev alanıyla ilgili konularda işbirliği yapmak.
- 4) İnsan hakları ihlali tespiti yapan yargı kararlarının idare tarafından gereği gibi uygulanmasını takip etmek.

ç) Eğitim Birimi;

- 1) İnsan hakları bilincinin yaygınlaştırılması için çalışmak; bu amaçla ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak.
- 2) Milli Eğitim Bakanlığı müfredatında bulunan insan hakları ile ilgili bölümlerin hazırlanmasına; Yükseköğretim Kurulunun koordinesinde üniversitelerin insan hakları bölümlerinin kurulmasına ve müfredatının belirlenmesine katkıda bulunmak.
- 3) Kamu kurum ve kuruluşlarının meslek öncesi ve meslek içi insan hakları eğitimlerine yönelik olarak çalışmalarda bulunmak.
- 4) İstekleri hâlinde kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlara yönelik insan hakları konulu eğitim programları düzenlemek.

d) Dış İlişkiler ve Proje Birimi;

- 1) Kurumun dış ilişkilerine yönelik faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.
- 2) İnsan haklarıyla ilgili proje hazırlamak ve yürütmek.

e) Medya ve Halkla İlişkiler Birimi;

- 1) Medya ile olan ilişkileri düzenlemek ve medyayı takip etmek.
- 2) Halkla ilişkiler politikasını düzenlemek ve yürütmek.
- 3) Bu Kanunla ve diğer mevzuatla Kuruma verilen görevlerin ifasına yönelik çalışmaların sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Başkanın gerekli görmesi durumunda kamuoyuna açıklamak.

f) Bilgi ve Dokümantasyon Birimi;

- 1) İnsan hakları konularında veri tabanı ve dokümantasyon merkezi oluşturmak.
- 2) Bilgi teknolojileri alanında çalışmalarda bulunmak.

g) Personel Birimi:

- 1) Kurumun personel politikasını belirlemek, personelin eğitimi konularında çalışmalar yapmak ve özlük işlemlerini yürütmek.

ğ) Yönetim Hizmetleri Birimi;

- 1) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanununun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak.

2) Kurumun idarî, malî ve sosyal hizmetlerini yürütmek.

(2) Birinci fıkrada belirtilen birimler Başkan tarafından belirlenen İnsan Hakları Uzmanlarının eşgüdümünde faaliyet gösterir. Hukuk Biriminin eşgüdümünü yürütecek İnsan Hakları Uzmanının avukatlık stajını tamamlamış olması gerekir.

(3) Başkanın onayı ile Kurum personelinden çalışma grupları oluşturulabilir. Gruplar, Başkan tarafından görevlendirilecek personelin eşgüdümünde faaliyet gösterir.

(4) Kurum, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile geçici ve sürekli kurullar oluşturabilir.

(5) Büroların açılmasına, kurulmasına, görev ve yetkilerine ve diğer hususlara ilişkin usûl ve esaslar Kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

Başvurular, inceleme, araştırma ve ziyaretler ile düzenli istişareler

MADDE 7- (1) İnsan hakları ihlaline maruz kaldığını iddia eden kişiler Kuruma başvurabilirler.

(2) Başvurulara ilişkin usûl ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

(3) Bu Kanun ve diğer mevzuatla Kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, İnsan Hakları Uzman ve Uzman Yardımcıları ile diğer görevliler tarafından yapılır. Bunlar, Başkanın yetkilendirmesi hâlinde, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir.

(4) Kurumun görev ve yetki alanına giren konularda yerinde inceleme ve araştırma yapmak üzere, Başkanın belirleyeceği Kurum personelinin başkanlığında, ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin ve kişilerin katılımıyla heyet oluşturulabilir. Heyette görev alacak kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri kendi kurum ve kuruluşlarınca, diğer kişiler ise Başkan tarafından belirlenir. Heyetler tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonuçları Kurum tarafından bir rapor hâline getirilir. Heyetlerin giderleri Kurum bütçesinden karşılanır.

(5) Kurum, insan hakları sorunlarını tartışmak ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, yükseköğretim kurumları, basın-yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla en az üç ayda bir düzenli istişareler gerçekleştirir.

Personel ve özlük haklarına ilişkin hükümler

MADDE 8- (1) Kurum personeli, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbidir. Kurumda Başkan Yardımcısı, İnsan Hakları Uzmanı ve İnsan Hakları Uzman Yardımcıları kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilir. Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usûl ve esasları ile unvanlar itibarıyla taban ve tavan ücretleri ve her çeşit ödemeler Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Başkan Yardımcılarının sözleşme ücreti Başbakanlık Genel Müdürlerinin sözleşme ücretini, İnsan Hakları Uzmanı ve Uzman Yardımcılarının sözleşme ücreti Başbakanlık Uzmanı ve Uzman Yardımcılarının sözleşme ücretini geçmeyecek şekilde Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir. Söz konusu personele, çalıştıkları günlerle orantılı olarak, hastalık ve yıllık izinleri dâhil, Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödenir. Bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışma yaptıkları tespit edilenlere, Başkanın onayı ile Haziran ve Aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında teşvik ikramiyesi ödenebilir. Başkan tarafından bi-

rimlerin eşgüdümü için görevlendirilecek İnsan Hakları Uzmanlarına kadroları için öngörülen sözleşme ücreti yüzde on artırımlı olarak ödenir. Kurum kadrolarında çalışan memurlar, Başbakanlık personelinin yararlandığı fazla çalışma ücretinden aynı usul ve esaslara göre yararlanır.

(2) Başkan, İkinci Başkan ve Başkan Yardımcısının sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit olunur. Ancak, sigorta primine veya emeklilik keseneğine esas alınacak aylık ücret ile emekli aylığının hesabında, Başkan ve İkinci Başkan için Başbakanlık genel müdürleri, Başkan Yardımcısı için genel müdür yardımcıları için tespit edilen ek gösterge ve makam tazminatı ile temsil veya görev tazminatı ve diğer ödeme unsurları dikkate alınır. Bu görevlerde geçirilen süreler makam tazminatı veya yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş sayılır.

(3) Başkana, Başbakanlık Genel Müdürlerine malî haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının brüt tutarını geçmemek üzere, İkinci Başkana Başkan için belirlenen ücretin yüzde doksanbeşi tutarında Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek tutarda ücret ödenir. Kurul üyelerine, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, fiilen görev yaptıkları her gün için, uhdesinde kamu görevi bulunanlara (5.000), uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara (6.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Bu ödemeden damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz. Bir ayda fiilen görev yapılan gün sayısının üçü aşması hâlinde, aşan günler için huzur hakkı ödenmez.

(4) Kurumda, özel bilgi ve ihtisası gerektiren işlerde, Kurumun faaliyet alanına ilişkin konularda en az on yıl meslekî tecrübesi bulunanlar ile doktor unvan ve derecesini alanlar arasından, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu personele ödenecek ücretlerin net tutarı, birinci dereceli İnsan Hakları Uzmanına ödenen net tutarı aşamaz. Bu fıkraya uyarınca çalıştırılacakların sayısı, Kurumda fiilen çalışan İnsan Hakları Uzmanı ve Uzman Yardımcısı sayısının yüzde onunu geçemez.

(5) Başkan ve üyeler 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu açısından kamu görevlileri gibi yargılanır. 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca Başkan ve üyeler için soruşturma izinleri Başbakan tarafından verilir. Soruşturma izni verilmesi veya verilmemesine ilişkin kararlara karşı yapılan itirazlar, Danıştay tarafından karara bağlanır.

(6) Kurumda, İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Kurumun faaliyet alanına giren konularda en az dört yıllık lisans eğitimi veren ve yönetmelikle belirlenen fakültelerden veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak; Hukuk Biriminde görevlendirilecekler için avukatlık stajını tamamlamış olmak.
- b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak.
- c) Sınavın yapıldığı tarihte otuz yaşını doldurmamış olmak.

(7) İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanacaklar; en az üç yıl çalışmak, her yıl olumlu sicil almak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya hazırladıkları tez kabul edilmeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için bir yılı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanlar, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde veya buna denk kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan yabancı dil puanı aldıklarını gösterir belgeyi Kuruma teslim etmeleri durumunda İn-

san Hakları Uzmanı olarak atanır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile olumsuz sicil alanlar İnsan Hakları Uzman Yardımcısı unvanını kaybeder ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında öğrenim durumlarına uygun kadrolara atanmak üzere Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

(8) İnsan Hakları Uzmanı ve İnsan Hakları Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

(9) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelerin bağlı kuruluşlarında, mahallî idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadî devlet teşekkülleri ve kamu iktisadî kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde çalışanlar kurumlarının, hâkimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakati ile aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Kurumda görevlendirilebilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat, kadro iptal ve ihdası

MADDE 9- (1) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendine “Kadının Statüsü Uzman Yardımcıları,” ibaresinden sonra gelmek üzere “İnsan Hakları Uzman Yardımcıları,” ve “Kadının Statüsü Uzmanlığına,” ibaresinden sonra gelmek üzere “İnsan Hakları Uzmanlığına,”

b) 152 nci maddesinin “II- Tazminatlar” fıkrasının “(A) Özel Hizmet Tazminatı” bendinin (i) alt bendine “Kadının Statüsü Uzmanları,” ibaresinden sonra gelmek üzere “İnsan Hakları Uzmanları,”

c) (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin “I- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (h) bendine “Kadının Statüsü uzmanları,” ibaresinden sonra gelmek üzere “İnsan Hakları Uzmanları,”

ibareleri eklenmiştir.

(2) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına “Çevre ve Orman Bakanlığı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye İnsan Hakları Kurumu,” ibaresi eklenmiştir.

(3) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı cetvelin “B) Özel Bütçeli Diğer İdareler” bölümüne “36) Türkiye İnsan Hakları Kurumu” ibaresi eklenmiştir.

(4) 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi, 17/A maddesi, ek 4 üncü, ek 5 inci ve ek 6 ncı maddeleri ile anılan Kanunun eki cetvelin ana hizmet birimlerinin düzenlendiği (13) numaralı bölümü yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadro iptal edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellere çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele İnsan Hakları Kurumu bölümü olarak eklenmiştir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Kurum Başkanlığı ve İkinci Başkanlığına ilk defa seçileceklerin ilk görev süresi altı yıl olarak uygulanır. Ad çekme yoluyla yapılacak kura sonuçlarına göre, Kurumun ilk üyelerinden dördünün ilk görev süresi altı yıl, üçünün ilk görev süresi dört yıl, ikisinin ilk görev süresi de iki yıl olarak uygulanır.

(2) Kurul üyeliklerine ilk seçimler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde 3 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen niteliklere sahip olanlardan, Başbakanlığa başvurular arasından yapılır.

(3) Başbakanlık teşkilatına ait taşınır, araç, gereç, malzeme, demirbaş ve taşıtlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla İnsan Hakları Başkanlığı tarafından kullanılanlar, Başbakanlık ile Kurum arasında düzenlenecek protokole göre Kuruma devredilir.

(4) Başbakanlığa ait her türlü hak ve yükümlülüklerden İnsan Hakları Başkanlığını ilgilendirenler; hiçbir işleme gerek kalmaksızın Kuruma devredilmiş, taşınmazlar ise tahsis edilmiş sayılır.

(5) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, geçici olarak görevlendirilenler de dâhil olmak üzere, İnsan Hakları Başkanlığında görev yapan personelden Kurumda geçici olarak görevlendirilmek isteyenler, talepleri üzerine 8 inci maddenin dokuzuncu fıkrası hükümlerine göre Kurumda geçici olarak görevlendirilebilir.

(6) Kurumun teşkilatı bu Kanuna göre yeniden düzenleninceye kadar, Kurum tarafından yürütülecek hizmetlerin İnsan Hakları Başkanlığında görevli personel eliyle yürütülmesine devam edilir.

(7) Kurum büroları kuruluncaya kadar, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, Kurum bürosu olarak görev yapar.

(8) Kurumun 2010 malî yılı harcamaları, 25/12/2009 tarihli ve 5944 sayılı 2010 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanununun ilgili hükmüne göre yeni bir düzenleme yapıncaya kadar, Başbakanlığın 2010 yılı bütçesinde yer alan İnsan Hakları Başkanlığına ait ödeneklerden karşılanır.

(9) Bu maddede öngörülen bütün geçiş, devir, temlik ve intikal işlemleriyle düzenlenecek protokoller, her türlü vergi, resim, harç, ücret ve fonlardan müstesnadır.

(10) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle, Kurum kadrolarına ilişkin olarak yapılacak düzenlemelerde 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz.

(11) Bir defaya mahsus olmak üzere, insan hakları ile ilgili yargılama, inceleme, araştırma, denetleme, uygulama veya danışma konularında en az üç yıl çalışmış olmak kaydıyla, 8 inci maddenin altıncı fıkrasına göre belirlenecek yüksek öğretim kurumlarını bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda atanmış olanlar, hâkimler, savcılar ile bu meslekten sayılanlar ile en az yüksek lisans düzeyinde eğitim görmüş üniversite öğretim elemanlarından,

a) Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde puanı olan veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olanlar,

b) İnsan Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilme niteliklerini haiz ve kırkbeş yaşını doldurmamış olanlar,

bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde açılacak yeterlik sınavında başarılı olmaları hâlinde, başarı sıralaması dikkate alınarak İnsan Hakları Uzmanı olarak atanırlar. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığında en az altı ay süreyle görev yapmış olan Başbakanlık Uzmanları ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kadrosunda olmakla birlikte en az beş yıldır İnsan Hakları Başkanlığında geçici olarak görevlendirilen personelden bu fıkrada belirtilen nitelikleri haiz olanlar İnsan Hakları Uzmanı kadrolarına; anılan Başkanlıkta en az altı ay süreyle görev yapmış olan Başbakanlık Uzman Yardımcıları ise İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadrolarına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde talepleri hâlinde kurumlarının muvafakatiyle atanabilir. Başbakanlık Uzman ve Uzman Yardımcılarının, Başbakanlık Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığında geçirdiği süreler, İnsan Hakları Uzmanlığı ve Uzman Yardımcılığında geçirilmiş sayılır. Bu fıkra hükümlerine göre İnsan Hakları Uzmanlığına atanacak olanların sayısı, toplam İnsan Hakları Uzmanı ve İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadro sayısının yüzde kırkını geçemez. Sınava ilişkin esaslar Kurum tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : BAŞBAKANLIK

TEŞKİLATI : MERKEZ

İPTAL EDİLEN KADRONUN

| <u>SINIFI</u> | <u>UNVANI</u> | <u>KADRO DERECEŚİ</u> | <u>TOPLAM KADRO ADEDİ</u> |
|---------------|-----------------------|-----------------------|---------------------------|
| GİH | İnsan Hakları Başkanı | 1 | 1 |
| | TOPLAM | | 1 |

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

| <u>SINIFI</u> | <u>UNVANI</u> | <u>KADRO DERECEŚİ</u> | <u>SERBEST KADRO ADEDİ</u> | <u>TOPLAM KADRO ADEDİ</u> |
|---------------|--------------------------------|-----------------------|----------------------------|---------------------------|
| GİH | Başkan Yardımcısı | 1 | 1 | 1 |
| GİH | İnsan Hakları Uzmanı | 1 | 5 | 5 |
| GİH | İnsan Hakları Uzmanı | 2 | 5 | 5 |
| GİH | İnsan Hakları Uzmanı | 3 | 5 | 5 |
| GİH | İnsan Hakları Uzmanı | 4 | 5 | 5 |
| GİH | İnsan Hakları Uzmanı | 5 | 5 | 5 |
| GİH | İnsan Hakları Uzmanı | 7 | 5 | 5 |
| GİH | İnsan Hakları Uzman Yardımcısı | 9 | 15 | 15 |
| GİH | Malî Hizmetler Uzmanı | 4 | 1 | 1 |
| GİH | Sosyal Hizmetler Uzmanı | 5 | 1 | 1 |
| GİH | Psikolog | 3 | 1 | 1 |
| GİH | Mütercim Tercüman | 5 | 1 | 1 |
| GİH | Kütüphaneci | 7 | 1 | 1 |
| GİH | Memur | 8 | 2 | 2 |
| GİH | Memur | 9 | 2 | 2 |
| GİH | Bilgisayar İşletmeni | 7 | 2 | 2 |
| GİH | Sekreter | 7 | 1 | 1 |
| GİH | Sekreter | 8 | 1 | 1 |
| GİH | Santral Memuru | 9 | 1 | 1 |
| | TOPLAM | | 60 | 60 |

GENEL GEREKÇE

Ulusal insan hakları kurumları, genel anlamda, insan haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla devletler tarafından kurulan resmi kurumlar olarak tanımlanmaktadır. Kavramın ortaya çıkışı, İkinci Dünya Savaşı sonrasına ve Birleşmiş Milletler teşkilatının kuruluş çalışmalarına kadar gitmektedir. Bununla beraber, bu kurumlar 1970'ler ve özellikle de Soğuk Savaşın sona erdiği 1990'lardan sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu konuda yaşanan gelişmeler Birleşmiş Milletlerce de teşvik edilmiştir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 20/12/1993 tarihinde kabul ettiği 48/134 sayılı Kararla, üye ülkeler bu kurumları kurmaya ya da mevcut kurumlarını güçlendirmeye davet edilmiştir. Anılan kararın ekinde, "Paris Prensipleri" olarak da bilinen, ulusal insan hakları kurumlarının statülerine ilişkin ilkeler yer almaktadır.

Ulusal insan hakları kurumlarına ilişkin temel standartları ve genel çerçeveyi belirleyen Paris Prensiplerine göre;

- a) ulusal kurumlar asgarî kanun değerinde bir resmi işlemle kurulmalı ve mümkün olduğunca geniş yetki ve görevlerle donatılmalıdır.
- b) Ulusal kurumlar bu çerçevede özellikle insan hakları alanında incelemeler ve araştırmalar yapma, raporlar hazırlama, görüş bildirme, tavsiye ve önerilerde bulunma, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirme konularında görevlendirilmelidirler.
- c) Ulusal kurumlarda, toplumsal kesimlerin ve insan haklarının korunması ve geliştirilmesi alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının çoğulcu temsiline imkan tanınmalıdır.
- d) Ulusal kurumlar, görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirebilmeleri için yeterli mali kaynaklara ve personele sahip kılınmalıdır.
- e) Bunlara ek olarak, zorunlu olmamakla birlikte, ulusal kurumlara insan hakları ihlali iddialarına ilişkin başvuruları alma ve inceleme görev ve yetkisi de verilebilir.

Dünyadaki ulusal insan hakları kurumlarının akredite olduğu İnsan Hakları Ulusal Kurumları Uluslararası Koordinasyon Komitesi (ICC), ulusal insan hakları kurumlarını Paris Prensiplerine uygunluklarına göre derecelendirmektedir.

Ulusal insan hakları kurumlarına ilişkin Birleşmiş Milletler Kararı, tavsiye niteliği taşımakta ve bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bununla birlikte, birçok uluslararası sözleşme başta olmak üzere çeşitli uluslararası belgelerde giderek artan bir sıklıkla anılan ilkelere atıfta bulunmaktadır. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin işkence ve kötü muameleyle mücadele için bağımsız ulusal denetim mekanizmaları kurulmasını öngören ihtiyari protokolü (OPCAT) ve Avrupa Birliğinin toplumsal yaşamda ırk ayrımcılığıyla mücadele edecek bağımsız komisyonlar kurulmasını öngören 2000/43/EC sayılı Irk Eşitliği Direktifi, bu belgelere verilecek örnekler arasındadır.

Paris Prensipleri insan hakları ulusal kurumlarına ilişkin genel ilkeleri belirlemekle birlikte, bu konuda ülkelerin uygulayacağı belirli bir model içermemekte, bu ilkeler doğrultusunda ulusal düzeyde kendi ihtiyaçlarına ve özelliklerine en uygun yapılanmayı seçmenin her devletin kendi hakkı olduğunu öngörmektedir. Avrupa'daki uygulamalara bakıldığında, Danimarka ve Almanya'da insan hakları alanında eğitim ve araştırma ağırlıklı Enstitü niteliğinde, Fransa ve Yunanistan'da geniş katılımlı, hükümet ve parlamentoya insan haklarıyla ilgili konularda görüşler sunan danışma kurulu ya da komisyonu niteliğinde ulusal kurumlar göze çarpmaktadır.

İnsan hakları alanındaki kurumsallaşma çalışmaları, dünyadaki gelişmelere paralel biçimde, ülkemizde de ivmesi giderek artan bir seyir izlemiştir. 90'lı yıllarla birlikte TBMM'de bir İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun kurulmasını ve hükümet içerisinde bir devlet bakanının insan haklarından sorumlu olarak görevlendirilmesini, Adalet, İçişleri ve Dışişleri bakanlıkları başta olmak üzere çeşitli bakanlıklar ve

diğer kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde insan hakları birimlerinin kurulması takip etmiştir. Bu süreç 2000'li yıllara girilmesi ile yeni bir ivme kazanmış, önce yurt genelinde tüm il ve ilçelere yayılan ve sivil toplum ağırlıklı bir yapıya sahip bulunan “İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları” oluşturulmuş, 4643 sayılı Kanunla da İnsan Hakları Üst Kurulu, İnsan Hakları Danışma Kurulu, İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetleri ve Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı kurulmuştur.

Ülkemizde yukarıda kısaca anlatıldığı üzere, yaygın bir insan hakları kurumsallaşmasının mevcudiyetine rağmen Paris Prensiplerine uygun bir yapılanmanın eksikliği, çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından ulusal düzeyde ve AB ilerleme raporları başta olmak üzere uluslararası düzeyde eleştiri konusu yapılmaktadır.

Bu hususlar göz önünde bulundurularak hazırlanan Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı ile BM Paris Prensipleri ile uyumlu bir insan hakları teşkilatı kurulması amaçlanmaktadır. Tasarı ile kurulması öngörülen Kurum, genel olarak insan haklarını korumak ve geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulunmak, bu çerçevede inceleme ve araştırmalar yapmak; raporlar hazırlamak, görüş, tavsiye ve önerilerde bulunmak, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirmek ve insan hakları ihlali iddialarını incelemek ve araştırmakla görevli olacaktır.

Kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz Kurumun, Türkiye İnsan Hakları Kurulu ve buna bağlı bir teşkilattan oluşması öngörülmektedir. Kurumun karar organı olan Türkiye İnsan Hakları Kurulu, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere toplam onbir kişiden oluşmaktadır. Başkan, İkinci Başkan ve üyeler Bakanlar Kurulunca seçilmektedir. Üyelik yarı zamanlı bir görev olarak düzenlenmiştir. Kurulun asgarî ayda bir toplanması, üyelere de fiilen görev yaptıkları gün sayısına göre huzur hakkı ödemesinde bulunulması öngörülmüştür.

Kurum görevlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli hizmetler, insan hakları uzmanları ve uzman yardımcıları ile ihtiyaca göre belirlenecek diğer meslek personeli ve idari personel eliyle görülecektir. İnsan hakları uzmanlığı bir kariyer meslek olarak düzenlenmiştir. Ayrıca Kurumun sözleşmeli personel istihdam edebilmesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki personeli geçici olarak görevlendirebilmesine imkân tanınmıştır.

Tasarının ülkemizin insan hakları standartlarının yükseltilmesi çabalarına önemli katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile Kanunun amacı ve kapsamı belirtilmekte, tekrarların önlenmesi amacıyla Kanunda sıkça geçen bazı terimler tanımlanmaktadır. Kurumun, dolayısıyla da Kanunun temel amacı insan haklarının korunması ve geliştirilmesi doğrultusunda çalışmalar yapmaktır. Böylece, Paris Prensiplerinin ulusal insan hakları kurumlarının mümkün olabilecek en geniş görev ve yetkilerle donatılması gerektiği şeklindeki ilkesine uyum sağlanmıştır. Bu maddede “insan haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla çalışmalar yapmak” şeklinde çok genel olarak ifade edilen görev ve yetkiler, 2 nci, 4 üncü, 5 inci, 6 ncı ve 7 nci maddelerde daha ayrıntılı bir şekilde düzenlenmektedir.

MADDE 2- Madde ile Türkiye İnsan Hakları Kurumunun kuruluşu ve görevleri düzenlenmekte ve statüsü belirlenmektedir. Paris Prensipleri gereğince ulusal kurumlar; yeterli malî kaynaklara, kendi personel ve tesislerine sahip, bağımsız kurumlar olmalıdır. Bu çerçevede, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun, Paris Prensiplerinin öngördüğü bu hususiyetlere sahip olabilmesi için kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve malî özerkliğe sahip bir kurum olması öngörülmüştür. Kurum, görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanacaktır. Bu bağlamda, görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişinin Kurula emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı öngörülmüştür.

Paris Prensipleri gereğince ulusal kurumlar gerektiğinde yerel ve bölgesel birimler kurabileceklerdir. Bu çerçevede, Kuruma yurt içinde ve dışında büro açma imkânı tanınmaktadır.

Paris Prensipleri, ulusal insan hakları kurumlarına, insan haklarının geliştirilmesi ve korunması konusunda mümkün olduğunca geniş bir görev alanı verilmesini öngörmektedir. Bu çerçevede, Kurumun temel görevi, 1 inci maddede insan haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapmak olarak belirlenmiştir. Kurumun bu temel ve aslı görevi 2 nci maddede ayrıntılandırılmıştır. Buna göre Kurumun görev ve yetkileri şunlardır:

İnsan hakları alanındaki gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek,

Sorunların çözüme kavuşturulması doğrultusunda çalışmalar yapmak,

Şikâyet ve başvuruları incelemek, araştırmak ve sonuçlarını takip etmek,

İnsan haklarının korunmasına, geliştirilmesine ve ihlallerin önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak.

Ayrıca, Kurumun kamuoyunu bilgilendirmesine, yöneticilerinin sorumluluklarına, kadroların kullanımına, idarî düzenleme yapma yetkisine, gelirlerine ve hizmet satın alınmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

MADDE 3- Madde ile Kurumun karar organı olan Türkiye İnsan Hakları Kurulunun oluşumu düzenlenmektedir. Kurul, Başkan ve İkinci Başkan dâhil onbir üyeden oluşmakta, Başkan, İkinci Başkan ve üyeler Bakanlar Kurulunca seçilmektedir. Paris Prensipleri gereğince, ulusal insan hakları kurumlarının insan hakları alanında faaliyet gösteren siyasi, sosyal ve sivil toplum güçlerinin temsilcileri ile etkili işbirliğini sağlayacak yetkilere sahip bulunması ya da bu temsilcilere kurumda yer verilmesi gerekmektedir. Bu amaçla maddeye, üye seçimlerinde ilgili sivil toplum, sosyal ve mesleki kuruluşların, düşünce akımlarının, üniversitelerin, uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterileceği hükmü konulmuştur. Bu hüküm, insan hakları alanında faaliyet gösteren kişi, kurum ve kuruluşlarla en az üç ayda bir düzenli istişarelerde bulunulmasını öngören 7 nci madde ile birlikte ele alındığında, Paris Prensiplerinin öngördüğü çoğulculuk şartı da sağlanmış olmaktadır.

Kurumun çalışmalarını dış etkilerden uzak bir şekilde sürdürebilmesi için, karar organı olan Kurul üyelerinin bir takım güvencelere sahip olması gerekmektedir. Madde ile üyelerin görevlerinin hangi hallerde sona ereceği ve üyeliklerinin düşeceği açıkça belirlenmiştir. Maddede sayılan durumlar haricinde herhangi bir üyenin görevine son verilemeyecek ve üyeliği düşmeyecektir. Bunun yanında, yine üyelerin bağımsız hareket edebilmelerini güvence altına almak maksadıyla, Kurula üye olmadan önce kamu görevi yürüten üyelerin görevlerinin sona ermesiyle birlikte kurumlarına dönüşü, Kurumda geçirdikleri sürelerin özlük haklarıyla ilgili olarak değerlendirilmesi de madde kapsamında düzenlenmektedir.

Madde ile ayrıca Başkan ve Kurul üyelerinin mal bildiriminde bulunmaları ve görev nedeniyle edinilen bilgilerin gizliliğine ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

MADDE 4- Madde ile Kurumun karar organı olan Kurulun görev ve yetkileri ile çalışma esasları düzenlenmektedir.

MADDE 5- Madde ile Kurumun teşkilatı ile Başkanın görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Kurum teşkilatı, Kurul ve Başkanlıktan oluşmaktadır. Başkanlık ise başkan yardımcısı, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşmaktadır.

MADDE 6- Madde ile Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve yetkileri belirlenmektedir. Kurumda dokuz adet hizmet biriminin oluşturulması öngörülmektedir.

MADDE 7- Madde ile Kuruma yapılacak başvuruların incelenmesine ilişkin usûl ve esasların, Kurumun çıkaracağı bir yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir. Böylece, bir kanun değişikliğine gerek duyulmaksızın, başvuru alınabilmesine ilişkin usûl ve esaslar, günün ihtiyaçları doğrultusunda daha hızlı bir şekilde revize edilebilecektir.

Maddede, Kuruma kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesini sağlayacak yetkiler düzenlenmektedir. Kurum, yetkili personeli vasıtasıyla, görevleri çerçevesinde tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerleri ziyaret etmeye ve buralarda inceleme yapmaya, gerekli tutanakları düzenlemeye yetkilidir.

Diğer taraftan, Kurumun görev ve yetki alanına giren konularda yerinde inceleme ve araştırma yapmak üzere, ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin ve kişilerin katılımıyla heyetler oluşturulabilecektir.

En az üç ayda bir gerçekleştirilecek düzenli istişarelerle, Kurumun insan hakları alanında çalışan kişi, kurum ve kuruluşlarla, özellikle de sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerle karşılıklı ve sürekli iletişim kurması amaçlanmaktadır.

MADDE 8- Madde ile Kurum personeli ile personelin özlük hakları düzenlenmektedir. Maddede ayrıca kariyer meslek olarak öngörülen insan hakları uzmanlığı ve uzman yardımcılığına ilişkin esas ve usuller, bu çerçevede insan hakları uzmanı ve uzman yardımcılarında aranılacak nitelikler ve mesleğe girişlerine ilişkin hususlar, sözleşmeli ve geçici personel istihdamı, Başkan ve üyelere yapılacak ödemeler ile yargılanmalarına ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

MADDE 9- Madde ile Kurum ve Kurum personeline ilişkin ibareler ilgili kanunlara işlenmektedir. İnsan Hakları Başkanlığı ile İnsan Hakları Üst Kurulu, İnsan Hakları Danışma Kurulu ve İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetleri lağvedilmektedir. Ayrıca Kurum kadroları belirlenmektedir.

GEÇİCİ MADDE 1- Geçiş hükümlerini ihtiva eden geçici 1 inci maddede, Kurumun ilk Başkan ve üyelerinin görev süreleri ve Kurum kadrolarına yapılacak atamalar düzenlenmekte, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı tarafından kullanılan taşınır ve taşınmazların Kuruma devri öngörülmekte ve diğer geçici hükümlere yer verilmektedir.

MADDE 10- Yürürlük maddesidir.

MADDE 11- Yürütme maddesidir.

EK: 3

Çağdaş Hukukçular Derneği İstanbul Şubesi Cezaevi İzleme Komisyonu Temmuz 2010 Raporu

I. İNCELEME ALANI

Derneğimizin faaliyet alanı çevresinde kurulu bulunan Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu kategorisindeki F Tipi hapishaneler inceleme alanımızdır. Bu çerçevede Tekirdağ 1 ve 2 No'lu F Tipi Hapishaneleri, Edirne F Tipi Hapishanesi, Kandıra 1 ve 2 No'lu F Tipi Hapishanelerinde kalmakta olan yaklaşık 200 tutuklu ve hükümlüler ile 30 kişiden oluşan avukat grubu görüşmeler yapmıştır.

Raporun hazırlanmasında ayrıca yukarıda sayılan Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu kategorisindeki F Tipi hapishanelerde kalmakta olan tutuklu/hükümlülerin komisyonumuza gönderdiği hak ihlallerine ilişkin mektuplardan da faydalanılmıştır.

II. İNCELEME KONULARI

45/1 sayılı genelge ve sohbet hakkı, sağlık, disiplin ve cezalandırma, aramalar, dış dünya ile ilişkiler (Mektup / telefon /ziyaret haklarının kullanımı, engelleme biçim ve nedenleri, yayın yasakları) şikâyetler ve etkin soruşturma, İnfaz Hâkimliği modelinin hukuki güvence olasılığı, kötü muamele ve işkence iddiaları

1- TECRİT/TRETMAN MODELİ:

Tecrit; en genel anlamıyla yalıtma(izole etme), yalnızlaştırma anlamına gelmektedir. Burada “yalıtılan”, ‘yalnızlaştırılan’; politik fikir ve tutumlarından dolayı bu hapishanelere kapatılanlar ile kanunda ağır bir ceza yaptırımına tabi suç işlemiş olan/olduğu iddia edilen “tehlikeli” kişilerdir. Bu tür tutuklu ve hükümlüler ‘iyileşmesi gereken hastalar’¹ olarak sağaltma amacıyla F tipi hapishanelere kapatılırlar.

İzolasyondan elde edilmek istenen amacın temel olarak politik tutuklu ve hükümlülerin “iyileştirilmesi”, yani baskın ideoloji ve sistemin kabulüne zorlanması, itaatkar bireyler haline getirilmesi olduğu artık herkesçe kabul edilen bir gerçektir.

UYGULANAN MODELE İLİŞKİN İZLENİMLERİMİZ

F Tipi Hapishanelerin Fiziki Yapısı, Mevcut ve Kapasitesi;Tüm Türkiye’de 370 kişi kapasiteli, Tekirdağ 1 ve 2 No’lu F tipi, Edirne F tipi Kandıra 1 ve 2 No’lu F tipi, Bolu F tipi, Sincan 1 ve 2 No’lu F tipi, Kırıkkale F tipi, Van F tipi, Kırıklar 1 ve 2 No’lu F tipi (İzmir), Kürkçüler F tipi (Adana) olmak üzere toplam 13 adet F Tipi hapishane bulunmaktadır.

F tipi hapishaneler 1 ve 3 kişilik kapatma ünitelerinden oluşmaktadır. Üç kişilik (103 adet) ve tek kişilik (61 adet) odalarda toplam 370 mahpus kapasiteli olarak inşa edilmişlerdir. Ancak Tekirdağ 2 Nolu F tipi hapishanesine iki tane ek blok yapılmış ve kapasite sayısı 532’ye yükseltilmiştir. Bütün F-tipi cezaevleri aynı mimari plan üzerine inşa edildiklerinden hepsi aynı fiziksel özellikleri taşımaktadır.

Tek kişilik hücreler 1.5 m²’lik tuvalet ve duş bölümü dahil yaklaşık 11 m²’dir. Tek kişilik hücrelerde kalan tutuklu ve hükümlüler infaz koruma memurları haricinde kimseyi görememektedir. Bu durum izolasyona

¹Ceza ve Güvenlik Tedbirleri Hakkındaki Kanununun 7. maddesi “İyileştirmede Başarı Ölçütü” başlığı taşımaktadır.

dayalı bir modelin mimarisini bakımından yaşattığı ilk tecrittir. Yani tutuklu ve hükümlünün diğer tutuklu ve hükümlülerden yalıtılmasıdır.

İnfaz Modeli

F Tipi Cezaevleri yerleşim yerlerinden uzak yerlere inşa edilmiştir. Şehrin ve doğanın tüm gürültüsünden uzakta, ulaşımın oldukça zor olduğu yerlere kurulmaları tutuklu ve hükümlüleri hayattan, aile ve avukatlarından koparma amaçlıdır. Bu, tecritin ikinci boyutudur.

Ciddi ve gerçekçi bir hukuki denetime tabi tutulmaksızın verilen keyfi disiplin cezaları; mektup yasakları, açık ve kapalı görüş yasakları, yayın ve kitap yasakları, fiili görüşme engelleri ile yaşatılan en temel hakların bile gasp edilmesi tecriti ağırlaştırıcı bir rol üstlenmektedir.

İktidar sahiplerince tecrit uygulamalarını gerekli ve mümkün kılan ise tretim uygulamasıdır. Yani bu tutulma alanlarındaki tutuklu ve hükümlüler en temel hak ve hürriyetlere dahi idarenin istediği tipte kişilikler olmaları, hapishane kural ve dayatmalarına boyun eğmeleri koşuluyla sahiptirler.

F-tipi cezaevleri, genelleştirilmiş bir duysal ve sosyal tecrit öngördüğü, bu nedenle de insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve ceza yasağına aykırı olduğu gerekçesi ile ulusal ve uluslararası insan hakları örgütleri tarafından da yoğun bir şekilde eleştirilmiştir.

Aşağıda inceleme yapılmış hapishanelerdeki uygulamalara ilişkin bilgiler yer almaktadır. İsimleri derneğimizde saklı, farklı politik aidiyet atıflarıyla tutuklu ve hükümlü bulunanlar ile CMK'nın 250. maddesi kapsamında yargılamaları sürdürülen çete ve benzeri örgütlü suçlar dolayısıyla tutulu bulunan tutuklu ve hükümlülerin verdiği bilgiler neticesinde bir sonuca varmak mümkün olmuştur. Bu isnatlarla tutulu bulunanlardan en az bir kişi ile olmak üzere görüşme sağlanmıştır.

TECRİT VE TRETMAN MODELİNİN SAKINCALARINI AZALTMAYA YÖNELİK BİR ADIM OLARAK 45/1 SAYILI GENELGE VE SOHBET HAKKI

a. Düzenleme

Adalet bakanlığınca yayınlanan 22 Ocak 2007 tarih ve 45/1 sayılı ile ilk defa tutuklu ve hükümlüler şarta tabi olmayan bir hak kazanmış, devlet tarafından tecritin varlığı kabul edilmiştir. Tutuklu/hükümlülere haftada 10 saat, dilediği 10 kişiyle tretimana bağlı olmaksızın sohbet hakkı tanınmıştır. Her ne kadar genelgede bu şekilde ifade edilmemiş ise de yayınlandığı tarihte Adalet Bakanlığı tarafından uygulamanın bu şekilde olacağı hatta sürenin zamanla 20 saate çıkarılacağı sözü verilmiştir. Ancak genelgenin yayınlandığı tarihten bu yana 10 saatlik sohbet hakkını kendi tercih ettiği 10 kişi ile birlikte kullanan tutuklu ve hükümlü bulunmamaktadır.

b. Uygulama ve örnekler;

Tekirdağ 1 No'lu F Tipi Hapishanesi; 45/1 sayılı Genelge hala uygulanmıyor. Gerekçe olarak personel ve mekân yetersizliği gösteriliyor

Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Hapishanesi; 45/1 sayılı Genelge halen uygulanmıyor. Uygulanması için yapılan özel bölümlerin inşaatı bitirilmiş, her şey hazır olmasına rağmen uygulanması yönünde (inşaatın bitirilmesi dışında) bir adım atılmış değil.

Kandıra, Bolu ve Edirne F Tipi Hapishanelerde de 10 kişi, haftada 10 saat, hiçbir şarta bağlı olmaksızın kullanılması gereken hakkın, bu şekilde kullanılmadığı ifade edilmektedir.

Örnekler: (tutuklu/hükümlü anlatımlarından)

Bu izleme kapsamında toplamda birçok tutuklu ve hükümlü ile temas kurulmuş, bunlardan bir bölümü ile anket çalışması yürütülmüş, bir bölümünden de yolladığı mektuplar aracılığı ile bilgi edinilmiştir.

i. Tekirdağ- F1**D.A.'nın 14 Haziran 2010 Tarihli Mektubundan;**

“başka bir hücrede kalan arkadaşımın sohbet imkanı taşıyan 45/1 sayılı Genelgenin uygulanmamasına ne demeli? Üç yılı aştı hala personel ve yer temin edemediler (!)

ii. Tekirdağ- F2:**O. K. İsimli tutuklunun 26 Mart 2010 tarihli mektubundan:**

“45/1 sayılı Genelge halen uygulanmıyor. Uygulamak için yapılan özel bölümlerin inşaatı bitirildi, her şey hazır, ancak 10 kişiyi 10 saat bir araya getirecek ilk adımı atmıyorlar.”

D.Ş İsimli Tutuklunun 10 Mart 2010 Tarihli mektubundan:

“45/1 Sayılı Genelge ile tanınan sohbet hakkı hapisanede binlerce metre kare boş alan varken “yer yok” denilerek geçiştiriliyor, her türlü keyfiyet “hukuk” haline getiriliyor”

O. K. İsimli tutuklunun 1 Nisan 2010 Tarihli mektubundan:

“Hemen en başta belirtmem gerekirse, 10 saatlik sohbet hakkımız halen uygulanmıyor. Genelgenin yayınlandığı günden bu yana yıllar geçti. Verilen sözler unutuldu gitti.”

iii. Kandıra F1

S.G- 37 yaşında. 12 yıldır tutuklu. 10 yıldır Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevinde kalıyor.

45/1 Sayılı Genelge ile tanınan *sohbet hakkının* bu cezaevinde hiçbir şekilde uygulanmadığını ifade ediyor.

iv. Edirne F Tipi Hapishane;

B. Ş. : “45/1 No.lu Genelge, Sohbet Genelgesi uygulanmıyor halen... Haftada 3 + 3 = 6 saat diyorlar... Görünürde uygulamak için bir girişimleri de bulunmuyor.”

A.P – 4 yıldır tutuklu, 2007 Tarihinden bu yana kendi hücresi hariç diğer tutuklu ve hükümlülerle 2 kez 4'er saat görüşmüş.

Z.F – 4 yıldır hükümlü. Sohbet genelgesi hiç uygulanmıyormuş. Bunun için yeterli personel yok deniyor. Ancak hapishaneye yeni personel alımının gerçekleşmesine rağmen sohbet hakkının kullanımında herhangi bir düzelme olmadığını ifade etti. Şimdiye kadar 2-3 defa 6 saat çıkmış. Zeynel hiç çıkmamış. Sohbet hakkında tutuklu-hükümlü ayrımı yapılmıyormuş.

SOHBET HAKKINA İLİŞKİN SONUÇ ve ÖNERİLER; Yukarıda adı geçen 3 adet F Tipi Hapishanede yaptığımız görüşmeler neticesi, 45/1 sayılı genelgeyle tanınan sohbet hakkının uygulanmadığı şüpheye ve aksi bir düşünceye yer bırakmaksızın tespit edilmiştir. Politik tutuklu ve hükümlüler açısından sorun 10 saatin tam olarak herkese uygulanması noktasında düğümlenmektedir.

Sohbet hakkını haftada 2-3 saat şeklinde kullananlar da yine bu uygulamanın 10 kişi ile belirli bir program ve belli bir süre dâhilinde gerçekleşmediğini, keyfiyetle hayata geçirildiğini, hapishane idaresi istemediğinden çeşitli gerekçelerle sohbeta çıkarılmadıklarını söylemektedirler.

- Genelgenin yayınlandığı tarihten bu güne geçen 3 yıllık sürede Adalet Bakanlığı'nın yer ve personel yetersizliği gerekçeleri herkes açısından inandırıcı olmaktan çıkmıştır.
- Ortak mekân yetersizliği sorunu var ise, genelgenin yukarıda belirttiğimiz 4. maddesi gereğince sorun çözülmeye kadar kapatılma birimleri (hücreler) de dâhil olmak üzere her türlü kapalı alanın kullanılabilmesine olanak tanıyan düzenleme hayata geçirilmelidir. Bu madde karşısında üretilen bahaneler maddi ve hukuksal anlamdan yoksundur.

- Şayet Adalet Bakanlığı'nın genelgenin uygulanmaması yönünde bir talimatı yok ise yine 45/1 sayılı genelgenin son cümlesi gereğince, "gereğinin yerine getirilip getirilmediğinin izlenerek ve denetlenerek aksine davrananlar hakkında kanuni işlem yapılması" talimatının yerine getirilmesi hukuksal bir zorunluluktur.

2- SAĞLIK

a. Mevzuat:

Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Temel İlkeler,

İlke 9: Mahkûmlar, yasal durumlarından dolayı kendilerine karşı ayırım yapılmaksızın, ülkede mevcut olan sağlık hizmetlerinden yararlanabileceklerdir.

Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar,

Kural 22: (1) Her cezaevinde en az bir adet vasıflı doktor bulunacak ve bu doktor ruh hekimliği konusunda da bir miktar bilgi sahibi olacaktır. Sağlık hizmetleri genel olarak topluma ya da ülkeye sunulan sağlık hizmetleriyle yakın bir ilişki içinde düzenlenmelidir. Bu hizmetlere, ruhsal anormalliklerin teşhis ve mümkünse tedavi edilmesi için, ruh hekimliği hizmetleri de dâhil olmalıdır.

(2) Uzman tedaviye ihtiyacı olan mahkûmlar özel cezaevlerine ya da sivil hastanelere nakledilecektir. Hastane olanakları bulunan cezaevlerinde bu olanaklara ilişkin aygıt ve gereçler, mobilyalar döşemeler ve ilaçlar hasta mahkûmların bakım ve tedavisi için uygun olacak ve gerekli eğitimi görmüş görevlilerden oluşan bir kadro bulunacaktır.

(3) Her mahkûm vasıflı bir dışçiden bakım ve tedavi görebilecektir.

Kural 25: (1) Doktor mahkûmların beden ve ruh sağlığından sorumludur ve her gün bütün hasta mahkûmları, bir şikâyeti olanları ve özellikle dikkatinin çekildiği mahkûmları görmelidir.

Mahkûm ve Tutukluların İşkenceden ve Başka Zulüm, İnsanlık dışı ve Aşağılayıcı Uygulama ve Cezalardan Korunmasına İlişkin Olarak Sağlık Görevlileri ve Özellikle de Doktorlar İçin Geçerli Olan Birleşmiş Milletler Tıbbi Ahlak İlkeleri, Kural 1:

Mahkûm ve tutukluların bakımından sorumlu olan sağlık görevlileri ve özellikle de doktorlar bu kimselerin beden ve ruh sağlığını mahkum ya da tutuklu olmayan kimselerinkini koruyacakları düzeyde korumakla, kendilerine aynı düzey ve kalitede tedavi sunmakla yükümlüdür.

b. Uygulama Ve Örnekler

Tıbbi etiğe uygun davranan, mesai saatleri dışında da hapisyanede bulunan bir hekimin bulunmayışı ciddi ve temel bir sorun olarak varlık gösteriyor. Hastaneye sevklerin uzun zamana yayılması, hastanede doktor önünde kelepçenin açılmaması hem tıp etiğine, hem hasta haklarına hem de ayırıcılık yaşağına aykırı bir durum olarak tedavi ve muayenelerin önünde engeldir ve ciddi bir hak ihlali niteliğindedir.

Tüm hapisanelerden gelen ortak yakınma doktorların muayene etmeden direk ağrı kesici ilaçlar yazmaları olarak ifade buluyor. Özellikle adli davalardan tutuklu/hükümlü olanlara yazılan onları gün boyu uyusuk bir vaziyette yatmaya mahkûm eden anti depresan ilaçların yaygınlığı insanlık için ürküntü verici bir görünüm arz ediyor.

i. Tekirdağ 1 No'lu F Tipi Hapishanesi;

Ü. D ;

“ Nisan 2007 tarihinden bu yana hapisanedeyim, dışarıdayken gözlük kullanmıyordum. Hapishaneye girdikten sonra göz numaram giderek büyüdü. 10 Mayıs'ta gözümden muayene olduğumda doktor göz derecemin 7 numara olduğunu söyledi ancak hızlı ilerlememesi için sol göz için eksi 4, sağ göz eksi 3,75 derece gözlük verdi. Buna rağmen göz doktoru raporuna “tutuklunun gözlük kullanmasında ceza infaz kurumundaki yaşantısını devam ettirmesi bakımından tıbbi yönden zorunluluk yoktur” yazıyor. Bu halde kitap okuyamıyorum, televizyon izleyemiyorum. Niye böyle rapor? Bakanlık genelge yayınlamış. Hapishanede yaşamını sürdürmesine engel olmayan tedavi giderleri karşılanmayacakmış. Gözlük paralarını karşılamıyorlar. Ve bu reçetede bu rapor gözlük parasını ödememenin gerekçeleri yapılıyor. Doktor gerek yok diyor. İllada kullanacağım dersin parasını sen öde diyorlar.”

ii. Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Hapishanesi;

-K.A.: Görevlilerce dövülmesinden kaynaklanan yaraların tam olarak incelenmediğini, memurların olmadığı bir ortamda muayene hakkının ihlal edildiğini söylüyor. Kollarında, ellerinde, kafasına, bacaklarında yaralar tespit edilmiştir.

-E.Ö.: Hastane sevkleri geciktiriliyor. Bu da mevcut rahatsızlığın gelişmesine neden oluyor. Revire çıkmak için verilen dilekçeler kimi zaman işleme konulmuyor.

-Tekirdağ 2. No.lu F Tipi Hapishanesinden O.K.'nin 26 Mart 2010 tarihli mektubundan;

“10 Şubat 2010 tarihinde akşam saat 21.30 civarında rahatsızlanan Hamit AKSAN isimli tutuklu, hastaneye kaldırılması gerekirken ilgilenilmez. Gardiyanlar 112'ye sorduk, ‘nasıl olsa ölmez’ diyorlar” diyerek 112 Acil'in de gelmediğini söyleyip koridordan çıkıp gider, taleplere de cevap vermezler. Hatta bunun üzerine aynı koridorda bulunan tutuklu ve hükümlülerin bu durumu protesto etmek için slogan atmaları üzerine ertesi gün, 11 Şubat 2010 da, “gürültü çıkardıkları gerekçesiyle” haklarında soruşturma açılır ve 3 ay mektup, faks ve telefon iletişiminden MEN ve hücre cezası verilir.”

Ayrıca yine tutuklu anlatımlarına göre Öcal Doğan isimli tutuklu ciddi sağlık sorunları olmasına ve başkalarının yardım ve desteği ele yaşamını sürdürebiliyor olmasına rağmen, isteği dışında, bulunduğu hücreden başka bir hücreye götürülmüş, daha sonra buradan da alınarak başka bir hücreye-yine zorla- götürülmüş ve burada uzun süre tek başına tutulmuştur.

iii. Kandıra 1 No'lu F Tipi Hapishanesi

Mahkum ve tutukluların muayenesi esnasında askerler odanın dışına çıkmamaktadır. Kelepçe ile muayene uygulaması ise uzun süredir devam etmekte. Cezaevinin Y. İsimli psikologu tutukluları tehdit etmekte ve tutuklulara hakaret etmektedir. Ciddi rahatsızlıkları olan mahkûmların hastanelere sevkine ilişkin kararlar yerine getirilmemektedir. Kantinde satılan sebze ve meyveler genelde çürük olup bunlar dahi fahiş fiyatlarla satılmaktadır.

Tutuklu/hükümlü anlatımları;

-S.G. : “Hastanede doktora muayene olmaya gittiklerinde asker de içeriye giriyor ve çıkmıyor. Ayrıca muayene sırasında kelepçe uygulaması devam ediyor.”

-İsmi vermek istemeyen bir tutuklunun anlatımına göre cezaevinin **Yücel** isimli psikologu (soyadını bilmiyor) tutukluları tehdit ediyormuş. Görevi dışında her türlü işe karışan bu kişi sürekli tutuklulara hakaret ediyormuş.

-R.A.: 37 yaşındaki Remzi 12 yıldır tutuklu. 2001 yılından beri de Kandıra 1 Nolu F Tipi Cezaevinde kalıyor. Remzi son Ölüm Orucu gazisi ve ciddi rahatsızlıkları var. Kocaeli Devlet Hastanesinden Kocaeli Tıp Fakültesine heyete görünmek üzere sevkı çıkmış ancak 3 aydır götürülmemiş.

-S.K'nın 3 Ocak 2010 tarihli mektubundan;

“Bayram Yalçinkaya'ya rahatsızlığından dolayı gözlük verildi. Adalet Bakanlığı tarafından karşılanması gereken gözlük ücreti Bayram Yalçinkaya'nın hesabından kesildi. Revirde sabit doktor yok. Haftanın belirli günleri (haftada iki gün) sağlık ocağından geliyor. Diş doktoru yok. Revire günler sonra ancak çıkabiliyoruz.”

iv. Edirne F Tipi Hapishanesi:

Tutuklu hükümlü anlatımlarına göre hastanede kadrolu doktor bulunmamakta, haftada 2 gün dışarıdan doktor gelmektedir. Hapishaneye gelen doktorlar üstünkörü muayene gerçekleştirmekte, muayene sonucunda sadece bilinen sıradan ilaçlar reçete edilmektedir. Asgari bir muayene ve tedavi şansı hapishane içinde mevcut değildir. Acil bir durum söz konusu olduğunda mahkumların sevk edilebileceği en yakın hastane 1 saatlik mesafede bulunmakta.

Hücrelerde bulunan ranzaların yatakları yaklaşık 10 yıldır değişmemekte. Nevresimler 6 ayda bir değişmekte. Hücre duvarları 8 -10 yıldır boyanmamakta. Duvarlarda yer yer küflenmeler mevcut. Dolaplar genelde paslı durumda. Hücrelerin fiziksel koşulları mahkumların hastalanmasına neden yol açmakta. Yağmur yağdığı zaman sular hücrelere akmakta. Sıcak su uygulamada günde 4 kere 2'şer saat iken 1 haftadır daha kısa süreyle sıcak su uygulamasına gidilmiştir. Genel itibarıyla kışın soğuk su, yazın ise sıcak- hatta kaynar - su ile banyo yaptırılmakta. Yemeklerin çeşidinin az, kötü ve kalorisi düşük olması nedeniyle kantinden alışveriş zorunluluğu doğmakta. Son 2 aydır ise berbere çıkılmasına izin verilmemekte.

Tutuluların anlatımlarından; (yüz yüze görüşme)

-M.Z.D. : Hastanede kelepçelerinin çözülmesini reddettiğini ve bu yüzden ve muayene edilmediğini söylüyor. “Tedavi olmadan gitmeyeceğim” deyip slogan atması üzerine boğazı sıkılmak suretiyle boğulmaya çalışılarak ölüm tehlikesi geçirdiğini ifade ediyor.

-M.B. : 24 Mayıs'ta hastaneye gittiğini, hastanede doktor odasından çıkartılıp mahkum odasına götürüldüğü sırada ellerinin çok sıkıldığını, kelepçesinin gevşetilmesini istemesi üzerine askerlerin kendisini dövmeye başladığını söylüyor. Hastaneden rapor alınmış ve suç duyurusunda bulunmuş fakat herhangi bir cevap alamamış ve ne aşamada olduğunu bilmiyor.

-M.A.P. : 11 Haziranda duruşma için İstanbul'a gidiş gelişte ring içerisinde ve adliye nezaretinde kendisini getiren jandarmalarca uzun süre darp edildiğini, cezaevi girişinde hapishane müdürünün istemiyle hastaneye götürüldüğünü, burada doktorların askerler tarafından yönlendirildiğini söylüyor. Bu yönlendirme üzerine “adli tutuklularla kavga ettiği bu nedenle yaralandığı yönünde gereken muayene yapılmadan rapor hazırlandığını ifade ediyor. Suç duyurusunda bulunulduğunu fakat yapılmış bir işlem olmadığını söylüyor.

DEĞERLENDİRME

Sağlık hakkı uluslararası mevzuatta ve ulusal mevzuatta ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kişinin özgürlüğünün kısıtlanmış olması bu anayasal hakkının kısıtlanması anlamı taşımamalıdır. Devlet özgürlüğünü kısıtladığı kişinin sağlığından sorumludur. Hapishanelerde onlarca kişinin hasta olduğu ve sağlık hizmetinden yeterince yararlanmadıkları bilinmektedir.

Hasta tutuklu ve hükümlülerin durumlarında henüz bir iyileşme mevcut değilken, tedavi giderlerinin sağlanmasında zorluk çıkartılması, prosedüre tabi tutulması hukuka aykırı olduğu gibi yaşama hakkının ihlalini oluşturacaktır. Sonuç olarak sağlık durumu nedeniyle hapishanede kalması yaşamını tehlikeye sokacak hükümlüler tespit edilmeli ve serbest bırakılmalıdırlar.

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 120. maddesinin 3. fıkrası²'nin derhal iptal edilmelidir. Hapishanelerde yeterli sayıda sağlık görevlisi ve doktor

²... (3) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tâbi olmayan hükümlünün, estetik amaçlı veya kurumdaki yaşantısını devam ettirmesine engel oluşturmayan şikâyetiyle ilgili tedavi giderleri kendisi tarafından karşılanır.

bulunmalıdır. Hasta tutuklu veya hükümlülerin tedavisi yeterli imkâna sahip bir hastanede yapılmalıdır. Prosedürel engeller ortadan kaldırılmalıdır. Hasta tutukluların sevk ve işlemlerinde ihmali davranışlarda bulunanlar cezalandırılmalıdır. Hapishanede bulunan doktorlar Türk Tabipler Birliği tarafından denetlenmelidir.

3. DİSİPLİN VE CEZALANDIRMA:

a) Düzenleme;

Uluslararası belgelerin belirttikleri

Mahkumlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 27:

Disiplin ve düzen sıkı bir şekilde korunacak, ama güvenlik içinde alıkoymanın ve asayişin gerektirdiğinin ötesinde bir kısıtlama uygulanmayacaktır.

Mahkumlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 60(1):

Cezaevinde uygulanan rejim cezaevindeki hayatla özgür hayat arasındaki farkları asgariye indirmeye çalışacaktır.

Mahkumlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 57:

Hapis cezası ve suçluyu dış dünyadan ayıran başka uygulamalar suçlunun özgürlüğünü elinden alarak kendi kaderini kendi belirleme hakkını yok ettikleri için doğaları gereği acı vericidir. Dolayısıyla da, cezaevi sistemi bu uygulamaların içerdiği acıyı, mahkumu zorunlu olarak başka mahkumlardan ayırmanın ya da disiplini korumak için gerekecek uygulamaların kaçınılmaz olarak getirebileceği kötüleştimenin dışında, kötüleştirecek bir şey yapmayacaktır.

b) Uygulama;

Bu konudaki ortak yakınma disiplin uygulamalarının keyfiyet üzerine yürütüldüğüdür. Keyfi uygulamaları protesto etmek için slogan atmak, yüksek sesle marş, şarkı, türkü söylemek (diğer tutuklu ve hükümlüler bir yakınma göstermedikleri halde), işkence ve kötü muamelelerin duyurulması ve protesto edilmesi maksadı ile kapı dövmek, yine protesto amaçlı olarak açlık grevi yapmak... tüm bunlar disiplin cezası almaya sebeptir.

Sonuç olarak; bir hakkın ihlali karşısında hak arama yolları zorlanılırsa disiplin cezaları almak kaçınılmaz olmaktadır.

Tutuklu ve hükümlüler tarafından uygulamalar şu şekilde dile getirilmiştir;

i. Kandıra F Tipi Hapishanesi;

- **İsmi vermek istemeyen bir tutuklu:** 18.06.2010 tarihinde **Yavuz ER** isimli adli tutuklu hiçbir gerekçe gösterilmeden süngerli odaya konulmuş. Bu durumu idareye sadece soran bir grup tutukluya disiplin cezası verilmiş.

- **R.A.:** R.A.'nın ziyaretçisi yan kabindeki başka bir tutukluya selam vermiş. Bunun üzerine Remzi'nin görüşüne 3 ay görüşe gelmeme cezası verilmiş.

- **S.G.:** Disiplin cezalarında artış olduğunu ve itirazın başvuru İnfaz Hakimliklerinden hiçbir sonuç alamadıklarını ve tüm başvurularının sonuçsuz kaldığını ifade ediyor.

S.K'nın 3 Ocak 2010 tarihli mektubundan;

'Ufuk Keskin, Veli Dikme ve Özkan Yılmaz'a 26/01/2010 tarihinde "hücrenin havalandırmaya açılan kapısının sürgüsünün yamuk, perçinlerinin kopuk olduğu..." gerekçesiyle soruşturma açıldı. Gökhan Gündüz "gardiyana tartıştığı" gerekçesiyle 06/01/2010 tarihinden itibaren 3 (üç) gün tekli hücrelere alındı.'

ii. Edirne F Tipi Hapishanesi;

M.Z.D. : 3 görüşçüden birisi x ray cihazından geçerken sinyal vermiş, bunun üzerine gardiyanlar tarafından kendisine etek verilmiş ve pantolonu çıkartıp etek giymesi istenmiş. Görüşçü bu uygulamayı kabul etmemiş. Müdürle görüşmek istemişler ama görüşmemişler. Gardiyanlar üzerlerine yürümüş, hakaret ve tehdit etmişler. Daha sonra da asker çağrılmış ve gözaltına alınmışlar. Gardiyanlar tarafından tutanak tutulmuş görüşçülerin gardiyanları tehdit ettiği ve küfür ettikleri yazılmış. Bunun üzerine görüşçülere görüş cezası verilmiş.

iii. Tekirdağ 1-2 Nolu F Tipi

S.A. isimli politik tutuklunun anlatımına göre tutulduğu hücreden zorla başka bir hücreye götürüldüğü sırada direndiği ve slogan attığı gerekçesiyle 2 ay ziyaretten men cezası verilmiş. Sonraki tarihlerde de yine zorla hücre değişikliğine maruz kaldığı ve yine karşı çıktığı için defalarca benzer cezalar almış.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Hapishanesinden M.A.'nın Şubat 2010 tarihli mektubundan:

"19 Aralık gecesi slogan atıldığı, marş söylendiği için "gereksiz gürültü çıkarmak" gerekçesiyle açılan disiplin soruşturmasında çok sayıda tutuluya "3 ay süre ile mektup-telefon- faks gibi haberleşme araçlarından MEN" cezası verildi."

O.K.:

"...Hapishanenin yeni idarecisiyle birlikte yaşadığımız hak ihlallerinin sayısı da hızla arttı. Üst üste hakkımızda disiplin soruşturmaları açıldı. Aylarca iletişim ve ziyaret yasakları aldık... Mektuplarımız hakkında karalama kararları ya da imha kararları alındı. Gelen mektuplar matbu gerekçelerle tarafımıza verilmedi. Yaptığımız itirazlar, İnfaz Hakimliği ve ACM'ce hep reddedildi..."

H.Ö.;

"Sürekli disiplin cezaları verildiği gibi her fırsatta da yeni soruşturmalar başlatılıyor. Benim 'iletişimden men' cezamın biri dün bitti. Bugün yenisi için gelmediler ama yarın gelirler sanırım. Üç aylık yeni bir ceza daha başlayacak. Sonra da başka bir ceza... Yılsonuna kadar sürer sanırım. Hemen hemen herkesin durumu aynı."

Görüşülen politik tutuklu ve hükümlüler açısından;

Tüm bu nedenlerle yıllara varan sürede tutuklu ve hükümlüler ailelerini görememekte, mektup yazamamakta, sevdiklerine dokunamamaktadırlar. Disiplin soruşturmalarında infaz koruma memurlarının tuttuğu tutanaklar verilen cezaların temel delilini oluşturmaktadır. Tutuklu ve hükümlülerin sözlü savunmaları alınmamakta, yapılan itirazlarda infaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemelerinde avukat bulunamamakta, ciddi hak kısıtlamalarına yol açan kararlar alınabilmektedir.

c) İnfaz Hâkimliği Pratiği: 4675 sayılı kanunla ihdas edilen İnfaz Hâkimlikleri, tutuklu ve hükümlülerin maruz kaldıkları disiplin cezalarının denetimi ve hapishane idaresinin uygulamalarına karşı beklenenin ve olması gerekenin aksine sadece göstermelik kurumlar olarak varlık göstermekte, ciddi bir denetim ve inceleme yapmaktan uzak bulunmaktadır. Hali hazırdaki durumu ile İnfaz Hâkimlikleri hapishane idaresinin verdiği kararların meşruluğunu sağlamakta ve esasen bir onay mercii görünümü arz etmektedir.

Derneğimize mensup avukatlar tarafından İnfaz Hâkimliği esas defterlerinin kabul ve red durumları incelenmiş, tutuklu ve hükümlülerin bu konudaki yakınmalarının haklı olduğu görülmüştür.

Esas sorun, İnfaz Hâkimliği'nin meseleleri çözme iradesi ile kurulup kurulmadığı olduğu halde bu iradenin varlığının kabulü halinde, belli başlı sorunlar şunlardır;

- İtirazların özü ve niteliği anlaşılmeden matbu olarak tutuklu ve hükümlü başvurusunun “RED-DİNE” karar verilmesi
- Disiplin soruşturmalarında hiçbir aşamada müdafî katılımının olmaması
- İnfaz Hâkimlerinin infaz hukukunu/ hapisane işleyişini, koşullarını, ihtiyaçlarını ve gerekliliklerini bilmek ve anlamaktan uzak oluşları

4. ARAMALAR

a) mevzuat;

BM Uluslararası
İnsan Hakları
Belgeleri, HRC/Gen I/
Rev.5, 26 Nisan 2001

“ Bir kimsenin üstü ve gövdesi aranırken sözkonusu kimsenin saygıdeğerliğini korumak için etkili önlemler alınmalıdır. Bir kimsenin gövdesi üstünde arama yapacak hükümet görevlilerinin ya da böyle görevlilerin böyle bir arama yapmasını istediği sağlık personelinin cinsiyetinin, aranacak kimsenin cinsiyetle aynı olması gerekir. ”

b) uygulama;

Bu konudaki gerçek sorun hapisane içi dolaşımlarda hem dedektörle, hem elle, her teslim alan infaz koruma memurunun ayrı ayrı aynı işlemi tekrar etmesi, ayakkabıların çıkarttırılması olarak tarif ediliyor. Tutuklu ve hükümlüler bu durumu şu şekilde ifade ediyorlar; *‘dışarıdan hapishaneye giren her kişi ve her eşya çok detaylı aramalardan geçirilmekte, x-ray cihazı, dedektör ve elle ayrı ayrı hem jandarma tarafından, hem de birden fazla defa infaz koruma memurlarınca aranmaktadır. Yani artık dışarıdan içeri girmiş her nesne ya da varlık güvenlik bakımından tehlike yaratacak her şeyden arındırılmıştır. Bu durumda hiç kimse ile temas etmediği halde revire, ortak alana, telefon kabinine ya da hapisane içinde başka bir yere giden bir tutuklu/hükümlünün bu kadar ayrıntılı ve defaatle aranmasının güvenlikle bir ilgisi yoktur. Üstelik tüm koridorlarda güvenlik kameraları vardır, her an izlenmektedir.’*

Ayakkabı aramasına maruz kalmamak için ayakkabısız hücreden dışarı çıkan tutuklu/hükümlünün ayak tabanlarının aranması istenmesi, ayak tabanlarına dedektör tutulması, tutuklu ve hükümlüleri çıplak ayakla çıkmaya mecbur bırakmıştır.

Hücre aramalarında ise tüm eşyaların dağıtıldığı, arama adı altında çöplerin hücrenin ortasına döküldüğü, bazı eşyaların kullanılamaz hale getirildiği ifade ediliyor.

Edirne F Tipi Hapishanesinden H. K'nın 29 Haziran 2010 Tarihli Mektubundan;

“Son günlerde, İdare yeni ve keyfi bir uygulama dayatıp hayata geçirdi. ...daha önce açık görüş, avukat görüşü vb. yüz yüze görüşlere ayakkabılarımızla çıkıyorduk. Çıkışımızda hücre kapısında ve Avukat görüş kapısında ayakkabılarımız dedektör tutularak aranılıyordu. Ama bu hafta başından itibaren (yani 21 hazirandan sonra) ayakkabılarımızı çıkarmamızı istemeye başladılar. Bu tamamen keyfi bir uygulama olduğu için bunu kabul etmiyor ve ayakkabılarımızı çıkarmıyoruz. Gardiyanlar kendileri çıkarıyor. Biz de bu keyfi uygulamayı sloganlarımızla protesto ediyoruz.”

SONUÇ VE ÖNERİLER; Hapisane içi dolaşımlarda, ciddi bir kuşkuya ve nedene dayanmayan, rutin hale gelmiş, defalarca tekrarlanan üst ve ayakkabı aramalarının tutuklu ve hükümlüleri bezdirici bir hale geldiği, infaz koruma memurlarıyla tutuklu ve hükümlülerin ilişkilerinin gerilmesine neden olan bir hal aldığı

gözlenmiştir. Bu aramaların yapılmamasının güvenlik zafiyetine yol açacağı endişesi ise maddi temelden yoksundur.

5. DIŞ DÜNYA İLE İLİŞKİLER

a) Düzenleme;

Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (md.58-60) Hürriyeti, bir mahkeme kararıyla kısıtlanmış olan tutuklu ve hükümlünün hapsedilmesinden kaynaklı sıkıntılı olan durumunun, başka türlü uygulamalarla ağırlaştırılamayacağı, **hapishanede uygulanan infaz rejiminin kısıtlı yaşam koşulları ile özgür yaşam koşulları arasındaki farkı asgariye indirmesi gerektiğini** söylemektedir.

Bir tutuklu/hükümlünün dış dünya ile iletişimini sağlayan kanalları; ailesi, avukatı, 5275 sayılı kanuna göre ailesi dışında 3 arkadaşı, haberleşme araçları (telefon, mektup), basın yayın organlarıdır.

b) uygulama;

i. Mektuplar;

Mektupla iletişim hakkı disiplin cezası ile ortadan kaldırılmakta veya özellikle hapishanedeki hukuk dışı uygulamaları anlatan ve normal posta yoluyla gönderilmek istenen mektupların kaybolduğu, iletilmek istenen kişiye gönderilmediği ifade edilmektedir.

Aynı içerikli mektuplar şayet iadeli/taahhütlü gönderilmek isteniyorsa bu defa “örgüt propagandası yapmak, örgütsel haberleşme, kurumu karalama, kurum güvenliğini tehlikeye sokma, ölüm orucunu övme, örgüt mensubunu övme” gibi matbu gerekçelere dayandırılarak sakıncalı bulunmakta ve disiplin kurulu kararıyla elkonulmasına, gönderilmemesine karar verilmektedir. Bazı mektuplar da kimi sözcükler, bazen bir cümle bazen bir paragrafın üzeri çizilerek gönderiliyor. “Mücadele, zafer, düşman, umut” gibi örnekler verilebilir.

Örneğin köşe yazarlarına, gazetecilere hapishane yaşanan sorunları anlatmak örgütsel haberleşme olarak adlandırılarak mektuba el konulabiliyor.

Son dönemde Tekirdağ F tipi hapishanesinden gelen yakınmalarda tutuklu/hükümlülerin avukatlarına gönderdikleri kapalı zarf içindeki mektuplar, ilgili mevzuatta tutuklu/hükümlülerin avukatlarıyla olan haberleşmelerinin hâkim kararı olmaksızın denetlenemeyeceği açıkça öngörüldüğü halde denetlenmekte, zarfların ağzı açık bir şekilde gönderilmesi dayatılmakta olduğu, kapalı zarfla gönderilenlerin ise engellenmediği ifade edilmektedir.

Yine tutuklu/hükümlülerin kendi anlatımlarıyla aktaralım; (mektuplardan alınmıştır.)

Tekirdağ 1 Nolu F Tipinden bir anlatım;

“Fehmi Karaman’a “gereksiz yere slogan atmaktan” dolayı, “2 ay bütün iletişim araçlarından (mektup, telefon vd.) men cezası” ve “sayım ve aramalara şiddet kullanarak engel olması”ndan dolayı da “5 gün hücre hapsi cezası” verildi.”

Tekirdağ 2 Nolu F Tipinden bir anlatım;

“Yeni gelen arkadaşlarımız dışında şu an hepimizin iletişim cezası devam ediyor. Cezaların biri bitiyor diğeri başlıyor. İtiraz ettiğimiz cezalara gelince, onlar da bir bir onaylanıyor.”

Tekirdağ 2 No'lu F Tipinden bir anlatım;

“Abdi CANGI'nın, Ayşenur BAHÇEKAPILI, Akın BİRDAL, Çayan ETHEM, Banu GÜVEN ve Rıdvan AKAR adına, Oktay BAL'ın çetin SOYSAL adına, Mehmet AKDEMİR'in, Mehmet SEVİ-GEN, Hasan PULUR ve Melih AŞIK adına göndermek istedikleri 5 adet faks ve 4 adet taahhütlü mektubun ilgililerine gönderilmesi engellendi. Karar No:2010/38, Karar Tarihi: 01/02/2010, Tebliğ Tarihi: 02/02/2010”

Tekirdağ 2 No'lu F Tipinden bir başka anlatım;

“22 Ocak 2010 tarihinde türkü – marş – şiir söylendiği, slogan atıldığı gerekçesiyle açılan soruşturma nedeniyle bir kez daha tutsaklara 3 ay boyunca mektup-tel-faks iletişim cezası verdi.”

Edirne F Tipi Hapishanesinden siyasi bir tutuklu;

“mektuplar , özellikle içeride yaşanan sorunların anlatıldığı mektuplar dışarı çıkmıyor. Gazete ve dergiler bakımından da toplatma kararı olmadığı halde el konular yayınlar var.”

Edirne F Tipi Hapishanesinden bir tutuklu;

“Ali Osman KÖSE'nin H. G.'ye gönderdiği mektup Disiplin Kurulu'nun 09.03.2010 tarih ve 2010/266 no.lu kararıyla, “Söz konusu 42 sayfadan oluşan iadeli-taahhütlü mektubun içeriğinin de örgüt propagandasının yapıldığı, ayrıca örgütsel haberleşmeye yer verildiği tespit edilmiştir” gerekçesiyle gönderilmedi.”

Kandıra 1 No'lu F Tipi'nden siyasi bir tutuklu; Yıllardır mektuplarla ilgili sıkıntıların aynen devam ettiğini, gene mektupların karalandığını veya gelen mektuplara keyfi gerekçelerle el konulduğunu ifade ediyor. Son süreçte özellikle gönderdiği mektupların yerine ulaşmadığını belirtiyor.

S.K'nın 3 Ocak 2010 tarihli mektubundan;

“M. Ç.'nin, G. Ç.' ye gönderdiği mektup “TC Devletini katliamcı olarak nitelemeye çalıştığı” gerekçesiyle gönderilmedi. Taner Korkmaz'a Edip Tarhan'dan gelen mektup 19/01/2010 tarihinde “kolluk güçlerine hakaret içeren cümleler olduğu” gerekçesiyle “sakıncalı” bulunarak kurula gönderildi. 10 gün aradan sonra bir kısmı karalanarak verildi.”

ii. Ziyaretler;**aa. düzenleme;**

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki kanuna göre bir tutuklu ve hükümlünün (ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm değilse), normal koşullarda ayda 3 kez kapalı görüş, 1 kez de açık görüş yapma hakkı bulunmaktadır.

bb. uygulama;

Uygulamada bu şekilde ailesiyle görüşebilen çok az sayıda tutuklu/hükümlü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bunun nedenleri ise hapishanelerin ailelerin ikametgâhlarından çok uzak şehirlerde bulunması, disiplin cezaları nedeniyle ziyaretlerin engellenmesi ve fiili engellerdir (ekonomik zorluk, hücrenin değiştirilmesiyle görüş gün ve saatinin değişmesi vs.)

Aile görüşlerinin engellenmesine ve bu durumun ne kadar süreye yayıldığına ilişkin tutuklu/hükümlü anlatımları;

Kandıra 1 No'lu F Tipi Hapishanesi'nden R.A. isimli siyasi tutuklu; Aile görüşlerinde (açık görüş) son aylarda çok ciddi sıkıntılar bulunmakta. Tutukluların kendi ailesi dışındaki bir aile ile fotoğraf çekilmesine izin

verilmiyor. Geçen ay kapalı görüşte Remzi'nin ziyaretçisi yan kabindeki başka bir tutukluya selam vermiş. Bunun üzerine Remzi'nin görüşçüsüne 3 ay görüşe gelmeme cezası verilmiş.

Tekirdağ 1 No'lu F Tipi Hapishanesi'nden M. A. B'nin mektubundan(politik tutuklu) :

“5,5 sene sonra aileme sarılabildim. Aradan geçen zamanda kardeşlerim büyümüş, annem babam da biraz daha yaşlanmışlardı. Sarıldık. Seneler sonra sarılmak... Aramızdaki sevgi bir yana insanın yabancılık çektiği bir gerçek. Tutuklandığımda kardeşlerim ufaktı. Sonra, hapishane idaresinin sene-leri bulan “ziyaret men” cezaları bitti. İlk çıktığım ziyaretlerde hep karşıma biraz daha büyümüş kardeşlerim çıkıyordu. Türkü söylemeye, şiir okumaya- slogan atmaya hukuksuzca cezalar verildi. Zorla hücre değişikliğine karşı çıkıp... yerlerde sürüklenip işkenceye maruz kaldım. Üstüne 22 gün hücre cezası alıp bir de memura hakaretten dava açılıp 1 yıl 3 ay hapis cezası verildi. Dün gibi hatırlıyorum. 26 Haziran 2008. O zaman Engin ÇEBER buradaydı. Bana yapılan işkenceye öfkelenmiş geçmiş olsun notu yazmıştı. Çok zaman geçmedi tahliye oldu. Geçen gün işkenceye maruz kalan arkadaşlarımızın bu durumunu protesto ettiğimizden 10 gün hücre cezası alan arkadaşlarımız oldu. Ben ‘3 ay ziyaretten men’ cezası aldım. Üstelik, kanunda “savunma alınmadan disiplin cezası verilmez dense de savunma vermek isteyen arkadaşlarımızın savunmaları alınmadan ceza verilmiştir. İşte böylelikle yine görüşe çıkmamız engellenmiş oldu.”

Tekirdağ 2 No'lu F Tipi Hapishanesi'nden M.A. isimli bir tutuklu; “Ziyarete gelen görüşçüler görüşe geç alınıp erken veya saatinde çıkarılıyor, böylece ziyaret hakkımız gasp ediliyor.”

Edirne F tipi Hapishanesinden adli bir tutuklu;

- **M.Z.D. :** 3 görüşçüden birisi x ray cihazından geçerken sinyal vermiş, bunun üzerine gardiyanlar tarafından kendisine etek verilmiş, ve pantolonu çıkartıp etek giymesi istenmiş. Görüşçü bu uygulamayı kabul etmemiş. Müdürle görüşmek istemişler ama görüşmemişler. Gardiyanlar üzerlerine yürümüş, hakaret ve tehdit etmişler. Daha sonra da asker çağrılmış ve gözaltına alınmışlar. Gardiyanlar tarafından tutanak tutulmuş görüşçülerin gardiyanları tehdit ettiği ve küfür ettikleri yazılmış. Bunun üzerine görüşçülere görüş cezası verilmiş.

iv. Telefonla görüşme hakkı;

Bu hak da disiplin cezalarıyla engellenebilmektedir. Ayrıca tutuklu/ hükümlünün anadilinde konuşması durumunda da görüşmeler kesilmektedir. Kişilerin anadilinden başka dilde konuşmaya mecbur bırakılması ciddi bir insan hakkı ihlalidir. Özellikle de siyasi iktidarın Kürtçe yayın yapılması yönündeki girişimlerinin samimiyeti konusunda kuşku duyulmasına yol açmaktadır. Kürtçeden başka bir dil bilinmediğinin tespiti halinde ancak bu dili kullanmaya müsaade edilebileceği düzenlemesi de kabul edilebilir değildir. Her kişi kendi anadilinde duyar, düşünür, hisseder ve aktarır. Bir diğer engelleyici uygulama, konuşmaya başlarken arayan kişinin adı ve soyadı ile aradığı kişinin adı-soyadı, aradığı telefon numarası söylenmesi zorunluluğudur. Bu bilgiler hapishane idaresinin elinde olup, telefon numarasını idare çevirmekteyken, bu uygulama keyfi algılanmakta ve askeri tekbir olarak kabul edilmektedir. Telefon görüşmelerinin amacı da yine sosyal temasın sağlanması ise bu temasın hakkın özüne uygun olarak doğrudan gerçekleşmesinin engelleri kaldırılmalıdır.

v. Yayın yasakları;

Toplatma kararı olmayan yayınlar bile hapishane idaresinin sakıncalı bulması durumunda engellenmektedir. Bu durum bazı kitap ve yayınların rahatlıkla bir hapishaneye girebiliyorken bir diğerine girememesiyle sonuçlanmaktadır. Aynı kanun ve yönetmeliklerle yönetilen hapishanelerdeki bu tarz uygulamalar keyfiyetin varlığına işaret etmektedir. Özellikle sol/sosyalist basın yayın organlarının toplatma kararı olmadığı halde tutuklu/hükümlülere verilmediği yönünde çok sayıda yakınma derneğimize ulaşmıştır. Kürtçe yayınlar da hapishanelere verilmemektedir. Kitaplarda ise daha önceden getirilmiş olan sınırlama kalkmış

durumdadır. Bu elbette bir olumluluktur ancak yine toplatma kararı olmayan kitapların da sakıncalı bulunduğu çok sayıda örnekler yaşanmaktadır.

Ayrıca tutuklu-hükümlüler, hapisane içinde ürettikleri dergilerin dışarı çıkmasına izin verilmediğini, ürettiğini paylaşma isteğinden mahrum bırakıldıklarını, günlük gelişmelerin karikatür diliyle anlatılması, ülke gündemiyle ilgili düşünce açıklaması niteliğinde olan bu üretimlerin dış dünyayla paylaşımına yasak konulmasının dış dünyayla iletişimin kesilmesinin bir başka çeşidi olduğunu ifade etmektedirler.

Kandıra 1 Nolu F Tipi Hapishanesinden S.K'nın 3 Ocak 2010 tarihli mektubundan;

“Kanal 7, Samanyolu, Hilal TV gibi gerici kanallar televizyon yayınında tutularak, biz tutsaklar bu gerici kanalları izlemeye mecbur bırakılırken; birçok kez dilekçe vermemize rağmen Yol TV, Hayat TV, DEM TV ve Kanal 24 gibi haber kanalları hala yayınlara alınmış değil.”

Tekirdağ 2. No.lu F Tipi Hapishanesinden O.K. isimli tutuklunun 26 Mart 2010 tarihli mektubundan;

“Emre İSKENDER adına yatırılan Hasan BİBER'in şiir kitabı “Merhaba Yoldaş” hakkında hiçbir toplatma kararı olmamasına rağmen el konulması kararı alındı.”

6- ŞİKÂYET HAKKI:

Özellikle politik davalardan tutuklu/hükümlü bulunanlar açısından bu konuda bir engelle karşılaşılmadığı görülmektedir. Her politik tutuklu/hükümlü bu hakkını kullanabilmektedir.

Adli tutukluların ise şikâyet ettikleri noktada hapisane yaşamının çekilmez hale getirildiği belirtilmektedir. Tehdit ve hakaretlerden izolasyonun ağırlaştırılmasına, fiziki saldırılara varan yelpazede çok çeşitli yaptırımlarla karşılaşıldığı ifade edilmektedir. Adli tutuklu ve hükümlülerin dayanışma, birlikte hareket etme, hak arama yollarının zorlanması gibi yaşam alışkanlıklarının olmadığı düşünüldüğünde bu korkunun yersiz olmadığı daha iyi anlaşılacaktır.

Şikâyet hakkının varlığı, bu şikâyetlerin etkin bir şekilde soruşturulduğu anlamına gelmemektedir. Tam tersine gördüğümüz, derneğimize mektup yoluyla ulaşan tutuklu/hükümlüler hiçbir şikâyetlerinden sonuç alamadıklarını, bugüne kadar yaptıkları bir suç duyurusundan dava açıldığını görmediklerini ifade etmektedirler. Aynı zamanda şikâyet ettikleri konuda idarenin olaya ilişkin gerçeği yansıtmayan, tutuklu ve hükümlüleri suçlayıcı tarzda tutanak tutarak hem disiplin soruşturması açtığını, hem de genelde görevli memura mukavemet, hakaret suçlamalarını içeren karşı davalar açıldığını ifade etmektedirler.

Gerek Adalet Bakanlığı yetkilileri gerekse de siyasi iktidarlar keyfi uygulama, kötü muamele, işkence iddiaları söz konusu olduğunda her insanın şikâyet hakkı olduğundan, yasa yollarına başvurmak gerekliliğinden bahsederler. Bu hakkın kâğıt üzerinde var olduğu halde uygulamada etkisiz, sonuç alıcı olmayan pratiğiyle artık kullanılmasından bir fayda umulmayan duruma getirildiği değerlendirilmektedir.

7. AĞIRLAŞTIRILMIŞ MÜEBBET HAPİS CEZASI HÜKÜMLÜLERİN İNFAZ MODELİ

Kanundaki Düzenleme

AĞIRLAŞTIRILMIŞ MÜEBBET HAPİS CEZASININ İNFAZI

Madde 47 - (1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder. Bu ceza, aşağıda belirtilen esaslara göre infaz edilir:

- Hükümlü, tek kişilik odada barındırılır,
- Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır,

- c) Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâle göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı üniteye kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir, d) Hükümlü yaşadığı yerin olanak verdiği ve idare ve gözlem kurulunun uygun göreceği bir sanat veya meslek etkinliğini yürütebilir,
- e) Hükümlü, kurum idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir,
- f) Hükümlüyü eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler,
- g) Hükümlü hiçbir suretle kurum dışında çalıştırılmaz ve kendisine izin verilmez,
- h) Hükümlü kurum iç yönetmeliğinde belirtilenlerin dışında herhangi bir spor ve iyileştirme faaliyetine katılamaz,
- ı) Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık tedbirleri, tıbbî tetkik ve zorunluluklar hariç kurumlarda, mümkün olmadığı takdirde tam teşekküllü Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenlikli mahkûm koşullarında uygulanır.

Hakkında Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis cezası hükmü bulunan kişiler tek kişilik hücrede tutulmakta ve günde sadece bir saat havalandırma hakkından yararlanmaktadırlar. Bu kişiler 23 saatini tek kişilik hücrede geçirmektedir. Hükmü gereği ölünceye kadar bu şekilde cezasının infaz edileceği kayıt altına düşürmüştür. Bu kişiler üç kişilik arkadaş görüş hakkından faydalanmaktadır, telefon hakkını ayda iki kez kullanabilmektedirler. Bu kişilerle yapılan görüşmelerde intihal eğilimlerinin geliştiği, psikolojik ve görsel ve işitsel algıya bağlı fiziksel sağlık sorunlarının arttığı gözlemlenmiştir. Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis cezası infaz modelinin insani gelişimini yok ettiğini, bu modelin soğuk işkence uygulaması taşıdığını düşünmekteyiz.

CPT(Avrupa İşkence Önleme Komitesi), 6 Eylül 2006 tarihinde Türkiye'ye 7 ile 14 Aralık 2005 tarihleri arasında yapılan ziyaret hakkında rapor yayınlamış ve ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına dikkat çekmişti. Önerilerde 5275 sayılı kanunun 25'inci maddesini yeniden gözden geçirilmesi istenmişti. Raporun 50. maddesinde CPT şöyle diyor

Tecrit tipi tretman söz konusu kişi için çok zararlı sonuç doğurabilen ve belirli koşullarda insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye dönüşebilen bir adımdır.

CPT aynı raporda kişilerin bu tür infaz modeli uygulamalarını aldığı ceza miktarına göre değil, "tehlikelilik" durumuna göre ayırmak gerektiğini vurgulamıştı.

2006 yılından bu yana ardan dört yıl geçmiş bu kategorideki hükümlü sayısı artmıştır. Bir çoğunun ciddi sağlık sorunları bulunduğu tarafımızdan tespit edilmiştir. Bu infaz modelinde ısrar edilmesi yaşama hakkının ihlalidir.

8. İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE:

Hemen hemen tüm tutuklu ve hükümlüler hapisaneye ilk girişte, kabul esnasında çıplak aramaya maruz kaldıklarını, bu durumun onur kırıcı olduğunu, bu biçimde bir aramayı kabul etmeyenlerin ise darp ve hakarete uğradığını söylemektedirler. Özellikle işkence boyutuna varan kötü muamele iddiaları bu hususta dile getirilmektedir.

Örneğin son olarak 21 Haziran 2010 tarihinde Tekirdağ 2 nolu f tipi hapisanesinde tutuklu bulunan Ferhat Tüzer, Kemal Avcı, A. Burak Eryıldırım isimli politik tutuklular, aynı koridorda bulunan başka bir

hücredeki tutuklulara işkence/kötü muamele yapılmasını slogan atarak protesto ettikleri için hücrelerine giren pek çok gardiyanın fiziksel saldırısına, işkence ve kötü muamele uygulamasına maruz kalmıştır. Bu durumun, yani işkence ve kötü muamelenin tıbben tespiti (raporlanması) ve tutulanların işkence ve kötü muamele nedeniyle ortaya çıkan rahatsızlıklarının teşhisi ve tedavisinde de ciddi sorunlarla karşılaşmıştır.

Hapishane yaşantısı içerisindeki temel sorunlar;

Tecrit, keyfi muamele ve yaptırımlar, disiplin cezaları, anadil yasağı, üç görüşçü hakkının kullanılmaması, aramaların sıklığı ve onur kırıcı bulunması, kaloriferlerin yanmaması, suların akmaması, haftada sadece 1 gün 1 saat sıcak su verilmesi, yemeklerin az ve sağlıksız olması, tutulma mekanlarının ve buralardaki kullanım araç ve gereçlerinin hijyen koşullarından yoksun olması gibi belli başlı noktalarda toplanmaktadır.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Hapishanesinden Bir Anlatım:

“30 Nisan tarihinde yapılan aramada (genel arama) A-22 No.lu hücrede kalan Müztaza Dağ’a ait kuru boya kalemleri “kantinde satılmıyor” denilerek gardiyanlar tarafından alındı.”

Tekirdağ 1 No.lu F Tipi Hapishanesinden B.K.Y’nin 29 Haziran 2010 Tarihli Mektubundan;

“25 Haziran 2010 günü genel arama gerekçesiyle hücreye girildi. Sabah. Hücre arandı ve hücrede gazeteden yaptığım kalemliklere hapishane II. Müdürü Haydar Ali Ak bakıp sakıncalı olduğunu söyledi. “Ne tür bir sakınca var” diye sorunca “işlikler dışında üretmek yasak” cevabını verdi.”

Tekirdağ 2 nolu f tipinden E.Ö isimli tutuklunun mektubundan;

- Sıcakların artmasıyla birlikte sinekler için ilaçlama yapmak yerine idare çözümü kantinde tanesi 10 lira olan sineklikler satmakta buldu. Daha önce de belirtmiştik. Hapishaneleri iyiden iyiye ticaret alanlarına dönüştürüyorlar böylece.
- Kantin işlem fişleri halen parayla satılıyor.
- Kantin ihtiyaçları büyük oranda eksik veriliyor. Sorulduğunda “bitmiş” denilerek geçiştiriliyor. İçme suyunun bile verilmediği oldu... Temel gıda maddeleri çay, şeker, peynir, zeytin de bazen bitmiş denilerek karşılanmıyor.
- Avukatlarımıza kapalı zarf mektup gönderme hakkımız halen engelleniyor.

SONUÇ YERİNE;

Yüksek Güvenlikli F tipi Hapishaneleri tecrit sistemine dayalı hapishanelerdir. Kişinin en doğal haklarını kullanması tecrit/tretman şartına bağlanmıştır.

Aşağıdaki sorunlar F tipi cezaevlerinin kalıcı sorunları olarak yer almaktadır.

- Tecritin olumsuz etkilerini azaltmak için yürürlüğe giren 45/1 sayılı genelgenin sadece Sohbet hakkını düzenleyen bölümü uygulanmamaktadır. Genelgenin sevk, nakil ilişkin bölümleri uygulanmaktadır.
- Tecrite dayalı sistemin gösterdiği önemli sorunların başında hasta tutuklu ve hükümlü sayısının her geçen gün arttığı ve hasta hükümlülerin büyük bir kısmının ölüm sınırına yaklaşıyor olması gerçeğidir.
- Tutuklu/hükümlülerin haksız idari uygulamalara karşı itiraz ve/veya şikâyetleri incelenmemekte kimi zaman kaybolmaktadır. Haksız uygulama ve işlemler şikâyet konusu yapıldığında ise, tutuklu veya hükümlüler disiplin soruşturması ile karşı karşıya kalmaktadırlar.
- Disiplin soruşturmalarının dayanağı İnfaz koruma memurları tarafından tutulan tutanaklara dayanmaktadır. Tutuklu ve hükümlülere ise etkili savunma imkânı tanınmamakta, kimi yerlerde yazı-

lı savunma dışında savunma kabul edilmemekte, aynı yerde bulunan arkadaşlarının tanıklığı kabul edilmemekte, iddiaya ilişkin kamera görüntüleri incelenmemektedir. Özellikle kötü muamele iddialarında adli tıp raporu alınmamaktadır.

- Disiplin kararlarına karşı İnfaz Hâkimliğine ve Ağır Ceza Mahkemelerine yapılan itirazların tümü matbu gerekçelerle red edilmektedir. Gerekçesiz yapılan red kararları nedeniyle yüzlerce dosya AİHM taşınmıştır. AİHM yaşanan tıkanma nedeniyle İnfaz Hâkimliği Kanununda değişiklik yapılmıştır. Ancak yapılan değişiklik sorunu çözecek yeterlilikte değildir.
- Tutuklu ve hükümlüler tarafından yapılan kötü muamele ve işkenceye konulu suç duyurularının tümü takipsizlikle sonuçlanmaktadır. Bunun karşın işkence iddiası şikayet konusu yapıldığında işkence mağdurlarına Hücre hapsi cezası verilmektedir.
- Sağlık sorunu yaşayan tutuklu ve hükümlülere kalıcı ve etkili tedavi yöntemi kullanılması yerine geçici, sadece ilaç tedavisine dayalı yöntemler kullanılmaktadır. Tam teşekküllü hastaneye sevk uzun zamanlara yayıldığı için hasta tutuklu ve hükümlüler yaşama riski tehlikeye girmektedir. Hapishanede kalması yaşamı açısından risk oluşan hasta tutuklu veya hükümlülerin serbest bırakılması için hiçbir girişim yapılmamaktadır.
- Tutuklu ve hükümlülerin dış dünyayla iletişimi sağlayan mektup alma ve yollama, yakınları ile iletişim kurma ve görüşme hakları, siyasal ve kültürel gelişimini sağlama, eğitim, bilgi alma hakları gibi temel haklar disiplin cezaları nedeniyle kullanılamaz hale gelmektedir.

ÖNERİLER

- › Tecridin olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için yürürlüğe giren 45/1 sayılı Sohbet hakkını düzenleyen genelge tam ve amacına uygun olarak uygulanmalıdır. F tipi ceza infaz modelinin kişilerin fiziksel ve psikolojik olarak sağlıklı gelişimlerinin önünde engel olan tecrit/tretman modeli terk edilmeli ve cezaevi idarelerinin mevcut yasal düzenlemeleri de aşarak bu sorunun ağırlaştırılması engellenmelidir.
- › Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Cezası infaz modelinden vazgeçilmelidir. Bu için yasal değişiklikler bir an önce yapılmalıdır.
- › 45/1 sayılı genelgenin uygulanması önündeki tüm engeller kaldırılmalı, tutuklu ve hükümlülerin bir araya gelebilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca kişilerin sosyalleşebileceği alanlara, tretmana bağlı olmaksızın çıkmasının olanakları yaratılmalıdır.
- › Hapishanede kalması yaşamı açısından risk oluşturan hasta tutuklu ve hükümlülerin derhal serbest bırakılması için idari işlemlere hız verilmeli, prosedürel uygulamaların ortadan kalkması için yasal değişiklik yerine getirilmelidir.
- › Cezaevlerinin denetlenmesi, izlenmesi, yaşanan ve yaşanabilecek sorunların çözümü için Demokratik Kitle Örgütleri, Barolar, Tabip Odaları, Tutuklu Aileleri Örgütleri, Aydın ve Sanatçılardan oluşacak, etkin izleme, denetleme, müdahale yetkilerine sahip “izleme kurulları” oluşturulmalıdır.
- › Cezaevlerinde uygulanacak infaz modelleri, bilimsel verilerle oluşturulmalıdır.
- › Tutuklu ve hükümlülerin dış dünya ile iletişiminin engellenmesine dönük ağır disiplin cezalarına son verilmelidir.
- › Kötü muamele ve işkence iddialarına ilişkin etkin soruşturma yürütebilecek mekanizmalar oluşturulmalıdır.
- › Tüm tutulanların sağlık hizmetlerinden etkin şekilde faydalanması sağlanmalı, cezaevindeki kişilerin her an ulaşabildikleri doktor, diş hekimi ve sağlık görevlisi bulunmalı, bu kişilerin görevlerini nasıl yaptıkları denetlenmeli, durumu ağır olan ve cezaevinde tedavisi mümkün olmayan kişilerin hastaneye sevki sağlanmalıdır
- › Tutuklu ve hükümlülerin temel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda keyfi uygulamalara son verilmeli, yemek, içme suyu, sıcak su ve ısınma konusundaki sorunlar ortadan kaldırılmalıdır.

EK: 4

Anayasa Değişikliği

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının sonuna “Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” cümlesi ve aynı maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, devamındaki fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi özel surette korunması gerekenler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılamaz.”

MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

MADDE 3- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 23 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.”

MADDE 4- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 41 inci maddesinin kenar başlığı “I. Ailenin korunması ve çocuk hakları” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Her çocuk, yeterli himaye ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir.

Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.”

MADDE 5- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 51 inci maddesinin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 53 üncü maddesinin kenar başlığı “A. Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler.

Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Uzlaştırma Kuruluna başvurabilir. Uzlaştırma Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir.

Toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Uzlaştırma Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir.”

MADDE 7- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 54 üncü maddesinin üçüncü ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 8- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 69 uncu maddesinin üçüncü, dördüncü ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı fıkrasının sonuna “Meclis çalışmalarındaki oy ve sözler, Mecliste ileri sürülen düşünceler ile idarenin eylem ve işlemleri, odaklaşmanın tespitinde gözetilemez.” cümlesi eklenmiş, dokuzuncu fıkrasındaki “beş yıl” ibaresi “üç yıl” şeklinde değiştirilmiş, altıncı ve dokuzuncu fıkralarındaki “temelli” sözcükleri, onuncu fıkrasındaki “temelli olarak” ibaresi ile beşinci ve sekizinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Siyasî partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir. Bu kuralın uygulanması kanunla düzenlenir. Siyasî partilerin malî denetimi Sayıştay tarafından yapılır. Sayıştayca siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun tespiti, bu hususun denetim yöntemleri ve aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar kanunda gösterilir. Sayıştayın bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir.

Siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının talebi üzerine, talebin Türkiye Büyük Millet Meclisine ulaştığı tarihte Mecliste grubu bulunan her bir siyasî partinin beşer üye ile temsil edildiği ve Meclis Başkanının başkanlığında oluşturulacak Komisyonun üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla vereceği izin üzerine açılır ve Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır. Komisyonun kararları, yargı denetimi dışındadır. İzin talebinin Meclise ulaşmasından itibaren otuz gün içinde Komisyon oluşturulur ve Komisyon, kararını izin talebinin Meclise ulaşmasından itibaren en geç altmış gün içinde verir. Meclisteki siyasî parti gruplarınca, izin talebiyle ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınmaz. İzin talebini karara bağlayacak Komisyonunun oluşumu, izin talebinin görüşülme usul ve esasları Meclis İçtüzüğüyle düzenlenir.”

“Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkraya göre kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasî partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebilir. Devlet yardımından yoksun bırakılma, bağlı olduğu kapatma davasının ve kararının usulüne tabi olup tek başına dava konusu yapılamaz.”

MADDE 9- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 74 üncü maddesinin kenar başlığı “VII. Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” şeklinde değiştirilmiş, maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Herkes bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleşiyle ilgili şikâyetleri inceler.

Kamu Başdenetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur.

Bu maddede sayılan hakların kullanılma biçimi, Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluşu, görevi, çalışması, inceleme sonucunda yapacağı işlemler ile Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin nitelikleri, seçimi ve özlük haklarına ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.”

MADDE 10 - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 84 üncü maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 94 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.”

MADDE 12- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 125 inci maddesinin ikinci fıkrasına “Ancak, Yüksek Askerî Şuranın Silahlı Kuvvetlerden her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.” cümlesi eklenmiş, dördüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz.”

MADDE 13- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 128 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.”

MADDE 14- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 129 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.”

MADDE 15- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 144 üncü maddesi kenar başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“G. Adalet hizmetlerinin denetimi

MADDE 144- Adalet hizmetleri ile savcılarının idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetimi, araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler eliyle yapılır. Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.”

MADDE 16 - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 145 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 145- Askerî yargı, askerî mahkemeler ve disiplin mahkemeleri tarafından yürütülür. Bu mahkemeler; asker kişilerin, sadece askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri askerî suçlara ait davalara bakmakla görevlidirler. Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlara ait davalar her halde adliye mahkemelerinde görülür.

Savaş hali haricinde, asker olmayan kişiler askerî mahkemelerde yargılanamaz.

Askerî mahkemelerin savaş halinde hangi suçlar ve hangi kişiler bakımından yetkili oldukları; kuruluşları ve gerektiğinde bu mahkemelerde adli yargı hâkim ve savcılarının görevlendirilmeleri kanunla düzenlenir.

Askerî yargı organlarının kuruluşu, işleyişi, askerî hâkimlerin özlük işleri, askerî savcılık görevlerini yapan askerî hâkimlerin görevli buldukları komutanlıkla ilişkileri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.”

MADDE 17- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 146 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 146 – Anayasa Mahkemesi onyediyen kurulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi; iki üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden, bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer. Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak bu seçimde, her boş üyelik için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü oylama yapılır; üçüncü oylamada en fazla oy alan aday üye seçilmiş olur.

Cumhurbaşkanı; üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay, bir üyeyi Askerî Yargıtay, bir üyeyi Askerî Yüksek İdare Mahkemesi genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının

hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden; dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.

Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve Sayıştay genel kurullarından, Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday göstermek için yapılacak seçimlerde, her boş üyelik için, bir üye ancak bir aday için oy kullanabilir; en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır. Baro başkanlarının serbest avukatlar arasından gösterecekleri üç aday için yapılacak seçimde de her bir baro başkanı ancak bir aday için oy kullanabilir ve en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır.

Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için, kırkbeş yaşın doldurulmuş olması kaydıyla; yükseköğretim kurumları öğretim üyelerinin profesör veya doçent unvanını kazanmış, avukatların en az yirmi yıl fiilen avukatlık yapmış, üst kademe yöneticilerinin yükseköğrenim görmüş ve en az yirmi yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış, birinci sınıf hâkim ve savcılarının adaylık dahil en az yirmi yıl çalışmış olması şarttır.

Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile dört yıl için bir Başkan ve iki başkanvekili seçilir. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.

Anayasa Mahkemesi üyeleri asli görevleri dışında resmi veya özel hiçbir görev alamazlar.”

MADDE 18 - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 147 nci maddesinin kenar başlığı “2. Üyelerin görev süresi ve üyeliğin sona ermesi” şeklinde, birinci fıkrası ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Anayasa Mahkemesi üyeleri oniki yıl için seçilirler. Bir kimse iki defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez. Anayasa Mahkemesi üyeleri altmışbeş yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar. Zorunlu emeklilik yaşından önce görev süresi dolan üyelerin başka bir görevde çalışmaları ve özlük işleri kanunla düzenlenir.”

MADDE 19- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 148 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinin sonuna “ve bireysel başvuruları karara bağlar” ibaresi, üçüncü fıkrasındaki “Cumhurbaşkanı,” sözcüğünden sonra gelmek üzere “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını,” ibaresi eklenmiş, beşinci fıkrası “Yüce Divan kararlarına karşı yeniden inceleme başvurusu yapılabilir. Genel Kurulun yeniden inceleme sonucunda verdiği kararlar kesindir.” şeklinde değiştirilmiş, maddeye ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar ve üçüncü fıkradan sonra gelmek üzere “Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı da görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divanda yargılanırlar.” şeklinde yeni bir fıkra eklenmiş ve devamındaki fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.

Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.

Bireysel başvuruya ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.”

MADDE 20- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 149 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 149 – Anayasa Mahkemesi, iki bölüm ve Genel Kurul halinde çalışır. Bölümler, başkanvekili başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanır. Genel Kurul, Mahkeme Başkanının veya Başkanın belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az oniki üye ile toplanır. Bölümler ve Genel Kurul, kararlarını salt çoğunlukla alır. Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi için komisyonlar oluşturulabilir.

Siyasî partilere ilişkin dava ve başvurulara, iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulca bakılır, bireysel başvurular ise bölümlerce karara bağlanır.

Anayasa değişikliğinde iptale, siyasî partilerin kapatılmasına ya da Devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için üye tamsayısının üçte iki oy çokluğu şarttır.

Şekil bozukluğuna dayalı iptal davaları Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır.

Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, Genel Kurul ve bölümlerin yargılama usulleri, Başkan, başkanvekilleri ve üyelerin disiplin işleri kanunla; Mahkemenin çalışma esasları, bölüm ve komisyonların oluşumu ve işbölümü kendi yapacağı İçtüzükle düzenlenir.

Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceler. Ancak, bireysel başvurularda duruşma yapılmasına karar verilebilir. Mahkeme ayrıca, gerekli gördüğü halde sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları çağırabilir ve siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasî partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilin savunmasını dinler.”

MADDE 21- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 156 ncı maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, mensuplarının disiplin ve özlük işleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.”

MADDE 22- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 159 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 159- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yirmibir asıl ve on yedek üyeden oluşur; üç daire halinde çalışır.

Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir. Kurulun, dört asıl üyesi, nitelikleri kanunda belirtilen; yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri, üst kademe yöneticileri ile avukatlar arasından Cumhurbaşkanınca, üç asıl ve iki yedek üyesi Yargıtay üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca, bir asıl ve bir yedek üyesi Danıştay üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca, bir asıl ve bir yedek üyesi Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından, yedi asıl ve dört yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasından adli yargı hâkim ve savcılarınca, üç asıl ve iki yedek üyesi birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idarî yargı hâkim ve savcılar arasından idarî yargı hâkim ve savcılarınca, dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

Kurul üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki altmış gün içinde yapılır. Cumhurbaşkanı tarafından seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan Kurul üyeliğinin boşalması durumunda, boşalmayı takip eden altmış gün içinde, yeni üyelerin seçimi yapılır. Diğer üyeliklerin boşalması halinde, asıl üyenin yedeği tarafından kalan süre tamamlanır.

Yargıtay, Danıştay ve Türkiye Adalet Akademisi genel kurullarından seçilecek Kurul üyeliği için her üyenin, birinci sınıf adli ve idarî yargı hâkim ve savcılar arasından seçilecek Kurul üyeliği için her hâkim ve savcının; ancak bir aday için oy kullanacağı seçimlerde, en fazla oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilir. Bu seçimler her dönem için bir defada ve gizli oyla yapılır.

Kurulun, Adalet Bakanı ile Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki asıl üyeleri, görevlerinin devamı süresince; kanunda belirlenenler dışında başka bir görev alamazlar veya Kurul tarafından başka bir göreve atanamaz ve seçilemezler.

Kurulun yönetimi ve temsili Kurul Başkanına aittir. Kurul Başkanı dairelerin çalışmalarına katılamaz. Kurul, kendi üyeleri arasından daire başkanlarını ve daire başkanlarından birini de başkanvekili olarak seçer. Başkan, yetkilerinden bir kısmını başkanvekiline devredebilir.

Kurul, adli ve idarî yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirir.

Hâkim ve savcıların görevlerini; kanun, tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere (hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetleme; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hal ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırma ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemleri, ilgili dairenin teklifi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanının oluru ile Kurul müfettişlerine yaptırılır. Soruşturma ve inceleme işlemleri, hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırılabilir.

Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz.

Kurula bağlı Genel Sekreterlik kurulur. Genel Sekreter, birinci sınıf hâkim ve savcılardan Kurulun teklif ettiği üç aday arasından Kurul Başkanı tarafından atanır. Kurul müfettişleri ile Kurulda geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Kurula aittir.

Adalet Bakanlığının merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar ile adalet müfettişlerini, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Adalet Bakanına aittir.

Kurul üyelerinin seçimi, dairelerin oluşumu ve işbölümü, Kurulun ve dairelerin görevleri, toplantı ve karar yeter sayıları, çalışma usul ve esasları, dairelerin karar ve işlemlerine karşı yapılacak itirazlar ve bunların incelenmesi usulü ile Genel Sekreterliğin kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir.”

MADDE 23 – Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 166 ncı maddesinin kenar başlığı “I. Planlama; Ekonomik ve Sosyal Konsey” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında hükümete istişarî nitelikte görüş bildirmek amacıyla Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulur. Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluş ve işleyişi kanunla düzenlenir.”

MADDE 24 – Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici 15 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 18- Bu Kanunun 8 inci maddesiyle Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişiklikler, Anayasa Mahkemesinde görülmekte olan davalarda da uygulanır.”

“GEÇİCİ MADDE 19- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Anayasa Mahkemesinin mevcut yedek üyeleri asıl üye sıfatını kazanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi bir üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun ve bir üyeyi de baro başkanlarının gösterecekleri üçer aday içinden seçer.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapacağı üye seçimi için aday göstermek amacıyla;

a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde, Sayıştay Başkanı adaylık başvurusunu ilan eder. İlan tarihinden itibaren beş gün içinde adaylar Başkanlığa başvurur. Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren beş gün içinde Sayıştay Genel Kurulunca seçim yapılır. Her Sayıştay üyesinin ancak bir aday için oy kullanabileceği bu seçimde en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır.

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde, Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı adaylık başvurusunu ilan eder. İlan tarihinden itibaren beş gün içinde adaylar Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına başvurur. Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren beş gün içinde Türkiye Barolar Birliği Baş-

kanlığının ilanında gösterilen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının ancak bir aday için oy kullanabileceği bu seçimde, en fazla oy alan üç kişi aday gösterilmiş sayılır.

c) (a) ve (b) bentleri uyarınca yapılan seçimlerin sonucunda aday gösterilmiş sayılanların isimleri seçimin yapıldığı günü takip eden gün Sayıştay ve Türkiye Barolar Birliği başkanlıklarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

ç) (c) bendi uyarınca yapılan bildirimden itibaren on gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde seçim yapılır. Her boş üyelik için yapılacak seçimde, ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır; ikinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü oylama yapılır; üçüncü oylamada en fazla oy alan aday üye seçilmiş olur.

Cumhurbaşkanı, birer üyeyi Yargıtay ve Danıştay kontenjanlarından olan ilk üyeliklerin boşalmasından sonra Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyaset bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden seçer.

Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday gösteren kurumların halen mevcut üyeleri ile kendi kontenjanlarından seçilmiş yedek üyeler, tamamlama seçiminde göz önünde bulundurulur.

Anayasa Mahkemesinde halen belli görevlere seçilmiş olanların bu sıfatları seçilmiş oldukları sürenin sonuna kadar devam eder. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte üye olanlar yaş haddine kadar görevlerine devam ederler.

Bireysel başvuruya ilişkin gerekli düzenlemeler iki yıl içinde tamamlanır. Uygulama kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bireysel başvurular kabul edilir.”

“GEÇİCİ MADDE 20- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde aşağıda belirtilen esas ve usuller dahilinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeleri seçilir.

a) Cumhurbaşkanı, hâkimlik mesleğine alınmasına engel bir hali olmayan; yüksek öğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında en az onbeş yıldan beri görev yapan öğretim üyeleri, üst kademe yöneticileri ile meslekte fiilen onbeş yılını doldurmuş avukatlar arasından dört üye seçer. Cumhurbaşkanı, üst kademe yöneticileri arasından seçeceği Kurul üyesini, bakanlık, müsteşarlık, müsteşar yardımcılığı, valilik, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, kamu kurum ve kuruluşlarında genel müdürlük veya teftiş kurulu başkanlığı görevlerini yapanlar arasından seçer.

b) Yargıtay Genel Kurulu, Yargıtay üyeleri arasından üç asıl ve iki yedek üye seçer. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi gün içinde Yargıtay Birinci Başkanı adaylık başvurusunu ilan eder. İlan tarihinden itibaren yedi gün içinde adaylar Birinci Başkanlığa başvurur. Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren onbeş gün içinde Yargıtay Genel Kurulu seçim yapar. Her Yargıtay üyesinin sadece bir aday için oy kullanabileceği seçimde, en fazla oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilmiş olur.

c) Danıştay Genel Kurulu, Danıştay üyeleri arasından bir asıl ve bir yedek üye seçer. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi gün içinde Danıştay Başkanı adaylık başvurusunu ilan eder. İlan tarihinden itibaren yedi gün içinde adaylar Başkanlığa başvurur. Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren onbeş gün içinde Danıştay Genel Kurulu seçim yapar. Her Danıştay üyesinin sadece bir aday için oy kullanabileceği seçimde, en fazla oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilmiş olur.

ç) Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu, kendi üyeleri arasından, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna bir asıl ve bir yedek üye seçer. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi gün içinde Türkiye Adalet Akademisi Başkanı adaylık başvurusunu ilan eder. İlan tarihinden itibaren yedi gün içinde adaylar Başkanlığa başvurur. Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren onbeş gün içinde Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu seçim yapar. Her üyenin sadece bir aday için oy kullanabileceği seçimde, en fazla oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilmiş olur.

d) Yedi asıl ve dört yedek üye birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş olan adli yargı hâkim ve savcılar arasında, adli yargı hâkim ve savcılar tarafından Yüksek Seçim Kurulunun yönetim ve denetiminde seçilir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde Yüksek Seçim Kurulu adaylık başvurularını ilân eder. İlân tarihinden itibaren üç gün içinde adaylar Yüksek Seçim Kuruluna başvurur. Başvuru tarihinin sona erdiği günden itibaren iki gün içinde Yüksek Seçim Kurulu adayların başvurularını inceler ve aday listesini belirleyerek ilân eder. Takip eden iki gün içinde bu listeye karşı itiraz edilebilir. İtiraz süresinin sona erdiği günden itibaren iki gün içinde itirazlar incelenir, sonuçlandırılır ve kesin aday listesi ilân edilir. Yüksek Seçim Kurulunun kesin aday listesini ilân ettiği tarihten sonraki ikinci Pazar günü her ilde, il seçim kurulunun yönetim ve denetimi altında yapılacak seçimlerde, o ilde ve ilçelerinde görev yapan hâkim ve savcılar oy kullanır. İl seçim kurulları o ilde oy kullanacak hâkim ve savcılarının sayısına göre sandık kurulları oluşturur. Sandık kurullarının işlem, tedbir ve kararlarına karşı yapılan şikâyet ve itirazlar il seçim kurulunca karara bağlanır. Adaylar propaganda yapamazlar; sadece, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde özgeçmişlerini bu iş için tahsis edilmiş bir internet sitesinde yayımlayabilirler. Bu seçimlerde her seçmen sadece bir aday için oy kullanabilir. Seçimlerde en çok oy alan adaylar sırasıyla asıl ve yedek üye seçilmiş olur. Kullanılacak oy pusulalarıyla ilgili diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir. Yüksek Seçim Kurulu, oy pusulalarını kendisi bastırabileceği gibi gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya da yetkilidir. Yapılacak seçimlerde, 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu bende aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

e) Üç asıl ve iki yedek üye birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idarî yargı hâkim ve savcılar arasında, idarî yargı hâkim ve savcılar tarafından Yüksek Seçim Kurulunun yönetim ve denetiminde seçilir. Bölge idare mahkemelerinin bulunduğu illerde, il seçim kurulunun yönetim ve denetimi altında yapılacak bu seçimlerde, o bölge idare mahkemesinde ve yargı çevresi içerisinde kalan yerlerde görev yapan idarî yargı hâkim ve savcılar oy kullanır. Bu seçimler hakkında da (d) bendi hükümleri uygulanır.

Birinci fıkranın (a), (ç), (d) ve (e) bentleri uyarınca seçilen Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun asıl üyeleri bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki otuzuncu günü takip eden iş günü görevlerine başlarlar.

Bu madde uyarınca seçilen üyelerin göreve başlamasını müteakip yapılacak ilk Kurul toplantısında, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Yargıtaydan gelen yedek üyelerinden ad çekme suretiyle belirlenen bir üyesinin görevi sona erer. Kalan asıl ve yedek üyeler ise seçilmiş oldukları sürenin sonuna kadar görevlerine devam eder. Bu üyelerden görev süresini tamamlayanların yerine birinci fıkranın (b) bendi uyarınca seçilenler göreve başlarlar.

Bu madde uyarınca seçilen üyelerin göreve başlamasını müteakip yapılacak ilk Kurul toplantısında, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Danıştaydan gelen asıl ve yedek üyelerinden ad çekme suretiyle belirlenen bir asıl ve bir yedek üyesinin görevi sona erer. Kalan asıl ve yedek üye ise seçilmiş oldukları sürenin sonuna kadar görevlerine devam eder. Bu üyelerden görev süresini tamamlayanların yerine birinci fıkranın (c) bendi uyarınca seçilenler göreve başlarlar.

Birinci fıkranın (b) ve (c) bentleri uyarınca seçilen üyelerden, üçüncü ve dördüncü fıkra uyarınca göreve başlayanların görev süresi, birinci fıkranın (a), (ç), (d) ve (e) bentleri uyarınca seçilen diğer Kurul üyelerinin görev süresinin bittiği tarihte sona erer.

İlgili kanunlarda gerekli düzenlemeler yapılincaya kadar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna seçilen asıl üyeler, Yargıtay daire başkanı için ilgili mevzuatında öngörülen tüm malî ve sosyal haklar ile emeklilik hakkından aynen yararlanırlar. Ayrıca, Kurulun Başkanı dışındaki asıl üyelerine, 30000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir.

İlgili kanunlarda düzenleme yapılincaya kadar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu,

- a) Anayasa hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, yürürlükteki kanun hükümlerine göre Kurul şeklinde çalışır.
- b) İkinci fıkra uyarınca asıl üyelerinin göreve başladığı tarihten itibaren bir hafta içinde Adalet Bakanının başkanlığında toplanır ve bir geçici Başkanvekili seçer.
- c) En az onbeş üye ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verir.
- ç) Sekreteryaya hizmetleri Adalet Bakanlığı tarafından yürütülür.

Kurul müfettişleri atanıncaya kadar, mevcut adalet müfettişleri, Kurul müfettişi sıfatıyla da görev yaparlar. Bu madde hükümleri, ilgili kanunlarda gerekli düzenlemeler yapıncaya kadar uygulanır.”

MADDE 26 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanır.

GENEL GEREKÇE

150 yıllık anayasa geleneği içinde, halkın katılımı ve demokratik yöntemlerle Anayasa yapılamamış olması ülkemiz bakımından büyük bir eksikliklerdir.

Diğer anayasalar gibi, 1982 Anayasası da olağanüstü koşullar altında kabul edilip yürürlüğe konulmuştur. Devlet tecrübemiz, birikimimiz ve toplumsal talep ekseninde, 1982 Anayasasının tamamen değiştirilmesine ihtiyaç vardır. Aslında tüm toplum kesimleri de bu ihtiyaç konusunda mutabakat halindedir. Ancak bu mutabakat, bugüne kadar Anayasasının tümünün değiştirilmesine yetmemiştir. 2007 yılında yeni bir Anayasasının hazırlanması amacıyla çalışmalar yapılmış, ancak bu girişimler de değişik nedenlerden dolayı başarılı olamamıştır.

Yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra 1982 Anayasasında değişiklikler yapılması zorunlu hale gelmiş ve günümüze kadar farklı gerekçelerle 16 kez değişiklik yapılmıştır. Bu kapsamda Anayasasının toplam 85 maddesi ile Başlangıç metni kısmen değiştirilmiştir.

Bununla birlikte hâlen, Anayasada değiştirilmesi gereken çok sayıda hüküm yer aldığı gibi, toplumsal ihtiyaçlar ve beklentilerin karşılanması amacıyla bazı alanlarda yeni düzenlemelerin yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu kapsamda; kadın-erkek eşitliğinin sağlanması; toplumun bazı kesimlerinin, sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak daha iyi korunması ve gözetilmesi; kişisel verilerin korunması; bireylerin yurt dışına çıkmalarının sınırlandırılmasına ilişkin hükümlerin daraltılması; çocuk haklarının anayasal temele kavuşturulması, her türlü istismara karşı çocukların korunması; sendikal haklar ile grev hakkında öngörülen bazı sınırlamaların kaldırılması, memurlara ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme hakkının tanınması; demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin hükümlerin, uluslararası belgelerde yer alan objektif kriterler de dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi; bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkının düzenlenmesi; bir siyasî partinin kapatılmasına sebep olan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine son verilmesi; Yüksek Askerî Şûra kararlarının yargı denetimine açılması; memur ve diğer kamu görevlilerine disiplin cezası olarak verilen uyarma ve kınama cezalarının da yargı denetimine açılması; askerî yargının görev alanının daraltılması ve sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmasının tamamen önlenmesi; mukayeseli hukuk uygulamaları ve ülkemizin ihtiyaçları göz önüne alınarak Anayasa Mahkemesinin yeniden yapılandırılması, üye sayısının artırılması, mahkeme üyelerinin belirli bir süre için bu göreve seçilmesi ve pek çok ülkede uygulanmakta olan bireysel başvuru müessesesinin yürürlüğe konulması; Askerî Yargıtayın bağımsızlığının güçlendirilmesi; Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun demokratik, şeffaf ve geniş tabanlı bir yapıya kavuşturulması, hâkim ve savcılarının da haklarında kararlar alan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda temsili; ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında hükümete istişarî nitelikte görüş bildirmek amacıyla Ekonomik ve Sosyal Konseyin anayasal dayanağa kavuşturulması; demokratik hayata yapılan kabul edilemez müdahalelerde

görev alanların cezaî, malî ve hukukî sorumluluklarını kaldıran geçici 15 inci maddenin ilgası gibi hususlar Anayasanın mutlaka değiştirilmesi gereken hükümlerinin başında yer almaktadır.

Ülkemizde, yukarıda belirtilen hususlarda, Anayasa değişikliği yapılması gerektiğine ilişkin bir mutabakat bulunmaktadır. Değişik sivil toplum kuruluşları ve partiler tarafından hazırlanan Anayasa taslaklarında da ana hatlarıyla Teklifte yer alan konularda, benzeri düzenlemelere yer verilmektedir. Ayrıca, düzenleme yapılan konular, uzmanlar ve kamuoyu tarafından uzun zamandan beri tartışılan ve sorunlu olduğu kabul edilen alanlar olup, bunlardan bir kısmı daha, Teklifte çözüme kavuşturulmaktadır.

Anayasa değişikliğine ilişkin bu Kanun Teklifi, yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.”

Yapılması öngörülen değişikliklerle, kadın ve erkek arasındaki eşitliği sağlamaya yönelik olarak Devlet tarafından bazı tedbirlerin alınabilmesine imkan tanınmakta ve alınacak bu nitelikteki tedbirlerin, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağı vurgulanmaktadır. Öte yandan, özel surette korunması gereken kesimler için alınacak tedbirlerin de eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağı hükme bağlanmaktadır. Bu sayede Devletin, tüm toplum kesimleri arasında bir yandan eşitliği sağlamaya, diğer yandan da korunması gerekenleri korumaya yönelik özel tedbirler alabilmesinin önü açılmakta ve bu amaçla yapılan düzenlemelerin eşitlik ilkesine aykırı kabul edilemeyeceği anayasal güvenceye kavuşturulmaktadır.

MADDE 2- Anayasada kişisel verilerin korunmasına yönelik dolaylı hükümler bulunmakla birlikte yeterli değildir. Mukayeseli hukukta ve tarafı olduğumuz uluslararası belgelerde de kişisel verilerin korunması önemle vurgulanmaktadır.

Maddeyle, herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, anayasal bir hak olarak teminat altına alınmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler üzerinde hangi hak ve yetkilere sahip olduğu ve kişisel verilerin hangi hallerde işlenebileceği hükme bağlanırken, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.

MADDE 3- Maddede yapılan değişikliklerle, idare tarafından, vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyetinin sınırlandırılmasına son verilmekte; yurt dışına çıkma hürriyetinin, sadece suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle ve hâkim kararına bağlı olarak sınırlandırılabilmesi ilkesi benimsenmektedir.

MADDE 4- Maddeyle, tarafı olduğumuz Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi ile diğer uluslararası belgelerde yer alan ve çocuk haklarıyla ilgili kabul gören evrensel ilkeler, Anayasa metnine dahil edilmekte; her çocuğun himaye ve bakımdan yararlanma hakkı olduğu vurgulanmakta ve çocuğun ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Getirilen düzenlemeyle ayrıca Devlete, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukların korunmasına yönelik gerekli tedbirleri alma ödevi yüklenmektedir.

MADDE 5- Anayasanın 51 inci maddesinin dördüncü fıkrası, sendika özgürlüğünü iş kolu ile sınırlamakta ve aynı zamanda aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamayacağını hükme bağlamaktadır. Bu düzenleme, Uluslararası Çalışma Teşkilatının (ILO) Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 Sayılı Sözleşmesine aykırı bulunmaktadır. Bu nedenle, söz konusu aykırılığın giderilmesi amacıyla 51 inci maddenin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 6- Anayasanın 53 üncü maddesinin mevcut düzenlemesinde, memur ve diğer kamu görevlilerinin sadece toplu görüşme hakkına sahip olduğu hükme bağlanmaktadır. Toplu görüşme kapsamında anlaşma sağlanması halinde, mutabakat metni imzalanmakta ve gereği için Bakanlar Kurulunun takdirine

sunulmaktadır. Anlaşma sağlanamazsa, konu yine Bakanlar Kurulunun takdirine bırakılmaktaydı. Uzlaştırma Kuruluna gidilmesi de mümkündür. Ancak, Uzlaştırma Kurulunun kararları Bakanlar Kurulunu bağlayıcı nitelikte olmadığından, anlaşmazlık, her zaman Bakanlar Kurulunun takdir ettiği şekilde sonuçlandırılıyordu.

Maddeye eklenen yeni hükümlerle, memur ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkı getirilmektedir. Toplu sözleşme konusunda kamu işvereni ile memur ve diğer kamu görevlileri anlaşılırsa, toplu sözleşme imzalanacak ve uygulamaya konacaktır. Eğer anlaşma olmazsa, konu Uzlaştırma Kuruluna götürülecektir. Uzlaştırma Kurulunun vereceği karar kesin olacak ve toplu sözleşme yerine geçecektir. Mevcut düzenlemedeki Bakanlar Kurulunun takdir yetkisi sona erdirilmektedir. Ayrıca, memur ve diğer kamu görevlilerine tanınan toplu sözleşme hakkının, emeklilere yansıtılmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenlenmesi öngörülmektedir. Bu şekilde emeklilerin de kanunda öngörülen çerçevede toplu sözleşmenin sonuçlarından faydalanması imkanı getirilmektedir. Yapılan bu yeni düzenlemenin bir sonucu olarak 53 üncü maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Öte yandan, maddeyle, Uluslararası Çalışma Teşkilatının (ILO) Teşkilatlanma ve Kollektif Müzakere Hakkı Prensiplerinin Uygulanmasına Mütteallik 98 Sayılı Sözleşmesinin 4 üncü maddesinde öngörülen “serbest ve gönüllü toplu pazarlık” ilkesiyle bağdaşmayan 53 üncü maddenin dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 7- Maddeyle, tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile çağdaş demokratik toplumlarda çalışma hayatını düzenleyen ve genel kabul gören evrensel ilkelerle bağdaşmayan, grev ve lokavt hakkına gereksiz sınırlamalar getiren, 54 üncü maddenin üçüncü ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmaktadır. Söz konusu hükümlerin kaldırılmasıyla, sendikal haklar ile grev ve lokavt hakkının kullanılabilmesi bakımından, ileri bir adım atılmış olmaktadır.

MADDE 8- Ülkemizde siyasî partilerin bağlı olduğu hukukî rejimin, yapılan tüm iyileştirmelere rağmen, siyasî partilerin aleyhine işlemesi önlenememiş ve bu rejim, ağırlıklı olarak özgürlükleri daraltıcı nitelikte işlemiştir. 1961 Anayasasından bugüne kadar ülkemizde, Anayasa Mahkemesi kararıyla yirmi beş siyasî parti kapatılmış olup bu sayıya askerî müdahale dönemlerinde kapatılan siyasî partiler dahil değildir. Buna karşın, bugüne değin, Avrupa ülkelerinin tamamında kapatılan siyasî parti sayısı altıdır. Ayrıca siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin kararlara karşı ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuruların —biri hariç— tamamında “ihlâl kararı” verilmiştir. Yaşanan bunca tecrübe, Türkiye’nin istikrarı ve ülkemizin muhatap olduğu ihlâl kararları gözetildiğinde; parti kapatma rejimini, sistemin taşıyamayacağı bir yük olmaktan çıkaracak nitelikte bir reform yapılmasına ihtiyaç olduğu açıkça görülmektedir.

Değişik tarihlerde Anayasa ve yasalarda yapılan iyileştirmelerin amaçlarına uygun olarak uygulanamamış olması, kapatma kararlarının usulüstü yargıda sözleşme ihlâli olarak nitelendirilmesi, siyaset kurumuna ölçsüz müdahalelerin yol açtığı istikrarsızlık gibi etkenler, bu düzenlemeyi zorunlu kılmıştır.

Maddede yapılan değişikliklerin birincisi, siyasî partilerin malî denetiminin Sayıştaya verilmesidir. Mevcut düzenleme uyarınca, siyasî partilerin malî denetimi Anayasa Mahkemesince yapılmaktaysa da Anayasa Mahkemesi bu denetimi yaparken Sayıştaydan yoğun şekilde yardım almaktadır. Bugüne kadar konuya ilişkin dile getirilen öneriler de, siyasî partilerin malî denetiminin Sayıştaya bırakılması yönünde olmuştur. Bu konuda oluşan genel mutabakat dikkate alınarak, bu yönde bir değişikliğe gidilmiştir.

Öte yandan, siyasî partiler, milletvekilleri ve bakanlar, siyaset kurumunun başlıca öznelidir. Milletvekilleri ve bakanların yargılanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iznine bağlıdır. İki özne için öngörülen kurumsal güvencenin, Türkiye’nin yaşadığı deneyimler de göz önüne alındığında, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsuru olan siyasî partiler için de getirilmesi mutlak bir zorunluluktur. Bu zorunluluktan hareketle, maddeyle, siyasî partilerin kapatılması; mukayeseli hukuk ve uluslararası belgeler de dikkate alınmak suretiyle, yeni bir hukukî rejime bağlanmaktadır.

Yapılması öngörülen değişikliklerle, siyasî partilerin kapatılması davasının açılması, Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşturulacak özel bir Komisyonun izin vermesi koşuluna bağlanmak suretiyle, bir dava şartı getirilmektedir. Bu Komisyonun, izin talebinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ulaştığı tarihte Mecliste grubu bulunan siyasî partiler, beşer milletvekiliyle temsil edileceklerdir. Komisyona, Meclis Başkanı başkanlık edecek ve Komisyonun izin konusundaki kararını gizli oyla ve üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla verecektir. Bu Komisyonun vereceği kararların, yargı denetimi dışında tutulması öngörülmüştür. Yine kapatma davası izin talebi konusunda Meclisteki siyasî parti gruplarının, görüşme yapılamayacağı ve karar alınmayacağı hükme bağlanmaktadır. Bu husus düzenlenirken, Mecliste sürüncemede kalmasının önlenmesi bakımından izin konusunun karara bağlanması için bir süre şartı da getirilmektedir. Ayrıca, Komisyonun oluşumuna, izin talebinin görüşülme usul ve esaslarına ilişkin hususların Meclis İçtüzüğüyle düzenleneceği de maddede hükme bağlanmaktadır.

Venedik Komisyonu olarak bilinen ve Avrupa Konseyinin danışma organı olan Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu, 13-14 Mart 2009 tarihinde Venedik'te yapmış olduğu 78 inci Genel Kurul toplantısında kabul ettiği "Türkiye'de Siyasî Partilerin Yasaklanmasına İlişkin Anayasal ve Yasal Hükümlere Dair Görüşü"nde; ortak Avrupa uygulaması ile karşılaştırıldığında, Türkiye'deki parti yasaklama ve kapatma davalarını başlatma sürecinin Avrupa ülkelerine nazaran daha keyfi ve daha az demokratik kontrole tabi bir süreç olduğunu ve parti kapatmaya ilişkin mevcut Türk kurallarının temel sorununun hem parti yasaklama veya kapatma sürecinin başlatılmasına hem de partilerin gerçekten yasaklanmasına ve kapatılmasına ilişkin eşğin çok düşük olduğunu belirttikten sonra, Türkiye'deki genel parti koruma seviyesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa ortak demokratik standartları seviyesine yükseltilmesi için, Cumhuriyet Başsavcısının parti kapatma davası açma yetkisinin bir tür demokratik kontrole tabi tutulacağı bir sistemin getirilmesini tavsiye etmiştir.

Yapılan yeni düzenlemeyle, siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin sistem, Venedik kriterlerine kısmen de olsa uyumlu hale getirilmiş ve siyasal örgütlenme özgürlüğü güçlendirilmiş olmaktadır.

Odak haline gelme nedeniyle siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin maddî unsurlarda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözler, Mecliste ileri sürülen görüş ve düşünceler ile idarenin eylem ve işlemlerinin odak olmanın tespitinde gözetilemeyeceği hükme bağlanmaktadır. Gerçekten de burada sayılanların bir kısmı yasama sorumsuzluğu kapsamında kalan, diğer bir kısmı ise zaten yargı denetimi altında olan konulardır.

69 uncu maddenin yedinci fıkrasında, kapatma kararı yerine Devlet yardımından kısmen ya da tamamen yoksun bırakma kararının da verilebileceği belirtilmektedir. Getirilen düzenlemeyle, Devlet yardımından yoksun bırakılmanın da, bağlı olduğu kapatma davasının ve kapatma kararının usulüne tabi olduğu ve tek başına dava konusu yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddeyle yapılan diğer bir önemli değişiklik ise, 69 uncu maddenin beşinci fıkrasındaki "Bir siyasî partinin tüzüğü ve programının 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı bulunması halinde temelli kapatma kararı verilir." hükmünün yürürlükten kaldırılmasıdır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları da bu doğrultudadır. Yine siyaset alanının genişletilmesi amacıyla 69 uncu maddenin sekizinci fıkrasındaki, temelli kapatılan bir partinin bir başka ad altında kurulamayacağına ilişkin hüküm de yürürlükten kaldırılmaktadır.

Yapılan bu değişikliklere ilave olarak, bir siyasî partinin kapatılmasına beyan veya faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dahil üyeleri için öngörülen siyaset yasağı süresi beş yıldan üç yıla indirilmektedir. Ayrıca, "temelli kapatma" ve "kapatma" şeklinde Anayasada yer alan farklı kullanımların giderilmesi ve terim birliğinin sağlanması amacıyla maddede geçen "temelli" ibareleri de yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 9 - Bireylerin, kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen iş ve işlemlerle ilgili olarak bilgi edinebilmesi, kamu yönetiminde şeffaflığın sağlanması bakımından büyük öneme sahiptir. Bilgi

edinme hakkı, bu konuda çıkartılan özel bir Kanunla düzenlenmiş bulunmasına rağmen, Anayasada bu hakkı doğrudan düzenleyen açık bir hüküm yer almamaktadır. Günümüz toplumunda büyük önemi haiz olan bu hakkın garanti altına alınmasının ileri bir adım olacağı düşünüldüğünden, maddede yapılan değişiklikle bilgi edinme hakkı, Anayasada açıkça düzenlenmektedir.

Öte yandan, maddeyle, Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulması öngörülmektedir. Kamu Denetçiliği Kurumu, bireylerin idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetlerini incelemekle görevlendirilmektedir. Pek çok Avrupa ülkelerinde işletilen bu müessesenin, idarenin işleyişi konusunda standartlar oluşturacağı, ilkeler belirleyeceği ve önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulup faaliyete geçirilmesi, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının da bir gereğidir. Bu kapsamda, idarenin işleyişi ile ilgili olarak, bireylere, kamu denetçisine başvurma hakkı getirilmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulması öngörülen Kamu Denetçiliği Kurumunda görev yapacak Kamu Başdenetçisinin seçimine ilişkin anayasal esaslar düzenlenmektedir. Bunların yanında, Kamu Denetçiliği Kurumuna ilişkin diğer hususların kanunla düzenleneceği hükme bağlanmaktadır.

Bilindiği gibi konuyla ilgili Kanun daha önce yürürlüğe girmiş olmasına rağmen, anayasal dayanağının bulunmadığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. Sorun, Anayasa normu düzeyinde ve kurulu iktidarı bağlar şeklinde çözüme kavuşturulmaktadır.

MADDE 10- Maddeyle, Anayasanın 84 üncü maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır. Söz konusu fıkra, partisinin kapatılmasına beyan ve eylemleriyle sebep olan milletvekillerinin, milletvekilliğinin düşürülmesiyle ilgilidir.

Milletvekilliği, seçmen iradesi ile oluşan ve öznesi, seçilmiş kişi olan demokratik bir statüdür. Partinin kapatılması, millet ile milletvekili arasında kurulu olan bağı sona erdiremez. Kaldı ki milletvekilliği düşen kişi, ilk seçimlerde bağımsız milletvekili olarak yeniden Meclise dönebilmektedir. Bu durum göz önüne alındığında, milletvekilliğinin düşürülmesi yaptırımının bir mantığı kalmamaktadır.

Öte yandan bu yaptırım, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 1 Nolu Protokolün 3 üncü maddesinde yer verilen “Yüksek Sözleşmeciler Tarafından, yasama organının seçilmesinde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını sağlayacak şartlar içinde... seçimler yapmayı taahhüt ederler.” şeklindeki hükümlerle de bağdaşmamaktadır. Kaldı ki, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, konuyla ilgili olarak, ülkemiz hakkında vermiş olduğu kararı da bu yöndedir.

Ayrıca milletvekilinin, bir suç işlemesi durumunda dokunulmazlığının kaldırılması ve yargılanması yolu her zaman açıktır. Maddeyle, seçme ve seçilme temel hakkının özünü yok eden ölçsüz bir yaptırım niteliğinde olan bu müessese, yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 11- Bilindiği gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin beş yılda bir yapılmasını emreden Anayasanın 77 nci maddesinin birinci fıkrası, 21/10/2007 tarihli ve 5678 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve milletvekili seçimlerin her dört yılda bir yapılması hükme bağlanmıştır.

Bu düzenlemenin bir sonucu olarak, Anayasanın 94 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Buna göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı seçimlerinin her yasama döneminde iki kez yapılması ve ilk seçilenlerin görev süresinin iki yıl olması, ikinci devre için seçilenlerin görev süresinin ise o yasama döneminin sonuna kadar devam etmesi öngörülmektedir.

MADDE 12- Anayasanın 125 inci maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tâbi olduğu genel ilke olarak belirlenmiş, ancak bazı istisnalar öngörülmüştür. Bunlardan birincisi, Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler, ikincisi ise, Yüksek Askerî Şûra kararlarıdır. Yüksek Askerî Şûranın silahlı kuvvetlerden ilişik kesme kararları kamuoyunda çok tartışılmış ve değişik eleştirilere konu olmuştur. Diğer askerî merciler (kuvvet komutanlıkları) tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ilişik kes-

me kararları Askerî Yüksek İdare Mahkemesi tarafından yargı denetimine tabi tutulurken, Yüksek Askerî Şûra tarafından verilen ilişik kesme kararlarının yargı denetimine tabi olmaması, Anayasanın 10 uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır. Bu eşitsizliğin giderilmesi amacıyla, mukayeseli hukuk uygulamaları ve tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler göz önüne alınarak, maddeyle, Yüksek Askerî Şûranın Silahlı Kuvvetlerden ilişik kesme niteliğindeki kararları yargı denetimine açılmakta ve bu sayede hukuk devleti ilkesinin daha da güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Öte yandan, 125 inci maddenin dördüncü fıkrasında, yargı yetkisinin, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu; yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemeyeceği hükme bağlanmış ve maddenin gerekçesinde "...yargı organının idarî işlemin yerindeliliğini denetlemeyeceği..." belirtilmiş olmasına rağmen, uygulamada bu hükme uymayacak şekilde yargı kararlarının verildiği görüldüğünden, bu tür uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla, fıkrada yargı yetkisinin, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamayacağı açıkça vurgulanmıştır. Bu ilkenin Anayasada yer almasının yargı pratiğimizden kaynaklandığı ve önleyici işlevi olacağı açıktır. Yerindelik denetimi, yürütme iktidarının negatif kullanımı anlamına gelir.

MADDE 13- Anayasanın 53 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, memur ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkı verilmektedir. Anayasanın 128 inci maddesinde ise, memur ve diğer kamu görevlilerinin nitelik, atanma, aylık, ödenek gibi özlük haklarının kanunla düzenleneceği hükmü yer almaktadır. 53 üncü maddede yapılan değişikliğe paralel olarak, memur ve diğer kamu görevlilerinin malî ve sosyal haklarına ilişkin toplu sözleşme hükümlerinin saklı olduğu hükme bağlanmaktadır.

MADDE 14- Anayasanın 129 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında disiplin kararlarının yargı denetimine tabi olduğu belirtilmekte, ancak uyarma ve kınama cezaları yargı denetimi dışında tutulabilmekteydi. Cezanın hafifliğinin, insan onurunu zedeleme niteliği yönünden diğer cezalara göre daha az etki doğurmayacağı dikkate alınarak, maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, memurlar ve diğer kamu görevlilerine verilen uyarma ve kınama cezalarının da yargı denetimine açılması öngörülmektedir.

MADDE 15- Anayasanın 144 üncü maddesinde hâkim ve savcılarının denetimi ile haklarında inceleme ve soruşturma işlemlerinin yapılması düzenlenmektedir. Hâkim ve savcılarla ilgili denetim, inceleme ve soruşturma işlemleri, halen Adalet Bakanlığının izni ile adalet müfettişleri tarafından yapılmaktadır. Adalet müfettişleri ise Teftiş Kurulu bünyesinde ve Adalet Bakanlığına bağlı olarak görev yapmaktadır. Maddenin mevcut hükmü, içeriğinde çok az değişiklik yapılmak suretiyle, 159 uncu maddede düzenlenmektedir. Hâkim ve savcılarının denetimi yetkisi Adalet Bakanlığında alınarak, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna devredilmektedir.

144 üncü maddede yapılan değişiklikle, "Adalet hizmetlerinin denetimi" kenar başlıklı yeni bir hüküm getirilmektedir. Hâkim ve savcılarının denetim yetkisinin Kurula devredilmesi üzerine, Kurulun denetim yetkisinin dışında kalan ve yargı göreviyle ilgili olmayan adalet hizmetlerinin denetimi için Adalet Bakanlığında bağlı yeni bir Teftiş Kurulunun kurulması öngörülmektedir. Bu bağlamda, icra daireleri, noterler, cezaevleri gibi yerlerde sunulan adalet hizmetleri ile savcılarının idarî görevleri yönünden denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma işlemlerinin Adalet Bakanlığında bağlı adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler eliyle yapılacağı, buna ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 16- Maddeyle, askerî yargının görev alanı yeniden düzenlenmektedir. Mevcut hükümde askerî yargının görev alanı oldukça geniş düzenlenmiş olup bu durum, değişik uluslararası belgelerde (Katılım Ortaklığı Belgesi, İlerleme Raporları, İstisari Ziyaret Raporları vb) vurgulanmıştır. Yine, Yargı Reformu Stratejisinde ve Avrupa Birliği müktesebatının Türkiye Cumhuriyeti tarafından üstlenilmesine yönelik olarak hazırlanan ve Bakanlar Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe giren 2008 Yılı Ulusal Programında, askerî mahkemelerin görev alanının demokratik hukuk devletinin gerektirdiği ölçüler çerçevesinde yeniden tanımlanması öngörülmüştür.

Mukayeseli hukuk da göstermektedir ki, pek çok ülkede ayrı bir askerî yargı sistemi bulunmamakta ve asker kişiler de adliye mahkemelerinde yargılanmaktadır. Bazı ülkelerde ise, askerî mahkemeler sadece disiplin mahkemesi olarak, oldukça sınırlı bir alanda görev yapmaktadır. Buna karşın askerî yargı ülkemizde, demokrasi ve hukuk devleti standartlarının dışında, geniş bir görev alanına sahiptir. Askerî yargının görev alanının geniş belirlenmiş olması, bazen yargı mercileri arasında görev uyuşmazlıklarına da neden olabilmektedir.

Getirilen düzenlemeyle askerî mahkemelerin görev alanı, askerî suçların yargılanmasıyla sınırlandırılmaktadır. Askerî suç ise yüksek mahkemelerce tanımlanmış bir kavramdır. Anayasa Mahkemesinin 25/10/1994 tarihli ve E. 1994/2, K. 1994/76 sayılı kararında, askerî suçun unsurları, askerî bir yararı ihlâl etmek ve askerî nitelikte olmak biçiminde açıklanmıştır. Bir suçun Askerî Ceza Kanununda açıkça yer almış olmasının, onun askerî suç sayılmasına yetmeyeceği belirtilmiştir. Yine 1/7/1998 tarihli ve E. 1996/74, K. 1998/45 sayılı kararında askerî mahkemelerin görev alanının, “askerî hizmetlerin yürütülmesindeki özellikler, disiplinin korunması, asker kişilerin astlık üstlük ilişkileri dikkate alınarak ...” belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu veriler göz önüne alınarak, askerî mahkemelerin görev alanı, çağdaş ülkelerde olduğu gibi daraltılmakta ve asker kişilerin, sadece askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri askerî suçlara ait davalarla sınırlı tutulmaktadır. Maddede yer verilen “askerî kişi”, “askerî hizmet ve görev” ve “askerî suç” kavramları tahdidi ve daraltıcı bir düzenleme olarak; askerî gerekler ile demokratik hukuk devleti ve adil yargılanma hakkı gereklerini ölçülü bir şekilde denkleştirmektedir.

Öte yandan, Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçların, her halde adliye mahkemelerinde görüleceği düzenlenmektedir. Devletin güvenliğine karşı suçlar ile anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ibaresi ile 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Dördüncü Kısımının Dördüncü ve Beşinci bölümlerinde yer alan suçlar kastedilmektedir. Dolayısıyla, bu suçların, kim tarafından işlenirse işlensin, adliye mahkemelerinde yargılanacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, asker olmayan kişilerin, savaş hali haricinde, askerî mahkemelerde yargılanamayacağı anayasal teminat altına alınmaktadır.

Üçüncü fıkrada yer alan mevcut düzenlemede, savaş veya sıkıyönetim hallerinde, askerî mahkemelerin hangi suçlar ve hangi kişiler bakımından yetkili olduklarının kanunla düzenleneceği öngörülmüştür. Bu hüküm, ikinci fıkrada yapılan değişikliğe rağmen, sıkıyönetim halinde, askerî mahkemelerin, sivilleri de yargılamasına imkan verebilmektedir. Yine bu hüküm, birinci fıkrada askerî mahkemelerin görev alanının yeniden belirlenmesine ve daraltılmasına rağmen, sıkıyönetim halinde, kanunla, görev alanının genişletilmesine imkan vermektedir. Bu tür yorumlamaların önlenmesi ve olası tereddütlerin giderilmesi amacıyla, üçüncü fıkrada yapılan değişiklikle, sıkıyönetim dönemlerinde de, kanunla, sivillerin yargılanmasının ya da askerî mahkemelerin görev alanlarının genişletilmesinin mümkün olamayacağı hükme bağlanmaktadır. Bu nitelikteki düzenlemelerin, sadece savaş hali için mümkün olabileceği belirtilmektedir. Mukayeseli hukuka bakıldığında da, sadece savaş ve barış hali olmak üzere ikili bir ayrıma gidildiği ve savaş haline münhasır olmak üzere bazı istisnâî düzenlemelere yer verildiği görülmektedir. Yine değişik sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan Anayasa taslaklarında da, sıkıyönetim dönemiyle ilgili olarak yargı konusunda özel hükme yer verilmediği görülmektedir. Bu doğrultuda yapılan değişiklikle, sıkıyönetim dönemlerinde de temel hak ve özgürlüklerin korunması ve adil yargılanma hakkının garanti altına alınması amaçlanmaktadır.

Anayasanın mevcut 145 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, askerî yargı organlarının kuruluşu, işleyişi, askerî hâkimlerin özlük işleri, askerî savcılık görevlerini yapan askerî hâkimlerin mahkemesinde görevli buldukları komutanlık ile ilişkilerinin; mahkemelerin bağımsızlığı, hâkimlik teminatı ve askerlik hizmetinin gereklerine göre kanunla düzenleneceği belirtilmektedir. Anayasa Mahkemesinin 07/05/2009 tarihli ve E. 2005/159, K. 2009/62 sayılı kararında, Anayasanın 9, 138 ve 140 inci maddelerindeki düzenlemeler gereğince, adli ve idarî yargı için öngörülen yargı bağımsızlığının, askerî yargı için de geçerli oldu-

ğunda kuşku bulunmadığı vurgulanmaktadır. Bu nedenle, söz konusu fıkrada yer alan ve askerî yargının bağımsızlığını zedelediği düşünülen “askerlik hizmetinin gerekleri” ibaresi çıkartılmakta ve fıkranın aynı mahiyetteki son cümlesi yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu durumda, askerî mahkemelerin komutanlıkla ilişkilerinin, sadece “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı” esaslarına göre kanunla düzenlenmesi hükme bağlanmaktadır.

MADDE 17- Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin kuruluşunda değişiklik yapılmaktadır.

Mevcut düzenlemeye göre, Anayasa Mahkemesinin onbir asıl ve dört yedek üyesi bulunmakta ve Mahkeme tek kurul şeklinde çalışmaktadır. Üyeler altmışbeş yaşına kadar görevlerine devam edebilmekte ve üyelerin tamamı tek bir merci (Cumhurbaşkanı) tarafından seçilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, Anayasaya uygunluğunu esas ve şekil yönünden incelemek, Anayasa değişikliklerini ise şekil yönünden denetlemekle görevlidir. Bundan başka Mahkeme, Anayasada gösterilen diğer görevler ile Yüce Divan görevini de yapmaktadır. Sayılan bu görevler nedeniyle Mahkeme önemli bir iş yükü altındadır.

Öte yandan ülkemiz aleyhine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine her yıl binlerce başvuru yapılmaktadır. Bu başvuruların iç hukuk yollarında çözüme bağlanması amacıyla bireysel başvuru hakkının getirilmesi öngörülmektedir. Bu hak doğrultusunda yapılacak insan hakları ihlâl başvurularının da incelenmesi ve karara bağlanması, Anayasa Mahkemesince gerçekleştirilecektir. Mevcut görevlerinin yanında, bireysel başvuruya ilgili görevini de yerine getirebilmesi için Mahkemenin yapısında değişiklik yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Maddede değişiklik yapılırken, 2003 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından hazırlanan taslak başta olmak üzere, değişik kişi, kurum, parti ya da sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanmış olan taslaklar da gözetilmiştir.

Tüm bu veriler göz önüne alınmak suretiyle, Anayasa Mahkemesinin yapısı değiştirilmekte ve üye sayısı artırılmaktadır. Halen onbir asıl ve dört yedek olan üye sayısı onyedeye yükseltilmekte, yedek üyelik statüsüne son verilmekte ve mevcut yedek üyelerin asıl üye statüsüne geçmeleri öngörülmektedir. Üyelerin geldikleri alanlar çeşitlendirilmektedir.

Öte yandan, mukayeseli hukuka bakıldığında, parlamentoların anayasa mahkemelerine üye seçmesinin neredeyse ortak bir uygulama olduğu görülmektedir. Örneğin; Almanya, İsviçre, Macaristan, Polonya, Portekiz, Makedonya, Litvanya ve Hırvatistan'da anayasa mahkemesi üyeleri yasama organı tarafından seçilmekteyken, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, İtalya, Romanya, İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde anayasa mahkemesi üyelerinin seçilmesi yetkisi, yasama, yargı, hükümet ve devlet başkanı arasında paylaşılmaktadır. Fransada ise Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçilmesi yetkisi Devlet Başkanı, Meclis Başkanı ve Senato Başkanına ait bulunmaktadır.

Mukayeseli hukukun ortak uygulaması dikkate alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de Anayasa Mahkemesine üye seçebilmesine imkan tanınmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, iki üyeyi Sayıştay başkan ve üyeleri arasından Sayıştay Genel Kurulunca, her boş üyelik için gösterecekleri üçer aday içinden, bir üyeyi de serbest avukatlar arasından, baro başkanlarının göstereceği üç aday içinden seçecektir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapacağı seçimlerde, uzlaşmayla seçim yapılması amacıyla, öncelikle nitelikli oy çokluğu aranacaktır. Nitelikli çoğunluğun sağlanamaması halinde, üye tamsayısının salt çoğunluğunun aranması, salt çoğunluğun sağlanamaması halinde ise ikinci oylamada en fazla oy alan iki adayın katılımı ile yapılacak üçüncü oylamada en fazla oy alan adayın Mahkeme üyesi seçilmesi ilkesi benimsenmiştir.

Cumhurbaşkanı, mevcut düzenlemeye göre onbir asıl ve dört yedek olmak üzere onbeş üyenin hepsini seçerken, getirilen yeni düzenlemede, bu sayı ondörde indirilmektedir. Cumhurbaşkanı, Mahkeme üyelerinden dördünü, üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hakim ve savcılar ile Anayasa

Mahkemesi raportörleri arasından doğrudan seçecektir. Diğer üyeleri ise, Cumhurbaşkanı, mevcut düzenlemede olduğu gibi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Yükseköğretim Kurulu tarafından her boş üyelik için gösterilecek üçer aday içinden seçecektir.

Mahkeme üyelerinin aday gösterilmesinde, çoğulcu demokratik yöntemlerle, her boş üyelik için üçer adayın belirlenmesi usulü benimsenmiştir. Aday gösterme seçimlerinde ise, her seçmenin ancak bir aday için oy kullanması öngörülmüştür. Bu düzenlemeyle, seçimlerin tek seferde sonuçlandırılması ve çalışma performansının düşmesinin önlenmesi amaçlanmaktadır. Bir diğer amaç ise, seçmenin iradesinin “temsilde adalet” ilkesine uygun olarak sonuçlara yansımalarının sağlanmasıdır.

Mahkeme üyeliğine, yükseköğretim kurumları öğretim üyelerinden seçileceklerin profesör veya doçent unvanını kazanmış, avukatlardan seçileceklerin en az yirmi yıl fiilen avukatlık yapmış, üst kademe yöneticilerinden seçileceklerin yükseköğrenim görmüş ve en az yirmi yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış, birinci sınıf hâkim ve savcılardan seçileceklerin adaylık dahil en az yirmi yıl çalışmış olmaları ve sayılan bu kişilerin kırkbeş yaşını doldurmuş bulunmaları gerekir.

İki bölüm hâlinde çalışması öngörüldüğünden, Mahkemenin, kendi üyeleri arasından, gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla, iki başkanvekili seçmesi öngörülmektedir. Bu görevlere seçilenlerin dört yıllık görev sürelerinin bitimini müteakip yeniden seçilebilmeleri imkanı da bulunmaktadır.

MADDE 18- Anayasa Mahkemesi üyeliğinin süresi oniki yıl olarak düzenlenmektedir. Bu değişiklikte, Mahkemede üye profilinin, yeni toplumsal koşullara ve yeni anlayışlara göre makul bir süre içinde kendini yenilemesine olanak tanınmaktadır. Oniki yıllık sürenin, bir taraftan üyelerin yeterince tecrübe kazanması ve bu tecrübelerini Mahkeme çalışmalarına yansıtması açısından yeterli, diğer taraftan da toplumsal değişimin Mahkeme profiline yansımaya olanak sağlamak için de makul bir süre olduğu değerlendirilmektedir. Mukayeseli hukukta da mahkeme üyeliğinin süreli olduğu görülmektedir. Örnek vermek gerekirse, bu süre; Almanya'da 12, Fransa, İtalya, İspanya, Bulgaristan, Macaristan, Portekiz, Polonya, Romanya ve Slovenya'da ise 9 yıldır.

Özellikle Anayasada, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararname hükümlerinin Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurusu üzerine, Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği ret kararlarına konu kanun ya da kanun hükmünde kararnamelere karşı, ancak on yıl geçtikten sonra yeniden başvuru imkanının getirildiği de dikkate alındığında, üyelik süresinin oniki yıl ile sınırlandırılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu düzenlemeler karşısında, zorunlu emeklilik yaşı öncesinde görev süresi dolan üyelerin atandığı kaynağın özellikleri de dikkate alınarak başka görevlere atanabilmeleri, maaş ve özlük işleri ile emekliliklerine ilişkin konuların, kanunla düzenlenmesi esası benimsenmektedir.

MADDE 19- Maddede, Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerinin arasına, bireysel başvuruların incelenmesi de dahil edilmektedir.

Bireysel başvuru ya da anayasa şikâyeti, kamu gücü tarafından, temel hak ve özgürlükleri ihlâl edilen bireylerin başvurdukları olağanüstü bir kanun yolu olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde, temel hakların korunması amacıyla bireysel başvuru yolu, pek çok uygar ülkede anayasa yargısının ayrılmaz bir parçası kabul edilmektedir. Bireysel başvuru yolu, kapsamı ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, başta Federal Almanya olmak üzere Avusturya, İspanya, İsviçre, Belçika, Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Slovak Cumhuriyeti, Meksika, Brezilya, Arjantin gibi pek çok ülkede uygulanmaktadır. Doğu Avrupa ülkelerinin çoğunda da bireysel başvuru kurumu kabul edilmiş ve işletilmektedir. Anglo-Amerikan hukukunda teknik anlamda bireysel başvuru kurumu olmasa da, bireysel başvuruya benzer işlemlere sahip kanun yolları bulunmaktadır.

Türkiye'nin konumuna baktığımızda, bireysel başvuru müessesesinin kabul edilmediği, ancak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkının ve bu Mahkemenin zorunlu yargılama yetkisinin tanındığı görülmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yoluyla, iç hukukta halledilemeyen temel hak ihlallerine ilişkin şikâyetlerin, ulusalüstü düzeyde ele alınması kabul edilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde her yıl Türkiye'ye karşı çok sayıda dava açılmakta ve Türkiye pek çok davada tazminata mahkum edilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, iç hukuk yollarının tüketilmiş olup olmadığını araştırırken, ilgili ülkede bireysel başvuru kurumunun bulunup bulunmadığını da dikkate almakta ve bunu hak ihlallerinin ortadan kaldırılmasında etkili bir hukuk yolu saymaktadır. Bu nedenle, bireysel başvuru müessesesinin getirilmesiyle, hak ihlallerine maruz kaldığı iddia edenlerin önemli bir bölümünün bireysel başvuru aşamasında, başka bir ifadeyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitmeden önce, tatmin edilebilmesinin mümkün olabileceği ve böylece Türkiye aleyhine açılacak dava ve verilecek ihlâl kararlarında azalma olacağı değerlendirilmektedir. Bu itibarla, Türkiye'de de iyi işleyen bir bireysel başvuru sisteminin kurulması, haklar ve hukukun üstünlüğü temelindeki standartları yükseltecektir.

Diğer yandan, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 2004(6) Sayılı Tavsiye Kararında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki dava yükünün azaltılabilmesi için bireysel başvuru yönteminin iç hukukta tanınmasının gerekliliğine değinilmiş; aynı şekilde, Venedik Komisyonu da 2004 yılında kamuoyuna duyurulan bireysel başvuruya ilişkin Anayasa değişikliği önerisini olumlu bulduğunu ifade etmiştir.

Türkiye'de bireysel başvuru yolunun kabul edilmesi, bir yandan bireylerin sahip oldukları temel hak ve özgürlüklerin daha iyi korunmasını sağlayacak, öte yandan da kamu organlarını, Anayasaya ve kanunlara daha uygun davranma konusunda zorlayacaktır. Bu amaçlarla yapılan değişikliklerle, bireysel hak ve özgürlüklerin korunması ve teminat altına alınması için, vatandaşlara bireysel başvuru hakkı tanınmakta ve Anayasa Mahkemesine de bu başvuruları inceleme ve karara bağlama görevi verilmektedir.

Buna göre herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurma hakkına sahiptir. Bireysel başvuruda bulunabilmek için, olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır. Şu kadar ki, bireysel başvuru kurumunun niteliği dikkate alındığında, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususların bu kapsamda incelenmeyeceği kuralı benimsenerek, diğer yüksek yargı organları ile Anayasa Mahkemesi arasındaki olası görev uyuşmazlıklarının ortaya çıkmasının önlenmesi amaçlanmaktadır. Bu müessesenin işleyişine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenecektir. Yapılan yeni düzenlemeyle, bireysel başvuruları inceleme görevi verilmek suretiyle, Anayasa Mahkemesine, özgürlükleri koruma ve geliştirme misyonu da yüklenmektedir.

Öte yandan, Yüce Divan kararlarının yeniden incelenmesini talep etme imkanı getirilmek suretiyle bu yargılama yönteminde sağlanan güvenceler geliştirilmektedir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla yargılayacağı kişiler arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı da eklenmektedir.

MADDE 20- Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin, iki bölüm ve Genel Kurul şeklinde çalışması öngörülmekte, bölümlerin, başkanvekilinin başkanlığında dört üyenin katılımıyla; Genel Kurulun ise Mahkeme Başkanının veya Başkanın belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az oniki üye ile toplanması prensibi benimsenmektedir. Ancak bölümler ve Genel Kurul tarafından alınacak kararlar bakımından üye tam sayısının salt çoğunluğu esası getirilmektedir.

Bireysel başvuru müessesesinin yapısı, öngörülen başvuru sayısı ve müessesenin niteliği göz önüne alındığında, başvuruların öncelikle bir kabul edilebilirlik incelemesinin yapılmasına ve bunun için bir komisyon oluşturulmasına imkan tanınmaktadır.

Bölümler, esas itibarıyla bireysel başvuruları incelemekle görevlendirilmektedir. Siyasî partilere ilişkin dava ve başvuruların, iptal ve itiraz davalarının ve Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamaların Genel Kurulca yapılması benimsenmektedir.

Genel Kurul kararları kural olarak salt çoğunlukla alınır. Ancak, niteliği gereği daha özellikli görülen; Anayasa değişikliğinin iptaline, siyasî partilerin kapatılmasına ya da Devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için, üye tamsayısının üçte iki oy çokluğu aranmaktadır. Nitelikli oy çokluğu aranan hususlardan birisi, Anayasa değişikliklerinin iptaline ilişkin kararlardır. Anayasanın 148 inci maddesinin birinci fıkrasına göre Anayasa Mahkemesinin, Anayasa değişiklikleri bakımından yetkisinin, sadece şekil bakımından inceleme ve denetleme ile sınırlı olduğu açıktır. Nitelikli oy çokluğu aranan hususlardan ikincisi ise, siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin kararlardır. Maddeyle, nitelikli oy çokluğu aranan hususlara bir ekleme daha yapılmakta ve siyasî partilerin Devlet yardımından yoksun bırakılmasına ilişkin kararların da siyasî parti kapatma kararlarıyla aynı nitelikli oy çokluğu ile alınabileceği hükme bağlanmaktadır. Mevcut düzenlemede Anayasa Mahkemesinin nitelikli oy çokluğu nisabı beşte üç olarak belirlenmişken, getirilen düzenlemeyle bu nisap üçte ikiye yükseltilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, Genel Kurul ve bölümlerin yargılama usulleri, Başkan, başkanvekilleri ve üyelerin disiplin işleri kanunla; Mahkemenin çalışma esasları, bölüm ve komisyonların oluşturulma biçimi, bölümler arasındaki işbölümü ise İhtüzükle düzenlenecektir.

Bireysel başvuruya ilişkin incelemelerin kural olarak dosya üzerinden yapılması esası benimsenmektedir. Ancak Mahkeme, başvurunun niteliğine göre, gerekli gördüğü takdirde, duruşmalı inceleme de yapabilecektir.

MADDE 21- Askerî yargıyla ilgili 145 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak, Askerî Yargı-tayın kuruluşu, işleyişi, mensuplarının disiplin ve özlük işlerinin, mahkemelerin bağımsızlığı ile hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenmesi öngörülmekte ve mevcut metinde yer alan “askerlik hizmetinin gerekleri” ibaresi, yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının güçlendirilmesi amacıyla madde metninden çıkarılmaktadır.

MADDE 22- Maddeyle, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun oluşumu, Kurul üyelerinin nitelikleri ve seçimi, Kurulun çalışma usul ve esasları yeniden düzenlenmektedir.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun mevcut yapısı, üye sayısının azlığı, üyelerin sadece yüksek yargıdan gelmesi, ilk derece mahkemelerini yönetmekle görevli olmasına rağmen Kurulda, buralarda görev yapan hâkim ve savcılardan hiçbir temsilcinin yer almaması, Kurul kararlarının tamamen yargı denetimine kapalı olması, Kurul kararlarına karşı etkili iç itiraz sisteminin öngörülmemiş olması, hâkim ve savcılarının denetimi, haklarında inceleme ve soruşturma izni verilmesi, adalet müfettişlerinin atanması gibi önemli bazı yetkilerin Adalet Bakanına ait olması, Kurulun kendisine ait sekreteryasının, binasının ve bütçesinin bulunmaması gibi hususlar gerek iç ve gerekse uluslararası kamuoyunda eleştiri konusu yapılmıştır.

Bir yandan bu eleştirilerin karşılanması ve diğer yandan da Yargı Reformu Stratejisinde öngörüldüğü üzere, yargı bağımsızlığının ve hâkimlik teminatının güçlendirilmesi amacıyla, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısında önemli değişiklikler öngörülmektedir. Bu değişiklikler yapılırken, uluslararası belgeler ve diğer kişi, kurum, parti ya da sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan anayasa taslakları göz önünde bulundurulmuştur. Bunların yanında mukayeseli hukuk uygulamaları da dikkate alınmıştır. Yüksek yargı kurullarıyla ilgili olarak mukayeseli hukuka bakıldığında, bu kurulların Fransa'da 18, İtalya'da 27, İspanya'da 21, Polonya'da 25 ve Portekiz'de 17 üyeden oluştuğu ve bu kurullarda hakim ve savcılarının da yer aldığı görülmektedir.

Yapılan değişiklik kapsamında, öncelikle, Kurulun üye sayısı, yedi asıl ve beş yedek üyeden, yirmibir asıl ve on yedek üyeye yükseltilmektedir. Adalet Bakanı, Kurulun Başkanı ve Adalet Bakanlığı Müsteşarı Kurulun tabii üyesidir.

Kurulun üç daire ve Genel Kurul şeklinde çalışması öngörülmektedir. Kurul üyelerin geldiği kaynaklar çeşitlendirilmektedir. Bu bağlamda, Kurul üyelerinden dördü, yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri, üst kademe yöneticileri ve avukatlar arasından Cumhurbaşkanınca doğrudan seçilecektir. Bundan başka Kurulun;

Üç asıl ve iki yedek üyesi, Yargıtay üyeleri arasından, Yargıtay Genel Kurulu tarafından,

Bir asıl ve bir yedek üyesi, Danıştay üyeleri arasından, Danıştay Genel Kurulu tarafından,

Bir asıl ve bir yedek üyesi, Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu üyeleri arasından, Akademi Genel Kurulu tarafından,

Yedi asıl ve dört yedek üyesi, birinci sınıf adli yargı hâkim ve savcıları arasından, tüm adli yargı hâkim ve savcıları tarafından,

Üç asıl ve iki yedek üyesi ise, birinci sınıf idarî yargı hâkim ve savcıları arasından, tüm idarî yargı hâkim ve savcıları tarafından,

seçilecektir.

Kurul üyeliklerinin herhangi bir nedenle boşalması halinde, o üyenin geldiği yerden seçilen yedek üye tarafından kalan süre tamamlanacaktır. Sadece Cumhurbaşkanının seçeceği üyelerin yedeği öngörülmüştür. Cumhurbaşkanı kontenjanından gelen Kurul üyesinin, herhangi bir nedenle üyeliğinin boşalması halinde, Cumhurbaşkanı kısa süre içinde yeniden atama yapabilecektir. Kaldı ki, bu durum, Kurulun yeni oluşumunda, kanunla düzenlenmesi öngörülen toplantı ve karar yeter sayıları karşısında Kurulun çalışmalarını etkilemeyecektir.

Getirilen düzenlemelerden birisi de, Yargıtay, Danıştay ve Türkiye Adalet Akademisi genel kurulları ile ilk derece mahkemelerinde, dört yılda bir yapılacak seçimlerde, her seçmenin ancak bir aday için oy kullanmasına ilişkin hükümdür. Bu düzenlemenin iki amacı bulunmaktadır. Birincisi, seçimlerin tek seferde sonuçlandırılmasıdır. Gerçekten, Yargıtay Genel Kurulunda yapılan ve aday gösterilmek için salt çoğunluğun arandığı bu nitelikteki seçimlerin onlarca, hatta bazen yüzlerce defa tekrarlanması yoluna gidildiği görülmektedir. Benzer şekilde ilk derece mahkemelerinde yapılacak seçimlerde salt çoğunluğun aranması halinde de, aday gösterme seçimlerinin defalarca tekrarlanması söz konusu olabilecektir. Bu durum, yüksek mahkemelerin ve ilk derece mahkemelerinin çalışma performansını düşürecek ve esasen ağır iş yükü altında olan yargının ilave sorunlarla karşı karşıya kalmasına sebep olabilecektir. Getirilen düzenleme öncelikle bu olumsuzluğa meydan vermeme amacını içermektedir. Bu hükmün ikinci amacı ise, seçmen iradesinin sonuçlara en iyi şekilde yansımalarıdır. Halen Yargıtay ve Danıştay genel kurullarında yapılan aday gösterme seçimlerinde, her aday adayının salt çoğunluğun oyunu alması aranmaktadır. Örneğin, Yargıtayda 250 üyenin olduğu düşünülürse, 126 oy alan kişi aday gösterilmektedir. Bu işlemler tekrar edilmekte ve aynı 126 oy, her üç aday adayını da belirleyebilmektedir. Buna karşın geriye kalan 124 kişinin iradesi hiçbir şekilde sonuçlara yansımamaktadır. Bu durum ise Anayasada öngörülen “temsilde adalet” ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu amaçlarla, aday belirleme seçimlerine ilişkin söz konusu hüküm getirilmiştir. Getirilen bu hükümle, yapılacak seçimlerde “çoğunlukçu” değil, “çoğulcu” bir anlayışın benimsenmesi öngörülmüştür.

Getirilen bir diğer hükme göre, Kurulun Başkanı olan Adalet Bakanı ile Kurulun doğal üyesi olan Adalet Bakanlığı Müsteşarı dışındaki diğer Kurul üyeleri, kanunda belirlenenler dışında, başka bir görev alamayacak; Kurul tarafından başka bir göreve atanamayacak ve seçilemeyecektir. Bu nitelikteki Kurul üyelerinin hangi görevleri alabilecekleri ilgili kanunda gösterilecektir.

Mevcut düzenlemede olduğu gibi, Kurulun yönetim ve temsili Kurul başkanına, yani Adalet Bakanına ait olacaktır. Ancak, getirilen bir yenilik olarak, Adalet Bakanı, dairelerin toplantılarına katılamayacak ve oy kullanamayacaktır. Kurul üyeleri kendi arasından üç daire başkanı ve daire başkanlarından birini de Başkanvekili olarak seçecektir. Kurul Başkanı yetkilerinin bir kısmını, başkanvekiline devredebilecektir.

Kurulun görevleriyle ilgili mevcut düzenlemede yer alan hükümler esas itibarıyla aynen korunmaktadır. Mevcut metinde “kadro dağıtma” işlemi de Kurulun görevleri arasında sayılmakla birlikte bu hüküm, daha önceden yapılan değişikliklerle anlamsız ve hükümsüz hale geldiğinden madde metninden çıkartılmıştır.

Kurulun görevlerine ilave olarak getirilen en önemli yenilik ise, halen Adalet Bakanlığına ait olan hâkim ve savcılarının denetlenmesi yetkisinin tamamen Kurula devredilmesidir. Yine hâkim ve savcılar hakkında inceleme ve soruşturma izni, Kurulun ilgili dairesinin teklifi üzerine, Kurul Başkanının oluruyla verilecektir. Denetim ile inceleme ve soruşturma işlemleri, Kurul müfettişleri tarafından yapılacaktır. Kurul müfettişleri, muvafakatleri alınmak suretiyle Kurul tarafından atanacaktır. Buna karşın yargısal faaliyetler dışında kalan, icra, noter, cezaevi gibi mercilerin denetlenmesi ile savcılarının tamamen idarî nitelikteki iş ve işlemlerinin denetimi Adalet Bakanlığına bağlı olarak görev yapan adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler eliyle yapılacaktır. Şu halde Kurula bağlı olan Kurul müfettişleri ile Adalet Bakanlığına bağlı olan adalet müfettişleri ayrı alanlarda görev yapacaktır.

Yürürlükteki düzenlemede, Kurul kararları tamamen yargı denetimine kapalı iken, yapılan değişiklikle meslekten çıkarma cezalarına ilişkin kararlar yargı denetimine açılmaktadır. Kurulun diğer kararları için ise etkili iç itiraz sistemi öngörülmektedir.

Mevcut düzenlemede, Kurulun kendi sekreteryasının olmaması, bu işlemlerin Adalet Bakanlığı tarafından yapılması, yine bina ve bağımsız bütçesinin bulunmaması eleştiri konusu yapılmaktaydı. Getirilen düzenlemeyle Kurula bağlı bir Genel Sekreterlik kurulmaktadır. Genel Sekreterlik, Kurulun tüm sekreteryaya işlemlerini yürütecektir. Yine Anayasa hükmü olarak yazılmamışsa da ilgili kanunlarda yapılması düşünülen değişikliklerle, Kurulun binasının ve bütçesinin olmasının sağlanması öngörülmektedir. Kurul Genel Sekreterinin birinci sınıf hâkim ve savcılar arasından, Kurulun teklif ettiği üç aday arasından Kurul Başkanı tarafından atanması hükme bağlanmaktadır. Yukarıda da değinildiği gibi Kurul müfettişleri ile Kurulda çalışacak hâkim ve savcılarının atanması, muvafakatleri alınmak koşuluyla, Kurul tarafından yapılacaktır.

Adalet Bakanlığı merkez, ilgili ve ilişkili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılarını atama yetkisi ise Adalet Bakanına ait olacaktır.

Son olarak maddede, kanunla düzenlenmesi gereken hususlara yer verilmiştir.

MADDE 23- Maddeyle, Ekonomik ve Sosyal Konsey uygulaması anayasal dayanağa kavuşturulmaktadır. Demokratik sistem içinde ve uluslararası uygulamalarda; ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında, sivil toplum kuruluşlarının daha fazla görüş ve katkılarının alınması önem taşımaktadır.

Yapılan yeni düzenlemeyle; Ekonomik ve Sosyal Konseye, geniş bir yelpazede, toplumun çeşitli kesimlerinin temsilcilerinin katılımıyla, ekonomik ve sosyal sorunlar ile bunlara ilişkin çözüm yolları hakkında görüş üreten fonksiyonel bir kurumsal yapı kazandırılması hedeflenmektedir.

Avrupa Komisyonu ilerleme raporlarında, Türkiye'nin, ekonomik ve sosyal politikaların belirlenmesinde, iyi işleyen ve fonksiyonel bir yapıya kavuşturulmamış olması eleştiri konusu yapılmaktadır. Söz konusu eleştiriler de dikkate alınmak suretiyle anayasal dayanağı oluşturulan yeni Konsey yapılanması içinde; sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve hükümet temsilcileri bir araya gelerek, istişari nitelikte görüş bildirme fonksiyonu ifa edecektir.

Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluş ve işleyişi kanunla düzenlenecektir.

MADDE 24- Maddeyle, demokrasi ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan, Anayasanın geçici 15 inci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 25- Maddeyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına üç geçici madde eklenmektedir.

GEÇİCİ MADDE 18 - Siyasî partilerin kapatılması konusunda, Anayasanın 69 uncu maddesinde değişiklik yapılmış ve demokratik sistemin vazgeçilmez unsuru olan siyasî partilerin kapatılması zorlaştırılmıştır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Anayasa Mahkemesi önünde derdest durumda olan kapatma davaları hakkında da Anayasanın 69 uncu maddesinde yapılan değişikliğin bir bütün olarak uygulanacağı hükme bağlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 19 - Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girmesinden sonra, mevcut Anayasa Mahkemesinin yapısının, yeni hükümlere uyarlanmasına ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinde halen görev yapan yedek üyelerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte asıl üye sıfatını kazanacakları öngörülmektedir.

Mahkemenin üye sayısının artırılması nedeniyle yapılacak yeni üye seçimlerinin hangi makam tarafından ve hangi kontenjanlardan seçileceği belirtilmektedir.

Bireysel başvuru müessesesinin alt yapısının hazırlanma süresi belirlenmektedir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Anayasa Mahkemesi asıl veya yedek üyesi olanların görev süresinin, kazanılmış hak kapsamında, 65 yaşına kadar devam edeceği hükme bağlanmaktadır. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, Mahkemede, değişik görevlere seçilmiş olanların, görevlerinin, seçildikleri sürenin sonuna kadar devam edeceği de hükme bağlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 20- Anayasanın 159 uncu maddesinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısında önemli değişiklikler yapılması öngörülmüştür. Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, başta 2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu olmak üzere bir çok kanunda, çok sayıda değişiklik yapılması gerekmektedir. Bu değişikliklerin yapılmasının belirli bir zaman alacağı da açıktır.

Bu husus da göz önüne alınmak suretiyle, yeni Kurulun oluşması ve görevine başlayabilmesi için gerekli olan geçiş hükümleri bu maddede düzenlenmiştir. Bu bağlamda, üye sayısındaki artışın bir sonucu olarak, yeni üyelerin nasıl ve hangi süre içinde seçileceği, seçmeye yetkili merciler bazında hükme bağlanmaktadır.

Seçilen üyelerin göreve başlama zamanları belirlenmektedir. Mevcut Kurul üyelerinin seçildikleri sürenin sonuna kadar görevlerine devam edeceği öngörülmüştür.

Adli ve idarî yargı hâkim ve savcılar arasında yapılacak seçimlerin, Yüksek Seçim Kurulunun genel yönetim ve denetimi altında yapılması öngörülmektedir. Bu seçimlerin; adli yargı hâkim ve savcılar bakımından her ilde ve il seçim kurullarının yönetim ve denetiminde, idarî yargı hâkim ve savcılar bakımından ise, bölge idare mahkemelerinin bulunduğu illerde ve bölge idare mahkemesinin bulunduğu ildeki il seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında yapılması hükme bağlanmaktadır.

İlgili kanunlarda gerekli düzenlemeler yapıncaya kadar Kurul üyelerine ödenecek ücret ile Kurulun nasıl çalışacağına ilişkin temel ilkeler de bu maddede düzenlenmektedir.

MADDE 26- Madde, yürürlük ve halkoymasına ilişkindir.